BÁNK JÓZSEF

Jézus közelében

BÁNK JÓZSEF
váci érsek-püspök

JÉZUS KÖZELÉBEN

BÁNK JÓZSEF
váci érsek-püspök

JÉZUS KÖZELÉBEN

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

BEVEZETŐ

A II. Vatikáni Zsinat után a papságról, divatos szóval élve a „papi identitas"-ról Nyugaton nagyon sok könyv jelent meg. Ezek között számos olyan volt, amely indokolatlanul kemény, sőt bántó, kíméletlen és igazságtalan kritikai hangot ütött meg.

Abban viszont igazuk volt a könyveknek, hogy a világháború szörnyű viharának elültével, a mai forrongó, átalakuló világban a papoknak egytől egyig „lélekben és igazságban" sokkal jobban ki kell tűnniök, mint eddig. Már a Zsinat előtt mindjobban hangoztatták papjaink is: „*Ecclesia semper reformanda*" – az Egyház mindig reformra szorul. Ennek a különben lapidáris igazságnak az alapjáig kívánok visszanyúlni és a fenti felhívást így módosítanám: „*Sacerdos semper reformandus*", vagyis elsősorban mindig a papnak van szüksége megújulásra. Minden korban! Ma is, és itt is!

Nálunk a háború óta nem jelent meg olyan könyv, amely a papok lelkiségével foglalkoznék. Ezt a hiányt igyekszik pótolni ez a szerény munka. *Pázmány Péter* a nagy esztergomi bíboros érsek volt vezérlő kalauzom: „Magam gondolatait és ujjamból szopott dolgokat nem írok. Isten könyvéből, az anyaszentegyház Doktorinak írásából vettem tanításomat" (Pázmány: Összes Munkái, Budapest, 1894–1905. III. kt. 115.)

A papi lelkiségről szóló részben főképp *I. Doyle* C.SS.R. redemptorista atya rövid elmélkedéseit tartottam szem előtt. A papi szolgálat és élet mélyenszántó és modern hangvételű meditációi pedig nagyrészt *Mayer Miklós* volt esztergomi buzgó spirituális lelkiségének gyümölcsei.

Mivel az *igeszolgálat* a papok legnehezebb feladata, arra is gondoltam, hogy a kiváló hitszónok, *Faulhaber* volt müncheni

bíboros érsek beszédeiből bőséges gondolatokat közöljek. Ezzel egyrészt a prédikációra való készülést kívánom megkönnyíteni, másrészt a világi híveknek elmélkedési anyagot nyújtani. Ugyanezt a célt szolgálja a főbb ünnepeken elmondott beszédek közlése is. Igaz ugyan, hogy az elmondott beszéd élő virághoz, a leírt beszéd pedig préselt virághoz hasonlítható. De azért a leírt beszéd is visszatükröz valamit az élő beszéd lendületéből és hangulatából.

VI. Pál és II. János Pál pápa bölcs tanítását is szükségesnek véltem legalább részben közölni, a mai élet mai problémáiról.

A *szentek tiszteletéről* szóló bőséges anyag pedig elsősorban a világi hívek lelkiségének legyen ébresztője és ápolója. Szükségünk van rá, hogy a szentek ismét „visszatérjenek", és mint húsvér emberek példakép gyanánt ragyogjanak előttünk.

Mivel 23 évet professzorként töltöttem a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán, majd utódján a Hittudományi Akadémián (1943–1966), dékáni éveim kiemelkedő eseményeit is hasznosnak véltem lerögzíteni a legújabb magyar egyháztörténet ismeretlen lapjairól.

A könyvet Jézus Szent Szívének és Mária Szeplőtelen Szívének ajánlom. Adja az Úr Jézus, hogy papjaink lelki megerősödést, a világi hívek pedig tanuságtevő buzgóságot merítsenek belőle.

Vác, 1981. január 26-án, Szent Polikárp vértanú püspök ünnepén

BÁNK JÓZSEF

TARTALOMJEGYZÉK

I. *Bevezető* 5

I. rész

A PAPI LELKISÉG ÚTJA

I. A PAPI EGYÉNISÉG 19

1. A hivatás 19
2. A papi méltóság 20
3. A pap nagysága 22
4. A pap közvetítő 23
5. Feddhetetlen élet 24
6. A pap az Egyház dísze 26
7. Állhatatosság az első buzgóságban 27
8. Meghittség Jézussal 28
9. A benső élet akadályai 30
10. Komoly benső élet 31
11. Rejtett élet 33
12. A rejtett élet áldásai 34
13. Alázatosság 35
14. Az ima feltételei 36
15. Az elmélkedő ima 38
16. Következetes elmélkedés 39
17. Egyesülés Istennel 41
18. Egyesülés Istennel az imádságban 42
19. Tiszta szándék 43
20. A hit szelleme 44

21. Hogyan nyerhetjük el a hit szellemét? 46
22. Bizalom Istenben 47
23. A csalhatatlan segítség 48
24. A feltétlen bizalom 49
25. Az isteni szeretet apostola 51
26. Az örök Főpap megdicsőítése 52
27. A lelkek szeretete 54
28. A papi élettisztaság 55
29. Jézus példája nyomán 56
30. A tisztaság erénye és az apostoli lelkület 57
31. A kereszt szükségessége 58
32. A kereszt ereje 60
33. A papi lelkiség 61
34. Imádság emberei 62
35. Szelídség 63
36. Óvatosság és tartózkodás 65
37. Az óvatosság feltételei 66
38. Jézus engedelmessége 67
39. Irányított engedelmesség 69
40. A papi illendőség 70
41. A jó példa 71
42. Anyagiasságtól mentesen 73
43. Kényelmes élet mérlegén 74
44. A lélekben szegények 75
45. Az igazi ambíció 77
46. Bátorság a kísértésben 78
47. Az ima felbátorít 79
48. Buzgóság 80
49. Buzdítás a buzgóságra 82
50. A buzgóság gyakorlása 83
51. Ami tetszik Jézusnak 85
52. A buzgóság kiválósága 86
53. Igazi buzgóság 87
54. A betegek szolgálata 88
55. Buzgóság a haldoklókért 89
56. A szegények szeretete 91
57. A pápa 92
58. Hűség a pápa iránt 94

59. A bűnösök lelki szükséglete 95
60. Munkában a bűnösökért 96

II. A SZENTSÉGEK LÉGKÖRÉBEN .....

61. A szentgyónás 98
62. A jó előkészület 99
63. A szentmise a pap nagy kincse 100
64. Buzgóság a szentmisében 101
65. A legszentebb cselekmény 103
66. A szentmise méltó bemutatása 104
67. A szeretet növelése 105
68. A szükséges tanulás 107
69. Tanulmányaink tárgya 108
70. Prédikáció és életszentség 109
71. Az apostoli igehirdetés tulajdonságai 111
72. Apostol a gyermekek között 112
73. A nők tanításának áldásai 113
74. Óvatosság a nők tanításában 114
75. A férfiapostolság 116
76. A terméketlen fügefa 118
77. Az első buzgóság visszaszerzése 119
78. Tékozló szétszórtság 120
79. Hamis buzgóság 122
80. Az emberi tekintet gonoszsága 123
81. Küzdelem az emberi tekintet ellen 125
82. Gőg 126
83. Nagyravágyás és kapzsiság 127
84. A nagyravágyás és kapzsiság orvoslása 129

III. A NAGY IGAZSÁGOK ÚTJÁN .....

85. Az élet rövid 131
86. Az idő kihasználása 132
87. A halál váratlan 134
88. A halál mindentől megfoszt 135

89. A jó pap halála 136
90. A jó pap békés halála 138
91. A különítélet bírája 139
92. A különítélet vádlottja 141
93. Az utolsó ítélet napja 142
94. A diadal napja 143
95. A két örökkévalóság 145
96. Előkészületünk az örökkévalóságra 146
97. Van pokol 147
98. A pokoli kínok 148
99. Az érzékek kínjai 149
100. A pokoli bilincsek 151
101. A tisztítóhely 152
102. A tisztítóhely megelőzése 153
103. A mennyország 154
104. A mennyország bátorítása 156
105. Az erény jutalma — mennyország 157
106. Mennyország — vágyaink tárgya 158
107. Kincs az idő 160
108. Az idő jó felhasználása 161
109. A súlyos bűn hálátlansága 162
110. A súlyos bűn: Isten megvetése 163
111. A botrány gonoszsága 165

IV. JÉZUS KRISZTUS AZ ÖRÖK FŐPAP

112. Jézus Krisztus a mi Mesterünk és Urunk 167
113. Jézus Krisztuséi vagyunk! 168
114. Jézus Krisztus a mi Tanítónk 169
115. Kötelességünk Tanítómesterünk iránt..... 171
116. A mi Példaképünk 172
117. A szelídség mintája 174
118. Jézus Krisztus a mi Barátunk 176
119. Krisztus barátsága 177
120. Jézus a mi Testvérünk 179
121. Testvéri kötelességeink Jézus iránt 180
122. Jézus a mi Életünk! 182

123. Bekebelezés Krisztusba 183
124. Az Eukarisztia apostola 185
125. Lelkek vonzása az Eukarisztiához 186
126. A tabernákulum előtt 187
127. A lelkek mágnese 189
128. A Szent Szív 191
129. A tüzet gyújtó Szív 192
130. A kereszt tanítása 193
131. Kereszt és szószék 194
132. A szent Gyermek 195
133. A szent Gyermek példája 196
134. A Szentlélek 197
135. Bizalom a Szentlélekben 199

V. A PAPOK PÉLDAKÉPEI

136. Mária fájdalma 201
137. Az alázatos Leány 202
138. Mária nagylelkűsége 204
139. Isten angyalvilága 205
140. Az őrzőangyalok között 206
141. Szent József a papok pártfogója 207
142. „Menjetek Józsefhez" 209
143. Keresztelő Szent János alázata 210
144. A prófétánál is nagyobb 211
145. Szent Péter a sziklaember 212
146. Szent Péter a hit példája 213
147. Szent Pál buzgósága 215
148. Szent Pál apostolkodása 216
149. Szent András kereszt-szeretete 217
150. A keresztet szeretnünk kell 218
151. A tanítvány, akit Jézus szeretett 219
152. Szent János apostol kegyelmei 220
153. Vianney Szent János, a lelkipásztorok védőszentje 221
154. Vianney Szent János alázatossága 223

II. rész

A PAPI SZOLGÁLAT ÉS ÉLET

A PAPI ESZMÉNY A II. VATIKÁNI ZSINAT TÜKRÉBEN

1. Fény és árnyék a papi hivatásban 227
2. Krisztus az Örök Főpap 229
3. Isten népének királyi papsága 231
4. Királyi papság és felszentelt papság 233
5. A szolgálati papság 236
6. A papi karakter I. 239
7. A papi karakter II. 241
8. A papi karakter III. 244
9. A papi szolgálat célja 246
10. A pap és az emberek I. 249
11. A pap és az emberek II. 251
12. A pap emberi erényei 253
13. Az igeszolgálat 255
14. Az igeszolgálat felelőssége 258
15. Az igeszolgálat a hívek szolgálata 260
16. Szolgálat a hívek megszentelésére 263
17. Lelkipásztori szolgálat 265
18. Keresztény érettség 268
19. Keresztény kamaszkor 269
20. Lelkipásztor a szenvedők között 272
21. A keresztény közösség kialakítása 274
22. A püspök és papjainak egysége 277
23. Paptestvériség 279
24. Papi közösség 282
25. A pap és a világiak 285
26. A papi hivatások támogatása 286
27. Papi tökéletesség 289
28. Papi életszentség 292
29. Papi életszentség a szentmiséből 295
30. Papi életszentség és aszkézis 298
31. Az Egyház arca a II. Vatikáni Zsinat után 302

III. rész

II. JÁNOS PÁL PÁPA PAPI ESZMÉNYE

1. A pap mai hivatása 311
2. Öröm és reménység a papi életben 322
3. A papi testvériség és barátság 326
4. Milyen papokat vár ma népünk? 330
5. Gondolatok papi lelkigyakorlatokra 335

IV. rész

A FŐÜNNEPEK FÉNYÉBEN

1. Karácsony üzenete 345
2. Szilveszteri hálaadás 356
3. Újév küszöbén 367
4. Krisztus szenvedésének útján (Via dolorosa) 375
5. Nagycsütörtök 395
6. Nagypéntek 412
7. Húsvét üzenete 424
8. Pünkösd 439
9. A Jézus Szíve tisztelet teológiai alapjai 452
10. Nagyboldogasszony ünnepére 460
11. Szentírásvasárnapra 466

V. rész

VI. PÁL PÁPA ÉS A MÁRIA-TISZTELET

1. A Mária-tisztelet jelentősége 473
2. Új liturgia – régi ünnepek 475
3. A rózsafüzér megújulása 479
4. A Mária-tisztelet modernsége 484

VI. rész

A SZENTEK VISSZATÉRNEK

A) SZENTEK ÉS A MAI EMBER

1. A szentek eszményképek 491
2. A szentek égi közbenjáróink 494
3. A védőszentek 497
4. Szentképek és ereklyék 501
5. A szentek ellenzői 505
6. A szentek belső világa 510
7. Emberi vonások a szenteknél 515
8. A női szentek 519
9. Az életszentség lényege 522
10. Zseni, fanatikus, vagy hős-e a Szent? 526

B) ÖT SZENT ÜZENETE

1. A reform-pápa: Szent X. Pius 531
2. A tudós szent: Aquinói Szent Tamás 543
3. A világi apostolkodás bátor úttörője: Palotti Szent Vince 548
4. A japán mártírok emlékezete 553
5. A lourdesi látnok: Szent Bernadette életútja 556

VII. rész

GONDOLATOK FAULHABER BÍBOROS BESZÉDEIBŐL

1. *Faulhaber bíboros arcéle* 583
2. *Gondolatok Faulhaber bíboros beszédeiből* 585
Béke – Celibatus – Egyház 586
Háború – Halál – Hazaszeretet 597
Házasság – Ifjúság – Hitoktatás 600

Hit– Iskola – Imádság 601
Isten – Krisztus – Mária-kultusz 605
Munka – Nevelés – Nőkérdés 610
Pap – Szerzetesség – Szeretet 616

VIII. rész

AZ EGYETEMI KATEDRA MELLŐL

1. Az egyetemi respublica 620
2. Egy tanév mérlege 631
3. Az Akadémia és a Központi Szeminárium 637
4. A doktori fokozat jelentősége 641
5. Az Akadémia egy éve 643
6. A katolikus irodalom mécsesei 650
7. Tűzvészből a napfényre 652

BÁNK JÓZSEF MŰVEI 657

I. RÉSZ

A PAPI LELKISÉG ÚTJA

I. A PAPI EGYÉNISÉG.

1. A hivatás

„Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz" (Zs 64, 5).

Maga az Úr hívott meg bennünket a papságra. Mi is úgy vagyunk, mint Sz. Pál, aki „nem emberektől, sem ember által, hanem Jézus Krisztus és az Atya Isten által" kaptuk papi hivatásunkat (Gal 1, 1), és „Jézus Krisztusnak Isten akaratából" vagyunk meghíva (1 Kor 1, 1).

Hivatásunk kiemelt a világból. Ki tudja, mi lett volna belőlünk, ha ebben a világban éltünk volna, elvakítva annak hamis tanításaitól és kitéve kísértéseinek?

Mily nehéz is jót cselekedni, mikor az embert a világ ügyei kötik le. Mikor a napi gondok, a munka a gyárban, a műhelyben, az irodákban az ember minden idejét igénybe veszik! Mily terhessé válik ilyenkor a keresztény erények és vallásosság gyakorlása! Ha mi is elmerültünk volna a világ gondjaiba, ha mi is oly kevés jóra való buzdításban részesültünk volna, és kevesebb védelmet kaptunk volna a vallásellenes támadások ellen, mily könnyen elbuktunk és elvesztünk volna.

Hivatásunk szinte kezünkbe adja a megszentelődés minden eszközét, amikor kötelez bennünket az Üdvözítő tanításának tanulmányozására és átelmélkedésére, és így ébren tartja bennünk a hit nagy igazságaira való állandó emlékezést. Ismerjük a Szentírás intését és igéretét: „Minden dolgodnál gondolj a végedre, akkor sosem vétkezel többé" (Sir 7, 40). Gyakori szent-

gyónásaink, az élet kenyere és a szűzek borának napi vétele a szentmisékben, a napi zsolozsma elmondása köteleznek és képessé tesznek arra, hogy nagy lelkiismeretbeli tisztaságban éljünk. „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent" (Mt 5, 8).

Végül hivatásunk sok erénygyakorlatot tesz szükségessé, melyek annyi érdemet szereznek nekünk a mennyország számára. Hány és hány önmegtagadásra, mennyi türelemgyakorlatra, szelídségre és alázatra van szükség a pap életében! Ez az élet állandó szeretet-gyakorlat, melyet az Úr mindenek előtt ajánlott apostolainak, mely befödi a bűnök sokaságát és kitárja az ég kapuját.

*

Örök Főpap, Jézusunk, add meg nekünk a kegyelmet, hogy mindig méltóképpen járjuk a hivatás útját, melyre Te hívtál meg minket.

2. A papi méltóság

„Semmi sem kiválóbb ezen a világon a pap méltóságánál"
(Sz. Ambrus).

Pap vagyok. Az összes egyházatyák és egyházdoktorok egyöntetűen magasztalják a pap méltóságát. „A papság – mondja *Sz. Ignác* vértanú püspök – minden teremtett méltóság csúcspontja."

Szent Efrém végtelen méltóságnak nevezi. „A papság – mondja – megdöbbentő csoda: nagy, határtalan, végtelen." Egy másik író, akit Szent Ágoston ihletett, így szól: „Isten papja, tudd meg, hogy mily magasra emeltettél. Csodáld a legfenségesebb trónálló angyalok magasságát, de tudd, hogy te ennél magasztosabb vagy: egyedül Isten, a Teremtőd áll magasabban nálad". Az emberi elme számára szinte lehetetlen megérteni a pap nagyságát és méltóságát (Sz. Efrém). *Vianney Sz. János* pedig azt mondja: „Ha a pap megértené, hogy voltaképpen kicsoda ő, bele is halna"

A pap méltósága főként azokból a tényekedésekből származik, melyeket teljesítenie kell.

A pap egyetlen szentmisével sokkal nagyobb *dicsőítést* ad Istennek, mint amit az összes angyalai és szentjei valaha adtak vagy

adni fognak neki, még a Bold. Szűzet sem kivéve. Mert mindezek együttvéve sem ajánlhatják fel Istennek azt a végtelen imádást, melyet a pap ajánl fel neki, amikor a szentmisét bemutatja.

Ugyancsak egyetlen szentmisével is végtelen *köszönetet* mond Istennek, és az ég végtelen áldását vonja le minden teremtményre. „Mint az egész világ követe közbenjár Istennél" *(Aranyszájú Sz. János)*.

Krisztusunk *hatalmat* adott a papnak valóságos teste felett. Kötelezi magát, hogy engedelmeskedik a konszekráló papnak, és a pap szavára elrejtőzik a szentségi színek alatt. Mi több, ez az elrejtett Isten teljesen átengedi magát szolgájának, aki kezébe veszi Őt, elhelyezi a tabernákulumban, kiteszi az oltárra imádásra, táplálékul adja a hívőknek és önmaga is magához veszi Krisztus szent testét.

Hatalmat ad azonkívül a papnak Krisztus misztikus teste felett is, ez pedig az összes hívek közössége. A pap gyakorolja felettük a *krisztusi hatalmat* és megszabadíthatja a bűnösöket bűneiktől, a sátán rabságából és Isten gyermekévé és a mennyországra méltókká teheti őket.

E kiváltságnál fogva a pap méltósága jóval meghaladja a leghatalmasabb államfőt is. Azok csak az emberek teste felett gyakorolhatnak hatalmat, míg a pap a lelkek felett. A pap méltósága túlszárnyalja az angyalokét is. Az angyalok ugyanis Isten parancsainak véghezvivői, de nem parancsolnak neki. Az oltárnál a szentmisében viszont a pap szinte Istennek is parancsol. A gyóntatószékben bűnöket törül le az emberlelkekről. Az angyalok védik a rájuk bizottakat, kegyelmeket is nyerhetnek számukra, de az emberek bűnét nem bocsáthatják meg.

Ha a papi méltóság ily nagy, milyennek kellene lenni az én papi életemnek?

*

Háromszor Szent Isten add, hogy az oltárnál, a szószéken, a gyóntatószékben sohase alacsonyítsam le szent hivatásom méltóságát.

3. A pap nagysága

„Istennek vagyunk munkatársai
(1 Kor 3, 9).

Amikor az Egyház a papságra meghívott, a legmagasabb méltóságra emelt engem.

Semmi sem hasonlítható a pap nagyságához. Küldetése isteni. Jézus mondta: „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket" (Jn 20, 21). A pap dicsősége magától Krisztustól való: „Én átadtam nekik a dicsőséget, amit nekem adtál" (Jn 17, 22). Ugyanaz a tisztelet is illeti meg: „Aki titeket megvet, engem vet meg! Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10, 16). Jézus megosztja vele Isten útjainak ismeretét: „Mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam" (Jn 15, 16). A papnak szabad bejárása van a mennyei Atyához, aki megtisztelően fogadja őt: „Aki engem szolgál, azt megtiszteli az Atya" (Jn 12, 26). A hűséges pap Krisztussal az égben úgy fog ragyogni miként a csillagok: „Akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökkön örökké, miként a csillagok" (Dán 12, 3).

Szent Pál szerint a pap Krisztus szolgája, az isteni kincsek kiosztója. Az Ő követe. Ő küldötte az emberekhez: „Tehát Krisztus követségében járunk!" (2 Kor 5, 20). Isten segítőtársa az emberek üdvözítésének nagy művében: „Istennek vagyunk munkatársai" (1 Kor 3, 9). Amikor Isten a világot teremtette, önmagában teljesen elegendő volt; de annak üdvözítésében a paptól akar függeni.

Jézus továbbá bensőséges *barátjává* teszi a papot, és minden titka bizalmasává: „Barátaimnak mondalak titeket" (Jn 15, 16). Több a pap, mint Jézus Barátja, ő a másik énje, „alter Christus". Jézus imája ez: „Legyenek mindnyájan egyek, amint te Atyám bennem vagy és én Tebenned, úgy legyenek ők is mibennünk" (Jn 17, 21).

Tiszteljük Izaiást, Jeremiást, Ezekielt, Dánielt és a többi prófétát. De a pap nagyobb még a prófétáknál is! Az istentisztelet, melynek azok szolgái voltak, csak árnyéka volt az eljövendőnek. Az újszövetségi istentisztelet azonban tökéletes és „kiválóbb szolgálat" (Zsid 8, 6). A pap ezért az emberek fiai felett áll, bármily

magas rangúak legyenek is azok. Ő a világ világossága, a föld sója, Krisztus szolgája, Isten titkainak kiosztója.

Mily magasztos a katolikus papság! Mily méltóságot adományozott nekem Egyháza által maga Krisztus!

*

Isteni küldetést bíztál reám Uram Jézus: követeddé tettél engem. Bárcsak mindig méltónak bizonyulnék bizalmadra!

4. A pap közvetítő

„Krisztus követségében járunk"
(2 Kor 5,10).

A keresztény emberek bennem az Isten és emberek közötti kibékülés eszközét látják.

A pap, miként Jézus is, voltaképpen közvetítő Isten és az emberek között: „Mediator Dei et hominum" (1 Tim 2, 5). „Minden főpap ugyanis az emberek közül való és az emberek képviseletére van rendelve az Isten tiszteletével kapcsolatos dolgokban" (Zsid 5, 1). „A pap – mondja Aranyszájú Sz. János – Isten, és az emberek között áll, ő általa jön áldás az égből, imáink általa szállnak az égbe. Isten kibékül velünk és mi megmenekülhetünk igazságos csapásaitól."

A hívő ember hozzánk, papokhoz folyamodik, amikor imádni óhajtja Istent, amikor hálát akar adni, bűneiért eleget tenni, imáit neki felajánlani. Ugyancsak hozzánk jönnek isteni világosságért, bocsánatért és minden nekik szükséges kegyelemért.

Ezt a közvetítő hivatást akkor töltjük be, amikor papi funkcióinkat gyakoroljuk. A szentmise, a zsolozsma és más liturgikus kötelességek által imádjuk Istent, dicsőítjük Őt, és bocsánatért esedezünk a nép nevében és helyett. Prédikálásunk megvilágosítja a híveket, a szent keresztségben lelki életet adunk nekik, és ha olyan szerencsétlenek volnának, hogy ezt a kegyelmi életet elveszítené valaki, a gyóntatószékben visszaadjuk azt nekik. A szent asztalnál pedig Krisztus testével és vérével tápláljuk őket.

Közvetítő tisztünket minden áhítat-gyakorlat alkalmával betöltjük. „Éjjel és nappal – mondja *Szent Ambrus* – kellene imádkozniuk a papoknak a reájuk bizottakért."

Mily hatalmas Isten előtt egy jó pap imája! Szinte kényszeríti őt, hogy igazságossága csapásait az irgalom és megbocsátás kegyelmére változtassa. A zsidók az aranyborjút imádták és az Isten megharagudott rájuk. „Hagyj – mondotta Mózesnek – hadd gerjedjen fel ellenük haragom, hogy eltöröljem őket." De Mózes így kérlelte: „Miért gerjedne fel Uram haragod néped ellen? Szűnjék meg haragod". És Isten haragja lecsillapodott: „Placatus est Dominus" (Kív 32, 10). Ime, hogy tartja vissza a pap Isten haragját, és hogyan kényszeríti őt imája által engedékenységre. „Az Úrnak életére mondom – mondotta Illés próféta – csak azt fogja tenni, amit óhajtok" (3 Kir 7, 1).

A hívők hisznek is a pap imájának erejében. Láthatjuk őket, amint a templomba sietnek, amikor bajban vannak, amikor szerencsétlenség sújtja őket. Vajon mi papok is ugyanígy hiszünk imánk hatásosságában? Jézus is biztat, gyakran mondotta nekünk: „Bármit kértek imádságban, higgyétek, hogy megkapjátok s úgy is lesz" (Mk 11, 24).

*

Uram Jézus add, hogy elfogadható közvetítő legyek. Hogy szentmiséimmel, prédikációim és imáim által leesdhessem áldásodat a hívekre, hogy Szent Szívedhez vonzhassam őket.

5. Feddhetetlen élet

„Tartsd meg a parancsot büntetlenül és feddhetetlenül"
(1. Tim 6, 14).

Hogy a kibékülés eszközei lehessünk, nagyon kell ügyelnünk arra, hogy Isten kegyelmét és barátságát el ne veszítsük. Hogyan merészelhet egy pap megjelenni Isten előtt, aki ellenségeskedésben él övele, és hogyan merne bocsánatáért esedezni a lázadókért? Azok, akik másokért akarnak közbenjárni, maguk is az uralkodó kegyeiben kell, hogy legyenek. „Különben – mondja *Sz. Gergely* – miután a fejedelem előtt gyűlöletesek, még jobban haragra ingerlik őt, és újabb büntetéseket vívnak ki."

Mily kínszenvedés lehet Jézus Szívének a halálos bűnben levő

pap! A szentmise, amelyet felajánl, kétségtelenül tetszik Istennek az Áldozat és Felajánló szentsége miatt. Másrészt azonban szégyenletes gyalázattal illette őt, és méreggé változik a méltatlan szolga számára. „... aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának" (1 Kor 11, 29).

A szentségek, melyeket a pap a szentáldozásra jól felkészült híveknek kioszt, erősítik és megszilárdítják azok lelkét. Ugyanazok a szentségek viszont őt magát lelkileg még mélyebbre süllyesztik.

A pap, aki ragaszkodik a súlyos bűnhöz, nem angyal többé, hanem antikrisztus. Önmagára és híveire nem hoz égi áldást.

Legyünk tehát mindig résen, hogy a súlyos bűn sosem férkőzhessék lelkünkbe. Péter is megtagadta az Üdvözítőt, mert nem követte tanácsát, hogy virrasszon és imádkozzék. „Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék" (1 Kor 10, 12).

Nem szabad tehát bíznom magamban! Bizalmatlannak kell lennem képzeletemmel, szívemmel, érzékeimmel szemben. Bizalmatlannak kell lennem a világgal, példájával, elveivel, csapdáival szemben, amelyeket nekem állít. Óvakodnom kell az ördögtől, aki minden körülményt felhasznál – sikert vagy balsikert, megvettetést, szeretethiányt, egy kíváncsi tekintetet – hogy súlyosabb kísértésbe vigyen.

Mindenek felett pedig határozzuk el, hogy inkább ezerszer meghalunk, semmint hogy egyetlen halálos bűnt elkövessünk. Kérjük mindennap a Szűz Anyát, hogy ettől mindig oltalmazzon meg bennünket.

Mondjuk tehát Szent Alfonzzal: „Mily állandóan támadnak ellenségeim, hogy megfosszanak Isten kegyelmétől és a Te oltalmadtól jó Anyám! Hiszen Te vagy az én erősségem, Te valóban nem veted meg a harcot azokért, akik benned bíznak. Védj meg hát és harcolj értem, aki oly nagyon remélek és bízom benned".

*

Add meg nekem a kegyelmet, Uram, hogy komolyan megszívleljem az Egyház figyelmeztetését: „Az Egyház a papoktól mindenek előtt tökéletes ártatlanságot kíván".

6. A pap az Egyház dísze

„Magad járj elő jó példával mindenben" (Tit 2, 7).

Az Egyház díszére kellene válnom több felől is. Mindenek előtt *életszentségem* által. Amikor az Egyház felruházott a papsággal, mérhetetlen méltóságot és hatalmat adott nekem. „Noblesse oblige!" Isteni módon kellene élnem. Isten maga a szentség: nekem is szentnek kellene lennem.

Csakis teljesen isteni élet válik az Egyház díszére. Az emberek könnyen azonosítják a vallást a pappal. Az Egyházat is papjainak viselkedése és életmódja után ítélik meg. A méltatlan pap az Egyház szégyene. Hány és hány könnyet ejt érte! Másrészt az erényes pap az Egyház dicsősége, miatta fogják becsülni, szeretni és áldani az Egyházat, a vallást az egyenes szívűek. Hány ezer és ezer lelket nyert meg így az Egyház!

Szívleljük meg tehát Szent Pál intelmeit Tituszhoz: „Magad járj elől jó példával mindenben, a tanításban légy kifogástalan és komoly. *Szavad legyen józan, és feddhetetlen*" (Tit 2, 7).

Buzgóságom és munkálkodásom által az Egyház dicsőségére kellene lennem. Az Egyház édesanya. Dicsősége abban van, ha sok és jó gyermeke van. Ha szeretem az Egyházat, érdekeit szívemen kellene viselnem. Imáimmal, munkálkodásommal, szolgálatom minden tevékenységével meg kellene sokasítanom az Egyház gyermekeit. A lelkeket, amelyek a szent keresztségben kegyelmi életre születtek, vagy újjászülettek erre az életre papi működésem által, táplálnom és nevelnem kellene, mert lelki atyjuk vagyok. Végül el kellene vezetnem őket a Jézus Krisztusba való tökéletes átalakulásig. Így tett Szent Pál is: „Fiaim, a szülés fájdalmait szenvedem értetek újra, míg Krisztus ki nem alakul bennetek!" (Gal 4, 19).

Az atyának keményen kell dolgoznia és sok áldozatot kell hoznia családja felneveléséért. De hogy Istennek lelkeket nevelhessünk, sokkal többet kell munkálkodnunk és jóval fájdalmasabb áldozatokat kell hoznunk. Az Egyház becsülete és dicsősége azonban tiltja nekem, hogy ezek alól kivonjam magam, és kapott képességeimet – talentumaimat – fel ne használjam és így haszontalan szolgává váljak.

Egész *magatartásom* által az Egyház dicsőségére kell lennem. Papi működésem közben méltóképpen kellene viselkednem: *Ne legyen rajtam semmi, ami nem komoly, nem fegyelmezett,* ami nem sugározza papi életemet. Beszédemben kerülnöm kellene mindazt, ami közönséges, komolytalan és túlságosan világias. Általános magatartásom és minden érintkezésem az emberekkel legyen udvarias. Legyek könnyen megközelíthető, de egy kissé mindig tartózkodó, különösen a másik nemmel szemben.

Ez a tiszteletre méltó élet, mely Isten és a lelkek és önmagam megbecsüléséből és tiszteletéből származik, szükséges a pap számára. Bizonyos dicsfénnyel veszi őt körül. Távoltartja tőle a gonosz szándékúakat. Megbecsülést, rokonszenvet és bizalmat vált ki az emberekből.

*

Szent Alfonz, aki oly nagyon megdicsőited az Egyházat életszentséged, buzgóságod és életed komolysága által, add, hogy a te nyomdokaidban járhassak. A Boldogságos Szűz szeretetére kérem tőled ezt.

7. Állhatatosság az első buzgóságban

„Az a kifogás ellened, hogy elhagytad első szeretetedet"
(Jel 2, 4).

Pappá szentelésünk napján végső és visszavonhatatlan pecsétet nyomtunk az Úrnak tett igéretünkre, melyre akkor köteleztük magunkat, mikor először öltöttük magunkra papi öltözetünket: Istenért élni, érte dolgozni, felemésztődni az Ő szolgálatában, azonosítani magunkat vele és „alter Christus"-okká válni – ez a magasztos eszmény áll előttünk. De hányan élnek közülünk továbbra is eszerint az eszmény szerint? Az idő múltával megöregszünk. Gyakran engedünk az eredeti eszményből. Megelégszünk külső kötelességünk teljesítésével anélkül, hogy arra törekednénk, ami ezek felett áll. Tegyük fel a kérdést: Meg van-e velem elégedve az Úr?

Az Úr Szent János apostollal a következőket iratta Efezus püspökének: „Ismerem tetteidet, fáradozásaidat és állhatatossá-

godat" (Jel 2, 2). Ismerem tetteidet, fáradozásaidat és állhatatosságodat, melyeket felebarátaid üdvösségéért műveltél. Tudom, hogy nem nézed el a gonoszságot. Próbára tetted azokat, akik apostoloknak mondják magukat, pedig nem azok, és hazugoknak találtad őket: és mindenek szeme előtt leleplezed álnokságukat és hazugságaikat. Állhatatos is vagy: szenvedtél értem és nem fáradtál bele: Üldöztetést szenvedtél az én nevemért, és állhatatos maradtál. „De az a kifogásom ellened, hogy elhagytad első szeretetedet": első buzgóságod ellanyhult.

Az áldozatok, melyeket a lelkek üdvözítéséért hozunk, nagyon tetszenek az Úrnak. Mindazonáltal nem elégítik ki tökéletesen, ha ezek miatt elhanyagoljuk *saját magunk* megszentelődését és elhidegül bennünk a szent szeretet.

Nincs-e okom arra, hogy megszívleljem és magamra vegyem az Efezus püspökének mondottakat? Hol van pappá szentelésem napjának buzgósága? Megőriztem? Sajnos nem. Mit kell hát tennem? Vizsgáljam meg, honnan és miért buktam le. Indítsak őszinte bánatot, térjek meg, és azután lássak neki ismét nagylelkűen megszentelődésem munkájának. Ne mentegessem magam, hogy egyházi személy vagyok. Életszentségre kell törekednem! Ha ebben hibázom, ha ezt nem teszem, nem is tarthatok számot arra, hogy méltó pap legyek, mert a papság szenteket kíván. Ahol áldozatot mutatnak be, „szent az a hely" (Ez 42, 13).

„A Lelket el ne fojtsátok!" (1 Tessz 5, 19). Ne fojtsuk el magunkban a vágyat és elhatározást, hogy szentekké kell lennünk minden áron. A Szentlélek sugallatát követve lássunk neki megszentelődésünk munkájának, bármi nehézségbe kerülne is.

*

Újítsd meg bennem, ó Szentlélek, pappá szentelésem napjának buzgóságát!

8. Meghittség Jézussal

„Ízleljétek és lássátok, mily jóságos az Úr!" (Zsolt 33, 9).

Istennek csak összeszedettséggel és buzgósággal lehetek tetszésére. Szétszórt, langyos papnak, aki nem jár Isten jelenlétében,

más mozgató ereje nincs, mint az érzékei és természetes hajlamai. Az ilyen pap nem tetszhetik Istennek, hiszen nem tett semmi erőfeszítést, hogy elérje azt a tökéletességet, melyet a papi működés megkíván.

Az összeszedett lelkűletű pap viszont elkerül minden felesleges érintkezést a világgal. Szereti a csendhallgatást és magányt. Az ilyen pap a Mester közelében tartózkodik. A Mester pedig örömét leli abban, ha az emberek fiaival lehet. Miután bensőséges meghittségben él az Üdvözítővel, annak eszméi és érzelmei töltik el. „Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz" (Jn 19, 15).

Az összeszedett pap szükségképpen buzgó pap is, aki önként és teljes szívvel szenteli magát mindannak, ami Isten dolgaihoz tartozik. Amikor az isteni Mester megdicsőítéséről vagy lelkek megnyeréséről van szó, nem retten vissza sem nehézségtől, sem áldozattól. Kétségtelen, hogy a buzgó pap tetszik Istennek. „Isten a jókedvű adakozót szereti" (2 Kor 9, 7).

Istenem, te megajándékoztál engem a hit ajándékával, add a kegyelmet, hogy azzal a szilárd reménnyel folytassam megszentelésem munkáját, hogy az egy napon sikerülni fog.

Egész lelkemmel akarok törekedni a Te szeretetedre és tökéletes szolgálatodra. Irántad való szeretetből akarom szeretni legutolsó szolgádat is. Ismét lemondok gazdagságról, örömről, és a világ könnyed szabadságáról is, hogy hűségesen teljesítsem akaratodat. Neked újólag megigérem, hogy teljesítem minden akaratodat, és engedelmeskedem minden helyettesednek. Mindig azon őrködöm, hogy az udvarias kedvességben és szelídségben senkivel szemben se hibázzam.

*

Uram, mennyei Atyám, Te tudod, mily képtelen vagyok a jóra. Adj bátorságot önmagam megtagadására. Add, hogy mindig emlékezzem szent jelenlétedre, és hogy szűntelenül imádkozva csak az az egy óhajom legyen, hogy Neked tessem!

9. A benső élet akadályai

Benső életünket súlyos támadások érik apostoli munkánk folyamán.

A papnak különösen két dolgot kell szívén viselnie: önmaga és a lelkek megszentelését, akikért dolgozik. De miután lelki képességeink korlátozottak, félő, hogy nem lesz elég erőnk saját megszentelődésünk munkájához, ha féktelenül belevetjük magunkat a munkába.

Olyan veszély ez, amelynek erősen ki vagyunk téve, mert a külső munkák nagyon vonzóak és igen változatosak.

Elsősorban *természetes hajlamaink* vonzanak feléjük. Ösztönszerűen inkább a mások tanítására, feddésére és megjavítására szenteljük magunkat, mint a magunk előhaladására és megjavítására. Bizonyos kielégülést találunk abban, hogy másokat a törvény igája alá hajtunk, de visszariadunk attól, hogy önmagunkat kormányozzuk és megfékezzük.

A tapasztalat nagyon is azt mutatja, hogy önmagunk szeretete sokkal inkább ösztökél a külső munkákra, mint a szemlélődő életre.

Amikor a külső munkák sikeresek, látványosak és tetszetősek, az emberek megcsodálnak, és ilyenkor szívesen és buzgalommal szenteljük magunkat azokra. De amikor elmélkedésünket kellene elvégeznünk, lelkiismeretvizsgálatot végezni, zsolozsmát vagy rózsafüzért mondani, akkor bizony a lelkesedésünk lelohad. Lanyhaság vesz erőt rajtunk. Halogatjuk lelki dolgaink elvégzését, ha ugyan egészen el nem hagyjuk azokat. Miért? Mert ezekben a dolgokban nincsen semmi, ami az önszeretetünket táplálná, semmi, ami reánk vonná mások figyelmét.

Végül ne feledjük, hogy halálos ellenségünk is van. És ez a sátán, aki igen jól tudja, hogy megszentelődésünk és *apostoli munkánk sikere benső életünktől függ*. Nem nyugszik hát, míg alá nem ássa lelki életünket. Fáradság ürügye alatt azzal az indokolással, hogy vigyáznunk kell egészségünkre, és kímélni kell az erőinket, több alvásra késztet, vagy arra, hogy haszontalan olvasmányokra, hiábavaló beszélgetésekre, haszontalan látogatásokra pazaroljuk a drága időnket, melyet pedig imádságra fordíthatnánk. És az ájtatossági gyakorlataink? Sietve kell azokat végeznünk és követ-

kezésképp hanyagul, rosszul. Ez a legnagyobb baj. Vigyázzunk és ne engedjük, hogy a sátáni hazugságok és sugallatok tőrbe csaljanak.

Biztosak lehetünk, hogy bármily fárasztó és sok munkát végzünk is, az nem apostoli munka, ha akadályozza az összeszedettséget, ha hiányzik belőle a jó szándék, és ha fogyatékosan végezzük. Xavéri Sz. Ferenc, Régiszi Sz. Ferenc, Sz. Alfonz, Vianney Sz. János és Hofbauer Sz. Kelemen sokkal többet dolgoztak, mint mi, mégis ezek a munkák nem gyengítették, hanem megszilárdították Istennel való egyesülésüket. Ők Szűz Mária oltalma alatt Jézussal és Jézusért dolgoztak. Utánozzuk őket!

*

Add, Uram, kegyelmedet, hogy teljes meggyőződéssel hassanak át Jusztiniáni Szent Lőrinc szavai: „Márta munkája nem lehet tökéletes Mária összeszedettsége nélkül".

10. Komoly benső élet

„Csak egy a szükséges!" (Lk 10, 42).

Istennek csak erényes élettel tetszhetem, melyet szent elmélkedés táplál.

A szokásos összeszedettség és Isten szolgálatában való buzgóság nem lehet meg erény nélkül.

Az erényes pap nem fél attól, hogy megismerje a kötelességét. És ha felismerte azt, törhetetlen akarattal szenteli magát annak. Ezt az emberi természet lázongása, a világ zűrös zaja és az ördög kísértései ellenére is hűségesen megteszi. Minden ellenkezés ellenére is mindenkivel szemben hűségesen teljesíti kötelességét.

Hogyan lehet szert tenni és kifejleszteni ezt az erényt? Szent elmélkedéssel.

Az erényes élet keresztény meggyőződésen nyugszik. A meggyőződés majd birtokba veszi az akaratot és irányítja magatartásunkat. Vegyünk egy példát: Egy pap tökéletesen meg van győződve *Szent Alfonz* e mondásának igazságáról: „Az, aki imádkozik, megmenekül, aki pedig nem imádkozik, elvész". Követ-

kezésképp szeret imádkozni. Sem fáradság, sem unalom, sem lustaság, sem munkával való túlterheltség, sem más egyéb nem tudja megakadályozni az imában. Miután meg van győződve az ima üdvözítő erejéről, buzgó apostola lesz az imának.

Nos, mit teszünk elmélkedés közben? Miközben megfontoljuk az üdvözítés, az evangéliumi tanítás, az Úr, a Boldogságos Szűz és a szentek életének igazságait, lelkünk az isteni Mester tanításaival töltekezik.

Ezek a tanítások a hit ismételt felindításával és komoly könyörgéssel átalakulnak és mintegy *értelmünk alkotó elemévé* válnak. A Szentlélek megvilágosító kegyelmének erejével belátjuk a keresztény erény szükségességét, szépségét és előnyeit. Az elmélkedésben nyert világosság hajlamossá tesz az erényre és lángra lobbantja szívünkben a vágyat, hogy annak birtokába jussunk. Azután buzgó imában kérjük az erény kegyelmét Jézustól, a Szentlélektől és Szűz Máriától.

Van azonban még egy további szükséges feltétele az erényes élet megszerzésének. Ahhoz, hogy az ember valóban erényes lehessen, nem elegendő ismernünk az erény természetét, szükségességét és előnyeit; továbbá nem elegendő csak óhajtani és kérni. Az erényt *gyakorolnunk* kell! A gyakorlat tesz tökéletessé.

Elmélkedés közben hitre, reményre, szeretetre, alázatosságra, bánatra buzdulok. Azután nagylelkűen elhatározom, hogy valamelyik erényt gyakorolni fogom, amikor erre napközben alkalom adódik. Végül ha eljön az alkalom, a kegyelem segítségével, melyért esdekeltem, véghez viszem a kitűzött erénygyakorlatot; pl. szeretetet, türelmet, önmegtagadást gyakorlok. Így erősödöm meg az erényben.

Ily módon a pap, aki hűségesen végzi el elmélkedéseit, összeszedettségben és buzgóságban fog élni és naponta előrehalad az erényben.

*

Uram, add meg nekem a kegyelmet, hogy az összeszedettség és elmélkedő ima szokásos gyakorlata által erényes életre törekedjem.

11. Rejtett élet

„Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve." (Kol 3, 3).

Miben áll a rejtett élet? Először is abban, hogy úgy éljünk a világban, mint akik nem vagyunk e világból valók. Keresztségünk, apostoli hivatásunk tudata által *meghaltunk* a világnak. „Meghaltatok", mondja Szent Pál. És az Úr Jézus így szól: „Nem vagytok e világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból" (Jn 15, 19). Ennek okáért a világot minden gazdagságával, örömével, zajos mulatságaival, fényűzésével és hiúságával kerülni kellene. Szomorú látvány az a pap, akit jobban érdekelnek a világ különlegességei, s aki jobban érzi magát a plébániáján kívül, mint azon belül, aki mindig úton van és akit hívei sohasem találnak otthon.

A rejtett élet továbbá – amennyire ezt hivatásunk engedi, – a csend és magány kereséséből áll, hogy annál könnyebben szentelhessük magunkat az imának. Így tett Jézus, Mesterünk és mintaképünk. Életének 33 esztendejéből 30-at Názáret rejtettségében töltött. Nyilvános életének három esztendeje folyamán, amikor nappalait prédikálásnak szentelte, éjszakáit és néha még a nappal egy részét is a mennyei Atyával való társalgásban töltötte.

Végül a rejtett élet abból áll, hogy szívesebben fogadjuk szolgálatunk jelentéktelen feladatait (katekizmus tanítás, gyóntatás), mint azokat, amelyek előtérbe helyeznek bennünket. Ezeket a feladatokat a tőlünk telhető legtökéletesebb módon kell elvégeznünk, Isten jelenlétében és azzal az egyedüli szándékkal, hogy Neki tessünk anélkül, hogy az emberek dicséretét és elismerését keresnők. Nem érdekel minket, ha elnéznek felettünk, ha kevésre becsülnek.

Szeretjük-e a rejtett életet? Terhes számunkra a világ? Boldogok vagyunk, ha itt-ott egy kis időt lophatunk az ima számára? Megszívleljük-e a Mester szavait: „Amikor imádkozol, menj be a szobádba, zárd be az ajtót és így imádkozzál a rejtekben levő Atyádhoz" (Mt 6, 6).

*

Miután kiválasztottál Uram a világból engem add, hogy a rejtett életet úgy élhessem a világban, mintha nem is lennék e világból való.

12. A rejtett élet áldásai

„Aki bennem marad és én
őbenne, az bő termést hoz"
(Jn 15, 5).

A rejtett életnek sok és számos előnye van. Ilyen, hogy *világosság forrása* lesz. Isten azok előtt fedi fel bölcsességének és tudásának kincseit, akik elvonultan élnek és szeretik a csendet és a magányt. Az ilyet a Szentlélek betölti ajándékaival. Ezek közül szokta kiválasztani népe vezetőit, mint Mózest, a prófétákat, Keresztelő Sz. Jánost, az apostolokat, Sz. Antalt, Sz. Benedeket, a szent misszionáriusok seregét.

Erőforrás is a rejtett élet. Az, aki önmagát úgy tekinti, mint aki meghalt a világnak, aki nem vágyódik gazdagság után, tisztelet és földi örömök után, szórakozások után, aki közömbös az emberek dicséretével vagy megvetésével szemben, aki egyedül Isten szent tetszését keresi, az ilyen ember sosem hagyja magát letéríteni a kötelesség útjáról. Még igéretekkel, fenyegetésekkel vagy bármi emberi tekintetből sem! Az evangéliumot a maga teljes tisztaságában fogja hirdetni. Nem kedvez világi előítéleteknek vagy emberi szenvedélyeknek.

Végül *kegyelem-forrás* idelent és nagy érdem is. A rejtett élet csodálatos módon segíti az imát. Az ima az a fontos eszköz, amellyel isteni kegyelmet nyerhetünk. Megkönnyíti az erény gyakorlását: pl. az alázatosságét vagy a tisztaságét. Szeressük hát a rejtett életet! Engedelmeskedjünk az Úr tanításának: „Amikor imádkozol menj be a szobádba, zárd be az ajtót és imádkozzál a rejtekben levő Atyádhoz. Atyád ki a rejtekben is lát, megfizet neked" (Mt 6, 6). Ha szenvedned kell, ha keményen kell dolgoznod és küszködnöd, hogy munkád sikeres legyen, miért kell telebeszélned paptestvéreid és barátaid fejét élményeid történetével? Isten úgyis ismeri jól azokat: elégedjél meg ezzel. Ő tanúja volt bátorságodnak és türelmednek, magasztos jutalomban fog részesíteni az egész örökkévalóságon át.

Egyedül Isten, egyedül Isten! Ime a mi igazi boldogságunk. Szeplőtelen Szűz, a rejtett élet tökéletes példaképe, add, hogy megértsem és magamévá tegyem Szent Pál érzelmeit, aki kívánta bárcsak egészen meghalna a világnak, hogy Krisztusban egyedül Istennek élhetne.

*

Uram Jézus, add kegyelmedet, hogy utánozzam a Te rejtett életedet és ezáltal megvilágosodjam, megerősödjem és gazdagodjam.

13. Alázatosság

"Tanuljatok tőlem, mert szelíd
és alázatos szívű vagyok"
(Mt 11, 29).

Az alázatosság az a nagy tanítás, melyet az Úr Jézus közvetlenül tanítványainak adott.

Az ember, aki kevélységből hagyta el az Istent, csak alázatossággal térhet vissza hozzá. Ezért alázta meg magát az isteni Ige a lehető legmélyebben, amikor az elveszett embert akarta visszavezetni Teremtőjéhez: „kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját" (Fil 2, 7).

Az Úr Jézus alázatával eleget tett az isteni igazságnak, kiérdemelte az ember számára az eget és annak eléréséhez szükséges kegyelmeket. Ezáltal megmutatta az embernek a mennyországba vezető egyetlen utat. Ezért minden igazi lélekmentőnek ugyanazt az utat kellene járnia, mint Jézusnak – az alázatosság útját.

Az Úr Jézus ezt világosan megmondta apostolainak: „Nem különb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál" (Mt 10,24). Ha engem, a családatyát ördögnek csúfoltak, szolgáim ennél sokkal rosszabbat várhatnak. Gyűlölni fognak benneteket, rágalmazni, üldözni és gyalázni. Ezt jövendölte Jézus a tanítványainak. Szent Pál is jól tudta ezt, amikor így ír: „Salakja lettünk ennek a világnak, mindenkinek söpredéke mostanáig" (1 Kor. 4, 13).

Hogy a reáváró megaláztatásokat bátran és örömmel fogadja, minden apostolnak igaz és mély alázatra van szüksége.

Az Úr ezt az erényt *példájával* tanította: földi életének első pillanatától kezdve Betlehemben, Názáretben, apostoli útjain, az utolsó vacsora termében, kínszenvedése folyamán, a kereszten – vajon elszenvedhetett volna nagyobb megaláztatásokat? „Én meg nem ember vagyok, embereknek csúfja, népnek utálata" (Zsolt 21, 7).

Szavaival is ezt tanította. Amikor az apostolok között vita támadt, hogy ki közülük a nagyobb, az isteni Mester a következő szavakkal csillapította le a vitát: „Aki első akar lenni, az legyen valamennyi közt utolsó és mindenki szolgája" (Mk 9, 34). Jakab és János apostolok azt a megtiszteltetést keresték, hogy egyikük az Üdvözítő jobbján, a másik a balján üljön az ő királyságában. De az Úr Jézus megtörte nagyravágyásukat: „Aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a ti cselédetek. Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért" (Mt 20, 27).

Ezért ha a Megváltó igazi katonáiként, az evangélium szolgáiként is nagyok akarunk lenni Krisztus királyságában, nem szabad hozzánk nem illő igényeket táplálni, mert csak *egy* törekvésünk lehet: *szolgálni*, feláldozni magunkat másokért. Vagyis alázatosaknak kell lennünk.

Kérjük naponta az Urat, adja meg nekünk a Boldogságos Szűz közbenjárására az alázatosság kegyelmét.

*

Szelíd és alázatos szívű Jézus, alakítsd szívünket a Te szent szíved szerint!

14. Az ima feltételei

„Uram, taníts meg minket imádkozni" (Lk 11, 1).

Miért olyan nagyon tökéletlen gyakran az imánk, különösen a szóbeli ima? „Ha kértek és nem kaptok, azért van, mert rosszul kértek" (Jak 4, 3). Vajon Szent Jakab apostol szavai, melyeket oly gyakran idézünk híveinknek, nem vonatkoznak-e miránk is?

Minden nap sok imát mondunk: a szentmisét, a zsolozsmát, rózsafüzéreket, szentséglátogatást, stb. Vajon nagy lelki hasznot húzunk-e mindebből az ájtatossági gyakorlatból? Vajon előre haladunk-e az erényben? Vajon tartós jót teszünk-e a körülöttünk lévőkkel? Azokkal, akikért dolgoznunk kellene?

Mi az oka imáink gyatra, elbátortalanító eredményének? Rosszakarat? Bizonyára nem. Inkább hanyagság, megszokottság vagy talán túlságosan gyenge próbálkozásunk, hogy a szórakozottságnak gátat vessünk. Ezek a hibák kétségtelenül bizonyos lustaságból erednek vagy kapkodó elsietésből, mely megakadályoz bennünket abban, hogy imádság előtt összeszedjük magunkat.

Igaz, hogy talán gyakran kevés az időnk. Beteglátogatások, gyóntatás, a hívek látogatása, stb. lefoglalhatják az időnket. Előfordulhat viszont, hogy azért nincs időnk, mert haszontalan beszélgetésekre, sekélyes olvasmányokra vagy hiábavaló elfoglaltságokra (sok utazás, tévé stb.) pazaroljuk azt. Azután leszáll az este. Még el kell mondanunk a zsolozsmát, hátra van rózsafüzérünk vagy valami egyéb imádság. Ilyenkor mindent gyorsan, kapkodva végzünk el. És még jó, ha egyáltalán elvégezzük...

Ne felejtsük, hogy az ima, mely áthatol az égen, és megnyitja az isteni kegyelem kincsestárát, bizonyos előfeltételekhez van kötve. Az ilyen imának figyelmesnek, alázatosnak, bizakodónak és állhatatosnak kell lennie.

Vajon ilyen-e a mi imánk? Vizsgáljuk meg magunkat, és javítsunk a hibánkon.

„Ima előtt készítsd elő a lelkedet!" (Sir 18, 23). Ezt mondja a józan ész is. Ha fellebbvalónktól valami kedvezményt akarunk kérni, előbb jól átgondoljuk mondanivalónkat, Megválogatjuk szavainkat. Meggyőződünk arról is, hogy külsőnk rendben van-e, mielőtt közeledünk hozzá.

Ne engedjük, hogy úrrá legyen rajtunk a halogatás rossz szokása! Ne toljuk ki lelki dolgaink elvégzését! Ezeket minél előbb el kellene végezni. Azután mielőtt elkezdünk imádkozni, hittel és alázattal helyezkedjünk Isten jelenlétébe. Kérdezzük meg magunkat: Mit fogok most tenni? Zsolozsmázni, rózsafüzért mondani? Milyen kegyelmet óhajtok elnyerni az Úrtól a Boldogságos Szűz közbenjárására? Végül kérjük a jó Isten segítségét

mondván: „Deus in adjutorium... Istenem, fordítsd figyelmedet segítségemre" (Zs 69, 2). És újítsuk meg jószándékunkat, mondván: Gloria Patri – Dicsőség az Atyának és Fiúnak... Ha ily módon készülünk, imánk eljut majd Isten trónusához és bőséges kegyelmet nyer számunkra. Ha pedig volna elegendő akaraterőnk, hogy ima előtt néhány pillanatra összeszedjük magunkat, figyelmünket egy bizonyos tárgyra összpontosítsuk és szándékainkat részletezzük, mily *más* lenne az imánk és mily bőséges gyümölcsöt teremne magunknak és más lelkek számára!

*

Jézus, taníts meg imádkozni! Oszlasd el szórakozottságunkat, ne engedd, hogy gondolataink elkalandozzanak.

15. Az elmélkedő ima

„Az egész éjszakát Isten imádásában töltötte" (Lk 6, 12).

Ha a pap nem nagyon hűséges az elmélkedő imában, aligha tudja elkerülni a rosszat.

A lelkekért való munkálkodás nem menti fel a papot az alól a kötelezettség alól, hogy a tökéletességre törekedjék. Sőt éppen ezért a saját megszentelődéséről való gondoskodásnak együtt kell járnia mindazzal, ami papi szolgálatára vonatkozik.

Ha az elmélkedő ima mindig szükséges azok számára, akik életszentségre törekednek, mennyivel inkább szükséges a pap számára a szolgálatban. Ilyenkor nagyobb is a veszély, hogy ellanyhul és elhanyagolja lelki dolgait.

Aki elmélkedő ima nélkül él, világosság nélkül él. Ilyen állapotban elfelejti a természet gyengeségét, a világ csalfaságát és az ördög cselvetéseit sem veszi észre. Hiányában lesz annak a természetfeletti okosságnak, melyet az Úr Jézus az apostoloknak ajándékozott: „Legyetek okosak, mint a kígyók!" (Mt 10, 16). Elmélkedő ima nélkül abban a veszélyben forog, hogy meglepetésszerűen le fogják majd győzni.

Aki elmélkedő ima nélkül él, erő nélkül él. A világ, amellyel érintkezésbe kerül, fitogtatja előtte csábító varázsképeit, a gyóntató-

székben pedig a világ kiteregeti a pap előtt a sebeit és megzavarja gyengeségeit. Néha túlzott rokonszenvvel vagy ellenszenvvel ostromolja, ami mindmegannyi csapdává válhatik a pap számára.

Valóban sok veszély fenyegeti a papot. Vajon mindig észreveszi-e azokat? Gondolni fog-e egyáltalán rájuk? Ilyen nehézségek közepette tudatára ébred-e saját gyöngeségének? Csakis az elmélkedő ima nyithatja fel szemét és mutathatja meg neki az őt fenyegető veszélyeket.

Miután a papnak okosnak és óvatosnak kell lennie, erélyesen, igaz férfias bátorsággal kell ellenállnia a világ csábításainak, az ördög csapdáinak és gyarló, emberi természetünk követeléseinek. De honnan merítsünk rendíthetetlen erőt? Az elmélkedő imából. Az imában a lélek közelebb kerül Istenhez, aki a vértanúk és szentek ereje. Az imában a lélek komolyabban ajánlja magát Istennek és nagyobb buzgósággal könyörög mindenható segítségéért.

Ha tehát a pap meg akarja óvni lelkét a veszélytől, legyen hűséges az elmélkedő imában, bármibe kerüljön is ez. Ezt gyakorolták az összes szentek is. Mint ők, a pap is világosságot és erőt talál az imában és így könnyen elkerül minden rosszat.

*

Istenem, adj nekem rendíthetetlen odaadást az elmélkedő imához. Legyen az számomra minden kötelesség teljesítésében a világosság erőforrása.

16. Következetes elmélkedés

„Miután hazaküldte őket, fölment egy hegyre, hogy egyedül imádkozzék" (Mt 14, 23).

Legyünk hűségesek az elmélkedésben. Jézus Krisztus, a papok mestere és mintaképe kívánja ezt tőlünk, *példájával*. Miután tanította a tömeget, megvigasztalta a népet, meggyógyította a betegeket és kenyérszaporítással táplálta őket, elbocsátotta a sokaságot. Egyedül felment a hegyre imádkozni. Imádjuk Jézust csendben és magányban. Legyünk mellette és kérjük őt, értesse meg

velünk azt, amit ezzel az eseménnyel nekünk tanítani akart. Ő jobban szereti a lelkeket, mint mi. Az ő buzgósága végtelenül tüzesebb a miénknél. Mégsem habozik abbahagyni szeretetműveit. Ha szükségesnek látja, elvonul a tömegtől, hogy az imának szentelje magát. Kövessük isteni példaképünket. Ha példáját utánozzuk, Istennek dicsőséget, a lelkeknek üdvösséget szerzünk.

Jézus *szavaival* is hűséget követel tőlünk az elmélkedéshez. Ha azt mondja nekünk: „Menjetek és tanítsatok" (Mt 28, 19) azt is mondja: „Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek" (Mt 26, 41). Ő jól ismeri a reánk váró kísértéseket. Ugyanolyan jól tudja, hogy csak az éberség és ima tesznek képessé azok legyőzésére. Az apostolok elhagyták őt. Péter meg is tagadta, mert nem követték tanácsát. Miután ugyanez a balszerencse bennünket is érhet, legyünk rendíthetetlenül hűségesek az elmélkedő imához.

Megtérésük után az apostolok és minden buzgó pap mindenekelőtt az elmélkedés és az imádság emberei voltak. „Mi pedig az imádságnak szenteljük magunkat" (ApCsel 6, 4) – mondotta Szent Péter. Ezért legyen jelszavunk: cselekvés előtt mindig ima!

Hűségesek leszünk az elmélkedéshez, ha *reggel* végezzük, még szentmise előtt. Az elmélkedésről ugyanazt mondhatnánk, amit a reggeli imáról mondottunk: az elhalasztott elmélkedés annyi, mint elhagyott elmélkedés. Egy összetákolt valami, amiben sem Isten, sem mi magunk nem lelhetjük örömünket. Ezért idejében kellene felkelnünk. Az elmélkedésben nyert vigasz bőségesen megjutalmaz egy kis alvás feláldozásáért.

Előző este előkészület legyen! Az esti ima után gondosan készítsük elő a másnapi elmélkedés anyagát.

Ha ezeket az elővigyázatossági szabályokat megtartjuk, elmélkedésünk biztosítva van.

*

Jézusunk, Te isteni Magányos, aki oly sok éjszakát töltöttél imádságban, köszönöm Neked a világosságot, amelyet adtál. Add, hogy mindinkább megértsem, hogy üdvösségem, megszentelődésem és apostoli működésem igazi sikere az elmélkedéshez való hűségemtől függ. Adj szilárd bátorságot, hogy kitartsak ebben a gyakorlatban.

Bocsásd meg eddigi hanyagságomat. Ezentúl bármibe kerüljön is, eltökélt szándékom, hogy elvégzem napi elmélkedésemet.

17. Egyesülés Istennel

„Járuljatok hozzá és felvidultok" (Zsolt 33, 6).

Apostoli munkánk hatásossága Istennel való egyesülésünktől függ.

Ha az Istennel való egyesülés mindenki számára szükséges, aki mélyen vallásos és szent akar lenni, akkor ez kétszeresen áll a papokra, akik hathatósan kívánnak dolgozni a lelkek üdvösségén és megszentelésén. Enélkül az egyesülés nélkül fennáll a veszély, hogy munkálkodásuk kevés érdemmel jár önmaguk számára és kevés haszonnal a hívők számára.

Lelkeket menteni a legmagasztosabb munka, de ugyanakkor a legfáradságosabb és legnehezebb is. Egy lelket megmenteni annyi, mint a bűnből fölemelni a kegyelmi életre, a halálból az életre, a pokolból az égbe. Olyasvalami, ami ember számára lehetetlen.

Hány és hány olyan bűnös akad, aki oly mélyre süllyedt már, hogy nem érez bánatot. De még csak be sem látja, hogy magatartása milyen elvetemült. Ezek a lelkek süketek maradnak Isten irgalmas hivásával szemben. Semmibe sem veszik igazságossága fenyegetéseit. Rendkívüli kegyelem nélkül ezek a bűnösök továbbra is bűnben élnek és megtérés, bűnbánat nélkül halnak meg.

Vajon Isten, akit megvetnek, megadja-e nekik ezt a rendkívüli kegyelmet? Minden arra mutat, hogy a pap közbenjárása kieszközli számukra Istentől a megtérés és bocsánat kegyelmét. Latba kell tehát vetnünk szónoki képességünket, minden tehetséget, minden apostoli mesterfogást, személyes odaadást, stb. De mindez magában nem menthet meg egyetlen egy lelket sem. „Ezért nem az számít, aki ültet, sem az aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja" (1 Kor 3, 7). Isten kegyelmét és Isten karját egyáltalán nem lehet nélkülözni. Egyedül Ő, akit imával ostromolunk, adhatja meg a kegyelmet, hogy hasson, megindítson és az erényre visszavezessen.

Mily dőreség volna azt gondolni, hogy magunk erejéből vagyunk képesek a lelkek javát művelni! Vajon nem azért marad-e gyakran meddő a lelkipásztorkodásunk, mert túlságosan bízunk a magunk szerény tehetségében?

Istenem, nélküled képtelen vagyok a lelkek javát művelni. Segíts, hogy a Te kegyelmeddel a legmakacsabb lelkeket is meg tudjam indítani; hiszen „mindent megtehetek abban, aki az én erősségem."

18. Egyesülés Istennel az imádságban

„Legyetek állhatatosak az imádságban!" (Róm 12, 12).

Bizonyosak lehetünk afelől, hogy prédikációink, tanácsaink a gyóntatószékben és azon kívül és a sokféle papi munkánk akkor járnak majd tartós eredménnyel, ha azokat át és átjárja az Isten kegyelme. Legyünk meggyőződve, hogy anélkül szavaink hatástalanok maradnak. Az emberek fülei ugyan hallani fogják, de nem hatolnak a lélekbe. Ha talán meggyőzik is az értelmet, nem hatnak az akaratra. Isteni segítség nélkül minden buzgóságunk ellenére sem leszünk képesek egyetlen bűnöst sem jó útra téríteni.

Ha meggyőződtünk arról, hogy a magunk erejéből képtelenek vagyunk bármilyen természetfeletti jót művelni, könyörögjünk buzgón és állhatatosan Isten segítségéért. Legyünk hűségesek áhítatgyakorlatainkban: az elmélkedésben, hálaadásban, szentséglátogatásban, a Szentolvasó elmondásában, a keresztúti vagy drivát ájtatosságainkban. Ne pazaroljuk el drága időnket haszontalan foglalkozásokkal vagy céltalan társalkodásokkal, hanem „legyünk állhatatosak az imában" (Róm 12, 12). Ha a szentbeszédek jó előkészítése, a sok gyóntatás, a beteglátogatások és egyéb lelkipásztori munkánk alig hagynak szabadidőt, sokszorozzuk meg a *röpimákat.* Előzze meg, kísérje és kövesse minden apostoli munkánkat az imádság. Sohase lépjünk a gyóntatószékbe vagy a szószékre előzetes ima nélkül! És a gyónások között mondjunk egy *Ave Mariát*, vagy valami bensőséges fohászt.

Ha ilyen módon állandóan Jézushoz és Szűz Máriához folyamodunk, biztosítjuk magunknak Isten segítségét.

Ha nehézségekkel találjuk magunkat szemben, ha kérésünk nem talál megértésre, ha a bűnösök közömbösek maradnak intelmeink ellenére, ne veszítsük el türelmünket és bátorságunkat. Ilyenkor alázzuk meg magunkat Isten előtt. Ismerjük el tehetetlenségünket. Azután szilárd hittel kérjük a Szent Szívet

és a Boldogságos Szűzet, hogy térítsék meg ők a megátalkodott bűnösöket. És ha az az öröm ér, hogy jobb útra tértek, akkor a dicsőséget Istennek tulajdonítsuk, és ne a magunk sikerének, vagy ügyességének könyveljük el.

*

Jézusom, belátom, hogy magamtól semmit sem tudok tenni a lelkek javáért, de veled mindenre képes vagyok. Mindent meg tudok tenni az által, aki nekem erőt ad! (Fil 4, 13)

Ezért Tőled remélem munkálkodásom természetfölötti sikerét. Téged kérlek, áldd meg azt. Ezt azzal szeretném elérni, hogy mind bensőségesebb egyesülésben élek Veled, én Jézusom!

Boldogságos Szűz, add, hogy életem szüntelen imádság legyen, állandó folyamodás Jézushoz, Jézus Szívéhez, és Hozzád is úgy, hogy feltárja az eget azoknak a lelkeknek, akik oly kedvesek neked.

19. Tiszta szándék

„Akár esztek, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére cselekedjetek" (1 Kor 10, 31).

Munkánkban mindig szükséges a tiszta szándék. Ha ez nincs meg, csökkenti jócselekedeteink értékét. Nem elég *jót* cselekedni, azt *jól* is kell tenni! Ahhoz, hogy cselekedeteink valóban jók és tökéletesek legyenek, azzal a tiszta szándékkal kell azokat végeznünk, hogy Istennek akarunk velük tetszeni.

Sok cselekedetnek, amely önmagában véve esetleg dicséretre méltó és szent, csak kevés, vagy semmi értéke sincs Isten előtt, ha más célból tesszük, mint az Ő dicsőségére. *Szent Alfonz* mondja: „A legszentebb foglalkozásokban, még szent szolgálatunk gyakorlásában is semmi vagy igen csekély lesz a nyereségünk minden nagylelkű fáradozásunk ellenére is, ha szem elől tévesztjük az egyedüli igaz célt: *Isten dicsőségét,* és ha hiú dicsőséget vagy önérdeket, vagy a feltűnés örömét vagy természetes hajlamaink kielégítését keressük".

Ahhoz, hogy a jócselekedet érdemét el ne veszítsük, nem ele-

gendő azokat elvégeznünk. Természetfeletti cél is vezessen azok végzésében, mert ez ad nekik értéket.

Vessük emlékezetünkbe az Úr Jézus figyelmeztetését: „Ügyeljetek, hogy ne az emberek szemeláttára s az ő kedvükért legyetek jók, különben nem lesz jutalmatok mennyei Atyátoknál" (Mt 6, 1). Az isteni Megváltó, aki ezt a súlyos kijelentést tette, joggal fogja szigorúan megítélni azt a papot, aki lelkipásztori működésében tisztán természetes indokoktól vezetteti magát.

Az Úr Jézus világosan kimondja az Evangéliumban, hogy munkánk érdeme vagy érdemtelensége a szándéktól függ, melylyel azt végezzük: „Ha szemed ép, egész tested világos lesz. De ha szemed rossz, sötét lesz egész tested" (Mt 6, 22). A szem a szándékot jelenti, a test a cselekedetet. Ezért cselekedeteink ragyogni fognak vagy sötétek lesznek, tetszőek Isten előtt vagy nem, aszerint, hogy a szándék, mely azokat élteti és vezeti, ragyogó vagy sötét, jó vagy rossz.

Vajon minden foglalkozásunkban egyedül Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét keressük? Valóban minden okom megvan a szégyenkezésre.

*

Mindent érted, Istenem! Mindent teérted, Jézusom! Add, hogy ez legyen a szándékom minden gondolatomban, szavaimban és cselekedetemben, én Istenem.

20. A hit szelleme

„Ugyanaz a lelkület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is volt!" (Fil 2, 5).

A pap számára rendkívül fontos és szükséges a hit szelleme. Hittel bírni annyi, mint hinni mindabban az igazságban, amit Isten kinyilatkoztatott és az Egyház tanít. A hit szellemével bírni annyi, mint hitből élni, azaz minden alkalommal az Evangélium tanításával összhangban gondolkodni, beszélni, érezni és cselekedni. Másszóval Jézus Krisztus lelkületével bírni: „Ugyanaz a lelkület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is volt!" (Fil 2, 5).

Azokban az emberekben, akik mindent testi kényelmük és testi egészségük szempontjából ítélnek meg, a test szelleme uralkodik. A világ szelleme uralkodik azokban, akik átitatva annak eszméitől úgy ítélnek, amint amaz ítél. Azok az emberek azonban, akiket mindenkor a hit nagy igazságai világosítanak meg, akik mindent az Úr Jézus Evangéliumának és tanításának fényében ítélnek meg és aszerint élnek, az ilyenben él a hit szelleme.

A papnak szüksége van a hit szellemére, ő az a férfiú, aki Isten helyettese. Ezért gondolatainak és ítéleteinek hasonlóaknak kell lenniük Isten gondolataihoz és ítéleteihez. Beszédének Isten beszédét kell felidézni.

A pap Krisztus küldötte, aki azt a megbizatást kapta, hogy Krisztus tanítását az embereknek hirdesse. De hogyan teljesíti küldetését az, akit nem hat át teljesen az Üdvözítő Jézus tanítása?

Az Úr apostolaitól megkívánta ezt az élő, sziklaszilárd, állhatatos hitet. Nagyon gyakran a legnagyobb hiba az volt, hogy nem talált bennük elegendő hitet: „Miért féltek, ti kicsinyhitűek?" (Mt 8, 26). „Szemükre vetette hitetlenségüket" (Mk 16, 14).

Ha csak mustármagnyi hitük is lett volna, hegyeket mozgathattak volna és diadalmaskodtak volna az egész világon. „A győzelem, amely diadalt arat a világon: a mi hitünk" (1 Jn 5, 4).

A hit szelleme nélkül nincs komoly belső élet. Nincs alapos erény, mivel a lelki élet alapja a hit. Annyi az erényünk, amennyi a hitünk, sem több, sem kevesebb.

A hit szelleme nélkül nincs bátorságunk megpróbáltatásainkban, és nincs vigaszunk szenvedéseinkben.

A hit szelleme nélkül nem tudunk lelkesedni a jóért: „A hit erejével országokat győztek le, igazságosságot gyakoroltak, ígéreteket nyertek el" (Zsid 11, 33).

Vizsgáljuk hát meg magunkat: Hit irányítja-e gondolataimat, ítéleteimet, társalgásomat? A hit szelleme élteti-e ájtatosságomat, apostolkodásomat? Nem vagyok-e megszokás rabja? Forduljunk befelé. Szálljunk lelkünk legmélyére. Sirassuk meg, ha hiányos és vérszegény a hitünk.

*

Hiszek Uram, segíts hitetlenségemen! Legyen a hit életem fő lendítő kereke lelkipásztori munkámban és az erények gyakorlásában.

21. Hogyan nyerhetjük el a hit szellemét?

„Ha csak annyi hitetek lesz, mint a mustármag... semmi sem lesz nektek lehetetlen" (Mt 17, 6).

Miként nyerhetem el a hit szellemét?

Ima által. A hit mindenkor Isten ajándéka, melyet az alázatosaknak, és kicsinyeknek ad, de nem adja meg a világ szerinti bölcseknek, sem okosainak: „Elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, és a kisdedeknek jelentetted ki" (Lk 10, 21). Ismételjük el az Úrnak újra és újra hálaadás közben: „Növeld bennünk a hitet" (Lk 17,5). „Hiszek Uram, segíts hitetlenségemen" (Mk 9, 23).

A *hit gyakorlata által.* Olvassuk buzgón a Szentírást. De vigyázzunk, hogy ne mint kritikusok, hanem mint Jézus Krisztus tanítványai. Ha volna valami, amit nem értünk, mondjuk az apostolokkal: „Magyarázd meg nekünk a példabeszédet!" (Mt 13, 36).

Engedelmeskedjünk a hitnek, a hit megvilágosításainak, azaz éljünk a hitből. „Mindaz, aki hallgatja tanításomat, és tettekre is váltja, hasonlít a bölcs emberhez, aki házát sziklára építette" (Mt 7, 24). Egyedül a tapasztalat képes bizonyítani egy elmélet igazságát. Ezért sohasem leszek gyakorlatilag meggyőződve az Úr tanításainak igazságairól az imával, a világtól való elszakadásommal, bizalommal, alázattal stb. kapcsolatban, amíg *magam nem gyakoroltam* azokat. „Ízleljétek és lássátok, mily édes az Úr!" (Zsolt 33, 9). *Elméletben* hiszünk az Evangéliumban. De vigyük át habozás nélkül a *gyakorlatba* is! A Mester szavának erejénél fogva legyünk szegények, szelídek és alázatos szívűek, a kereszt szerelmesei, és bátrak apostoli küzdelmeinkben. Miért nem művelünk csodákat? Miért nem mozgatjuk meg a hegyeket? A válasz egyszerű: azért mert kevés a hitünk.

*

Uram Jézus, minden okom megvan arra, hogy így szóljak hozzád: „Növeld hitünket!" Hiszek az Evangéliumodban. Hirdetem híveimnek. Mégis mily gyakran másként gondolkozom, másként cselekszem, mint te. Te elátkoztad a vagyont, én azonban becsülöm és keresem. Te elátkoztad a világot és mérgezett örömeit, nekem ellenben tetszik, engem mégis vonz

ugyanaz a világ. Én megtiszteltetést és hírnevet óhajtok, Te pedig azt ajánlottad nekem, hogy az utolsó helyet keressem.

Jézus, a világ Világossága, könyörülj rajtam és bocsáss meg nekem. Küldd el Szentlelkedet, hogy alakítsa át szegény értelmemet és még szegényebb szívemet.

Boldogságos Szűz Anya, az isteni Bölcsesség széke, eszközölj ki számomra nagy hitet.

22. Bizalom Istenben

Aki bízik Istenben, az bevehetetlen vár lesz.
„Ha Isten velünk, ki ellenünk?"
(Róm 8, 31)

A papnak, aki a lelkek üdvösségéért dolgozik, rendíthetetlenül kell bíznia abban, hogy meg tudja menteni és szentelni önmagát.

Előfordulhat, hogy a buzgó papok közt is akad olyan, aki teljes szívvel a lelkeknek szenteli magát és időnként elfogja a félelem, hogy a különböző problémákkal való foglalkozás ártalmasnak bizonyulhat saját lelke számára. Bízzék ilyenkor is rendíthetetlenül abban, hogyha apostoli munkáját megfelelő szellemben végzi, az semmiképpen sem fogja veszélyeztetni üdvösségét vagy megszentelődését.

Amikor az Üdvözítő apostoli életre hívott meg, akkor ez a hívás nem kárhozatra szóló hívás volt, hanem üdvösségre, sőt életszentségre. Halljuk csak a biztató szavakat, melyeket *apostolaihoz intézett, amikor azokat is elfogta a félelem:* „Ne nyugtalankodjék szívetek, higgyetek az Istenben, és Bennem is higgyetek. Atyám házában sok lakóhely van... magammal viszlek titeket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok!" (Jn 14, 1.3). Krisztus tehát a mennyországot ígérte apostolainak és mindazoknak, akik követik őket munkálkodásukban.

Az Úr Jézus apostolaiért külön imádkozik, tehát miértünk is. Kéri Atyját, tartsa meg őket, szentelje meg és üdvözítse őket: „Szent atyám, tartsd meg őket... szenteld meg őket... Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok" (Jn 17, 11.17.24).

Vajon Jézus imája meghallgatás nélkül maradhat-e?

Végül bírjuk a Mester drága és vigasztaló ígéretét, hogy *mindig* apostolaival lesz: „Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig" (Mt 28, 20). „Ha Isten velünk, ki ellenünk?" (Róm 8,31). Lényeges azonban, hogy alázatos és bizalommal teli imával maradjunk mindig egyesülve Jézussal. Akkor megvéd bennünket a világ és annak támadásai ellen. Ő jelentette ki: „Én legyőztem a világot" (Jn 16, 33). Akkor elküldi isteni Lelkét, aki világosságot és erőt ad majd nekünk napi kötelességeink teljesítéséhez, és megtart minket szent szeretetében. Jézus nem tagadta meg segítségét apostolaitól és nem tagadja meg azt egyetlen buzgó papjától sem. Az apostoli munka nem hogy romlásukra volt, hanem ellenkezőleg, nagy életszentségre vezette őket. Így lesz ez velünk is, ha minden bizalmunkat Krisztusba helyezzük. Könyörögjünk buzgón és állhatatosan isteni segítségéért.

*

Istenem, bízva szent szavadban, biztosan remélem, hogy megszentelem és megmentem lelkemet és örökké látni és élvezni foglak Téged a mennyben.

23. A csalhatatlan segítség

„Mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad" (Fil 4, 13).

A buzgó papnak bizalommal kell remélnie, hogy sok lelket térít meg.

A lelkek megtérítése teljesen isteni mű, melyet egyedül Isten munkálhat az ő kegyelmével. Ezért a tanulmányok, az értelmi erő, a tevékeny munka és minden előkészület önmagában meddő és nem elégséges ahhoz, hogy az embert a természetfölötti kegyelem állapotába emelje. Az Úr Jézus bizonyára felhasználja ezeket is, de nekünk minden reményünket Istenbe és nem önmagunkba kell helyeznünk.

Munkálkodásunk hatásossága ezért egyedül Isten kegyelmétől függ. Egyedül a kegyelem áraszt lelket és életet szavainkba és munkánkba. Minden munkálkodásunk a kegyelemtől nyer termékenységet. Ez ad erőt a lelkeknek, hogy kiemelkedjenek a bűn-

ből. Ezt a kegyelmet rendíthetetlen bizalommal kell remélnünk Jézus Krisztustól.

Hiszen Ő küldött bennünket: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket." (Jn 15, 16). Az Ő munkáját végezzük. Ezért segítenie kell nekünk. *Aquinói Szent Tamás* azt mondja, ha Isten bárkit meghív valamilyen munkára, minden eszközt is megad hozzá, hogy azt méltóképpen teljesíthesse. Ezért lelkipásztorkodásunk vagy más egyéb papi munkánk eredményes elvégzéséhez jogunk van, vagy inkább kötelességünk az isteni segítségre támaszkodni.

Ha megkérjük az Úr Jézust, hogy bőségesen gyümölcsöztesse munkánkat, meghallgatja kérésünket. Ő maga ígérte meg apostolainak, hogy meghallgatja imájukat, következésképp a mi imáinkat is: „Bizony, bizony mondom nektek bármit kértek majd az én nevemben az Atyától, megadja nektek... Mindeddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és kaptok, hogy örömötök teljes legyen" (Jn 16, 24).

Bízzunk tehát mindenek felett Jézus Krisztusban és nem önmagunkban! Ettől függ apostoli munkánk hatásossága.

Kérjük komolyan Jézust Mária által, hogy adja meg nekünk ezt a bizalmat.

*

Jézusom, tudom, hogy a Te segítséged nélkül képtelen vagyok a lelkek megmentésére. Tudom azt is, hogy Te megadod nekem ezt a segítséget, ha kérem Tőled. A legmélyebb bizalommal könyörgök Hozzád, ihless és támogass minden munkámban.

24. A feltétlen bizalom

„Ha nem az Úr építi a házat,
építői hiába dolgoznak rajta"
(Zsolt 126, 1.)

Ha a buzgó pap nem akarja, hogy lelkipásztorkodása teljesen megbénuljon, feltétlenül nagyon kell bíznia Istenben. Ha ez a

bizalom hiányzik, a pap néma, gyenge és erőtlen. Sőt szolgálatában teljesen használhatatlan.

Bizalom nélkül nem tudunk lelkesedni az apostoli munkáért. A buzgóság mindig arányban áll a reménnyel, hogy azt, amit akarunk, el is érjük. Ha az ember attól fél, hogy nem lesz képes megmászni a hegycsúcsot, meg se fogja kísérelni a felmenetelt. Hasonlóképpen senki sem fog nagyobb buzgóságot tanúsítani apostoli munkájában, ha már kezdetben sem bízott abban, hogy megszenteli és megmenti önnön lelkét és ugyanakkor sok bűnöst térít meg.

Bizalom nélkül nincs bátorságunk szembenézni lelkipásztorkodásunk fáradalmaival. Az áldozatok, melyeket elviselünk és meghozunk, mindig arányban állnak azokkal az erényekkel, melyeket az áldozataink által elnyerni remélünk. Minél nagyobb a reményünk, annál nagylelkűbbek áldozataink is. A pap, aki küldetését azzal a végzetes gondolattal kezdi: „Semmi jót sem fogok tudni művelni ezen a plébánián, mert itt az emberek roszszak, botrányt okoznak" – az ilyen gondolkodású pap sohasem lesz elég bátor ahhoz, hogy belevesse magát a munkába. Mindenkivel szemben rosszkedvű, rideg és barátságtalan lesz. Bezárkózik, nem áll szóba senkivel. Munkája is csak a legszükségesebbre szorítkozik. Béres inkább, mint pásztor.

Bizalom nélkül nincs kegyelem. Az a pap, akinek nincs bizalma, megfeledkezik minden rendelkezésére álló eszközről, hogy jót tegyen. Megfeledkezik a szeretetről, a hatalomról, Jézus ígéretéről, az isteni Mester szándékáról, aki minden gyengesége ellenére is fel akarja őt használni ezer és ezer lélek üdvözítésének nagy művében. Az ilyen pap minden figyelmét egyedül saját erejének elégtelenségére fordítja és a reábízottak nyomorúságára. Kétségbeesik önmaga felett és nem gondol Istenre, a benne való bizalomra, arra, hogy a jó Isten segítségéért könyörögjön. Jézus mondja: „Nélkülem semmit sem tehettek" (Jn 15, 5). Ám miért is imádkozna? Aki nem remél semmit, nem is kér semmit. És mi is lenne a bizalom nélküli ima értéke? „Legyen neked a hited szerint!" (Mt 9, 29). Ezért az ilyen pap magára van hagyva és Isten is megvonja tőle áldását. Az eredmény pedig az, hogy a természetfeletti gyümölcs szempontjából teljes balsiker a lelkipásztorkodása.

Értsük meg tehát világosan, mily szükséges az apostol számára a bizalom, és hogy lelkipásztori sikerei egyenes arányban állnak bizalmával.

*

Jézusom, én segítőm, Nélküled magam vagyok a gyengeség, de veled mindenre képes vagyok. Ezzel a bizalommal vértezve „férfiasan" fogok cselekedni, igaz szívű ember leszek.

25. Az isteni szeretet apostola

„Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön: mennyire szeretném, ha már föllobbanna!"
(Lk 12, 49).

Pap vagyok. Kötelességem, hogy másokban felkeltsem az erény szeretetét és dicsőítsem az örök Főpapot, Jézus Krisztust.

A katolikus papság azonos azzal a papsággal, amelyet Jézus Krisztus kapott mennyei Atyjától: „Én átadtam nekik a dicsőséget, amit nekem adtál" (Jn 17, 22). Mivel az Úrnak végtelen irgalmában úgy tetszett, hogy ezzel a méltósággal felruházzon, én az ő követe, az ő mása vagyok: „Vos estis vicarii Christi, qui vicem ejus geritis", (Sz. Ágoston). Ezért kötelességem az ő munkáját végezni. „Amint Te küldtél engem a világba, én is küldöm őket a világba" (Jn 17, 18).

Mint papnak kötelességem másokban felkelteni az erény szeretetét.

De milyen erényét? Az erények erényét: azt az erényt, amely minden más erényt magában foglal: Isten szeretetét.

Jézus azért jött, hogy szeretetre gyullassza a világot: „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön, mennyire szeretném, ha már fellobbanna!" (Lk 12, 49). Azt akarja, hogy ez a szeretet, mely az igaz élet, éltesse a lelkeket, és hozzon bennük napról napra több és szebb gyümölcsöt: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen!" (Jn 10, 10).

Ha ő, az örök Főpap feláldozta önmagát a Kálvárián, ha oltárainkon naponta megújítja isteni áldozatát, meg kell alapoznunk a világon a szeretet uralmát is.

Csak abban az arányban leszek tehát igaz pap, amilyen arányban igyekszem elültetni az emberek szívébe Isten szeretetét.

Hogy ezt elérjem, jókor-rosszkor Isten szeretetét kellene hirdetnem. Azt a szeretetet, amely hisz az Úr Jézus tanításában, mely remél ígéreteiben, mely „mindent elvisel" (1 Kor 13, 7). Azt a szeretetet, mely gyakorló katolikussá tesz és biztosítja számunkra az Eget.

Minden megtérés, mely nem Isten szeretetén alapul, rövid életű lesz, mondja *Sz. Alfonz.* De ha meg kell győznöm a lelkeket, hogy óhajtsák ezt a szeretetet, ha rá kell vezetnem őket arra, hogy azt gyakorolják és abban leljék boldogságukat, akkor feltétlenül szükséges, hogy *az én szívem* is lángoljon Isten szeretetétől.

Ezért mondja nekünk Szent Pál: „Mindenben úgy viselkedünk, mint Isten szolgája, nagy türelemmel" viselve el a szegénységet, betegséget és üldöztetést; „virrasztásban, böjtben": nem félve az önmegtagadástól; „tisztaságban és tudásban, béketűrésben..." és őszinte szeretetben: tisztán őrizve meg magunkat. Tanulva, hogy képesek legyünk a lelkeken segíteni, felebarátunkkal szemben szelídséget és igaz szeretetet gyakorolva; „mint szomorkodók, de mindig derűsek", megfosztva a világ örömeitől. Életünk szomorúnak tűnik, de bírni fogjuk Isten gyermekei békéjét; „mint akiknek semmijük sincs, de mindenük megvan" (2 Kor 6, 4–10). Szegények ugyan a földi javakban, de gazdagok az Úrban, mert Istent bírni annyi, mint mindent bírni. Lásd, milyennek kell lennie a papnak!

*

Jézusunk, örök Főpapunk, gyullaszd lángra szívemben az isteni szeretetet, és add meg a kegyelmet, hogy szavaimmal és cselekedeteimmel másokat is ugyanerre a szeretetre gyullaszthassak.

26. Az örök Főpap megdicsőítése

„Én megdicsőítettelek Téged a földön" (Jn 17, 4).

Kötelességem, hogy megdicsőítsem az örök Főpapot, Jézus Krisztust.

Dicsőítem Jézust azzal, ha bennem él. Főpapi imájában, melyet halála előestéjén apostolaiért ajánlott fel Atyjának, így szólt: „Hogy én őbennük legyek és Te énbennem" (Jn 17, 23). Ahogy az istenség egyesül Jézus szent emberségével, inspirálja és irányítja azt, úgy kell Jézusnak bírnia az én egész valómat, minden munkám elejének és végének lennie. Ha valóban Krisztus uralma alatt állok, akkor azok, akik látják erényes cselekedeteimet és szent munkálkodásomat, melyekre ő ösztönzött, tudni fogják, hogy Isten küldötte Üdvözítő ő: „Ismerje meg ebből a világ, hogy te küldöttél engem!" (Jn 17, 23). Ragaszkodni fognak az emberek Jézushoz a tanításban való hit által, törvényei iránti engedelmességgel, buzgó és nagylelkű vallásossággal. Részesülni fognak a megváltás kegyelmeiben és az égben Krisztussal együtt fogják dicsőíteni az Atyát, énekelni az ő dicséretét, és élvezni az örök, kimondhatatlan boldogságot.

Ebből az következik, hogy szentnek kell lennem, ha igazi pap akarok lenni. Tehát ha Jézust akarom kinyilatkoztatni a világnak, ha hatásosan akarom őt hirdetni a népnek, megszerettetni őt mindenekkel: „Amint Te küldtél engem a világba, én is küldöm őket a világba" (Jn 7, 29). Így tettek mind a nagy lélekmentők. Utánozzuk hát őket azáltal, hogy megszenteljük magunkat és így apostolságunk gyümölcsözőbb lesz.

*

Uram Jézus, Te tettél pappá engem. Így arra kötelezтél, hogy a lelkeket megnyerjem az erényes életnek és téged megdicsőítselek. Ezt a kétszeres kötelességet a maga egészében csak úgy tudom teljesíteni, ha mindenben Hozzád hasonló leszek.

A Te életed, Jézus – Főpap és Áldozat, – hosszú áldozat volt. Ezt az áldozatot a kereszten fejezted be, így megmentetted a világot és megdicsőítetted Atyádat.

Jóságos Mesterem! Nekem folytatnom kell a Te művedet. Életem tehát szüntelen áldozat kell, hogy legyen. Meg kell tagadnom értelmemet, lemondva saját elgondolásomról, elfogadva a tiédet. Testemet is fel kell áldoznom a munka, a fáradság és szenvedés által. Kevélységemet alázatossággal kell megsemmisítenem, akaratomat a halálig való engedelmességgel.

27. A lelkek szeretete

„Krisztus szeretete sürget"
(2 Kor 5, 14).

Sok ok kötelez az emberi lelkek szeretetére. Nézzünk néhányat ezekből.

Az Atyaisten végtelen szeretettel teremtett minden embert. Saját képére és hasonlatosságára szellemivé, szabaddá alkotta őket. Az anyagi teremtésben hatalmának csak nyomát hagyta, de az ember lelkébe saját élő képét véste. Ezeket a lelkeket halhatatlanná tette és arra rendelte, hogy az egész örökkévalóságon át élvezzék az ő boldogságát. Amikor Ádám bűne által az ember eljátszotta ezt a boldogságot, akkor hogy visszahelyezze az embereket jogaikba, saját Fiát adta halálra: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy senki el ne vesszen" (Jn 3, 16).

A Fiúisten pedig határtalan nagylelkűséggel váltotta meg őket: „Nagy volt a ti váltságdíjatok!" (1 Kor 6, 20). Hogy megmentse őket, emberré lett: „Szűzi méhet nem utáltál!" Sírt, szenvedett, meghalt a kereszten: „Aki szeretett engem, s önmagát adta értem!" (Gal 2, 20).

A Szentlélek végtelen buzgalommal munkálkodik a lelkek üdvösségén. Ha így szabad mondani: annyira éhezi és szomjazza a lelkeket, hogy bennük lakik mint templomában, jegyesévé teszi őket és megszenteli, amikor legdrágább kincseivel és gyümölcseivel ajándékozza meg, hogy örökké boldogok lehessenek. Mily csodákat művel naponta az isteni Lélek, hogy megnyerje a lelkeket! Ő az, aki a prófétákat megvilágosítja, ő lelkesíti az apostolokat, erősíti a vértanúkat, tanítja az egyházdoktorokat. Ő küld a földkerekség minden részébe papokat, szerzeteseket és misszionáriusokat, hogy vigyék el a népnek a megváltás örömhírét. Ő kormányozza és ihleti az Anyaszentegyházat.

Ha szeretjük Istent, mentsük meg a lelkeket. Ha meg akarjuk dicsőíteni az Atyát, Fiút és a Szentlelket, akkor törekedjünk arra, hogy a lehető legtöbb lelket nyerjünk meg a Szentháromságnak.

Szeretjük a lelkeket? Minden lelket szeretünk? Nem teszünk kivételeket? Istenben és Istenért szeretjük őket?

*

Jézus, a lelkek szerelmese, aki drága véredet ontottad és életedet adtad üdvösségükért, gyullaszd lángra szívemet szeretetednek egy szikrájával, hogy őértük áldozhassam fel magam és értük legyek én is áldozattá.

28. A papi élettisztaság

„Szentek legyenek Istenüknek, meg ne szentségtelenítsék nevét!" (Lev 21, 6).

A papnak tiszta életet kellene élnie. Papi szolgálatunk, mely Isten bizalmasává tesz bennünket, mocsoktalan lelki és testi tisztaságot kíván.

Mint *közvetítő* Isten és ember között, a papnak ragyognia kellene Isten előtt lelkiismerete tisztaságával, a nép előtt pedig kiváló hírnevével.

A pap a szent áldozatot ajánlja fel. Isten az ószövetségi levitáktól, akik a szent edényeket hordozták, különös tisztaságot követelt. Milyen tisztaságot vár el akkor az Újszövetség papjaitól, akik Jézus Krisztust hordozzák kezükben, akik felajánlják őt Mennyei Atyjának, önmagukat szent Testével táplálják!

A pap azonban még *a lelkek orvosa* is. „Mily tisztának kell lennie a kéznek, mely arra hivatott, hogy a lelkeket megtisztítsa" *(Sz. Gergely)*. Nem kétséges tehát, hogyha meg akarjuk dicsőíteni Istent papi szolgálatunkkal és nem akarjuk, hogy saját lelkünk kárt valljon, tiszta életet kell élnünk. Erre a tisztaságra minden lehető módon törekednünk kell. Melyek ezek a módok?

1. Minden bűnnek, tehát a súlyos és a bocsánatos *bűn*nek mélységes utálata. Ápoljuk lelkünkben ezt az érzést naponta, hogy megfontoljuk, mily sérelem a bűn Istennel szemben és mily kárt okoz minden tudatos bűn saját lelkünknek.

2. Nemcsak a bűnnek, hanem minden veszedelmes *bűnalkalomnak* feltétlen elkerülése. Ilyen a túlságosan természetes szeretet, veszedelmes olvasmányok, világias barátságok, az érzékek és szenvedélyek meg nem fékezése.

3. Állandó őrködés önmagunk felett és szüntelen imádkozás. „Virrasszatok és imádkozzatok!" – Jézus figyelmeztetése (Mt 26, 41).

4. Ha egy óvatlan pillanatban bűnt követünk el, tisztítsuk meg lelkünket, amily gyorsan csak lehet buzgó szentgyónással. Indítsuk fel gyakran a bánatot és szeretetet. Legyünk buzgók a búcsúk elnyerésében. Használjuk a szentelményeket hittel. Végül ne riadjunk vissza a bűnbánat külső cselekedeteitől sem.

*

Liguori Szent Alfonz, a papi erények tükre, aki oly jól megértetted a pap nagyságát és aki életszentségeddel tökéletes pap voltál, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy én is megértsem, mily méltósággal ruháztak fel engem úgy, hogy teljesen áthatva hivatásom magasztosságától, a te példád szerint angyali életet élhessek, vagy legalábbis komolyan törekedjem erre. Mária, az örök Főpap Édesanyja könyörögj értem, hogy Jézus Szíve szerinti pap lehessek.

29. Jézus példája nyomán

„Ő bűnt nem követett el, s szájában hamis szót nem találtak." (1 Pét 2, 22).

Kétségtelen, hogy a tisztaság rendkívül tetszik az Úrnak. Ő azt óhajtotta, hogy a tisztaság páratlan ragyogással tündököljön a pap egész személyéből. Mint Isten Fia, Ő az örök világosság kisugárzása és Isten Fölségének szeplőtlen tükre (Bölcs 7, 10).

Azt akarta, hogy családjának minden tagja tiszta legyen. Édesanyja a szeplőtelen: „Mater purissima, inviolata, intemerata." Szent József és az előfutár, Keresztelő Sz. János tiszta életű, szűzi emberek voltak.

Azt akarta, hogy barátai mind tiszták legyenek. Miért volt Sz. János a szeretett tanítvány? Kiváltságos tisztasága miatt. És több mint valószínű, hogy az apostolok is tökéletes tisztaságban éltek attól a perctől kezdve, hogy Jézus követői lettek.

Jézus azt akarja, hogy ez az erény papjaiban is meglegyen. Ezért kíván a nyugati Egyház jézusi ihletésű tökéletes tisztaságot azoktól, akik a felsőbb papi rendeket el akarják nyerni. A papszenteléstől ki kell zárni azokat, akik nem őrzik meg, vagy legalábbis hosszú ideje nem őrizték meg a tisztaságot.

Az Úr különleges kegyelmekkel ajándékozza meg a tiszta lelkeket. Már e világon is. Megvilágosítja értelmüket, éles tiszta látást ad nekik mindabban, ami Istenre és az ő dolgaira vonatkozik. Ez nyilvánvalóan kitűnik olyan szentek életéből, mint Sz. János és Sz. Pál apostolok, vagy Aquinói Sz. Tamás. Kimondhatatlan lelki vigasszal árasztja el őket. Benső barátai közé fogadja. Különös hatalmat ad nekik saját Szíve szerint. A szűzi lelkek Jézustól szívük minden vágyát elnyerhetik.

Az égben páratlan dicsőség fogja övezni őket. A tiszta lelkek követik az isteni Bárányt, és oly éneket énekelnek, melyet egyedül csak nekik van joguk énekelni.

Mindez azt mutatja, hogy a tisztaság erénye fölöttébb tetszik Jézus Szívének. Ha azt akarjuk, hogy az isteni Mester és az Ő szűzi Édesanyja gyengéden szeressenek bennünket, akkor legyünk mi is tiszták. „Tartsátok magatokat tisztán, ahogy az Isten házához, Krisztus templomához és a Szentlélek szócsövéhez illő" – írja *Antióchiai Sz. Ignác* vértanú.

*

Gyullaszd lángra bensőmet a Szentlélek tüzével Uram, hogy tiszta testtel szolgálhassak Neked és tiszta szívem tetszésedre lehessen.

30. A tisztaság erénye és az apostoli lelkület

„Boldogok a tiszta szívűek, mert
ők meglátják Istent!" (Mt 5, 8).

A tisztaság erénye feltétlenül szükséges az apostoli lelkületű pap számára. E nélkül elvész. Ez az erény irtózatot kelt a bűn iránt, mely testet-lelket egyaránt elpusztít. Ezért minden gondolat, szó, érzelem és cselekedet elkerülésére késztet, mely tudatosan a bűnhöz vezethetne. A pap, aki nem utálja ezt a bűnt, és aki nem menekül mindattól, ami akár távolról, akár közelről rávihetné őt ennek elkövetésére, örök üdvösségét kockáztatja.
Ne feledjük el soha, hogy „ezt a kincset cserépedényben őrizzük" (2 Kor 4, 7).

Ezenkívül lelkipásztori teendőink sok kísértésnek tesznek ki. Nem kell-e a világban élnünk? Kapcsolatba kerülünk a romlott-

sággal, sebeit bekötözzük, végighallgatjuk legbizalmasabb közléseit a gyóntatószékben? Mindez igen veszedelmes.

E mellett részünkről *minden hiba nélkül* bizonyos külső tulajdonságaink (– mint amilyen a vonzó hang, lelkek iránti részvét, jószívűségünk) veszedelmesen felkelthetik ránk mások figyelmét. Rossz szándékú teremtményeket még a mi buzgóságunk arra is késztethet, hogy nekünk csapdát állítsanak. Ha tehát nem irtózunk mélységesen minden tisztaság elleni bűntől, ha nem cselekszünk a keresztény óvatosság szerint, ha nem leszünk elővigyázatosak, ha nem imádkozunk eleget, amikor ilyen veszélyeknek vagyunk kitéve, akkor ha jön egy erős kísértés, a legrosszabbtól kell tartanunk. „Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek" (Mt 26, 41).

A pap, aki kritikának teszi ki magát tisztaság dolgában, tönkreteszi apostoli munkáját, mert elveszíti minden tekintélyét. Emlékezzünk Szent Pál szavaira: „Látványossága lettünk a világnak, az angyaloknak és az embereknek is" (1 Kor 4, 9). Híveink állandóan figyelnek minket. Szemmel tartják minden lépésünket.

A pap, aki nem óvatos tekintetében, beszélgetésében és viselkedésében; aki énekóra, oltárdíszítés ürügyén fiatal lányokkal veszi körül magát, – akik hosszú időt töltenek el a sekrestyében vagy a plébánián, – ez mind rossz benyomást kelt. A komoly gondolkozású emberek ezek láttán messziről elkerülik majd.

*

Könyörgök hozzád, Szeplőtelen Szűz, eszközöld ki számomra a makulátlan tisztaság erényét, hogy megfelelő eszköz legyek Isten és a lelkekért való munkában.

31. A kereszt szükségessége

„Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen engem" (Mt 16, 24).

Ha lelkek megmentői akarunk lenni, készen kell lennünk minden kellemetlenség megpróbáltatás és fáradság elfogadására,

melyet szolgálatunk magával hoz. Urunk Jézus ezt kimondottan kéri tőlünk: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét minden nap, és kövessen engem" (Lk 9, 23). Azt mondja: Ha követni akarsz, kezdd az önmegtagadással. Légy kész arra, hogy saját akaratod ellenére tégy, hogy keveset törődj ízléseddel, kényelmeddel, személyes érdekeiddel. Légy kész bárhova menni, ahová a kötelesség hív, bármit megtenni, amit a kötelesség kíván, a tudatlanokért és műveletlenekért éppúgy dolgozni, mint a kifinomultakért és tanultakért. Aztán vedd fel minden nap a keresztedet. Vagyis mindazt a munkát, gondot és harcot, amit a nap magával hoz. Végül *kövess engem*, lépj nyomdokaimba fáradság és csalódás ellenére is, amikor az elveszett bárányt keresed, mely elhagyta a reád bízott nyájat.

Szent János evangéliumában az Úr ugyanezt a tanítást ismétli: „Amint az Atya küldött engem, én is küldelek titeket" (Jn 20, 21). Atyám elküldött engem, hogy megmentsem a világot, – kétségtelenül az Evangélium tanításával, – de mindenek felett a kereszttel. Azt akarta, hogy a fájdalmak férfia legyek, szegény, megalázott. Szüntelen szenvedjek a halálig. Hasonlóképpen én is küldelek titeket, hogy folytassátok megváltói művemet. De csak akkor fog ez nektek sikerülni, ha nagylelkűen magatokhoz ölelitek az apostoli élettel elválaszthatatlanul velejáró szenvedéseket. Ha késznek mutatkoztok életeteket adni ügyemért.

Valóban ez teszi leghatásosabbá lelkipásztori munkánkat. „Bizony, bizony mondom nektek, ha a búzaszem nem esik a földbe, és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal sok termést hoz" (Jn 12, 21–25). Az apostol sorsa a szenvedés. Az az ember, aki állandóan attól tart, hogy valami baja történik, aki állandóan a maga egészségével foglalatoskodik, aki a pulzusát tapogatja úgyszólván reggeltől estig, szikrányi apostoli lelkülettel sem bír.

Komolyan meg vagyunk győződve az igazságról: a keresztben az üdvösség, a keresztben az élet? Készek vagyunk-e átölelni az apostoli élet minden keresztjét Istenért és a lelkekért? Istenem, a lélek kész, de a test gyenge. Segíts és Te légy az én erőm.

*

Jézus, örök igazság, isteni szavadra hiszem, hogy Te vagy az út, és hogy ez az út a kereszt királyi útja. Adj kegyelmet és bátorságot, hogy

ezen az úton mindig előre haladjak, és vezess általa sokakat az örök életre.

32. A kereszt ereje

„Sok viszontagságon át kell bemennünk az Isten országába" (ApCsel 14, 21).

Az apostoli élet szenvedései a pap egyéni megszentelődésének kiváló eszközei. Hatása ugyanis az, hogy

a) kiegyenlítik az adósságot, mellyel Isten igazságosságának tartozunk elmúlt hibánkért.

b) Bizonyos módon hasonlóvá tesznek Jézus Krisztushoz, aki nem kímélte önmagát, mikor a lelkekért küzdött: fáradt lépteid engem kerestek; aki önmagát ajánlotta fel, hogy megváltsa őket: váltságomat a kereszten fizetted meg.

c) Ezek által kiérdemeljük, hogy egy napon részesedünk az isteni Megváltó diadalában és dicsőségében. „Előbb azonban szenvednünk kell Vele együtt, hogy Vele együtt meg is dicsőüljünk" (Róm, 8, 17).

Bátran vállaljuk az apostolság megpróbáltatásait. Járjunk a szentek nyomdokain. Mit nem szenvedett el Szent Pál? Viszontagságot, veszedelmet szárazföldön és tengeren. Üldöztetést a zsidóktól és pogányoktól. Éhséget, szomjúságot, hideget és ruhátlanságot. Bilincsbe verték, megvesszőzték, börtönbe vetették, bíróság elé hurcolták, stb.... De mindez a balsors nem tudta eloltani benne a szeretet lángját, sem pedig elnyomni buzgóságát Krisztus országának terjesztésében (2 Kor 11, 23–28).

Élessze bátorságomat Szent Pál, Szent Alfonz és a többi sok misszionárius emlékezete, hisz Istenért és a lelkekért munkálkodtak, szenvedtek és végül meghaltak a legnemesebb célért. Kiáltsuk mi is az Apostollal: „A választottakért tehát mindent eltűrök, hogy az örök dicsőséggel ők is elnyerjék az üdvösséget Jézus Krisztusban" (2 Tim 2, 10).

*

Istenem, hiszek szent Kelemen mondásában: „Az alázatos, a szenvedő és az imádkozó pap apostolsága mindenható apostolság."

Szent Pál apostol, gyullaszd lángra szívemben csak egy szikráját is annak az égő buzgóságnak, mely téged felemésztett, hogy példádra Istenért és a lelkekért bátran öleljem át az apostoli élet keresztjét.

Boldogságos Szűz Mária, apostolok Királynője! „Fac me plagis vulnerari, fac me cruce inebriari et cruore Filii." Add, hogy Szent Fiad sebeitől megittasodjam és elteljek az Ő keresztjétől és drága vérétől.

33. A papi lelkiség

„Szüntelenül könyörgünk, hogy mindenben az Úr tetszését keresve, az Úrhoz méltón tudjatok élni" (Kol 1, 9–10).

Mi az igaz papi lelkiség?

Isten iránti gyermeki szeretet. Az ilyen pap *engedelmeskedik* Istennek azáltal, hogy megtartja parancsát. Engedelmeskedik az Egyháznak nemcsak mindabban, ami minden hívőt kötelez, hanem azokban a parancsokban és előírásokban is, amelyek a pap és misszionárius magatartását szabályozzák, tehát a kánoni előírásoknak, liturgiai rubrikáknak, stb. Ha szerzetes, akkor engedelmeskedik a rendi szabálynak és elöljárói parancsának.

Az engedetlen, a saját elgondolását követő, akaratos pap, aki zúgolódik a tekintély ellen, és bírálgatja a rendi vagy egyházi elöljáróit, nem jámbor az, mégha reggeltől estig rózsafüzért morzsolgat is. „Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram, – jut be a mennyek országába. Csak aki mennyei Atyám akaratát teljesíti" (Mt 7, 21)

A lelki életet élő pap *tiszteli* Istent. Miután mélységesen tudatában van Isten nagyságának, végtelen fölségének, alázatosan tartózkodik jelenlétében. Tiszteli Isten nevét, és sohasem használja fölöslegesen. Tiszteli Isten házát. Szerényen lép be oda. Csendes és összeszedett, míg ott tartózkodik. Tiszteletteljes Isten imádásában: minden papi funkcióját komolyan, méltóságteljesen és mély hittel végzi.

Az ilyen pap szereti Istent: Az Atyát, a Fiút és a Szentlelket. Szereti a Boldogságos Szűzet, Szent Józsefet, az angyalokat és a szenteket. Legnagyobb boldogsága, ha velük lehet, ha imában

vagy elmélkedésben társaloghat velük, ha bensőséges kapcsolatban élhet velük. „Conversatio nostra in coelis est" (Fil 3, 20). Ájtatossági gyakorlatait megfelelő időben végzi.

Vajon gyakoroljuk-e ezt a lelkiséget, melyet a lelki élet mesterei oly buzgón és komolyan ajánlanak? Tápláljuk-e Isten jelenlétének gyakorlásával és röpimákkal? Nem pusztán azért imádkozunk, mert imádkoznunk kell, anélkül, hogy bármi határozott dolgot kérnénk Istentől? Vizsgáljuk meg magunkat és javuljunk meg.

*

Szűz Mária, az örök Főpap édesanyja, eszközölj ki számomra isteni Szent Fiadtól fiui tiszteletet Isten iránt, tiszteletteljes engedelmességet azok iránt, akiket fölém helyezett, figyelmes odaadást szent papi hivatásom gyakorlásában.

34. Imádság emberei

„Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom" (Zsolt 140, 2).

Jézus Krisztus szólít fel: „Szüntelenül kell imádkozni és bele nem fáradni" (Lk 18, 1).

„Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek" (Mt 26, 41). Ezek a szavak mindenkinek szólnak, szerzeteseknek és papoknak éppúgy, mint egyszerű világiaknak.

Az Úr Jézus kiemelt bennünket a világból, hogy mindenek felett az imádság emberei legyünk: „Minden főpap ugyanis az emberek közül való, és az emberek képviseletére van rendelve az Isten tiszteletével kapcsolatos dolgokban, hogy ajándékot és áldozatot mutasson be a bűnökért" (Zsid. 5, 1).

Amint az angyalok kötelessége, hogy szűntelenül dicsőítsék Istent az égben, úgy a papok kötelessége, hogy Őt állandóan dicsőítsék a földön. Ezt a kötelességet áhítatgyakorlatokkal: elmélkedéssel, szentmisével, a zsolozsmával és egyéb imádsággal teljesítjük.

A lelkünk is megkívánja, hogy buzgók legyünk. Ahhoz, hogy papi kötelességeinket tökéletesen teljesíthessük, állandó világosságra, erőre és vígaszra van szükségünk. De hol találjuk meg a

magunk és mások lelkének irányítására és bölcs vezetésére oly nélkülözhetetlen világosságot? Honnan merítsünk erőt ahhoz, hogy Isten igéjét hirdessük és bátran vállaljuk az apostoli élet fáradalmait?

Áhítatgyakorlatainkból az Úr Jézussal, a Szentlélekkel, a Boldogságos Szűzzel, Szent Józseffel való bensőséges kapcsolatból. Csakis ezekben, és sehol másutt nem fogja lelkünk megtalálni azt a vígaszt is, melyre néha szükségünk van, amikor már-már összeroskadunk a fáradság terhe alatt.

A hívők is elvárják tőlünk, hogy az imádság emberei legyünk. Imáinkba ajánlják magukat. Alamizsnát adnak nekünk abban a reményben, hogy imáink által elnyerik a nekik szükséges kegyelmeket. Azt is megkívánják tőlünk, hogy példát adjunk nekik az imában. Legyünk hát épülésükre eme kötelességünk teljesítésében!

Azokat, akikkel kapcsolatba jutunk, szintén különösképpen imaéletünkkel vezethetjük a jóra. Ha azt akarjuk, hogy a lelkek az életszentség utján járjanak, járjunk elől jó példával. A jó pásztor – mondja Jézus – vezeti a juhokat. Nem *ostorral* hajtja őket, hanem szeliden vezeti. Az őszinte és látható buzgóság leghatalmasabb segítség apostoli munkánkban.

Kérjük a Szentlelket a Boldogságos Szűz közbenjárásával, hogy adja meg nekünk a buzgóság ajándékát.

*

Szentlélek Uristen, add meg nekem a buzgóság ajándékait, hogy minden gondolatom, szavam és cselekedetem Isten dicsőségére és dicsőítésére irányuljon. Mária jó Anyám, lelkem üdvösségéért és azokért, akiknek épülésére kell lennem, járj közben értem, hogy elnyerhessem ezt a kegyelmet.

35. Szelídség

„Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű!"
(Mt 11, 29).

Tanuljuk meg a szelidség gyakorlását.

Elsősorban a *szószéken.* Beszéljünk határozottan a bün és bot-

rányok ellen, de legyünk jóságosak a bünösökkel szemben. Ne legyen velük szemben sem szavainkban, sem hangunkban keserűség, megtorlási vágy. Ne akarjuk megalázni azokat, akiknek magatartását elitéljük. Lássa meg mindenki, hogy beszédeinket, bármily határozottak legyenek is, csakis az Isten és az emberi lelkek szeretete ihleti. Ne mutassunk bosszúságot, ha beszéd közben egy kisgyermek felsír, a nagyobbak fecsegnek, egy ajtó nyitva marad, vagy valami más zavaró körülmény adódik. Kérjük meg nyugodtan, hogy állítsák vissza a rendet. Ha a papon a haragnak legcsekélyebb jele is látszik, az egész prédikáció hatástalanná válhatik. Sőt leronthat minden addig hozott gyümölcsöt. Mutassunk önuralmat különösen azokkal szemben, akik elkésve jönnek.

Ha az egyházközségben széthúzások volnának, ne álljunk nyiltan egyik vagy másik csoport mellé. Bátorítsuk a jókat, de ugyanakkor ne zúzzuk össze a többieket. A béke angyalai vagyunk. Hivatásunk, hogy mint Jézus, közvetítők legyünk. Ő a mi békességünk, aki „a kettőt egyesítette" (Ef 2, 14).

Ha az emberek becsmérlik beszédünket vagy személyünket, ne tegyünk róla említést a szószéken! Ugyancsak ne fakadjunk keserű panaszra, ha kis számú a hallgatóságunk.

Legyünk szelídek a *gyóntatószékben.* – Legyünk jóságosak gyónóinkkal. Nyerjük meg bizalmukat, hogy feltárják előttünk lelküket. Legyünk türelmesek a gyermekekkel, tudatlanokkal, aggályosokkal. Segítsük a szegény lelkeket, hogy megszabaduljanak a bűn terhétől és visszanyerjék az igazi lelki békét.

Ha szükséges a megrovás, ha áldozatot kell követelnünk, ha el kell halasztani a feloldozást, mindezt jóságosan és nyájasan tegyük. Sosem szabad Isten jogaiért való buzgolkodás ürügyén a lelket az ördög hatalmába átengedni. Gondoljunk arra, mily irgalmas volt az Úr Jézus a bűnösökkel szemben!

Legyünk szelídek a *házbeliekkel.* – Időnként előfordulhat, hogy csalódás, vagy rendellenesség adódik a plébánián – az ételek nincsenek készen idejében, késik az étkezés ideje stb. Még ilyenkor is maradjunk türelmesek, és ne veszítsük el önuralmunkat.

Legyünk szelídek a *hívekkel.* – Anélkül természetesen, hogy papi méltóságunkat kisebbítenénk, legyünk mint Jézus is, nagyon kellemesek mindenkihez kivétel nélkül: „Megjelent Üdvözítőnk jósága és emberszeretete" (Tit 3, 4). Bánjunk mindenkivel jósá-

gosan: férfiakkal, nőkkel és gyermekekkel, még a „nehéz emberekkel" is. Legyünk „mindenkinek mindene, hogy mindenkit megmentsünk" (1 Kor 9, 22).

*

Jesu mitis et humilis Corde, fac cor meum secundum Cor tuum. O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria!

36. Óvatosság és tartózkodás

„Legyetek okosak és ügyeljetek arra, hogy helyesen imádkozzatok" (1 Pét 4, 7).

A komoly magatartásunknak elválaszthatatlannak kell lennie a szeretettől. Isten szeretete után a felebaráti szeretet a legszükségesebb erény az apostoli munkában tevékenykedő papnak. Az isteni Mester mindenek felett ajánlja, és igaz tanítványai ismertetőjeleként tünteti fel. Apostolaihoz így szól: „Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat, tisztítsátok meg a leprásokat, üzzetek ki ördögöket. Ingyen kaptátok, ingyen adjátok" (Mt 10, 8). Ezt a szeretetet gyakoroljuk, amikor prédikálunk és a szentségeket kiosztjuk, melyek által a betegek felépülnek, a lelki halottak feltámadnak, a leprások meggyógyulnak, és a sátán rabjai felszabadulnak rabságukból.

Előfordulhat, hogy a lelkek, akiket megszabadítottunk a bűntől és erőfeszítéseink által ismét boldoggá és bizakodóvá tettünk, hajlamosak arra, hogy túlságosan *emberi módon* ragaszkodjanak hozzánk. Ez a ragaszkodás azonban mind a magunk, mind apostoli munkánk számára veszedelmessé válhatik. Szeretetünket komolyságunkkal óvjuk, hogy képesek legyünk féken tartani olyan érzelmeket, melyek túlságosan is erősek. Ne engedjük kifejlődni az olyan rokonszenvet, mely túlságosan emberi.

Ha jót teszünk, azt mindenek előtt Isten kegyelmének kell tulajdonítanunk: „ingyen kaptátok". – Ne keressünk hálát áldozatunkért. Adjunk ingyen!

Magaviseletünkben és szavainkban legyünk mindenkivel szemben komolyak és egyszerűek. Ha fiatal lányokkal beszélünk,

sohase használjunk olyan kifejezéseket, melyekből az tűnik ki, hogy iránt ok rokonszenvet vagy akár csak gyengédséget érzünk. Ne tegezzük őket!

Mások társaságában, legyenek azok papok, vagy világiak, sohase mondjunk kétértelmű történeteket. Sohase énekeljünk frivol dalokat. Ne utánozzunk másokat, sem egyháziakat, sem világiakat. Ha – mint Sz. Pál mondja – ostoba beszéd és trágárság nem helyén valók a hívők közösségében, mennyivel inkább helytelenek azok papok között.

A szeretet gyakorlásában nagyon fontos, hogy óvatosak legyünk nehogy nem kívánt rokonszenvet ébresszünk. Ugyanilyen fontos, hogy arra is vigyázzunk, nehogy ellenszenvet vagy megvetést vonjunk magunkra.

*

Jézusunk, erények példaképe, add, hogy papi szolgálatom gyakorlásánál és a másokkal való érintkezésnél szabados viselkedésemmel ne váltsak ki nemkívánatos rokonszenvet senkiben, de ne is taszítsam el a hiveket nyerességemmel. Tisztaságos Anya, könyörögj érettem!

37. Az óvatosság feltételei

„Krisztus szelídségére és kegyességére kérlek titeket" (2 Kor 10, 1).

Nem szabad kevélynek, nyersnek vagy megvetőnek lennünk. Egyetlen komoly író sem említette soha a kevélységet, a nyerességet és a megvetést mint a tisztaság megőrzőjét.

Ezek a hibák nagyon gyakran titkos, féltékeny rokonszenvet rejtegetnek valaki iránt. Akadnak olyanok, akiknek fölényes magatartása a nőkkel szemben nem egyéb, mint *öncsalás*, mellyel valódi érzelmeiket rejtegetik. De ez a megvető magatartás mélyen sérti azokat a nőket és néha bosszúvágyat kelt bennük, ami azután támadásra készteti őket.

Mi több, a kevély nem tetszik Istennek: „Minden gőgös ember utálat az Úr előtt" (Péld 16, 5).

Ha tehát sikeresen akarunk működni a másik nembeliek között

anélkül, hogy lelkünk kárát vállja: „legyünk alázatosak". Az alázatos ember tudatában van nyomorúságának és gyengeségének. Ezért nem bízik önmagában. Minden óvintézkedést megtesz, amit az óvatosság diktál. Mindenek előtt Istennek és a Boldogságos Szűznek ajánlja magát. Alázatos imája levonja az Ég oltalmát.

Legyünk jóságosak! De ezt az Úr Jézus és a szentek módján, érzelgősség és gyengeség nélkül tegyük.

Ne vessünk meg senkit! Becsüljünk meg minden lelket, mert mindannyiunkat Jézus drága Vére váltott meg. Ez a gondolat meg fogja tisztítani szándékunkat, és segíteni fog a gyarló természet elleni küzdelemben.

Szent Alfonz élettörténete mutatja, milyen hűséges volt feltételeihez, hogy óvatos és tartózkodó lesz. Én is ugyanezt a feltételt teszem, és esedezem hozzá, eszközölje ki számomra a kegyelmet, hogy azt mindig hűségesen megtartsam.

*

Szeplőtelen Szűz, ismered gyengeségemet és nyomorúságomat. Tudod, milyen támadásoknak vagyok kitéve. Tarts tőlem távol minden veszélyt. Eszközöld ki számomra a szükséges komolyságot, óvatosságot és tartózkodást.

38. Jézus engedelmessége

„Megalázta magát és engedelmes lett a haláláig, mégpedig a kereszthalálig" (Fil 2, 8).

Maga Isten engedelmeskedik az én papi szavamnak. A gondolat, hogy Isten oly mélyen leereszkedik, hogy embernek engedelmeskedik, mély benyomást tett Szent Alfonzra. Gyakran beszélt erről, és a következőképpen fejtegeti a 25. szentséglátogatási elmélkedésében.

Szent Pál magasztalja Jézus Krisztus engedelmességét, mondván, hogy mennyei Atyjának haláláig volt engedelmes. De ebben a szentségben sokkal tovább ment, mert itt úgy tetszett neki, hogy nemcsak mennyei Atyjának engedelmeskedjék, hanem az embereknek is, és nemcsak halálig, hanem mindaddig, amíg a

világ fennáll, úgyhogy azt mondhatjuk, hogy a világ végezetéig lett engedelmes. Ő, az Ég Királya, ember iránti engedelmességből leszáll az égből és azután itt lakik közöttünk, azért, hogy engedelmeskedjék. Itt marad mozdulatlanul. Engedi, hogy az ember oda helyezze, ahová akarja, akár a monstranciában szentségkitételre, akár bezárva a tabernákulumba. Engedi, hogy oda vigyék, ahová akarják: házakba, vagy végig az utcákon. Engedi, hogy bárkinek adják a szentáldozásban, legyen az igaz vagy bűnös ember. Szent Lukács ezt mondja, hogy míg a földön lakozott, engedelmes volt a Boldogságos Szűznek és Szent Józsefnek (2, 51); de ebben a szentségben annyi teremtménynek engedelmeskedik, ahány pap van a földön.

Jézus a bűnbánat szentségében engedelmeskedik a papnak, „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek megtartjátok, az bűnben marad" (Jn 20, 23). „Annyira kötve van szolgája ítéletéhez, hogy a pap megítélése szerint, aki ismerve a bűnös ember állapotát megadja, vagy megtagadja a föloldozást, Jézusnak is bocsánatot kell adnia vagy azt megtagadnia. A szolga vezeti az Urat, bármit is határozzon a szolga idelent, az Úr jóváhagyja ott fent" – írja *Aranyszájú Sz. János.*

Ha az Isten irántunk és a lelkek iránti szeretetből ily alázatos, engedelmes szolgává teszi magát, mi következik ebből? Engedelmesnek kell lennünk nekünk is.

Egész szívünkből engedelmeskednünk kell Istennek. Engedelmeskednünk kell a parancsolatoknak, amelyeket okvetlenül Tőle kaptunk, és a törvényeknek, melyet Anyaszentegyháza által adott nekünk. Az utóbbiak közül néhány különösképpen a papságra vonatkozik, melynek személyes magatartását és papi tevékenységét szabályozza. Így a prédikálást, a szentségek kiszolgáltatását, a liturgiát, a rubrikákat, stb. Tiszteljük ezeket a törvényeket és tartsuk meg hűségesen! Engedelmeskedjünk Istennek azzal is, hogy alávetjük magunkat isteni gondviselése rendelkezéseinek, és nagylelkűen fogadjuk kezéből a rosszat és a jót egyaránt.

*

Gyullaszd lángra, Uram bensőnket a Szentlélek tüzével, hogy tiszta testtel szolgálhassunk Neked és tiszta szívvel lehessünk a Te tetszésedre.

39. Irányított engedelmesség

„Hajtsátok hozzám szíveteket,
jöjjetek hozzám. Hallgassatok ide,
és akkor élni fog lelketek"
(Iz 55, 3).

Engedelmeskednünk kell a sugallatoknak. A jóságos Isten irántunk való szeretetében azt óhajtja, hogy az életszentség magas fokára jussunk. Az ő parancsai és az Egyház parancsai által megmutatta az életszentség útját és nekünk ezen az úton kell haladnunk. Szentlelke által állandó haladásra ösztökél. Mily gyakran halljuk, hogy a Szentlélek több nagylelkűséget és összeszedettséget kér tőlünk az imában, nagyobb odaadást a munkában, több buzgóságot a lelkek üdvösségéért, több áldozatot, szelídséget, szeretetet stb. Ezeknek a sürgető kegyelmeknek engedelmeskedni kell, mert csakis úgy érhetjük el az életszentségnek azt a fokát, melyet Isten tőlünk elvár.

Miért lett *Vianney Sz. János* oly nagy szent? Mert mindig megtartotta elhatározott feltételeit és sosem zárkózott el a kegyelem sugallatai elől. És ha mi csak nyomorúságosan vonszoljuk magunkat az életszentség útján, vajon nem azért van ez, mert sajnos túl gyakran ellenállunk a Szentléleknek?

Engedelmeskednünk kell feletteseinknek is. Ők Isten helyettesei. Ha az ő akaratukat teljesítjük, Isten akaratát tesszük. Ezért engedelmeskednünk kell a pápának – az előljárók előljárójának – püspökünknek, azáltal, hogy odamegyünk, ahova küld, és azt a munkát végezzük, amelyet parancsol: „Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10, 16).

Engedelmesség Isten iránt, a kegyelem indításainak és a feletteseknek – ez az, amit az isteni Üdvözítő tanít, aki hívásunkra mindennap leszáll kezünkbe, hogy feláldozza önmagát Atyjának, és táplálja lelkünket imádandó Szent Testével. Jézus Krisztusban az igaz papot ismerjük fel. Kövessük hát ezt az Istent, akit kezünkben tartunk. Oly mértékben leszünk igazi papok, amilyen mértékben követjük Urunk engedelmességét.

Hűségesek voltunk-e Isten és az Anyaszentegyház parancsaihoz? Nagylelkűen követtük-e a kegyelem indításait? Alávetettük-e magunkat feletteseink intézkedéseinek? Kérjünk bocsána-

tot gyengeségeinkért és határozzuk el komolyan, hogy ezentúl Jézus Krisztus engedelmes apostolaiként élünk.

Kérjük meg Szűz Máriát, a leghűségesebb Szüzet, hogy vezessen bennünket az igaz engedelmesség útján.

*

Jézus, tanítóm és példaképem! Aki szóval és példával mutattad meg nekem az engedelmesség útját, add meg nekem a kegyelmet, hogy tanításodat átvigyem a gyakorlatba, hogy engedelmeskedjem Istennek, előljáróimnak és a kegyelem indításának. Leghűségesebb Szűz Mária, jó Anyám, taníts meg arra, hogy Jézust az engedelmesség útján követhessem.

40. A papi illendőség

„Ti vagytok a föld sója! Ha a só ízét veszti, ugyan mivel sózzák meg?" (Mt 5, 13).

A Filippiekhez írt levelében Sz. Pál intette őket, úgy éljenek, hogy mindenkinek épülésére legyenek komolyságukkal és tartózkodó magatartásukkal: „Ismerje meg mindenki lelki jóságtokat" (Fil 4, 5).

Tanítványának, Titusznak pedig így ír: „Magad járj elől jó példával mindenben. A tanításban légy komoly és kifogástalan. Szavad legyen józan és feddhetetlen, hadd szégyenüljön meg az ellenség, mivel semmi rosszat sem tud ránk fogni!! (Tit 2, 7.8).

Az apostol intelme minden kereszténynek szól, de különösen a papoknak, akik valóban a világ világossága, a föld sója, Isten népének vezetői. Nincs-e hát szükségük feddhetetlen hírnévre, hogy hivatásukat teljesíthessék?

Ha a pap többé-kevésbé frivol viselkedésével gyanúsításnak és bírálgatásnak teszi ki magát, elveszti hívei szeretetét és megbecsülését. Így nem fognak reá hallgatni. Nem követik tanítását. Munkája terméketlen lesz.

A tény, hogy a pap Isten igéjét hirdeti, megkívánja, hogy mindenben a szerénység és a papi komolyság példaképe legyen. Mert a nép csak akkor hisz tanításának, ha azt példás viselkedése támasztja alá: „Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek

előtt, hogy lássák jó tetteiteket és magasztalják mennyei Atyátokat!" (Mt 5, 16). Az Úr nem azt mondotta, hogy hallgassák beszédeteket, hanem, hogy lássák *cselekedeteiteket.*

A pap mindig gyertyatartón van. Mindenütt figyelik: a templomban, az utcán, a plébánián, a házakban, ahová látogatóba megy. Ezért mondja Sz. Pál apostol, hogy a hívőnek, aki a papban az erény példaképét látja, joga van arra, hogy az valóban épülésére legyen. Jó példánk százszor inkább megtéríteni a lelkeket, mint száz prédikációnk. Gondoljunk Assziszi Sz. Ferenc, Szalézi Sz. Ferenc, Borgia Sz. Ferenc, Sz. Alfonz, Vianney Sz. János és más szent emberek példájára.

*

Szeplőtelen Szűz, világosan látom, hogy feltétlen szükségem van a papi szerénységre annak minden elővigyázatosságával. Enélkül veszélyeztetném üdvösségemet és apostolságomat. Feltétlen szerénységet akarok gyakorolni a nyilvánosság előtt és a magányban is. Eszközöld ki nekem, Boldogságos Szűz Mária a kegyelmet, hogy utánozzam Krisztusunk szelídségét és kegyességét! (2 Kor. 10, 1). *Neked szentelem szememet, fülemet, számat, szívemet és egész személyemet. Őrizz meg és védj mint tulajdonodat és birtokodat.*

41. A jó példa

„Úgy világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák tetteiteket és magasztalják menynyei Atyátokat!" (Mt 5, 16).

A hívek bennem az erények példaképét akarják látni, melyeket nekik is gyakorolniok kellene.

Szent Jeromos a papot a keresztények atyjának nevezte: „patres christianorum". Ezért a hívekkel szemben a szülők kötelességeit kell teljesíteniük, azaz tanítani őket, őrködni felettük, ha szükséges szigorúan megfeddeni is őket. Mindenek előtt jó példát adni nekik. Ily módon szabadítjuk meg a lelkeket a bűntől és vezetjük őket Istenhez.

Jó példát kell adnunk! Az Úr Jézusról azt olvassuk, hogy Ő

először „cselekedett és tanított" vagyis Jézus először *tett* és azután tanított! (Csel. 1, 1). Ezenkívül a leghatározottabban meghagyta apostolainak, hogy jó példát adjanak: „Ti vagytok a világ világossága" – mondotta nekik. . . Így világítson világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és magasztalják mennyei Atyátokat" (Mt 5, 14.16).

Maguk az apostolok ugyancsak semmit sem tartottak fontosnak, mint hogy tanítványaikat meggyőzzék a jó példa szükségességéről. „Legeltessétek Isten rátok bízott nyáját" – írja Sz. Péter a papoknak és püspököknek – mint a nyájnak mintaképei, jó szívvel" (1 Pét. 5, 2–3). Szent Pál pedig így ír Timóteusnak: „Légy a hívek példaképe beszédben, viselkedésben, hitben, tisztaságban" (1 Tim 4, 12).

Az apostolok és a tanítványok a keresztény erény példaképei voltak. Ezért térítették meg a világot. „Mert – mint *Aranyszájú Sz. János* mondja – az erényes cselekedetek nagyobb meggyőző erőt hordoznak magukban, mint a csodák". – A világ megtérését nem a szentek csodáinak kell tulajdonítanunk, – folytatja ugyan ő, hanem annak, hogy a világ minden gazdagságát, dicsőségét megvetették. Kövessük őket! Adjunk jó példát! Az Anyaszentegyház ezt mint komoly kötelességet rója reánk. Hiszen szentelésünk napján a következő szavakat intézte hozzánk: „Legyen tanításotok lelki orvossága Krisztus Egyházának, népének, legyen erényeitek illata Krisztus Egyházának gyönyörűsége, hogy prédikálásotokkal és példátokkal egyaránt építsétek Isten házát, azaz családját". (Papszentelési szertartásból.)

A pap élete a világi hívők „könyve". Ebből a könyvből olvassák ki, hogy mit kell tenniük. Életüket a pap életéhez akarják igazítani. Ezért szemük állandóan rajtunk van. Közelről figyelnek meg bennünket. Kíváncsiak arra, hogy mit teszünk és mit mondunk. Bárcsak szavaink és cselekedeteink mindig jóra vezetnék őket.

*

Jézus, Mesterem és példaképem, add meg a kegyelmet, hogy sok lelket vonzhassak Hozzád életszentségemmel. Ne engedd, hogy rossz példámmal valaha is bűnre vigyek másokat.

42. Anyagiasságtól mentesen

„Boldogok a lélekben szegények,
mert övék a mennyek országa"
(Mt 5, 3).

Jézus Krisztus azt kívánta, hogy apostolai szegények legyenek. A világi javakhoz való rendetlen ragaszkodás a lélek romlásához vezet: „Minden baj gyökere ugyanis a kapzsiság" (1 Tim 6, 10). Valóban, ez korunk betegsége. A pénz hajhászása számtalan bűnbe viszi az embereket. „Akik gazdagok akarnak lenni, kísértésbe esnek, az ördög kelepcéjébe, sok haszontalan és káros kívánságba, melyek pusztulásba és romlásba döntik az embert" (1 Tim 6, 9). Ha lelkeket akarunk menteni, akkor meg kell őket szabadítanunk az anyagiak hajhászásától, mely megvakítja és megbénítja őket. De hogy ezt elérhessük, nem elegendő a világ hiúságáról és a világi javak semmiségéről szép beszédeket mondani. Ezek a beszédek csak akkor lesznek hatásosak, ha jó példával támasztjuk alá.

Az Úr Jézus, aki teljes szegénységben élt, joggal ítélte el a gazdagságot és áldotta meg a szegénységet. Apostolaitól – küldetésének folytatóitól – szintén szegénységet kíván. Egyébként nem vette fel őket tanítványai közé: „Mindaz közületek, aki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom" (Lk 14, 33). „Ne legyen aranyotok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben, se táskátok az útra, se két köntösötök, se sarutok, se bototok, mert méltó a munkás az ő élelmére" (Mt 10, 9–10). Az apostolok engedelmeskedve Mesterük szavának mindent elhagytak: „Mi elhagytunk mindent és követtünk Téged" (Mt 19, 27).

Tökéletes közösségben éltek, közös erszényük volt. Néha éhesek voltak, kalászt szedtek és megették a gabonaszemeket. Az Úr Jézus a fügefáról szedett gyümölcsöt. Sz. Péter és Sz. János nem tudtak pénzt adni a bénának, aki alamizsnát kért tőlük: „Aranyam, ezüstöm nincs, de amim van neked adom: a Názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj" (Csel. 3, 6). Mert szegények voltak, az apostolok megtérítették a világot, és az ég felé vezették.

Ugyanezt tette minden szent pap és misszionárius. „Nem tévedtek meg az arany miatt, és nem bizakodtak sem pénzben, sem

kincsben" (Sir 31, 8). Ezért csodákat műveltek: „Életükben csodálatos dolgokat cselekedtek" (3, 9). Az apostolok és a szentek példájára legyünk hát meggyőződve a szegénység szükségességéről, és hatásosságáról. Mindenek felett gyakoroljuk is azt.

*

Istenem, szegények Atyja, isteni Szent Fiad példáját óhajtom követni, aki szegény volt és ifjúságától kezdve dolgozott. Add, hogy megfelelő eszköz lehessek én is a Te kezedben a bűnösök megtérítésére és a lelkek üdvözítésére.

43. Kényelmes élet mérlegén

„Az Emberfiának nincs hova lehajtsa a fejét" (Mt 8, 20).

Szegénység nélkül lehetetlen hatásosan munkálkodni a lelkek üdvén.

Az apostolnak készen kell lennie, hogy a Szentlélek hívására a napnak vagy éjnek bármely órájában útnak induljon oda, ahova a Lélek küldi. Ha azonban lekötik a „negotia saecularia", világias elfoglaltságok, ha üzleti ügyek foglalkoztatják, ha villát épít, és vagyonát kell gondoznia, nehezen tud önzetlenül és feltétel nélkül beállni a lelkek szolgálatának munkájába. Az apostolnak keveset kellene törődnie önmagával és fel kell tudni áldozni a maga kényelmét. Nem szabad elvárnia, hogy minden könnyebbség rendelkezésére álljon.

Szent Pál azt mondta: „Fáradtam és kínlódtam, sokat virrasztottam, éheztem és szomjaztam, gyakran böjtöltem, fagyoskodtam, és ruhátlan voltam" (2 Kor 11, 27). Krisztus követőjének hozzá kell szoktatnia magát, hogy kevéssel megelégedjék, szerény táplálékkal, kemény ággyal. Éjszaka vagy nappal, jó és rossz időben készen kell lennie, hogy segítsen a lelkeken. Nem igazi apostol az és nem is lesz soha azzá, aki fényűző lakást, luxus bútort, szükségesnek is több és drágább ruhát kíván. Az ilyenek lehetnek divatos, népszerű szónokok, de sohasem lesznek igazi apostolok, vagyis a munkások, a parasztok, a szegények megmentői. De még sokkal kevésbé fogják megmenteni a gazdagokat.

Végül az apostolnak nem lehet más törekvése, mint Isten dicsősége és a lelkek megmentése. Ha a pénzt nagyon szereti, ha valami világi érdek lebeg szeme előtt, fennáll a veszély, hogy a lelkekért való éhség és szomjúság helyébe az „auri sacra fames", a szent aranyéhség lép. A nép nem fogja tisztelni, mert hamarosan kitűnik, hogy nem egyéb mint világfi, üzletember papi ruhában. *Néri Szent Fülöp* azt mondotta, hogy egyazon időben nem gazdagodhatunk meg és ugyanakkor nem menthetünk lelkeket. És hozzátette: „Adjatok nekem 12 férfit, aki teljesen elszakadt a földi dolgoktól és én ezekkel megtérítem az egész világot".

Vajon nem azért nem hozzák meg apostoli munkáink mindig a kívánt eredményt, mert utazásainkban, ruházkodásunkban, életünkben és más egyéb használati cikkeinkben elhanyagoljuk a szegénységet? Nem keresünk-e túlsok könnyebbséget? Vizsgáljuk meg magunkat így is.

Kérjük a Boldogságos Szűztől a szegénység szellemét.

*

Jézusunk, aki irántunk való szeretetből elviselted a keresztet, add meg a kegyelmet, hogy legyőzzem a gyűjtési szenvedélyt és kényelemszeretetemet. Add, hogy így sohase kövessek el hibát papi életem kötelességei vidám teljesítésében.

44. A lélekben szegények

„Jóllakásig esznek majd a szegények . . . szívük feléled örökkön örökre" (Zsolt 21, 27)

A szegénység minden erény szülőanyja lehet.

Kétségtelen, hogy az erények királynője a szeretet. De nyugodtan mondhatjuk, hogy anyjuk: a szegénység: „Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el amid van, s add a szegényeknek" (Mt 19, 21). Ha meg akarod szentelni magad, kezd a szegénységgel.

A szegénység *hitet* szül. Hitet Isten atyai gondviselésében, aki táplálja az ég madarait, és gazdagon ruházza a mezők liliomait.

„Magát a szegény Tereád bizza, az árvának Te vagy segítője" (Zsolt 9, 14). A szegénység bizalmat szül. Bizalmat a mindenek felett őrködő Gondviselésben: „mikor erszény, táska, saru és tarisznya nélkül küldtelek titeket, szenvedtetek-e hiányt valamiben?" (Lk 22, 35). A szegény ember miután minden ragaszkodástól mentes, mindig kész útnak indulni az isteni akarat legcsekélyebb megnyilvánulására is: „Mi elhagytunk mindent és követtünk Téged" (Mt 19, 27).

A szegénység *felebaráti szeretetet* szül. Mivel szívében semmihez sem ragaszkodik itt a földön, a szegény ember – hogy segítsen felebarátján és szolgáljon neki – odaadja azt a keveset amije van, sőt még önmagát is. Anyja még a szegénység a *tisztaságnak* is. A szegény ember egy sereg kísértéstől mentes. Táplálékában megtartóztató, ruházatában szerény. Nem adja magát a látványosságok és mulatozások örömének. Nem vonzzák őt a világ fiai és ő sem vonzza őket.

A szegénység *engedelmességet* is szül. Ha önmagunkat szegénynek tekintjük, akit csak irgalomból fogadtak be Isten házába, akkor könnyen engedelmeskedünk előljáróinknak. Végül a szegénység *alázatossá*, önmegtagadóvá, összeszedetté és az imádság emberévé tesz.

A pap, akiből hiányzik a szegénység szelleme, aki „pénzben bizakodott" (Sir 31, 8), aki munkálkodása sikerét nem imádságtól és vezekléstől, hanem inkább szép hangjától, ápolt külsejétől, egészségétől, a kiosztott ajándékoktól, vagy a költséges ünnepségektől reméli, sohasem fog igazi sikert elérni. Ha pedig saját kényelmét is keresi, akkor még nagyobb lesz a balsiker. Lehetséges, hogy jámbornak látszik, de szép prédikációi ellenére sem lesz őbelőle szent.

*

Mária, jó Anyám, eszközöld ki számomra az igazi szegénység szellemét, hogy elnyerhessem és gyakorolhassam az ebből eredő papi erényeket.

45. Az igazi ambíció

„Isten akarata, hogy szentekké legyetek!" (1 Tessz 4, 3).

Amikor prédikálok, gyóntatok vagy bármilyen más apostoli munkát végzek, ezt mindig azzal a tiszta szándékkal kellene tennem, hogy Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét előbbrevigyem. Meg kell azonban lenni bennem önmegszentelődésem szándékának is. Szent Alfonz szerint a pap életében ennek a három szándéknak kéz a kézben kellene haladnia. Kevés hasznunkra válik, ha csak az egyiket tartjuk szem előtt, s nem törődünk a másik kettővel. Más szóval mindig ébren kell tartanunk szívünkben a vágyat és az elhatározást, hogy szentek legyünk.

Szentté lenni! Erre vágyódtam, amikor először figyeltem fel hivatásom szavára. Szentté lenni! Erre vágyódtam, amikor pappá szenteltek. „Az Úr az én örökségem, és kelyhem osztályrésze" (Zsolt 15, 5).

Szentté lenni! Ez volt lelkigyakorlataim elhatározása. Mindig erre vágytam, vágyom most is? Hatásosan vágyom rá? A reggeli felkelésnél ezt mondom-e magamnak: ma „alter Christus"-szá kell lennem, az oltárnál, a gyóntatószékben, predikálás közben, minden papi ténykedésemben.

Sajnos a romlott természet terhe, a világ elvei és rossz példája, papi elfoglaltságomban jelentősen lehűtötték kezdeti buzgóságomat.

Nem, nem adtam fel az elhatározást, hogy szentté leszek. De ennek az elhatározásnak keresztülvitelében hiányzik a korábbi tűz. El kell ismernem, hogy az önmegtagadás és vezeklés szelleme csökkent bennem. És mily hanyatlás az elmélkedés és az ima buzgóságában!

*

Uram Jézusom, segíts, hogy meg tudjam tartani elhatározásomat. Jól ismered múltam hibáit és gyávaságomat. Erősíts meg szent Testeddel és drágalátos Véreddel, napi eledelemmel. Tarts távol attól, hogy első buzgóságomat elveszítsem. Add, hogy napról-napra növekedhessem kegyelemben és szentségben.

46. Bátorság a kísértésben

„Mindent elviselek abban, aki nekem erőt ad" (Fil. 4, 13).

Az ördög, a test és a világ állandóan támadnak engem. Miként egykor Mesterem, akit a sátán megkísértett a pusztában, a pap is kísértést szenved. Az ördög gyűlöl bennünket. Nem mondotta-e Jézus Apostolainak: „A sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát" (Lk 22, 31). Könnyű megérteni, miért gyűlöli a sátán a papokat. A papoknak kötelességük, hogy szétrombolják a sátán uralmát, hogy kiszabadítsák a lelkeket, melyeket fogságában tart. A papok munkája egyenes ellentétben áll a sátán munkájával: ő azon munkálkodik, hogy ámítsa, elcsábítsa és megölje a lelkeket. A papok ellenben azon munkálkodnak, hogy megvilágosítsák és megtisztítsák a lelkeket és természetfeletti életet adjanak nekik.

Mi több, a sátán jól tudja, hogy sokkal többet nyer egy pap bukásán, mint egy közönséges hívőén. A bukott pap mélyebben gyalázza meg Istent és sokkal gyászosabb botrányt okoz az Egyházban.

Amikor az ördög bűnre akar csalni bennünket, gonosz szenvedélyeinket használja fel, a halálra szánt testet. Szent Pál könyörgött, hogy attól megszabaduljon: „Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?" (Róm 7, 24).

A világ sokszor hízelgéssel és dicsérettel, túlzott rokonszenvvel vesz körül bennünket. Így sikerül behatolni a lélekbe. Igen nagy a veszély, hogy legyőz bennünket. Finom otthonaiba vonz. Megmutatja annak fényűzését és elpuhultságát. Rabul ejt ajándékokkal. Lassanként oda vezet, hogy nem szeretjük többé a szegénységet és a szegényeket, az alázatosságot és a kicsinyeket, az önmegtagadást és a nyomorultakat. Így azután eltérít célunktól, és rendeltetésünktől, a legelhanyagoltabb lelkek gondozásától.

Mindebből világosan kitűnik, hogy a pap olyan ember, aki kísértéseknek van kitéve!

Bizonyára bátorságra van szükségem, hogy ha vissza kell utasítanom a sátán sugallatait. Ha meg kell törnöm bűnös természetemet. Ha ellene kell állnom érzékeim és szenvedélyeim oktalan követeléseinek. Ugyancsak bátorságra van szükségem, hogy

ellenálljak a gonoszok erőszakosságának, hogy üldözéseik miatt ne hanyagoljam el megszentelődésemet.

Erőre van szükségem hogy érzéketlen tudjak maradni a világ elpuhultságával szemben és jobban szeressem szegény, alázatos, önmegtagadó életemet a világ fényűzésénél és kegyénél.

*

Mindig segítő Szűz Anya! Jöjj segítségemre, mikor veszélyben forgok a világ, a test és az ördög támadásai közepette. A Te segítségeddel győzni fogok, mert Isten megadta Neked a hatalmat és az akaratot, hogy nekem segíthess. Bűnösök menedéke, könyörögj érettem!

47. Az ima felbátorít

„Ha járok is sötétlő völgyekben, nem félek semmi bajtól, mert Te vagy ott velem" (Zsolt 22, 4).

Ha erőt és bátorságot akarok, együtt kell működnöm a kegyelemmel.

Kegyelemre van szükségünk, hogy ellenálljunk a kísértésnek, mely komolyan veszélyezteti apostoli munkánkat, sőt Isten barátságát is elveszíthetjük. Ezt a kegyelmet ima által nyerhetjük el, mert Isten mindig megsegíti a hozzá folyamodókat.

Amikor kegyelméért könyörgünk, *világosságot* nyerünk. Minden hibánk, mondja *Nagy Sz. Teréz*, a világosság hiányából ered. A sátán sűrű ködbe burkolja lelkünket, hogy kísértésbe vihessen. Elrejti előlünk az üdvözítés nagy igazságait, a keresztény életelveket. Számtalan nehézséget sugall, melyek közül egyik meggyőzőbb a másiknál. Így egészségi okokat, illendőséget, szeretetet, buzgóságot, stb. emleget. Ha az isteni világosság nem hatol át ezen a ködön, akkor az ördög csapdájába esünk és engedjük, hogy megtévesszen bennünket. Lehetetlenség sikerrel ellenállni a sötétség fejedelmének, ha nem vértezzük fel magunkat világossággal.

Valóban erősnek kell lennünk *a hitben*. Az Úr a hit szavaival győzött a pusztában a sátán felett. Nem leszünk híjával a világosság fegyverzetének, ha hűségesek vagyunk az elmélkedésben és az imádság emberei vagyunk.

Amikor kegyelemért esedezünk, *erőt* nyerünk, mert az isteni kegyelem megkétszerezi bátorságunkat. A kísértés hízeleg romlott természetünknek és ily módon lenyűgöz bennünket. Valóságos csábító hatalma van. Ahhoz, hogy megszabaduljunk végzetes hatalmától, energiára van szükség. Ezt a természetfeletti energiát a hit nagy igazságaiban találjuk meg, melyeket a Szentlélek alkalmas időben emlékezetünkbe idéz.

Ily módon tudni fogjuk, hogyan meneküljünk a bűnalkalmak elől. Így képesek leszünk győzedelmesen visszautasítani a világ, a test és az ördög támadásait.

Helyezzük bizalmunkat alázatos, állhatatos imával Istenbe, és akkor győzni fogunk üdvösségünk minden ellensége felett.

*

Legszentebb Szűz, légy az én állandó segítségem a pokol elleni nagy küzdelemben. Ha úgy látnád, hogy már ingadozom s közel vagyok a bukáshoz, jóságos Anyám, terjeszd ki kezedet fölém, és tarts fenn engem még erőteljesebben.

Istenem, még hány és hány kísértést kell legyőznöm halálomig, Mária, reménységem, menedékem, erőm, védelmezz engem! Ne engedd, hogy valaha is elveszítsem Isten kegyelmét. Én pedig a magam részéről elhatározom, hogy minden kísértésemben mindig és azonnal Hozzád folyamodom.

48. Buzgóság

„Buzgalommal buzgolkodtam a seregek Uráért, Istenéért" (3 Kir 19, 24).

Buzgóság a szeretet lángja. A buzgó pap olyan ember, akinek szívét égő szeretet élteti s tölti el. Olyan, aki ettől az isteni tűztől lángolva nem akar mást, mint kiárasztani maga körül az őt felemésztő lángokat. „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön, mennyire szeretném, ha föllobbanna" (Lk 12, 49). – mondotta az Úr Jézus. A buzgó pap ugyanazt mondhatja. Ő egészen Jézusért él. Teljes szívéből magáévá tette Jézus érdekeit. Jézus öröme az ő öröme. Jézus bánata az ő bánata. Egyetlen vágya, hogy Jézust ismerjék, szeressék, szolgálják és dicsőítsék. Ezért

imádkozik, dolgozik és szenved. Ennek szenteli magát egész szívével és lelkével, egész erejével. Mivel a buzgóság a szeretet következménye, azért minél jobban szeret, annál nagyobb a buzgósága. Nézzük Sz. Pált: élete Jézus Krisztus. Nem ismer egyebet, mint Krisztust. Csak Krisztus országát keresi, és hogy ezt az országot megalapítsa, minden áldozatra kész. „Én örömest hozok áldozatot, sőt magamat is teljesen föláldozom a lelkekért" (2 Kor 12, 16).

Mindig emlékeznünk kellene és lelkesednünk a szent papok, Xavéri Sz. Ferenc, India apostola, Liguori Sz. Alfonz, Vianney Sz. János és más hozzájuk hasonlók buzgóságán, akik lángoltak Isten szeretetétől. Mindenek felett pedig szemléljük Jézus Krisztust. Soha senki sem szeretett úgy, mint ahogy ő szerette Istent, mennyei Atyját és az embereket, testvéreit. Soha senkisem volt, olyan buzgó, mint Ő: „Aki szeretett engem, és önmagát adta értem!" (Gal. 2, 20).

Törekedjünk szűntelenül növelni szívünkben az Isten szeretetét, kérjük a Szentlelket, az ajándékok adományozóját, hogy gyullassza fel bennünk ezt az isteni tüzet: „Gyullaszd lángra bennünk szeretetednek tüzét!"

Buzgóság nélkül lehetetlen a lelkekben felgyullasztani Isten szeretetét. Tűzre van szükségünk, ha tüzet akarunk gyújtani. Az a szónok, akinek szívében nem él az Isten iránti szeretet, hidegen fogja hagyni hallgatóit, ha még ha oly jól prédikálnak is. Ellenkezőleg, az a szónok, aki ég Isten szeretetétől, a legegyszerűbb beszéddel is tüzet fog gyújtani a szívekben. Amikor a hívők valóban buzgó papot hallgatnak, ugyanazt tapasztalják, mint az emmauszi tanítványok éreztek, amikor Jézus szólt hozzájuk: „Ugye lángolt a szívünk, amikor útközben beszélt hozzánk, és kifejtette az Írásokat" (Lk 24, 32).

Buzgóság nélkül nincs *bátorságunk*, hogy átöleljük az apostoli élet megpróbáltatásait. A pap életének a lemondás életének kellene lennie. Istenért és a lelkekért nem szabad sokat törődnie pihenésével, kényelmével, erejével, egészségével és életével. A buzgóság bátorságot kölcsönöz, mert „a szeretet erős, mint a halál (Én 8,6)" Kérjük Jézus Szívétől és Mária szeplőtelen Szívétől az igazi buzgóság ajándékát.

*

Jézusom, aki azért jöttél, hogy szereteted tüzét bocsásd a földre. Gyullaszd lángra szívemet ennek a tűznek szikrájától, hogy buzgóságtól égjek és minden szívben lángra lobbantsam a Te szeretetedet.

49. Buzdítás a buzgóságra

„Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok" (Mt 10, 8).

A szegény bűnösök, akik elveszítették a kegyelmi életet, tőlem, a paptól várják lelki feltámadásukat.

Súlyos bűnt elkövetni annyit jelentene, mint elveszíteni a kegyelmi életet. Isten szemében ugyanis a bűnös lelke nem egyéb holt testnél.

Vannak bűnösök, akik éppen most haltak meg, mint Jairus leánya, ott feküsznek ágyukon. Mások, a naimi özvegy fia, már a ravatalon fekszenek. Ismét mások, mint Lázár a sírban vannak.

Vajon ezek a nyomorult teremtések, akik talán erkölcsi fertőbe süllyedtek, vagy bűnben öregedtek meg, vagy valami bűnalkalom rabjai, vagy lealacsonyító szokás áldozatai, segítség nélkül életre kelhetnek-e? Nem! Lelki feltámadásukat elsősorban Istentől várják, *de általam*, mint az Ő irgalmának eszközétől. Jézus megadta a papoknak a hatalmat, hogy ezt a csodát műveljék: „Gyógyítsatok betegeket, támasszatok föl halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket. Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok" (Mt 10, 8).

Ahogy a Szentírás mondja, Jézus, amikor halottakat támasztott fel, odament hozzájuk, szólt hozzájuk és felsegítette őket. A bűnösök ugyanezt a szolgálatot várják tőlem.

Szükséges, hogy én mint Isten helyettese és kegyelmeinek letéteményese odamenjek hozzájuk, mert önmaguktól nem tudnak visszatérni Istenhez. El kell mennem oda, ahol tartózkodnak. Ha valami meggátolná őket abban, hogy a templomba jöjjenek, még betegágyuknál is fel kell keresnem őket.

Szükséges, hogy szóljak hozzájuk. Jézus így szólt a kisleányhoz és a fiatalemberhez: „Leányzó, ifjú, mondom neked, kelj fel!" (Lk 7, 14; Mk 5, 41). Lázárnak pedig így kiáltott: „Jöjj ki!" (Jn 11, 43). A bűnből, amelybe süllyedtek, prédikációnk, okta-

tásunk, egy látogatáskor vagy véletlen találkozáskor alkalomadtán elejtett tapintatos megjegyzés támasztja fel őket. Ezek szakítják el őket a rossz barátoktól, akik a pokolba viszik lelküket. Ezekkel emeljük ki őket a rosszból. Emlékezzünk mindig arra, hogy ha mint papok beszélünk, Isten szavát hallatjuk. „Isten szava ugyanis eleven és átható" (Zsolt 4, 12). Életet ad a lelkeknek. Élesszük újjá hitünket prédikációnk természetfeletti hatalmával. Sajnos, gyakran megfeledkezünk arról, hogy mi az Ige szolgálatában Isten szócsövei vagyunk.

Fel kell segíteni őket a ravatalról, ki kell szabadítani őket halotti leplekből és kötelékekből. Jézus megfogta a gyermek kezét! . . . oldjátok fel! Ezt tesszük a gyóntatószékben, ahol mint atya, orvos, tanító és bíró hozzásegítjük őket, hogy meglássák hibáikat és őszintén megutálják azokat. Tanácsunkkal megerősítjük őket a visszaesés ellen. A feloldozással megszabadítjuk őket a bűn minden kötelékétől és visszadjuk az életnek, anyjuknak, az Anyaszentegyháznak. Ezek a szegény bűnösök várnak reám, hogy kiemeljem lelküket a halálból. Jézus kiválasztott engem, hatalmat is adott a holtakhoz, hogy életrekeltsem őket és visszavezessem hozzá.

*

Mária, mindenkor segítő Anya, eszközöld ki számomra a kegyelmet és bátorságot, hogy boldogan áldozzam fel magam a szegény bűnösök lelkéért, akiknek szükségük van segítségemre. Bűnösök menedéke, könyörögj érettünk!

50. A buzgóság gyakorlása

„Hol van buzgóságod és hatalmad?" (Iz 64, 15).

Az imának, a példaadásnak, a szónak és tetteinknek mind a bűnösök megtérítésére kellene irányulnia.

Ima. Aki Istennel ellenséges viszonyban van, nem érdemli meg a megtérés kegyelmét. Ezt az én imáimnak kell kieszközölnie az ő számára. Jairus, a naimi özvegy, Mária és Márta halottaik feltámadását könyörgésüknek és könnyeiknek köszönhették. Amint

a Mester Szívéhez könyörögtek, azonnal megindult Ő. Hasonlóképpen fog megindulni és arra indíttatni, hogy a bűnösöknek megadja a megtérés kegyelmét, ha imáinkkal és áldozatainkkal kegyelemért esdeklünk számukra. Imádkozzunk hát a bűnösök megtéréséért szentmiséinkben, rózsafüzérünkkel, keresztúttal és más egyéb áhítatgyakorlatokkal.

Cselekedetek. Minden lépésem, minden vállalkozásom, minden megpróbáltatásom egyetlen célja a bűnösök üdvözítésére irányuljon. Jézus értük fáradozott és üresítette ki önmagát. Nézzük csak, amint Jákob kútjánál ül: „úttól fáradtan" (Jn 4, 6). Éhes és szomjas, teljesen kimerült. Közeledik a szamáriai asszony. Jézus elfelejti fáradságát, éhségét és szomjúságát. Buzgóságában csak arra gondol, hogy ezt a szegény lelket megtérítse.

Szó. Sohasem engedjünk annak a kísértésnek, hogy kiváló szónokok hírében álljunk. Iparkodjunk visszavezetni hallgatóinkat Istenhez, és megerősíteni őket az Ő barátságában. Ez legyen az egyetlen cél, amelyre törekedni kell.

Magatartásunk. Sugározza egész lényünk Jézus jóságát, szeretetét és nyájasságát. Ő mondotta: „Tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű" (Mt 11, 29). Jöjjetek az én iskolámba, mert szelíd vagyok és alázatos szívű. A bűnösök nem hallgatnak meg bennünket, nem tudjuk őket megrendíteni, nem engedik majd sebeiket bekötözni, ha nem szólunk hozzájuk jóságosan. Ha nem bánunk velük megértéssel. Keserű szemrehányás és megalázó durvaság ritkán eredményez megtéréseket.

*

Szent Alfonz, aki imáiddal, munkásságoddal és égő szavaiddal a bűnösök ezreit térítetted meg, akinek épületes és önmegtagadó magatartása ezreket vezetett jó utra, add meg nekem buzgóságodat, bátorságodat, hogy az apostoli élet minden fáradalmát és minden nehézségét elviseljem.

Szeretem ezeket a szegény lelkeket! Szeretném őket visszavezetni Istenhez, s ezért nem akarok visszariadni semmi áldozattól.

Legszentebb Szűz Mária! Bűnösök menedéke! Add, hogy az isteni irgalom megfelelő eszköze legyek, és abban a boldogságban részesüljek, hogy a lelkek ezreit vezethessem vissza Istenhez.

51. Ami tetszik Jézusnak

„Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat" (Jn 21, 16).

Mi sem tetszik jobban Jézus Krisztusnak, mint a lelkekért való buzgóság.

Urunk éhezi és szomjuhozza a lelkek üdvösségét. Lejött az égből, hogy megmentse őket. Emberré lett és a legkegyetlenebb halállal áldozta fel életét értünk. Ezért nem adhatunk vigasztalást Szent Szívének ékesebben, mintha visszavezetjük Hozzá a lelkeket.

A lelkekért való buzgóság volt az a nagy szeretetbizonyítás is, amelyet Szent Pétertől kért: „Simon, János fia, szeretsz-e engem? Uram te tudod, hogy szeretlek . . . Legeltesd bárányaimat . . . legeltesd juhaimat" (Jn 21, 15–17). *Aranyszájú Sz. János* szerint: Nem azt mondotta az Úr Jézus – dobd el a pénzedet, hanem azt mondotta: legeltesd juhaimat! Ha tehát szeretetünk és hálánk bizonyítékát akarjuk adni Jézus Krisztusnak, akkor szenteljük magunkat a felebarátaink üdvözítésére.

Ezt erősítik meg a szentek. Halljuk csak ismét *Aranyszájú Sz. Jánost:* „Semmi sem kellemesebb Isten előtt, mint a lelkek üdvössége". Előtte így szól *Sz. Jusztin:* „Mi se tetszik jobban Istennek, mintha azon munkálkodunk, hogy másokat jobbakká tegyünk!" És maga az Úr Jézus így szólt *Sz. Bernátnak:* „Dolgozz a bűnösök üdvösségén; nincs munka mely kedvesebb volna szívemnek!" Ez oly kedves Isten előtt, – mondja *Alexandriai Kelemen* – hogy úgy látszik a bűnösök megtérése az egyedüli gondja. Ezért adja *Jusztiniáni Sz. Lőrinc* is ezt a tanácsot a papnak: „Ha dicsőíteni akarod Istent, nem tehetsz jobbat, mint hogy a lelkek üdvösségén dolgozol".

Sz. Ágoston azt mondja: „A lelkek üdvösségéért való buzgóság és az isteni szeretet előmozdítása minden emberben szeretetből fakad. – Akiben nincs buzgóság – folytatja – azt mutatja, hogy nem szereti Istent, és aki nem szereti Istent, elveszett ember".

*

Jézusom, ismertesd meg velem az emberek iránti szereteted nagyságát,

hogy azt látva mindinkább növekedjék bennem a vágy, hogy Téged szeresselek, és ez a lélekért való munkálkodásomban mutatkozzék meg.

Jézus Szentséges Szíve, jöjjön el a Te országod!

52. A buzgóság kiválósága

„Aki visszatéríti a bűnöst bűnös útjáról, megmenti a haláltól annak lelkét, és betakarja bűneinek sokaságát" (Jak 5, 20).

Mi sem előnyösebb, mint a lelkek üdvösségén munkálkodni. Mily megtiszteltetés, hogy Jézus segítői és szolgái lehetünk a megváltás nagy művében.

Mily vigasztaló, ha azt látjuk, hogy az emberek Istent jobban szeretik, hogy a bűn gyökerét veszti és az erény virul, és Jézus ismét uralkodik a szívekben. Mindez a mi munkálkodásunk eredménye, melyet a Szentlélek kegyelme tett gyümölcsözővé!

Az apostolkodás sok érdemet szerez nekünk. Ez a legszebb erények gyakorlata, különösen a szereteté, minden erények királynőjéé. És mit szóljunk a jutalomról?! Még a szegénynek adott pohár hideg víz sem marad jutalmazatlanul – Jézus véleménye szerint (Mt 10, 42). A pap pedig nem egy pohár vizet nyújt, hanem hitet, tisztaságot, megszentelő kegyelmet, mennyországot, magát Istent adja a lelkeknek!

Jutalma tehát magasztos lesz. A nagy misszionárius, Szent Pál nem kételkedett efelől: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró" (2 Tim 4, 7–8).

A lelkekért való buzgóság jó halált és biztos mennyországot jelent.

Abban a pillanatban, mily vigasz és bizalom származik a gondolatból, hogy legalább egy lelket nyertünk meg Jézus Krisztusnak. „Édes az álom a munkásnak!" (Préd 5, 11). Igen, még a halál is édességgel teli annak a papnak, aki apostoli munkától elcsigázva hal meg. Mennyivel inkább az utána következő boldog örök élet!

Boldog az, aki a bűnösök megtérítésének szenteli magát. Az ilyen pap a kiválasztottság jelét bírja és neve bizonyára be lesz írva az Élet Könyvébe.

*

Uram, Jézus Krisztus, hogyan köszönjem meg Neked kellően, hogy meghívtál ugyanarra a szent szolgálatra, melyet Te magad gyakoroltál földi életedben? Azt hogy a lelkek üdvösségének szenteljem magam, bármily nyomorult vagyok is.

Megváltó Jézusom, maradéktalanul szent szolgálatodra akarom szentelni magamat.

Egyedül csak a te dicsőségedet akarom keresni. A Tiéd legyen minden tisztelet és dicsőség, az enyém a sok munkával járó bosszúság és fáradság.

Legszentebb Szűz Mária, Közbenjáró Anyám, Te, aki annyira szereted az emberek lelkét, légy segítségemre.

53. Igazi buzgóság

„Viseld el a bajokat, lásd el az igehirdető munkáját, teljesítsd szolgálatodat" (2 Tim 4, 5).

Amint van jó és hamis pénz, valódi és hamis gyöngy, úgy van igazi buzgóság, de van olyan is, amely csak látszólagos buzgóság. Törekedjünk arra, hogy bennünket mindig igazi buzgóság éltessen.

Igazi buzgóság az, amelynél a szeretet lángja Isten és a felebarát szeretetéből fakad. Ezért csak Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét keresi. A *Miatyánk* három kérése minden törekvésének összefoglalása: „Szenteltessék meg a Te neved. Jöjjön el a Te országod. Legyen meg a te akaratod, miképpen a mennyben, azonképpen itt a földön is." Mint egykor Jézus Krisztus is, az igazán buzgó apostol szintén megtagadja magát és felveszi keresztjét, hogy Isten valóban megdicsőíttessék és a lelkek valóban üdvözüljenek.

Megtagadja magát, vagyis önmegtagadással és munkával feláldozza testét, kényelmét, egészségét és életét. Feláldozza szívét, amikor az engedelmesség szavára nagylelkűen elhagyja szülei otthonát, rokonait, barátait, mindent.

Önszeretetét pedig az alázatosság által áldozza fel. Felveszi keresztjét, vagyis apostolsága gyakorlatában pontosan követi az egyházi törvényeket, elöljárói előírásait.

Ilyen volt a próféták buzgósága, ilyen Keresztelő Sz. Jánosé, az apostoloké és minden szent misszionáriusé. Ilyen volt a legtökéletesebb Mester és Példakép, a mi Urunk Jézus Krisztus buzgósága. Ő is csak Isten dicsőségét kereste: „Én nem keresem a magam dicsőségét" (Jn 8, 50). „Nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki engem küldött" (Jn 5, 30). Hogy megdicsőítse az Atyát és üdvözítse a lelkeket, engedelmes volt: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát tegyem, aki engem küldött" (Jn 4, 34). És mert még „a halálig is engedelmes volt, Isten fölmagasztalta, és minden mást fölülmúló nevet adott neki" (Fil 2, 9).

Vajon megvan-e nálunk is ez az igazi buzgóság? Igazi buzgóság tesz-e képessé arra, hogy elviseljük apostoli munkánk minden nehézségét, nélkülözését, és fáradságát? Feleljünk rá mi magunk.

*

Uram, Teremtőm és mindenek Alkotója add, hogy a lélekért végzett minden munkám célja a Te nagyobb dicsőséged legyen. Azt a Te szent akaratod irányítsa és annak egyedüli mozgató ereje a Te szereteted legyen.

54. A betegek szolgálata

„Beteg voltam és meglátogattatok engem" (Mt 25, 36).

Még ha nem is volna kötelességünk, hogy meglátogassuk és lelki gondozásba vegyük a betegeket, akkor is elegendő Jézus példája, hogy felbuzduljunk és siessünk a szegény plébániai betegek segítségére, akik szolgálatunkat kérik. Jézus megkívánta apostolaitól, hogy gondozzák és segítsék a betegeket: „Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket" (Mt 10, 8).

Azt is mondotta nekik: „Ha betértek egy városba, ... gyógyítsátok meg az ottani betegeket" (Lk 10, 9).

Ha egy beteget meglátogatunk, ugyanazt a jutalmat ígéri

Jézus, mintha őt magát látogattuk volna meg. „Beteg voltam és meglátogattatok... amit a legkisebb testvéreim közül egynek is tettetek, velem tettétek" (Mt 25, 36.40).

Jézus példájával akar bennünket az irgalmasságnak erre a cselekedetére rávezetni. Amikor a kafarnaumi százados azt mondotta neki, hogy a szolgája beteg, azonnal így válaszolt: „Megyek és meggyógyítom őt" (Mt 8.7). Amikor értesült, hogy Sz. Péter anyósa súlyos lázban fekszik, azonnal elhagyta a zsinagógát, és elindult, hogy meggyógyítsa. Utánozzuk mi is isteni Mesterünket, aki mindenben mintaképünk.

Buzgóságunknak abból a gondolatból kellene táplálkoznia, hogy a betegek is a kárhozat veszélyében vannak. A világ fiai közül hányan és hányan élnek felületes, léha életet! Milyen kevesen akadnak ezek közül, akik a kegyelem állapotába kerülnek. Vannak, akiknek a vallás-gyakorlása csak holt betű csupán. A vallásos közömbösségnek sok az áldozata. Hányan elvesznének, ha csak egy szerető kéz nem nyúl feléjük, hogy kiemelje őket veszedelmes helyzetükből.

Nem kell-e megkétszereznünk buzgóságunkat főként akkor, ha tudjuk, hogyha a beteg lelkét megmentjük, az örökkévalóság számára mentjük meg.

*

Mária, betegek gyógyítója, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy a betegeknek mindig vigaszára és segítségére lehessek haldoklásukkor. Kölcsönözz erőt szavaimnak, hogy mindenkire hathassak, még a közömbösekre is, hogy igazi bűnbánatra vezethessem őket. Sz. József a haldoklók patrónusa, légy mellettünk végső óránkban!

55. Buzgóság a haldoklókért

„Az idő rövid" (1 Kor 7, 29).

„Beteg voltam és meglátogattatok engem" (Mt 25, 36). Amikor beteghez hívnak, mindig Jézusnak ezek a szavai jussanak eszünkbe. Ezeknek kellene visszhangozniuk szívünkben is. Ez emlékeztetni fog arra, hogy amikor bármelyik haldoklónak szolgálatára vagyunk, akár a legkisebbnek is, magának az Úrnak szolgálunk. Ha erre gondolunk, késlekedés nélkül megyünk a

haldoklókhoz. Semmi más esetben sem annyira igaz, mint a beteghez való hívásnál, hogy minden késlekedés igen veszedelmes. Néhány elpocsékolt pillanat egy léleknek a vesztét okozhatja. A buzgó pap számára mindig fájdalmas, ha egy lélek szentségek nélkül hal meg. Még ha ez nem is a pap hibájából történik. Milyen lelki kínokat kell azonban elviselnie akkor, ha ez az ő késlekedése miatt történt! Isten szigorúan felelősségre von minket ekkora hanyagság miatt. „Az Úr ezt a szózatot intézte hozzám: Vérét a te kezeden keresem" (Ez 3, 18).

A betegek ellátásánál különösképpen türelmesnek és jóságosnak kell lenni. Még ha a hívás esetleg indokolatlan volt is, semmiképpen sem szabad ingerültséget mutatnunk, nehogy az embereket megfélemlítsük és azok ne merjenek ismét hívni. Nem szabad nemtetszést mutatnunk akkor sem, ha a beteget készületlenül találjuk. Ilyen irányú utasítást és tanítást a templomban kell megadni. A betegszobában azonban haragot, bosszankodást, mutatni semmiképpen sem szabad, mert ezzel igen nagy kárt okozhatunk a beteg lelkében. Amikor a beteget ellátjuk, gondoljunk mindig Szent Pál szavaira: „Megjelent Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete megmentett minket" (Tit 3, 4–5). Üdvözítő Istenünk szolgái vagyunk. Ezért szolgálatunknak az Ő jóságát és szeretetét kellene tükröznie, az ő bőséggel teli megváltását. A kedves megértő szó vigasz a jól felkészültek számára. Lehetséges az is, hogy a kemény szívűeket is meglágyítja.

Sohasem szabad elmulasztanunk, hogy a betegeknek ajánljuk az imádságot, különösen kísértés idején. Ha az állapotuk nem enged meg hosszas imákat, tanítsuk meg őket röpimákra, hogy így kapcsolatban maradjanak Jézussal, Szűz Máriával és Sz. Józseffel. Imádkozzunk mi magunk is értük, hogy lélekben erősek legyenek. *Hofbauer Sz. Kelemennek* az volt a szokása, hogyha útban volt beteghez, az illető lélekért a rózsafüzért imádkozta. Kijelentette, hogyha útja elég hosszú volt ahhoz, hogy a rózsafüzért befejezhesse, a legmegátalkodottabb bűnösök sem utasították vissza soha a szentségek felvételét. Mint ő, nekünk is mindig Szűz Mária segítségét kellene kérnünk, aki „*Salus infirmorum*", betegek gyógyítója és Sz. Józsefet, aki pedig a „*Patronus morientium*" – haldoklók védőszentje.

*

Legkegyelmesebb Jézus, szentséges Szíved halálküzdelmére kérlek, mosd meg Szent Véreddel a halállal most küzdő bűnösöket, különösen azokat, akik még ma meghalnak. – Jézusnak halállal küszködő Szíve, könyörülj a haldoklókon.

56. A szegények szeretete

„Ő a gazdag, értetek szegénnyé lett" (2 Kor 8, 9).

Mint annak a tanítványai, aki gazdag lévén, érettünk szegénnyé lett, különös szeretettel kellene viseltetnünk a szegények iránt. Valóban a szegények barátainak és szolgáinak kellene lennünk.

Jézus nagyon szerette a szegényeket. A szegény emberben bizonyára kevés vonzó sajátság akad: gyakran fésületlen, esetleg torz is, néha tudatlan, modortalan. De a hit fényénél minden egészen másnak tűnik. A szegények a legkedvesebbek a mi Urunk Krisztus előtt, aki annyira szerette őket, hogy születésekor, egész élete folyamán és halálakor is hozzájuk hasonlóvá lett.

Evangéliumát nem királyoknak, gazdagoknak hirdeti, sem pedig a világ nagyjainak, hanem a szegényeknek, a szenvedőknek, az elhagyottaknak, a kicsinyeknek és mindazoknak, akiket a világ lenéz és megvet. Az utóbbiaknak szólnak legvigasztalóbb ígéretei.

Hogy a szegényeket még kedvesebbé tegye előttünk, odáig megy, hogy azonosítja magát velük. Azt mondja, hogy az utolsó ítélet napján mindazt, amit nyomorultakkal tettünk, úgy fogja Ő tekinteni, mintha neki tettük volna. Jézust minden keresztény emberben megtaláljuk, de elsősorban és különösképpen a szegényekben. (Mt 25, 40.45)

Isteni Mesterünkhöz hasonlóan a szentek is mind különösképpen szerették a szegényeket. Szép példát mutat erre Páli Sz. Vince, Sz. Alfonz, Régis Sz. Ferenc és Sz. Grignon de Monfort. Az utóbbi, amikor misszióban volt, mindig egy-két szegény embert látott vendégül az asztalánál.

A katolikus Egyház Krisztus jegyese, szellemének és szíve érzelmeinek örököse, különös szeretettel szereti a szegényeket.

Legdrágább kincsének tekinti őket. Gondoskodásának és anyai szeretetének tárgyai. Hány és hány szerzeteskongregációt alapított és hagyott jóvá, hogy a szegényeket evilági és lelki szükségleteiben segítse!

Ezért csak akkor leszünk Jézus Krisztus tanítványai, a szentek követői s az Egyház gyermekei, ha a szegények igazi és őszinte barátai vagyunk.

„Uraink a szegények." – mondották a hit századaiban. Bizonyos értelemben a szegényekről inkább mondható, hogy a Jézus Krisztus megtestesítői, mint a gazdagokról. Tiszteljük őket szavainkban úgy, hogy sohasem szólunk hozzájuk keserű, oda nem illő vagy nem megértő módon. Érzelmeinkben azáltal, hogy gyengéden szeretjük őket. Hiszen ők Krisztus szenvedő tagjai! Tiszteljük őket, mert ők fognak minket besegíteni a mennyországba.

Tegyünk meg minden tőlünk telhetőt, hogy testi nyomorúságukat enyhítsük. Jóságosan kell fogadnunk őket. Türelmesen végig kell hallgatnunk panaszaikat. Oktatnunk kell őket és kitüntetnünk. Tekintsük kitüntetésnek, ha értük dolgozhatunk és nem a gazdagokért. Ha pedig a gyóntatószékbe hívnak, vagy betegeikhez, siessünk vidáman és késlekedés nélkül a szolgálatukra.

„Boldog, akinek a szűkölködőre és szegényre van gondja, megmenti azt az Úr a rossz napon" (Zsolt 45, 1).

*

Uram Jézus, aki annyira szeretted a szegényeket, add meg nekem a kegyelmet, hogy a szegényekben Téged lássalak és minden testi és lelki szükségükben amennyire csak képes vagyok, segítségükre lehessek.

57. A pápa

„Te Péter (szikla) vagy, és erre a sziklára építem majd egyházamat" (Mt 16, 18).

Élő hittel kellene lennünk a pápa iránt.

A papi állapot alapvető erénye a fiúi odaadás a Szentatya iránt. Ennek az odaadó szeretetnek együtt kell járnia a pápa

képviselői iránti engedelmesség szellemével. Minden tétovázás nélkül hinnük kell a pápaságra vonatkozó igazságokat, melyeket az I. Vatikáni Zsinat is definiált.

Higgyünk a Szentatya, Szent Péter utóda *primátusában*, akihez így szólt az Úr: „Te Péter (szikla) vagy és erre a sziklára építem majd egyházamat" (Mt 16, 18). Ő, Sz. Péter apostol utóda minden előjogával együtt Jézus Krisztus helytartója, az Egyház látható feje. A pápai primátus nem egyszerű tiszteletbeli elsőség, hanem joghatósági primátus: „Legeltesd bárányaimat... legeltesd juhaimat" (Jn 21, 15–17.) Hatalma nem csupán Róma város híveire terjed ki, hanem minden hívőre, minden papra, a világ minden püspökére. A pápa olyan törvényeket hozhat, melyek minden katolikusra kötelezőek, a hívek pedig a világ minden tájáról fellebbezhetnek a pápa bírói székéhez.

Hasonlóan nyilatkozik a II. Vatikáni Zsinat is: „Krisztusnak ebben az Egyházában – Isten rendelése szerint – a lelkek gondozására a római pápát illeti a *legfőbb, teljes, közvetlen és egyetemes hatalom:* ő Péter utódja, akire Krisztus az ő juhainak és bárányainak legeltetését bízta. Így övé az *összes egyházak felett a rendes joghatóság főhatalma*, mert ő kapta meg mint az összes hivők pásztora, azt a küldetést, hogy biztosítsa az egyetemes Egyház közös javát és az egyes egyházak javát. (V.ö. A püspökök lelkipásztori hivatásáról: „Christus Dominus" 2 pont)

Higgyünk a Szentatya *tévedhetetlenségében* is! Elmélkedjünk azon mit is jelent a pápai tévedhetetlenség. Az I. vatikáni zsinat ezt így határozta meg: „Hűségesen ragaszkodva a krisztusi hitnek kezdettől ránkhagyott hagyományára, Istennek, a mi Urunknak dicsőségére, a katolikus vallás támogatására s a keresztény népek üdvösségére, a szent zsinat jóváhagyásával tanítjuk és meghatározzuk: istenileg kinyilatkoztatott dogma az, hogy amikor a római pápa „ex cathedra" szól, tehát amikor minden keresztény hívőnek pásztoraként és tanítójaként hivatalosan, legfőbb apostoli tekintélyénél fogva meghatároz olyan tanítást, tételt s igazságot, amely a hitet vagy erkölcsöt érinti úgy, hogy azt az egész egyetemes Egyházban meg kell tartani, akkor Szent Péternek megígért isteni segítséggel bírja azt a tévedhetetlenséget, amelylyel Isteni Megváltónk akarata szerint az ő Egyházának felruházva kell lennie a hitet és erkölcsöt érintő tanításnál. Ezért a

római pápának az ilyen definíciói önmaguktól és nem az Egyház beleegyezése folytán megváltozhatatlanok." – (Sessio 4, 4).

Köszönjük meg az Úrnak, hogy Egyházának látható főt és tévedhetetlen tanítást adott. Ha engedelmeskedünk vezetésének és hűségesek vagyunk tanításához, nem tévedhetünk el soha! Vele egyesülve igazságban és szentségben haladunk az örök boldogság felé.

*

Úr Jézus, legyen Szent Szíved a Szentatya oltalma. Légy az ő világossága, ereje és vigasztalása.

58. Hűség a pápa iránt

„Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10, 16).

A Szentatya iránt mélységes fiúi tisztelettel kell viseltetnünk. Ő valóban a mi atyánk. *Szent Cirill* „az egész földkerekség érsekének, az egész világ atyjának és pátriárkájának" nevezi őt. Ennek a fiúi tiszteletnek mélységes hódolattal kellene eltölteni minket a pápa személye iránt. Amikor előtte hódolunk, Jézus Krisztus földi Helytartója előtt hódolunk. Jézus a pápában szinte még sokkal magasztosabb módon van jelen, mint a szegényekben és a gyermekekben. Amit a pápának teszünk, magának Jézusnak tesszük. Mindazt, ami az Úrban királyi és főpapi, egyesítve találjuk az ő földi helytartója személyében, és ez méltóvá teszi őt dicséretünkre és hódolatunkra.

A fiúi tisztelet ennek folytán maradéktalan *engedelmességre* is késztet minket. A pápa mint az Egyház látható feje, akinek kötelessége, hogy legeltesse juhait és bárányait, a mi legfőbb elöljárónk. Ha közvetlen egyházi elöljáróink iránt engedelmességgel tartozunk, mennyivel inkább kell gyakorolnunk ezt az erényt a római pápával szemben! Mégpedig nemcsak parancsait kellene örömmel és maradéktalanul teljesítenünk, hanem még óhajait is.

Előfordulhat, hogy a Római Kúria határozatai esetleg nincsenek összhangban elgondolásainkkal vagy szokásainkkal, vagy korlátoznak minket munkánkban és áldozatot követelnek tőlünk, ám még akkor is engedelmeskednünk kell azoknak.

Tiszteletünk nagylelkű odaadásra késztessen bennünket. Ennek folyamányaként

a) vegyük védelmünkbe a pápát azok ellen, akik legfelsőbb hatalmát semmibe veszik és tanítását rosszallani merészelik. Jelszavunk legyen: Együtt a pápával, együtt az Egyházzal!

b) Szolgáljunk a Szentatyának azáltal, hogy egész szívünkkel annak a munkának szenteljük magunkat, melyet reánk bízott.

c) Imádkozzunk sokszor a pápáért nemcsak a szentmise alatt, hanem többször napjában is. Ajánljuk őt a Boldogságos Szűz oltalmába. Kérjük reá az Úr Jézus áldását a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt. Mondjuk el érte szívvel-lélekkel a liturgikus imát: „Dominus conservet eum"... Az Úr oltalmazza őt.

*

Szeplőtelen Szűz Mária, az Anyaszentegyház Királynője és Édesanyja, add, hogy életemben és halálomban a pápa hűséges alattvalója legyek.

Isten, minden hívők pásztora és kormányzója tekints kegyelmesen a pápára, a Te szolgádra, akit Egyházad főpásztorává rendeltél. Kérünk add meg neki, hogy mindazoknak, akiknek elöljárója lett, szavával és példájával javukra legyen és így a rábízott nyájjal együtt az örök életre eljuthasson.

59. A bűnösök lelki szükséglete

„A bűn, ha véghezviszik, halált okoz" (Jak 1, 15).

A bűnösök lelki szükségletei valóban nagyok, mert az emberek lelki és örökkévaló érdekeire vonatkoznak.

A hit világánál nincs szánalomra méltóbb állapot, a szegény bűnösénél. És ami még szomorúbb, a bűn nyomorult rabszolgája teljesen tehetetlen, hogy saját akaratából kiemelkedjék ebből a szörnyű állapotból és visszanyerje az elveszett kegyelmet.

A Szent Evangélium azt mondja nekünk, hogy Jézus sírt Jeruzsálem felett (Lk 19, 41). Ha az énreám bízottakra tekintene Jézus, akad-e olyan közöttük, akinek állapota vagy viselkedése megszomorítja szent Szívét? Nem lát-e köztük olyanokat, akik életüket Istent feledve élik le, és közömbösek az Isten jótétemé-

nyeivel és ígéreteivel szemben, és fenyegetéseivel sem törődnek? Nem lát-e néhányat, akik legkevésbé sem igyekeznek megismerni vallásunkat, sőt még talán az üdvösség elnyeréséhez szükséges alapvető igazságokat sem ismerik? És hányan vannak, akik ezzel a siralmas állapotukkal még meg is vannak elégedve.

A testi nyomorúság látása néha könnyeket fakaszt szemünkből. De ezeknek lelki nyomorúsága sokkal nagyobb részvétre indítson bennünket. Mert a lélek betegsége sokkal súlyosabb, mint a testi betegség, és ha nem gyógyítható, a lélek örökre elvész.

Ezért egyetlen lélek megmentéséért készeknek kell lennünk minden fáradság elviselésére is. Mennyire aggódnunk kellene hát híveink lelki üdvösségéért, akik közül néhány abban a veszélyben forog, hogy örökre elpusztul.

*

Uram Jézus szánom ezeket a szegény lelkeket. Szeretném őket megmenteni. Adj buzgóságot, erőt és bátorságot, hogy mindent megtegyek, ami csak hatalmamban áll, hogy kimentsem őket a bűnből és visszavezessem a te szeretetedhez.

60. Munkában a bűnösökért

„Krisztus Jézus azért jött a világra, hogy a bűnösöket üdvözítse" (1 Tim 1, 15).

Jézus végtelen szánalommal tekint a bűnösökre. „Sajnálom a tömeget" (Mk 8, 2). Biztosnál is biztosabb, hogy forrón óhajtja a bűnösök megtérését és üdvösségüket. „Nem akarom az istentelen ember halálát, hanem azt, hogy az istentelen megtérjen útjáról és éljen" (Ez 33, 11). Alaposan vizsgáljuk meg vajon készek vagyunk-e teljesíteni a fontos küldetést, melyet reánk bízott, s mely két dolgot foglal magában: Istenhez és a lelkekhez megyek!

Istenhez kell mennünk, hogy megkapjuk a munkánkhoz szükséges kegyelmet és az erényeket, melyekre szükségünk van küldetésünk teljesítésénél. Az élő hitet, a lángoló buzgóságot, az okosságot, a figyelmet, a bátorságot, mely minden nehézségben helyt-

áll. Ezenfelül Istenhez kell mennünk imával és vezekléssel, hogy lefegyverezzük igazságosságát és kiesdjük irgalmát. Az Úr így szól hozzánk: Ha nagylelkűen vállaljátok az apostoli élet nehézségeit és áldozatait, ha szent buzgósággal imádkoztok, kicsavarhatjátok kezemből a bosszúállás vesszejét, mint annak előtte tették szolgáim, Mózes, Assziszi Ferenc és Sz. Domonkos.

Fáradságos munkával és odaadással kell közelednünk a *lelkekhez*. A jó példa nehéz munkájával, szent paphoz illő életet élve. A gyóntatószék fáradságos munkájával, nem riadva vissza az ezzel a kemény szolgálattal járó fáradságtól és unottságtól.

A lelkek iránti odaadás szolgálatában használjuk fel egészségünket, erőnket és Istentől ránkbízott összes talentumainkat. A nép közömbösségünk vagy buzgóságunk mértéke szerint vagy olyan marad, amilyen volt, vagy új életre tér meg.

*

Jézusom, szánom a lelkeket, akik tőled távol élnek. Te szereted ezeket a lelkeket. Óhajtod üdvösségüket és segítségemet kéred, hogy megmenthesd őket. Felajánlom imáimat, munkámat, szenvedésemet, ezeknek a szeretett lelkeknek az üdvösségéért.

Bocsásd meg hanyagságomat és önzésemet. Mostantól fogva elhatározom, hogy a te példádra és irántad való szeretetből egész erőmmel a lelkekért való munkának szentelem magam.

Segíts Jézusom! Segíts mindig segítő Szűz Mária, bűnösök anyja és menedéke. Egészen Istennek akarom szentelni magamat, imádsággal és áldozattal; a lelkeknek pedig munkával és buzgósággal.

II. A SZENTSÉGEK LÉGKÖRÉBEN

61. A szentgyónás

„Moss engem tisztára és tisztíts
meg engem vétkemtől"
(Zsolt 50, 4).

Ha csak lehetséges, kéthetenként kellene gyónnunk. Igaz, előfordulhat, hogy ezt a kötelességünket elhanyagoljuk. Különösen, ha nagyon elmerülünk az apostoli vagy más plébániai munkában. Ha ebben a dologban gondatlanok vagy közömbösek vagyunk, bizonyosságot teszünk arról, hogy nem buzgólkodunk eléggé a megszentelődésünkért.

A jól végzett szentgyónás pedig *világosság* forrása. A komolyan végzett lelkiismeretvizsgálat ugyanis arra késztet bennünket, hogy szálljunk le nyomorúságunk, gyengeségünk és gyávaságunk örvényébe és így megmutatja igazi énünket. Márpedig az önismeret nagy bölcsesség. A szükséges bűnbánat arra kötelez, hogy Istenre gondoljunk, akiről megfeledkeztünk, akinek tekintélyét megvetettük. Eszünkbe juttatja igazságosságát, mely szigorúan bünteti a bűnt, jóságát és szeretetét, mellyel oly csúnyán visszaéltünk. Bűneink megvallása alkalmat ad a gyóntatónak, hogy figyelmeztessen és tanácsot adjon, miként tartózkodjunk a hibáktól vagy a rossztól és haladjunk az erényben.

A szentgyónás továbbá a *tisztaság* forrása. Bármily nagyok és számosak legyenek is bűneink, ha jól vagyunk felkészülve, a feloldozás mindent megbocsát. Lelkünkre kiárad a Szent Vér, „Cuius una stilla salvum facere totum mundum quit ab omni scelere", – melynek egyetlen csöppje az egész világ bűnét eltörölheti.

Végül a szentgyónás *erőforrás*. „A szentgyónás hatása nem csupán abból áll, hogy letörli az elkövetett vétkeket, hanem megakadályozza, hogy ismét előforduljanak" – tájékoztat *Aquinói Sz. Tamás*.

Járuljunk hát mi papok rendszeresen a megszentelődésnek eme forrásához. Mint közvetítők Isten és az emberek között na-

ponta felajánljuk az Úrnak „a szent és szeplőtelen Áldozatot". Gyakran szolgáltatjuk ki a szentségeket, ezért szükségünk van nagy lelkiismereti tisztaságra. A szentgyónás részesíti lelkünket ebben a tisztaságban, és így kedvesebbé tesz Isten színe előtt és bensőségesebb kapcsolatba hoz vele.

*

Jézusom, szükségem van világosságra és erőre, hogy eleget tegyek bűneimért, kikerüljem a bűnt és hogy drága Véred megtisztítson. Add meg a kegyelmet, hogy legyőzzem nemtörődömségemet, mely oly hosszú és rendszertelen időtartamra távol tart ennek a lelki segítségnek forrásától, a szentgyónástól.

62. A jó előkészület

„Mosd meg szívedet a gonoszságtól... hogy megszabadulj" (Jer 4, 14).

Szentgyónásainkat jól kell végezni!

Ezt komoly előkészülettel érhetjük el. Először is újítsuk meg a hitet. A szentgyónásban ne terhes kötelességet lássunk, melyet kényszerből végzünk, hanem titokzatos forrást, mely Dávid házából fakad a bűnösök tisztulására. A pap, aki bűnvallomásunkat hallja, ne az ember, hanem maga Jézus Krisztus legyen számunkra. Minél elevenebb a hitünk, annál több hasznot fogunk húzni szentgyónásainkból.

Újítsuk meg bizalmunkat Jézus Krisztusnak irántunk való nagy szeretetében. Abban hogy vágyva vágyott megbocsátani bűneinket és megtisztítani lelkünket minden nyomorúságától. Vigyük elébe bűnbánó és alázatos szívünket, hogy bizalmunk jogos legyen.

Ez a szív *bűnbánó szív* legyen. Miután megvizsgáltuk lelkiismeretünket és láttuk számtalan hibánkat, melyeket, a jó Isten, felebarát és önmagunk ellen elkövettünk, ismerjük el becsületesen sértéseinket. Valljuk be őszintén Isten előtt, hogy bizony rosszat tettünk és hálátlan lázadók voltunk. Mindenek előtt azonban határozzuk el, hogy elkerüljük a komoly és szándékos hibákat.

Gyakori gyónóknál a határozott javulni akarás hiánya gyümölcstelenné teszi a gyónást. Mielőtt gyónni mennénk, határozzuk el, hogy milyen és melyik bűnt akarjuk a jövőben elkerülni.

Szívünk *alázatos szív* is legyen. Bűnvallomásunkban legyünk őszinték, mutassuk lelkünket olyannak, amilyen. Miután a bocsánatos bűn nem föltétlen szükséges anyaga a szentgyónásnak, ne soroljuk fel azokat hosszasan: említsük meg a hétnek három vagy négy kirívó hibáját és határozzuk el komolyan, hogy a jövőben kerüljük azokat.

Végül: Jézus Krisztus iránti szeretetből végezzük szentgyónásainkat. Ezzel is az Ő tetszését keressük. Ez a gondolat bánatunkat természetfelettivé, elhatározásainkat szilárddá és bűnvallomásunkat őszintévé teszi.

Szentgyónás után ne felejtsük el megköszönni az Úrnak irántunk való nagy jóságát. Újítsuk meg komoly elhatározásunkat. Isten kegyelmével, – melyért buzgón kell könyörögnünk, – lássunk hozzá ismét *ígéreteink* megvalósításához. Penitenciánkat lehetőség szerint mielőbb végezzük el.

*

Legtisztább Szűz, a bűnösök menedéke, kérlek Téged, eszközöld ki a kegyelmet, hogy minden szentgyónásomat úgy végezzem, mintha az életemben utolsó lenne. –

63. A szentmise a pap nagy kincse

„Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyék az én emlékezetemre" (1 Kor 11, 24).

Becsüljük nagyon-nagyon a szentmisét.

A szentmisét a legnagyobb áhítattal kell bemutatnunk: *Istenért*, akinek végtelen Szent Fölsége a lehető legnagyobb tiszteletet és hódolatot érdemli. A *hívőkért* is, akiknek épülésére kell lennünk és akiket Istenhez kell vonzanunk.

Önmagunkért is, miután a szentáldozat gyümölcsei egyenes arányban állnak belső dispozíciónkkal. Mindenek felett azonban azért kell így tenni, mert a szentmise az a nagy eszköz, mellyel

lelkeket nyerhetünk meg Istennek. Apostoli munkánkban arra törekszünk, hogy a megváltás gyümölcseit vigyük a lelkeknek. A Megváltó érdemeit pedig főként szentmise által lehet juttatni a lelkeknek. Jézus kereszthalálával végtelen érdemet és elégtételt szerzett nekünk. Az Úr Jézus a szentmisével a Kálvária nagy áldozatát újítja meg és osztja szét a lelkeknek ezeket a végtelen kincseket.

Isten és az emberek közötti közvetítői tisztünket jobban mint bárhol másutt, az oltárnál töltjük be. Ott a hívők nevében, akiknek képviselői vagyunk, végtelen imádást és dicsőséget ajánlanak fel az isteni Fölségnek. „Mindaz a tisztelet, melyet az angyalok hódolatukkal és az emberek erényeikkel, vezeklésükkel, sőt még vértanúságukkal is valaha Istennek adtak, nem adhatnak így annyit, mint amit ad egyetlen szentmise" – mondja *Sz. Alfonz.*

A szentmisével minden jótéteményt elnyerünk, mert abban „per Dominum Jesum Christum – a mi Urunk Jézus Krisztus által" kérjük azokat.

Szent Alfonz szerint a pokol hatalmát a leggyőzedelmesebben a szentmise töri meg. Ugyancsak a szentmise hoz legnagyobb enyhülést a tisztítóhelyen szenvedő lelkeknek. Végül a szentmise az embereknek a legbőségesebb kegyelmeket közvetíti.

A pap kincse tehát a szentmise. Hasznosítsuk önmagunk megszentelődésére. Vonjuk le áldását apostoli munkánkra és eszközöljük ki a reánk bízott lelkek megtérését és üdvözülését.

*

Könyörögve kérlek Uram, világosíts meg és értesd meg velem, hogy ki vagy Te, aki önmagadat adod nekünk. Értesd meg velem annak a kincsnek nagyságát is, amelyet a szentmisében bírunk. Add meg nekem a kegyelmet, hogy a szentmisét mindig a lehető legnagyobb buzgósággal mutassam be.

64. Buzgóság a szentmisében

„Minden tisztességesen és rendben történjék" (1 Kor 14, 40).

Végezzük buzgón szentmisénket.

Miután szilárdan hisszük, hogy a szentmise hathatós eszköz

arra, hogy Istennek lelkeket nyerjünk meg, mutassuk be azt a lehető legnagyobb áhítattal. Mik segíthetnek ezekhez?

1. Ha rögtön elmélkedés után kell miséznünk, készüljünk a szentmisére még elmélkedés alatt. Ha pedig később misézünk, *készüljünk* néhány percig közvetlenül előtte. Ne mondhassák reánk híveink soha, hogy egyenesen a szószékről, vagy a gyóntatószékből lépünk az oltárhoz. Amikor a tabernákulum előtt térdelünk, indítsuk fel a hitet a titok nagyságában, amely kezeink között fog történni. Tisztítsuk meg és gyullasszuk lángra szívünket az alázat, bűnbánat, lángoló szeretet, bizalom, és az isteni kegyelem iránti vágy érzelmeivel. Azután a szándékot fejezzük ki valami megfelelő ima alapjával, mint pl. Ego volo celebrare... Szándékom ezt a szentmisét X-ért mondani.

2. Mutassuk be a szentáldozatot azzal a *tisztelettel*, melyet ez a fenséges titok megkíván. Figyelemmel ejtsük ki a liturgia szavait. Ne elégedjünk meg azzal, hogy szánkkal kiejtjük, hanem egész lelkünkkel mondjuk is a szöveget. Sehol sem találhatók szebb imák, fenköltebb érzelmek, mint a misekönyvek imáiban. Miután pedig a pap az oltárnál Krisztus ténykedését tölti be, legyünk bensőségesen egyesülve az Úr Jézussal. Hatoljunk érzelmeibe, és ajánljuk fel imádásunkat, jóvátételünket, hálaadásunkat és könyörgésünket, „per Ipsum, et cum Ipso et in Ipso – Őáltala,Ővele és Őbenne" – a legszentebb Szentháromságnak.

3. Tartsuk meg pontosan a *rubrikákat*. A rubrikák elhanyagolása udvariatlanság Istennel szemben és botrány lehet a hívők számára is. Kerüljük a túlzott lassúságot, mely kifárasztja az embereket. De kerüljük a kapkodó sietséget is, mert az nem szolgál híveink épülésére.

4. Végezzünk szentmise után buzgó *hálaadást*. Legalább negyed órát kellene eltöltenünk ebben a szent gyakorlatban. Ez a szokás híveink épülésére szolgál, és igen hasznos saját lelkünk számára is.

Használjuk fel ezt a hálaadást jól. Alakítsuk ki magunkban mindinkább Jézus Krisztust, legyünk hozzá hasonlóak; az életszentség példaképei, az igazság apostolai, az élet adói.

Amikor Jézus önmagát adja nekünk a szentáldozáskor, kezünkbe adja minden érdemét, elégtételét. Azonosítja magát velünk és így Atyja szíve fölött minden hatalmat megad nekünk.

Hasznosítsuk Jézus érdemeit, hogy az isteni Felség iránti köte-

lességeinket méltóképpen teljesítsük és késztessük Őt, hogy megadja a bűnösök megtérését.

Újítsuk meg a szentmise nagyságába és hatásos voltába vetett hitünket. Vizsgáljuk meg magunkat, hogyan végeztük a szentmisét. Tegyünk erről jó és szent feltételeket a jövőre nézve.

Kérjük Szűz Máriát, adja meg nekünk a szentmise tökéletes megértését és nagy szeretetét.

*

Jézusom, add meg nekem, hogy gondos előkészülettel, áitatos misézéssel, az előírások pontos megtartásával és buzgó hálaadással kiérdemelhessem a szentmise bőséges gyümölcseit. Jó Anyám, Mária eszközöld ki számomra a szentmise mélységes és gyakorlati szeretetét.

65. A legszentebb cselekmény

„Áldott, ki az Úr nevében jön!
Hozsanna a magasságban"
(Mt 21, 9).

Az oltárnál az örök Atyának Jézus Krisztust, az Ő isteni Szent Fiát ajánlom fel.

Pappá szenteltetésem napján elnyertem a hatalmat a szentmise bemutatására. A szentmise Jézus Krisztus szent testének és vérének áldozata, melyet a kenyér és bor színe alatt ajánlunk fel Istennek. Az áldozat, akit az isteni Fölségnek bemutatok, végtelen értékű: „tiszta, szent, szeplőtelen áldozat", mint az I. Római Kánon mondja közvetlenül az átváltozás után. Az oltárnál nemcsak felajánlom Jézus Krisztust, hanem azonos vagyok Vele: „én Jézus Krisztus vagyok." Ugyanaz a Jézus Krisztus, aki azelőtt feláldozta magát a kereszten, a szolgálatom által áldozza fel magát itt. Hiszen amikor konszekrálok, nem azt mondom, hogy „Ez Krisztus Teste," hanem: „Ez az én testem" és nem azt mondom: Ez Krisztus vérének a kelyhe, hanem „az én vérem kelyhe".

A cselekmény, melyet véghezviszek, a lehető legszentebb és istenibb. „Krisztus hívő szolgái semmit sem művelhetnek, ami szentségben azonos lenne ezzel a félelmetes titokkal" – mondja a trentói zsinat.

A szentmise által a Fölséges Szentháromságnak végtelen dicsőséget szerzünk: bocsánatot nyerek a bűnösök számára, állhatatosságot az igazaknak, szabadulást az elhunyt híveknek, az Egyház és önmagam részére pedig az ég minden kegyelmét.

Az oltár, melyen celebrálok, valóban „Isten Hegye – erős hegy; mons Dei, mons pinguis". A termékeny hegy, honnan az egész világra kiáradnak a megváltás kincsei. „Hegy ahol Istennek lakni tetszik" (Zsolt 67, 17) A hegy, melyen Isten lakik és ahol minden gyönyörűségét leli.

A pap Krisztus helyett működik – mondja *Sz. Ciprián.* Miután az oltárnál Krisztus munkáját végzem, súlyos kötelezettségek hárulnak reám.

*

Mindenható és irgalmas Isten, nézd jóságosan alázatos kérésemet és tégy engem az Oltár méltó szolgájává.

E szentség erejével Uram, töröld el bűneim szennyét. Add, hogy kegyelmed méltóvá tegyen a rámbízott tisztség betöltésére a mi Urunk Jézus Krisztus által.

66. A szentmise méltó bemutatása

„Tisztuljatok meg, kik az Úr edényeit hordozzátok" (Iz 52, 11)

Hogy méltóképpen celebrálhassak, második Krisztussá kellene válnom.

Amikor feláldozza önmagát áldozatul „Jézus, az örök Főpap, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített, fölségesebb az egeknél" (Zsid 7, 26)

Nekem, aki az Ő papja, eszköze vagyok ugyanabban az áldozatban, mindenben hasonlóvá kellene lennem hozzá. Az Ő követésében lehetek *szent*, azaz Isten szeretetéből lángolva szomjúhozom, hogy megszerezzek neki minden dicsőséget, tiszteletet, dicsőítést és áldást. – *Ártatlan*, azaz minden bűntől mentes. Fel kell mennem az Úr hegyére, be kell lépnem az Ő szentélyébe! „Ki mehet fel az Úrnak hegyére? Az Ő szent hegyén ki kap helyet? az ártatlan kezű és tiszta szívű" (Zsolt 23, 3). Hasonló-

képpen ír *Kempis* Krisztus követésében: „Mily tisztáknak kell lenniök azoknak a kezeknek, mily tisztának az ajaknak, mily szentnek annak a testnek, mily szeplőtelennek kell lennie a szívnek, amelybe annyiszor betér a tisztaság Alkotója" (IV. 2). – *Szeplőtelen.* Meg kell őriznem lelkiismeretem tisztaságát, melyre nemcsak a szentmise bemutatásánál van szükségem, hanem szolgálatom minden egyéb teljesítésénél is. Ezért kell állandóan őrködnöm magam felett.

*

Szent Alfonz, a papok méltó példaképe, mily angyali jámborsággal és égő buzgósággal végezted a szentmiséket. Lelkedet annyira áthatották az isteni Mester gondolatai és érzelmei, hogy az oltárnál valóban Jézus Krisztus voltál, aki Jézus Krisztust ajánlottad fel az örök Atyának.

Miként Te, erényeim által én is „másik Krisztus" óhajtok lenni!

67. A szeretet növelése

„Aki e kenyeret eszi, örökké él" (Jn 6, 59).

Azért kellene áldoznunk, hogy növekedjék Jézus iránti szeretetünk.

A buzgó pap nemcsak azért áldozik, mert a szentáldozás szerves része a Szentáldozatnak. Nem! Azért teszi így, hogy teljesítse Jézus eucharisztikus Szíve kívánságát: azaz hogy napról-napra szentebbé legyen és minél több lelket mentsen meg.

Ezért az oltárhoz a súlyos bűn iránti irtózással lép, és azzal a szilárd elhatározással, hogy inkább meghal, semmint hogy egyetlen halálos bűnt elkövessen. Ugyancsak utál minden szándékos bocsánatos bűnt. Vágya és elhatározása az, hogy hibáiba soha vissza ne essék, és kitartóan halad az erényben. Mit óhajt? Azt, amit Jézus. Amikor Jézus belép lelkébe, megvilágosítja, megtisztítja, megszenteli és átalakítja azt önmagába. Szentté teszi őt, apostollá, hatalmassá Isten és a lelkek előtt, a mennyország jövendőbeli polgárává. Ha szentáldozásaink láthatólag oly kis eredményt hoznak, ez annak tudható, hogy nem vetjük alá magunkat Jézusnak, és így nem engedjük magunkban működni.

A buzgó pap mindig *készül* a szentáldozásra. Elmélkedése alatt, vagy néhány percig, mielőtt az oltárhoz lép, felkelti szívében a hit, alázat, szeretet, bizalom és szent vágy érzelmeit. Azután megkéri a Boldogságos Szűzet, és égi pártfogóit, kölcsönözzék neki buzgóságukat, hogy így méltóképpen fogadhassa az Üdvözítőt.

Tudja, mit mondjon Jézusnak, ha betér hozzá: Imádja őt, köszönetet mond neki, leborul Isten végtelen leereszkedése láttán, szereti őt és mindenek felett fenntartás nélkül adja magát neki. Hogy bizonyítsa szeretetét az örök Szeretet iránt, kötelezi magát arra, hogy papi kötelességeit hűségesen fogja teljesíteni. De mivel ismeri gyengeségét, a szükséges szegénységért könyörög: világosságot, tisztaságot, erőt, buzgóságot, szeretetet és állhatatosságot kér. Jézus nevében, aki most szívében lakozik, kéri mennyei Atyjától a bűnösök megtérését, a tisztítótűzben szenvedő lelkek szabadulását és ezernyi áldást az Egyház, a hazája, a paptestvérei, rokonai, barátai és a rábízott lelkek számára. Jézus társaságában az idő repül, a félórás vagy negyedórás hálaadás röpke pillanatnak tűnik.

Áldozzunk mindig buzgón és óriási léptekkel fogunk haladni a tökéletesség útján: „Aki engem eszik, énáltalam él" (Jn 6, 58).

Mondjuk meg Jézusnak, mennyire bánjuk, hogy mindezideig oly kevés hasznot merítettünk szentáldozásainkból, és kérjük a Bold. Szűzet, eszközölje ki számunkra mindenkor a lehető legbuzgóbb szentáldozás kegyelmét.

*

Jézusom, én Istenem és mindenem, aki irántam való szeretetből eljössz hozzám a szentáldozásban, égsz a forró vágytól, hogy lelkemet minden jóval betöltsed. És én a magam részéről mégis hidegen fogadlak. Mélységesen bánom ezt Jézusom. Bocsáss meg, és gyullaszd lángra szívemet a Te szereteteddel.

68. A szükséges tanulás

„Tanulj bölcsességet, hogy megfelelhess az ócsárlóknak" (Péld 27, 11).

Tudás nélkül lehetetlen hittant tanítani, sem pedig a tévedés és a hitetlenség ellen küzdeni.

A pap súlyos kötelessége a tanítás, különösen ha hitoktató, vagy lelkipásztor: „Menjetek, tegyetek tanítványommá minden népet" (Mt 28, 19). „Hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek" (Mt 16, 11). „Amit fülbesúgva hallotok, hirdessétek a háztetőről" (Mt 10, 27). Ez a súlyos kötelesség megelőz minden egyebet. Még a szentmise bemutatását és a keresztelést is. A felnőtteknek tanításban kell részesülniök, hogy gyümölcsözően fogadhassák a szentségeket, vagy haszonnal vegyenek részt a szentmisén, vagy más szertartáson. Mily lelki hasznot húzhatnának, ha nem ismerik az Egyház imáit és szertartásait? Bizonyára semmit!

Minden apostol legelső kötelessége a vallás, a dogmák, erkölcstan és istentisztelet tanítása. Meg kell ismertetnie Istent. Meg kell ismertetnie Jézust – aki az Út, Igazság és Élet. Jól megértette ezt Szent Pál, amikor így kiáltott föl: „Jaj nekem, ha nem hirdetem az Evangéliumot" (1. Kor. 9, 16).

Miután pedig „nemo dat, qui non habet" – senkisem tudja adni azt, amije nincs, – ha vallást akarok tanítani, elsősorban *önmagamban* kell nagyon jól megalapozni ezt a tudást. Már nem élünk az őskereszténység idejében, amikor Isten egyeseket beléöntött tudással ajándékozott meg. Ha a keresztény tant világosan és szabatosan akarom megmagyarázni, akkor magamnak is életem minden napján komolyan kell azt tanulmányoznom, hogy mind alkalmasabbá legyek a prédikálás kötelességére.

Ha az eltévedt vagy közömbös kereszténveket ki akarjuk emelni tévedéseikből és vissza akarjuk vezetni az igazság útjára, ha meg akarjuk nekik mutatni elgondolásaik tévességét, akkor szükségképpen kiterjedt tudással kell rendelkeznünk. Dolgozzunk hát komolyan, hogy a vallás, a dogmák, az erkölcstan, a történelem, Szentírás stb. mélységes ismeretére tegyünk szert, és így az Egyház dicsőségére, hatásosan tudjuk megcáfolni a tévedése-

ket és kiigazítani az ellenvetéseket, melyeket a tudomány nevében hoznak fel ellenünk. „Mert a pap ajka tudást őriz, és tanítást keresnek szájából" (Mal 2, 7).

*

Igazság Szentlelke! Adj nekem szorgalmat a tudás megszerzésében, amelyre oly nagy szükségem van, hogy szent hivatásomat hűségesen teljesíthessem.

69. Tanulmányaink tárgya

„Az örök élet az, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust" (Jn 17, 3).

Nem szabad semmi fáradságot sem kímélnünk ismereteink gyarapításában.

Legfőbb és legelső tanulmányunk legyen maga a vallásunk. Oly dolgoknak az ismerete, melyek csak távolról vonatkoznak hivatásunk végcéljára, csakis másodlagos értékkel bírhatnak számunkra. A pap tanulmányainak mindenekelőtt a vallásra és arra kell irányulniok, ami közvetlen kapcsolatban van vele.

Ezért ha prédikációt kell készítenünk, vagy előadásra készülünk, ne utánozzuk azokat, akik prédikációs könyvből merítik a kész anyagot, hanem egy jó teológiai szakkönyvben tanulmányozzuk át alaposan a tárgyat, amelyről írni akarunk. Ha a tárgyról helyes elgondolásunk van, nem lesz nehéz elkészíteni a a prédikációt. Az egyházmegyei konferenciákra, vagy espereskerületi koronákra való gondos előkészület kiváló eszköz arra, hogy a hittudomány különböző ágait újra felelevenítsük.

Természetesen olvasunk újságokat és folyóiratokat is, hogy tanulmányozzuk a mai korszellem gondolkozását és irányát, és megismerjük korunk szellemi szükségleteit. De ne fordítsunk ezekre az olvasmányokra túlsok időt.

Tanuljunk alázattal: Isten elrejti a természetfeletti tudást e világ bölcsei elől, de felfedi azt a kicsinyek előtt. Tanuljunk tiszta szívvel: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják

Istent" (Mt. 5, 8). A tanulást mindig ima kísérje: „Boldog az az ember, akit Te oktatsz, Uram, és törvényedre megtanítasz" (Zsolt 93, 12).

*

Szent Alfonz, aki oly hűséges voltál ama fogadalmad megtartásában, hogy soha egy pillanatnyi időt sem vesztegettél el, és oly csodálatosan megvédted szent vallásunkat az Egyház ellenségeinek támadásai ellen – add meg nekem a tanulmányok szeretetét, és bátorságot is, hogy kitartóan, alázatosan, tiszta szívvel és imádságos odafordulással Jézushoz, az örök Igéhez és Szűz Anyához, a bölcsesség Székéhez, szenteljem magam a tanulmányoknak.

70. Prédikáció és életszentség

„Hírdesd az igét, állj elő vele akár alkalmas, akár alkalmatlan" (2 Tim. 4, 2).

„Ha a só ízét veszti, vajon mivel sózzák meg?" (Mt 5, 13).

Imádjuk, a mi Urunk Jézus Krisztust, amint feltámadása után megjelenik apostolainak és szétküldik őket, hogy lelkeket nyerjenek neki: „Menjetek, – mondja nekik – tegyenek tanítványommá minden népet. . . és tanítsátok meg őket, hogy mindazt tartsák meg, amit parancsoltam nektek" (Mt 28, 19–20).

Az isteni Mester parancsa nekünk papoknak is szól; figyeljünk fel hát arra, és mondjunk érte köszönetet. Micsoda megtiszteltetés, hogy a Mester hirnöke lehetek!

Tegyük fel, hogy apostoli küldetésünknek ezt az elsődleges kötelességét hűségesen teljesítjük, vagyis megtanítjuk az embereket mindarra, amit az Úr elrendelt. Kezdjük ezt azzal, hogy életszentségükkel példát adunk mindenkinek, emlékezve *Nagy Szent Gergely* szavaira: „*Semmibe se veszik annak prédikációját, akinek az élete nem fedi tanítását*".

Jézus Krisztus ebben is, mint minden másban Mesterünk és Példaképünk: „Jézus *tett* és tanított" (Csel. 1.1). Ha hatásos prédikátorok akarunk lenni, példánkkal kell hallgatóinkat arra indítani, hogy a keresztény erényeket gyakorolják. A nép különö-

sen akkor figyel bennünket, amikor a papi kötelmeinket teljesítjük. Ilyenkor egyetlen mozdulatunkat sem hagyják megbírálatlanul. Ha azt látják, hogy szent összeszedettséggel lépünk be Isten házába, ha látnak bennünket buzgón imádkozni, ha szentmisét, szentségeket mély odaadással végezzük és a szent helyen összeszedetten viselkedünk, ez mind híveink épülésére szolgál. Így értik, látják és érzik, hogy természetfeletti emberek vagyunk. S miután látják, hogy amit hirdetünk, azt magunk is gyakoroljuk, elfogadják tanításunkat, hisznek abban, és átviszik majd saját életükbe is.

Ha azonban úgy lépünk be a templomba, mint bármelyik közönséges házba, ha hangosan beszélünk, sőt nevetgélünk a sekrestyében, ha előkészület nélkül lépünk az oltárhoz, ha elsietve mondjuk a szentmisét, ha megrövidítjük vagy egészen elhagyjuk a hálaadást, és ha amennyire lehetséges, kivonjuk magunkat a templomi szolgálat alól, ezzel mind botrányt okozunk, és következésképp aligha nyerjük meg híveink bizalmát. Hallgatóink kiváló szónoknak tarthatnak bennünket, és ha érdekesen prédikálunk, meg is hallgatnak, de meggyőzni és ami még ennél is több, *megtéríteni* nem fogjuk őket soha.

Ne felejtsük el, hogy a *szó indíthatja az embert, de tettre a példa késztet!* Azt a csendes, de istenien ékesszóló példaadó prédikációt akkor fogjuk gyakorolni, ha a napot reggelenként jó elmélkedéssel kezdjük, melyet buzgón bemutatott szentmise, bensőséges szentáldozás és hálaadás követ. A benső élet gyakorlásával és csakis ezáltal öltjük magunkra Jézus Krisztust, és „leszünk Krisztus jó illata" (2 Kor 2, 15). Legyünk hát hűségesek az elmélkedő imához!

*

Jézusom, Mesterem és Példaképem, kérve kérlek, add meg nekem a kegyelmet, hogy magam is éljem és gyakoroljam azokat az erényeket, amelyekre másokat tanítok.

71. Az apostoli igehirdetés tulajdonságai

„Mi nem önmagunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust" (2 Kor 4, 5).

Ha azt akarjuk, hogy prédikációink valóban apostoliak és hatásosak legyenek, akkor egyszerűen, világosan, mindenki számára könnyen érthetően, de ugyanakkor erőteljesen és lelkesen beszéljünk. Hogy így tudjunk prédikálni, önmagunkról meg kell kell feledkeznünk és éljünk Jézus Krisztus iránti szeretetből. „A lámpa, mely nem ég, nem világít!" Az ami lángra lobbantja bennünk a buzgóságot Isten dicsőségéért és a lelkek üdvösségéért, a feszület előtt végzett elmélkedő ima. Ott értjük meg az üdvösség fontosságát! A bűn gonoszságát, Jézus Krisztusnak emberek iránti szeretetét. Ott részesülünk mennyei világosságban. Ott találjuk meg azokat az égő szavakat, melyek meggyőzik az értelmet és győzedelmeskednek az akarat felett. Ha elmélkedés és ima által egyesülünk az örök Igével, prédikációnk eleven átható és élesebb minden kétélű kardnál. Behatol s szétválaszt lelket meg szellemet s ítél a szív gondolatairól és érzületéről (Zsid 4, 12).

Vannak papok, akik prédikáció előtt egy kis időt a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt töltenek és kérik Jézus Krisztust, áldja meg szavaikat és adjon nekik hatalmat, hogy hallgatóik szívét megindítsák.

Ha valóban „apostoli szónokok" akarunk lenni, akkor tartsuk magunkat szorosan Sz. Pál Timóteushoz intézett tanácsához: „Ügyelj magadra és a tanításra" (1 Tim 4, 16). Legyünk az imádság és a tanulmányok emberei!

„Légy állhatatos ezekben. Ha így teszel magadat is, hallgatóidat is üdvösségre segíted" (1 Tim 4, 16). Így sem a büszkeség, sem a hiúság, sem a vágy, hogy a világnak tessünk, nem hatol be prédikációnkba, hogy elrontsa azt és megfosszon érdemünktől. Ha ugyanis tanításunkat ima és az Evangélium tanulmányozása által Jézus Szívéből merítettük, akkor az valóban Isten Igéje lesz.

*

Szeplőtelen Szűz add, hogy valóban szeressem az elmélkedő imát, és minden sugallatot egyedül az imában keressek.

72. Apostol a gyermekek között

„Hagyjátok, hadd jöjjenek hozzám a gyermekek" (Mk 10, 14).

Mi sem *tetszőbb az Úrnak*, mint a gyermekek között végzett apostolkodás. Fontoljuk csak meg, mennyire szerette Jézus a gyermekeket.

Magához hívta őket, és szigorúan megfeddte azokat, akik nem akarták őket hozzáengedni, „haragra gerjedt és mondta nekik: Hagyjátok, hadd jöjjenek hozzám a gyermekek és ne tartsátok vissza őket, mert ilyeneké az Isten országa" (Mk 10, 14). Azt óhajtja, hogy nagy tisztelettel bánjanak velük, mert „angyalaik mindig látják a mennyei Atyám arcát" (Mt 18, 10). Védi őket és szörnyű büntetéssel fenyegeti azokat, akik megbotránkoztatják őket. Szereti a gyermekek ártatlanságát, vidám kiáltozásukat, és dicsőítő éneküket: „Kisdedek és csecsemők szájával hirdetted ellenségeiddel szemben dicséretedet" (Zsolt 8, 3). Példaképül állítja őket apostolai elé: „Ha meg nem változtok, és olyanok nem lesztek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyországba" (Mt 18, 3). Sőt odáig megy, hogy azonosítja magát velük: „Aki pedig befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be" (Mt 18, 5). És isteni szerettel megöleli, megáldja őket: „Azután ölébe vette őket, és rájuk téve kezét, megáldotta őket" (Mk 10, 16). Ezért örömet szerzünk neki, ha tanítjuk és hozzá vezetjük a gyermekeket.

A gyermekek tanítása *vigasztaló a pap számára*. Néha nehezen kezelhető gyermekekkel kell foglalkoznunk, akik otthon csak hiányos nevelést kaptak. Legyünk határozottak velük szemben, de ugyanakkor legyünk velük türelmesek is és sohase verjük őket. Általában a gyermekek ártatlanok, a bűn még nem rontotta meg szívüket. A szent keresztségben nyert hit természetszerűen megnyitja fiatal lelküket a vallás tanítása előtt, és ha meg tudjuk nyerni őket, bámulatos buzgóságról és önfeláldozásról fognak tanúságot tenni.

Bizonyos továbbá, hogy ha a gyermekek lelki javára szenteljük magunkat, úgy a legrövidebb úton jutunk el szüleik szívéhez is, akik kicsinyeik iránti odaadásunk miatt jobban felfigyelnek ránk, prédikációnkra és készségesebben követik tanácsainkat. Az

legyen célunk, hogy egy napon vezessük őket a szentségek gyakori vételére. Tanítsuk meg őket a Szűz Anya tiszteletére és szeretetére. Be kellene vezetni őket egy-két Szűz Anya ájtatosságára, az „Oltalmad alá futunk" elmondásába és a rózsafűzér végzésébe. Ezek a gyermekek későbbi életük folyamán nagy kísértéseknek lesznek kitéve. Valószínű, hogy néhányan gyengének fognak bizonyulni és egyik-másik felhagy még a vallás gyakorlásával is. De ha gyermekkori szokásokban hűségesen kitartanak, remélhetjük, hogy egy napon az irgalom Anyja visszavezeti őket a helyes útra.

*

Jézusom. aki oly messzire mentél a gyermekek szeretetében, hogy azonosítottad magadat velük. Nem akarok semmi fáradságot kímélni tanításukban, gyóntatásukban, sem abban hogy hozzád vonzzam őket és imádandó személyedhez és édes Anyádhoz kapcsoljam őket. Segíts Jézusom, a gyermekekek isteni Barátja, és te is segíts nekem szeretett Édesanyám, Mária.

73. A nők tanításának áldásai

„Istenfélő asszony dícséretet érdemel" (Péld 31, 30).

A nők tanítása rendkívül hasznos a család és a társadalom szempontjából egyaránt.

Szemléljük a mi Urunk Jézus Krisztust, amint Jákob kútjánál ülve várja a szamáriai asszonyt, hogy megtérítse és üdvözítse őt. Tanuljuk meg isteni példaképünktől: a nőket hogyan tehetjük munkatársainkká a lelkek üdvözítésének nagy művében.

A nők tanításában inkább, mint minden egyéb apostoli munkában szemünk előtt kell tartani az isteni Mester példáját.

Miután nekünk, apostoloknak kötelességünk minden teremtménynek hirdetni az Evangéliumot, a nők üdvözülését és megszentelődését éppúgy szívünkön kell viselnünk, mint a férfiakét. Ha sikerül a ránkbízott hívek nőtagjaiból buzgó katolikusokat nevelni, akkor rajtuk keresztül az egyházközség családjai is jó keresztényekké lesznek.

Egyébként a nők igen nagy befolyást gyakorolnak vagy rossz, vagy jó irányban: minden nő Éva vagy Mária, csábító, vagy a Megváltónak társa.

Ha a nők forrón szeretik Jézus Krisztust, uralomra juttatják őt környezetükben. Rajtuk keresztül az Úr Jézus ismét beköltözik édesapjuk, fiuk vagy férjük lelkébe. Az igazán keresztény nő otthonában eleven hit, jó erkölcsök és a vallásosság uralkodik.

Ezért, ha egyházközségünkben igazi és tartós jót akarunk, törekedjünk megszentelni az asszonyokat és leányokat. Ültessünk el lelkükben igaz buzgóságot, nagy szeretetet Jézus Krisztus iránt, gyengéd áhítatot a Szent Szűz iránt, gyűlöletet a világ veszedelmes kínálkozásaival szemben, égő buzgóságot családjuk üdvösségéért és az egyházközség különböző intézményeiért. Hogy pedig biztosítsuk a buzgóságban való állhatatosságukat, szervezzünk belőlük vallásos egyesületeket. (Oltáregyesület, Rózsafűzértársulat stb.)

*

Szűz Mária, esedezve kérlek, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy a nőkért végzett apostoli munkámban sohasem tévesszem szem elől isteni Szent Fiad példáját, hogy így a jóra irányíthassam mindazokat, akikkel ők kapcsolatba kerülnek.

74. Óvatosság a nők tanításában

„Legyetek okosak mint a kígyók,
és egyszerűek, mint a galambok"
(Mt 10, 16).

A nők között végzett apostoli munka nagy természetfeletti óvatosságot igényel.

Ennek a szolgálatnak megvannak a maga veszedelmei. Hogy gyakorolhassuk, valóban egyesítenünk kell magunkban az előrelátó okosságot a galamb ártatlanságával.

A *kígyó okossága:* bizalmatlanság még önmagunkkal szemben is. Azzal az ürüggyel, hogy mások lelkének teszünk jót, nem szabad saját lelkünket veszedelembe sodorni. Erényünk drága „kincse pedig cserépedényben van" (2 Kor 4, 7). Egy bal-

lépéssel könnyen összetörhetjük. Ezért kell őrködnünk szemünkön, képzeletünkön és szívünkön, mely annyira hajlik arra, hogy bárkihez vonzódjék, aki mégoly kevés érdeklődést vagy bizalmat is mutat irányunkban.

Ha szent szolgálatunkban vagy más ügyben találkozunk és beszélnünk kell nőkkel, legyünk nagyon óvatosak, és kerüljünk minden bizalmasságot. Szentek, mint Dávid, bölcs férfiak, mint Salamon elbuktak, mert nem tudtak ellenállni. Hány és hány egykor híres szónok hagyta magát behálózni általuk és így nagy botrányt okozott az Egyháznak.

Legyenek ezek a nők férjes asszonyok, hajadonok, szerzetesnők, vagy világiak, mindenképpen komolyan kell viselkednünk velük szemben, hogy elkerüljük és ne tápláljunk semmiféle természetes vonzalmat. Úgyszintén zárjunk ki minden felesleges levelezést is.

Amennyire csak lehet, kerüljük el a nők társaságát. (In fuga salus!) A hívők épülése és a magunk biztonsága is nagyban ettől függ.

Úgyszintén gyakorolnunk kell a *galamb ártatlanságát* is. Ezt a kényes apostoli munkát, csakis az engedelmesség jegyében lenne szabad végeznünk és csak abban a mértékben, ahogyan az engedelmesség előírja. Beszédeinkben és lelkivezetésben egyedül Isten dicsőségét és a lelkek javát tartsuk szem előtt. Tisztítsuk meg ezért szándékunkat, vagyis tegyük a lelkeket valóban erényessé úgy, hogy azok ne a gyóntatóhoz, ne a szónokhoz ragaszkodjanak, hanem *egyedül* a keresztre Feszítetthez.

Sohasem szűnjünk meg magunkat a Szent Szűz oltalmába ajánlani, hogy megóvjon bennünket minden elővigyázatlanságtól, és kieszközölje számunkra isteni Szent Fia szerénységét, tartózkodását, férfias szeretetét, mely akkor nyilvánult meg, amikor megtérítette a szamáriai asszonyt.

*

Uram Jézus Krisztus add, hogy a nőkért végzett apostoli munkám folyamán bennük mindig a Te Édesanyádat, a legszentebb Szűzet lássam és hogy szavaimmal és példámmal az ő fenséges erényeinek utánzására vezethessem őket.

75. A férfiapostolság

„Mindenkinek mindene lettem,
hogy mindenkit üdvözítsek"
(1 Kor 9, 22).

Egyes európai országokban – nálunk is – sok katolikus férfi akad, akik úgyszólván teljesen felhagytak a vallás gyakorlásával. Vasárnaponként nem lehet őket templomban látni, Húsvét táján pedig az áldoztatásnál sem. A paphoz nem közelednek, bár kimondottan nem vallásellenesek. Ezeken a helyeken valamikor erősen virágzott a hitélet. Mi okozta ezt a sajnálatos változást?

Aligha menthetjük emiatt teljesen a lelkipásztorkodó papságot. Ha ugyanis a nyájnak ilyen jelentős része szétszéled, akkor a pásztoroknak bizonyára nem volt meg a kellő ébersége.

A szabadosság elterjedését a házasság területén, a korlátlan élvezethajhászás, az anyagi javak mértéktelen keresése nem kedvez a vallásos életnek. Minden katolikus kötelessége, hogy ezek ellen küzdjön, de elsősorban a papokon van a felelősség.

Hogy ezt a kötelességet teljesíthessük, szívvel-lélekkel a férfiakért végzett apostolságának kell szentelnünk magunkat. Ennek az apostoli munkának alapja az *ima*. Istentől, minden jó adományozójától kaptuk a hitet. Tőle kell kérnünk annak megtartását is. Mivel azonban ezt az adományt kérni kell, naponta kellene kérnünk hazánk hitéletének fennmaradását. Az imának kéz a kézben kell járni az alapos oktatással, és jópéldával. Az egyházközségekkel, melyek arra szolgálnak, hogy a férfiakat megtartsák vallásuk gyakorlásában és az Egyház iránti hűségben, komolyan és intenzíven kell foglalkoznunk. Gyakran kell velük összejönni és oktatni, nevelni kell őket.

A férfiak csak akkor tudják majd kivédeni a hitellenes támadásokat, ha ők maguk is alaposan tudják és ismerik hitük és vallásuk dolgait. Ha ismerik az Egyház tanítását, szociális kérdésekben is. Ezt a tudást a szószékről is kell velük közölnünk. Fontos, hogy a jó katolikus irodalommal is megismerkedjenek. Kis és nagy városokban a fiatalokat gondosan kell képezni vallási kérdésekben. Ne felejtsük, hogy a ma fiataljai lesznek a holnap vezető férfiai.

A prédikációt és az oktatást *jó példával* kell alátámasztani.

A férfinépség hajlamos a kritikára és ha azt látják, hogy a pap nem éli azt, amit prédikál, akkor minden erölködése, – hogy őket lelkileg felemelje, – eredménytelen lesz. A pap viselkedését pedig az egyházellenes támadások is felhasználják.

„Magad járj elől jó példával mindenben, a tanításban légy kifogástalan és komoly. Szavad legyen józan és feddhetetlen (Tit 2, 7). Legyen nagyon elővigyázatos a lelkipásztor. Bánjon példaadóan alkalmazottaival, igazságos bért adjon nekik. Ezt mindenütt éber szemmel figyelik. Anélkül, hogy engedne a papi dekorumból, – mely oly fontos a papnál – mindig alázatosnak és megközelíthetőnek kell lennie. Legyen mint Sz. Pál apostol: „Mi Krisztus jó illata vagyunk az Isten számára azok közt, akik üdvözülnek s azok között is, akik elkárhoznak." (2 Kor 2, 15).

A férfiaknál vonzóvá kell tennünk a szertartásokat, hogy íly módon is bátorítsuk őket a szentségek vételére. A gyóntatás mindig olyan időben történjék, amikor a férfiaknak legmegfelelőbb. Az együttes gyónások, és szertartások kiválóan hozzájárulnak ahhoz, hogy legyőzzék az emberi tekintetet, mely oly sok férfit visszatart a vallás gyakorlásától.

A papnak különösképpen kellene törekednie arra, hogy kapcsolatot tartson fenn, segítse, irányítsa és vezesse a fiatalokat, különösen a 14–24 éveseket, amikor jellemük alakul és minden benyomásra érzékenyek. Ezért ne vonakodjon attól, hogy pártfogoljon olyan csoportokat, amelyek a hivatalos hierarchia irányítása mellett a mélyebb tanúságtevő, elkötelezett vallási életre törekednek. Tartsa szem előtt Sz. Pál példáját: „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek" (1 Kor 9, 22).

*

Jézusom, aki annyira szereted az embereket, és oly nagyon óhajtod üdvösségüket, értesd meg velem, hogy magamat nekik szentelni annyit jelent, mint neked szentelni magamat. Nem akarok törődni a sok gonddal-bajjal, kellemetlenséggel, mellyel az ő felkeresésük, oktatásuk, gyóntatásuk jár. Adj világosságot és erőt, mely képessé tesz arra, hogy ezt az apostoli munkát gyümölcsözően végezzem.

Legszentebb Szűz Mária, Édes Jó Anyám, eszközölt ki számomra a szent buzgóság kegyelmét a lelkek üdvösségéért.

76. A terméketlen fügefa

„Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt" (Mt 7, 17).

A pap, akiben nincs buzgóság, nagy veszedelemnek van kitéve.

„Valakinek fügefa volt szőlőjében. Elment és gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált. Erre így szólt vincellérjének: három esztendje már, hogy idejárok, és gyümölcsöt keresek ezen a fügefán, de nem találok. Vágd ki! Minek is fogja el a földet?" (Lk 13, 6–7).

Ez a fügefa nemcsak a zsidó népet szimbolizálja, hanem a kegyelem ajándékaival felruházott lelkeket, különösen a papokat, akiket Isten a világ terméketlen talajából a papi élet kertjébe ültet át: „Én választottalak ki titeket, és arra rendeltelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok" (Jn 15. 16). Miután Isten úgy akarta, hogy mi papok „felnövekedjünk" és bőséges gyümölcsöt hozzunk, ifjúságunkat különleges gonddal övezte. Egész életünket a szentelés előtt és után atyai gondoskodással vette körül. Mennyi világosságban részesültünk, mennyi oktatást kaptunk, mennyi jó példát láttunk paptársainknál! Isten ezért joggal vár el tőlünk sok és kiváló gyümölcsöt, nem férgeset, még kevésbé rothadtat. Tartós gyümölcsöt kíván tőlünk: maradandó gyümölcsöt. „A ti gyümölcsötök megmaradjon" (Jn 15, 16).

Vajon meghozzuk-e ezeket a gyümölcsöket Istennek? Meg lehet-e elégedve lelki életünkkel, felebaráti szeretetünkkel, buzgóságunkkal, a világtól és önmagunktól való elszakadásunkkal? Nem voltunk-e a múltban, hacsak átmenetileg is terméketlen fügefák?

A pap, aki súlyos bűnben él, terméketlen fügefa még akkor is, ha külsőleg nagyon tevékenynek látszik, és nagy tömeget tud vonzani maga köré.

A pap, aki munkájában önmagát keresi és nem Isten dicsőségét, sem pedig a lelkek üdvösségét, szintén terméketlen fügefa.

Életének terméketlensége nagy veszteség. Megfosztja Istent a Neki kijáró dicsőségtől. Megfosztja Jézust keserű kínszenvedése gyümölcsétől. Megfosztja a lelkeket a jótól, melyet értük tehetne. Önmagát pedig óriási érdemszerzéstől fosztja meg.

Milyen veszedelmeknek teszi ki magát a pap, akiben nincs buzgóság? Jézus szavai egészen világosan megmondják: „kivágnak és tűzre vetnek minden fát, amely jó gyümölcsöt nem terem" (Lk 3, 9). „Ezt a haszontalan szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre; ott sírás és fogcsikorgatás lesz" (Mt 25, 30).

Segítsenek ezek a gondolatok üdvös félelemhez. Késztessenek arra, hogy önmagunkba szállva nagylelkű elhatározásokat tegyünk és azokat meg is tartsuk.

*

Elismerem Jézusom, hogy nem volt bennem elegendő lelkiség, szeretet, buzgóság. Add nekem kegyelmedet, hogy a bűnbánat méltó gyümölcseit teremhessem, a buzgó paphoz méltó gyümölcsöt.

77. Az első buzgóság visszaszerzése

„Újuljatok meg gondolkozástok szellemében" (Ef 4, 23).

Mit kell tennünk, hogy visszanyerjük első buzgóságunkat? Válaszként folytassuk a fügefáról szóló parabolát: „Uram, – folytatta a vincellér – hagyd még az idén. Körülásom és megtrágyázom, hátha így hoz majd gyümölcsöt a jövőben. Ha pedig nem, kivághatod azután" (Lk 13, 8–9). Ebben a jóságos vincellérben, aki egy évi haladékot kér és nyer, Jézus Krisztusra kell ismernünk, aki közbenjár értünk mennyei Atyjánál, és új kegyelmeket eszközöl ki számunkra: „Van szószólónk az Atyánál: Jézus Krisztus, az igaz" (1 Jn 2, 1).

A jó Mester mérhetetlen szeretettel szereti papjait és apostolait. Mennyire szomorkodott Júdás kétségbeesésén! Mily nagy volt vigasztalása Szent Péter könnyei és bánata láttára!

Vajon engedtük-e kihalni magunkban az önmegszentelődésünkért s a lelkek üdvösségéért való buzgóságot? Alázzuk meg magunkat, ismerjük be hibáinkat, s térjünk vissza Jézushoz. Mondjuk bizalommal az Apostollal: „Mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad" (Fil 4, 13).

Nagylelkűen és buzgón tegyük meg mindazt, amit az isteni Vincellér velünk kapcsolatban szándékozik tenni. Legyünk enge-

delmesek, bármit is választ lelkünk javára. Engedjük, hogy kitépje szívünkből a kényelemszeretetet, a függetlenkedés szellemét, a rendetlen ragaszkodást ehhez, vagy ahhoz a teremtményhez s mindazokat a kis szenvedélyeket, melyek akadályozzák lelkünk fáját abban, hogy növekedjék és elég gyümölcsöt teremjen.

Legyünk ismét buzgók elmélkedéseinkben! Újítsuk meg ájtatossági gyakorlatainkat, Szűzanya tiszteletünket. Legyünk hűségesek vallási gyakorlatainkhoz. Ezek a különböző gyakorlatok mindmegannyi eszköz arra, hogy lelkünket gazdagítsuk és ismét buzgókká legyünk.

Keressük fel lelkivezetőnket. Nyissuk meg előtte lelkünket, és kérjük meg, hogy nyíltan szóljon hozzánk. Határozzuk el szilárdan, hogy bármi áron is, de követjük tanácsát.

Istenem, valóban terméketlen fügefa vagyok! Te mindent megtettél értem, de én nem hoztam meg neked az életszentség gyümölcseit, melyeket elvártál tőlem. Belátom, hogy sokszor hálátlan és szívtelen voltam, és megérdemlem, hogy kitépjél isteni szőlőskertedből és az útfélre vesséi.

*

Jó Mesterem, irgalmazz nekem! Rendkívül sajnálom hanyagságomat, hogy oly hiányosan működtem együtt a kegyelemmel, és nagyon bánom bűnös szenvedélyeimet. Bocsáss meg nekem Uram Jézus! Légy türelmes velem! Szeretnék megjavulni és ismét buzgó pappá válni, apostollá a szó igazi értelmében. Sőt csakis érted és a lelkekért szeretnék élni.

Mária, Jóságos Anyám, bűnösök menedéke, könyörögj érettem.

78. Tékozló szétszórtság

„Ha nem az Úr építi a házat, építői hiába dolgoznak rajta" (Zsolt 126, 1).

Fontoljuk meg mindazt a kárt, amit egy szétszórt és eltékozolt élet hoz magával.

Ha nem őrködünk belső életünk felett:

1. *Elveszítjük a papi erényeket* – A pap, aki korlátlanul veti bele magát a külső munkákba, lassankint elveszíti uralmát szeme és nyelve fölött. És fokozatosan egész magatartásából hiányzik az

óvatos tartózkodás. Világiakkal való kapcsolataimban, templomi magatartásában, testtartásában, járásában nem lesz meg többé a papi illendőség. Nem lesz semmi, ami komoly, rendezett és papi illemet sugároz, ami oly nagyon épülésére szolgál a hívőknek és amit az Egyház is megkíván papjaitól.

2. *Undor kél a lelki dolgok iránt.* – Annak, aki teljesen átadta magát a külső dolgoknak, rendkívül nehezére esik az összeszedettség. Ájtatossági gyakorlatait megúnja és pusztán formaságból végzi azokat. Így azután nem egyebek ezek, mint sorozatos szórakozottság, melyet a legcsekélyebb ok miatt megrövidít, vagy el is hagy.

3. *Gonosz szenvedélyek lépnek fel.* – Ilyenek a hiúság, a gőg, az érzékiség. Mivel ezeket nem fékezi és nem töri meg sem az ima, sem a lelkiismeretvizsgálat, sem az önmegtagadás, fellázadnak a lélek ellen, és kielégülést követelnek.

4. *Lanyhaság és minden velejáró nyomorúság lép fel.* – A pap, aki nem törődik saját megszentelődésével és csakis a külső sikerekre törekszik, végzetes szabadságot enged meg érzékeinek, képzeletének és szívének. Számtalan hibát követ el, mitsem törődve azokkal, és így romlásába sodródik. Nem ismertünk-e olyanokat, akik látszólag buzgó papok voltak, de később elbuktak? Az ilyenek csak a külső sikerrel törődtek és nem saját lelki előrehaladásukkal. Ez a hanyagság volt azután bukásuk okozója.

5. *Apostoli munka terméketlensége.* A pap, aki benső életével nem sokat törődik, végezhet esetleg olyan munkát, melyre mások felfigyelnek, melyről talán sokat is beszélnek, de munkája sosem lesz alapos, és tartós eredményt sem hoz. Ne felejtsük az Úr Jézus intelmét apostolaihoz: „Maradjatok bennem, és én tibennetek. Amint a szőlővessző sem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok énbennem" (Jn 15, 3). És milyen lehet annak buzgósága a lelkek megmentéséért, aki saját megszentelődésével sem törődik? Istenünk rendesen a szenteket és nem a lanyhákat használja fel arra, hogy az embereket szentekké tegye. Lanyha papok inkább akadályozzák, semmint segítik a lelkeket.

Éljünk hát állandó összeszedettségben! Kérjük ezt a kegyelmet Szűz Mária közbenjárása útján.

*

Boldogságos Szűz Mária, Krisztus Anyja, aki rejtett életének társa voltál, add, hogy állandó összeszedettséggel végezzem minden kötelességemet, Őáltala, Övele és Őbenne.

79. Hamis buzgóság

„Sokat vetettetek, de keveset takarítottak be" (Aggeus 1, 6).

A hamis buzgóság, melyet a lehető leggondosabban kell kerülnünk, sok tekintetben hasonlít az igazi buzgósághoz. Nagy buzgalommal szenteli magát az ilyen ember külső munkáknak, de honnan származik ez a buzgóság? Istenszeretetből? Nem! Önelégültségből és önszeretetből? Igen! Mi a fő cél? Talán Krisztus uralmának terjedése? Nem! Saját dicsőség keresése? Igen! A lelkek üdvössége és előrehaladásuk az erényben? – Nem! Az emberek csodálatának megnyerése? Igen!

Nézzük a következőkben néhány vonását, melyből a hamis buzgóságot felismerhetjük.

A *szónok*, akit ez a szellem éltet, szeret beszélni vagy másokkal beszéltetni sikereiről. Folyóiratokban és újságokban teszi vagy tételti közzé a tevékenységéről szóló híreket és ezt nem annyira felebarátja épülésére teszi, hanem azért, hogy tudassa kartársaival, hogy ő milyen kiváló szónok.

Ha szentbeszédeivel nem ér nagyobb sikert mint mások, ha beszédei nem vonzanak tömeget, elszomorodik, rosszkedvű és lehangolt lesz. Megutálja híveit és kicsinylőleg nyilatkozik róluk az ismerős papok előtt. Néha még a szószéken is kimutatja rossz hangulatát.

A *gyóntatásnál* is hangulata vezeti. Ha szívesen gyóntat, akkor laza, és gyenge lesz a gyónókkal szemben és lassú. Ha pedig únja a gyóntatást, akkor elsieti és fölöslegesen szigorú, sőt epés a gyónóival. Ha gyóntatószékét kerülik, akkor ezt az elvekhez való ragaszkodásával magyarázza, míg más gyóntató – szerinte – laza felfogást tanúsít és azért mennek inkább oda gyónni.

Kiváló lelkivezetőnek tartja magát, és ezért a „jámbor" nőkkel sekrestyében, plébánián, vagy máshol hosszasan társalog. Ami aztán könnyen hiábavaló, sőt később veszedelmes levelezgetéssel folytatódik.

Szeret jelentős helyeken beszédeket mondani, és azokat szónoki hévvel előadni. Beszédeit alaposan és gondosan készíti elő. De ha katekizmust kell tanítania, vagy egyszerű, szegény asszonyokat oktatni, megteszi ugyan azt is, de csak a látszat kedvéért és únottan.

Egyszóval a hamis buzgóság elővigyázatlan, indiszkrét, irigy, féltékeny és engedetlen. Munkálkodásának nincs más célja, mint saját hiúságának kielégítése vagy valami más megvetendő önző érdek.

Óvakodjunk ettől a buzgóságtól, mely nem Isten szerint való. Milyen szerencsétlenség, ha munkánkban ilyenféle buzgóság vezet minket! Ha így teszünk, minden érdemünket elveszítjük, sőt mi több, Isten dicsőségét raboljuk el és saját lelkünk ellenségévé válunk. Tisztítsuk meg hát mielőbb a szándékunkat és kérjük Jézustól, Szűz Máriától és Sz. Józseftől az igazi buzgóságot, melyet a lelkek szeretete éltet s mely egyedül Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét keresi.

*

Jézusom add, hogy kegyelmeddel mindig tiszta szándékkal cselekedjem és így sohasem a hiúság és önszeretet legyen cselekvésem indítója, hanem mindig csak a Te nagyobb dicsőségedet keressem.

80. Az emberi tekintet gonoszsága

„Aki megtagad engem az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt" (Mt 10, 31)

Az emberi tekintet s a világi barátkozások könnyen gyalázatot hoznak a papságra.

Az emberi tekintet nem egyéb, mint az erkölcsi erők megbénulása, melyet az a félelem vált ki, hogy bizonyos személyek nemtetszését vonjuk magunkra és így azok esetleg rosszindulatúlag fognak viselkedni irányunkban, megszólnak és kegyvesztettek leszünk.

A pap, akit emberi tekintet vezet, nem mer *papnak mutatkozni*. Nem meri papi kötelmeit mindenben, mindenhol és mindig teljesíteni.

Jól tudja, hogy az Isten a lelkek vezetőjévé rendelte őt, és hogy erényei példájával kellene a lelkeket a mennybevivő úton vezetni. Tudja, hogy komoly kötelessége az Evangéliumot a maga teljességében hirdetni. Tudja továbbá, hogy meg kellene védenie Isten és az Egyház jogait, és hogy a reábízott lelkeket az Isten törvényei iránt alázatosságra kellene nevelnie. De ezek alól a kötelességek alól kibúvót keres, mert a félelem megbénítja.

Ez az emberi tekintet különösen papok esetében rendesen világi barátkozásokból ered. Kevés az a pap, aki gyermekkel vagy egyszerű emberekkel való érintkezésben engedne az emberi tekintetnek. Sajnos azok, akik a gazdagoktól és hatalmasoktól félnek, rendszerint ridegek a kicsinyekkel és egyszerűekkel.

A világi barátságokat azok keresik, akiknek célja megszerezni azt, amit a világ kíván: gazdagságot, világi örömet, nagyszerű pozíciókat, megtiszteltetést. A pap, aki világiakkal barátkozik, pénzt akar szerezni a maga vagy valamilyen terve számára. Ugyancsak örömét leli a könnyed társalgásokban és szórakozásokban. Szereti a jó konyhát, vagy esetleg még ennél is veszedelmesebb örömöket, de végül mindig a maga nyomorú hiúságának kielégítésére törekszik.

Bizonyos, hogy a pap, aki szoros barátságban van a világiakkal, maga is világias lesz: „Mutasd meg barátodat, és megmondom ki vagy!" Hogy barátaiból ne váltson ki visszatetszést, papi mivoltából a lehető legkevesebbet mutatja viselkedésében, szóban és tanításban. És nehogy abban a színben tűnjék fel, mintha szemrehányást tenne nekik, mindent az ő szájuk íze szerint igyekszik alakítani: a dogmákat, erkölcstant, katolikus istentiszteletet és a többit...

A világi barátságok könnyen gyalázatot hoznak a papságra. A pap vezető: világi barátkozásai által pedig rabszolgává lesz. A pap az Evangélium hírnöke, világi barátai pedig elnémítják. A pap a föld sója, barátkozásai következtében ízét veszti és így nemhogy megakadályozná a lelkek romlását, hanem inkább sietteti azt. Gyengeségével, gyáva meghunyászkodásával úgy gondolja, hogy megnyeri kegyeiket, tiszteletüket. De ebben erősen téved, mert háta mögött úgyis csak megvetést kap.

*

Jézusom könyörögve kérlek, adj bátorságot és erőt hogy sohase engedjem magam emberi tekintetből vezettetni. Semmi érdek, vagy gyengeség ne tartson vissza papi kötelességeim teljesítésétől. Add, hogy mindig üdvös félelemmel gondoljak a Te ítéletedre, és attól jobban tartsak, mint az emberek ítéletétől.

81. Küzdelem az emberi tekintet ellen

„Ki az Urat féli, semmitől sem retteg" (Sir 34. 16)

Ha lelkiismeretem nyugodt, ne törödjék az emberi tekintettel. Mindenek előtt lelkileg el kellene szakadnom a földi javaktól. Mint Jézus Krisztus papja, úgysem tartozom többé a világhoz: „Nem vagytok a világból valók, hanem én választottalak ki titeket a világból" (Jn 15, 19). Mint az apostolnak, nekem is akadálynak kellene tekintenem a világ gazdagságát, örömét és tiszteletét: „Uramnak, Jézus Krisztusnak fölséges ismeretéhez mérten mindent akadálynak tartok" (Fil 3, 8). Egyedül ez legyen a törekvésem: Isten és az ő szent Fia, Jézus Krisztus után vágyódni, őt keresni. Minden egyéb tilos az én számomra: „Az Úr az én örökségem és kelyhem osztályrésze" (Zsolt 15, 5).

Egyedül Istentől függünk, amikor őérte munkálkodunk és nem függünk a teremtményektől. „Legyünk óvatosak és ne bizakodjunk túlságosan emberi segítségben, mert az Úr visszavonul, ha azt látja, hogy emberi segítséget keresünk. Ellenkezőleg, minél jobban helyezzük bizalmunkat Istenbe, annál jobban növekedik őiránta való szeretetünk" – írta *Páli Sz. Vince.*

Bízzunk teljességgel Istenben: „Higgyetek az Istenben, és bennem is higgyetek" (Jn 14, 1). Ezek az erények a szó teljes értelmében papokká fognak alakítani bennünket. Isten ereje működik bennünk. Ebben szilárdan hinnünk kell. Így *szavunk nem lesz megbilincselve* (2 Tim 2, 9). Bátran és őszintén szólhatunk mindenkihez.

*

Szent Alfonz, aki buzgóságodban sohasem engedtél meg magadnak bárminemű emberi szempontokat, eszközöld ki számomra istenszeretetedet,

hogy mint te, én is egyedül Isten dicsőségét tartsam szem előtt. Ne engedd, hogy az emberi tekintet rabja legyek; mert „ha az embereknek igyekezném tetszeni, nem volnék Krisztus szolgája" (Gal 1, 10).

Legszentebb Szűz Mária, légy segítségemre, hogy mindinkább az Üdvözítő Jézus igaz munkása lehessek.

82. Gőg

„Minden gőgös ember utálat az Úr előtt" (Péld 16, 5)

A gőgös pap a lelkek ellensége.

A lelkek üdvössége egyedül Jézus Krisztusban van. „Nincs üdvösség senki másban" (Csel. 4, 12). Az alázatos pap tudja ezt és nincs más vágya, mint Jézus Krisztust megismertetni és megszerettetni az emberekkel.

Teljesen eltérő ettől a gőgös pap magatartása. Az ilyen csak azért dolgozik, hogy ismertté és csodálttá tegye önmagát. Ezzel nagy kárára van a lelkeknek. Nem arra törekszik, hogy Krisztus, hanem ő saját maga uralkodjék a lelkeken. Papi szolgálatát is arra használja fel, hogy a lelkeket önmagához és nem az Üdvözítőhöz vonzza.

Vajon azért prédikál, hogy tanítson és térítsen? Távolról sem! Egyedüli célja, hogy csodálatot váltson ki megkapó megjelenésével, előkelő mozdulataival, csengő hangjával, beszéde és nyelvezete választékosságával, gondolatai eredetiségével és tökéletes előadásmódjával. A beszéde közben világosan kitűnik, hogy őt semmi egyéb nem érdekli, mint az hogy milyen benyomást tesz hallgatóira. Hallgatóit esetleg szórakoztatta ez a világias szónoklási mód, de vajon az értelmük Isten felé fordult-e általa? Aligha!

A pap aki önmagával van eltelve, jéghideg Jézus Krisztushoz. Hogyan tudná lángra lobbantani a lelkeket az isteni szeretetre? Annál bizonyosabb, hogy ez nem sikerül neki, mert Isten, aki ellenáll, a kevélyeknek, és az alázatosoknak adja kegyelmét, nem áldja meg munkáját. Enélkül az áldás nélkül pedig mit is tehetne? Sok hűhót, de semmi jót! A tapasztalat azt mutatja, hogy a világias hitszónokok, akik Jézus Krisztus helyett önmagukat hirdetik, alig eszközölnek megtéréseket. Lehetséges, hogy beszéde-

ikre nagy tömegek tolonganak, de a gyóntatószékük üres marad. Az alázatos arsi plébános *Vianney Sz. János* egyszerű, igénytelen beszédeivel több embert vezetett vissza Istenhez, mint korának összes divatos szónoka.

Hogy állsz az alázatossággal? Ellenállsz-e a hiú dicsőség kísértésének? Nem keresed-e a hízelkedő dicséretet egy hatásos prédikáció vagy mutatós szónoki szereplés után? És ha nem kapsz dicséretet, nem leszel komor, rosszkedvű? Nem bátortalanodol-e el, nem hajlasz-e fölületességre?

Vajon megtisztítod-e a szándékodat, mielőtt belépnél a gyóntatószékbe, vagy elkezdenél prédikálni?

Vizsgáld meg magad, és alázkodjál meg Isten előtt. Javítsd ki, ami hiányos még a gondolataidban, érzéseidben és magatartásodban.

*

Szelíd és alázatos Szívű Jézus, alakítsd szívemet a Te Szíved szerint! Szeplőtelen Szűz Mária add nekem a Te alázatodat. Isten az ő végtelen irgalmában a papi méltóságra emelt engem. Add, hogy ennek minden dicsőségét és tiszteletét mindig egyedül Istenre hárítsam. Magasztalja lelkem az Urat!

83. Nagyravágyás és kapzsiság

„Keressétek ami odafent van" (Kol 3, 1).

A nagyravágyás és önteltség gyakran okozója annak, hogy a pap még hitét is veszti.

Van a nagyravágyásnak egy olyan jó és dicséretreméltó fajtája, mely sohasem lángolhat eléggé a pap szívében. Ez a természetfeletti javak elnyerésének állandó vágya, mint például az a *buzgóság*, hogy Isten neve megszenteltessék, hogy eljöjjön az Ő országa, hogy legyen meg az Ő szent akarata itt a földön.

Van azután *gonosz nagyravágyás* mely mértéktelenül és pusztán emberi célokért vágyik és keresi a természetes javakat, mint pl. a pénzt, a tudást, a méltóságokat, vagy a hatalmat – ismétlem – pusztán emberi célok miatt. Azaz a hiúság vagy gőg kielégítése végett.

A nagyravágyó ember ezeket a természetes javakat nem mint eszközöket keresi, melyekkel Istent dicsőítheti, a szegényeket alamizsnával segítheti, másokat tudásával taníthat, vagy tekintélye által az üdvösség útjára vezethet. Nem! Az ilyen ember *önmaga akarja ezeket* élvezni. Azt akarja, hogy az emberek tisztelettel, dicsőséggel és csodálattal halmozzák el őt.

Az *önérdek* a kapzsisággal azonos. A pap, aki ennek a szenvedélynek hódol, nem vágyik dicsőségre. Egyedül a pénz vonzza és papi mivoltában nem lát egyebet, mint pénzkereseti lehetőséget, mint a maga és családja evilági ügyeinek előmozdítóját.

A kapzsiság és nagyravágyás két olyan szenvedély, melyek következtében a pap könnyen hitét veszti. Mi egyéb a túlzó tiszteléthajhászás és pénzvágy, mint a hit hiánya? Aki azt hiszi, hogy a boldogság ezeknek a javaknak birtoklásában áll, tagadja az isteni Mester tanításának igaz voltát. Valójában kinek ígért Ő boldogságot? A kevélyeknek és gazdagoknak? Távolról sem! Hanem az alázatosaknak és szegényeknek.

A nagyravágyás *aposztáziához* vezethet. Ez okozza a sátán bukását is. Fel akarok emelkedni – mondotta – és olyan leszek mint a Magasságbeli, és lám levettetett a mélységbe. Ádám és Éva engedetlenek voltak, mert olyanok akartak lenni mint Isten, és így önmagukat és utódaikat mérhetetlen bajba taszították. Hány és hány szerzetes és pap ment tönkre nagyravágyása miatt, Áriusztól kezdve még napjainkban is.

Nincs szenvedély, mely annyira elvakítaná az embert, mely szívét úgy megkeményítené, és oly sok kegyelem veszteségét okozná, mint a nagyravágyás: „minden gőgös ember útálat az Úr előtt" (Péld 16, 5). A gőgös ember elhagyatott és szenvedélyei miatt a világ és az ördög rabszolgájává válik.

Ugyanez áll a *zsugori emberre* is: „Semmi sem gonoszabb a fukarnál" (Sir 10, 9). Nincs gonoszabb ember a fösvény papnál. „Nincs igaztalanabb a pénz szereteténél, hisz az ilyen még lelkét is áruba bocsátja" (Sir 10, 10). Egy aranyért vagy harminc ezüstért eladja Istenét, lelkét, örök boldogságát. Nincs benne szánalom, szeretet Krisztus, az Egyház és a lelkek iránt: Krisztus, az Egyház és a lelkek csak annyiban érdeklik, amennyiben pénzt hoznak neki.

*

Add meg, Uram, a kegyelmet, hogy mindig „az odafent valókat" (Kol 3, 1) szeressem. Ne engedd, hogy valaha is önérdek akadályozzon meg abban, hogy ne az Isten nagyobb dicsőségét keressem mindenben. Mindent Teérted, Istenem!

84. A nagyravágyás és kapzsiság orvoslása

„Jaj nektek gazdagok" (Lk 6, 24)

Irtóznom kellene ezektől a bűnöktől: a nagyravágyástól és kapzsiságtól, mert elvettetést vonnak maguk után.

Ha nem gyűlölöm ezeket a bűnöket, nem vagyok Krisztus igaz tanítványa, mert sem gondolataim, sem az elvek, melyeket követek, nem az övéi.

Jézus jajt kiáltott a gazdaságra és a nagyravágyásra. Nem mondotta-e az Úr Jézus: „Jaj nektek gazdagok, mert megkapjátok vigasztalástokat" (Lk 6, 24). Jaj nektek, ha a világ tapsol nektek? Igen, ezeket a bűnöket utálni kellene. Irtóznom kell azoktól teljes szívemből, mert máskülönben az a veszély fenyeget, hogy én is áldozatukká leszek. A bűn oly teljességgel elfordított Istentől, és annyira a föld felé fordított, hogy értelmünk ösztönszerűen nagyra értékeli a földi javakat, szívünk hozzájuk tapad, akaratunk keresi azokat. Ezért gondolatainkat újra és újra helyesbíteni kell. A hit felkeltésével szüntelen erősíteni kell hitünket, isteni Mesterünk tanításában. Mondogassuk magunkban: a gőg, a kapzsiság, és az élvezetek csak romlásomat okozhatják, itt és odaát.

Rendezni kell szívünket. El kell szakítanunk e világ dolgaitól és az égiek felé irányítani.

Rendezni kell *akaratunkat* is úgy, hogy őszintén és egyedül csak Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét óhajtsam. A földi javakat, mint a pénzt, a tudást, a jó hírnevet, a hivatalokat, rangot csak annyiban szabad kívánnunk, amennyiben elősegíti és hatásosabbá teszi Isten dicsőségéért végzett munkánkat és felebarátunk természetfeletti javát.

Űzzünk el azonnal minden nagyravágyó gondolatot magunkból! Minden méltóság utáni vágyat, még az egyházi méltóságokat se kívánjuk: „honos: onus" – terhes az. Szeressünk ismeret-

lenek lenni. Örüljünk, ha semmibe se vesznek, mert ez a boldog élet előfeltétele. „Ama nesciri et pro nihilo reputari" – *Kempis* tanítása.

Bárcsak Isten megtisztítaná szívünket minden gonosz nagyravágyástól, és önérdektől. Kérjük Tőle ezt a kegyelmet: „Ne adj nekem se nyomort, se gazdagságot! Csak annyit adj ennem, amennyi elegendő, hogy jóllakván meg ne tagadjalak. Hogy ne mondjam: ki az az Úr?, vagy szükségtől hajtva ne lopjak" (Péld 30.9).

*

Szent Alfonz, aki mindig hűséges voltál elhatározásodban, aki menekültél a megtiszteltetések elől, míg csak az engedelmesség nem kényszerített annak elfogadására, ihless engem érzelmeiddel, és adj erőt, hogy példádat kövessem.

Legszentebb Szűz Mária, a mindentől elszakadt lelkek anyja és példaképe, eszközölj ki számomra mélységes alázatot és teljes elszakadást a földi javaktól.

III. A NAGY IGAZSÁGOK UTJÁN

„Minden dolgodnál gondolj a végedre, akkor sohasem vétkezel többé" (Sir 7, 40).

85. Az élet rövid

„Az idő rövid" (1 Kor. 7, 29).

Tagadhatatlan, hogy az élet rövid. Őrültség hát egész életünkben a földi javak után futkosni. Az élet megdöbbentő gyorsasággal múlik el. A Szentírás megkapó képekben rajzolja elénk az élet múlékonyságát. Pára az, – mondja az Írás – mely egy kis időre megjelenik, azután ismét eltűnik. Virág, mely reggel kinyílik, és estére elhervad: „Mint a virág nyílik és elhervad" (Jób 14, 2). Fű, mely elszárad, amint levágják. Saját tapasztalatunk is bizonyítja, mily gyorsan múlik el az élet. Úgy tűnik, mintha alig néhány hónapja lettünk volna kispapok, mintha tegnap fejeztük volna be tanulmányainkat, és kezdtük meg papi pályafutásunkat, és máris az idősek soraihoz tartozunk és fiatalok foglalják el helyünket. Még néhány lépés és elérkezhetünk földi útunk végére. . .

Míly balgaság volna is hát bármi másra fordítani életünket, mint Isten szeretetére és szolgálatára. Gazdagság, élvezetek, kitüntetés, méltóságok, – minden elmúlik. Őrült az, aki a második helyre teszi saját megszentelődését, akinek egyedüli törekvése, hogy könnyű élete legyen. Mi marad meg számára mindebből halála pillanatára? Háza helyett egy sír, ruha helyett szemfedő, barátai helyett férgek. „A rothadásnak mondom: atyám vagy. És a férgeknek: anyám és nővérem" (Jób 14, 17).

Sursum corda! Emeljük fel szívünket az ég felé. Értsük meg mindjobban a mondást: „Hiúságok hiúsága és minden hiúság" (Préd 1, 2) Isten szeretetén és az Ő szolgálatán kívül.

*

Irgalmas Isten! Bocsáss meg nekem. Egész szívemből bánom mindazt, amivel Téged megbántottalak. Nem vagyok méltó arra, hogy Téged szeresselek. De tudom, hogy Te nem utasítod vissza a szív szeretetét, mely egykor megvetett Téged. Nem szólítottál el az életből, amikor bűnben voltam. Életem hátralevő részében szeretni akarlak. Egyedül csak Téged akarlak szeretni.

Szűz Mária, én menedékem, ajánlj engem Jézusnak!

86. Az idő kihasználása

„Eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik" (Jn 9, 4).

Mivel az élet rövid, őrültség lenne halogatni megszentelődésünk művét. Mi papok, akár csak a világ fiai, ki vagyunk téve a veszélynek, hogy halogatjuk megszentelődésünk munkáját. A fiatal pap így szól önmagához: „Amikor megírtam már minden prédikációmat, komolyan nekilátok a benső életnek és az erénygyakorlatnak." Később azután amikor már teljesen elmerült az egyházközösségi munkában, ismét azt mondogatja magának: „Majd a jövőben nekilátok a komolyabb lelki életnek. Igen!" – Ha majd csökkenő erői lassítják a tempót, kevesebb lesz a szétszóródás, és akkor majd nekilát... Egyelőre teljesen igénybe veszik a külső munkák. De mert elméletben nem mondott le saját megszentelődéséről, csupán kapkodva, felületesen munkálkodik azon. Áhítatgyakorlatait szokásszerűen végzi és időnként felújítja a jószándékot. De teljességgel hiányzik belőle a törekvés, hogy *naponta* előre haladjon a tökéletességben. Nem éhezi, nem szomjúhozza az igazságot. Azt reméli, hogy majd eljön ennek is az ideje.

Ne csapjuk be önmagunkat az ilyen illúziókkal. Tartsuk szem előtt mindazt, amit mi az embereknek a megtérés halogatásáról prédikálni szoktunk és alkalmazzuk is magukra.

Ha nem szentelődünk meg ifjú korunkban, később sem fogjuk azt megtenni. És ki tudja, egyáltalán megértjük-e ezt a „később"-et? Másoknak az élet rövidségét hirdetjük. Figyelmeztetjük őket, hogy az bármely pillanatban véget érhet. Figyelmeztetjük őket, hogy bármely pillanatban jöhet értünk a halál... „Ti is legyetek

készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia." (Lk 12, 40).

Hiányozhat belőlünk az *akarat* is. Nincs most bátorságunk hozzá. Túlságosan elfoglaltak vagyunk. De amikor már betegség vagy öregkor elernyesztették erőinket, még kevesebb lesz a bátorságunk. Félő, hogy akkor sokkal inkább szegény testünk egészségével majd törődünk, mint lelki előhaladásunkkal vagy az erények gyakorlásával.

Végül megkapjuk-e majd akkor ezt a kegyelmet? Ha Jézus hívogató szava a tökéletesebb életre süket fülekre talál nálunk, vajon fog-e később is hívni bennünket? Egyáltalán nem bizonyos! „Timeo Jesum transeuntem et non revertentem!" – riad fel *Sz. Ágoston.* Félek az eltávozó és vissza nem térő Jézustól!

Ne hanyagoljuk el önmegszentelődésünk munkáját azzal az ürüggyel sem, hogy a *lelketekért élünk*, hogy nekik szenteljük minden erőnket. Legyen apostoli munkánk egyben állandó erénygyakorlat is, előkészület a halálra. Éljünk szoros egyesülésben Jézussal. Kerüljünk mindennemű bűnt. Legyünk hűségesek áhítatgyakorlatainkhoz és mondogassunk állandóan fohászimákat. Igyekezzünk mindenben, amit teszünk és ahogyan teszszük isteni Üdvözítőnkhöz hasonlóvá lenni. Mindenben, amit teszünk, egyedül Isten tetszését keressük, és neki igyekezzünk lelkeket megnyerni.

Így leszünk hűséges szolgák, akikről az Úr az Evangéliumban szól: félelem nélkül várják Uruk jövetelét, mert mindig készek fogadására.

*

Boldogságos Szűz Mária, bölcsesség széke, szerezd meg nekem a kegyelmet, hogy megértsem az élet rövidségét és minden napot, létem minden óráját Jézus szeretetében töltsem el. Add, hogy Őt másokkal is megszerettessem. Add hogy miután egyedül Őérte éltem a földön, Ővele lehessek az Égben a boldog örökkévalóságon át.

87. A halál váratlan

„Amely órában nem gondoljátok,
eljön az Emberfia" (Lk 12, 40).

A halál meglepetésszerűen jön értem is. Gondoljuk csak végig. Meg kell halnunk! Ezt az igazságot hirdetem a híveknek. Vajon eleget gondolok-e erre magam is? Vajon azáltal, hogy oly sokszor ismételgetem másoknak, nem szoktam hozzá ehhez a gondolathoz, hogy már semmi benyomást sem tesz reám?

Én lelkem, nézz csak bensődbe! A lehető legnagyobb összeszedettséggel mond: Meg kell halnom! A halandókhoz tartozom én is. A sír felé haladok... Egy kis idő és testem a holtak között fog pihenni, lelkem pedig az örökkévalóságban lesz. Reám éppúgy mint másokra állnak ezek a szavak: „Eljött a vég, a vég eljött" (Ez 7, 2).

Igen, a halál eljön, de mint tolvaj jön. Meglepetésszerűen fog rajtam ütni. Semmi sem bizonyosabb a halálnál. Semmi sem bizonytalanabb a halál pillanatánál. A pap számára éppúgy áll az isteni Mester szava, mint a hívő számára: „Amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia!"

Vajon hány esztendős leszek? Nem tudom! Hol fogok meghalni? Nem tudom! A plébánián, egy paptestvértől segítve, vagy a templomban, az utcán? Utazás közben? Háborúban? Mindez, titok!

Milyen állapotban lesz lelkiismeretem halálom pillanatában? Buzgón végzett lelkigyakorlat után fogok-e meghalni, amelyen komolyan készültem az örökkévalóságra? Vajha Jézusunk, Mária és József közbenjárására megadná nekem ezt a kegyelmet! Lanyhaság állapotában fogok-e meghalni Isten szolgálatában hanyagul eltöltött időszak után és talán hirtelen? Talán zúgolódtam az elöljárók ellen, sokat hibáztam a szeretet ellen vagy elhanyagoltam áhítatgyakorlataimat? Talán egy olyan élet után húnyom le szememet örökre, mely inkább világias, mint papi élet volt? Előfordulnak ilyen halálok... Vajon bűn állapotában fogok meghalni?

De bármilyen halál is várjon reám, mégha hosszú betegség után halok is meg, egy bizonyos, hogy a halál váratlanul, meglepetésszerűen fog érni.

Ebből következik hogy mindig készen kell lennem. Nem szabad számítani arra, hogy tevékeny életem s halálom között hosszú idő fog eltelni, ami alatt majd saját magam megszentelődésén dolgozhatom. Nem, a megszentelődés munkáját nem szabad halogatni! És ha mégis kapnék néhány esztendőt, vajon törődöm-e majd megszentelődésemmel, ha most egészségem teljében elhanyagolom? A testi betegség nem fogja-e jobban lekötni figyelmemet, mint lelki bajaim? A tapasztalat azt igazolja, hogy ilyen esetben a legrosszabbtól kell tartanunk.

*

Jézusom, add meg a kegyelmet, hogy éber szolga legyek. Add, hogy mindenben a Te szent akaratodat igyekezzem teljesíteni, s így mindig készen legyek a Te látogatásodra.

88. A halál mindentől megfoszt

„Másokra hagyják gazdaságukat, és sírjuk lesz lakóhelyük mindörökre" (Zsolt 48, 11–12).

A halál mindentől megfoszt.

Mi akadályoz abban, hogy teljes buzgalommal szenteljem magam megszentelődésemre és apostoli munkámra? Nem ragaszkodom-e túlságosan a világ dolgaihoz, a családomhoz, saját jólétemhez, a mitsem érő megtiszteltetésekhez, bizonyos művekhez?

Vagy talán a megbecsültetést, mások szeretetét, paptársakét, gyónókét, vagy világiakét keresem, ahhoz ragaszkodom? Vagy túlságosan ügyelek az egészségemre?

A halál *mindentől megfoszt* majd. El fognak vinni a plébániáról, amelyet annyira szeretek. A szobából, melyet a lehető legkellemesebbé és kényelmesebbé tettem. El fog választani barátaimtól. Itt kell majd hagyni könyveimet, prédikációimat, műveimet, gyóntatószékemet. Búcsút kell mondanom mindennek és mindenkinek. A halál még az emberek emlékezetéből is száműzni fog. A testemet elviszik, leengedik egy sírba, befödik földdel. – Ez lesz a vég. Néhány napig beszélni fognak rólam. Az újságok-

ban közzéteszik a szokásos nekrológot. De a helyemet hamarosan betöltik majd és a nevemet többé senki sem fogja említeni. Gyakran azok felejtenek el legelőször, akiket legjobban szerettünk, akikért néhanapján még az elveinket is feláldoztuk. Ez a holtak osztályrésze!

A halál elporlasztja testemet. Igen, ez a test, melyet pedig most lelkem kárára annyira dédelgetek, melyet megkímélek minden önmegtagadástól, fáradságtól, kemény munkától, fel fog oszlani. És mi marad ebből a testből, melynek egészségével sokkal többet törődöm, mint lelkem javával és felebarátom üdvösségével? Egy kis por. „Por vagy és vissza kell térned a porba" (Ter 3, 19).

Milyen őrültség is hát, ha szívemet ehhez a világhoz és ennek csalóka javaihoz tapasztom! Szent hivatásomnál fogva meghaltam a világnak: „Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve" (Kol 3, 3). Vajha mindig ezek közé a boldog halottak közé tartozhatnék, akik minden földi kötelektől mentesen egyedül Istenért élnek. „Boldogok a holtak, akik az Úrban halnak meg" (Jel 14, 13).

*

Boldogságos Szűz, Jó Anyám, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy minden földi dologtól elszakadva, mindig Jézussal egyesülve éljek és így abban a boldogságban részesülhessek, hogy az Ő szeretetében halok meg.

89. A jó pap halála

„Az Úr szemében drága dolog,
az igazak halála" (Zsolt 115, 15).

A jó pap megelégedetten hal meg.

Mint Szent Pál, az igazi pap is szereti Jézus Krisztust. Jézus az ő élete: „Számomra az élet Krisztus!" (Fil 1, 21). Úgy szereti Jézust, ahogyan őt szeretni kell: teljes szívéből, teljes lelkéből, minden erejéből és mindenek felett. Rokonait, barátait, felebarátját, életét, munkáját, mindezt Jézusban és Jézusért szereti; de szíve nem ragaszkodik semmihez. Mindenek felett Jézus

Krisztust óhajtja. Ő utána vágyakozik, az Ő akaratát, tetszését keresi. Ha Jézus eljön érte, készségesen követi hívását. A vágy, hogy Isten dicsőségéért és a lelkek javáért munkálkodjék, becsessé teszi számára Szent Pál érzelmeit: „Ha viszont tovább kell élnem, az termékeny munkát jelent. Én nem tudom, mit válaszszak. E kettő közt vívódom: szeretnék megszabadulni, hogy Krisztussal legyek. Ez volna a legjobb. De hogy miattatok életben maradjak, az szükségesebb" (Fil 1, 22–24).

Ez az Isten dicsősége utáni vágy és a lelkek javának keresése, *Szent Márton* szavait ismételteti el vele: „Uram, ha népednek még szüksége van rám, semmiféle fáradságot sem utasítok vissza." Mindamellett számára: „Az élet Krisztus, a halál pedig nyereség" (Fil 1, 21).

Óhajtja a halált, mert az megszabadítja őt a veszedelemtől, hogy Istent elveszíti. Mivel apostoli munkái kapcsolatba hozzák a világgal, és annak minden gonoszságával, a buzgó pap, a lelkipásztor igen jól tudja, milyen rettenetes veszedelemnek van kitéve a lelke mindaddig, amíg a földön él. Látta Libanon cédrusait elbukni, látta „hogy akik bíborban nevelkedtek, a szemétdombot ölelik" (Jer sir. 4, 5).

Ez a szerencsétlenség őt is érheti. De a halál kimenti őt mindezekből a veszedelmekből, és abba a boldog állapotba helyezi, ahol csak szeretni lehet az Istent. Amikor már nem tehet egyebet anélkül a félelem nélkül, hogy valaha is elveszítheti őt.

A halál egyesíteni fogja őt szeretett Üdvözítőjével, a Boldogságos Szűzzel, Édesanyjával, Szent Józseffel, és az összes szentéletű paptársaival. Velük egyesülve örökkétartó boldogságban lesz része.

Az összes szentek óhajtották a halált. „Ó Uram, hadd haljak meg, hogy láthassalak Téged" – szokta mondani *Szent Ágoston.*

*

Istenem, irgalom Atyja, biztos vagyok benne, meglátom az Úr dicsőségét az élők honában! – „Credo videre bona Domini in terra viventium" (Zsolt 26, 13).

90. A jó pap békés halála

„Lefekszem, és békében alszom, hiszen Te biztonságot adsz nekem Uram!" (Zsolt 4, 9).

A jó pap békességben hal meg.

A haldoklókat rendszerint kínozza a félelem a múlt bűnei miatt. Gyötrődnek a jelen fájdalmában és reszketnek a jövő bizonytalansága miatt.

Ám miért nyugtalanítanák a jó papot a *múlt* hibái? Nem gyónta-e meg azokat olyan jól, amilyen jól csak tudta? Azáltal pedig, hogy életét állandó szeretet-gyakorlattá tette, a legjobb eszközhöz folyamodott, hogy bűneit jóvátegye. „A szeretet sok bűnt eltakar" (1 Pét 4, 8). „Bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett" (Lk 7, 47). Felebarátjával szemben az irgalmasság cselekedeteit gyakorolta, „Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak" (Mt 5, 7). A béke eszköze volt, amikor Isten sok gyermekét békítette ki a mennyei Atyával. „Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiai". Ezért bízik, hogy múltja rendezve van, bűne meg van bocsátva. A természetfeletti béke, mely szívét eltölti, erről biztosítja őket.

A *jelen* nem okoz neki félelmet, ha otthon hal meg, paptestvérei körében, akkor nincs híjával sem a szerető gondosságnak, sem a vallás vígasztalásának, sem a bátorításnak. Ha munkája közben hal meg, hirtelen haláltól sújtva, vagy valami járvány áldozataként, akkor a szeretet gyakorlata közben hal meg. Van-e dicsőségesebb halál, mint karddal a kézben, az apostoli küzdelmek csataterén esni el? És ha vértanúhalált hal a hitéért, a lehető legnagyszerűbb halál lesz osztályrésze.

Jézus, Mária és József, akikhez ő is és paptestvérei is segítségért folyamodnak, ott vannak halálos ágyánál, hogy segítsék őt és megvédjék a sátán támadásai ellen, és ugyanakkor bizalmat és tökéletes önátadást sugalljanak neki. Így azután a mennyei Atya akaratában megnyugodva az Ő kezébe teszi le sorsát.

A *jövő* sem aggasztja. Szent Pállal így szól: „Tudom, kinek hittem, és meg vagyok győződve, hogy a rámbízott javakat megőrzi addig a napig" (2 Tim 1, 12). Hisz az Úr apostolainak adott ígéretében: „Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is" (Jn 12,

26). „Mindaz, aki elhagyta otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet" (Mt 19, 29). Ebben a pillanatban japasztalja a Mester imájának hatását, melyet apostolaiért Atytához intézett: „Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amit Te adtál nekem" (Jn 17, 24). Bízva az Üdvözítő ígéreteiben, békés lélekkel alszik el Jézus Szívén. „Nyugton térek aludni és pihenni, mert Te Uram, kiváltképpen megerősítettél reménységemben" (Zsolt 4, 9).

*

Jézusom, ígéreteidben bízva remélem, hogy jó halállal kedvező ítéletben és a Te áldott mennyországod dicsőségében részesítesz engem.

91. A különítélet bírája

„El van határozva, hogy az ember egyszer meghaljon és utána az ítélet következzék" (Zsid 9, 27)

Egy nap meg kell jelennem Jézus Krisztus ítélőszéke előtt. Meg kell halnom: mi sem bizonyosabb ennél. Fel fog virradni egy nap, mely itt e földön utolsó napom lesz. Útni fog egy óra, mely utolsó órám lesz. Lelkem el fogja hagyni testemet, hogy belépjen az örökkévalóságba.

De az örökkévalóság küszöbén egy *élő* személyiséggel fog találkozni, Jézus Krisztussal, aki várja, és aki elé kell állnia, hogy számot adjon földi életének. „Hiszen mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki elvegye díját, amint jót vagy gonoszat cselekedett" (2 Kor 5, 10).

Ott egyedül leszek a mindent tudó Bíró előtt, aki mindent látott, mindent hallott, mindent megvizsgált: „a szívek és vesék vizsgálója Isten." (Jer 11, 20; 17, 10; 20, 12; Jel 2, 23, Zsolt 7, 10). Földi életemnek egyetlen pillanata sem ismeretlen Előtte. Tudomása van minden jóról, amit tettem, de ismeri minden elkövetett vagy eltitkolt gonoszságomat is. Lehetetlen előtte bármit is elrejteni.

Ez a Bíró a bűn kérlelhetetlen ellensége: „Mivel az örök világosság kisugárzása és Isten fölségének szeplőtelen tükre" (Bölcs 7, 26) és nem Misztikus Testében, sem mennyországában semmi tisztátalant nem képes eltűrni: „Nem léphet be oda tisztátalan, szentségtörő és hazug (Jel 21, 27).

Ez a mindenek felett igazságos Bíró „kinek-kinek tettei szerint megfizet" (Róm 2, 6). Ha súlyos bűn állapotában talál engem, a szörnyű ítéletet fogja felettem kimondani: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25, 41). Ha azonban kegyelem állapotában talál, a vigasztaló fog felhangzani ajkairól: „Jöjjetek Atyám áldottai.". Mindazonáltal ha lelkem Isten barátságában van is, de még le nem vezekelt bűnfoltok éktelenítik, ezeket a vígasztaló szavakat: „Jöjjetek áldottak" csak akkor fogom meghallani, amikor utolsó fillérig megfizettem minden bűnadósságomat és teljesen megtisztultam a tisztítóhelyen.

Így jelenek meg Jézus Krisztus előtt, akinek kegyelméből lettem keresztény és pap, az „Ő titkainak megbízottja" (1 Kor. 4, 1), hogy számot adjak sáfárságomról.

*

Jézusom, vajha az Evangélium „okos és hű szolgája" (Lk 12, 42) lehetnék! Te rámbíztad házadat. Megbíztál, hogy ott hűségesen osszam ki az Ige és az Eukarisztia kenyerét. Boldog leszek, ha eljöveteledkor Egyházad és a lelkek érdekein munkálkodva találsz. Akkor örök javaid birtokába helyezel majd engem. De jaj nekem, ha azzal áltatom magamat: „Uram még sokáig nem jön, bőségesen van időm, hogy megszenteljem magam és másokat"...

Hirtelen fogsz jönni, abban a pillanatban, amikor legkevésbé számítok jöveteledre. Akkor én, akit annyi kegyelemmel árasztottál el, ki leszek taszítva a hűtlen szolgákkal?

Jézusom, Te azt mondottad, – és én hiszem ezt –, hogy mindattól akinek sokat adtak, sokat fognak követelni, és akire többet bíztak, attól még többet fognak számot kérni (Lk 12, 48), *ments meg engem a készületlen haláltól.*

92. A különítélet vádlottja

„A bíróság leült és a könyveket felnyitották" (Dán 7, 10).

Jézus Krisztus fog megvizsgálni és megítélni. Számomra mint pap számára, ezek a könyvek papi kötelességeim és lelkiismeretem lesznek. Az egyik azt fogja mutatni, amit tennem kellett volna, a másik amit megtettem.

Idelent lelkiismeretvizsgálatomat gyakran figyelmetlenül, felületesen végzem: túl könnyen veszem. Az önszeretet pedig megakadályoz abban, hogy szívem legmélyét is átkutassam.

Jézus Krisztus ítélőszéke előtt azonban komolyan kell vennem ezt a vizsgálatot, mert ott leplezetlen világossággal látom magamat. „Az Úr bevilágít a sötétség titkaiba és a szívek szándékait is földeríti" (1 Kor 4, 5). Azon a napon kötelességeim vakító fényben jelennek meg. Akkor teljes mértékben megértem, hogy papi hivatásom végső célja mindig az én megszentelődésem volt. Látni fogom, mily buzgón kellett volna járulnom a szentségekhez és mily buzgalommal kellett volna azokat kiosztanom. Mily buzgón kellett volna bemutatnom a szentmisét, imádkozni, elmélkedni, stb.

Az egyik oldalon világosan elém tárul majd *kötelességem*, a másikon lelkiismeretem mutatja meg, hogy teljesítettem azt. Ott nem lesz mentség, mely könnyítené helyzetemet. Nem lesz helye a vitának. Nem lesznek védőim, akikre hivatkozhatom. Tényekkel találom szembe magamat. Bármi legyen is az ítéletem, csak annyit mondhatok: „Igaz vagy Uram Istenem, és ítéleted igaz" (Zsolt 118, 137).

Mily öröm lesz számomra, ha életemben hűségesen teljesítem kötelességemet! „Akkor majd mindenki elismerésben részesül Istentől" (1 Kor 4, 5). De mily nagy lesz szomorúságom, ha nem így tettem!

Kedvező ítéletet óhajtok? Ha igen, akkor azt ki kell érdemelnem. Ítéletünk minősége saját hatalmunkban áll. *Szent Ágoston* hozzáteszi: „Az ítélet előtt a Bírót ki lehet engesztelni, de az ítéletkor ez már lehetetlen!" Mondjuk hát *Szent Bernáttal:* „A Bíró előtt már megítélve óhajtok megjelenni, semmint hogy akkor ítéltessem el". Legyünk hát önmagunk bírái. Nézzük, hogy álla-

potunkhoz híven élünk-e? Kérjünk alázatosan bocsánatot hibáinkért. Határozzuk el, hogy életünket Jézus Krisztus, a Főpap élete példájára alakítjuk. Ez a legjobb eszköz arra, hogy kedvező ítéletet biztosítsunk magunknak.

*

Könyörögj érettünk Szűz Mária, a papok Édesanyja, Te, aki mint hisszük, szintén jelen leszel az ítéleten.

93. Az utolsó ítélet napja

„Az Emberfia el fog jönni angyalaival Atyja dicsőségében, és akkor megfizet mindenkinek tetteihez mérten" (Mt 16, 27).

Az utolsó ítélet napja szörnyű meglepetések napja lesz a hűtlen pap és apostol számára.

Az Úr az idők végezetén az emberiséget hite szerint ítéli meg. Ezt kijelentette ellenségeinek, hogy *eltérítse* őket gonoszságuktól: „Látni fogjátok egykor, hogy az Emberfia ott ül a Mindenható jobbján és eljön az ég felhőin" (Mt 26, 64). Kijelentette barátainak is, az apostoloknak, hogy *bátorítsa* őket az ő királyságának terjesztésére: „Ez a Jézus, aki közületek fölment a mennybe, úgy jön el ismét, ahogy szemetek láttára mennybe szállt" (ApCsel 1, 11).

Azon a napon nagy szégyen borítja el azt az apostolt, azt a papot, aki Isten ellenségeként halt meg, mert látni fogja, hogy hűtlen volt kötelességeiben.

Eltékozolt életet élt, *távol Jézustól.* A szétszórtsága langyossághoz vezetett. A langyosság halálos bűnhöz. A meg nem bánt súlyos bűn pedig a hivatás elveszítéséhez.

Nem élt hasonlóan Jézushoz! Csak látszatra volt Krisztus tanítványa. Az önmegtagadás távol állt tőle. Nem hordozta Mestere keresztjét. Nem követte őt szegénységben, alázatban és szenvedésben.

Nem Jézus Krisztusnak élt, hanem önmagáért. Mit keresett a papságban és apostolságban? Isten dicsőségét és a lelkek üdvös-

ségét? Nem! Hanem saját érdekeit, könnyebb életet, kényelmet, bőséges asztalt, az emberek becsülését és tiszteletét.

Istentől kapott talentumait pedig csak elásta, vagy visszaélt velük. Gyáva és hűtlen szolga volt. Ezért megérdemelte, hogy a hivatás nagy ajándékát elveszítse. Megfosztva emberi segítségtől, nyomorúságos életet tengetett. Ezért még nyomorultabb halállal halt meg. Korszakok tűnnek le: elérkezett az ítélet napja. Minden ember feltámad és közöttük szégyentől borítva a hűtlen apostol is. Bűnös lelke élteti a testet, mely rútul támadt fel.

Itt a földön *távol élt Jézustól.* Nézzük most amint szégyenteljesen a baloldalra állítják, távol Jézustól, hogy csatlakozzék az aposztatákhoz és szentségtörőkhöz.

Itt a földön *önmagáért élt* és nem Jézusért. Az Úr most magára hagyja őt szégyenével, bánatával; átengedi a sátánnak, akinek már a földön rabszolgájává tette magát: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25, 41).

*

Ments meg engem Uram, az örök haláltól, ama rettenetes napon minden bajtól, midőn az ég és föld meg fognak indulni s eljösz a világot lángokban ítélni.

94. A diadal napja

„Jól van, te hűséges, derék szolga . . . menj be Urad örömébe" (Mt 25, 21).

Hűséges apostol számára az utolsó ítélet napja a diadal napja lesz.

A hűséges apostol meghitt és szerető egyesülésben élt Jézussal, melyet mélységes összeszedettség és folytonos ima táplált. Jézushoz hasonlóan élt, mert megtagadta magát: hordozta keresztjét és követte isteni Mesterét. *Jézusért élt:* „számomra az élet Krisztus" (Fil 1, 21). Csak az isteni Üdvözítő dicsőségét és a lelkek üdvösségét kereste. Erejét, egészségét, életét Isten szolgálatában töltötte. Isten kegyelmében halt meg.

Az ítélet nagy napján dicsőségtől és szépségtől ragyogva fog feltámadni. Nem fog megítéltetni, hanem ítélkezni fog.

Jézussal él: mert angyaloktól és szentektől övezve száll Hozzá. „A felhőkön velük együtt elragadtatva a magasba Krisztus elé és így mindenkor az Úrral leszünk" (1 Tessz 4, 17).

Úgy élt, mint Jézus: ő is bíró lesz. Meg fogja ítélni a világot, ahogy azt az Üdvözítő apostolainak megigérte: „Bizony mondom nektek: ti akik követtetek engem, a világ megújulásakor, amikor az Emberfia dicsőséges trónjára ül, együtt ültök vele tizenkét trónon, hogy ítélkezzék Izrael tizenkét törzse felett" (Mt 19, 28).

Ha a földön a hűséges apostolnak megvettetésben, üldöztetésben, rágalomban volt része a gonoszoktól, most mindez megtorlást nyer. Lába előtt szégyentől és zavartól borítva látja a gonoszokat. Ezek most látják majd, hogy az Ő tanítása igaz, magatartása helyes volt. Amikor lekicsinyelték tanítását, és nevetségessé tették magatartását, önmaguk bizonyultak ostobának: „Mi ostobák, az ő életüket őrültségnek véltük . . . ime, mint számoltatnak ők Isten fiai közé" (Bölcs 5, 4–5).

Végül, miután a hűséges apostol *Jézusért él*, Jézushoz fog tartozni az egész örökkévalóságon át. „Jól van, te hűséges, derék szolga!" – szól majd hozzá a fenséges Bíró – „mivel kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be Urad örömébe" (Mt 25, 21).

És azután, amikor a jók elválasztása a gonoszoktól beteljesedett, követni fogja az Üdvözítőt, aki hívja őt: „Jöjjetek atyám áldottai" és lelkestől-testestől belép az örök boldogság honába: „Ők azokban békességben vannak" (Bölcs 3, 3).

*

Istenem, ítéleteid szigorúak, de egyúttal vígasztalók is! Kedvező ítéletet szeretnék Tőled nyerni. Azért hadat üzenek a bűnnek, a lanyhaságnak és nagylelkűen a lelkek üdvösségének szentelem magamat.

Mária, Jó Anyám, eszközölj ki számomra állhatatosságot szent hivatásomban.

95. A két örökkévalóság

„Az ember elmegy örök hajlékába" (Préd 12, 5).

Útban vagyunk az örökkévalóság felé.

„Itt nincs maradandó hazánk, inkább az eljövendő után vágyódunk" (Zsid 13, 14). Ezt állítja a hit, ezt bizonyítja a tapasztalat. Utasok vagyunk. A hívők, akiket oktatunk szintén utasok. Egymás mellett menetelünk, haladunk az örökkévalóság felé. Mindannyian halandók vagyunk és hamarosan eljutunk útunk végére. Akkor mindegyikünk előtt megnyílik az örökkévalóság kapuja, és amikor átlépjük küszöbét, bezárul mögöttünk.

Ebben az örökkévalóságban két lakóhely van. Az egyik *a mennyország*, gyönyörűséggel teli hely. Ott a szentek, az Istenanya és Jézus Krisztus társaságában nem lesznek tovább vágyaink. Nem kell félnünk attól sem, hogy a gonosz elrontja boldogságunkat. „Örök vidámság lesz fejük felett" (Iz 35, 10).

A másik *a pokol*. A gyötrelmek helye. Istentől távol elkülönülve, Istentől megátkozva, kegyetlen és rettenetes szenvedésben könnyek és kétségbeesés közepette vannak mindörökké . . .

Ez a két lakóhely várakozik reánk. Szükségképpen vagy az egyikbe, vagy a másikba kerülünk. Nincs középút. Lehetetlen, hogy életünk ne egyik vagy másik örökkévalóságba torkoljon. Vajon melyik lesz a miénk? Az, amelyet a földi életünk folyamán készítettünk magunknak.

Létezésük bizonyosabb, mint azoké a dolgoké, melyeket testi szemünkkel látunk.

Kérjük hát az Urat: növeld hitünket! Mert ha nem erős a hitünk, könnyen kitaszítottak lehetünk. Másrészt egy élő hittől sugallt gondolat az örökkévalóságról – szentekké tehet bennünket.

*

Jézusom, hiszem az örök életet. Alázattal könyörgök, add meg a kegyelmet, hogy olyan életet éljek, mellyel örökkétartó boldogságot érdemlek ki a Te országodban.

Mária, jó Anyám, könyörögj érettem!

96. Előkészületünk az örökkévalóságra

„Hiszen itt nincs maradandó hazánk, inkább az eljövendő után vágyódunk" (Zsid 13, 14).

Ezen a világon az örökkévalóságra készülünk.

Tehát a földön, ha akarjuk, ha nem, az örökkévalóságért dolgozunk. Szorosan véve egy cselekedetünk sem közömbös; mind kihatással van örökkévalóságunkra, vagy közelebb visz, vagy eltávolít a mennyországtól.

Jó pap vagyok-e? Azaz Jézus Krisztussal egyesülve élek és teljesítem minden reám vonatkozó óhaját, mindenhol és mindig szívvel-lélekkel az Ő dicsőségét és a lelkek üdvét keresem ima, munka és áldozat által? Ha igen, akkor boldog örökkévalóságot készítek magamnak. Ha azonban lanyha pap vagyok, ha csak kevéssé vagyok egyesülve Jézussal, ha nem vagyok összeszedett, ha nem törődöm áhítatgyakorlataimmal, ha tevékenységemben csak önszeretetem és kevélységem kielégítésére törekszem, akkor csak keveset, vagy semmit sem nyerek az örök élet számára. Mert jól tudom, hogy le nem győzött lanyhaságom súlyos hibákba vihet. Elveszíthetem hivatásomat és végül lelkem is elvész.

Számomra csak egy út lehetséges: boldog örökkévalóságot csak úgy biztosíthatok magamnak, ha szent életű pap leszek. „Csak *egy alkalmat* kapok arra, hogy szent legyek, ha ezt elveszítem, nem kapok másikat!" – mondta *Sz. Gellért.*

Gondoljunk az örökkévalóságra! Arra vagyunk teremtve. Nem fogunk megmenekülni előle! Bármely pillanatban megkezdődhetik számunkra és olyan lesz, amilyennek mi magunknak készítettük. Tegyük hát boldoggá azáltal, hogy magunkat maradéktalanul a Megváltó Jézusnak és az Ő megváltó művének szenteljük.

*

Mária, Jó Anyám, eszközöld ki számomra Isten szeretetét és a végső állhatatosság nagy ajándékát.

97. Van pokol

„Térjenek az Alvilágba a vétkesek" (Zsolt 9, 18).

Hogy önmagunkat és a lelkeket a bűn elleni komoly harcra ösztökéljük, a pokolról kellene gyakran elmélkednünk.

Van pokol!

Tegyünk magunkévá ezt az igazságot, melyet a híveknek is kell hirdetnünk. Szent Pál ebből merített erőt arra, hogy magát megtagadja és így a bűnt elkerülje s maradéktalanul a lelkek tanítására és megtérítésére szentelje magát; „Jaj nekem, ha nem hirdetem az Evangéliumot" (1 Kor 9, 16).

A papok életében is vannak nehéz órák és szörnyű kísértések. A szenvedélyek fellázadnak, a világ megkísért, megigéz. A sátán ezeknek a viharoknak előidézője. Sűrű homályba burkol, mely egyaránt elrejti előlünk az eget és a bennünket fenyegető örvényeket. Ezeknek a kísértéseknek ellenállni csak erős hittel lehet. „Szálljatok vele szembe keményen a hit erejével (1 Pét 5, 9).

Indítsuk fel a hitet, hogy igenis van pokol. Idézzük emlékezetünkbe az érveket, melyekkel a híveknek bizonyítjuk ezt a szörnyű igazságot. – Ezek a mi számunkra éppoly igazak, mint mások számára.

Jézus mindannyiunk számára hirdette a pokol létezését. De különösképpen apostolainak nyilatkoztatta ki, amikor így szólt: „Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, de a lelket nem tudják megölni. Inkább attól féljetek, aki a lelket is, meg a testet is *pokolba* taszíthatja" (Mt 10, 28).

Hiszem az eljövendő örök életet! Istenem, hiszem a boldogsággal teli életet, mely azok osztályrésze, akik a Te szeretetedben halnak meg. Azoknak örökkévalósága ellenben, akik Veled ellenségeskedésben éltek és haltak meg, kínokkal teli lesz. Ha súlyos bűnben haltam volna meg, ez a szörnyű sors, mely sírástól és fogcsikorgatástól visszhangzik, lett volna nekem is osztályrészem.

*

Jézusom köszönöm Neked, hogy ettől a szörnyű szerencsétlenségtől megóvtál. Bocsásd meg elkövetett vétkeimet, melyeket már most utálok. Soha többé nem akarok vétkezni. Komolyan akarok harcolni a bűn ellen önma-

gamban és másokban, hogy megóvjam magam és másokat a rettenetes pokoltól.

Szeplőtelen Szűz Anyám add, hogy irtózzam a bűntől?

98. A pokoli kínok

„Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25, 41).

A kárhozottak kínjai ijesztőek.

Hogy némi fogalmunk legyen róla, elmélkedjünk az ítélet szavain: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre" (Mt 25, 41).

Távozzatok tőlem! A kárhozottak Istentől elválasztott lények. Szabatosan szólva ez az elválasztás maga a pokol. Szent Ágoston, Aranyszájú Sz. János és Sz. Brunó szerint a kínok kínja az, mely bizonyos értelemben végtelenné teszik kínjukat. „Mert végtelen jót vesztettek el, a kárhozottak kínja is végtelen!" – tanítja *Aquinói Sz. Tamás.*

Ha a lélek megszabadulna a testtől, megérti, hogy az Isten számára van teremtve, és hogy egyedül Isten képes kielégíteni minden vágyát. Miként a sas ráveti magát zsákmányára, úgy repül a lélek Isten felé, minden boldogság forrása felé. De egy vasmarok, inkább vétkeinek súlya visszatartja a sötétségben és gyűlöletben. Kínzó és örökös ellentmondás, hogy a kárhozottak örökösen Isten felé lendülnek, de Ő örökösen visszataszítja őket. „Elrejtem arcomat előle . . . s mindenféle baj és szorongatás éri!" (M Tör 31, 17). – Ezért van „sírás és fogcsikorgatás".

Átkozottak! A kárhozattak átkozottak. Örökre eltaszítva Istentől, gyűlöletének és utálatának tárgyai. „Ti nem vagytok az én népem, és én nem leszek a tiétek" (Óz 1, 9).

Elhagyatva, elvetve, kiszolgáltatva a sátán dühének! Ezeket a lelkeket Isten nem tekinti többé sajátjának. Általános gyűlölet veszi körül és hatja át őket.

A Szentírás a szenvedés szörnyűségét a tűz rettenetes kínjával igyekszik szemléltetni.

A tűzre! A kárhozottak tűzbe meríttetnek. Tűzbe, melyet Isten haragja külön nekik teremtett. Rettenetes erejű és hatalmas, mely önmagában foglal mindenféle kínt: „Ugyanabban a tűzben

a bűnösök mindenféle kínt fognak elszenvedni!" – írja *Sz. Jeromos.* És ez oly erővel ég, hogy a föld minden kínja semmi a pokol kínjaihoz képest. „Tűzről és kardról beszéltek: de mindez csak árnyék az örök kínokhoz viszonyítva!" – írja *Aranyszájú Sz. János.*

Az örök tűzre! „A kárhozottak éjjel-nappal kínlódni fognak időtlen időkön át" (Jel 20, 10). „Óhajtani fogják a halált, de a halál elmenekül előlük. Az első halál egy nem készséges lelket kiűz a testből, a második halál egy nem készséges lelket fog visszatartani a testben!" – írja *Sz. Ágoston.* Börtönüket soha fénysugár fel nem deríti; szomjúságukat soha egy csepp víz sem enyhíti; vígasztaló szó sohasem enyhíti szenvedésüket. Mint az isteni igazságosság rabjainak soha egy pillanat pihenésük vagy könnyebbségük sem lesz.

*

Jézusom, könyörülj rajtam! Ments meg a pokoltól! Könyörülj a számtalan sok szerencsétlen bűnösön, akik a szörnyű szakadék felé rohannak. Világosítsd fel és térítsd meg őket. Üdvösségükért felajánlom Neked imáimat, munkáimat és földi szenvedéseimet. Add, hogy ily módon segíthessek Neked a lelkek megmentésében, akikért drága véredet az utolsó cseppig kiontottad.

99. Az érzékek kínjai

„Gyötrelmének füstje felszáll
örökkön örökké" (Jel 14, 11).

A világias pap hűtlen volt papi kötelességeihez, mert rendetlenül ragaszkodott e világ javaihoz és a test bűnös élvezeteihez. A halál elválasztja őt mindezektől a dolgoktól. Pokla az lesz, hogy Istentől távol kell élnie, akit megvetett, de ugyanakkor azokat a dolgokat is nélkülöznie kell, ami miatt Isten megvetette. A legszörnyűbb szegénységre van ítélve. Szerette a földi javakat, de elhanyagolta Isten szeretetét. Most teljességgel semmije sincs.

Nincsen háza. A ház szó a menedékhely, pihenést és biztonság fogalmát kelti az emberben. A Szentírás a poklot nem nevezi háznak, hanem a „kínok helyének", „pokoli tűznek". A kárhozott lélek magára hagyott rom, elszáradt gyom, eltört edény, érték-

telen lom, melyet szemétdombra vetnek, hogy lábbal tapossák vagy sárba hurcolják. Kitaszított, elveszett valaki, akivel senki sem törődik. Nincs ruházata, – vagy inkább mondjuk, hogy van: „férgek lettek a takaród" (Iz 14, 11). Nincs étele, még egy kenyérmorzsa sem, mellyel éhségét csillapíthatná. „Mint éhes kutyák üvöltenek, ha jól nem laknak" (Zsolt 58, 16). Egy csepp víz sincs, mellyel szomjúságát enyhíthetné. Nincsenek világi méltóságok nincs megtiszteltetés: „Nagy a pap méltósága, de nagyobb a romlása is, ha elveszett!" – írja *Sz. Jeromos.*

Nincsenek rokonai és barátai. Azok akik a mennyországban vannak, már nem imádkoznak érte. Azok pedig, akik a pokolban vannak: gyűlölik őt.

Nincs Istene: „Ti nem vagytok az én népem" (Óz I. 9). A kárhozott pap maga a megszemélyesült szegénység. Általános gyűlölet tárgya. Amikor elvesztette Istent, mindent elveszített.

A nyomorult gyűlölte a tisztaságot, teljesen szabadjára engedte érzékeit, képzeletét és szívét. Most sanyargatja magát és sanyargatják őt, mert számára a pokol kényszerű megtartóztatás.

Fülei most már csak az isteni bosszúállás mennydörgését hallják és a többi kárhozott jajveszékelését, fájdalmas panaszszavát.

A testet, melyet oly gyengéden gondozott, melyet életében nem mert sanyargatni, amelynek vágyait oly szentségtörően elégítette ki, most nem egyéb kínzó övnél, rothadás és férgek martaléka, eleven parázs.

Képzeletét, melyet oly gyakran parázna képek mocskoltak be, most ijesztő rémképek és szörnyű látomások gyötrik.

A szív, melyet nem tartott vissza oktalan barátságoktól. A szív, mely fokozatosan érzékivé és bűnössé vált, most a gyűlölet és düh melegágya.

Nyomorult ember! Életében nem szerette a papi állapot fegyelmét. Lám, most mindennemű boldogságtól megfosztva kell gyötrődnie. A testi örömök és földi szeretet többet jelentettek számára, mint az isteni szeretet tiszta gyönyörűsége. Most azután nincs számára többé öröm. Helyette a pokol kínjai, düh és gyűlölet lesz osztályrésze az egész örökkévalóságon át.

*

Igazság Istene! Könyörögve kérlek, önts lelkembe üdvös félelmet az örök kínoktól. De szerető jó Atyám, add, hogy inkább irántad való szeretet, mint a pokoltól való félelem késztessen a bűn kerülésére.

Mindenkor segítő Szűz Anya, könyörögj érettem halálom óráján.

100. A pokoli bilincsek

„Súlyossá tette bilincseimet"
(Jer Sir 3,7)

A pokol nem más, mint kényszerű engedelmesség és kitartás.

A hűtlen pap élete folyamán megtagadta az engedelmességet Istennek, egyházi elöljáróinak. Az isteni irgalom hívásaira nem hallgatott, melyek még legsúlyosabb bukásai után is bűnbánatra szólították fel. Jézus Krisztus parancsaira, irgalmas hívására és sürgetésére válasza mindig csak „Nem!" volt.

Jézus most egy utolsó parancsot ad neki, parancsot, amelyre nem mondhat nemet! „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre" (Mt 25, 41) E szavak után a pokol feneketlen örvényébe jut, melyet soha többé az egész örökkévalóságon át el nem hagyhat.

Most megérti, hogy Isten a végtelen jóság, hogy Őt szeretni és bírni a legfőbb boldogság. Bárcsak hozzá repülhetne! De nem lehet! . . . Maradnia kell. Távozzatok tőlem! Ennek a parancsnak engedelmeskedni kell, ezt nem lehet semmibe venni.

Vágyva-vágyik elhagyni tűzbörtönét. De ezt sem teheti, Krisztus parancsa kifejezetten így szól: „örök tűzre!"

Életében nem volt bátorsága, hogy a papi élet keresztjét haláláig hordozza. Egy szeszély, valami jelentéktelen csekélység, egy gonosz szenvedély miatt hűtlen lett szent és magasztos hivatásához. Az ítélet napján új hivatást kap: a kárhozottak hivatását. Miután életében megtagadta, hogy imáival, munkálkodásával és áldozataival dicsőítse Isten *szeretetét* és irgalmát, most könnyeivel, dühével és kétségbeesésével fogja dicsőíteni az isteni *igazságosságot.* Ebben az ijesztő hivatásában örökkön örökké ki kell majd tartania. Semmi lehetőség sem lesz arra, hogy ezt a keresztet eltaszítsa magától. Lehetetlen megmenekülnie ebből az ijesztő börtönből, kínjaitól és társai elől. Osztályrésze soha sem

változó kín: „éjjel-nappal örökké gyötrődni fog" (Jel 20, 10).

Elmélkedjünk hát a pokolról! Határozzuk el szilárdan, hogy hűségesek leszünk hivatásunkhoz bármibe kerüljön is. A papi élet áldozatai nagyok lehetnek, de sohasem lesznek akkorák, mint a pokol kínjai.

*

Istenem, köszönöm Neked a kegyelmet, hogy hivatásomban hűségesen kitarthattam, és hogy megkaptam a megtérés kegyelmét. Ezentúl is hűséges óhajtok maradni Hozzád és küzdök hibáim ellen.

Mária, Jó Anyám! Elvesznék, ha magamra hagynál. Tarts meg engem hűségben, mert Te vagy az állhatatosság anyja. Ne engedd, hogy oly szerencsétlenség érjen, hogy Téged gyűlöljelek és átkozzalak a pokolban. Őrizz meg – könyörgöm – a pokol kínjaitól.

101. A tisztítóhely

„Szánjatok meg... mert az Úr keze érintett engem" (Jób 19, 21).

A tisztítóhely, a jóvátétel helye, ahol a lelkek lefizetik azt, amivel az isteni igazságosságnak tartoznak. Következésképpen a szenvedés helye.

Mi a tisztítóhelyen szenvedő lelkek szenvedése? Kérdezzük meg az Egyházat. A zsinatok határozatai semmit sem közölnek a tisztítóhely szenvedéseire vonatkozóan. Mindazonáltal az imákban, melyeket az Egyház az elhalt híveiért az Úrhoz intéz, felfedi elképzelését szenvedéseikről. Halljuk csak, hogyan könyörög minden nap a szentmisében a halottak mementójában: „Minden Krisztusban elhunyt hívőnek add meg kérünk, az enyhülés, a világosság és a béke helyét."

Ha az Anyaszentegyház a tisztítóhelyen szenvedők számára *enyhülést* kér, akkor kétségtelen, hogy ott az idezárt lelkek kegyetlenül kínlódnak.

Ha az Egyház számukra *világosságért* esdekel, akkor ezt azért teszi, mert úgy hiszi, hogy ezek a szegény lelkek mély és ijesztő sötétségben vannak.

Végül ha az Anyaszentegyház *békét* kér számukra, akkor ebből az következik, hogy a tisztítóhelyen szenvedő lelkek a

legkínosabb ellentmondás és zavar állandó állapotában vannak, mert Isten utáni égő vágyakozásuk gyötri őket.

Tökéletesen megértik, hogy Isten az egyedüli végtelen jóság, Szeretik Istent. Vágyódnak utána a kielégítetlen vágy forróságával. De a bocsánatos bűn köteléke és a bűnhődés súlya az életben kellőképpen jóvá nem tett súlyos bűnökért, fogva tartja őket. Eltemetve sötét börtönükben. Ott szomorúságtól letörve nem tudják mikor ér véget számkivetésük. A tisztítóhely a pokollal ellentétben nem a kétségbeesés és gyűlölet helye és nem is tart örökké.

*

Istenem, hiszem hogy a tisztítóhely kínjai igen súlyosak. Kegyetlen tűz, sűrű sötétség, égő fájdalom helye az. Miért kell azoknak a lelkeknek, akik szeretnek Téged, ilyen büntetést elviselniök? Mert mint az igazság Istene, úgy ítéltél, hogy még nem tettek maradéktalanul eleget bűneikért, és semmi szennyezett meg nem jelenhet előtted, egészen Szent Isten! Adj átható irtózást a legcsekélyebb bűntől. Adj bátorságot a vezeklő jóvátételre.

102. A tisztítóhely megelőzése

„A halottól ne vond meg a kegyeletet (Sir 7, 37)

Fontoljuk meg, mit kellene tennünk, hogy megmentsük magunkat a tisztítótűzből.

Kerülnünk kellene a bűnt! Mindenek előtt a súlyos bűnt, mert a súlyos bűn, ha bocsánatot is nyert, igen súlyos ideigtartó büntetést von maga után. Kerüljük a bocsánatos bűnt is! Sajnos, nagyon is könnyen követjük el. Óvakodjunk különösképpen az alázatosság és szeretet elleni hibáktól! A papnak sok és súlyos kötelessége van. Ha nincs állandóan résen, sok hibát követ el a szentmise bemutatása, Breviárium elmondása és hivatásának gyakorlása közben.

Vezekeljünk! Minden egyes elkövetett bűn adósságot jelent az isteni igazságossággal szemben. Ezt az adósságot szükségképpen le kell fizetni, vagy ebben az életben, vagy a túlvilágon. Fogadjuk meg az Úr Jézus tanácsát, és engeszteljük ki Isten igaz-

ságosságát még itt a földön, mert ha ezzel a bűnadóssággal jelenünk meg majd ítélőszéke előtt, akkor ki fog szolgáltatni bennünket bosszúállása végrehajtóinak: „Békülj ki idejében, még útközben ellenfeleddel, hogy át ne adjon a bírónak, a bíró a poroszlónak és tömlöcbe ne vessenek" és az isteni Mester még hozzáteszi: „Bizony mondom neked, ki nem szabadulsz onnan, amíg az utolsó fillért le nem fizeted" (Mt 5, 25–26).

Ne legyünk hát túlságosan elnézők önmagunk iránt. Legyünk nagylelkűek az önmegtagadás gyakorlásában. Törekedjünk elnyerni az Egyház által engedélyezett számos búcsút. Legyünk továbbá hűséges szolgái a Szent Szűznek, és segítsük a tisztítóhelyen szenvedő lelkeket. Vegyük fel bátran hivatásunk keresztjét: az apostoli élet fáradalmait és megpróbáltatásait. Így sok alkalmat találunk bűneink levezeklésére.

Gyakoroljuk *az irgalmasság cselekedeteit!* Az apostoli szolgálat egyike az irgalmasság legmagasztosabb cselekedeteinek. „A szeretet sok bűnt eltakar" (1 Pét 4, 8). – Öltözzünk a szeretet mennyei ruházatába és ez betakarja nyomorúságunkat és gyengeségeinket. „Az alamizsna megszabadít minden bűntől és a haláltól, és nem engedi hogy a lélek a sötétség hazájába kerüljön" (Tób 4, 11). Nyújtsuk a lelkeknek az igazság és szívbeli béke kenyerét. Nyissuk meg számukra az eget. Mindez megnyeri számunkra bűneink bocsánatát és segítségünkre lesz a tisztítóhely elkerülésében, vagy legalábbis csökkenti annak szenvedéseit.

*

Uram Jézus, nagyon szeretném elkerülni a tisztítótüzet. Szeretnék ezen munkálkodni önmagamért, de főként irántad való szeretetből.

Mindig segítő Szűz Anya, könyörögj érettem!

103. A mennyország

„Ne félj, te kisded nyáj, úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot" (Lk 12, 32).

A mennyország gondolata megóv a bűntől. Az emberek azért viszik romlásba lelküket, mert mértéktelenül törekszenek a világ

hamis javainak elnyerésére. Tudatlanságuk az áteredő bűn első gyümölcse következtében van, mert azt képzelik, hogy ezek a javak boldoggá tehetnek. A rosszra való hajlam az áteredő bűn második gyümölcse. Ez arra ösztökél, hogy oktalan mohósággal keressük a földi javakat. A test kívánsága az érzéki örömök után vágyik. A szemek kívánsága az ideigvaló javakat keresi. Az élet kevélysége méltóságokra, megtiszteltetésekre vágyik. Ez a hármas gonosz hajlam minden bűnünk forrása: elfordítja lelkünket Istentől és a teremtmények felé vonz.

Ha a mennyországra gondolunk, megértjük, hogy a földi javak mit sem érnek. Sőt értéktelennek tűnnek fel előttünk a földi dolgok, amikor az égre tekintünk. Szent Pállal így fogunk szólni: „Mindent szemétnek tartottam, csak hogy Krisztust elnyerjem" (Fil 3, 8).

Vajon vágyódhatunk-e valóban a föld nyomorúságos örömei után, ha a mennyország boldogságára gondolunk, ami maga az Isten boldogsága? „Menj be Urad örömébe" (Mt 25, 21). „Házad kövérén őket hizlalod, gyönyörűséged patakjából itatod" (Zsolt 35.9).

Sóhajtozhatunk-e a földi javak után, ha a mennyország végtelen gazdagságára gondolunk? Ott a gyönyörűség honára fogunk lelni, végtelenül szerető családra. „Én leszek az ő Istene, és ő az én fiam lesz!" – mondja az Úr. Ott állandóan ragyogó szépségben tündöklünk, és minden vágyunk teljesül: „Szavaddal lakom jól, mikor felébredek" (Zsolt 16, 15). Isten minden gazdagsága a miénk lesz! „Egész vagyona fölé rendeli őt"(Mt 24, 47).

Végül törődhetünk-e a világ megbecsülésével és elismerésével, ha a választottak dicsőségéről elmélkedünk? Arról a dicsőségről, mely az utolsó ítélet napján kezdődik és az örökkévalóságon át folytatódik vég nélkül.

Mint buzgó pap talán magadra vontad a világ gyűlöletét és rosszallását, amikor az Evangélium tanítását hirdetted. De mit számít ez? Jézus Krisztus helyesli, és biztosít téged: „Jól van, te hűséges és derék szolga!" (Mt 25, 21). Gondolj mindig a mennyországra és a világ ítéletétől való félelmedben nem teszed ki magad Isten szigorú ítéletének. Krisztus szolgája leszen és nem a világiak gyáva hízelgője: „Ha még emberek tetszését keresném, nem volnék Krisztus szolgája" (Gal 1, 10).

Gondoljunk az Égre. Ez a gondolat a világ megvetésére vezet bennünket, és állhatatos kitartásra serkent a kötelesség útján.

*

Mindenható Isten, könyörögve kérünk, add, hogy mi akik hiszünk Egyszülött Fiad, a mi Megváltónk mennybemenetelében, magunk is lélekben a mennyei dolgoknál időzzünk!

104. A mennyország bátorítása

„Ne nyugtalankodjék szívetek!. . .
Atyám házában sok hely van."
(Jn 14, 1–2)

A mennyország gondolata megtart bennünket az erények gyakorlásában.

Jézus Krisztus jól tudja ezt. Ezért állandóan hangoztatja az örök boldogság reményét. És ha ragaszkodik is ahhoz, hogy szegények, szelídek, alázatosak, irgalmasok, tiszták és türelmesek legyünk, ugyanakkor hozzáteszi: „Boldogok a szegények. . . Boldogok a szelídek. . . Boldogok a tisztaszívűek. . ."

Apostolaitól megköveteli, hogy mindent hagyjanak el érte és kövessék őt. De ugyanakkor micsoda nagy jutalmat ígér nekik: az örök életet! „Birtokolni fogjátok az örök életet"

Legyetek Egyházam hűséges és odaadó szolgái! – „Boldog az a szolga, ha az ura megérkezésekor ebben a tevékenységében találja. . . egész vagyona fölé rendeli őt" (Mt 24, 46)

Kemény üldöztetésben lesz részetek. Viseljétek bátran és örömmel: „szomorúságtok örömre fordul!" (Jn 16, 20). „Örüljetek és vígadjatok: nagy lesz jutalmatok a mennyben!" (Mt 5, 12), – „Megyek, hogy helyet készítsek nektek" (Jn 14, 2). „Atyám!. . . akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok" (Jn 17, 24).

Az apostolok, akik hittek isteni Mesterük ígéreteiben, és akiket a rájuk váró mennyország reménye éltetett, fáradhatatlan buzgalommal hirdették az Evangéliumot Krisztus minden ellenségének tilalma és fenyegetése ellenére is. Az üldöztetést örömmel viselték, „örvendezve távoztak a főtanács elől, mivel méltónak

bizonyultak, hogy Jézusért gyalázatot szenvedjenek" (ApCsel. 5, 41). A szenvedésben is rendíthetetlenek maradtak. Halljuk, mit mond Sz. Pál: „Mindenfelől szorongatnak, de össze nem szorítanak. – Kétségeskedünk, de kétségbe nem esünk. Üldözést szenvedünk, de elhagyottak nem vagyunk. Földre terítenek, de el nem pusztulunk. – Testünkben Jézus kínszenvedését hordozzuk szüntelen, hogy Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön" (2 Kor, 4, 8–10). – Ezeket a szenvedéseket és kereszteket bátran viseljük: „Hiszen tudjuk, hogy aki az Úr Jézust föltámasztotta, Jézussal együtt minket is föltámaszt és veletek együtt elébe állít" (2 Kor 4, 14). Végül a halál legfőbb vágyunk: „Számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség. . . szeretnék megszabadulni, hogy Krisztussal legyek" (Fil 1, 21, 23).

Gondoljunk az Égre! Legyünk meggyőződve, hogy az Úr ígéretei, melyeket apostolainak tett, nekünk is szólnak. A mindent felülmúló jutalomra kell gondolnunk. Ez szakítson el a világ rendetlen szeretetétől. Lelkesítsen bennünket ez az ígéret, hogy megszenteljük magunkat és buzgón munkálkodjunk a lelkek üdvösségén.

*

Jézusom, Uram, gyengeségem és bátortalanságom annak tudható be, hogy oly keveset gondolok a mennyország jutalmára. – Bocsáss meg Istenem, meg akarok javulni. „Sursum corda!" – Fel akarom emelni szívemet! – Mária, Jó Anyám, add, hogy gondolataim, vágyaim, szeretetem s lelkem minden megmozdulása a mennyországé legyen.

105. Az erény jutalma – mennyország

„Szomorúságtok örömre fordul" (Jn 16, 20).

A hivatáshoz való hűség biztos jutalma a mennyország! – Maga az Úr ígérte ezt: „Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül" (Mt 24, 13). – „Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját" (Jel 2, 10).

Miként az apostolok, a hűséges pap is otthagyott mindent, hogy kövesse Jézust. Közelről és hűségesen! Mert „Mindaz, aki

elhagyja értem otthonát, testvéreit, nővéreit, atyját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy földjét, százannyit kap és örökségül kapja az örök életet" (Mt 19, 29).

A hűséges pap osztozott a Megváltó küzdelmeiben és harcaiban, üldöztetést szenvedett Mesteréért, aki azt mondta: „Ti kitartottok velem megpróbáltatásaimban. Ezért nektek adom az országot, mint ahogy Atyám nekem adta, hogy asztalomnál egyetek-igyatok országomban, és trónon ülve ítéljétek Izrael tizenkét törzsét" (Lk 22, 28–30).

A hűséges pap a Szent Szűz igaz gyermeke. Tiszteli és szereti ezt a jó Anyát. Azon munkálkodik, hogy őt megszerettesse és közbejárását kérje. Az Anyaszentegyház ezeket a szavakat adja Szűz Mária ajkára: „Akik értem fáradnak, nem esnek bűnbe, kik fényt derítenek rám, örök életet nyernek" (Sir 24, 30–31).

*

Hiszem ó Jézusom, hogy amikor a papi hivatást adtad nekem, egyben meghívtál a mennyországba is. Sz. Alfonz azt mondja, hogy az apostoli életre való elhívatottság kétségtelen jele a kiválasztottságnak. Te megadtad nekem azt a kiváló kegyet Jézusom! Ezer köszönet érte! Add, hogy nagylelkűen megfeleljek hivatásomnak. Korlátlan odaadásommal neked szentelem egész valómat, minden munkámat!

Vajha a mennyország utáni vágy és remény nagylelkűvé tenne az apostoli élet áldozatainak elfogadásában! Mindig segítő Szeplőtelen Szűz Anya, eszközöld ki számomra az állhatatosság nagy kegyelmét!

106. Mennyország – vágyaink tárgya

„Mint a szarvasgím a patak vizére, úgy óhajtozik lelkem Istenére" (Zsolt 41, 2).

Legégetőbb vágyaink tárgya a mennyország kellene, hogy legyen!

Ha az isteni erények mélyebben gyökereznének bennünk, akkor a mennyország utáni vágyunk nem lenne oly gyenge és múlékony. Sajnos, távol vagyunk attól, hogy honvágyunk lenne az Ég után! Mert ha így volna, akkor gyakran sóhajtoznánk

Dáviddal: „Mind a szarvasgím a patak vizére, úgy óhajtozik lelkem Istenére. Az élő Istent sóhajtozza lelkem: mikor lehet elédbe mennem én Istenem, és arcod előtt megjelennem!" (Zsolt 41, 2–3).

A mennyország a boldogság teljessége. A lélek mely Istentől és Istenért teremtett, egyedül az égben fogja megtalálni minden vágya beteljesedését. „Arcoddal lakom jól, mikor felébredek" (Zsolt 16, 15).

A mennyben nincs semmi gonosz. Ott minden jót megtalálunk! „Nihil quod nolis, tantum quod velis!" – írja *Sz. Bernát.*

A mennyország mindenek felett maga az Isten. Azt amit Ábrahámnak ígért, nekünk is megadja: „Ne félj, én vagyok oltalmazód s igen nagy jutalmad" (1. Móz. 15, 1). – Isten a a végtelen szépség, akit örök fényének ragyogásában szemlélünk. „Világodnál látunk világosságot" (Zsolt 35, 10). „Most tükörben, homályosan látjuk Őt, odaát szemtől-szemben fogjuk látni olyannak amilyen" (1 Kor 13, 12).

A mennyország maga az Isten, akit örökké szeretünk és bírunk. Miként a tűzbe tett vas felveszi a tűz tulajdonságait: izzik, szikrázik, éget, ugyanúgy a választott lélek is elmerülve Istenben, átalakul és alkalmas lesz arra, hogy élvezze Istent úgy, amint Isten élvezi önmagát.

Felém fordul. A nagy Isten teljesen a választott léleké, akit mindenhatóságának végtelen szeretete arra sürget, hogy örökké boldoggá tegye a lelket.

Közli velem *szépségét:* „Tudjuk, hogy megjelenésekor hasonlók leszünk hozzá" (1 Jn 3, 2). „Az igazak ragyogni fognak, mint a nap, Atyjuk országában" (Mt 13, 43).

Közli velünk *dicsőségét.* „A szentek dicsőségében örvendeznek majd" (Zsolt 48, 5).

Közli velünk *minden javát* – mégpedig örökre: „Egész vagyona fölé rendeli őt" (Mt 24, 47).

Miért nem gondolunk mindig az Égre? Miért nem értékeljük többre? Miért vágyódunk oly kevéssé utána? – Mert hitünk gyenge, reményünk homályos, szeretetünk hideg! . . .

*

Jézusom, Szűz Anyám, Szent József, ébresszetek szívemben forró vágyat az örök javak után. Vajha gyakran sóhajtoznék égi hazám után: „Mikor fogok megjelenni, Istenem, színed előtt?" (Zsolt 41, 3).

107. Kincs az idő

„Ne vond meg magadtól a jó napot, S egy cseppet se mulassz el a kapott jóból" (Sir 14, 14)

Mivel Isten arra hívott el bennünket, hogy szántóföldjén munkálkodjunk, vigyázzunk nehogy az erre kapott időből csak egy percet is eltékozoljunk. Az idő becsülhetetlen kincs. „A legnagyobb és legértékesebb ajándék" írja *Sz. Alfonz*, melyet Isten nekünk ebben az életben ajándékozhat. *Sziénai Sz. Bernardin* így szól: „Egy pillanatnyi idő olyan érték, mint az Isten, mert az ember a bűnbánat és szeretet felindításával minden pillanatban megszerezheti Isten kegyelmét és örök dicsőségét!"

Időt csak *ebben az életben* találunk. A másik életben idő nincs. Sem az Égben, sem a pokolban. „Nem lesz többé haladék!" (Jel 10, 6)

Sohasem fogják megkapni a haladékot, de még egy percet sem, amelyen felindíthatnák a tökéletes bánatot és visszatérhetnének Istenhez.

Az Égben a szentek nem sajnálnak semmit! De ha bánhatnának valamit, az nyilván csak az volna, hogy elfecsérelték az időt, amelyben még nagyobb dicsőségre tehettek volna szert.

Hogyan töltjük ezt a drága időt? A világiak szórakozásban és örömben, ha ugyan nem bűnben töltötték idejüket. Haláluk óráján míly keserűen bánják, hogy életük legjobb éveit elvesztegették!

És hogy töltjük el mi, papok az időnket? Erénygyakorlatban? A kegyelem és dicsőség kincseit gyűjtögetve? Vagy haszontalanul és üresen telnek el napjaink?

„Járjunk, míg világosságban vagyunk" (Jn 12, 35). Mert számunkra éppúgy, mint a világ fiai számára „eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik" (Jn 9, 4).

*

Istenem, nem akarom többé eltékozolni időmet, melyet nekem adtál, hogy jóvátegyem minden rossz tettemet. Ezentúl kizárólag a Te szolgálatodban és szeretetedben akarom tölteni időmet. Adj szent állhatatosságot. Szeretlek Téged, végtelen jóság, és remélem, hogy örökké foglak szeretni!

Köszönöm Neked, óh Mária, hogy kieszközölted számomra a bűnbánat idejét. Eszközöld ki még azt a kegyelmet is, hogy időmet maradéktalanul Szent Fiad és a Te szeretetedben tölthessem el!

108. Az idő jó felhasználása

„Amíg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főleg pedig hittestvéreinkkel" (Gal 6, 10).

Használjuk fel időnket Isten akaratának teljesítésében. Az Ő akarata az, hogy állandó ima, munka és áldozat révén Szent Fiához hasonlóan munkálkodjunk az Ő dicsőségéért és a lelkek üdvösségéért.

Ezért, mint *Sz. Alfonz* ajánlja, szinte legyünk kapzsik az idővel. Szolgálatunk közben adódó szabad időt használjuk fel imára. Oly nagy szükségünk van a kegyelemre mind magunknak, mind a ránkbízott lelkeknek! Vagy pedig *tanuljunk*, hogy korszerű tudással rendelkezve tudjuk ellátni szolgálatunkat.

Jézus egész életét a megváltás művének szentelte. Attól egy órára, sőt pillanatra sem tért el. Nekünk papoknak az Ő nyomdokain kell haladnunk. Ne tartozzunk azokhoz az egyháziakhoz, akik bemutatják a szentmisét, elmondják a rózsafüzért és zsolozsmát, azután egész napjukat újságolvasással, vagy szórakoztató világi könyvek olvasásával, tévézéssel, rádiózással vagy haszontalan látogatásokkal töltik el. Nekünk papoknak az életet felelősségtudattal kellene vennünk. Legyen pihenésünk és a szükséges üdülés is mérsékelt és rendezett. Ha időnkint meg is kell lazítani az íjjat, sosem engedjük azt el teljesen. Szabad időnket ne töltsük tétlenséggel vagy semmiségekkel!

Jézusom, köszönöm Neked a világosságot, amelyben részesítesz. Tudom, hogy az idő a legdrágább kincs és annak elvesztegetése óriási felelőtlenség és badarság. Az idő elmúlik és soha vissza nem tér. Az idő, melyet szentelésem előtt és utána eltöltöttem, elmúlt

és soha vissza nem tér. Ha jól töltöttem örülhetek . . . Ha eltékozoltam: nagy baj! A jövő sem az enyém. A halál bármelyik pillanatban jöhet. Csak a jelen az enyém! Ezt haszontalanul hagyjam elfolyni anélkül, hogy magam és mások lelkére jól felhasználnám? Nem! Istenem, sohasem!

*

Fenséges Istenem bánom, hogy megbántottalak Téged azáltal, hogy életemnek oly sok óráját elfecséreltem. Életem hátralevő részét Neked szentelem. Vajha kegyelmeddel annak minden napja teljesen és jól kihasznált nap lenne. Mária, jó Anyám és Mindenszentek, eszközöljétek ki nekem az idő jó felhasználásában való állhatatosság kegyelmét.

109. A súlyos bűn hálátlansága

„Ha ellenség gyalázna, azt még csak viselném. Ha gyűlölőm támadna ellenem, titokban elkerülném.
De te voltál, ki társam vagy nekem, barátom és bizalmas emberem" (Zsolt 54, 13–15).

A zsoltáros szava Jézus Szívének kimondhatatlan keserűségét fejezi ki, melyet a súlyos bűnt elkövető pap hálátlansága okoz neki. A bűnös világi ember hálátlansága nagy, mert viszonzásul a számtalan jótéteményért, mellyel Isten oly nagylelkűen megajándékozta, ő sértéssel gyalázza.

De ennél felmérhetetlenül nagyobb a pap hálátlansága, aki a világiaknál sokkal több kegyelemben részesült és ennek ellenére isteni Jótevőjét elűzi lelkéből.

Joggal kiálthatja felénk a nagypénteki liturgiában a szent, az erős, a szent és halhatatlan Isten szemrehányóan: „Mit tettem neked? Vagy mivel szomorítottalak meg téged?" Mi rosszat tettem neked? Ellenkezőleg, nem halmoztalak-e el sok-sok kegyelemmel?

Mit tehettem volna még érted, amit meg nem tettem? Legszebb szőlőmbe küldtelek és te igen keserűvé lettél nekem. Gyö-

nyörűségem szőlőskertjébe szántalak téged, amikor annyi világosságot és kegyelmet ültettem beléd, hogy édes és drága gyümölcsöt teremjen és te nekem csak keserű gyümölcsöt adtál.

Felmagasztaltalak. Igen, felmagasztaltalak képviselőim méltóságára. És odaadtam neked a mennyország kulcsait. És te a keresztre szegeztél engem, amikor megvetetted összes kegyelmeimet s barátságomat, amikor súlyos bűnöket követtél el.

*

Mindenható Isten, legszentebb Isten, aki hogy néped szomjúságának csillapítására, élővizet fakasztottál a sziklából, fakaszd kemény szívünkből a bűnbánat könnyeit, hogy gyászolhassuk bűneinket és bocsánatot nyerjünk érte a Te irgalmadból, a mi Urunk Jézus Krisztus által

110. A súlyos bűn: Isten megvetése

„Fiakat neveltem és felmagasztaltam, ők azonban megvetettek engem" (Iz 1, 2).

Aquinói Sz. Tamás meghatározása szerint a súlyos bűn annyi, mint hátat fordítani Istennek, a legfőbb Jónak. Annyi mint szabadon választani Isten és valami között, amit Isten tilt. Tehát félretolni Istent, és átölelni a tiltott dolgot. Ez mi mást jelent, mint Isten szeretetének és barátságának eljátszását.

Lehetetlen felmérni a megvetés mélységét, amelyet a választás magában rejt. Egyik oldalon a Teremtő és legfönségesebb Úr, az Ég Királya, „aki méltó a dicsőségre, tiszteletre és hatalomra" (Jel 4, 14). A másik oldalon valami nyomorúság és semmiség áll – egy haragos indulat, egy gyűlölet kielégítése és eltűrése, valamilyen vágy kielégítése, amely közös bennünk az állatokéval, valami világi jónak megszerzése.

Kifejezhetetlen megvetést jelentene már magában az is, ha csak latolgatnánk magunkban egyikét ezeknek a dolgoknak, vagy akár mindent együttvéve Istennel szemben, aki végtelenül jó és tökéletes. Szóval kifejezhetetlen a bűn gonoszsága, amely Isten mintegy mérlegre téve, számunkra kevésnek találtatott volna.

Szabadakaratból eltaszítjuk Őt, mintha túlságosan jelentéktelen volna részünkre szeretete és barátsága. Nem Júdás árulásának megismétlése ez, aki Istenét csekélyke pénzért eladta?

Aquinói Szent Tamás azt mondja, hogy a keresztény ember bűne súlyosabb a hitetlenek bűnénél, mert a keresztény ismeri az igazságot. Ebből következik, hogy a pap bűne sokkal súlyosabb és Isten nagyobb megvetését jelenti mint a világié. Hiszen a papoknak behatóbb ismereteik vannak Isten nagyságáról, mint a világiaknak, ugyanakkor mélyrehatóbb az ismerete a bűnről és annak gonoszságáról. Még mielőtt klerikus lett valaki, nemde Isten megvilágosító kegyelme fordította tekintetét a Szentély felé, megmutatva neki Isten szépségét és szolgálatának magasztos voltát. Mint teológusnak kötelessége volt – és fő foglalkozása, hogy tanulmányozza Isten tökéletességét és az erények kiválóságát. Napi elmélkedéseinek tárgya Isten volt. Lelki vezetői is mintegy tükörképben mutatták meg neki Istent. Később a zsolozsma, a szentmise bemutatása, az elmélkedés, a szentséglátogatás és mind a többi kegyelmi hatás, mellyel Isten mint papot oly szeretettel ruházta fel – mind világosabban fedték fel előtte az isteni tulajdonságokat, különösen Isten jóságát és szeretetreméltóságát.

Másrészt a szükséges tanulmányok, a gyóntatószék, a bűnösök halálos ágya, világosan felfedték előtte a bűn szörnyűséges nagyságát, s azt a pusztító rombolást, amelyet a lélekben véghezvisz. A mardosó önvádat, amelyet szül, és a tiltott öröm teljes ürességét és pillanatnyi voltát.

Eljön a kísértés perce. A papnak választania kell. Mily kimondhatatlan megvetés Istennel szemben a pap bűne, amikor ő különleges világossággal bírva, szabad választásból elveti Istent és hátat fordít Neki. Nem meglepő, ha az Úr így kiált prófétája által: „Halljátok egek, és figyelj füleddel föld, mert az Úr beszél: Fiakat neveltem és felmagasztaltam, ők azonban megvetettek engem" (Iz 1, 2).

De el fog jönni a nap, „dies magna et amara valde – ama nagy és keserves nap", amikor a bűnös papnak oda kell állnia a megvetett Isten elé, amikor félelmetes fenségűnek mutatkozik az Úr. Ezentúl már nem engedi meg, hogy a *bűnös* válasszon közte vagy más között, hanem hogy megítéltessék. Ez pedig cselekedetei szerint fog történni. Most már nem ő veti meg és veti el az Istent,

hanem Isten őt, hacsak nem bánta meg vétkeit és nem vezekelt értük.

*

Végtelen türelmű Istenem, köszönöm Neked, hogy eddig megkíméltél, holott barátságodat megvetettem. Bocsáss meg, valóban bánom és sajnálom vétkeimet. Eltökéltem, hogy kegyelmed segítségével soha többé nem feledkezem meg Rólad a világ nyomorúságai és örömei miatt.

Ó, Mária, a bűnösök drága Menedéke, járj közben értem és légy segítségemre a kísértések idején.

111. A botrány gonoszsága

„Jaj a világnak a botrányok miatt!" (Mt 18, 7).

Isteni Mesterünk nyilvános élete folyamán a bűnösökkel szemben tanúsított jóságát újra és újra megmutatta, hogy őtőle, a Jó Pásztortól Magdolna, a házasságtörő asszony, a bűnbánó lator, mind a megbocsátás vigasztaló szavait hallották ajkáról. De ugyanezek az ajkak a megátalkodott botrányt okozók ellen az elítélés szörnyű szavait ejtették ki. Jaj annak, aki botrányt okoz, jelentette ki Jézus. És ismét: „Aki csak egyet is bűnre csábít a bennem hívő kicsinyek közül, jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakára, s a tengerbe dobnák" (Mt 18, 6). Így tehát a bűnös sorsa előnyösebb, mint a botrányt okozóé. Használhatott volna Jézus ennél erősebb kifejezést?

A botrányt okozók közül a legelítélendőbb a pap, aki szavával vagy cselekedetével rossz példát ad. Hiszen őt Isten választotta. Gazdagon felruházta hatalommal és kegyelemmel, hogy mint „második Krisztus" folytassa a megváltás művét – megmentse a lelkeket. Ő arra hívatott, hogy a világ világossága legyen, melynek fénye megvilágítja az embereket, hogy megdicsőítsék Istent. Világosság, mely biztosan vezeti őket az üdvösség kikötőjébe. A pap arra hivatott, hogy a föld sója legyen, melynek meg kell őriznie a lelkeket a bűn romlásától, rothadásától.

Micsoda vétség, fonákság és visszás állapot, ha a pap, ahelyett hogy a Megváltó segítőtársa lenne, a lelkek megmentője, íme a

sátán ügynökévé lesz. Világossága valóban ott fénylik az emberek előtt, de ez nem egyéb a hideg fénynél, a lidércfénynél, mely a bűn mocsarába csalogatja őket. Az ilyen pap ízetlen só, mely többé nem őriz meg a romlástól, hanem fertőz és megront.

Ha a hanyag szolgát, aki csak elmulasztotta kamatoztatni a rábízott talentumokat, az Úr a külső sötétségbe vetette, sírásra és fogcsikorgatásra kárhoztatta, miként fogja megítélni azt a szolgát, aki papi hivatala felmérhetetlen kincsét odadobja, hogy elrabolja isteni Urától a lelkeket, akiket legdrágább vérén váltott meg.

Mi lesz az ítéleten annak a papnak a sorsa, akinek élete botrány volt? Hogyan fog megállni Isten előtt? Őt is lelkek veszik körül, akiket rossz példája vitt bűnbe, és akik miatta nincsenek a választottak között. Ezek Isten igazságosságához folyamodnak és követelik, hogy nyomorúságuk okozója ossza meg velük örök büntetésüket.

*

Jó Mesterem, aki a lelkek megszentelésének munkájára hívtál meg engem, könyörögve kérlek, bocsásd meg nekem a rossz példát, amelyet a rámbízottaknak adtam. Mélységesen és teljes szívemből bánom! Ha másokat rossz példám bűnbe vitt volna, úgy nekik is irgalmasan bocsáss meg. Most szilárdan eltökélem, hogy kerülök mindent, ami bűnalkalom lehet azok számára, akik látnak vagy hallanak engem. Add a kegyelmet, hogy elhatározásomhoz mindig hű legyek!

Mária, Jó Anyám! Te tudod mily nagy árat fizetett Jézus a lelkekért. Hatalmas közbenjárásoddal eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy soha szóval-tettel el ne szakadjak Tőle és egy lelket se raboljak el Szent Szívétől!

IV. JÉZUS KRISZTUS AZ ÖRÖK FŐPAP

„Tekintsetek hitünk követére és főpapjára: Jézusra" (Zsid 3, 1).
„Én vagyok az út, az igazság és az élet' (Jn 14, 6).

112. Jézus Krisztus a mi Mesterünk és Urunk

„Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem. Jól teszitek: az vagyok" (Jn 13, 13).

A *teremtés* révén Jézus Krisztuséi vagyunk. Ő az Isten Igéje. „Minden ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett" (Jn 1, 3). Ezért én is, mint minden más teremtmény, általa lettünk teremtve. Testünket, lelkünket, érzékeinket, tehetségünket, mindenünket amink van, mindaz amik vagyunk, Tőle kaptuk. Az övéi vagyunk, mint ahogy a kép a festőé, aki festette. Valójában még sokkal inkább, mert a festő csak a színeket tette a vászonra, de sem a vásznat, sem a festéket nem teremtette. Ami minket illet, az anyag és az alak is Jézus Krisztus műve.

A *megváltás* által Jézus Krisztuséi vagyunk. Mikor ősszüleink bűne révén az ördög rabszolgái lettünk, az isteni Ige megszánt bennünket. Leszállt az égből, hogy felszabadítson bennünket ebből a nyomorult szolgaságból. Emberré lett és megalázkodásával, szegénységével, szenvedésével és halálával váltságdíjat fizetett az isteni Igazságosságnak az emberiségért. Az ördögnek nincs többé hatalma az ember felett. Jézus Krisztus vére árán egyedüli Urunk és Mesterünk lett. „Nagy volt a váltságdíjatok!" (1 Kor 6, 20). „Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog ezüst, vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódotoktól, hanem a szeplőtelen és hibátlan Báránynak, Krisztusnak drága vére" (1 Pét 1, 18–19).

A mennyei Atya örökségül adja Jézusnak a föld minden népét, ő uralma alá veti az egész világot. „Dicsőséggel, nagysággal koro-

náztad meg őt, fölébe rendelted kezed minden művének. Lába alá vetetted a mindenséget." (Zsid 2, 7–8).

Keresztségünk napján, amikor először részesültünk a megváltás jótéteményében, bekebeleztettünk Krisztus titokzatos testébe és megjelöltettünk az Ő pecsétjével. Ily módon új címen is tulajdonává lettünk. „Krisztuséi vagytok" (1 Kor 3, 23).

Szentelésünk által Jézus Krisztuséi vagyunk. Amikor papságra hívott minket, hallgattunk szavára és szabadon, teljesen önként neki adtuk magunkat. Kegyelme vonzott, sőt sürgetett bennünket. De nem kényszerített. Tanulmányaink folyamán bőségesen volt időnk megfontolásra, hivatásunk megvizsgálására. Így tehát teljes tudatában annak, amit teszünk, szenteltük magunkat Jézus Krisztusnak papságunkkal. Ne felejtsük, hogy a papság teljesen Isten és a lelkek szolgálatába állított minket! A pap: „homo Dei! – Isten embere" (2 Tim 3, 17).

*

Jézusom, elismerem és megvallom, hogy Te valóban Uram és Mesterem vagy. Nem vagyok-e még a magamé? Nem, én a Te tulajdonod vagyok. Ezért már nem magamért, hanem Érted kellene élnem. Értesd meg ezt velem napról-napra mindjobban és add, hogy ezt a mindennapi életben megvalósítsam.

113. Jézus Krisztuséi vagyunk!

„Krisztuséi vagyunk"
(1 Kor 3, 23).

Jézus Krisztus az én mesterem és Uram: ezért mindaz, ami bennem van az Övé. *Testem* érzékeivel, tagjaival, erejével, életével azzal, ami bennem van, kizárólagosan az Ő szolgálatában használható fel. Következésképp Ő tetszése szerint szabadon rendelkezik erőimmel, egészségemmel. És ha úgy tetszik Neki, hogy életemet rövidre szabja, Ő az Úr!

Lelkem minden képességével az Övé. Értelmem, akaratom, emlékezetem, képzeletem stb. Mindezeket csak az Ő dicsőségének és a felebarátunk üdvösségének előmozdítására hasznosíthatom!

Övé a *szabadságom, szívem, földi javaim.* Ha úgy tetszenék Neki, hogy vidékre, vagy máshova küldjön, hogy olyan munkaterületen használjanak fel, ami nem ízlésem szerint való, ha rossz egészséggel terhelne meg, nem tehetek ellenvetést! Ő szabadon rendelkezik velem! Szabadon zúzhat össze rokonszenvet, szeretetet. Elválaszthat rokonaimtól és barátaimtól. Elvehet azoktól, akiknek társasága támaszt jelent számomra. Szabadon rendelkezik földi javaimmal, gondtalan körülmények közé helyezhet, vagy végső szegénységbe dönthet. Mindezek ellenére bíznom kell, hogy mindmegannyi baj közepette sem fogja tőlem megtagadni a mindennapi kenyeret.

És *Övé az időm!* Minden pillanatom az Övé. Nem áll szabadságomban, hogy felesleges regényolvasással, frivol időtöltéssel, folytonos autózással, hiábavaló társalgással céltalanul elpocsékoljam időmet. Az időt teljes egészében Isten és a lelkek szolgálatában kell töltenem!

Jézus Krisztus az én feltétlen Uram és Mesterem. Ezért nekem alá kell vetnem magamat rendelkezéseinek.

*

Üdvöztlő Jézusom! Vésd mélyen lelkembe azt az igazságot, hogy Te vagy az Úr! Ez a gondolat megédesíti és megkönnyíti az Isten akaratában való megnyugvást. Megvígasztal bajaimban és bátorít a megpróbáltatásokban. Dominus es! Te vagy az Úr!

Ó Mária, Jó Anyám! Te mindig alávetetted magad Isten parancsainak mert meg voltál győződve feletted való feltétlen uralmáról. „Az Úr szolgáló leánya vagyok! – Fiat" (Lk 1, 38), válaszoltad Gábriel angyalnak; és ezzel az Isten akaratában való készséges megegyezéssel a szentség legmagasabb fokára emelkedtél. Add, hogy megosszam érzelmeidet és így én is Szent Fiad alázatos szolgája lehessek!

114. Jézus Krisztus a mi Tanítónk

„Ott tanított mindennap a templomban" (Lk. 19 47).

A mi Urunk Jézus Krisztus Isten egyszülött Fia, az Isten Igéje, „dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása" (Zsid

1, 3). Ezért Ő maga a világosság, a tudás, a megértés. Nemcsak az igazság teljességét bírja, „telve kegyelemmel és igazsággal" (Jn 1, 14) – hanem maga az örök, változatlan igazság. Ő a legfőbb tudás, minden teremtett értelem univerzális világossága. Benne és általa jutunk el és tesszük magunkévá az igazságot. Egyedül Ő ismeri az igazságot a maga mérhetetlen kiterjedtségében és kikutathatatlan mélységeiben. „Az Atyát senki sem ismeri csak a Fiú, és akinek a Fiú ki akarja jelenteni" (Mt 11, 27). „Az Ige testté lett, és közöttünk lakott". (Jn 1, 14). Miért? Hogy oktasson, megismertesse velünk az igazságot, hogy tanítónkká legyen! „A Törvényt Mózes által kaptuk, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztussal valósult meg" (Jn 1, 17).

Jézus Krisztust, az örök világosságot, aki testté lett a Szent Szűz méhében, Mária adta a világnak: „Lumen aeternum mundo effudit! – Az örök világosságot e világra hozta". Ez a világosság szükségképpen megvilágosítja és oktatja a lelkeket. Amikor a próféták hírül adták Őt, akinek jönnie kell, úgy mutattak rá, mint aki a Mester tisztét tölti be (Iz 30, 20). És az Atya is így mutatja be Őt a Jordánnál: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik. Őt hallgassátok! (Mt 3, 17). Jézus odaadja magát mindenkinek, hogy a világ világossága legyen. „Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága" (Jn 8, 12).

Apostolai és tanítványai, egész környezete sőt még a tömeg is *Mesternek* hívja. „Mester, egész éjszaka fáradoztunk és semmit sem fogtunk... Mester, jó nekünk itt lenni... A Mester hív téged!" (Lk 5, 5; Mk 9, 4; Jn 11, 28).

Jézus Krisztus *az Ige, Világosság és örök Igazság,* a lelkek Tanítója, aki tanít és így eloszlatja a lelkek sötétségét. Ő a lelkek tanítója, akikben Szentlelke által szól. Megérinti a lelkeket, tudást és szent tanítása tüzét önti beléjük. „Minden ékesszólás hiábavaló és a prédikátorok szava hiába cseng fületekben, ha Jézus Krisztus nem szól a szívetekhez és nem ad fület a hallásra!" – mondja *Sz. Ágoston.*

Jézus Krisztus az egyedüli *Tanító:* „Tanítóknak se hívassátok magatokat, mert egy a ti tanítótok: a Krisztus" (Mt 23, 10).

Jézus Krisztus olyannyira az egyedüli Tanító, hogy a *hitszónokok csupán szócsövei.* „Tehát Krisztus követségében járunk. Isten maga

buzdít általunk!" (2 Kor 5, 10). Az apostoloknak, a doktoroknak, a lelkipásztoroknak, papoknak, akiket Krisztus a századok folyamán Egyházába meghívott csak egy Mesterük volt: Ő maga! „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg" (Lk 10, 16). Urunk Jézus a lelkek megvilágosítására és az örök boldogságba való vezetésre használta fel őket. Ugyanazért a célért, de mindig ugyanazzal a feltétellel: az Ő nevében használ fel bennünket, egyeseket és hithirdetőket. Tehát Krisztus követségében járunk. Isten maga buzdít általunk„ (2 Kor 5, 10).

*

Tedd alkalmassá szívünket Istenem, hogy isteni Mesterünk ajkáról fogadjuk az üdvösség tanítását. Add meg a kegyelmet, hogy gondolatainkat, szavainkat és tetteinket ez a tanítás vezérelje!

115. Kötelességünk Tanítómesterünk iránt

„Őt hallgassátok" (2 Pét 1, 17).

Melyek Jézus Krisztus, az egyedüli Tanítómester iránti kötelességeink? *Tanítványaivá* kell lennünk. Mert ha az igazsághoz mérten akarunk élni és az Igazság hirdetői lenni, akkor kell, hogy áthasson bennünket annak tanítása, aki maga az Igazság. „Ego sum veritas! – én vagyok az Igazság" (Jn 14, 6). Ennek a tanításnak úgy be kell vésődnie elménkbe és szívünkbe, hogy egész életmódunkat irányítsa és szüntelenül visszhangozzék ajkunkról. „Elhatároztam ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről" (1 Kor 2, 2).

De milyen módon ismerteti Jézus Krisztus tanítását? A teremtés művével és gondviselésének minden eseményével különös módon Egyháza által a pápák, püspökök, és zsinatok által. Saját példájával és szentjeinek példájával, a szentatyák és hittudósok írásaival, de mindezek felett a Szentírással.

Tegyük külön tanulmánnyá a Szentírást mégpedig:

1. *alázatos hittel.* Isten titkait csak a kicsinyek előtt fedi fel, de elrejti a gőgösök elől.

2. mély *tisztelettel*, mert Isten szava. *Sz. Ágoston* majdnem egy szintre emeli a Szentírást az Oltáriszentséggel. Tanulmányozzuk.

3. buzgó *szeretettel*, hogy ízlelhessük annak zamatát és megérthessük azt. Végül

4. azzal az *égő vággyal*, hogy elgondolásunkat, érzelmeinket és magatartásunkat a Szentírás tanításának megfelelően alakítsuk.

Milyen mértékben óhajtok növekedni a mi Mesterünk, Jézus Krisztus ismeretében az ő tanításának tanulmányozásával, lelki olvasással s komoly elmélkedéssel?

*

Üdvöztítő Jézusom, elismerem és imádom benned az emberiség egyetlen tanítómesterét. Mint Ige szólsz hozzánk, mint Világosság megvilágítasz, mint a mesterek Mestere oktatsz, mint Szeretet és Irgalom megszeretteted tanításodat.

Jézus Krisztus! Taníts meg az igazság útjára úgy, hogy arról soha le ne térjek. Evangéliumodban nincs semmi, ami ne lenne úgy! Minden csak szép, szent és Istenhez méltó benne. Atyád a Jordán partján és a Tábor-hegyen azt parancsolta, hogy Téged hallgassunk! Itt vagyok lábadnál, s imádandó ajkadról lesem szavaidat.

Szeplőtelen Szűz és ti Szent Apostolok, kik oly gondosan gyűjtöttétek egybe a jó Mester tanítását, eszközöljétek ki számomra, hogy azt megértsem, gyakran elmélkedjem felette.

116. A mi Példaképünk

„Az Úr Krisztust öltsétek magatokra" (Róm 13, 14).

Keresztények vagyunk. Olyan „tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok!" (Mt 5, 48).

Az ember Isten hasonlatosságára lett teremtve és amikor kikerült a Teremtő kezéből, az Ő élő képmása volt. De ez a képmás úgy eltorzult a bűn által, hogy megszentelődésünk egész munkája nem egyéb, mint annak helyreállítása. Hogy bennünket ebben segítsen, az Atya elküldte Fiát, aki „dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása" (Zsid 1, 3). Példaképünkké lett és meg-

tanított Istenhez hasonlóan élni. Felszólít bennünket, hogy „Őt hallgassátok" (Mk 9, 6). — Reá tekintsünk és Őt kövessük. Jézus maga kívánja, hogy nyomdokában járjunk. „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem" (Mt 16, 24). Üdvösséget és életszentséget egyedül ebben találhatunk. Tehát ne keressük azt máshol!

Az Apostol is sürget, hogy vessük el a régi embert és öltsük magunkra Jézus Krisztust: „Az Úr Jézus Krisztust öltsétek magatokra" (Róm 13, 14). Tény, hogy a mennyországban elvezett dicsőségünk arányban lesz azzal, hogy milyen fokban öltöttük magunkra Krisztust.

Papok vagyunk és ezért még szorosabban vagyunk kötelesek követni Urunkat. Apostolságunk sikere is a Hozzá való tökéletes hasonlóságtól függ. „Elégedjék meg a tanítvány, ha olyan lesz mint Mestere" (Mt 10, 25). Igen, de szükséges, hogy Mesteréhez hasonló legyen!

Minél jobban megközelíti valami a példaképet, annál tökéletesebb. Mármost Jézus Krisztus „par excellence" az egy és egyedüli Megváltó. Ezért minél inkább közelítjük meg Őt és minél inkább azonosítjuk magunkat vele, annál inkább leszünk a lelkek megmentői. Ezért kívánta apostolaitól a teljes lemondást, ha tanítványai akarnak lenni: „Mindaz közületek, aki le nem mond arról, amije van, nem lehet az én tanítványom" (Lk 14, 33). Kívánja azt is, hogy keresztjüket hordozva kövessék Őt. „Aki föl nem veszi keresztjét, s nem követ engem, nem méltó hozzám" (Mt 10, 38). Ezért kívánja, hogy azonosítsák magukat vele: „Maradjatok az én szeretetemben" (Jn 15, 9), mert „aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek" (Jn 15, 5).

Ezért a szentéletű papok semmit sem viseltek inkább szívükön, mint hogy átalakuljanak Jézus Krisztusba. S így váltak a világ világosságává, a föld sójává, Krisztus jó illatává. „Mi ugyanis Krisztus jó illata vagyunk" (2 Kor 2, 15).

Meg vagyunk-e győződve Krisztus követésének szükségességéről? Szilárdan hiszem-e hogy személyes megszentelődésem és mindenekfelett apostoli munkásságom sikere Jézus Krisztushoz való hasonlóságom fokától függ?

*

Istenem, aki magadhoz vontad Szent Gellértet és tetszésedet lelted abban, hogy hasonlóvá lett megfeszített Szent Fiadhoz, add meg, könyörögve kérünk, hogy az ő példáját követve mi is ugyanilyen hasonlóságra alakuljunk.

117. A szelídség mintája

„Tanuljatok tőlem, mert szelíd és alázatos szívű vagyok" (Mt 11.29).

Ne felejtsük el soha, hogy apostoli munkánk sikere Jézus Krisztushoz való hasonlóságunktól függ.

Mármost isteni Megváltónk maga a szelídség és jóság. 700 évvel, tehát jóval a Messiás eljövetele előtt *Izaiás* próféta leírta Krisztus jellemét: „Ez az én szolgám akit kiválasztottam, Szeretett fiam, kiben kedvem telik. Rálehelem lelkemet és hirdetni fogja az igazságot a népeknek. Nem vitatkozik, s nem kiabál. Szavát sem hallják a tereken. A megroppant nádat nem töri el. A füstölgő mécsbelet nem oltja ki, míg csak győzelemre nem viszi az igazságot. Az ő nevében bíznak a nemzetek" (Mt 12, 18–21).

Jézus sohasem engedett a méltatlankodó haragnak, kivéve a templom megszentségtelenítőivel szemben és a lelkek megrontóival, az írástudókkal és farizeusokkal. Személyes sértésekért sohasem neheztelt, azokat sohasem utasította vissza. Ha egyik-másik ilyen bántalom ellen felszólalt, az csak a gyengék miatt történt, nehogy megbotránkozzanak; ám akkor is nyugodtan és csodálatos mérséklettel tette.

A szenvedőket és a bajban levőket szelíden és jóságosan hívta magához: „Jöjjetek hozzám, mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: és felüdítelek titeket" (Mt 11, 28). Mit ígér azoknak, akik hallgatnak szavára, mely szívéből, a jóság örvényéből fakad? Nyugodalmat lelküknek, azaz békét, egyik legdrágább kegyelmet: „Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű és nyugalmat találtok lelketeknek. Az én igám édes, és az én terhem könnyű (Mt 11, 28–30).

Íme, Üdvözítőnk nem édesített-e meg minden szomorúságot?

És mit éreznek azok, akik közelében maradnak vagy őszintén közelednek hozzá?

Urunk forrón óhajtotta, hogy ez az erény apostolai szívében uralkodjék. Sohasem fáradt bele annak ajánlásába. „Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld. Boldogok az irgalmasok majd nekik is irgalmaznak. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiai" (Mt 5, 4–9). Mit mondott Péternek, amikor az megkérdezte, hogy hányszor kell megbocsátani? Mily szigorúan megfeddette Jakabot és Jánost, amikor azok tüzet akartak lehozni az égből a szamaritánusok megbüntetésére!

Apostolait, „mint bárányokat küldte a farkasok közé" (Mt 10, 16). Ha üldöztetéseket szenvednek, ne engedjenek a haragnak, még kevébbé a bosszúnak, hanem inkább örvendezzenek. „Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudozva minden rosszat fognak rátok. Örüljetek és ujjongjatok: nagy lesz jutalmatok a mennyben" (Mt 5, 11–12).

Engedelmeskedve az isteni Mester tanításának, az apostoli munkában fáradozók mind példaképei voltak a szelídségnek. Amikor átkozták és üldözték, Sz. Pál áldást mondott és megbocsátott: „Átkoznak minket, de mi áldást mondunk" (1 Kor 4, 13). Hány és hány lelket hozott vissza Istenhez Szalézi Szent Ferenc, Sz. Alfonz, Régiszi Sz. Ferenc szelídsége! Ők hittek a Mester szavának. Átalakultak és amikor bárányokká lettek, megkapták a hatalmat, hogy farkasokat alakítsanak át bárányokká.

Kövessük példájukat és mutassunk nagy szelídséget. Uralkodjunk magunkon és ne tévesszük össze az erőt a haraggal. Az ingerült, rosszkedvű, a haragos pap, aki minden apróságért türelmetlenkedik, aki mindig morog és minden miatt panaszkodik, szószéke és gyóntatószéke körül űrt fog támasztani. Mindenkit elidegenít. Eltapossa a füvet, bárhová lép is.

*

Szelíd és alázatos Szívű Jézus, alakítsd szívünket a Te Szíved szerint!

Jézus legszentebb Szíve engedd, hogy ismerjelek, szeresselek és követhesselek.

118. Jézus Krisztus a mi Barátunk

„Barátaimnak nevezlek titeket"
(Jn 15, 15)

Jézust mire késztette irántunk való barátsága? Azt sugallta neki, hogy velünk éljen.

A barátok elválaszthatatlanok. Ezért hagyta el az Isten Igéje a mennyország ragyogását, hogy közöttünk lakozzék a földön. „Az Igen testté lett, és közöttünk lakott. Láttuk dicsőségét az Atya egyszülöttjének dicsőségét, amit kegyelem és igazság tölt el" (Jn 1, 14). Irántunk való barátsága kényszerítette őt, hogy halála előtt megalapítsa az Oltáriszentséget. Ezáltal a szentség által velünk maradt, a szeretet Foglyaként tabernákulumainkban. Míg fent van az égben az Atya jobbján, itt nálunk engesztelő áldozat oltárainkon, lelkünk csodálatos eledele. Hála a szentáldozásnak, Jézus nemcsak velünk él, hanem bennünk is él és mi őbenne: „bennem marad és én Őbenne" (Jn 6, 57). Születésekor társunkká szegődött, az Utolsó Vacsorán eledelünkké lett, halálakor váltságdíjunk és az ő királyságában jutalmunk is Ő lesz majd.

A szeretet kényszerítette Őt, hogy hozzánk hasonlóan éljen! „Amor pares invenit aut facit!" – A szeretet hasonlót talál, vagy azzá tesz. – Ezért „isteni mivoltában nem tartotta Istennel való egyenlőségét olyasminek, amihez feltétlenül ragaszkodjék, hanem szolgai alakot fölvéve *kiüresítette* önmagát és hasonló lett az emberekhez" (Fil 2, 6–7). A mi halandó életünket óhajtotta élni, hogy osztozzék annak nyomorúságában és fájdalmaiban. „Főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együttérezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, de bűnt nem követett el" (Zsid 4, 15).

A szeretet kényszerítette Őt, hogy miértünk éljen! A szeretet mindig azt keresi, hogy jót tehessen! „Caritas est diffusivum sui!" Míly hatalmas, míly felmérhetetlen a jó, amit Jézus tesz velünk! Magához hasonlóvá tesz, vagy méginkább átalakít önmagába. A megszentelő kegyelem adománya által – mely szenvedésének és halálának a gyümölcse – isteni természetének részesévé tesz. Ilymódon igaz, szent gyermekei leszünk Istennek, Titokzatos Testének pedig élő tagjai. Aki a megszentelő kegyelem birtoká-

ban van, joggal elmondhatja: „Élek ugyan, de már nem én élek, hanem Krisztus él énbennem" (Gal 2, 20).

Amikor a papságra és apostolságra hívott meg Urunk, még különlegesebb barátságot mutatott irántunk. Legjavát adta minekünk: *Evangéliumát!* „Barátaimnak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek" (Jn 15, 15). Kegyelmeinek kiosztójává tett: „Úgy tekintsenek minket, mint Krisztus szolgáit és Isten megbízottait" (1 Kor 4, 1). Nekünk adta *Eucharisztiáját;* ránk bízta szentségi létének megteremtését, őrzését, kiosztását olyannyira, hogy az egyházatyák a papokat „parentes Christi"-nek (Krisztus-szülőknek) nevezték. Mi őrködünk az Ő titokzatos Teste, az Egyház felett is. A mi kötelességünk annak terjesztése, oktatása és megszentelése. Végül nekünk kell azt az égbe vezetni. Ezért adta nekünk Krisztus saját hithirdetői, pásztori, bírói és üdvözítői küldetését. „Miként az Atya küldött engem, én is küldelek titeket (Jn 20, 21). Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10, 16). Mi ítélkezni fogunk Krisztussal (Mt 19, 28).

Ki nem akarná Őt viszontszeretni, aki ennyire szeretett minket? Mondjuk mély meggyőződéssel: Jézus Szentséges Szíve, hiszek irántam való szeretetedben!

*

Uram Jézusom, Te olyannyira leereszkedtél, hogy barátommá lettél. Barátságodat azzal bizonyítottad be, hogy elárasztottál adományaiddal. Bárcsak sohasem bizonyulnék hálátlannak Jézusom számtalan kegyelmedért, hanem inkább hadd mutassam meg hálámat azzal, hogy teljes szívemből szeresselek Téged.

119. Krisztus barátsága

„Barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit parancsoltam nektek" (Jn 15, 14).

Mire kötelez bennünket Jézus barátsága?

Az első, amit Jézus tőlünk kíván a Vele való lehető *legbensőségesebb egyesülés.*

Maradjunk Jézussal! Minden nagyságunk egyedül a Vele való

egyesülésből áll. „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők!" Minden gazdagságunk ez: „Aki énbennem marad és én őbenne, az bő gyümölcsöt terem". Minden erőnk ebből az egyesülésből fakad: „Nélkülem semmit sem tehettek" (Jn 15, 5).

Irtózzunk azért és harcoljunk a súlyos bűn ellen, mely megszakítja a Jézussal való együttlétünket. Lealacsonyít bennünket és kárhozatunk okozója lesz. Ugyancsak óvakodjunk és üzenjünk hadat a lusta lanyhaságnak, mely gyengít és a Jézustól való elszakadáshoz vezet. Küzdjünk a szétszórtság ellen, mely eltérít attól, aki egyedül érdemli meg értelmünk minden gondolatát, szívünk minden vágyát, érzelmeink szeretetét.

A második, amit Jézus tőlünk kíván az, hogy *hozzá hasonlóan* éljünk. „Példát adtam nektek: Amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek" (Jn 13, 15).

Amint Ő tette, úgy kell nekünk is Isten dicsőségét és a lelkek üdvét óhajtanunk. Hogy megdicsőíthessük Istent és megmenthessük a lelkeket. Az ő példájára nekünk is örömmel kell vennünk a szegénységet, a megaláztatást, a szenvedéseket. Készen kell lennünk elviselni a súlyos megpróbáltatást és mindenféle üldöztetést is. Ezek miatt sem meglepődnünk, sem lehangolódnunk nem szabad. „Bizony, bizony mondom nektek: Nem nagyobb a szolga az uránál, sem az apostol nem nagyobb annál, aki őt küldötte" (Jn 13, 16). „Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak" (Jn 15, 20).

Amikor elindulunk az apostoli élet útjain, miként Mesterünk, mi is kitesszük magunkat ellentmondásoknak, sértésnek és üldöztetésnek. Legyünk boldogok, sőt büszkék, hogy osztozhatunk Jézus küzdelmében, szenvedésében. Hiszen nem mondotta-e meg Ő ezt előre?

„Ti viszont kitartottatok velem megpróbáltatásaimban. Ezért nektek adom az országot, mint ahogy Atyám nekem adta, hogy az én asztalomnál egyetek, igyatok országomban, és trónon ülve, ítéljétek Izarel 12 törzsét" (Lk 22, 28–30).

A harmadik követelménye, hogy *Őérte éljünk.* Sz. Pál így szól: „Ő mindenkiért meghalt, hogy akik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és föltámadott" (2 Kor 5, 16). Mondjuk hát mi is az apostollal: „Mihi vivere Christus est! – Számomra az élet Krisztus" (Fil 1, 21). Érdeklődésünk egyedüli tárgya csakis Jézus érdeke lehet. Hogy az ő öröme legyen a mi örömünk. Ő miértünk áldozta fel magát, áldozzuk fel tehát mi is magunkat Őérte. Tegyünk félre minden személyes érdeket: kényelmünket, könnyebbséget, egészségünk túlzott gondozását, hiúságunkat, önszeretetünket.

*

Jézusom, igaz barátod akarok lenni. Elfeledkezem magamról és ezentúl csak Neked akarok élni. „Sanctificetur nomen tuum! Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua! – Szenteltessék meg a Te neved. Jöjjön el a Te Országod. Legyen meg a Te akaratod" (Mt 6, 9). Ez az egyedüli törekvésem.

Szeplőtelen Szűz, Sz. József eszközöljétek ki és kérjétek a kegyelmet, hogy miként Ti, én is Jézus tökéletes barátja legyek. Vele, Hozzá hasonlóan és őérte éljek.

120. Jézus a mi Testvérünk

„Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz" (Jn 20, 17).

Jézus Krisztus emberi természete által lett a mi Testvérünk Miután minden embernek ugyanaz a közös eredete, ugyanaz az atyjuk, ugyanahhoz a családhoz tartoznak és mindannyian testvérek. Mármost Jézus valóságos ember, mint mi: „Perfectus homo ex anima rationali et humana carne subsistens – Tökéletes ember Ő, aki eszes lélekből, és emberi testből van" – miként a *Sz. Atanáz-féle hitvallás* hírdeti. Asszonytól született és ez az asszony Dávid leánya volt, aki Ábrahámtól, Nóétól és Ádámtól származott. Jézus azért valóban a mi fajtánkból való. Embersége által mint mi is, ő is Ádám családjához tartozik. Ő a mi igazi Testvérünk.

Sz. Pál, az egyházatyák, egyházdoktorok felhívnak bennünket, hogy elmélkedjünk efölött a megható titok fölött: „Szemléld ezt

a csodát ó ember, az Isten a te testvéred lett!" – kiált fel *Sz. Alfonz.* Istened hozzád hasonlóan Ádám fiává lett. Felöltötte magára az emberi testet. Képessé tette magát a szenvedésre és a halálra. Angyali természetet vehetett volna fel. De nem, Ő a te testvéred akart lenni és a te testedet öltötte magára. Gyakran „Emberfiának" nevezte magát. Ezért minden jogunk meg van arra, hogy Őt testvérünknek nevezzük.

De még ezerszerte magasztosabb és előnyösebb módon Testvérünk Ő a megszentelő kegyelem adománya révén. Ez a keresztségkor belénk öntött kegyelem „az isteni természet részesévé tesz bennünket – divinae consortes naturae". Megigazulttá, szentté tesz, az Atya fogadott fiaivá.

Ha Isten fogadott gyermekei vagyunk, akkor Jézus Testvérei is vagyunk. Ő a természete szerint Isten Fia, mi örökbefogadással és az Üdvözítő érdemeinek erejénél fogva, valamint a kegyelem által lettünk az Isten fiaivá.

Urunk Jézus gyakran jelenti ki az Evangéliumban, hogy testvérek vagyunk. „Bizony mondom nektek, amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek" (Mt 25, 40). Majd Mária Magdolnának így szólt a feltámadás reggelén: „Menj el most az én testvéreimhez" (Jn 20, 17). Újítsuk hát meg hitünket ebben a nagy és vígasztaló tanításban!

*

Jézusom, hiszem, hogy Szent János apostol személyében saját Édesanyádat adtad nekem Anyámul. És én, a Te méltatlan testvéred könyörgök Hozzád, bocsásd meg ellened elkövetett vétkeimet és add meg a kegyelmet, hogy Téged soha többé meg ne bántsalak testvéreimben és testvéreimmel.

Jó Anyám Mária, könyörögj érettem!

121. Testvéri kötelességeink Jézus iránt

„Ki kellett ugyanis váltania a törvény alá rendelteket, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük" (Gal 4, 5).

Melyek e kötelességeink?

Elsősorban *hálás és bízó szeretet.* Hálás szeretet! Mily megtisztel-

tetés, mily csodálatos kegyelem számunkra: Isten Fia az ember fiává lesz! Miért? Hogy Isten gyermekeivé tegyen bennünket!

Bízó szeretet! Jézus a mi testvérünk! Szeret bennünket, következésképp javunkat akarja. Mint a testvéreit kereső József (Ter 37, 16), Ő is keres bennünket, hogy visszavezessen az Atyához, aki a mi Atyánk is. Jézus a legidősebb testvérünk, akiben az Atyának kedve telik. Hallgassuk meg Őt és kövessük tanácsait, hogy ilymódon valóban Isten gyermekei lehessünk.

Azután *követnünk* kellene őt! Egyazon családban a testvérek hasonlítanak egymásra. Ha azt akarjuk, hogy mennyei Atyánk ránkismerjen, igyekezzünk hasonlóvá lenni legidősebb Testvérünkhöz. „Akiket ugyanis eleve ismert, azokat előre arra rendelte, hogy hasonlókká váljanak Fia képmásához" (Róm 8, 29). Minél hasonlóbbak legyünk Urunkhoz, annál inkább szeret minket az Atya, s annál inkább árasztja ránk áldását.

Kövessük Jézust ama *szeretetében*, melyet Atyja, az Isten iránt viseltetett. Mindenben és mindenhol egyedül Isten dicsőségét keressük. „Én nem keresem a magam dicsőségét: van, aki keresi és ítéletet mond" (Jn 8, 50).

Kövessük *engedelmességében*, hiszen arról ismert meg bennünket, mint családtagjait: „Aki teljesíti Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám" (Mt 12, 50).

További kötelességünk *buzgólkodni az Ő Egyházáért*. Az Úr Jézus egész különleges módon adta apostolainak a „testvér" nevet: „Menj – így szólt feltámadáskor Mária Magdolnához – menj testvéreimhez és vidd hírül nekik: Fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez" (Jn 20, 17). Mert rájuk bízta saját küldetését: „Amint az Atya küldött engem, én is küldelek titeket" (Jn 20, 21). Rájuk bízta jegyesét, az Egyházat, amelyet szeretett és melyért feláldozta önmagát. Ezért ha Jézus igazi testvérei akarunk lenni, buzgólkodjunk az Ő Egyházáért imáinkkal, fáradozásainkkal, áldozatainkkal, mint Sz. Pál is tette: „Örömmel szenvedek értetek és testemben kiegészítem azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből Testének az Egyháznak javára" (Kol 1, 24).

Az ő Egyházát széppé, szentté és szeplőtelenné kell tennünk (Ef 5, 27). Méltóvá ahhoz, hogy Isten színe elé kerüljön.

*

Jézusom köszönöm Neked, hogy irántam való szeretetedben oly messzire mentél, hogy testvéremmé lettél. Áldott légy ezért mindörökké! Ezentúl igaz testvéred akarok lenni szeretetemmel, bizalmammal, buzgóságommal a Te követésedben és buzgóságommal a Te Egyházadért.

Szentséges Szűz Mária! Jézus, az én testvérem tőled született, ezért én is a Te gyermeked vagyok. Átadom magamat neked, alakíts át Jézusodhoz hasonlóvá. Add nekem az ő elgondolásait, érzelmeit, erényeit! Bárcsak én is egy „másik Jézus," „alter Christus" lehetnék! Eszközöld ki számomra ezt a kegyelmet imáid és érdemeid által.

122. Jézus a mi Életünk!

„Én vagyok az Út, az Igazság és
és az Élet" (Jn 14, 6)

Úgy kellene, hogy Jézus legyen a mi életünk. Másszóval ő legyen minden gondolatunk és szeretetünk tárgya. Minden cselekedetünk egyedüli végcélja. Vannak, akik csak a pénzért élnek. Ezek ezt becsülik mindenek felett. Egész lényükkel csak pénz után vágyódnak. Idejüket, erejüket, eszüket ezért fecsérlik el.

Sz. Pál egyedül *Jézus Krisztusért élt.* Őt mindenek fölé és elé helyezte. „Érte mindent elvetettem, sőt szemétnek tartottam, csakhogy Krisztust elnyerhessem és hozzá tartozzam" (Fil 3, 8). Szívének egész melegével és gyengédségével szerette őt: „Kicsoda ragadhat el minket Krisztus szeretetétől?" (Róm 8, 35). Egyedüli vágya, hogy Krisztus uralkodjék benne és körülötte: „Addig kell ugyanis uralkodnia, amíg ellenségeit mind lába alá nem veti" (1 Kor 15, 25) és hogy uralmát megalapítsa, nem retten vissza semmi áldozattól. Semmi sem tarthatja őt vissza: „És örömest hozok áldozatot, sőt magamat is föláldozom a ti lelketekért" (2 Kor 12, 15).

Jézus az ő egész *tudománya:* „Nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről" (1 Kor 2, 2).

Jézus az ő *minden dicsősége:* „Engem azonban Isten őrizzen meg attól, hogy mással dicsekedjem mint Urunk Jézus Krisztus keresztjével" (Gal 6, 14)). – Egyszóval Jézus mindene, teljesen *azonosítja* önmagát Mesterével. Ereje is Krisztus: „Örömest dicsekszem gyöngeségeimmel, hogy Krisztus ereje lakozzék ben-

nem" (2 Kor 12, 9). „Krisztussal keresztre vagyok szegezve" (Gal 6, 14). „Én az Úr Jézus jegyeit viselem testemen" (Gal 6, 17). Íme, egy „másik Krisztus"...

Ennek a példaképnek követésére kellene törekednie minden papnak. Az isteni Megváltó élő képmását kellene önmagában visszatükrözni. Ezért Jézus öröme az ő öröme kellene hogy legyen, Jézus bánata az ő bánata, Jézus érdeke az ő érdeke is!

Mit keresünk a földön, ha nem szenteljük magunkat teljesen Jézus Krisztus dicsőségének? Iránta való szeretetből életünket nem kellene sokra tartanunk. Félelem nélkül kellene ellenállni az ördögnek, közömbösen tekinteni az életet és halált egyaránt. Annak példájára, aki életét adta a mi életünkért!

Legyünk hát teljesen Jézuséi. Egyedül csak Neki éljünk!

*

Jézusom mindenek felett szeretlek és mindennél többre értékellek. Egyedül Érted akarok élni. Légy Te az én tudományom, erőm, példaképem, dicsőségem.

123. Bekebelezés Krisztusba

„Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem" (Gal 2, 20).

Mily feltételek mellett lesz Jézus a mi életünkké? *Az első:* hogy a kegyelem és szeretet által *egyesüljünk Vele.* „Maradjatok szeretetemben!" (Jn 15, 9)

Jézus természetes életünk princípiuma, mert mindaz, amim van őáltala van! De különösképpen princípiuma természetfeletti életünknek. „Azért jöttem, hogy életük legyen, és bőséges legyen" (Jn 10, 10). Ezt a természetfeletti életet, amely részesedés az isteni természetben, ő a kereszthalála által érdemelte ki számunkra, megkeresztelkedésünk napján pedig közölte velünk. Ekkor Titokzatos Testének tagjai lettünk és Krisztusba lettünk bekebelezve. „Akik megkeresztelkedtek, ...Krisztust öltötték magukra" (Gal 3, 27). Jézus élteti ezt a Titokzatos Testet, melynek tagjai vagyunk: isteni Lelkével élteti, Jézus a szőlőtő és mi a szőlővesszők. Ő a fő, mi vagyunk a tagok.

Isten szemében minden értékünk ebből a krisztusi bekebelezésből származik. Lemetszve a szőlőtőről a szőlővessző elértéktelenedik, venyige lesz belőle. Lehetséges, hogy erőteljes volt valamikor, de most már semmire sem való. Mire jó az elüszkösödött tag is? Levágják, amputálják.

Ez a Krisztusban való bekebelezés a feltétele annak, hogy jócselekedeteink érdemszerzők legyenek. Ez tesz boldoggá ebben az életben és ez biztosítja örök boldogságunkat. Boldogok leszünk, ha elérjük célunkat. Mi is a célunk? Hogy Jézusé legyünk! Krisztusé vagytok és Őbenne és Őáltala Istené, az Atyáé vagyunk mindörökre. „Ti Krisztusé vagytok, Krisztus pedig Istené" (1 Kor 3, 23).

Ezért legfőbb gondunk legyen, hogy megőrizzük magunkban Jézus Krisztus életét és gondosan tartózkodjunk a súlyos bűntől.

A *második* feltétel, hogy *ápoljuk és növeljük magunkban Krisztus életét* és ezért engedjük magunkban növekedni Krisztust. Az életnek, mely már nem fejlődik, pusztulnia kell. Krisztus élete a Szentlélek működésével növekszik. A Szentlélek árasztja lelkünkbe az isteni szeretet gazdagságát hét ajándékával. Ő sugallja nekünk, hogy imádkozzunk és gyakoroljuk az erényeket. Ő szentel meg minket a szentségek által.

Urunk Jézus a Szentlelket közvetítőként használja, hogy közölje velünk eszméit, érzelmeit, tisztaságát és szentségét, vigasztalását és erejét. „A Vigasztaló pedig a Szentlélek... megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek... Az Igazság Lelke majd eligazít titeket minden igazságban... mert az enyémből vesz és kijelenti nektek" (Jn 14, 26; 16, 13–15). Ő általa teremti meg az új embert a réginek roncsain. Azaz: „második Krisztussá" alakít.

Ha teljes igazsággal akarjuk mondani, hogy „Számomra az élet Krisztus" (Fil 1, 21) – akkor kövessük engedelmesen a Szentlélek működését, „Ne szomorítsátok meg az Isten Lelkét" (Ef 4, 3). Ne álljunk ellen kegyelmének. Inkább szálljunk harcba a langyos lustasággal, mely nem egyéb, mint szembeszállás Istennek reánk vonatkozó akaratával. Kerüljük a szétszórtságot! Ne merítsük el lelkünket a világ forgatagába és tülekedésébe, mely megakadályozza, hogy a Szentlélek szavát meghallhassuk.

Vajon Jézus Krisztus teljesen él-e bennünk? Ő minden gon-

dolatunk, szeretetünk és tevékenységünk tárgya? Sajnos nem! Mi ennek az oka? Bizonyára az, hogy erőtlenül működünk közre a kegyelemmel. Alázzuk meg magunkat, kérjük bocsánatát és tegyünk újra jófeltételeket s tartsuk is meg azokat.

*

Boldogságos Szűz Mária! Leghűségesebb Szűzanyánk, add, hogy egészen Jézuséi legyünk és mindig engedelmesen kövessük a Szentlélek sugallatát!

124. Az Eukarisztia apostola

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik terhelve vagytok. Én felüdítelek titeket" (Mt 11, 28).

Nekünk papoknak és az Egyház hűséges szolgáinak az Egyházzal együtt kellene haladnunk, és ezért kötelességünknek tekintjük az eucharisztikus apostolságot.

Az Oltáriszentségből árasztja ki Urunk az Ő szeretetének gazdagságát. „Kiárasztja az emberek iránti isteni gazdagságát" – írja a *Trentói Zsinat*. Ebben az isteni szentségben számkivetésünkben társunkká lesz. Áldozatunk lesz az oltáron, táplálékunk a szent asztalnál. Ha tehát a szentségház köré vonzzuk a híveket, ha felszólítjuk őket, hogy jöjjenek az oltár elé és vegyenek részt gyakrabban az eucharisztikus lakomán, ezzel az isteni Mester leghőbb óhaját teljesítjük.

Lelkeket vonzani az Eucharisztiához! Mily valóságos és időtálló jótétemény ez számunkra! Annyit tesz, mint késztetni őket, hogy világosságban éljenek. Az Eucharisztia az Élet Kenyere, mert „táplálja őket az élet és értelem kenyerével, s itatja őket az üdvös bölcsesség vizével" (Sir 15, 3). Ezáltal megkönnyítjük számunkra a győzelmet szenvedélyeink felett. Elősegítjük előrehaladásunkat az isteni szeretetben. Ugyanakkor biztosítjuk a magunk számára az állhatatosság kegyelmét s ezzel a mennyországot. „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él" (Jn 6, 59).

*

Jézusom! Amikor engem a papságra felemeltél, az isteni Eucharisztia teremtőjévé és kiosztójává avattál fel. Csak akkor teljesítem igazán papi küldetésemet, ha a lelkeket a Te szereteted szentségéhez vonzom. Ezt óhajtom tenni, Jézusom, mert szeretlek Téged! Jóságos Mesterem segíts ebben! Mária Szűz Anyám, őrizd meg jószándékomat és buzgóságomat!

125. Lelkek vonzása az Eukarisztiához

„Ki látta őt, hogy le tudná írni?"
(Sir 43,35).

Hogyan vonzzuk a lelkeket az eucharisztikus Jézushoz?

Példánkkal. A tabernákulumban levő Jézus színe előtt élő hitnek kell irányítania egész magatartásunkat és viselkedésünket, míg a templomban vagyunk. Minden fáradozás, amit Isten házának gondozásában töltünk, megtanít bennünket, hogy minden tiszteletlenséget kerüljünk Istenünk jelenlétében. Így pl. túlgyors járást, elsietett térdhajtást, hangos beszédet stb. Ugyancsak gondosan őrködünk a templom és szentély tisztaságán, ügyelünk az oltárok gondos rendbentartására, amint az a Szentek Szentjét megilleti, hiszen itt lakik az Isten!

Főleg a szentmise bemutatásánál, az áldoztatásnál, a szentségi áldásosztásnál és más szent cselekménynél kell kitűnnie élő hitünknek. Akkor kellene „tudatára ébrednünk, hogy mit cselekszünk, és annak példájára alakulnunk, amit kezünkben tartunk" – mondja a *Rituale* is. Legyünk meggyőződve, hogy a pap tiszteletének hiánya, hidegsége és közönye *ugyanazt* váltja ki a hívekből is, míg ellenkezőleg, a pap hívő tiszteletadása vonzza őket is az oltárhoz. Leszállt Jézus, hogy áldozatunk, eledelünk és barátunk legyen.

Prédikációnkkal hirdessük az Eukarisztiát. „Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficis! – „Himnuszt mondj egész szíveddel, Szóddal úgysem érheted fel, Méltón nem dicsérheted" (Lauda Sion). Beszéljünk az Úrnak valóságos jelenlétéről és mérhetetlen szeretetéről, amivel e szentséget rendelte. Beszéljünk a vasárnapi szentmise-hallgatás hűséges megtartásáról. Ajánljuk a hétköznapit is. Biztassuk híveinket, hogy ha csak tehetik naponta vegyenek részt a szentmisén és ál-

dozzanak meg. Buzdítsuk őket a gyakori szentséglátogatásra is. *Egyházközségi társulatokkal* (pl. Oltáregyesület) mozdítsuk elő az Eucharisztia szeretetét. Bármilyen társulat működik is templomunkban, legfőbb törekvésünk az legyen, hogy mélyítsük bennük a Szentséges Szív szeretetét az Oltáriszentségben. Gyarapítsuk a társulat tagjait és azon legyünk, hogy ezek valóban példaadó és vonzó egyéniségekké nevelődjenek egyházközségünk javára. A gyűléseket tegyük vonzóvá és népszerűvé. Hangsúlyozzuk a szentségek vételénél kívánatos pontosságot, buzgóságot, állhatatosságot. Legyünk azon, hogy istentiszteletünk ne legyen túlhosszú, fárasztó s unalmas. De vigyázzunk, hogy az elsietés színében se tűnjön fel. Hirdessük idejében a közös szentáldozásokat. Adjunk lehetőséget a szentgyónás jó elvégzésére. Mindez örömmel tölti el Urunk Szívét, aki az eucharisztikus lakomát maga készíti övéinek.

*

Jézusom, mit tehettél volna többet, mint hogy az Eukarisztiát adtad nekünk? Szeretlek Téged jó Mesterem, egész szívemből, egész lelkemből, minden erőmből.

Mária, Jó Anyám! Eszközölj ki nekem buzgó szeretetet a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt!

126. A tabernákulum előtt

„Veletek vagyok mindennap a világ végéig" (Mt 28, 20).

Szentéletű papok életéből kitűnik, hogy mindannyian lángolóan szerették a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Vágytak arra, hogy minél többször meglátogassák. Ezek egyike, a legjelentősebbek közül, *Sz. Alfonz* volt. Az oltár előtt hallotta az isteni tanítást, ahogy azt nekünk a „Látogatások" c. könyvében elmondja: „Úgy érzem, hogy ebben a könyvecskében legalábbis Jézus iránti hálából köteles vagyok kijelenteni, hogy a szentséglátogatás gyakorlata által – ámbár igen langyosan és tökéletlenül végeztem azt – elhagytam a világot, amelyben szerencsétlenségemre 26 éves koromig éltem."

Hol talált Sz. Alfonz világosságot, bátorságot, erőt Isten dicsőségéért folytatott és a lelkek üdvösségéért tett munkálkodására, mint püspök, mint misszionárius és rendalapító? A tabernákulum előtt. És amikor mint nyomorék öreg ember az oltárhoz vitette magát kerekes tolószékében, akkor is még órákat töltött ott Jézussal társalogva.

Hofbauer Sz. Kelemen Sz. Alfonznak volt méltó fia. Szintén buzgó imádója volt a legméltóságosabb Oltáriszentségnek. Életrajzírója Haringer atya, miután beszámolt munkálkodásáról, utazásairól és szenvedéseiről, így folytatja: „Akarjátok ismerni erejének titkát? Nézzetek be a Szent cellájába. Egy kicsiny ablaknál, mely a templomra néz, szemét a szentségi oltárra függeszti, órákat töltött ott térdelve, meghitt társalgásban Jézussal. Szemléli őt, szereti őt, tanácsát kéri, köszönetet mond neki. Ott Mestere közelében készíti elő beszédeit, ott részesül azokban az erőteljes gondolatokban és érzelmekben, abban a gyengéd szeretetben, melyet hallgatóinak továbbít. Ott talál világosságot kételyeire, vigaszt bajaiban, bátorságot nehézségeiben és lángoló buzgalmat!"

Xavéri Sz. Ferenc is az oltár lábánál lelt legédesebb pihenőt távolkeleti fáradságos apostolkodásának éveiben. Napjait a lelkekért való munkálkodásban töltötte, éjszakáit imában az Eucharisztia előtt. *Régiszi Sz. Ferenc* ugyanígy tett. Ha a templom történetesen zárva volt, azzal vigasztalódott, hogy kint az esőben és hidegben a templom ajtajánál térdelt és így legalább távolból az Úr Jézusnál maradhatott.

Megcsodáljuk ezeket a szép példákat, de vajon mi is úgy éhezzük és szomjazzuk Jézus társaságát, mint ők? Alázzuk meg magunkat ridegségünk miatt! Vajha Jézusnak ezek a nagy szentjei kiesdekelnék részünkre a soha ki nem hűlő, sohasem csökkenő szeretetüket a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt!

*

„Áldott legyen Jézus szent Neve! Áldott legyen Jézus szentséges Szíve! Áldott legyen Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentségben!"

127. A lelkek mágnese

„Az Úr bőkezű mindazok iránt,
akik segítségül hívják"
(Róm 10, 17).

Mi vonzotta a szentéletű papokat a tabernákulumhoz? Először is a *szeretet*. A papnak Jézus barátjának kell lennie. „Vos dixi amicos! – barátaimnak mondalak titeket" (Jn 15, 15). Látogassuk hát meg őt, maradjunk nála és beszélgessünk vele. Ossza meg a pap az örömét és bánatát! Jézus barátja nem elégszik meg azzal, hogy ismeri Mestere bánatát elhagyottsága miatt, hanem igyekszik megérteni, mily indokoltak és szívszaggatók voltak *Alacoque Sz. Margit Máriához* intézett panaszai Jézusnak. Szeretete sürgeti, hogy hozzá közeledjünk, imádjuk őt, engeszteljük s vigasztaljuk.

Azután a *hála* vonzotta őket. Mi papok igen sokba kerültünk Jézusnak. Életét adta értünk! „A Megváltónak nem kellett szükségképpen meghalnia, hogy megmentse a világot, vérének egyetlen cseppje, egyetlen könnye, vagy egy imája – mely egyébként is végtelen értékű – elegendő lett volna mindannyiunk üdvözítésére. De a papság megalapításához Jézus Krisztus halálára volt szükség. Ha ő nem halt volna meg, hol találnók meg az áldozatot, melyet az Újszövetség papjai felajánlanak?" – írta *Sz. Alfonz*. Különösképpen miérettünk maradt az oltáron. Az apostoli lelkű pap megérti Jézus végtelen szeretetét és szinte kényszerítve érzi magát, hogy az isteni Fogoly lábánál kiöntse szíve háláját.

A harmadik érzés, mely a papot a tabernákulumhoz vonzza, a maga szükségleteinek tudatosítása. Mi mindenre is van a papnak szüksége? *Világosságra* van szükségünk, hogy önmagunkat és másokat az ég felé vezető úton vezessünk. Tudjuk, hogy a Tabernákulumban lakik az Úr, aki azt mondta: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága" (Jn 8, 12). Ott van ő, akiről Sz. Péter apostol így tanúskodott: „Uram, nálad vannak az örök élet igéi" (Jn 6, 6).

Báborságra is van szükségünk! Életünket kell adnunk a lelkeknek, és hogy ezt tehessük teljesen fel kell áldoznunk magunkat

minden fenntartás nélkül. Testünket, egészségünket, anyagi javainkat, értelmünket, időnket, sőt életünket is! Hol találhatnók meg a szükséges önfeláldozó lelkierőt, ha nem Jézusnál, aki a tabernákulumban él, hogy gyermekeit isteni erővel táplálja?

Vigaszra van szükségünk! A pap üldöztetést szenved. Üldözi gonosz természete. Fájdalmasan mondhatja el Sz. Pállal: „Bár a jót szeretném tenni, a rosszra vagyok kész! A belső ember szerint örömömet találom Isten törvényében, de más törvényt tapasztalok tagjaimban... Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?" – Csak Jézus Krisztus (Róm 7, 23, 24).

Üldözi a világ: „Ha a világból volnátok, a világ mint övéit szeretne titeket. De mivel nem vagytok e világból valók... gyűlöl titeket" (Jn 15, 19).

Ennek a szüntelen és fárasztó küzdelemnek közepette a pap hol találna enyhülést, nyugalmat, bátorítást, ha nem annál, aki hozzánk is így kiált: „Jöjjetek hozzám... én felüdítelek titeket" (Mt 11, 28).

Kövessük a szentéletű papok példáját és látogassuk meg Jézust gyakran szeretete szentségében. Minden kegyelem az ő Szívéből árad és látogatásaink folyamán meg fogjuk kapni megszentelődésünkhöz és a ránkbízottak üdvözüléséhez szükséges kegyelmeket. Ne felejtsük el meglátogatni mindig a segítő Szűz Anyát sem, és ajánljuk Neki magunkat és apostoli munkánkat.

*

Jézusom, hacsak lehetséges – mindennap meg akarlak látogatni téged, ki jelen vagy a tabernákulumban. Így akarom megmutatni neked szeretetemet, megköszönni jótéteményeidet és a kegyelmeket, amelyekre továbbra is oly nagy szükségem van.

Mária, Jézus Anyja, eszközöld ki számomra, hogy elhatározásom szerint cselekedjem életem minden napján.

128. A Szent Szív

„Íme a Szív, mely annyira szerette az embereket" (Alacoque Sz. Margit).

Lehetetlen buzgó papnak lenni, ha nem tiszteljük és szeretjük Jézus Szívét! A buzgó pap követi Jézust, Jézus pedig maga a színtiszta szeretet. Adjuk hát neki egész szeretetünket, mert joga van minden teremtmény szeretetére. Erre a kötelességünkre akar figyelmeztetni, amikor *Alacoque Sz. Margit* előtt felfedte Szívét és így szólt: „Íme a Szív, mely annyira szerette az embereket, hogy nem kímélte önmagát, hanem kimerítette és felemésztette önmagát, hogy bebizonyítsa irántunk való szeretetét." Izzék hát szívünk a *szeretettől*, mely eltölti ezt a Szívet. Ezt kéri tőlünk elsősorban Jézus. Nekünk papoknak a lelkeket is úgy kell szeretnünk, ahogy ő szerette őket: „Ahogy én szerettelek titeket és hogy megmentsük őket, nem szabad sem szenvedéstől, sem fáradságtól, sem fájdalmaktól megkímélni magunkat, hanem teljesen fel kell emésztődnünk értük."

Azután *engesztelést* kér az Úr Jézus. Megmutatja Szent Szívét, melyből kereszt magaslik ki, tövisek veszik körül, lángoló sebéből vércseppek hullanak és méltán így szól hozzánk: „Az emberek legnagyobb részétől hálátlanságot kapok, mert tiszteletlenséget és szentségtörést, hidegséget és megvettetést szenvedek e Szentségben. Még jobban fáj az, hogy sok nekem szentelt lélek is így bánik velem!"

Jézus Szíve tehát szenved. Igaz pap, Jézus barátja vagyok-e, ha érzéketlen vagyok az ő fájdalmaival szemben? Ha nem osztom meg gyötrelmeit és ha nem törekszem nagylelkű szeretettel és korlátlan odaadással megvigasztalni őt, kiengesztelni a bűnösök által okozott szenvedésekért?

„Emészt a buzgóság házadért, s a tégedet gyalázók szidalma engem ér" (Zsolt 68, 10). Mindegyikünknek hasonló érzelmekkel kellene bírnunk!

Végül ez a Szív azt akarja, hogy *másokkal is megszerettessük Őt!* Szívéből lángok törnek fel, hogy lángralobbantsa az egész világot. „Azért jöttem, hogy tüzet hozzak a világra, és mit akarnék, mint hogy már felgyulladjon" (Lk 12, 49). Nemde az én hivatásom,

hogy Jézust megismertessem a lelkekkel, hogy uralmát bennük megalapozzam és minden szívben lángra lobbantsam szeretetét? „Tanítsatok minden nemzetet!" (Mt 28, 19). Ha Jézus szeretetét kell terjesztenem az egész világon, nem kell-e akkor egész szívemet Jézusnak adnom, nem kell-e magamnak is isteni tüzétől lángolnom?

*

Fölajánljuk neked az egész életet Jézus Szíve!
Öröm vagy bú érjen, akaratod legyen hű vezére
s ha jő végórája, te légy koronája – Jézus Szíve.

129. A tüzet gyújtó Szív

„Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön, mennyire szeretném, hogy már fellobbanna"
(Lk 12, 49).

Ezzel a magam számára *gyümölcsöző papi munkát* biztosítok, amikor Isten kegyelmét vonzom magamra. Megkapom az állapotomhoz szükséges összes kegyelmeket és vállalkozásaim áldottak lesznek. Rendkívül értékes kiváltságban részesülök, nevezetesen, hogy a legmegátalkodottabb bűnösök szívét is meg tudom majd téríteni. Mily felbecsülhetetlen jót tehetek a lelkekkel, ha a Szent Szívhez vezetem őket! A bűnösök ebben a Szívben az irgalom végtelen óceánjára lelnek. A lanyhák buzgókká lesznek. A buzgó lelkek bátorságot és erőt merítenek, hogy gyorsabban haladjanak a tökéletesség útján.

Bebiztosítom mind földi, mind *örök boldogságomat.* Halljuk, mit mond Urunk Alacoque Sz. Margitnak: „Békét adok családjuknak. Megvigasztalom őket megpróbáltatásaikban. Menedékük leszek életükben és főként haláluk órájában. Szívembe vésem azok nevét, akik ezt az ájtatosságot terjesztik, és azt onnan soha ki nem törlöm. Szívem mindenható szeretete megadja végső állhatatosság kegyelmét mindazoknak, akik 9 egymás után következő első pénteken megáldoznak!"

Higgyünk Urunk ígéreteiben! Legyünk apostolai Szent Szíve

ájtatosságának! Ezzel kivesszük részünket a keresztény társadalom felemeléséből, mely üdvösségét egyedül Jézus és Mária Szívétől várhatja.

*

Jézusom imádandó Szíve, az isteni szeretet lángoló tűzhelye, fogadd be lelkemet Szíved sebébe, hogy a szeretetnek ebben az iskolájában megtanulhassam viszontszeretni a jó Istent, aki szeretetének oly csodálatos bizonyítékát adta nekem.

Mária szeplőtelen Szíve add, hogy teljesen szeretett Jézusodnak szenteljem magamat!

130. A kereszt tanítása

„Elhatároztam ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről" (1 Kor 2, 2).

A kereszt megtanít, hogy milyennek kellene lennünk.

A feszületnek emlékeztetnie kellene minket arra, hogy Jézus Krisztus küldöttei, képviselői, szócsövei vagyunk. „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket" (Jn 20, 21). „Krisztus követségében járunk" (2 Kor 5, 20). Ezért „másik Krisztusoknak" kell lennünk. Az ő példájára, minden apostoli munkánkban Isten dicsősége és a lelkek üdvössége legyen egyedüli gondolatunk, erőfeszítésünk tárgya. El kell vetnünk magunktól tehát minden önző, minden megbecsülés utáni vágyat, az emberek tetszésének hajhászását.

Ne keressük a világot és amit a világ óhajt, annak hamis javait és örömeit, az élet kevélységét: „A világ meg van feszítve számomra és én a világ számára" (Gal 6, 14). Szeressük Istent és a lelkeket őszinte szeretettel, mely arra késztet, hogy egész lényünket feláldozzuk.

Külső magatartásunkban legyen Jézus a példaképünk. Mint papok, nem vagyunk-e különös módon kötelezve, hogy példáját kövessük? Testtartásunkban, hanghordozásunkban, mozdulata-

inkban, beszédünk egyszerűségében és méltóságában oly hűségesen kellene kinyilatkoztatni Jézus Krisztust, hogy hallgatóink elmondhassák: „Megjelent Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete (Tit 3, 4) ... Megtanít arra, hogy szakítsunk az istentelenséggel és világi vágyakkal és éljünk mértéktartóan, szentül és buzgón a világon" (Tit 2, 12). Csókoljuk meg feszületünket szeretetteljes tisztelettel és mondjuk el Jézusnak, hogy kezeibe helyezzük lelkünket, életünket, és szívünket, és hogy isteni Igéjét vele egyesülten és az ő szándéka szerint akarjuk hirdetni. Kérjük meg őt, tisztítsa meg szívünket és ajkunkat, és ossza meg velünk a Szentlelkét, hogy méltóképpen hirdethessük evangéliumát.

*

Az Úr legyen szívemben és ajkamon, hogy méltóképpen és illően hirdessem szent Evangéliumát.

131. Kereszt és szószék

„Mi azonban a megfeszített
Krisztust hirdetjük" (1 Kor 1, 23)

Feszületünk megtanít arra, mit kell prédikálnunk. Ez a kötelességünk: hirdeti Jézus Krisztust, a megfeszítettet!

Ha meg akarjuk szerettetni Jézust, ha az embereket hozzá akarjuk vonzani, kezdjük azzal hogy megismertetjük imádandó Személyét. *Ő az Út*, „*Ego sum via*". Ezért ő az egyetlen követendő útmutató, mely biztonságosan elvezet az égbe. Mondjuk el élettörténetét, mutassunk rá erényeire, szentségére. Beszéljünk szépségéről, igazságosságáról és irgalmáról. De mindenekfelett mérhetetlen szeretetéről, amely megtestesülésében, a legméltóságosabb Oltáriszentség megalapításában és keserű kínszenvedésében mutatkozott meg.

Hirdessük a híveknek Jézus tanítását! „Ego sum veritas!" – „Én vagyok az *igazság*". Beszéljünk az Evangélium dogmatikus és erkölcsi igazságairól, amelyeket az Úr vérével pecsételt meg. Mutassunk rá az Istennek kijáró engedelmességre és szeretetre, a bűn gonoszságára, az üdvösség fontosságára, a halálra, az ítéletre, pokolra, mennyországra. Arra is, hogyan kell kerülni a

bűnalkalmakat. Beszéljünk a tisztaságról, az imáról, az örökkévalóságról és a többi megrendítő igazságról.

Végül: Ő a mi *életünk!* „Ego sum vita!" Szent sebeiben és isteni vérében a lelkek természetfeletti életre találnak, és azzal megtalálják az eget. Imádsággal, vezekléssel az Eucharisztiával Krisztus sebeiből a kegyelem áradatát vonjuk magunkra, mely megtisztít bűnfoltjainktól, eloltja a gonosz szenvedélyeket és növeli bennünk az erényességet.

Határozzuk el, hogy engedelmesen követjük a kereszt tanítását. Hirdessük Jézus Krisztust, mert „Nincs üdvösség senki másban" (Csel 4, 12):

*

Te nostra, Jesu vox sonat,
Nostri te mores exprimant,
Te corda nostra diligant,
Ex nunc in perpetuum!

A nyelv azt nem mondhatja ki,
Betű ki nem fejezheti,
Csak aki érzi, tudja azt,
Jézust szeretni mily malaszt
...Most és örök időkön át.

132. A szent Gyermek

„Gyermek született nekünk és fiú adatott nekünk" (Iz 9, 6).

Szent Lukács megírja, mily jelekből ismerhetjük fel a világ Megváltóját: Mária Betlehembe jövén megszülte elsőszülött Fiát!

A pásztoroknak, akik nyájuk felett őrködtek az éjjel, angyal hozta hírül az Üdvözítő megszületését. „Ez a jele: Kisdedet találtok pólyába takarva, jászolba fektetve" (Lk 2, 7). Ezek tehát a világ Megváltójának megkülönböztető jelei, melyeket az angyalok adtak meg a pásztoroknak.

Gyermek: „Kisdedet találtok!" Így hát ő, aki eljött, hogy megdöntse a Sátán uralmát és megmentse az emberiséget rabságából, nem hatalmas harcos, ragyogó öltözetben, hanem kicsiny, gyenge, alázatos csecsemő, aki mindenben édesanyja és nevelőatyja gondozásától, gyengédségétől és szeretetétől függ. Ez a gyengeség melyet az Istenség éltet és tart fenn, fog majd diadal-

maskodni a pokol minden hatalmán: „mert Isten azt választotta ami a világ szemében gyenge, hogy megszégyenítse az erőseket" (1 Kor 27).

Pólyába takarva. Általában a csecsemő, aki még nincs esze használatában, hogy mozdulatait irányítsa, édesanyja pólyába takarja, nehogy gyenge és finom tagjait megsértse.

Jászolba fektetve! Mária nem ölébe fekteti a kis Jézust, hanem jászolba. Pedig édesanyja karjaiban sokkal kényelmesebben feküdne, de a jászolban sokkal inkább megközelíthető. Ott közelébe húzódhatnak a pásztorok. Később a napkeleti bölcsek is elébe térdelhetnek, hogy felajánlják neki ajándékaikat.

Ezek tehát a világ Megváltójának ismertető jelei: Gyermek pólyába takarva, jászolba fektetve. Ne feledkezzünk meg erről!

*

Istenem, Egyszülött Fiad a mi testi alakunkban jelent meg. Könyörögve kérünk add, hogy bensőleg átalakuljunk, őáltala, akiről tudjuk, hogy külsőleg mihozzánk hasonló volt.

133. A szent Gyermek példája

„És parányi gyermek terelheti őket" (Iz 11, 6).

Az igaz lélekmentőknek, a papoknak, lelkipásztoroknak a Gyermek Üdvözítő példáját kellene követniök. *Gyermekeknek* kellene lenniök alázatosságuk, egyszerűségük, életük ártatlansága és Istennel való gyermeki bizalmuk által. Ha ez a szellem vezeti őket, akkor mit sem várnak önmaguktól, hanem mindent mennyei Atyjuktól és Édesanyjuktól. Ezért a mennyei Atya velük van, és bizonyosak lehetnek Mária segítsége felől is. „Az alázatosoknak kegyelmet ad" (Jak 4, 6). Aki nem lesz kicsinnyé, nem vezethet másokat az égbe, mert Üdvözítőnk kijelentette: „Ha nem lesztek olyan mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába" (Mt 18, 3). Mily kicsiny az aratása annak a papnak, aki kevély, hiú, erőszakos és követelődző. „Valóban fölséges az Úr és gondja van a kicsinyek felől, de a kevélyeken átnéz messziről" (Zsolt 13, 6).

Az igazi lélekmentők mint testvérük a Kis Jézus is, mindenki számára elérhetők. Gazdag és szegény, tanult és tanulatlan közelébe juthat. „Adósa vagyok görögnek és barbárnak, bölcsnek és tudatlannak." (Róm 1, 14). A felsőbb osztályok, melyeket a napkeleti bölcsek képviselnek, könnyen hozzájuk férnek. De mindenekelőtt készségesen kell fogadniok az egyszerűeket, akiket a pásztorok képviseltek, sőt még a durva, kulturálatlan népet is. Mindenki számára elérhetők: a szószéken nyelvezetük egyszerűségével és világosságával, a gyóntatószékben szeretetükkel és jóságukkal.

Idejük, tehetségeik, egészségük és életük mindenkié. *Felemésztik önmagukat a hívek szolgálatában,* hogy Isten gyermekeivé alakíthassák őket.

Térdeljünk le gyakran a jászol elé, melyben a kisded Jézus fekszik. Szemléljük imádandó Személyében erényeit, amelyek lélekmentőket alakítanak. Kérjük őt és Máriát Sz. Józseffel, adják meg nekünk az alázatosság, engedelmesség és az önfeláldozás erényét!

*

Jézusunk, isteni Kisded, könyörögve kérlek add, hogy hozzád hasonlóan mindenkinek mindene lehessünk, hogy mindenkit megmenthessünk.

134. A Szentlélek

„Tartsatok bűnbánatot... és meg kapjátok a Szentlelket" (Csel 2, 38).

Ahhoz, hogy szolgálatunkat szentül teljesíthessük, a Szentlélek állandó segítségére van szükségünk.

Mint az Apostol mondja, még Jézus nevét sem tudjuk érdemszerzően kiejteni a Szentlélek segítsége nélkül. Ennél sokkal súlyosabb oknál fogva az ő segítsége nélkül nem tudjuk kimenteni a lelkeket a bűn kötelékéből és visszahelyezni Isten kegyelmébe. „Munus Spiritus Sancti, officium sacerdotis!" – írja *Sz. Ágoston.* Hogyan teljesíthetnénk kötelességeinket méltóan, ha nem vagyunk eltelve a Szentlélekkel.

Mindenekelőtt szükségünk van a Szentlélek hét ajándékára. Szükségünk van *bölcsességre*, hogy Isten dolgaiban örömünk legyen, és teljes szívvel szentelhessük magunkat a természetfölötti munkának.

Szükségünk van az *értelemre*, mely képessé tesz arra, hogy felfogjuk az Üdvözítő tanítását és világosan megmagyarázhassuk híveinknek.

Szükségünk van a jó *tanácsra*. A nehézségek között óvatos elővigyázatossággal kell viselkednünk, beszédben, magatartásban egyaránt, hogy megvédhessük Isten és a lelkek érdekeit.

A *tudás* ajándéka megmutatja a teremtmények helyes rendjét és önmagában való értéktelenségét, Isten nagyságát, a lelkek értékét és a lelkivezetés útjait.

Kell a *bátorság* Lelke, hogy ne féljünk Isten és a lélek ellenségeitől, hisz kötelességünk, hogy ezek ellen erőteljesen harcoljunk.

A *jámborság* kapcsolatban tart égi Családunkkal, melytől egyedül nyerhetünk bátorságot a nehéz munkában és vígaszt a megpróbáltatásban.

Végül szükségünk van *istenfélelemre*, hogy gondosan kerüljünk minden bűnt.

Valóban szegény az a pap, aki nem birtokolja ezeket az adományokat. Amíg az apostolok nem részesültek a Szentlélek adományaiban, nem volt bennük sem érték, sem bátorság. Amikor beteltek a Szentlélekkel, „elkezdtek beszélni" (Csel. 2, 4). Istenhez oly buzgó imával szóltak, hogy minden csodát elnyertek, amit csak óhajtottak. Az emberekhez szent életükkel szóltak először. Azután prédikálni kezdtek és így tették meg a lelkeket. Így lesz velünk is, ha a Szentlélek éltet minket. Hatalmunk lesz akkor Isten és az emberek szívén, és könnyen engedelmeskednek nekünk.

*

Engedd hű szolgáidnak, – Kik Téged óhajtanak – Hétszeres kegyelmedet. – Add jólétünk érdemét. – Boldogítsd éltünk végét. Add az örök életet!

135. Bizalom a Szentlélekben

„Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk" (Róm 8, 16).

Rendületlen bizalommal kellene folyton kérnünk a Szentlélek segítségét!

Kérnünk kell! Az apostolok csak Máriával együtt végzett tíz napi buzgó imádság után kapták meg Pünkösd napján a Szentlélek kegyelmeit. Mi is, mint Jézus Krisztus állítja, csak imádsággal fogjuk azokat elnyerni! „Mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle!" (Lk 11, 13) Miért voltak az apostolok gyengék és miért bátortalanodtak el? Mert nem imádkoztak! „Mindeddig semmit sem kértetek az én nevemben! Kérjetek és kaptok, hogy örömötök teljes legyen" (Jn 16, 24).

Rendületlen *bizalommal* kell kérnünk! A jó Isten pedig, aki maga a végtelen Jóság, valójában semmit sem óhajt inkább, minthogy teremtményeivel megossza adományait. Így biztosít erről: „Aztán pedig kiöntöm lelkemet minden emberre, és prófétálni fognak fiaitok és leányaitok; álmokat álmodnak véneitek és látomásokat látnak ifjaitok" (Joel 2, 28).

Jézus Krisztus kimondottan megígérte, hogy elküldi a Szentlelket. Amikor elhagyja a földet és apostolait megfosztja érzékelhető jelenlététől, velük marad isteni Lelkében. „Én pedig kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, az igazság Lelkét, aki mindörökké veletek marad" (Jn. 16, 4). Ez az isteni Lélek tanította őket és vigasztalta, megvilágosította előttük Jézus tanítását. „A Vigasztaló pedig. . .megtanít mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek" (Jn 14, 26). Ő erősítette meg őket, hogy bátran tegyenek tanúságot Jézus mellett: „Mikor eljön a Vigasztaló. . .Ő tesz tanúságot rólam, hogy ti is tanúságot tegyetek rólam" (Jn 16, 26–27). Végül meg kellett vigasztalnia őket, mert a Szentlélek mindenekelőtt Vígasztaló. Ő a Parakleitosz!

Jézus meghívott bennünket követésére. Az apostolok munkáját bízta ránk. Bizonyára meg akar ajándékozni Szentlelkével is, hogy világosságunk, erőnk és vigaszunk legyen. Kérjük hát tőle

ezt a Szentlelket teljes bizalommal. Mondjuk imánk előtt: „Veni Sancte Spiritus!" Komolyan és hittel! Mielőtt szószékre, gyóntatószékbe lépnénk és bármily hitbuzgalmi munkát végzünk, kérjük Szűz Mária által a Szentlélek segítségét. A lelkeken oly mértékben segíthetünk, amely mértékben segít és vezet a Szentlélek!

Hogyan tiszteltük eddig a Szentlelket?

*

Jöjj el Szentlélek, töltsd be híveid szívét, és gyullaszd lángra bennünk szeretetednek tüzét!

V. A PAPOK PÉLDAKÉPEI

136. Mária fájdalma

„Ne feledkezzél meg Anyád fájdalmáról" (Sir 7, 29).

Mária sokat szenvedett értünk, legyünk a lehető leghálásabbak iránta.

Mikor Mária megtudta, hogy az örök Atya őt választotta ki az Üdvözítő édesanyjává, visszautasíthatta volna ezt a méltóságot. A Szentírás tökéletes ismeretéből jól tudta, milyen szenvedést jelent ez számára. De ő Istent teljes szívéből szerette, – és felebarátját is önmagánál jobban, ezért megadta nagylelkűen beleegyezését. Vállalta, hogy a keresztrefeszítettnek anyja legyen. Ezért mondhatta el a zsoltárossal: „Fájdalmamban enyészik el életem" (Zsolt 30, 11).

Negyven nappal Jézus születése után felment Jeruzsálembe a templomba, hogy felajánlja a mennyei Atyának Szent Fiát: ezt a zsenge és drága áldozatot. Simeon, a szent öreg előre megmondja neki, hogy tőr járja át lelkét. Ez a fájdalom tőre lesz, mely az évek múlásával mind mélyebbre hatolt lelkében. Látta kibontakozni Szent Fia hivatását, a tökéletesség Fiáét, kit meg fognak feszíteni, míg végül is teljesen átjárja szívét a fájdalom tőre.

Mégis áldozatát sohasem vonta vissza!

Mária anyai gondoskodással kérhette volna Fiát, hogy ne szolgáltassa ki magát ellenségeinek. Pilátus előtt védhette volna ártatlan Jézusa ügyét. Anyai fájdalmának ékesszólásával bizonyára sikerült volna elérnie, hogy szabadon bocsássák. De nem tette! Jézus kiszolgáltatja magát azoknak, akik halálára összeesküdtek, elítélték, vállára tették a keresztet és felvitte a Golgota meredekén. Mária elébe jön: nem állítja meg, hanem *követi*. És amikor a hóhérok felszegezték a keresztre, és felemelték az ég és föld közé, akkor közelébe húzódik, hogy szívében végigszen-

vedje Szent Fia vértanúságát. Felajánlja Fiát az isteni igazságosságnak és tántoríthatatlan bátorsággal feláldozza őt az emberiség váltságáért. Végül Jézus édesanyjának teljes együttszenvedésével kileheli lelkét.

Hogyan is érthetnők meg Mária szeretetét és értünk való közbenjárásának mértékét? Ha meg tudta volna tenni, hogy megtagadja az áldozatvállalást, mi még mindig az ördög rabságában sínylődnénk. De hála Mária jóságos és nemes szívének, ismét Isten barátságába jutottunk és reményünk az ég!

Gondoljunk Mária vértanúságára! Dicsőítsük jó Anyánkat, mutassuk meg neki mélységes hálánkat, szeressük őt egész szívvel.

*

Vértanúk Királynéja köszönöm neked, hogy mérhetetlen szeretetedből a Kálvárián feláldoztad Jézussal együtt saját szívedet is, mégpedig irántunk való szeretetből.

137. Az alázatos Leány

„Íme, az Úr szolgáló leánya vagyok" (Lk. 1, 38).

Mária nagy volt alázatosságában.

Amikor az Úr végre akarta hajtani megváltói művét, olyan anyát kellett választani, aki a legszentebb és legalázatosabb az asszonyok között. Egy fiatal, szerény szűz életszentsége vonta magára figyelmét. Őreá esett választása. „A szűz neve Mária volt" (Lk 1, 27).

Mária názáreti otthonában az Üdvözítő eljöveteléért esengett, mikor megjelent előtte Gábor angyal. „Üdvözlégy, kegyelemmelteljes. Az Úr van veled! Áldottabb vagy te minden asszonynál" (Lk 1, 28) – mondotta az angyal. Ez a csodálatos dicsőítés megzavarta az alázatos szűzet, de az égi küldött megnyugtatta őt. „Ne félj Mária! Kegyelmet találtál Istennél." Ekkor tudatta vele a rábízott magasztos üzenetet: „Méhedben fogansz és fiat szülsz. Jézusnak fogod őt hívni". Miután az angyal megnyug-

tatta, hogy anyasága ellenére szűzessége érintetlen marad, Mária így válaszolt: „Az Úr szolgáló lánya vagyok: történjék velem szavaid szerint!" Ebben a pillanatban az Ige megtestesült, és Mária Isten anyja lett.

Isten Anyja! A legmagasztosabb méltóság minden teremtett méltóság között! A hiposztatikus egyesülés után nincs bensőségesebb kapcsolat, mint Isten anyjáé az ő Fiával. Nagy *Sz. Albert* és *Aquinói Sz. Tamás* mondják, ez az egyesülés az isteni személlyel a legtökéletesebb egyesülés, melyet a teremtmény elérhet. „Isten Anyjának lenni a legmagasabb méltóság. A maga nemében végtelen méltóság!" – írja *Suarez*. – Ezért *Sz. Bonaventúra* azt állítja: „Isten nagyobb mennyországot készíthetett volna, de nagyobb anyát, mint Isten anyja, lehetetlenség teremteni." Elmondhatta Mária: „Mily nagy dolgot művelt velem ő, a Hatalmas és Szent" (Lk 1, 49).

Miért emeltetett Mária minden méltóság felett a legmagasabbra? Mert az alázatosság legmélyebb fokára szállott alá. Ez az alázatosság csodálatosan tündöklik az angyali üdvözlet szavaiban.

Az alázatos meg van győződve, hogy mindene, amije csak van, Istentől van. Ezért minden dicséretre méltatlannak tartja magát. Ezért zavarodott meg Mária az angyali köszöntés hallatára: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes."

Az alázatos ember távol van attól, hogy a nagyság ragyogása elkápráztassa. Ezért kész lemondani arról, ha annak megszerzése kötelessége elhanyagolásával járna. Így volt Máriával is. Mert szűzességét Istennek szentelte, nagyobbra értékelte fogadalma megtartását, mint az istenanyaság megtiszteltetését.

Az alázatos ember elismeri maga felett Isten tekintélyét. Maradéktalanul átadja magát akaratának. Mária is így tett. „Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok!" – mondotta. Az övé vagyok! Ő abszolút úr testem és lelkem felett. Ha neki úgy tetszik, hogy édesanyává tegyen: én kész vagyok erre is! Teljesüljön bennem az Ő akarata. „Történjék velem szavaid szerint" (Lk 1, 38).

Ebből látjuk, miért magasztaltatott fel Mária minden szent és az összes angyalok fölé. Alázatos volt, mentes volt minden önszeretettől, önbecsüléstől, ambíciótól. Önakaratát teljesen Isten

tetszésének szenteli. Így lett a Megváltó Édesanyjává, az Ég és Föld Királynőjévé.

*

Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért most és halálunk óráján.

138. Mária nagylelkűsége

„A te lelkedet is tőr járja át"
(Lk 11, 35).

Mária a legtökéletesebb nagylelkűséggel ajánlotta fel Jézust a világ megváltására.

Negyven nappal Jézus születése után Szűz Mária Szent Józseffel együtt felment a jeruzsálemi templomba tisztulási szertartására és Elsőszülötte felajánlására.

Csodáljuk a Boldogságos Szűz alázatosságát. A törvény szószerinti értelmében nem lett volna kötelessége magát alávetni a tisztulás szertartásának, mert gyermekét szűzessége sérelme nélkül foganta és szülte. Mégis aláveti magát a törvénynek, – s kortársai szemében úgy tűnik, mint aki semmiben sem különbözik a többi édesanyától.

A legcsodálatosabb ennek a napnak titkában az a nagylelkűség, mellyel a Boldogságos Szűz feláldozta az ő szent Fiát. Az ószövetségi anyák részére az elsőszülött bemutatása pusztán szertartás volt, az Úr semmiféle nagy áldozatot nem kívánt tőlük, csak hathatósan emlékeztette őket Isten feltétlen uralmára saját személyük és családjuk tagjai felett. Megfizették a törvényben előírt pénzt és módjukhoz mérten egy bárányt vagy egy pár galambfiókát ajánlottak fel.

Mária a Szentírásból teljes bizonyossággal tudja, hogy Fia egy napon áldozattá lesz. Simeon, a szent aggastyán sem mulasztja el őt erre figyelmeztetni, „Soknak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben: jel, melynek ellenszegülnek s a te lelkedet is tőr járja át" (Lk. 2, 34–35).

Mária nem retten vissza a tudattól, hogy Fiát üldözni fogják s halálra adják. Nem rettenti el a fájdalmak tőre sem, mely évek

folyamán a lelkét mind mélyebben átjárja. Isten szeretetétől égő szívvel és a lelkek üdvösségéért lángolva lép be a Szentélybe. Fenséges nagylelkűséggel ajánlja fel mennyei Atyjának engesztelő áldozatul, váltságdíjként Jézust, kincsét, életét, Isten és a lelkek javára, legyőzve anyai szíve szeretetét.

Míly távol vagyunk az önlegyőzés eme fokától, mert jobban érint saját érdekünk, s ha ez forog kockán, ó jaj!, elfelejtjük Isten és a lelkek érdekét, még a legcsekélyebb áldozattól is visszarettenünk. Ürügyet keresünk, hogy minél előbb kibújjunk alóla. Nyomjuk el önzésünket, emelkedjünk önmagunk fölé, s legyünk méltók Édesanyánkhoz.

*

Christe, cum sit hinc exire,
Da per Matrem me venire
Ad plenam victoriae
Quando corpus morietur,
Fac ut animae donetur
Paradisi gloria.

Krisztusom, ha jő halálom,
Anyád szeme rám találjon
És elhívjon engemet.
S hogyha testem porba tér meg,
Lelkem akkor a nagy égnek
Dicsőségét lelje meg.

139. Isten angyalvilága

„Angyalainak parancsolt felőled, hogy oltalmazzák minden utadat" (Zsolt 90, 11).

A szent angyalokat mélységesen kell tisztelnünk. Őrzőangyalunk minden tiszteletünkre és mély hódolatunkra méltó. Isten „angyalainak parancsolt felőled, hogy oltalmazzák utadat" (Zsolt 9, 11). E parancs erejénél fogva, de irántunk való szeretetükből is őrködnek testünk és egészségünk felett. Megvédenek a fenyegető veszélyek ellen. Gondoskodásuk fő tárgya lelki életünk. Tanítanak s jó gondolatokat sugallnak. Felfedik a ránkleselkedő csapdákat. A testtel, a világgal és a sátánnal való küzdelmeinkben bátorítanak és megerősítenek. Titkos szemrehányásokkal, lelki nyugtalansággal és gyengéd sugallatokkal sürgetnek az erény gyakorlására.

Legyünk meggyőződve, hogy *őrző angyalunknál* nincs jobb bará-

tunk. Irántunk való odaadását sem a róluk való megfeledkezés, sem sugallataikkal való ellenkezés, sem hibáink és bármi egyéb nem kevesbíti. Bennünket papokat, különösen szeretnek, mert hivatásunk az övékéhez hasonló. Nem vagyunk-e mi is, mint ők, szintén küldöttek. „In ministerium missi propter eos, qui haereditatem capiunt in coelis! – azok szolgálatára vannak küldve, akik örökséghez jutnak az égben" (Zsid 1, 14).

Így méginkább van jogunk és okunk pártfogásukban bízni, hiszen hivatásunk ugyanez!

Lényeges, hogy megerősödjünk abban a hitben, hogy állandóan jelen vannak! Limai Sz. Róza, Római Sz. Franciska, Sz. Galgani Gemma mind élvezték őrző angyaluk látható jelenlétét. Folyamodjunk tehát mi is gyakran hozzájuk tiszteletteljes közvetlenséggel.

*

Istenünk, aki irántunk való kimondhatatlan gondoskodásodból szent angyalaidat küldöd őrizetünkre, add meg nekünk, hogy az angyalok társaságát szüntelenül érezzük és egykor örökké tartó társaságuknak is örvendezhessünk.

140. Az őrzőangyalok között

„Az én angyalom veletek lesz" (Bar 6, 6).

Őrzőangyalunk iránti tiszteletünk főként a hozzájuk való imádságban és utánzásukban álljon.

Mindenekelőtt imádkozzunk hozzájuk. Tartsunk ki hűségesen – gyermekkori szokásunkhoz, és reggel–este köszöntsük őket, helyezzük magunkat oltalmuk alá az ismert őrangyal-ima vagy fohász elmondásával.

Ha útrakelünk, helyezzük magunkat őrzőangyalunk oltalmába, az Egyház szellemében. Hofbauer Sz. Kelemen sokat tett Isten szolgálatában. Útnak indulása előtt mindig elmondta a 90. zsoltárt, ezért elmondhatta Judittal: „... megőrzött engem az Úr angyala ... és nem engedte, hogy bemocskolják szolgálóleányát" (Jud 13, 20).

Imádkozzunk azok őrzőangyalaikhoz is, kiknek *gyónását* meg kell hallgatnunk, meg azokéhoz is akikkel valami kellemetlen ügyet kell megtárgyalnunk vagy elintéznünk. Tapasztalni fogjuk míly jótékony hatásúak lesznek ezek az imák.

Kövessük őrzőangyalainkat Isten dicsőségéért való *buzgolkodásunkban.* Ezek a tiszta szellemek egyedül Istenért vannak. Egyedül őérte élnek. „Ezernyi ezren szolgáltak neki és tízezerszer százezren hódoltak neki" (Dán 7, 10).

Kövessük őket amikor nekünk valamit parancsolnak. Ők oda mennek, ahová Isten küldi őket. Segítenek gazdagnak-szegénynek, tanultnak-tanulatlannak, bűnösnek-igaznak, tekintet nélkül a személyek hovatartozására.

Kövessük őket összeszedettségükben. Nem vesztik el Isten színe látását, bár teljességgel a gondjaikra bízottak javára szentelik magukat. Nem szűnnek meg az ő dicsőítését énekelni. „Angyalaik az égben szüntelen látják mennyei Atyám arcát, aki az égben van" (Mt 10, 10).

Újítsuk fel az angyalok iránti hódolatunkat. Éljünk szorosabb és közvetlenebb összeköttetésben velük. Imádkozzunk különösen a mi őrzőangyalunkhoz és kövessük engedelmesen sugallatait. Kövessük őket Isten és a lelkek szeretetében, hogy kiérdemelhessük, egykor társaik legyünk az örök Hazában.

*

Isten szent angyala, aki őrzőm vagy, világosíts, őrizz, kormányozz és irányíts engem, akit rádbízott az isteni kegyesség.

141. Szent József a papok pártfogója

„József ... igaz ember volt".
(Mt 1, 18).

Ez a dicsőséges Pátriárka az egyetemes Egyház Patronusa és pártfogója. Az Egyházé, melyben a pap kiváló helyet nyert és felelősségteljes állást tölt be. Sz. József az égben nagy méltóságnak örvend. Jósága nagy és legfőbb hatalma van Jézus és Mária Szíve felett. De a pap különleges módon áll a Szentcsalád oltalma alatt. Mert a pap valóban egy „másik Krisztus!"

„Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket" (Jn 20 21).

Mi volt Sz. József szerepe? Őrködni a Gyermek Jézus felett. Megőrizni az ő és Szűzanya becsületét. Megmenteni őket minden ellenségtől. Ezt a szerepet a megdicsőült Krisztussal szemben már nem szükséges betöltenie, de folytatódnia kell a papban, aki Jézus megváltói művét folytatja munkálkodásával. „Mit gondoltok, ki a hű és okos szolga, akit Ura a háznépe fölé rendelt, hogy idején enni adjon nekik?" (Mt 24, 45). Az Üdvözítő családja nem tűnt el. Ellenkezőleg napról-napra növekszik, újólag megkereszteltekkel, – de különösen azokkal, akiket Jézus testvéreinek nevez, a papokkal, szerzetesekkel. Ennek a családnak továbbra is Sz. József a bölcs és hűséges pártfogója. Ez Urunk akarata!

Legyünk ezért teljes bizalommal Sz. József iránt: Isten az ő oltalma alá helyezett bennünket.

a) *Megment ellenségeinktől.* Heródes meg akarta ölni Jézust. Az ördög őhozzá hasonlóan meg akarja ölni Jézust a papban. Vihart kelt lelkében-testében. A gonosz szenvedélyeket felszítja benne. Lassanként megkísérli aláásni Jézus szellemét, a természetfeletti szellemet. Megtámadja munkájában mikor üldözést szít ellene az emberek körében.

Meneküljünk Józsefhez! „Ite ad Joseph!" Ő kieszközli számunkra a belső élet, a bizalom, hűség és bátorság nagy ajándékát.

b) Segítségünkre lesz az ideigvaló és *lelki szükségleteinkben.*

Szent József gondoskodott a gyermek Jézus szállásáról és a szükséges élelemről, ruházatról. Akad-e egy is, akit Sz. József sürgős szükségében ne segített volna meg? Néha egészen csodálatos módon. Bennünket is segíteni fog lelki szükségleteinkben, heves kísértés, elbátortalanodás idején. Apostoli munkánkban is biztosak lehetünk Sz. József segítségéről. Az is bizonyos, hogy az életszentségben biztos vezetőnk lesz.

Bízzunk hát Szent Józsefben! Ő hűséges oltalmazónk és legszeretőbb lelki atyánk!

*

Úristen, aki Szent Józsefet fölfoghatatlan gondviseléseddel Szűz Anyád jegyeséül választottad: add kérünk, hogy közbenjárónk legyen a mennyben, akit e földön pártfogónkul tisztelünk.

142. „Menjetek Józsefhez"

„Menjetek Józsefhez, s amit ő mond nektek, azt cselekedjétek" (Ter 41, 55).

Hogyan biztosíthatjuk magunk részére Szent József pártfogását?

Tiszteljük őt fiúi tisztelettel. Magasztos életszentsége, Jézus és Mária határtalan szeretete iránta, a kegyelmi juttatások, melyeket általa nyerünk, mind méltókká teszik őt szívünk egész szeretetére.

Imádkozzunk hozzá! Tegyük szokásunkká, hogy naponta bizonyos imát elmondunk tiszteletére, különösen szerdán imádkozzunk nagyobb buzgósággal hozzá, valamint a márciusi napok folyamán is. Hiszen az Egyház ezeket a napokat különösen az ő tiszteletére szenteli. Végül is dolgozzunk tiszteletének terjesztésén minden módon.

Kövessük őt Jézus és Mária iránti odaadásában! Sz. József egyedül Jézusért és Máriáért élt. Mindent nekik adott. Idejét, erejét, egészségét és életét. Hogy Jézust szolgálhassa a világot szegénység, alázatosság és szenvedés által megváltani akaró tervében, József a királyok leszármazottja lemond minden földi jóról, örömről és dicsőségről. Megelégedett a szegény ácsműhely szürkeségével...

Mint ő, éljünk mi is egyedül Jézusért és Máriáért! Áldozzuk fel önmagunkat és érdekeinket, hogy őket megismertessük és megszeressük.

Mily boldogító lehet meghalni Jézusért és Máriáért, az ő jelenlétükben és karjaikban! Ilyen volt Sz. József halála. Ilyen lesz a miénk is, ha teljes bizalommal, fiúi odaadással tiszteljük nagy Pártfogónkat, Sz. Józsefet és komolyan törekszünk erényei követésére!

*

Dicsőséges Sz. József! Atyai oltalmadba helyezem testemet-lelkemet, mindazt amim van és mi vagyok, múltamat, jelenemet és jövőmet! Bízom benne, megvédelmezel üdvösségem és apostoli munkám ellenségeivel szemben és megadod mindazt a lelki és ideigvaló dolgot egyaránt, amire szükségem van hivatásom teljesítésében.

Jó atyám, Szent József! Köszönöm neked mindazt, amit addig értem tettél. Ígérem hogy tiszteletedre naponta imát mondok és tiszteletedet terjesztem a hívek között is. Eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy hivatásomban hűségesen kitartsak Eszközöld ki részemre a jó halál kegyelmét!

143. Keresztelő Szent János alázata

„Én a pusztában kiáltónak szava vagyok" (Jn 1, 23).

Keresztelő Szent János egyedül Jézus Krisztus dicsőségét kereste. „Neki növekednie kell!" (Jn 3, 30) mondotta. Igen, Jézusnak növekednie kell az emberek megismerésében, megbecsülésében és szeretetében. Ezért az Előfutár egyedüli törekvése az, hogy minden szívet hozzá vezessen!

Születése napján atyja Zakariás elénekelte a Megváltó dicséretét. Ifjú korában a Szentléleknek engedelmeskedve elrejtőzött a pusztában, hogy előkészülhessen az Üdvözítő szolgálatára. Itt Istennel bensőségesen társaloghatott és vezekelve, erényekkel ékesítette fel lelkét. Égő és világító fáklya lett!

Amikor eljött az ideje, hogy tanítványokat gyűjtsön az Üdvözítőnek, és előkészítse őket jövetelére, János elhagyta a pusztát és a Jordán partjain telepedett le. „János a pusztában keresztelt és bűnbánati keresztséget hirdetett a bűnök bocsánatára". (Mk 1, 4). Szigorú élete és kiváló életszentsége köréje vonzották a lelkeket. „Kivonult hozzá egész Judea és Jeruzsálem minden lakója és bűneiket megvallva megkeresztelkedtek nála a Jordán folyóban" (Mk 1, 5).

János kötelességeikre tanította őket. Mindent felülmúló erővel hirdette az igazságot. Amikor e lelkek befogadták szavát, megtisztította bűnbánat által, de nem tartotta őket magánál, hanem elküldötte őket Jézushoz: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit" (Jn 1, 29) – mutatott rá Jézusra.

Így szólt azokhoz a tanítványaihoz, akik elégedetlenkedtek, mert egyesek átmentek Jézushoz: „Én nem vagyok a Krisztus, hanem az ő küldötte." Ezért csakis örvendezhetem, ha a lelkek hozzá mennek! Mert: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem" (Jn 3, 28–30).

Kövessük Sz. János tökéletes önzetlenségét! A felebarátokért hozott áldozatokban ne önmagunkat keressük, hanem egyedül Krisztus diadalát. Ha gyónóink elhagytak bennünket és más lelki vezetőt keresnek, ne engedjünk a bosszankodás vagy féltékenység érzelmeinek! „Csak Krisztust hirdessék" (Fil 1, 18) és legyünk megelégedettek sorsunkkal!

*

Szelíd és alázatos szívű Jézus,
alakítsd szívemet a te Szíved szerint!

144. A prófétánál is nagyobb

„Égő, világító fény volt ő" (Jn 5, 35).

Keresztelő Sz. János maradéktalanul Jézus Krisztus dicsőségéért áldozta fel magát.

Mindenkinek, aki hatásosan akar dolgozni Krisztus dicsőségéért, el kell felejtenie önmagát. A szent előfutár ezt tökéletesen megértette.

Odahagyott minden földi jót: Lakása egy barlang, ruházata teveszőr, étele sáska és erdei méz, itala forrásvíz. Odahagyta családját és a legjogosabb szeretetkötelékeket is feláldozta. Egyedül élt a pusztában. Mert megértette, hogy számára ez az Isten akarata. Lemondott még az Úr Jézussal való együttlétről is, pedig mekkora boldogság lett volna ez számára.

Lemondott saját akaratáról, amikor beleegyezett Jézus megkeresztelésébe és amikor szüntelenül engedelmeskedett a Szentlélek vezetésének. Lemondott saját dicsőségéről és az önszeretet minden kielégítéséről. Messiásnak, a Nagy Prófétának, vagy Illésnek vélték őt, de ő azonnal kijelentette: „Én nem vagyok a Krisztus" (Jn 1, 20). „Én a pusztában kiáltónak szava vagyok! Hát akkor miért keresztelsz? Én csak vízzel keresztelek. De köztetek áll, akit nem ismertek, aki utánam jön... Arra sem vagyok méltó, hogy saruszíját megoldjam" (Jn 1, 25–27).

Végül a Krisztus-hirdette *erkölcs* védelmében feláldozta szabadságát és életét erőszakos halálnak adta oda. János hatalmas volt szóban és tettben, mert egyedüli gondolata Jézus Krisztus

volt. Egyedüli törekvése Krisztus uralma a lelkek fölött. Akaratának és cselekvésmódjának egy célja volt: ezt az uralmat megalapozni, még a maga eltűnése árán is. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem" (Jn 3, 30).

Az Előfutár mindentől elszakadt és ezért a szentség legmagasabb fokára emelkedett. Maga Jézus avatta szentté: „Asszonyok szülöttei között nem támadt nagyobb Keresztelő Jánosnál" (Mt 11, 11).

Mi is az önmagunktól és a világtól való elszakadásunk mértékében leszünk hatalmasok szóban és cselekvésben. Az erény útján való előrehaladásunknak és Isten dicsőségéért való buzgóságunknak nagy akadálya a ragaszkodás a földi javakhoz. Vagy egy bizonyos álláshoz, helyhez, ahol barátaink vannak. Ragaszkodás egy meghatározott munkakörhöz, amit szeretünk vagy ami megfelel ambíciónknak vagy egészségi állapotunknak. Ez a ragaszkodás ezer és ezer ürügyet hoz felszínre lelkünkben, hogy kibujhassunk az engedelmesség alól.

Kérjük Keresztelő Szent Jánost, eszközölje ki számunkra az ő határtalan szeretetét az Úr Jézus iránt. Jézus és az Egyház joggal várják el tőlünk a lehető legnagyobb teljesítményt: azt hogy maradéktalanul Jézus és az Egyház szolgálatába álljunk.

*

Istenünk add meg népednek a lelki örömök kegyelmét és irányítsd híveidet az örök üdvösség útján Keresztelő Sz. János közbenjárására.

145. Szent Péter a sziklaember

„Az igaz hitből él" (Róm 1, 17).

Szent Péter hite csodálatraméltó!

Bizonyos, hogy Istentől a hitnek különös ajándékát kapta. Maga Urunk jelentette ki: „Boldog vagy Simon! Nem a test és a vér jelentette ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám" (Mt 16, 17). Azonkívül az isteni Mester külön imádkozott, hogy „meg ne fogyatkozzék a te hited" (Lk 22, 32).

Péter nem hagyta hitét parlagon. Munkálta azt. Figyelmesen hallgatta Jézus szavát. Követte őt, nehézségeiben hozzá fordult

és bizalommal kért felvilágosítást oly dolgokban, amelyeket nem értett meg. „Uram, kihez menjünk? Neked örök életet adó igéid vannak. Mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy Isten Szentje" (Jn 6, 69).

Hitét szóban is kifejezte: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia" Majd tettben is: „A te szavadra kivetem a hálót" (Lk 5, 5). A Mester hívására belevetette magát a Genezáreti tóba is (Jn 21, 7).

Hite nagyszerű jutalomban részesült. Urunk Pétert tette meg Egyháza alapsziklájává. „Te Péter vagy (azaz kőszikla). Erre a sziklára építem Egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta" (Mt 16, 18). Neki adta a mennyország kulcsait. Az apostoli kollégium fejévé tette és rábízta a lelkek hitben való megerősítésének feladatát: „hogy egykor megtérve megerősítsd testvéreidet" (Lk 22, 32).

Péter hitének tudható be lángoló lelkesedése Jézus Krisztus szolgálatában és buzgalma a lelkek üdvösségében. Sőt ékesszólása is, mely képessé teszi őt arra, hogy mindjárt első beszédjével a zsidók ezreit térítse meg. Csodáljuk meg Péter apostol hitét! Kérjük az Apostolt, akit az Úr felszólított, hogy testvéreit erősítse meg a hitben, ahogy minket is szilárdítson meg hitünkben és papi hivatásunkban.

Élő hittel higgyük az Evangélium minden tanítását! Legyünk hitünkben rendületlenek és szilárdak! Adjon az Úr nekünk állhatatos hitet.

*

Dicsőséges Apostolfejedelem, veled egyesülve hiszek Jézus Krisztusban. Egyedül nála vannak az élet Igéi. Ő a világosság, az igazság, az örök Ige, a teremtetlen bölcsesség. Hiszem mindazt, amit az Anyaszentegyház tanít és kész vagyok hitem védelmében életemet is feláldozni.

146. Szent Péter a hit példája

„. . . Hogy meg ne fogyatkozzék a te hited" (Lk 22, 32).

Követnünk kell Péter hitét.

„Az igaz ember hitből él!" mondja Sz. Pál (Róm 1, 17).

Fasserat atya így szól: „Annyi az erényünk, amennyi a hitünk. Sem több, sem kevesebb!" Ezért csakis hitünk mértéke szerint leszünk lelki beállítottságú igaz papok. Csak ennek arányában fogunk megszentelődni és másokat megszentelni. Mint papnak meg kell mozgatnunk a hegyeket, melyek összezúzzák a lelkeket. Erre a munkára sohasem leszünk képesek, ha nincs legalábbis „mustármagnyi" hitünk (Mt 17, 9).

A hit természetfeletti adomány. Komolyan kell kérnünk imában, elmélkedésben, szentáldozásban. Mondjuk gyakran: „Uram növeld hitünket!" (Lk 17, 5). Növeljük hitünket a Szentírás és a teológia tanulmányozásával. Ha a szent könyveket mélységes alázattal olvassuk, az örök élet Igéire lelünk bennük.

Mint Péter, mi is indítsuk fel a hitet, mikor a Mesterhez közeledünk, vagy a szent hittitkokat boncolgatjuk, vagy meglátogatjuk a tabernákulumban. Ne féljünk így szólni hozzá: „Te Krisztus vagy, az élő Isten Fia" (Mt 16, 16). Éltesse egész apostoli munkánkat a hit szelleme: „Szavadra kivetem a hálót" (Lk 5, 5). A szószékre, gyóntatószékre és a betegekhez mindig „*in nomine Domini*" – menjünk! Akkor lélekhalászásunk csodálatos lesz . . .

Őrizzük meg hitünket éberséggel. Kerüljünk minden olvasmányt, tanulmányt és társaságot, mely gyengítené hitünket!

Mivel Péternek kell megerősítenie testvéreit a hitben, legyünk tisztelettel a pápa tanítása iránt. „Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket megvet, engem vet meg" (Lk 10, 16). Legyünk a Szentszék odaadó hívei: „*Ubi Petrus, ibi Ecclesia!*" Így leszünk igazi katolikusok és igazi papok. Jézus velünk lesz, ha mi a pápával vagyunk! „Én veletek vagyok mindennap a világ végéig" (Mt 28, 20). És akkor: „Si Deus pro nobis, quis contra nos" – Ha Isten velünk van, kicsoda ellenünk!

*

Jézusom, aki imádkoztál Péterért, imádkozzál értem is, hogy hitem kincsét csorbítatlanul megőrizzem. Add, hogy áthasson isteni tanításod és azt buzgón terjesszem.

Szeplőtelen Szűz, eszközölj ki számomra a tiédhez hasonló hitet.

147. Szent Pál buzgósága

„Én örömest hozok áldozatot, sőt magam is teljesen föláldozom a lelkekért" (2 Kor 12, 15).

Milyen forrásból fakadt Szent Pál buzgósága?

Először is *Krisztus iránti szeretetéből:* „Élek ugyan, de nem én, Krisztus él bennem" (Gal 2, 20) kiáltotta. Miért ne szeretném hát őt viszont? Hálámat azzal mutatom ki, ha érte mindennemű megpróbáltatást és szenvedést elviselek. Így jóváteszem a rosszat is, melyet működésemben elkövettem. Ezentúl „Krisztus számomra nyereség" (Fil 1, 21). Küldetésem őt megismertetni és megszerettetni. Az embereket iránta való engedelmességre késztetni. Az ő érdekei az enyémek s így a szeretet átalakít krisztusivá. „Élek, de már nem én, Krisztus él bennem" (Gal 2, 20).

Második forrása: *szeretete a lelkek iránt.* Azért szereti ezeket a lelkeket, mert megérti Jézus Szíve szeretetét a lelkek iránt. Látta, hogy Isten Fia emberré lett és meghalt a kereszten, hogy igazzá tegye a lelkeket, hogy megváltsa és megszentelje azokat és így bekebelezze titokzatos Testébe. Pál tehát megérti a lelkek értékét és azok árát. Ezért egyedüli törekvése Krisztusban a lelkeket megszentelni. Ettől a munkától semmi sem tartja vissza. Szenved testileg, lelkileg. De ez nem hűti le buzgóságát. Szeretete természetfeletti: örömest áldozza fel magát a lelkekért (2 Kor 12, 15).

Harmadik forrása buzgóságának az a szilárd elhatározása, hogy *megmentse saját lelkét.* Részére az üdvösség valóban a hivatáshűségtől függött! Hiszen Isten arra választotta ki, hogy nevét a pogányok és királyok előtt hirdesse (Csel 9, 15). Ezért oda kellett mennie, ahová Isten hívta és küldte. Különben üdvössége forgott volna kockán. „Jaj nekem, ha nem hirdetem az Evangéliumot" (1 Kor 9, 17). „Mindezt az evangéliumért teszem, hogy én is részesedjek benne" (1 Kor 9, 23).

Mint Sz. Pál, gondoljunk mi is Jézusnak irántunk való szeretetére. Gondoljunk a lélek értékére, örök üdvösségünkre, a jutalomra, melyet hűségesen betöltött hivatásunkért kapunk. Ekkor ismét érezni fogjuk szívünkben a szent buzgóság lángját.

*

Istenem, ki Szent Pál apostol prédikációjával térítetted meg a pogányok sokaságát: add, kérünk, hogy mi is élvezhessük pártfogását.

148. Szent Pál apostolkodása

„Őt választottam eszközül hogy, nevemet hirdesse a pogányok, királyok és Izrael fiai előtt" (Csel 9, 15).

Mire sarkallta Sz. Pált buzgósága?

Sokat *imádkozott.* Jobban tudta bárki másnál, hogy a lélek megtérése mindenekelőtt a kegyelem műve. Ez a kegyelem Isten adománya. „A növekedést Isten adja" (1 Kor 3, 6). Ha egy apostol élvezni akarja munkájának gyümölcsét, lelkét Istenhez kell emelnie buzgó imában. „Tanúm az Isten . . . Szüntelenül megemlékezem rólatok könyörgéseimben" (Róm 1, 9).

Azután *keményen dolgozott.* Nem múlta-e felül valamennyi apostoltársát? „Többet fáradtam mindnyájuknál" (1 Kor 15, 10). Bárhová elmegy, ahová Isten akarata küldi. Főként a pogányok közé, kiknek megtérítése különleges feladata. Jézus Krisztust hirdeti, a Megfeszítettet! „Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az" (Róm 1, 16).

Sz. Pál csodákkal erősíti igehirdetését de méginkább a legmagasztosabb erényekkel: *önzetlen ember.* „Az Úr úgy rendelte, hogy aki az evangéliumot hirdeti, az evangéliumból éljen. Én azonban mindebből semmit sem élveztem" (1 Kor 9, 14–15). *Alázatos* is: „Mindenkinek szolgájává lettem, hogy minél többet megnyerjek" (1 Kor 9, 19). *Megértő,* jóságos és szeretetteljes: „A gyöngék közt gyönge lettem. . ." (1 Kor 9, 22). Tehát joggal elmondhatta: „Legyetek követőim" (1 Kor 4, 1).

Hogy Jézusnak lelkeket adhasson és őt adhassa a lelkeknek, Sz. Pál nem retten vissza semmiféle áldozattól: „Nem keresem, ami nekem hasznos, hanem ami másoknak az, hogy üdvözüljenek" (1 Kor 10, 33). Ismerjük szenvedésének történetét (2 Kor 11, 23–29). Ezeket örömmel viselte el: „Örömmel dicsekszem gyöngeségeimmel" (2 Kor 12, 9). Apostoli munkáját a kereszt

teszi termékennyé!" . . .amikor gyönge vagyok, akkor vagyok erős" (2 Kor 12, 10).

Kérjük Szent Pált égő és fáradhatatlan buzgalomért, amely imára, apostoli munkára és nagylelkű áldozatosságra késztet bennünket is. Egyszóval mindarra, amit az apostoli élet megkíván tőlünk.

Mária, apostolok Királynéja, könyörögj érettünk!

*

Istenem, ki az egész világot Szent Pál igehirdetésével tanítottad: add, kérünk, hogy az ő példájára közelebb juthassunk hozzád.

149. Szent András kereszt-szeretete

„A törvény által meghaltam a törvénynek, hogy Istennek éljek" (Gal 2, 19).

Az Üdvözítő egy napon Pétert és Andrást látta a Galileai-tó partján, szólítja őket: „Jöjjetek utánam!" (Mt 4, 19). Ez felhívás volt a keresztre. Valóban mindketten keresztre szegezve haltak meg! Péter Rómában, András Achajában.

Sz. András hőn vágyott a kereszten való kínszenvedésére. Kimerülten a sok munkától, az aggkor terhétől, mégis sietve megy oda, ahol a kereszthalál vár rá. A kereszt láttán szíve felújjong. Üdvözli, megáldja és átöleli . . . azt sem tudja, hogyan fejezze ki iránta való szeretetét. „O, bona Crux!" – kiált fel. Boldogság forrása, régen áhítoztam rád: „diu desiderata!" Vajon lehetséges-e téged ismerni és nem szeretni? „Sollicite amata!" Téged kereslek szüntelen! „Sine intermissione quaesita!" Végül enyém vagy. Most, hogy készen látlak, fogadj karjaidba és minden vágyam teljesült: „et aliquando cupienti, animo praeparata." Örvendezz velem, újjongó örömmel, „ita et tu exultans, suscipias me!"

Felszegezik a keresztre. Két egész nap függött rajta. Innen tanít, buzdít. A tömeg nem fárad bele hallgatásába, aki oly boldognak látszik szörnyű kínjai között is. Míly ékesszólóan hirdeti a keresztet erről a keresztről, mennyire megszeretteti azt!

Hallgatói szánalomból meg akarják őt szabadítani kínjaitól, de ő nem engedi. Látva hogy nem engednek kérésének, és hogy a bíró is már-már visszavonja ítéletét, András az Úrhoz könyörög, mentse meg őt ettől a szerencsétlenségtől. „Istenem! – kiáltja – neked adom magam, ne tagadd meg tőlem kegyelmedet, amelyért esedezem: hogy ezen a kereszten hallhassak meg! „Ne permittas me ab impio judice deponi!"

Míly lelki nemesség! Míly hallatlanul szereti a keresztet ő. De vajon én, Jézus Krisztus tanítványa és apostola szeretem-e? Nem rettegek inkább tőle? Nem kísérlem-e meg állandóan kikerülni azt?. . .

*

Uram Jézus Krisztus, aki irántam való szeretetedből elviselted a keresztet, és megvetetted a meggyaláztatást, add, hogy mint Szent András, én is szeressem a keresztet, türelemmel és megadással viseljem el mindazt, amit nekem küldesz.

150. A keresztet szeretnünk kell

„A kereszt hirdetése ugyan oktalanság azoknak, akik elvesznek, de nekünk. . . az Isten ereje" (1 Kor 1, 18).

Miért szerette Sz. András oly forrón a keresztet?

Mert Jézus szerette a keresztet. András jól megfigyelte, hogy Jézus mennyire szerette a keresztet, hiszen sokat beszélt erről. „Vágyva-vágytam, hogy elfogyasszam a húsvéti vacsorát" (Lk 22, 15). „Én pedig ha fölmagasztaltatom, mindent magamhoz vonzok" (Jn 12, 33).

Tehetett-e András egyebet, mint hogy ő is szeresse a keresztet? – Üdvözlégy drága kereszt, fogadd annak tanítványát, ki keresztfára volt szegezve, Krisztus, a Mesterem!

Szeressük a keresztet, mert az a mi kincsünk. A világra áldást a kereszt áraszt. Kegyelmet szerez: „crux pretiosa". – Ó szent Kereszt áldott fája! András szomjúhozta a Megváltó kegyét mind maga, mind a lelkek számára. Ezért minden szeretetét a

keresztnek szentelte és hozzá vágyik, s karjain kíván meghalni. „Amator tuus semper fui, et desideravi amplecti te! – Mindig szerettelek és vágyva vágytam arra, hogy átöleljelek".

Bennünk is ilyen vágyat kellene, hogy ébresszenek. Jézus nem kevésbé a mi példaképünk, mint ahogyan az apostolok példaképe is volt. Nekünk is ugyanazokra a kegyelmekre van szükségünk mint nekik. Mi ugyanazt a boldogságot reméljük elnyerni, mint ők, és nekünk is a kereszt adja a jogot. Mégis nem állnak-e ránk is Sz. Pál szavai: „Sokan úgy élnek, mint Krisztus keresztjének ellenségei" (Fil 3, 18).

Szeressük tehát a keresztet és emlékezzünk arra, csak annak nehéz, aki azt *cipeli*, de könnyű, aki azt *hordozza*. Jézus fenntartja és vigasztalja azokat, akik nagylelkűen ölelik át keresztjüket.

Kérjük Szent Andrástól a kereszt szeretetének kegyelmét és a „Krisztus követése" szavainak megértését és ízlelését: „A keresztben a mennyei gyönyörűség bősége rejlik, a keresztben bátorság van, a keresztben szívbeli örömöt találunk, a keresztben van minden erény, a keresztben van az életszentség csúcsa" (Kempis Tamás).

*

Alázatosan könyörgünk hozzád Urunk, hogy amint Sz. András apostol egykor tanítója volt Egyházadnak, úgy közbenjárónk legyen előtted.

151. A tanítvány, akit Jézus szeretett

„Az Jézus keblére hajolt"
(Jn 13, 23).

Milyen erények tették János apostolt Jézus szeretett tanítványává?

Elsősorban *tisztasága*. Jézus jobban szerette őt, mert tisztasága miatt nagyobb szeretetet érdemelt. Szűz volt, amikor az Úr kiválasztotta és mindig az is maradt. A Szentlélek azt mondja „Azt kedveli az Úr, aki tisztaszívű" (Péld 22, 11). A király Krisztus, „aki a liliomok között felüdül" (Én 2, 16).

Másodszor *szeretete* miatt. János apostol megértette és magáévá tette Jézus tanítását, melyet neki és bátyjának, Jakab apostol-

nak adott, mikor Szamaria városára tűzesőt kértek. „Nem tudjátok, milyen lelkület van bennetek. Az Emberfia azért jött, hogy megmentsen" (Lk 9, 55–56). János apostol ettől fogva törekedett megszerezni isteni Mestere szelídségét és szeretetét. Drága kincsként őrizte szívében minden idevágó mondását és a szeretet apostola és evangélistája lett! A testvéri szeretet – mondja – Isten szeretett gyermekévé tesz bennünket! „Mindaz, aki szeret, Istentől született és ismeri az Istent" (1 Jn 4, 7).

Végül gyermeki *bizalma* Jézushoz. Jézus hívására János telve bizalommal, azonnal elhagyja atyját, hajóját és hálóit. Csatlakozott az Úrhoz és haláláig hűségesen kitartott mellette. Hitt Jézus Szíve szeretetében! „Megismertük a szeretetet . . . és hittünk benne" (1 Jn 4, 16). Törekedjünk hát tökéletes szívtisztaságra, ártatlan felebaráti szeretetre és Jézus iránti korlátlan bizalomra. Ekkor mi is szeretett tanítvánnyá válunk.

*

Istenem, ki látod a mindenfelől feltörő nehézségeket, add, – könyörögve kérünk, – hogy Sz. János apostolod és evangélistád dicsőséges közbenjárása mindenkor védelmünkre lehessen.

152. Szent János apostol kegyelmei

„Az én lelkemmel töltöttem be őt! . . ."

Jézus Sz. Jánost bizalmasává tette. Magával vitte nyilvános életének minden fontos eseményére, a Táborhegyre, a Getszemániba, a Golgotára és bármikor, midőn nagy csodát szándékozott tenni. Megengedte, hogy Szent Szívén pihenjen. Nem volt titka előtte. Amikor Péter meg akarja tudni, hogy ki az áruló, Jánoshoz fordult, akinek oly nagy befolyása volt Jézusnál.

Jézus Sz. János apostolt Szűzanyja választott gyermekévé tette a Golgotán. „Mikor Jézus látta, hogy ott áll anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: „Asszony, nézd, ő te fiad. Aztán a tanítványhoz fordult: Nézd, ő a te anyád" (Jn 19, 26–27) Mekkora kegyelem! Urunk a Boldogságos Szűznek szenteli János apostolt! Ha János apostol teljesíti Szűz Máriával szemben a

kötelességeit, akkor Mária igazi anyja lesz neki. Számtalan kegyelmet és áldást nyer számára.

Jézus barátsága János apostol számára rendkívüli világosság forrása lett. Apostol, próféta és a legmélyebb evangélista mindegyik között. „Mint a sas, János a magasba tört; magát az Atyát is elérte, ő az, aki így szól: Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és az Ige Isten volt" – írja *Sz. Jeromos*. Az utolsó vacsorán ott pihent Jézus keblén. Boldog apostol, ki előtt a mennyi titkok feltárultak!

Sok világosságra van szükségünk, hogy a lelkekben Isten munkáját jól végezzük. Ezt mind meg is találjuk Jézus barátságában.

*

Tisztellek Téged, dicsőséges Apostol. Az utolsó vacsorán abban a megtiszteltetésben részesültél, hogy Jézus keblén pihenj. Szűzi apostol, kire a haldokló Jézus szűzi édesanyját bízta. Te, akinek tisztasága oly kedvessé tett az Úr előtt, eszközöld ki számomra a Mester barátságának kegyelmét. Végül add, hogy mindig oly tisztán őrizzem szívemet, hogy képes legyek megérteni Isten dolgait, és így megvalósíthassam az evangélium szavait: „Boldogok a tisztaszívűek, mert látni fogják az Istent".

153. Vianney Szent János, a lelkipásztorok védőszentje

„Buzgalommal buzgólkodtam a seregek Uráért, az Istenért" (3 Kir 19, 14)

Vianney Szent János joggal alkalmazhatta magára a zsoltáros szavát: „Emészt a buzgóság házadért" (Zsolt 68, 10) s az ő számára a templom nem volt más, mint Isten háza (Ter 28, 17). Sohasem lankadt el azt mind méltóbbá tenni ahhoz, aki ott lakott. Sem költség, sem fáradtság nem volt túl nagy, ha a templom berendezéséről, díszítéséről volt szó. Példájára papok és hívek – akik befolyása alá kerültek – csatlakoztak a templommegújító mozgalomhoz. Így alkultak át elhanyagolt, raktárszerű helyiségek imádságos szentélyekké, melyeket szebbnél szebb ruhák, stb. még pompásabbá tettek.

Míly szemrehányásra méltók azok a papok, akik templomaikban hanyagságot és rendetlenséget tűrnek meg. Bezzeg a plébániai lakásukban ezt nem néznék el! . . . Az oltárnál sokszor oly kopott és szennyes ruhában jelennek meg, melyért szégyenkeznének, ha saját öltözetük lenne!

Bármíly drága is volt e szent plébánosnak az anyagi templom, mégis gondoskodásának elsődleges tárgyai *a lelkek* voltak, akiket ki akart békíteni Istennel. A szíveket akarta Isten templomává építeni. Ezért tartotta népszerű, közvetlen hangú katekéziseit. Ezért mondott rövid prédikációkat, melyek oly élénken festették az erény szépségét és a bűn utálatosságát, az ég örömeit és a pokol borzalmait, az istenszeretők boldogságát és a bűnbánat szükségességét. Ezért ült végnélküli órákat a gyóntatószékben, melyeket csupán szentmiséje, az oltárlépcsőn végzett imája, csekély és nyomorúságos néhány órányi alvás és ugyanily étkezés szakított félbe.

Ez az égő buzgóság mélyen gyökerezett az örök igazságokban való feltétlen és élő hitében. A hit bizonyosságával tudta, sok lélek jár a pokol lángjának veszedelmében és neki, Isten papjának kell ráirányítani tekintetüket erre a veszedelemre. Arra törekedett, hogy megmentse őket ettől. Ha az irgalmas Isten, ezekért a lelkekért halálra adta szeretett Fiát, nem volt illő, hogy a pap, az ő segítőtársa kímélje önmagát.

Mint ő, mi is papok vagyunk. Ha a mi buzgóságunk távol is áll az övétől, ez azért van, mert gyenge a hitünk. Mert nem ébredtünk tudatára felelősségünknek, mely isteni küldetésünkben a lelkek megmentésére irányul. Talán megelégszünk azzal, hogy papi kötelességünket úgy tekintsük, mint az állami tisztviselő szokta tekinteni kötelességét az állammal szemben? Talán megelégszünk, ha a lehető legkevesebbet tesszük, mely elegendő ahhoz, hogy Isten Egyházában, rangunkat és helyzetünket megtartsuk? Istenem erősítsd hitemet!

*

Szent plébános, papok példaképe, plébánosok védőszentje, eszközöld ki számunkra Istentől, – akit úgy szerettél és oly jól szolgáltál, – egy szikráját annak a buzgóságnak, mely oly lángolóan égett szívedben, hogy gondatlanságunk és közömbösségünk által sose engedjük elveszni a lelkeket, kiket Isten egykor számon kér tőlünk.

154. Vianney Szent János alázatossága

„Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmét adja (Jak 4, 6).

Ha Vianney Sz. János rendkívüli apostoli sikereinek az okát keressük, úgy látjuk, hogy Isten kegyelme után az nagy alázatosságának tudható be. Ő színtiszta alázat volt. A magáról alkotott reális véleményt megkapóan fejezi ki önmaga: „Ha Isten egy nálamnál tudatlanabb és méltatlanabb papot fedezett volna fel, akkor őt tette volna helyemre, hogy irgalmának nagysága a szegény bűnösökkel szemben megmutatkozhassék."

Ezek nem üres szavak voltak nála, – mint azoknál akik alázatosságuk dicséretét keresik. Nem, szavai egy valóban őszinte alázatos szív megnyilatkozásai voltak. Ebben nem kételkedhetünk. Vianney János alázatossága valódi erénynek bizonyult ama különféle próbákban, amelyek gyakran megmutatják a hamis alázatosság ürességét a meg nem érdemelt rosszallás, megrovás, végnélküli dicsőítés által.

Abban az időben, mikor gyóntatószékét minden rendű és rangú ember, bűnösök ostromolták, egy paptársa elég igazságtalan és durva hangon írja: „Ha valaki oly kevés teológiai tudással rendelkezik mint ön, nem volna szabad belépnie a gyóntatószékbe." Vajon hasonló stílusban felelt? Távolról sem! „Legkedvesebb és mélyen tisztelt paptestvérem – irta – mennyire meg van az okom, hogy önt szeressem: ön az egyetlen személy, aki valóban ismer engem!" Életének ugyanebben a korszakában történt egy papi gyűlésen, ahol egyhangúlag elhatározták, hogy a püspöknek jelentik: „egy plébános tudatlansága és tehetetlensége több elővigyázatosságra szolgáltathat okot!" . . .

Amikor ő – a kérdéses plébános – véletlenül egy példányt kapott ebből a rosszindulatú határozatból, a többi aláíráshoz hozzáírta a saját nevét is és elküldte feletteseinek abban a reményben, hogy elmozdítják abból a pozícióból, amelyre magát méltatlannak ítélte. Vajon az igazi alázatosság messzebbre mehet-e még?

Alázatosságának még ennél is megkapóbb bizonyítéka az a tény, hogy amíg a legnépszerűbb és legismertebb papja volt

Franciaországnak – még nyilvánosan szentnek is tisztelték – püspöke és császára, (ez utóbbi a becsületrend keresztjét adományozta neki), kitüntető tisztelettel bántak vele, míg főpapokat látott szószéke előtt, meg híres szónokokat és nagy tudósokat, őt ez az általános csodálat nem érintette. Sem hízelkedés, sem megérdemelt dicséret nem zavarta őt, továbbra is a „szegény arsi plébános" maradt.

Ennek az alázatosságnak köszönheti azt a nagy hatalmát Isten Szíve felett, aki „kegyelmét az alázatosnak adja" (Jak 4, 6). Ebbe az önmagától úgy kiürített lélekbe Isten bőségesen árasztotta kegyelmét, mely azt csordultig megtöltötte és képessé tette arra, hogy számtalan lélek részére az üdvösség forrása lehessen. Ez a szent jól látta a csodálatos művet, melynek ő volt a központja, de Szent Pállal így szólt: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok" (1 Kor 10, 10).

Vajha csak kis részben volna birtokunkban Vianney Szent János alázata! Vajha nem vennénk oly rossz néven a kritikát és nem lázadoznánk a megszólás ellen és nem ragaszkodnánk minden egyes alkalommal olyan görcsösen a méltóságokhoz, a címekhez, a rangokhoz!

Vajha ne lenne bennünk oly erős a szereplési vágy, s nem akarnánk mindig az újságokban szerepelni, tapsot és csodálatot aratni...

Vajha ne akarnánk oly tanultaknak és képzetteknek látszani minden elképzelhető kérdésben. Vajha ne tartanánk magunkat mindenben tévedhetetlennek.

Ne felejtsük el soha: Isten csak az alázatosaknak adja kegyelmét!

*

Szelíd és alázatos szívű Jézus, alakítsd szívünket a Te Szíved szerint.

II. RÉSZ

PAPI SZOLGÁLAT ÉS ÉLET

A papi eszmény a II. Vatikáni Zsinat tükrében

A PAPI SZOLGÁLAT ÉS ÉLET

„Optatam totius Ecclesiae renovationem" kezdetű zsinati dekrétum az egész Egyház kívánatos megújhodását leginkább a papságnak Krisztus lelkületétől áthatott szolgálatától várja. Ezért hozott rendelkezést a papság képzéséről, a „Papi szolgálatról és életről". Ezeknek a dekrétumoknak alapján igyekszünk megrajzolni a papi ideált, amelyet a mai világban állít elénk az Egyház.

1. Fény és árnyék a papi hivatásban

a) *Bensőséges kapcsolat Krisztussal*

Milyen megrendítő a lábmosás jelenete az utolsó vacsorán! (Jn 13) Jézus odatérdel apostolai lábához s megmossa. Rabszolga módjára kiszolgálja őket. Azok szinte dermedten nézik, s tűrik ezt a szolgálatot. Megértik belőle, hogy Jézus nagyon szereti őket, amikor így megalázza magát előttük. Megmossa annak lábát is, aki néhány óra múlva elárulja, azét is, aki megtagadja, azokét is, akik gyáván cserbenhagyják. . .

Ezek az apostolok minden kiválasztottságuk ellenére is milyen gyarlók. Ezért van a lábmosás: azt szeretné, ha egészen tiszták lennének. Nem a lábmosó vízben, hanem rájuk árasztott szeretetében fürészti, mosogatja őket Jézus.

Amikor fölkel a lábmosástól, megmagyarázza apostolainak, nekik is így kell tenniök egymással. Mert azt a szeretetet, amelyet a lábukhoz térdelő Jézustól kaptak, nekik az emberek lábához térdelve kell továbbadniok. „Nem nagyobb a szolga uránál, sem a küldött a küldőjénél. Boldogok vagytok, ha megértitek ezt, és

így is tesztek" (Jn 13, 16). Nem uralkodásra, hanem szolgálatra szenteli fel apostolait.

Krisztusnak ez a parancsa azóta sem változott. Ma is a szolgálatra kész szeretet az apostolok legjellemzőbb vonása. A papnevelésről szóló zsinati dekrétum azt mondja: „Világosan értsék meg a növendékek, hogy nem parancsolás vagy megtiszteltetést jelentő állások várják őket, hanem Isten szolgálatára és a lelkipásztori munkára kötik le teljesen magukat" (19).

Van-e bennem ilyen lábhoz térdelni kész szeretet, alázat, hogy megfürösszem Isten szeretetében a nyomorúságosakat?

b) *Éjszaka volt*

Judás lábát hiába mosta meg Jézus. Nem használt neki. Ridegen és hidegen ült ott. Ez az alázatos szeretet még jobban megrögzítette őt hidegségében, s a felhívás, hogy neki is majd így kell tennie, felbőszítette inkább. Ő nem szolgálni, hanem *uralkodni* akart. S ha már előkelő állást nem remélhet Jézus közelében, akkor legalább pénzt kapjon. Otthagyja Jézust, kimegy az éjszakába.

Éjszaka lesz az egyes lelkekben is, akik egy hatalomvágyó pap közelében kénytelenek élni. Besötétedik az egyházközségek élete, ha a pap uralkodni, s nem szolgálni akar. Milyen sötét árnyékot borítanak Krisztus egyházára a cím- és rangkórságban szenvedők!

Tudjuk, hogy a fénnyel együtt jár az árnyék is. A papi hivatás oly magasztos, hogy mellette bizony jobban feltűnik az árnyék. Vannak Krisztus lelkületétől áthatott papok is, akik igen nagy áldozatkészséggel és szeretettel szolgálják a rájukbízottakat. Ezek megértették, hogy Krisztus most ott van híveikben, s várja bennük papjaitól a viszontszeretetet és szolgálatot.

Vizsgálják meg, milyen inditékaink vannak a papi hivatásban. Mik az elképzeléseink jövendő papi életünkről? Uralkodni, kiemelkedni akarunk-e, vagy inkább szolgálni? Mert ha van bennünk úrhatnámság, tiszteletvágy, ábrándozás a kitüntetések után, akkor ezeket ki kell gyomlálni magunkból minél előbb. Gondolkozzunk azon is, hogy szerintünk miben is áll az a szolgálat. Abban-e, hogy a hozzánkfordulókat kiszolgáljuk, vagy abban, hogy magunkat megalázva, szolgálatunkat azoknak is fel-

kínáljuk, akikről sejtjük, hogy megvetnek amikor lábukhoz térdelünk?

*

A lábmosó Krisztushoz: Uram, te igen nagy leckét adtál fel nekünk. Nekem is okulnom kell belőle. Csak úgy tartozhatom hozzád, ha alávetem magamat ennek a szertartásnak s a feladott leckét is elkészítem. Segíts, hogy ne olyan pap legyek, aki csak odatartja a lábát, hogy te megmutasd szeretetedet, hanem olyan, aki maga is odatérdel a lábakhoz s követi példádat.

2. Krisztus az Örök Főpap

a) *Csak akit Isten meghív*

Az Újszövetségben csak egyetlen pap van és egyetlen áldozat: s ez Krisztus! Mi, akik papok vagyunk, azon a címen vagyunk papok, hogy Ő részesít minket papságában. Ennek az egyetlen főpapnak vagyunk mi tagjai, ezért hívnak minket is papoknak. Ha kiesnénk a Krisztussal való egységből, kiszakadnánk az ő testéből, megszűnnénk papok lenni! Lehet, hogy külsőleg még egy ideig tevékenykednénk, mint papok, de már valójában nem lennénk azok.

A pap ugyanis közbenjáró Isten és az emberek között. Amint Szent Pál mondja: „Minden főpap ugyanis az emberek közül való és az emberek képviseletére van rendelve az Isten tiszteletével kapcsolatos dolgokban, hogy ajándékot és áldozatot mutasson be a bűnökért" (Zsid 5, 1). Az emberek képviselője ugyan, de *nem az emberek választják, hanem az Isten hívja meg.* „Senki sem vállalhatja a tisztséget, csak az, akit Isten *meghív*, mint Áront" (5, 4). „Így Krisztus sem önmagát emelte a főpapi méltóságra, hanem az, aki így szólt hozzá: „Az én fiam vagy, én ma szültelek". Másutt pedig így szól: „Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendjeképp" (5, 6). Az ember nem mint egyenrangú tárgyalófél küld képviselőt Istenhez, hiszen halálraítélt, s kegyelemre szorul. Hogy mennyire nem is találhatott az emberiség alkalmas közvetítőt, abból láthatjuk, hogy maga Isten lett emberré, hogy közve-

títsen Isten és ember között: „Hiszen egy az Isten, egy a közvetítő Isten és ember között: az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta magát mindenkiért" (1 Tim 2, 5). Nem is lehet tehát más közvetítő, más pap, csak az emberré lett Isten-Fia. Egyetlen pap, egyetlen közvetítő van: Krisztus.

Lám, mennyire fontos, hogy eggyé legyünk Krisztussal! Hiszen enélkül csak bitoroljuk a papi nevet, és csak hókusz-pókuszt űző pogány varázslók lennénk. Nem tudományunk, nem ügyességünk, nem rátermettségünk tesz bennünket pappá, hanem Krisztushoz tartozásunk! És jaj, milyen keveset törődünk ezzel a nélkülözhetetlen feltétellel. Mily felületesen használjuk a kegyelmi eszközöket. Mily felületes a szentgyónásunk, a kötelességteljesítésünk, a lelkiismeretvizsgálatunk!

b) *Krisztus papsága*

A fentiekben idéztük, hogy Krisztus sem önmagát emelte a főpapi méltóságra, hanem az, aki így szólt hozzá: „Az én fiam vagy, én ma szültelek!" Krisztus, az Örök Főpap nem volt öröktől fogva főpap. Hiszen a papnak az emberek közül kell választtatni, igazi embernek kell lennie. Krisztus papsága akkor kezdődött, amikor az ő emberi élete: a Megtestesüléssel.

Érdemes lenne kitérni arra, hogy minket is az emberek közül választ ki Isten. Csak aki *egészen ember*, az lehet igazán pap. A félember nem lesz igazi pap sohasem! Törődünk-e vele, hogy egész emberek legyünk?

Most azonban inkább az érdekel bennünket, hogy a mi esetünkben nem a megtestesülésünkkor, vagy embrió korunkban leszünk papokká. Emberi természetünk ugyan már akkor is megvan, de nekünk még az *isteni természetben* kell részesülnünk, hogy résztvehessünk Krisztus papságában, közvetítői szerepében. Nem minden ember, hanem csak az isteni természetben részesített ember lehet pap. A keresztségben leszünk az isteni természet részesei, amikor Isten belénk árasztja megszentelő kegyelmét. A kegyelem állapotában isteni természetben részesített emberek vagyunk, s részesülünk Krisztus papságában is. Ha kiestünk a kegyelemből, akkor elszáradt, tűzrevaló venyigéi vagyunk az isteni Szőlőtőnek.

Minden a kegyelemtől függ! Attól, hogy Krisztus bennünk, mi

pedig őbenne éljünk. Ez a papi hivatás és élet Alfája és Omegája. De nemcsak azé! Hanem a keresztény életé is! Hiszen a kettő nem valami egymástól elütő dolog. A bennünk élő krisztusi élet tesz kereszténnyé is, meg pappá is. Amiből kövekezik, hogy ha csődöt mondunk a papságban, csődöt mondtunk a kereszténységben is! Nehezen lehet elképzelni, hogy aposztata papok – még házasságuk rendezése esetén is – igazán jó keresztény családapák tudjanak lenni, akiket példaképül állíthatnánk a hívek elé . . .

*

Az Örök Főpaphoz: Urunk, Te egész ember akartál lenni, s mindenben hasonló lettél hozzánk, a bűnt kivéve. Megismerted nyomorúságunkat, s így valóban jól képviselsz minket az Atyánál. Engedd, hogy mi meg téged ismerjünk meg, s általad az Atyát, hogy jól közvetíthessük Isten szeretetét az embereknek.

3. Isten népének királyi papsága

a) *A királyi papság eredete*

A II. Vatikáni zsinat a következőket mondja a királyi papság eredetéről a Papi életről és szolgálatról szóló decretumban: „Az Úr Jézus, akit az Atya megszentelt és a világba küldött (Jn 10, 36) a Lélek kenetében részesítette egész titokzatos testét. Őbenne a hívek valamennyien szent és királyi papsággá lesznek. Általa Istennek lelki áldozatokat mutatnak be és hirdetik annak dicsőségét, aki a sötétségből meghívta őket csodálatos világosságába. Nincs tehát olyan tag egy sem, akinek ne volna része az egész test küldetésében, ezért szentül szívében kell őriznie mindegyiknek Jézust és a próféta lelkületével kell tanúságot tennie róla".

Majdnem szó szerint ugyanezt mondja az Egyházról szóló konstitúció is, amikor Isten népéről beszél a 2. fejezetben: „Krisztus Urunk, az emberek közül való Főpap, az új népet Istennek, Atyjának országává és papjaivá tette (Jel 1, 6). Ha ugyanis megkeresztelkednek, akkor az újjászületés által, meg a Szentlélek kenete által fölszentelődnek lelki házzá és szent papsággá, hogy a keresztény embernek minden cselekedete által lelki áldozatot

mutassanak be, és hirdessék annak csodatetteit, aki a sötétségből meghívta őket a tulajdon csodálatos világosságára. Ezért Krisztus összes tanítványai legyenek állhatatosak az imádságban, és közösen dicsérjék az Istent. Adják oda magukat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul. A földön mindenütt tanuskodjanak Krisztusról, és kérdőrevonóiknak adjanak számot az örök élet bennük levő reményéről" (1 Pét 3, 15).

Látjuk tehát, hogy papságunk Krisztusban gyökerezik. A keresztségben az ő testének tagjaivá lettünk, s így részesültünk küldetésben és papságban. „Nincs tehát olyan tag egy sem, akinek ne volna része az egész Test küldetésében" – mondja a Zsinat, – „ezért szentül szívében kell őriznie mindegyiknek Jézust, és a próféta lelkületével kell tanuságot tennie róla." Igen, így tesz az egész Egyház, Isten népe, s így kell tennie mindegyik tagjának is. Manapság sokat beszélnek a hívek *általános* papságáról, amely nem más, mint az a királyi papság, amelyről a Zsinat szól. Van olyan nemkatolikus felfogás is, hogy emellett a királyi papság mellett nincs szükség olyan papokra, amilyenek a katolikus papok is, hiszen a papi feladatokat a keresztség jogán elláthatják a hívek is.

b) *A Királyi papság a vatikáni zsinat szerint*

Mint a legtöbb tévedésben, ebben is van valami igazságmag. A hivatalos papság mellett eddig vajmi keveset gondoltunk a hívek királyi papságára. Egyáltalán nem neveltük őket az általuk valóban elvégezhető papi feladatokra. Mert a szentírási szövegek alapján a Zsinat felsorol néhány olyan teendőt, amelyet a hívek királyi papságuknál fogva végezhetnek:

1. „A keresztény emberek minden cselekedetük által lelki áldozatot mutassanak be", vagyis a munkának, az emberi törekvéseknek megszentelése, Istennek ajánlása Jézus lelkületével.
2. „Hirdessék annak csodatetteit, aki a sötétségből meghívta őket a tulajdon csodálatos világosságába" – vagyis Isten nagyságának, irgalmának magasztalása.
3. „Legyenek állhatatosak az imádságban és közösen dicsérjék Istent" – vagyis vegyenek részt a liturgiában.
4. „Adják oda magukat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul" –

vagyis tevékenyen vegyenek részt a szentmisében azzal, hogy áldozatbemutatók és áldozati adomány is legyenek egyszerre.

5. „A földön mindenütt tanúskodjanak Krisztusról és kérdőrevonóiknak adjanak számot az örök élet bennük levő reményéről" – vagyis apostolkodjanak az emberek között, s nyerjenek követőket Krisztusnak.

Valljuk be, hogy nem nagyon neveltek bennünket minderre, amikor „civil hívek" voltunk. Pedig a Zsinat által megfogalmazott gondolatok már régebben is mozgolódtak az Egyházban. Nem tartjuk-e kissé furcsának, hogy eddig a hivatalos, szolgáló papságra fogadtak el és szenteltek olyanokat, akik az általános, királyi papságban szinte semmi gyakorlattal nem rendelkeztek? Amikor az egyházi rend egyes fokozatait feladják – az egyes rendek között bizonyos időközt, interstitiumot állapít meg az egyházjog, hogy a felvett rendet kellőképpen gyakorolhassák. Vajon a királyi papságban, amelyet a keresztségben vettünk fel, nem kell gyakorlottnak lennünk?

Az elmélkedésben keressük meg a lehetőségeket, hol gyakorolhatják a híveink a királyi papság kegyelmét, amelyet megkaptak.

*

A talentumokat számonkérő Királyhoz: Uram, eddig nem is tudtam igazán, milyen értékeket bíztál rám. Amíg mások ugyanezzel a kinccsel tízszer annyit nyertek neked, én zsebkendőbe takartam és rejtegettem. Most már megláttattad velem, hogy a talentum felelősséggel jár, s te eljössz, hogy felelősségre vonj. Segíts, hogy addigra ne elrozsdásodott talentummal, hanem kegyelemben meggyarapodva állhassak eléd.

4. Királyi papság és felszentelt papság

a) *Közös vonások: alázatosság és szeretet*

Az Örök Főpap odatérdel tanítványai lábához. Alázatosságban és szeretetben szolgálja őket. Igen nagy jelkép ez. Mert nemcsak a tizenkettő elé térdel, hanem mindenki elé! Megalázza ma-

gát, szolga alakját veszi fel, s elmegy önmaga feláldozásáig a szeretetben. Föláldozza magát, hogy az Atya előtt tisztára mossa és megszentelje az emberiséget.

Kijelenti azonban: *példát* adtam nektek, ti is úgy tegyetek. A papnak áldozatbemutató és közbenjáró szerepe nem valami elefántcsonttoronyba zárkózás, hanem olyan, mint a lábmosás: önmagunk megalázása a szeretet kedvéért. A pap számára nem ügyfelek azok, akikért közbenjár vagy áldozatot mutat be, hanem *emberek*, kiknek lábához térdel, s tisztára akarja mosni őket, mint az édesanya a gyermekeit. Ilyen küldetése van az Egyháznak, Isten szent népének, amely részesedik Krisztus papságában a *keresztség* által. Ma az Egyház, Isten népe, a királyi papság térdel oda az emberiség lábaihoz, hogy szeretetben szolgálja, a szeretetének fényében megfürössze. Nemcsak a pápának, hanem minden egyes *megkeresztelt*nek hivatása ez, hiszen a királyi papsághoz tartozik.

Alázatosság és szeretet. – Ezek Jézus legyőzhetetlen fegyverei. Csak ezekkel lehet odalépni a világhoz.

De ha már az egyes keresztény ember is csak alázatossággal és szeretettel közeledhet az emberekhez, mennyivel inkább kell, hogy meglegyen ez azokban, akik még a hierarchikus, vagyis szolgálati papságra is nyernek meghívást. (Az Egyházról szóló zsinati konstitúció magyar fordítása használja ezt a kifejezést, amelyet érdemes megtartani: Van a hívek *általános* papsága, melyet királyi papságnak is nevezünk, és a másik, a fölszentelt vagy a *szolgálati*, azaz hierarchikus papság.)

Ha úgy érezzük, hogy nekünk van mondanivalónk azok számára, akik nem hisznek, s szeretnénk köztük és értük valamit tenni, akkor nagyon meg kell tanulnunk az alázatosságot és a szeretetet, mert ez alól a szolgálati papok sem lehetnek kivételek. A hitetlenek számára papi felszentelésünk erejéből semmit sem tudunk nyújtani, mert ugyan melyik szentséget szolgáltathatnánk ki nekik papi hatalmunknál fogva? Ellenben kiszolgáltathatjuk *önmagunkat:* alázatosságban és szeretetben, az általános papságban gyökerező kegyelemnél fogva. Hogyan is állunk az alázatossággal és a szeretettel? Mert anélkül semmire sem megyünk majd.

b) *A fölszentelt pap a királyi papságnak szolgál*

A hierarchikus, vagyis szolgálati papság a királyi papság szolgálatára van rendelve. Mert tény és való, hogy a szolgálati papság az egyházi rend szentsége által jobban részesedik Krisztus papságában, mint a keresztségben részesült, azt a nagyobb részesedést, nagyobb papi hatalmat azonban nem a maga ékesítésére, nem hatalmának növelésére, hanem *kizárólag* a hívek, a királyi papság szolgálatára kapja. A Titokzatos Testben nem egyformák a feladatok sem. De minden tag az egészért van. S ha egyes tagokat nemesebb szerveknek nevezünk, az azért van, mert ezek még a többinél is inkább nélkülözhetetlenek az egész szervezet érdekében. A szervezetben az agy, vagy a szív nem uralkodó, hanem szolgáló. Ha szolgálatukban valami megtorpanás áll be, az egész test belepusztulhat.

Bizonyos szentségeket csak a fölszentelt, szolgálati pap szolgáltathat ki. Az eucharisztikus áldozatot Krisztus személyében végzi. De csak az Egyház tagjainak, a királyi papságnak szolgáltathatja ki a szentségeket, s az ő nevükben ajánlja fel az eucharisztikus áldozatot. A szolgáló pap minden tevékenységében ott van, hogy nem a maga nevében, hanem az Egyháznak, vagyis Isten népének, a királyi papságnak megbízásából cselekszik. Nemcsak szép szólam az, amikor azt mondjuk: szolgálatot végzünk, papi szolgálatot. Akkor valóban szolgálunk! Azokat szolgáljuk, akik közül Isten meghívott, papi hatalommal felruházott, majd visszaküldött közéjük, hogy így szolgáljuk őket. Ha van tehát lelki hatalmunk, nagyobb talentumunk, az nem uralkodásra, hanem szolgálatra van. Eszerint is kérik ezt számon tőlünk. Jaj annak, aki visszaél a szolgálatra kapott talentummal, és uralkodásra használja azt fel. Szívleljük meg Péter apostol intelmét: „Kérem, legeltessétek Isten rátok bízott nyáját. Viseljétek gondját, ne kényszerűségből, hanem önként, Istenhez híven. Ne haszonlesésből, hanem odaadással. Ne zsarnokoskodva a választottak felett, hanem mint a nyájnak mintaképei, jó szívvel" (1 Pét 5, 2–3).

Milyen fokban van meg bennem a szolgálatkészség? Nem táplálok-e magamban elképzeléseket holmi uralkodásról? Szolgálom-e híveimet, vagy elvárom, hogy ők szolgáljanak inkább? Ha netán van valami kis hatalmam, megbizatásom, nem élek-e visz-

sza vele? Az egésznek a javára, szolgálatára élek vele, vagy csak a magam javára?

*

A lábmosáshoz letérdelt Krisztushoz: Uram, követni akarom példádat mert látom, hogy engem is szolgálatra hívtál, nem uralkodásra. Segíts, hogy a tőled kapott kegyelmi ajándékok ne kárhozatomra és ítéletemre legyenek, hanem valóban arra használjam fel őket, amire te adod: Isten népének szolgálatára.

5. A szolgálati papság

a) *A hívek szolgálatában*

Az Egyházról szóló zsinati konstitúció mondja: „Krisztus Urunk különböző szolgáló tisztségeket alapított Egyházában az Isten népének lelkipásztori gondozására és szűntelen gyarapítására. Céljuk az egész Test java. Az Egyház szent hatalommal felruházott szolgái ugyanis testvéreikért dolgoznak, hogy mindenki fogjon össze ugyanazon célra, és eljusson az üdvösségre, aki Isten népéből való, és így igaz keresztény méltósága van" (18).

A Testben tehát minden tagnak megvan a *maga feladata* az egész Test érdekében. Vannak olyan tagok és sejtek, amelyeknek különleges feladata, hogy a sokféle testrészt összefogják, a közös célra irányítsák, megfelelő erőnlétükről, egészségükről gondoskodjanak. Hasonlítsuk a papok szerepét a Testben az érrendszerhez, amely eljuttatja az életet, frissességet, táplálékot vivő vért a legkisebb sejtekbe is. Ugyanakkor felszedi a bomló anyagokat is, és a megfelelő tisztogató szervekhez szállítja. Vagy hasonlítsuk az idegekhez, amelyek a legkisebb tagot is összekötik a fejjel, s így közvetítők a fej és a tagok között?

Akármelyik hasonlatnál kössünk is ki, azt tudnunk kell, hogy igen fontos szerepe van a papok szolgálatának a Testben. Ezért is alakult ki ez a szolgálat a Főnek, Krisztus Urunknak akaratából. A Papságról szóló zsinati dekrétum ezt mondja: „Hogy egy Testté legyenek, amelyben nem ugyanaz a feladata minden tagnak, az Úr a hívek közül egyeseket arra a szolgálatra rendelt, hogy a hívek közösségében felszentelésük folytán *hatalmuk* legyen

az áldozat bemutatására, a bűnök megbocsátására és arra, hogy Krisztus nevében az emberekért nyilvánosan is gyakorolhassák a papi tisztet" (2).

Különbség van a papi és prófétai feladat között. Az üdvösség történetében az Isten és ember közötti közvetítésnek mindig *két* iránya volt: *felülről lefelé* Istentől közvetíteni kellett a kinyilatkoztatott tanítást, illetve Isten üzenetét. Ezt a feladatot kapták a próféták. *Alulról fölfelé* pedig az emberek hódolatát kellett közvetíteni az áldozatbemutatásban. Erre kaptak megbízást a papok. Az Ószövetségben a két szerep elkülönülve fut egymás mellett.

A hívek közül, tehát a királyi papság soraiból kiválasztva, a felszentelésben lelki hatalommal felruházva, a hívek nevében és érdekében, a hívek szolgálatában végzik a papok a közvetítői feladatnak ezt a papi részét: alulról felfelé, az emberek ügyeit Isten felé. „Krisztus nevében az emberekért nyilvánosan is gyakorolják a papi tisztet". Mert amint már mondottuk, csak egy pap, egyetlen közvetítő van Isten és emberek között: Jézus Kriszrus! – aki váltságul adta magát mindenkiért (1 Tim 2, 5). Ő ebben a szolgálatban, a hívek érdekeinek képviseletében, az áldozatbemutatásban elment a végsőkig. Aki Krisztus papságában részesül, annak sem lehet más életstílusa, különben önmagát hazudtolja meg: Hogyan lehetne pap az, aki nem mutat be áldozatot?

Lényeges tehát a papi életben az önfeláldozó szolgálatkészség. Nemkevésbé lényeges az is, hogy meglássuk, hol kell papi szolgálatunkat igénybe venni. Meg kell látni az emberi nyomorúságot, a bűnt, a szenvedést, az érzéketlenséget. Magunkra kell vennünk a világ bűneit, hogy papi szolgálatunkkal áldozatot mutassunk be értük. Nem kell várnunk addig, amíg a hívek felkérnek bennünket valamely papi szolgálatra. Hanem igenis, *mindig szolgálatban* vagyunk. Még az utcán sétálva is gyűjtjük az anyagot az áldozati paténára, vagy a kehelybe. Elvégre mi is a hívek köréből jöttünk. Ők el is vállaltak minket, támogatnak anyagilag, imádságaikkal is. Illő, hogy szolgálatukra legyünk.

b) *A püspök szolgálatában*

„Krisztus úgy küldte apostolait, ahogy az Atya őt küldte. Az apostolok által azután felszentelésének és küldetésének részeseivé

tette azok utódait, a püspököket. Ezek hivatali szolgálata alacsonyabb fokon átszállt az áldozópapokra, hogy a *püspöknek munkatársai* legyenek apostoli küldetésük teljesítésében" – mondja a Papságról szóló dekrétum. Az áldozópap tehát nem részesedik oly teljes mértékben Krisztus papságában, mint a püspök, aki teljesen ugyanazt a hatalmat kapja, mint az apostolok. Akik viszont ugyanabban a küldetésben részesülnek, mint Krisztus. Az áldozópap tehát függésben van a püspöktől, mert csak korlátozott papi hatalmat kap a felszentelésben. S azzal is csak a püspök munkatársaként élhet. Elvileg tehát képtelenség az úgynevezett „maszek pap", aki a püspöktől a felszentelésben kapott hatalmával úgy akar élni, hogy mitsem törődik a püspök rendelkezéseivel. Ahelyett, hogy a püspököt támogatná apostoli küldetésének teljesítésében, beveszi magát Isten népe közé és grasszál ott a papi hatalommal: misézik családi házaknál gitárkísérettel, farmernadrágban, mert így romantikusabb. Gyóntatja és feloldozza cimboráit, mert ilyenkor megnyílnak az emberi szívek, stb. Egyébként a „clericus acephalus-t, vagy *vagus*-t" a jog sem ismeri el, működni sem engedi (can. 111 § 1).

Vajon lehet-e igazán a hívek szolgálata az, amelyet a püspöktől elszakadva, „maszek módon" végzünk? Mentségül persze szokták a jószándékot felhozni. De egy felszentelt papnak mindenképpen tudnia kell, hogy a szentelésben kapott hatalmát csak a püspöktől függésben, a püspök munkatársaként gyakorolhatja, mert nemcsak a hívek szolgálatára kapta a hatalmat, hanem a *püspök segítségére* is. A kettőt össze kell kapcsolni: az áldozópap a püspököt segíti a hívek szolgálatában. Ha nem segíti, akkor a hívek szolgálata kárt szenved, minden „maszek" igyekezet ellenére is!

Már most világosan kell látnom, hogy az a papi hatalom, amelyet a szentelésben kaptam, korlátozott és meghatározott célra szánt. Hajlandó vagyok-e korlátaival és céljaival együtt vállalni? Mert ha nem, akkor kár tovább erőlködni! Mint „maszek pap" nem szolgálhatom Isten népét!

*

Az Örök Főpaphoz: Megköszönöm, hogy meghívtál arra, hogy papságodban részesítsél. Felajánlom magamat a készséges szolgálatra, mert hiszek abban, hogy Isten népében is meg a püspökben is neked szolgálok.

6. A papi karakter I.

a) *A papi karakter mibenléte*

A Papságról szóló decretum ezt mondja: „A papi tisztség a püspöki renddel való kapcsolata alapján részesedik abban a tekintélyben, amellyel maga Krisztus építi, megszenteli és kormányozza Testét. Külön szentség adja meg a papi méltóságot, bár feltételezi a kereszténnyé avatás szentségeit. Ebben a Szentlélek kenete különleges jelet rajzol a papok lelkére. Általa annyira egyek lesznek Krisztussal, a pappal, hogy Krisztusnak, a Főnek helyetteseiként tényked hetnek" (2).

Külön szentelés, az *egyházirend* szentsége emeli ki tehát a szolgáló papot a királyi papság közül, hogy nagyobb lelki képességekkel felruházza és a királyi papság szolgálatára rendelje. A kereszténnyé avatás szentségei, tehát a keresztség és a bérmálás már bizonyos fokban részesítettek Krisztus papságában, amikor az ő tagjaivá tettek, s a benne való öntudatos életre ébresztettek. Eltörölhetetlen jelet nyomott ez a két szentség is a lélekbe: lefoglalt, megpecsételt a Szentlélek, hogy Krisztushoz tartozzunk. Krisztus jelét, alakjának lenyomatát viseltük a lelkünkben a keresztség és bérmálás óta, a Krisztushoz tartozás jeleként. A karakter, a pecsét megjelöl, valamilyen célra irányitottá tesz. Már a királyi papságban megkaptuk ezt a papi jelleget, – igaz, hogy még csak kezdetleges fokban, – hogy alkalmasak legyünk áldozatbemutatóvá és áldozattá lenni Krisztushoz hasonlóan.

Az egyházirend szentsége még mélyebben, még erőteljesebben nyomja lelkünkben ezt a papi jelleget. Hiszen a királyi papság szolgálatában nekünk hatalmunk van arra, hogy „Krisztus nevében az emberekért nyilvánosan is gyakoroljuk a papi tisztet" (Papságról), és hogy „Krisztus személyében végezzük el az Eucharisztia áldozatát" (Egyh.). A papnak feladata tehát, hogy Krisztust megjelenítse az emberek előtt. Ezért van a papi karakter, az eltörölhetetlen jegy.

Szent Pál ugyanezt a *karakter* szót használja, amikor a Zsidókhoz írt levél első soraiban azt mondja, hogy Krisztus, az Atya dicsőségének kisugárzása, s lényegének képmása: „charaktér tész hyposztászeósz autou". Tehát képmást, lenyomatot jelent ez a kifejezés. (Zsid 1,3)

„Általa annyira egyek lesznek Krisztussal, a pappal, hogy Krisztusnak, a Főnek helyetteseként tényked hetnek" (Papság). Ez a pecsét azonban nem csupán valami jogi felhatalmazást ad, mintegy dokumentumot, hogy jogosan végezhessünk papi funkciókat. Ez a pecsét a Szentlélek pecsétje, a „Szentlélek kenete". Tehát nem holt és merev dolog, hanem élő, s mondhatjuk, hogy a kegyelem forrása, ahonnan nem cselekedeteink jogossága, hanem kegyelemszerző ereje folyik.

Úgy is kifejezhetnénk, hogy a *character sacerdotalis* nem statikus, hanem dinamikus jelleg, amely arra képesít bennünket, hogy egyek legyünk Krisztussal, a pappal, s ő végezhesse bennünk papi cselekedeteit, s lehessen „sacerdos et hostia".

Krisztus az Atya képmása, a pap pedig Krisztus képmása. Az Örök Ige, a második Isteni Személy tökéletes képmása az Atyának. Megtestesülésében, emberi életében azonban nem egyszerre, hanem mintegy részletekben ábrázolhatta az Atyát. Megjelenítve annak szeretetét, irgalmát, bölcsességét, hatalmát. Szinte szétbontotta az Atya megközelíthetetlen világosságát. A vakító fényt széthúzta a szivárvány színképére, hogy részletekben láthassuk azt, aminek szemlélésére gyengék vagyunk. Valami hasonlóan működik a papi karakter is. Krisztusnak, a papnak képmását részeire bontva adja az emberek elé. Olyanformán, mint a film, amely egy pillanatnyi mozdulatot 5–10 filmkockára rögzít. Részeire bontja a mozdulatot.

Ennél a hasonlatnál maradva, a papot a filmszalaghoz hasonlíthatjuk, amelyre Krisztusnak, a papnak képe van rögzítve. Persze, nem abban a befejezett mozdulatban, amellyel ott van a mennyei Atya előtt, – szüntelenül közbenjárva értünk, – hanem azokkal a mozzanatokkal is, amelyek megelőzték: a Megtestesülés, Betlehem, Názáret, a Tanító, a Jó Pásztor, a vérrel verítékező, a Kereszthordozó, a Megfeszített, stb. stb. Persze ezek is nem befejezettségükben, hanem minden mozzanatukkal együtt.

Most azt vizsgáljuk: valóban ilyen fényérzékeny lemezek vagyunk-e, amelyekre lerögződhetik Krisztus képe? Nem vagyunk-e elégve, hamis fényektől elrontva? Meg tudjuk-e őrizni Krisztus belénk nyomott képét? Vagy inkább olyanok vagyunk, hogy mindenre reagálunk, mindent megjegyezünk, de Krisztust nem tudjuk befogadni?

Egyáltalán, törekszünk-e arra, hogy Krisztusnak hűséges képmását rögzítsük a lelkünkben? Odatartjuk-e a lelkünket a Krisztustól jövő fénynek, hogy beivódhassék lelkünkbe? Az elmélkedés, a szentmise, a szentséglátogatás azok az alkalmak, amikor Krisztus fényébe helyezkedhetem. Tudok ilyenkor nyugton maradni, hogy a belém rögződő kép minél élesebb legyen?

*

Örök Főpapunk megköszönöm neked, hogy meghívtál a te papságodban való részesedésre, hogy olyan környezetbe helyeztél, ahol nyugodtan engedhetem magamba rajzolódni a te vonásaidat. Kérem, hogy minden nap egyre élesebben felismerhető legyen a te képed bennem, hogy felszentelésem óta semmi torzítás ne legyen rajta.

7. A papi karakter II.

a) *A kegyelem fényében*

A papot a filmszalaghoz hasonlítottuk, amelyre a szentelésben lerögződik Krisztusnak, a papnak képe, mégpedig eltörölhetetlenül. Azt mondottuk, hogy a szüntelenül közbenjáró Főpapnak képe széthúzva van a pap lelkére rögzítve, mint a filmszalag kockáin egy-egy mozdulat egész képsorra van szétbontva.

Hogyan jeleníti meg a pap a benne levő karakter által Krisztust? Olyanformán, mint a film is megjeleníti a reá rögzített képsorozat segítségével a felvett eseményt. Persze, csak úgy kézbevéve a filmszalagot és egymásután nézegetve az egyes kockákat, nem sokat jeleníthet meg. De ha betesszük a vetítőgépbe, s a maga helyén megfelelő gyorsasággal mozgatjuk és kellően átvilágítjuk, a vászonra kivetítve megjeleníti előttünk az eseményt, amelyet megörökítettünk a filmszalagon. Az egyszer történt esemény vagy jelenet a filmrevétel segítségével egyazon időpontban akár ezer helyen is megjeleníthető. Vagy a TV-n keresztül millió helyen is jelenlevővé lesz. Akár mindennap is megismételhető.

Ámde a filmre felvett jelenet valójában nem történik meg újra, hanem csak a képe látható. A fényképezőgép ugyanis nem tud

eleven kapcsolatba kerülni a szereplőkkel, csak a képüket tudja rögzíteni. A papi karakter esetében azonban *más a helyzet!* A pap éppen a karakteren keresztül eleven kapcsolatba kerül Krisztussal, a Főpappal. Hiszen már a keresztségben ilyen eleven kapcsolat jön létre: élő tagjává lesz az ember Krisztusnak. A Papságról szóló dekrétum szavaival: „az egyházirend szentségében a Szentlélek kenete *különleges jelet* rajzol a papok lelkére. Általa annyira egyek lesznek Krisztussal, a pappal, hogy Krisztusnak, a Főnek helyetteseiként tényked hetnek". Tehát a karakter által még szorosabb egységre lép a pap Krisztussal, a Főpappal. A karakteren keresztül tehát nemcsak Jézus képe, hanem *maga Krisztus* is megjelenik.

Gondoljunk a szentmise áldozatra, amelyről az Egyház azt tanítja, hogy az nem más, mint a kálváriai véres áldozatnak újbóli bemutatása vérontás nélkül. Ugyanaz a Főpap ugyanazt az egyetlen áldozatot mutatja be a mennyei Atyának. Az oltárnál a felszentelt pap áll, de a papi karakteren keresztül megjelenik Krisztus, a Főpap, s bemutatja áldozatát, egyszerre akár ezer oltárnál is. Nemcsak a kép, hanem maga az áldozat – bemutató Főpap és az Áldozat is megjelenítődik a mennyei Atya előtt.

A karakter tehát titokzatos, eleven kapcsolat Krisztus és a pap között, amely által Krisztus, a Főpap titokzatosan, de valóságosan jelenlevővé lesz a hívő közösségben. Igen nagy adomány a karakter a pap számára is, de még nagyobb az Egyház, a hívő közösség számára. Hiszen elsősorban nem a pap kedvéért van a karakter, hanem az Egyházért, Isten népéért. Nem kitüntetés az, hanem munkaeszköz. Ennek jó felhasználásával süketen, bénán, vakon, haldokolva is igen sokat tehet Isten népéért. Ennek csorbításával, megrongálásával azonban csak ártani tud, legyenek különben akármilyen jó képességei.

A filmet igen erős fénysugáron kell átvezetni, hogy a felvett eseményt megjelenithesse a vásznon. A papnak is ilyen *fényben* kell működnie, hogy megjelenítse Krisztust. Ez a fény a kegyelem fénye, a megszentelő kegyelemé. Nem más ez, mint a bennünk levő természetfeletti élet, Krisztus élete bennünk. Nem elég valami csekély kis fény ahhoz, hogy jól láthassuk a filmvetítést. A kelleténél kisebb fény homályossá, lehangolóvá, felismerhetet-

lenné teszi a képet. A papnak nem lehet valami minimális kegyelemmel megelégednie, hogy éppen csak pislákoljon benne a kegyelem. Sajátmagának talán elég lenne, csakhogy nem szabad elfelejtenie, hogy *nem önmagáért* lett pap, hanem másokért! Azoknak pedig joguk van világos, tiszta, élvezhető képet kapni Krisztusról!

b) *A kegyelem fényének csökkenése*

Azt még a lelki életben kezdők is tudják, hogy a kegyelem fényét mi csökkenti és tompítja bennünk. Elsősorban a szándékos bocsánatos bűnök, a hibáinkkal való megalkuvás, aztán a jó sugallatok visszautasítása, a fegyelmezetlen életmód. Milyen szomorú lenne, ha felütné a fejét egy bizonyos *minimalizmus*, hogy elég csak annyit tenni, hogy a kegyelem minimuma meglegyen, ennél többet tenni már „farizeusság"! Ehelyett inkább össze kell szedni minden erőt, s növekedni a kegyelemben!

Mit mondjunk arról, amikor a *súlyos bűn* teljesen kioltja a kegyelem fényét? Az ilyen pap lelkében is ott van a karakter, az eltörölhetetlen jegy. De ha nem világít egyáltalán a kegyelem fénye, akkor hogyan jelenítse meg Krisztust? Hát talán szerezzen magának színészi képességeket? Játssza meg Krisztust? Hiszen ha csak egy-két fellengzős szóról volna szó, arra még képes volna az ilyen pap is. De áldozatul hozni önmagát? Az már nem megy színészi képességekkel. Vajjon mit tud megjeleníteni a Főpap áldozatából a súlyos bűnben levő pap? Mennyi látszik az áldozatból a kegyelem fénye nélkül?

Lám, mennyire tönkreteszi és lehetetlenné teszi a papi életet a súlyos bűn! Zengő érc és pengő cimbalom, sötétben mozgó filmszalag, tátongó, ijesztő üresség. Nem lehet alkudozni a súlyos bűnnel!

*

Az Örök Főpaphoz: Kifejezem hálámat, hogy ilyen nagyszerű feladatra hívtál Uram! Megígérem, hogy minden erőmet összeszedve küzdök azért, hogy a kegyelem fénye el ne fogyjon belőlem, hanem egyre erősödjék. Segíts kegyelmeddel, mert nem tartom magamat olyan erősnek, hogy a nagy feladatot csupán a magam erejéből megoldjam.

8. A papi karakter III.

a) *Az Egyház szolgálatában*

Amikor a filmet vetítik, a filmszalagot gondosan kell betenni a helyére. Milliméter pontossággal kell beállítani, mert ha nincs a helyén, nem lesz jó a kép. Ugyancsak meg van szabva a sebesség is, amellyel a szalag mozog a gépben. Ha ettől eltérne, megint csak élvezhetetlen lenne a kép a nézők számára. A legkomolyabb jelenetek is nevetségessé válhatnának, ha nem egyenletesen, s nem a kellő sebességgel mozogna a szalag.

Nem elég tehát, hogy a fénysugárban maradjon a szalag, hanem pontosan a helyén kell lennie, ha a legjobb teljesítményt akarjuk kihozni. Így van ez a papi karakterrel is. Mert igaz, alapvetően fontos, hogy a pap a kegyelem fénysugarában tevékenykedjen, de ahhoz, hogy ebben a fényben megmaradhasson, s ezen kívül a leghűségesebben jelenítse meg Krisztust, akkor a *helyén* is kell lennie! Az Egyház állítja a papot arra a helyre, ahol reprezentálnia kell Krisztust. A püspök által történik ennek a helynek a kijelölése, mert „a papok a püspöktől függnek hatalmuk gyakorlásában".

Ott, azon a helyen, ahová az Egyház a püspök által állítja, ott kell a papnak Krisztust megjelenítenie. Ott, ha a kegyelem fényében van, – ennek a kegyelemnek a mértéke szerint a legjobban tud feladatának megfelelni. Ha ezt a helyét elhagyná, s máshol akarna papi tevékenységet végezni, az már nem lenne olyan tökéletes, sőt kieshetne még a kegyelem fényéből is ... Pedig mennyien vannak, akik a nekik kijelölt területen csak *félerővel* dolgoznak, mert másfajta természetes ambícióik vannak s inkább ott tevékenykednek. Nem egy papról halljuk, hogy a nekik kijelölt területen elhanyagolják kötelességüket, csak azért, hogy olyasmivel foglalkozzanak, ami nem az ő kötelességük. Vagy elmozdultak arról a helyről, ahová az Egyház állította őket s így csak torzítva tudták Krisztust megjeleníteni. Ne feledjük, hogy a kötelességben Isten vár ránk, éspedig kegyelmével vár ránk. De csak ott, ahol abban a pillanatban valóban *lennünk kell!* Ha azt akarjuk, hogy papi életünkben torzítás nélkül jeleníthessük meg Krisztust, akkor ehhez az elvhez kell tartani magunkat:

ott lenni, ahol lenni és tenni kötelességünk! Ha ettől eltérünk, akkor máris torzítunk: Eltorzítjuk a bennünk élő Krisztust.

A filmszalagnak meghatározott sebességgel kell mozognia, mert ha nem, akkor megint élvezhetetlen lesz a kép, vagy nevetséges. Ha a pap nehézkes a kötelességteljesítésben, húzódozik az áldozattól, elpuhult, kényelemszerető lesz, akkor bizony csak *lassított* felvételt nyújt, s az nem valami lelkesítő. Mert igaz ugyan, hogy Krisztus is lassan vitte a keresztjét, sokáig tartott a keresztút. De nem volt hiány a készségben: összeszedte minden erejét, hogy célbajusson.

A félerővel végzett munka, a hanyag kötelességteljesítés nem illik ahhoz, aki a papi karakterrel az áldozatkész Jézust akarja megjeleníteni. Nem illik hozzánk, hogy húzódozzunk az áldozattól, mindennek a könnyebb végét keressük, kényelemben éljünk, s a nehézségek miatt siránkozzunk. Vajjon milyen papi ideál van a szemünk előtt, ha azt gondoljuk, hogy át kell állnunk valami nyárspolgári, kényelmes életre, mert hát a papnak azt kell élnie? Miért nem inkább Krisztus az ideál?

b) *Az Egyház törvényei szerint*

Nemcsak az Egyház által megszabott helyen, hanem az *Egyház törvényei* által megszabott módon is kell a papi kötelességteljesítést végezni, hogy az valóban Krisztust reprezentálja. Ezért fontos mindenegyes papi ténykedésnél, hogy pontosan tartsuk meg a törvényeket, előírásokat. Mert bizony minden igyekezet ellenére is torzítás csúszik bele abba a megjelenítésbe, amikor például a miséző pap nem tartja meg a liturgikus előírásokat. Olyankor Krisztus, a Főpap csak torzítva jelenhet meg, mert elnyomja őt az egyénieskedő, magakelletö ember. A hívek odamennek a szentmisére, mert Krisztussal akarnak találkozni. De ennek a találkozásnak örömét minduntalan megzavarja a papból előbújó emberi gyarlóság, feltűnési viszketegség, hiú páváskodás.

Jó, ha megismerjük gyengéinket. Jó, ha akadnak paptestvérek, akik szeretettel figyelmeztetnek feltűnő hibáinkra. Az egyszerű hívek nem mernek figyelmeztetni, de fokozatosan elidegenednek nemcsak tőlünk, – ami még nem volna nagy baj, – hanem Krisztustól is, akit mi jelenítünk meg előttük, sajnos torzítva.

*

Az Örök Főpaphoz: Uram, hozzá kell szoknom a pontos, áldozatkész kötelességteljesítéshez, a szolgálatkész, fegyelmezett élethez és az egyházi előírások lelkiismeretes megtartásához. Segíts, hogy úgy éljek, ahogyan másoktól elvárom, és ahogyan majd magam is élni szeretnék, hogy a papi karakteren keresztül minél hűségesebben jeleníthesselek meg téged a hívő közösségben.

9. A papi szolgálat célja

a) *Az Atya megdicsőítése Krisztusban*

A Papságról szóló dekrétum szavai: „A cél tehát, amelynek elérésére életükkel és szolgálatukkal törekszenek a papok: az Atyaisten dicsőségének megvalósítása Krisztusban. Ez a dicsőség abban áll, hogy az emberek Istennek Krisztusban kiteljesedett művét tudatosan, szabadon, hálásan elfogadják és azt egész életükkel tanúsítják."

Ez volt Krisztus életének célja is, hiszen ezért jött közénk. Ezért szerzett magának vére árán új népet, hogy mint a Titokzatos Test Feje működjék tagjaiban, s véghezvigye a világ meghódoltatását az Atyának. Krisztus ezt a művet mindenegyes keresztényben végzi, de a papoknak még nagyobb szerepet szán. A hívők munkáját, áldozatait nekik kell összefogniok és áldozati adományul felajánlaniuk. Ez az odaadás, felajánlás a szentmisében történik.

A papi életnek és szolgálatnak tehát *a szentmise* a középpontja, ebben teljesedik ki a papi szolgálat. A papi életnek ebben az alulról fölfelé való irányulásában a szentmise a legnagyobb tett, amit a pap Isten népének képviseletében tehet. Ősidők óta az áldozatbemutatás volt a papok igazi feladata. Az is marad mindvégig, míg a beteljesedés, az Atya megdicsőítésének végső aktusa el nem érkezik.

Lehetséges, hogy nálunk, katolikusoknál itt-ott nem hangsúlyozták annyira a papok, a papság *prófétai* feladatát, tehát Isten üzenetének közvetítését, a prédikálását, a tanítást, – tehát a felülről lefelé irányuló feladatot. De most, hogy jobban hangsúlyt kap ez nálunk is, nem eshetünk abba a hibába, amibe a

protestánsok beleestek, hogy elhanyagolták a papi feladatnak *lentről* felfelé irányuló feladatait, s abban is különösen az áldozatbemutatást.

b) *Az Eukarisztia mint szentmise áldozat*

A Zsinat igen jól látja a papi és a prófétai tiszt közti kapcsolatot. Mindegyiket fontosnak tartja, de a prófétai feladatot nem emeli a papi feladat fölé, hanem inkább annak előkészítőjévé rendeli. Halljuk csak a Papságról szóló dekrétum idevágó szavait: „Mivel részt vállalnak az apostolok munkájában, a papok Istentől kegyelmet kapnak arra, hogy Krisztus szolgái legyenek a nemzetek között, megvalósítva az evangéliumnak szolgálatát, hogy a pogány népek a Szentlélektől megszentelt kedves áldozati ajándékká legyenek. Az Evangélium apostoli hirdetése hívja és gyűjti ugyanis egybe Isten népét, hogy így mindazok, akik ehhez a néphez tartoznak, a Szentlélek által megszentelve, odaadják magukat élő, szent, Istennek tetsző *áldozatul*. A hívek lelki áldozata azáltal teljesedik ki, hogy a papok közreműködésével Krisztusnak, az egyetlen közvetítőnek áldozatával egyesül. Ezt az egész Egyház nevében az *Eucharisztiában* vértelenül és szentségileg ők mutatják be mindaddig, amíg az Úr el nem jön. *Erre irányul és ebben teljesedik ki a papi szolgálat.* Az evangélium hirdetésével kezdődő szolgálatuk ugyanis Krisztus áldozatából meríti erejét, hatásosságát, és arra irányul, hogy az egész megváltott népet, azaz a szentek közösségét, mint egyetemes áldozatot mutassa be Istennek a Főpap, aki szenvedésében önmagát is feláldozta értünk, hogy neki, a nagy Főnek teste legyünk" (2).

Világos, hogy igen nagy szükség van „az evangélium apostoli hirdetésére". Hiszen ez gyűjti egybe Isten népét. Ezzel azonban nem elégedhet meg a pap. Arra kell törekednie, hogy Isten népének minden tagja „odaadja magát Istennek élő, szent és Istennek tetsző áldozatul". Nyilvánítás is szükséges ehhez. Meg kell ismertetni Isten népével az Isten akaratát. De az áldozatra *nem elég csak szóval* felhívni! A papnak magának is élő, szent, Istennek tetsző áldozatul kell magát adnia Krisztus példájára, aki pap és áldozat volt egyszerre. *A munkának, verejtéknek, a kötelességben való fáradozásnak áldozatát* Krisztus után elsősorban a papnak kell

meghoznia. Akkor már nem lesz csupán előimádkozó a szentmisén, hanem áldozat-bemutató pap, aki nem üres kezét mutogatja a hívek felé, hanem az övékkel együtt *saját áldozatát* is odateszi Krisztus eucharisztikus áldozatához. A vízcsepp belevegyítése a borba nem lesz csak formaság nála, hanem életteljes szimbólum: az emberi áldozatok eggyé lesznek Krisztus áldozatával. „*A hívek* lelki áldozata azáltal teljesedik ki, hogy a *papok közreműködésével* Krisztusnak, az egyetlen közvetítőnek áldozatával egyesül. Ezt az egész Egyház nevében az Eucharisztiában vértelenül és szentségileg ők mutatják be mindaddig, amíg az Úr el nem jön. Erre irányul és ebben teljesedik ki a papi szolgálat."

Ha a *szentmise* a papi életnek legfontosabb cselekménye, akkor ez legyen a *papi élet központja is.* Mindennek erre kell irányulnia. Csak az mondhat olyat, hogy a szentmise nem fontos a papi életben, aki még nem tanulta meg papi életét Krisztussal együtt élni, s *lelkipásztori fáradozását a szentmise áldozatban felajánlani.* Különben tudná, hogy csak így, Krisztus áldozatába belekapcsolva van értelme, s örök távlata minden emberi cselekedetnek. „Az evangélium hirdetésével kezdődő szolgálatuk ugyanis Krisztus áldozatából meríti erejét, hatásosságát, és arra irányul, hogy az egész megváltott népet, azaz a szentek közösségét, mint egyetemes áldozatot mutassa be Istennek a Főpap, aki szenvedésében önmagát is feláldozta értünk, hogy neki, a nagy Főnek teste legyünk."

Hogyan becsülöm a szentmisét? Áldozattal megyek-e oda?

*

Az Örök Főpaphoz: Uram, igen sokszor vettem már részt a szentmise áldozatban, milyen közel kerültem ilyenkor hozzád: „Sacerdos et Hostia". Csak közönyösen mondtam imádságokat egy távollevő Istenhez. Most újra megláttam, hogy a szentmisén csak úgy lehetek méltó módon, ha nem jövök üres kézzel, hanem elhozom az én áldozataimat is s hozzáillesztem a tiédhez. Segíts, hogy papi életemet ez a felismerés minden szentmisémmel gyümölcsözőbbé tegye.

10. A pap és az emberek I.

Hasonló az emberekhez

A Papságról szóló dekrétum így szól: „A papok az emberek közül valók és az emberek képviseletére vannak rendelve az Isten tiszteletével kapcsolatos dolgokban, hogy ajándékokat és áldozatot mutassanak be a bűnökért. A többi emberrel mint testvérrel érintkeznek. Az Úr Jézus is, az Isten Fia, akit az Atya emberként küldött az emberekhez, közöttük lakozott és mindenben hasonlóvá akart válni testvéreihez, a bűn kivételével. Őt követték a szent apostolok, – és a népek tanítója: Szent Pál, – akit Isten az evangélium hirdetésére választott ki, azt mondja magáról: mindenkinek mindene lett, hogy mindenkit üdvözítsen. Az Újszövetség papjai hivatásuk és felszentelésük által valamiképp kiválnak Isten népéből, de nem azért, hogy elkülönüljenek akár tőle, akár bárkitől az emberek közül, hanem azért, hogy teljesen annak a munkának *szenteljék* magukat, amelyre az Úr kiszemelte őket" (1, 2).

„A papok az emberek közül valók." Milyen egyszerű és világos beszéd. Mindannyian értjük, hiszen jól tudjuk, honnan jöttünk. Talán nem is annyira az a problémánk, hogy embernek tartsuk magunkat, hanem azzal bírkózunk, hogy beletanuljunk: *Isten emberei vagyunk!*

Az újmisés fiatal papban már nagy az öntudat, hogy ő Isten embere. De ugyanakkor nagy törekvés van benne, hogy *ember* maradjon az emberek között. Vigyázz arra, hogy ruházatában, viselkedésében, beszédjében ne legyen „papos" a szónak régi, jámbor értelmében. Tény azonban, hogy a papok bizonyos idő után ellaposodnak. Nem csupán a külsőt értem ezen (lompos öltözet, hanyag járás, stb.), hanem inkább a *belső* ellaposodást. Valami beképzeltséget, öntelt gőgöt, az egyszerű hívek lenézését, valamiféle hivatalból kötelező „életszentséget", – melyet farizeus módon megjátszanak. Valami olyan mentalitást, mintha a pap azért lenne, hogy a hívek őt szolgálják, tömjénezzék, félistenként tiszteljék.

Hasonlónak kell lennie az emberekhez, akik közül jöttünk és akikhez megyünk! Olyan alapelv ez, amelyet nem lehet félre-

tolnunk. Szent Pál apostol kifejezése: „mindenkinek mindene lettem" – jól eligazít bennünket. Azokhoz kell hasonlónak lennie a papnak, akik között él és dolgozik. Elhibázott dolog lenne rongyosnak lenni a jólöltözöttek között. Műveletlennek lenni a műveltek között. De még elhibázottabb lenne jólöltözöttnek lenni a rongyosok között, s műveltséget fitogtatónak a műveletlenek között, vagy huligánosan öltözött ficsúrnak az öregek között.

Embernek kell lenni, de *emberebb embernek!* A papnak a nemesebb emberit kell képviselnie, amikor emberként áll az emberek előtt. Nem alkudhat meg az alantas ösztönökkel! Hiszen éppen ezekből akarja felemelni embertársait. Nem kibúvó és nem mentség a pap számára, amikor azt mondják: a pap is ember. Hanem inkább felszólítás, elkötelezés: a pap legyen *egész ember*, s nem félember!

Ennek az embernek alakítása, fejlesztése már a szemináriumi évek alatt történik. Le kell nyesegetni mindent, ami csak vadhajtás, és meg kell erősíteni mindent, ami nemesen emberi. Vizsgáljuk meg az elmélkedésben, milyen emberi értékeink vannak, amelyekkel nyugodtan odaállhatunk az emberek közé, elfogadnak maguk közül valónak? De nézzük meg azt is, nincs-e bennünk valami, ami nem igazán, nem nemesen emberi, hanem taszító, s ezért nehézzé teszi papi szolgálatunkat. Vizsgáljuk meg az emberekkel való bánásmódunkat, beszédstílusunkat is!

*

Isteni Főpap, Jézus Krisztus! Te mindenben hasonló lettél hozzánk, a bűnt kivéve. Te emberként jöttél az emberek közé. De igaz emberként, telve a legszebb emberi erényekkel, jótulajdonságokkal. Bár az emberiség szegényeit kerested fel, magad királyi lélek voltál. Ezzel nem elnyomtad, hanem fölemelted az egyszerűeket, a szegényeket. Segíts, hogy lélekben és szellemiekben én is gazdag legyek, s minél igazabb emberként mehessek az emberek közé, hogy őket gazdagítsam.

11. A pap és az emberek II.

„Ne szabjátok magatokat a világhoz".

Ezt olvassuk a Papságról szóló dekrétumban: „Az Újszövetség papjai *hivatásuk és felszentelésük által valamiképpen kiválnak Isten népéből.* De nem azért, hogy elkülönüljenek akár tőle, akár bárkitől az emberek közül, hanem azért, hogy teljesen annak a munkának szenteljék magukat, amelyre az Úr kiszemelte őket. Nem lehetnének Krisztus szolgái, ha nem lennének a földi élettől különböző *másik élet tanúi* és közvetítői. De az embereknek sem szolgálhatnának, ha azok élete és körülményei idegenek maradnának előttük. Éppen szolgálatuk az, amely kifejezetten megkívánja, hogy ne szabják magukat ehhez a világhoz. De egyúttal az is velejárója szolgálatuknak, hogy *ebben a világban,* emberek között éljenek, és mint jó pásztorok, ismerjék juhaikat" (1, 3).

Érdekes feszültség van a papi szolgálatban! Benn is kell állni a világban, meg különbözni is kell tőle! Úgy kell benn állnunk, hogy egész emberek legyünk, mindenben hasonlók a többi emberhez a bűnt kivéve, és mégis olyannak kell lennünk, akik *nem* szabják magukat ehhez a világhoz, hanem kiemelkednek annak bűvköréből, s egy másik világról tanuskodnak. *Nehéz itt a helyes mértéket eltalálni.* Ezért is okozott ez mindig problémát az Egyháznak és az egyes papoknak is. A dekrétum a fent idézett helyhez jegyzetben odacsatolja VI. Pál pápa szavait az „Ecclesiam Suam" körlevélből: „Az Egyháznak az emberi társadalommal való együttélése állandó sulyos problémák forrása, amelyek különösen napjainkban nagyon is nehezek . . . A népek apostola keresztény kortársait így buzdította: Ne húzzatok egy igát a hitetlenekkel. Mi köze az igazságnak a gonoszsághoz? Vagy hogyan fér össze a világosság a sötétséggel? Vagy mi köze a hívőnek a hitetlenhez? (2 Kor 6, 14–15). Ezért kell, hogy mindazok, akik napjainkban az Egyházban nevelői és vezetői állást töltenek be, figyelmeztessék a katolikus ifjúságot kiemelkedő helyzetére és ebből eredő feladatára: élni a világban, de nem ennek a világnak szellemében. Összhangban Krisztusnak tanítványaiért mondott imádságával: Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól. Hiszen nem a világból valók ők, amint én

sem vagyok e világból (Jn 17, 15–16). Ezt az imádságot az Egyház magáévá tette. Az ilyen különbségtétel azonban egyáltalán nem jelent elszakadást, sem figyelmen kívül hagyást, sem félelmet, sem elutasítást. Ha az Egyház hangsúlyozza is a különbséget, amely fennáll közte és az emberiség között, de *nem áll vele szemben, hanem inkább egyesülni szeretne* vele".

Az Egyház is alkalmazkodik az emberiség életkörülményeihez. Elmegy a legmesszebbre az emberiség szolgálatában, amint ezt Jézustól látta. Hiszen Jézus él az Egyházban. Ő szolgálja az embereket. De Jézus él papjaiban is. A papi karakteren keresztül élő kapcsolatban van velük, hogy Főpapi közvetítő feladatát végezze általuk. A papnak, a közvetítés eszközének tehát *otthon kell lennie az emberek között is. De otthon kell lennie Istennél is?*

A legtöbb papnak nem esik nehezére, hogy otthon érezze magát az emberek között. Tudnak emberek módján beszélni, viselkedni. Hamar tudnak kapcsolatot teremteni az emberekkel, s ez igen jó. Akiben megvan ez az adomány, csak gyarapítsa, használja fel. Vannak azonban olyanok is, akiknek nehezére esik az emberek között lenni, velük beszélgetni, őket megérteni. Az ilyenek pedig győzzék le félénkségüket, kisebbrendűségi érzésüket, rejtett hiúságukat, s tanulják meg az emberekkel való bánásmód alapelemeit. A pap ugyanis nem bújhat el az emberek elől. Közéjük kell mennie, s mint jó pásztornak, ismernie kell juhait.

Lényeges azonban az is, hogy a pap *Istennél is otthon legyen.* Nemcsak akkor, amikor csendes perceiben Istennel beszélget, hanem még az emberek sűrűjében is legyen meg az állandó kapcsolata Istennel. Bármilyen természetesen és közvetlenül mozog is az emberek között, mindig a természetfeletti világ atmoszférája veszi körül. Nem a maga kedvtelésére van az emberek között, hanem Krisztus követségében jár. Baj volna, ha a pap csak ember akarna lenni az emberek között és nem *Isten embere!* – akit Isten küldött az emberekhez. Baj volna, ha a papnak annyira „sikerülne" embernek lennie, hogy senki sem érezné meg rajta a természetfeletti világ atmoszféráját. „Nem lehetnének Krisztus szolgái, ha nem lennének a földi élettől különböző, másik életnek tanúi és közvetítői."

A papnak állandóan kell törekednie arra, hogy Isten embere legyen az emberek között. Vagyis a hitből éljen, a természetfeletti

világ az ő számára a látható világnál is többet érjen. Isten jelenlétében járjon. Minden munkáját Isten dicsőségére, Krisztussal egységben végezze s járja át a rábízott lelkekért érzett felelősség.

Mindezt nem lehet máról-holnapra elsajátítani. Csak lassanként lehet magunkban életté tenni. Ne gondoljuk, hogy mindezt külsőleg is fel lehet ölteni magunkra, vagy megjátszani. Ha nem vált bennünk életté, aligha tudjuk magunkra venni. Ha meg csak megjátszani akarjuk, akkor nem leszünk igazán emberek, hanem farizeuskodó félistenek, embertelen félemberek.

Vizsgáljuk meg magunkat, megvan-e az őszinte igyekezet, hogy Isten embereivé legyünk? Odaadtuk-e már magunkat teljesen Istennek? Eledelünk-e, hogy megtegyük az Atya akaratát? Vagy talán csak külsőleg akarunk papok lenni?

*

Örök Főpap, Jézus Krisztus! Te meghívtál minket, hogy a Te papságodban részesüljünk, az Isten emberei legyünk az emberek között. Érezzük ennek a hivatásnak nagy felelősségét. Még az sem megy egészen könnyen, hogy igazi, teljes emberek legyünk. Hát még az, hogy a természetfelettiség tanúságtevői legyünk! Segíts minket, hogy beletanuljunk Isten embereinek életstílusába, s ne csak külső mázként legyen rajtunk valami paposság, hanem lelkünk legmélyén lehessünk a te papságodnak részesei!

12. A pap emberi erényei

a) *Szívjóság*

„Jézus bejárt minden várost és falut, tanított a zsinagógákban, hirdette az ország örömhírét, és meggyógyított minden betegséget és minden bajt. „Ahogy végignézett az embereken, megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok: elcsigázott és kimerültek." Akkor így szólt tanítványaihoz: Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratás urát, küldjön munkásokat aratásába" (Mt 9, 35–38).

„Jézus körüljárt, jót cselekedvén." Szívének jóságával megszánta nemcsak a lelkileg elesetteket, hanem a testi bajokban szenvedőket is és segített rajtuk.

XXIII. János pápát a jóság pápájának nevezik, mert egyéb értékei mellett ez a jóság volt benne az uralkodó. Ezt a jóságot megérezték benne hívők és nemhívők egyaránt. Azt mondta róla valaki, hogy olyan, mintha plébános lenne. Ez a jósága nem megjátszott, vagy valami érdekből folyó jóság volt. Hanem egyszerű, természetes szívjóság. Olyan emberi erény, amely megnyitja előttünk a szíveket. Mosolygóssá teszi az arcokat, s készségessé a lelkeket, hogy elfogadják szavunkat.

A pap számára nélkülözhetetlen erény a jóság. Hiszen annyit beszél a pap a „jó" Istenről. A pap Isten jóságának hírnöke. Telve kell hát lennie jósággal, hogy az emberek megérezzék belőle Isten jóságát. „Istenem, ha te is olyan jó vagy, mint X. plébános, akkor nem kell félnem az ítéleten" – mondta egyszer valaki. Mielőtt még tudományt, prédikáló tehetséget, vagy bármely másfajta erényt keresnének a papjukon, elsőnek azt várják tőle, hogy *jószívű* legyen. Ha ez megvan, akkor minden más fogyatékosságot elnéznek nála. Jónak lenni: a legalapvetőbb emberi erény, amelyet a papban mindenki másnál jobban megkövetelnek.

A jóságos papot ragaszkodással veszik körül a gyermekek. Bizalmukkal tüntetik ki az ifjak. Keresik társaságát a felnőttek. Örömmel várják látogatását az öregek, a betegek. Szégyenkezés nélkül keresik fel a szegények, – mert mindenkihez van jó szava, jótanácsa, ideje, sőt még néhány forintja is, mert a jóság kincstára kifogyhatatlan. Még ellenségei is megbecsülik és tisztelettel emlegetik, mert a *jóság olyan fegyver, amely senkit sem sebez meg, de mindenkit meghódít.*

Ha a jóság ilyen fontos és nélkülözhetetlen, akkor már érdemes nagy gonddal törekedni elsajátítására. Szíves szolgálatkészség, derűs lelkület, a magunk érdekét félretevő áldozatkészség kell hozzá. Talán ki is használják társai az ilyen embert, de nem baj, fő a jóság!

b) *Őszinteség*

Amikor Annás főpap tanítása felől kérdezte Jézust a kihallgatásakor, Jézus így felelt: „Én nyíltan beszéltem az emberek előtt. Mindig a zsinagógákban és a templomban tanítottam, ahová minden zsidónak bejárása van. Titokban semmit sem mondtam.

Mit kérdezel engem? Kérdezd azokat, akik hallották, mit beszéltem. Azok tudják, mit mondtam."

Az emberek közti kapcsolatnak alapvető feltétele az *őszinteség*, egyeneslelkűség. Nem tudnak megnyílni a lelkek olyasvalaki előtt, aki nem őszinte, akinél valami rejtett szándékokat sejtenek. Milyen kínos olyasvalakivel beszélgetni, aki folyton mellébeszél. Nem lehet tudni, mi az, amit el akar titkolni. Sajnos, a mai ember életében a beszéd nem arravaló, hogy azzal kifejezze gondolatait, hanem arra, hogy azzal eltitkolja őket.

A pap azonban *nem diplomata, hanem Isten embere.* Az igazmondó Isten üzenetét kell az emberekhez vinnie felhígítás és hátsó gondolatok nélkül. Az emberek nyomorúságát kell Isten elé vinnie szépítgetés, kendőzés nélkül. *A pap közvetítői szerepéhez nem tartozik a kétértelműség, a taktikázás, a féligazságok hangoztatása, vagy az udvarias hazudozás.*

Különben is, az emberek már torkig vannak a kétszínűséggel. Üdítően hat rájuk az őszinteség, az egyeneslelkűség. Szinte gyerekesen tudnak örülni annak, amikor túltehetik magukat a különféle gátlásokon, s végre egészen őszintén beszélhetnek. Szeretik azok társaságát, akikkel szemben megnyilhatnak, s kitárhatják lelküket. Ezért olyan fontos, hogy a papban őszinte, egyeneslelkű embert ismerjenek meg. Alapvető emberi erény ez. Nélkülözhetetlen a pap életében.

*

Uram Jézus, Te messzire tündöklő jósággal és egyeneslelkűséggel jártál az emberek között. Ezért fogadtak olyan nagy örömmel és követtek lelkesen. Add kegyelmedet, hogy én is elsajátíthassam és sokat gyakorolhassam ezeket az alapvető emberi erényeket. Hiszen Isten embere akarok lenni, s Isten szolgálatában akarok kapcsolatot teremteni testvéreimmel.

13. Az igeszolgálat

Fontossága

A Papságról szóló zsinati dekrétum 2. fejezete így szól: „Isten népét elsősorban az élő Isten szava gyűjti egybe, éppen ezért joggal várják a paptól ennek hirdetését. Mivel ugyanis hit nélkül senki sem üdvözülhet, ezért a papnak, mint a püspök munkatár-

sának, első teendője, hogy Isten Evangéliumát mindenkinek hirdesse és ezzel teljesítse az Úr parancsát: „Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek". Isten népét így alapítják és így sokasítják. Az üdvösség igéje által a hit a hitetlenek szívében életre kel. A hívők szívében pedig táplálékot nyer. Általa alakul ki és növekszik a hívők közössége az apostol szavai szerint: „A hit hallásból ered, a hallás pedig Krisztus igéjéből". (Róm 10, 17).

Ime az igehirdetés nagy fontossága! Már szóltunk arról, hogy az Isten és emberek közti közvetítésnek két iránya van: az egyik *alulról felfelé*, az emberektől Istenhez, azaz az áldozatbemutatásban lesz teljessé. Ez a papi szerep. A másik: *felülről lefelé*, Isten üzenetét hozza az embereknek. Ez a prófétai tisztség, mely a prédikálásban, az Evangélium hirdetésében éri el csúcsát. Krisztus az apostolokat küldte az Evangélium hirdetésére. Nekik és utódaiknak igérte, hogy velük lesz mindennap a világ végezetéig. Őket küldte azzal a tekintéllyel, hogy aki az apostolokat hallgatja, Jézust hallgatja. Az apostolok és utódaik: a püspökök testülete, tehát az Evangélium hirdetője, Krisztus tanításának a Szentlélektől ihletett tolmácsolója, prófétája. A papok a püspökök megbízásából végzik az ige szolgálatát. Hiszen a püspök egyedül nem tud megfelelni a rábízott nagy feladatnak. Segítőtársakra szorul. A papok által tud a püspök mindenkihez eljutni, s teljesíteni az Úr parancsát: „Hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek!" A pap tehát részesül Krisztusnak prófétai tisztében is, mint a püspök munkatársa. Ebben a minőségében, amint a dekrétum mondja: „a papnak mint a püspök munkatársának, első teendője, hogy Isten evangéliumát mindenkinek hirdesse". Amint tehát a papi szolgálatnak legfontosabb teendője az áldozatbemutatás, úgy a *prófétai szolgálatnak* a prédikálás!

„Isten népét így alapítják és így sokasítják." – mondja a Dekrétum. Hiszen így tettek az apostolok is, akik közül Pál ezt mondja: „Krisztus ugyanis nem azért küldött engem, hogy keresztteljek, hanem hogy az evangéliumot hirdessem . . ." (1 Kor 1, 17). Ezt köti lelkére tanítványának, az apostolutód Timóteusnak is: „Hirdesd az igét! Állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan . . .! Lásd el az igehirdető munkáját, teljesítsd szolgálatodat!" (2 Tim 4, 2.5). Az apostol nem tudja addig papi szolgálatát gyakorolni,

míg meg nem alapította Isten népét, a hívők közösségét. Időrendben is első tehát a prédikáció, az evangélium hirdetése, hogy a hívő közösség kialakulhasson.

A nálunk hagyományossá vált papi életben rendszerint az a gyakorlat, hogy az újmisés papot odaküldik egy már meglevő hívő közösségbe, ahol már nem kell Isten népét megalapítani, mert szinte automatikusan alakul és fejlődik. Régebben nem is tartották nagyon fontosnak, hogy prédikáljanak, s kihasználták egyesek az alkalmat, hogy ne kelljen prédikálni. Télen a hideg miatt, nyáron a meleg miatt maradt el a prédikáció. Még a II. Vatikáni Zsinat rendelkezései ellenére is akadnak helyek, ahol nem mindegyik szentmisén prédikálnak vasárnap. Úgy gondolják, minek erőlködjünk, ezek a hívek – akik a templomba eljönnek – már úgy sem lesznek se jobbak, se rosszabbak. Pedig nem így van ez! Az Evangélium hirdetése is szolgálat, amellyel *tartozunk* nem is csak a híveknek, hanem minden embernek! „A papok tehát mindenkinek tartoznak azzal, hogy közlik velük az Evangélium igazságát, amelynek az Úrban maguk is örvendeznek!" Ne gondoljuk, hogy azért, mert van néhány hívő, aki a lehető legrövidebbre óhajtja a szentmisehallgatást, akkor legjobb a szentbeszédet elhagyni, vagy valami egyperces mondókára összevonni. *Lehet rövid szentbeszédben is sokat mondani?* Csak ahhoz készülni kell, mert minden szónak a helyén kell lennie. Ha egy pap elspórolja a szentbeszédet a hívek elől, ez annak a jele, hogy nincs meg benne az Evangélium igazságainak öröme. Nincs tele a lelke, ezért nincs mit továbbárasztani.

Mivel azonban nemcsak tudást, hanem az evangélium igazságainak hirdetésével hitet is akarunk ébreszteni az emberekben, nekünk sem csak tanulnunk kell a teológiát, hanem átelmélkedve, belső *meggyőződésünkké* kell tennünk. Csak ha magunk is az Evangélium igazságaiból élünk, akkor lesz a hirdetett igazságoknak meggyőző ereje.

*

A tanító Jézushoz: Uram, tebenned átélt valóság volt mindaz, amit a mennyei Atyáról, Isten országáról tanítottál. Az apostolok is átélt igazságokról beszéltek olyan ellenállhatatlanul. Segíts, hogy én is átélhessem az Evangélium igazságait, hogy túlcsorduljanak azok lelkemből, s így gyarapíthassam és táplálhassam Isten népét.

14. Az igeszolgálat felelőssége

a) *Felelősség az előkészületben*

A Papságról szóló dekrétum szavai: „A papok tehát mindenkinek tartoznak azzal, hogy közlik velük az Evangélium igazságát, amelynek az Úrban maguk is örvendeznek. Lehet, hogy a hitetlenek közötti példás életükkel érik el azt, hogy azok Istent dicsőítsék. Lehet, hogy prédikációkban nyíltan hirdethetik a hitetleneknek Krisztus titkát. Esetleg keresztény hitoktatást végezhetnek. Vagy az Egyház tanítását fejthetik ki. Vagy talán megkísérelhetik, hogy a kor problémáit Krisztus fényében tárgyalják. Mindezen esetekben sohasem szabad csak saját bölcsességüket mutogatni, hanem mindig Isten igéjét kell tanítaniok és mindenkit kitartóan kell hívogatniok a megtérésre és életszentségre. Hogy pedig a világ mai körülményei között nagy nehézséggel találkozó prédikáció könnyebben beleférkőzzék a hallgatók lelkébe, nem szabad Isten igéjét csak *általánosan és elvontan* kifejteni, hanem az evangélium örök igazságát a *konkrét életkörülményekre* kell alkalmazni" (2, 4).

Előbb szó volt arról, hogy csak az átelmélkedett, átélt igazságok tudnak mozgatni. Magunkévá nem tett tanítás hangoztatásával semmire sem megyünk a lelkek között. Az átélt igazságok azonban még akkor is hatnak, ha nem hangoztatjuk, hanem csak éljük azokat: „Lehet, hogy a hitetlenek közötti *példás életükkel* érik el azt, hogy azok Istent dicsőítsék". Ismeretes előttünk Assisi Szent Ferenc „prédikációja", amely abból állt, hogy Leó testvérrel végigjárták szótlanul, szerényen a város utcáit. Valami ilyesmi volt *Foucault* atya szándéka is, amikor a sivatagban felütötte sátorát. Nem prédikált, csak élt a tuaregek között. Nem lehet eléggé hangoztatni ennek a hang nélküli prédikációnak, s tanúságtételnek a fontosságát! Milyen nagyszerű lenne, ha minden pap valóban élné az Evangéliumot! *Ha nem csapnák agyon életükkel azt, amit a szószéken olyan ékesszólással hirdetnek.* Ehelyett, sajnos, vannak, akik csak üres szólamokat puffogtatnak. Akiknek az igeszolgálat csak ürügy arra, hogy szereplési viszketegségüket kielégítsék, s az Evangélium igazságát saját szavaikkal elnémítsák.

Olyanok is vannak, akik „becsületesen" beismerve, hogy képtelenek az evangéliumi élet szerint élni, bölcselkedéssel humanizmussal higítják fel a kereszt igéjét, s ilyen felhigított Evangéliumot prédikálnak. Pedig az lenne az igazán becsületes dolog, hogy már a szemináriumban minden erővel igyekeznék a kispap életében megvalósítani az Evangéliumot, s ezt az igyekezetet egész papi életében megőrizné. Ime a felkészülés felelőssége! Jaj annak, aki 5–6 évet pocsékol a szemináriumban anélkül, hogy elsajátította volna az Evangélium szerinti életet! Lehet, hogy megtanul prédikálni. De mire megy ezzel, ha nem tanult meg példás keresztény életet *élni!*

b) *Felelősség az igehirdetésben*

„Mindezen esetekben sohasem szabad saját bölcsességüket mutogatniok, hanem mindig Isten igéjét kell tanítaniuk . . ." Az Egyház aggódva bízza rá a fiatal diákonusokra és újmisés papokra az igehirdetés feladatát. Vajon kellő felkészültséggel és kellő felelősségtudattal fognak-e dolgozni ebben a fontos szolgálatban? Nem fogja-e őket az ifjúi hév meggondolatlan kijelentésekre ragadni? S nem fogja-e őket a *hiúság* az Evangélium igazságának *eltorzítására* csábítani? Sajnos, nem alaptalan ez az aggodalom, mert lehet hallani a templomi szószékeken nyomorult kis emberi bölcselkedést, az Egyház tanításától eltérő, sőt néha azzal homlokegyenest ellenkező állításokat. S mindezt az Egyház nevében és tekintélyével! Előfordulnak mostanában a szószéken az Egyház tanításától eltérő kijelentések is. Ennek oka gyakran a *hiányos teológiai műveltség*, amikor is nem tudja valaki a divatos szólamokat a teológiai elveinek megfelelően megvizsgálni s kritika nélkül szajkózza azt, amit valahol hallott, vagy olvasott. S talán még azt sem nézi meg, hogy honnan, kitől származik az. Gyakori eset, amikor valaki az újdonság viszketegségétől indíttatva mond olyanokat, amivel meghökkenti hallgatóit. Valami külföldi folyóiratból vagy újságból szerzi friss értesüléseit. Nem számít neki, hogy azok nem az Egyház tanítását, hanem csak magánvéleményeket közölnek. Neki *az* mindjárt az Egyház tanítása lesz s viszi a szószékre . . .

Lám, ezért van szükség az alapos teológiai képzettségre! Egy felszentelt papban kell annyi ítélőképességnek és felelősségnek

lennie, hogy a divatos szólamok között különbséget tudjon tenni. Ha pedig úgy érzi, hogy teológiája hiányos, akkor hagyatkozzék csak az Egyház kipróbált tanításához s ne akarjon újdonságokat feszegetni.

Ugyanígy szükséges az igazi *alázatosság* is! Nem nekünk kell csillognunk, hanem az Evangéliumnak! Ne magunkat prédikáljuk, hanem Jézus Krisztust! Bele kell adni minden képességünket az Evangélium hirdetésébe, de nem használhatjuk fel az Evangéliumot saját egyéni képességeink mutogatására! Újra csak visszatérünk oda, hogy a teológiai képzettség gyarapodásával együtt kell haladnia a *lelki gyarapodásnak* is. A kettőt nem lehet szétválasztani! Mindkettő nélkülözhetetlen az igeszolgálatban!

A *teológiai* tudás gyarapodását a szemináriumban lemérik a kollokviumok, a vizsgák. De ki méri le a *lelki* gyarapodást?

*

Uram, megrendülök, ha arra gondolok, hogy minden vasárnap és ünnepen oda kell állnom az emberek elé s azok úgy fognak hallgatni engem, hogy téged hallgatnak. A te igéidet hallják. Mi lesz velem, ha eltorzítom, vagy elhalkítom a te szavadat s csak a magam szavát hallatom! Segíts, hogy nagyobb igyekezettel hallgassam szavadat és meg is tartsam azt.

15. Az igeszolgálat a hívek szolgálata

a) *Nem elvontan . . .*

A Papságról szóló dekrétum szavai: „Hogy pedig a világ mai körülményei között nagy nehézséggel találkozó prédikáció könnyebben beleférkőzzék a hallgatók lelkébe, nem szabad Isten igéjét csak általánosan és elvontan kifejteni, hanem az *Evangélium örök igazságait a konkrét életkörülményekre kell alkalmazni*".

„Így az igeszolgálat sokféleképp történik a hallgatóságtól és a hirdetőnek juttatott kegyelmi ajándékoktól függően. *Nemkeresztény* országokban és közösségekben az Evangélium hirdetésével az embereket először *hitre* és az üdvösség szentségeihez vezetik. A *keresztény* közösségekben viszont a prédikációt a szentségek kiszolgáltatása kívánja meg. Főleg azok számára, akik láthatóan

alig értik át és hiszik azt, amit tesznek. Hiszen a hit szentségeiről van szó, és ennek a hitnek forrása, tápláléka az ige. Áll ez főképp az igének a szentmisébe beépített liturgiájáról, amelyben felbonthatatlan egység jön létre Krisztus halálának és feltámadásának meghirdetése, az igét hallgató nép válasza és a tulajdonképpeni áldozat között. Általa pecsételte meg Krisztus az Újszövetséget a maga vérében. Ebbe az áldozatba a hívek vágyódásukkal és a szentségek vételével kapcsolódnak bele" (2, 4).

„Nem szabad csak általánosan és elvontan . . ." Sajnos, régi tapasztalat, hogy az igehirdetés sok pap számára valami *fölényes, katedraízű* oktatás csupán. Nem igazi szolgálat. Nem Isten igéjét hirdetik az embereknek, hanem teológiát akarnak tanítani. Jól néznének ki az orvosok, ha gyógyítás helyett orvostudományi előadásokat tartanának a hozzájuk forduló betegeknek! Nem *teológiát* akarnak a paptól hallani az emberek, amikor a szentbeszédet hallgatják, hanem *életet* akarnak nyerni. Erőt mindennapi küzdelmeikhez, és gondjaikhoz. Hétköznapi életük problémáira keresnek választ s akarnak hallani az Isten emberétől. Nincs meg minden hívőnek a képessége, ideje arra, hogy az Evangélium igazságát a saját életére alkalmazza. Jogosan várhatja, hogy a pap segítségére siessen s megszegje neki a kenyeret lelke táplálására. S ehelyett sajnos sokszor valami megemészthetetlen előadást kap, s *lelkileg éhesen* kell neki elmennie onnan, ahol az Egyház megterítette neki az Isten igéjének asztalát, ámde a felszolgáló nem hozott semmi emészthető táplálékot.

S vajon miért? Mert a pap nem vette magának a fáradtságot, hogy tudományosan megszerzett ismereteit élvezhetővé tegye. Sajnos, a prédikáción látszik meg, hogy ki nem tette magának elmélkedés tárgyává a teológiát, hanem csak *tanulta* a vizsgák kedvéért. Sajnos, még a gyakorlott igehirdetők is többet gondolkodnak azon, hogyan mondjanak el valami igazságot úgy, hogy minél többen *megértsék*, mintsem azon, hogyan adjanak elő egy igazságot úgy, hogy minél többen *éljék és kövessék* azt. A prédikáción meglátszik, hogy valaki hogyan szokott elmélkedni: csak szép gondolatokat termelve, vagy valami gyakorlati tennivalóra irányítva. Mert ha valaki a *saját életére* sem tud gyakorlati tennivalót találni az Isten igéjéből, akkor hogyan tudna *mások életébe* belehelyezkedni, hogy nekik tennivalókat jelöljön meg?

Igaz, hogy az általánosságban mozgó vagy elvont módon végigvezetett prédikáció némelyek szemében tudományosabbnak, magasabb színvonalúnak látszik. De kár a fáradtságért s még nagyobb kár a hallgatók idejéért, mert az ilyen „szentbeszéd" gyakorlatilag szinte semmit sem ér! *Szent Vince* arra buzdította paptársait, hogy a szentbeszédben mondják meg világosan, mit tegyenek a hallgatók. Tanítsák meg hallgatóikat arra, hogyan kell a bűnöket megbánni, hogyan kell jó gyónást végezni, stb. Milyen áldás az ilyen pap egy plébánián! Megint csak vissza kell térni arra, hogy csak az tud ilyen egyszerűen, gyakorlatiasan szólni, aki már maga is elsajátította mindazt, amire másokat rá akar vezetni. Nem a fejben, hanem *vérünkben* kell lennie mindannak, amit hirdetünk és tanítunk! . . .

b) *A konkrét életkörülményekhez . . .*

Addig már szerencsésen eljutottunk a konkrét életkörülmények figyelembevételével, hogy – ahol csak mód van rá – a *gyermekeknek* nem mondunk felnőtteknek szánt beszédet, hanem külön, az ő körülményeikhez alkalmazva prédikálunk. Van azonban még mindig egy terület, ahol nem szoktak törődni az adott körülményekkel, a hallgatók igényeivel. Még mindig sok olyan prédikáció van, amelyet nem a *jelenlevőkhöz*, hanem a távollevőkhöz intéznek. S így elbeszélnek a jelenlevők feje felett.

Egy ifjú pap nagyon kardoskodott amellett, hogy manapság apologetikus szentbeszédekre van szükség. Isten létét kell bizonyítanunk elsősorban, s mi meg elveszünk a liturgikus reformok magyarázásában. Nem lehet vele egyetérteni teljesen. A templomba nem jön senki azért, hogy egy ott elhangzott prédikációból győződjék meg arról, hogy mégis van Isten. Aki ott van a vasárnapi szentmisén, annak inkább az az igénye, hogy *megerősödjék már meglevő hitében.* A jelenlevő hívőknek inkább ez a problémája, hogy nem elég élő a hitük. *Nem járatosak* a keresztény élet gyakorlatában. Nincsenek tisztában *a szentségek jelentőségével.* S még a *szentmisét sem ismerik* annyira, hogy jelenlétükkel, sok lelki hasznot meríthetnének belőle. Bizony, hogy jobban tesszük, ha a helyes szentmise-hallgatásra, gyakori szentáldozásra igyekszünk őket nemcsak rávenni, hanem ezeknek mikéntjére is megtanítani. „A keresztény közösségekben viszont a prédikációt a szentségek

kiszolgáltatása kívánja meg, főleg azok számára, akik láthatóan alig értik át és hiszik azt, amit tesznek . . ." És vajon egy vasárnapi szentmisén jelenlevők nagyobb része, amely nem áldozik a szentmisén, – átérti-e és *hiszi-e* azt, amit tesz, hogy ti. *Krisztus áldozatánál van jelen?* Viszont ha valakivel sikerült megértetnünk, hogy a szentáldozásban Krisztussal lép egységre, azt nem kell féltenünk az ateista propagandától sem. Nem a mi szavunk, hanem Krisztus maga erősíti az ilyen lelkeket.

*

Uram, belátom, hogy nem tudok hitet gyarapítani másokban, ha magamnak nincsen elég belőle. Csak általánosságokban mozgó, élettelen, elvont prédikációkat fogok mondani, ha nem gyakoroltam magam a keresztény életben. Segíts, hogy már magamban életté tehessem ezt az elvet, hogy a hívek között ne elméletet, hanem életet adhassak az ige szolgálatával.

16. Szolgálat a hívek megszentelésére

a) *A megszentelés papi feladat*

A Papságról szóló dekrétum szavai: „Az egyedül szent és megszentelő Isten segítőtársakul embereket akart maga mellé állítani, hogy a megszentelés művében alázatosan szolgáljanak. Isten azért szentel papokat, a püspök közreműködésével, hogy Krisztus papságában különösképpen részesülve, szent szolgálatukat ünnepélyesen végezzék mint annak szolgái, aki papi hivatalát a Szentlélek által szakadatlanul kifejti a liturgiában" (2, 5). A *megszentelés* tehát elsőrangú papi feladat. Igaz, hogy az Isten kegyelme szentel meg s az felülről jön és a felülről jövő közvetítést prófétai feladatnak nevezzük, de a kegyelem befogadására való előkészítés is a megszenteléshez tartozik. S ez már az emberi igyekezetnek és áldozatnak összegyűjtését, Isten elé terjesztését is jelenti. S így lesz igazi *alulról felfelé* irányuló papi feladat. „Értük szentelem magamat, hogy ők is szentek legyenek az igazságban" – mondja Jézus. Ez az „értük szentelem magamat" az áldozatot jelenti, amelyet magára vállal az emberek nevében, hogy Isten kegyelmét számukra megszerezze.

A megszentelés tehát igen szoros kapcsolatban van az *áldozattal*. Elsősorban természetesen Krisztus áldozatával a kereszten. De az eucharisztikus áldozattal is, és benne az emberek áldozataival. Ezért az *eucharisztikus áldozat a papi megszentelő szolgálat középpontja*. A Papságról szóló dekrétumban így olvassuk: „A többi szentség, valamint minden más egyházi szolgálat és az apostolkodás is összefügg a szent Eucharisztiával és arra irányul. *Hiszen az Eucharisztiában benne van az Egyház minden lelki kincse.* Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyerünk. Ő maga a Szentlélekben élő és életet adó testével az embereket élteti és ezáltal rávezeti és felszólítja őket arra, hogy saját magukat, munkájukat és minden teremtményt együtt áldozatul mutassanak be. *Ezért az Eucharisztia minden igehirdetés forrása és tetőpontja.* A hitújoncokat fokozatosan készítik elő az Eucharisztia vételére. A megkeresztelt és megbérmált hívek általa teljesen beleilleszkednek Krisztus testébe."

Annál inkább tudnak szentek lenni az emberek, minél jobban belekapcsolódnak Krisztus áldozatába, amellyel értük szentelte magát, hogy ők is szentek lehessenek. Ha a papnak szívügye az emberek megszentelése, akkor neki kell legjobban belekapcsolódnia az áldozatba. Nem pusztán jogilag, vagy erkölcsileg, hanem ténylegesen: *önmagának odaáldozásával!* „Saját magát, munkáját és minden teremtményt mutasson be áldozatul Krisztussal együtt." Amikor fölemeli áldozatbemutatásra a szent Eucharisztiát, akkor Őáltala, Övele és Őbenne saját magát is áldozatul adja, hiszen ő is Krisztushoz tartozik. Áldozatbemutatás nélkül nincs megszentelés. Ha a pap saját magát kihúzza az áldozatból, akkor őáltala nem lesz megszentelés. Dehát *mit ér az olyan pap, aki csak misézni akar, de áldozatot bemutatni nem?*

Hagyjuk a terméketlen kritizálást. Álljunk be a megszentelésbe azok helyett, akik csak szentmisét végeznek, de áldozatot nem hoznak híveikért.

b) *Előbb kellene megszentelődni*

A dekrétum a papok kötelességévé teszi, hogy a híveket megtanítsák a *megszentelődés eszközeinek felhasználására*. „A papok tanítsák meg a híveket arra, hogy az isteni áldozatot a szentmisében ajánlják fel az Atyának, és azzal együtt saját életüket is..."

„Neveljék őket arra is, hogy a szent liturgia ténykedéseibe úgy kapcsolódjanak bele, hogy imádságuk akkor is szívből fakadjon..." „Mintegy kézenfogva vezessék őket az imádságos lelkületnek egy életen át való, egyre tökéletesebb gyakorlására a kinek-kinek juttatott kegyelmekhez és lelki szükségletekhez mérten. Mindenkit igyekezzenek rábírni *állapotbeli kötelességeik teljesítésére.* A tökéleteseket pedig arra, hogy valósítsák meg az evangéliumi tanácsokat körülményeikhez mérten..."

Van-e bennem igazi törekvés a megszentelődésre, az életszentségre? Lanyha papok nem fognak Istennek szent népet nevelni. De akkor mire valók?

*

Az Örök Főpaphoz: Uram, te áldozatul adtad magadat, hogy szent népet szerezz Atyádnak. Áldozatodat ma is folytatod s papjaid által újra bemutatod, mert az áldozat árán történik a megszentelés. Segíts, hogy mindig eszemben legyen: sem önmagamat, sem másokat nem szentelhetek meg áldozat nélkül. Nem akarok áldozat nélküli papi tevékenységet végezni, hanem oda akarom magamat is áldozni, hogy a rám bízott népet megszenteljem. Őszintén akarok Isten népének megszenteléséért áldozatot hozni.

17. Lelkipásztori szolgálat

a) *A pap elöljáró*

A papszentelésben felsorolják a papi teendőket: „benedicere, offerre, praedicare, baptizare et praeesse". „*Prae-esse*" vagyis elöljárónak lenni. Ismeretes előttünk Szent Péter leveléből: „A közöttetek élő elöljárókat, mint magam is elöljáró ... kérem, legeltessétek Isten rátok bízott nyáját, viseljétek gondját, ne kényszerűségből ... hanem mint a nyájnak mintaképei, jószívvel" (1 Pét 5, 1–3).

A papi karakteren keresztül kapcsolódik össze a pap Krisztussal. „Általa annyira egyek lesznek Krisztussal, a pappal, hogy Krisztusnak, a Főnek helyetteseiként ténykednek." Tehát a „praeesse", a lelkipásztori szolgálat, a hívek irányítása nem szorosan

papi feladat. Bár a papi közvetítő, megszentelő, sőt prófétai kegyelmeket is fel kell benne használni. Hanem inkább Krisztussal, a Fővel való kapcsolatból származik. Hiszen a Fejtől jön az irányítás, a vezetés. A lelkipásztor pap ebben az irányításban is eszköze lesz Krisztusnak, a Főnek, akivel a papi karakter révén szoros egységben van. „Krisztusnak, a Pásztornak és Főnek hivatalát is ellátják a hatalom rájuk eső részéhez mérten" – mondja az Egyházról szóló konstitúció. Ebből mindjárt megértjük, hogy a lelkipásztori hatalom, azaz *irányítás és vezetés teljes mértékben a püspököknél van.* A papok egy megjelölt területre, vagy feladatra kapnak megbízást a püspöktől, hogy ott a püspöknek tartozó felelősséggel irányítsanak.

A papnak mint elöljárónak tekintélye tehát a Krisztussal való kapcsolatból ered. Ez a kapcsolata a karakteren keresztül a püspök közreműködésével jött létre. Éppen ezért nemcsak Krisztus, hanem *a püspök helyetteseiként is ténykednek*, amikor papi szolgálatukat gyakorolják. Így mondja az Egyházról szóló konstitúció: „Az áldozópapok a püspöki rend szorgos munkatársai és segítő szervei. Isten népének szolgálatára vannak hivatva. Egyetlen papságot alkotnak püspökükkel, bár különböző feladatok vannak rájuk bízva. A hívek egy-egy helyi közösségében valamiképpen *megjelenítik a püspököt*, akihez bizalom és segítőkészség fűzi őket. Vállalják feladatainak és gondjainak rájuk eső részét mindennapi fáradozásukkal. Akik a püspök hatalma alatt igazgatják az Úr nyájának rájuk bízott részét, azok állomáshelyükön láthatóvá teszik az egyetemes Egyházat és hathatós támogatással járulnak hozzá Krisztus egész Testének építéséhez" (Egyházról, 28.).

Valamikor a papoknak igen nagy tekintélyük volt. Tudományukkal messze az egyszerű nép fölé emelkedtek. Később a vagyon adta a tekintélyt. Ezek azonban csak külső tekintélyt, külső tiszteletet tudtak szerezni. A lelkek eredményes irányításához a Krisztussal való kapcsolat s a püspök iránti készséges engedelmesség adja meg a belső tekintélyt és erőt. Ahogyan rosszul számít az, aki tekintélyét vagyonra, hatalmi eszközökre építi, éppúgy rosszul számít az is, aki saját személyének erejére, egyéni képességeire akarja építeni lelkipásztori tekintélyét. Jó az, ha a lelkipásztor okos, széles látókörű, vezetésre termett. De ez nem elég! *A Krisztussal való bensőséges kapcsolat és a püspöknek való enge-*

delmesség nélkül ezek az egyébként jó tulajdonságok zsarnokoskodóvá és haszonlesővé tennék a lelkipásztort. Igen helytelen és a lelkipásztori munkára végzetes dolog, amikor a pap elhanyagolja Krisztussal való kapcsolatát. S ami már rendszerint vele együtt jár: kisebbíti vagy aláássa a püspök tekintélyét.

b) *A papi tekintély nem elnyomás, hanem szolgálat*

„Éppen ezért a papoknak, mint a hitélet nevelőinek ügykörébe tartozik: akár saját maguk, akár mások útján rávezetni az egyes híveket arra, hogy hivatásukat az Evangélium szellemében alakítsák ki. Ránevelni őket a Szentlélekben az őszinte és tettekben megnyilatkozó szeretetre. És arra a szabadságra, amellyel Krisztus szabadított meg minket. Keveset használnak a szertartások, még ha szépek is, vagy a társulatok, még ha virágzók is, ha nem munkálják az emberben a keresztény érettség elérését. Hogy ezt elérjék, segítségükre lesznek a papok, akik megmutatják nekik: az élet kisebb-nagyobb eseményeiben mit kívánnak meg a körülmények, *mi az Isten akarata*" (Papságról, 2, 6).

Keresztény érettségre, nagykorúságra, önállóságra nevelés! Ez a lelkipásztori szolgálat egyik fő célja. Nem valami üvegházi életre, hanem *ebben a mai világban való helytállásra* kell nevelnie a lelkipásztornak a híveit. Milyen gyönyörű, világraszóló sikerű eucharisztikus kongresszust rendeztek 42 évvel ezelőtt (1938) Budapesten, s hol van az akkori százezer férfi, aki megáldozott azon éjjel ott a Hősök terén? Mintha csak rólunk vette volna a mintát a dekrétum: „Keveset használnak a szertartások, még ha szépek is, vagy a társulatok, még ha virágzók is, ha nem munkálják az emberekben a keresztény érettség elérését."

Az Egyház, lám, arra törekszik, hogy a papok lelkipásztori munkája segítségével kimunkálja ezt a keresztény érettséget, nagykorúságot híveiben. Ennek érdekében történik a szemináriumok reformja is, hiszen a keresztény nagykorúságra először a papoknak kell eljutniok, ha másokat arra akarnak segíteni. Az pedig természetes, hogy a felszentelt papnak, még ha nagyon fiatal is, már rendelkeznie kell a keresztény érettséggel, hiszen felszentelése után már beállítják lelkipásztori szolgálatba.

Erről a keresztény érettségről külön elmélkedünk, hogy kissé világosabban lássunk. Most csak azt vizsgáljuk meg: érettségizett

emberek lévén, felnőttnek vagy gyermeknek kell-e magunkat tartanunk Isten népében?

*

A Jó Pásztorhoz: Uram, Te nem kímélted magadat, hogy nyájadat gondozd és védelmezd. Utánajártál az eltévedteknek, véredet adtad megmentésükért. Segíts, hogy sokat gondoljak híveimre és sok áldozattal legyek lelkileg gondozójuk.

18. Keresztény érettség

Gyermekkor és felnőttkor

Nagyon bájos, aranyos tud lenni a kisgyermek. A felnőttek szívesen eljátszanak vele. Kicsit irigylik is a gyermekkor gondtalanságát, felelőtlenségét. De valójában nem akar senki újra gyermek lenni. Hiszen a felnőtt kor hosszú folyamat eredménye, a fejlődés, kibontakozás küzdelmein keresztül. *A gyermek és a felnőtt közötti különbséget* nem a testi vagy szellemi fejlettség különbsége adja csupán, hanem az, hogy *a gyermek* célja – ha nem is tudatosan, – önnön személyiségének, erőinek, képességeinek tökéletesítése, kifejlesztése, tehát önmagában maradó. Míg a *felnőtt ember* célja kifelé mutató, hiszen fejlett, tökéletesített képességeit mások szolgálatába állítja, mások tökéletesítésére fordítja. Pl. a tanulással önmagát tökéletesíti a fiatal, de a megszerzett tudással már másoknak van javára a felnőtt ember. A felnőtt kor ott kezdődik, amikor *tudatosan kezd az ember másokért élni*, értük áldozatot, kockázatot, felelősséget vállalni. Amíg valaki csak önmagának akar tökéletességet szerezni, legyen az akár anyagi, akár szellemi, vagy lelki dolog, – addig bizony még fejletlen, gyermek marad, függetlenül évei számától. Sajnos, a felnőtt korúak között sokan vannak, akik elkényeztetett, önző „gyermekek" maradtak. A többi embertől csak becézést, jutalmazást, kényeztetést várnak. Nincsenek tekintettel embertársaik igényeire, hanem magától értetődőnek találják, hogy mindenki az ő szolgálatukra legyen.

Ha ezt a megállapítást a keresztény életre alkalmazzuk, azt kell mondanunk, hogy a keresztény nagykorúság ott kezdődik,

amikor *a keresztény emberben tudatossá válik, hogy ő a krisztusi Testnek egyik tagja.* Aki ugyan igen sokat kapott eddig is a nagy Egésztől, hogy tökéletesebb legyen, de nem öncélú tag, hanem neki is az Egészet kell szolgálnia. Tehát a Krisztusban való öntudatos élet, a teljes Krisztus öntudatos szolgálata teszi a keresztény embert nagykorúvá.

A felnőtt ember felelősséget vállal, elkötelezi magát embertársaiért, azok boldogulásáért. Vállalja a családalapítás felelősségét, mert gondoskodni akar másokról. Vállalja a munkahelyén a becsületes helytállást, mert azt akarja, hogy körülötte rendben menjen minden. Messzebbre is tekint, s magára vállalja a rászorulók gondozását, az elnyomottak jogaiért való küzdelmet is.

Az Isten népében is így van: a felnőttek, a nagykorúak nemcsak kapni akarnak, hanem inkább adni. Felelősséget éreznek az egész Test gyarapodásáért. S tisztában vannak vele, hogy minden tudatos cselekedetükkel, áldozatukkal az egésznek javán dolgoznak.

Akik azonban nem értik, hogy ők az egészért vannak, akik csak a részletekbe ragadnak bele, akik kibújnak a felelősség alól, akik nem vállalják a másokért való munkát, akik nem mernek kiállni a jóért, s nem mernek összefogni a rossz ellen, hanem csak magukban sápítoznak, – azok ne tartsák magukat nagykorú kereszténynek. Sajnos, ők még csak gyerekek, éveik ellenére is.

*

A keresztet vállaló Jézushoz: Uram, te áldozatkészséggel jöttél ide a földre. Nem riadtál meg a kereszttől, hanem magadra vetted, s így szeretél új népet Atyádnak. Segíts, hogy ebben az új népben én is a felnőttek között lehessek, s engem felnőtté érleljenek a másokért vállalt áldozatok.

19. Keresztény kamaszkor

a) *Kamaszkori állhatatlanság*

Az ember fejlődésében szeszélyes, nyugtalan kor a serdülő kor, a kamaszkor. Nem találja helyét az ember. Érzi, hogy már nem fér a gyermekek közé. De azt is látja, hogy a felnőttek közé sem való. Átmeneti kor ez, amelyben szinte minden átmeneti, vál-

tozó, mint az időjárás. Semmi sincs a helyén. Minden összevissza van dobálva, s nemcsak a külső szemlélők, de maga a serdülőkorban levő egyén sem tudja, hogyan jöhet ki valami jó ebből a forrongásból, zűrzavarból.

Válságba jut a tekintély. A gyermek felnéz a szüleire, nevelőire, s mindent elfogad, amit azok mondanak, olyan nagy tekintélyük van előtte. A kamasz előtt azonban nincs többé tekintély! Önállósulni akar gondolkodásában, ami a fejlődés biztató jele. S éppen a saját önállóságának védelmében rombolni kezd minden tekintélyt. Elsősorban azok ellen lázad, akik hatalommal irányítják. De ha kell, *elvből* is kész minden tekintélyt elvetni. Felnőtt korában majd újra belátja a tekintély szükségességét. Sőt igyekszik majd a saját tekintélyét is megvédeni, de a kamaszkorban inkább rombolni van kedve.

Megfontolatlan és túlzó véleményalkotás. – Éppen önállóságának védelmében hamar kész megmondani a véleményét. Még akkor is, ha nem kérdezik. S ebben a véleményalkotásban szertelen túlzásokra, általánosításokra ragadtatja magát a kamasz. Neki mindenki ostoba, aki másképp gondolkozik, mint ő. S mindenki tökfilkó, aki őt meg nem érti. Meg-nem-értettségében képes lenne akár világgá menni is, nem törődve azokkal, akik gondoskodnak róla. Esztelen gyűlöletre és esztelen szeretetre is képes, de a józan mértéket nem ismeri, sőt el sem ismeri.

Az újdonság után való kapkodás. – Mivel úgy érzi, hogy nem tartozik már abba a világba, amelyben gyermekkorában volt, keresi, kutatja az újat. De persze nincs még kellő ítéletalkotó képessége, s neki mindig nagyobb tekintélye van annak, ami új, amit még eddig senki sem mondott. Hajlamos arra, hogy sommásan elvessen mindent, amit a régiek alkottak. Csak azért lelkesedik, ami új, ami divatos. S nem veszi észre, hogy éppen ezzel nem lesz eredeti a gondolkodásában, hanem tömegemberré lesz, tömegízléssel.

Hangulati befolyásolhatóság. Ma ezért lelkesedik, holnap amazért, mert nincs még önálló ítélete. Ha valaki az újdonság köntösébe öltözteti előttük mondanivalóját, vagy táplálja lázadó, tekintélyromboló hajlamaikat, akkor azt szívesen elfogadják vezéreiknek. Ha azonban ugyanez a valaki józanságra, megfontoltságra inti őket, készek rögtön elpártolni tőle, s újabb „fej" után nézni.

Biztosan van még több vonása is a kamasz lelkiségnek... A felsoroltak alapján azonban vizsgáljuk meg azt a kamasz lelkiséget az Egyházban, Isten népében.

Mert bizony sokszor gondoljuk némely jelenségről, hogy felnőtt vonások, holott csupán kamaszkori tünetek, amelyekből még tovább kell fejlődni az igazi keresztény felnőttkorig. Ha valaki hangosan kikel az elöljárók tekintélye ellen, az nem okvetlenül annak a jele, hogy az illető már felnőtt keresztény, hanem inkább azt árulja el, hogy nem felnőtt, csak serdülő. Mert *ha felnőtt volna, akkor felelősséget vállalna.* Áldozatot is hozna, hogy a szerinte nem jó gyakorlaton változtasson. Hogy valaki meg meri mondani a véleményét, az tiszteletet érdemlő dolog. De ha az a vélemény csak meggondolatlan, elhamarkodott ítélkezés, amely ellenvéleményt nem tűr, akkor bizony csak kamasztempó az. A felnőtt előbb gondolkodik, s csak azután beszél...

Nem lehet most mindent részletesen végigvennünk, hogy mennyi ilyen kamaszos tekintélyrombolást, terméketlen kritizálást, túlzó véleményt, újdonsághajhászást, stb. láthatunk ma az Egyházban magunk körül. Vigyázat! Nem mindenki nagykorú, aki már nem akar gyereknek látszani! Sajnos, papok között sokan vannak a felelősségtől menekülő „gyermetegek." Ez igen nagy baj! Vannak azonban ugyancsak bőségesen: lázadozó, megfontolatlan ítéletű „kamaszok" is. Ez még nagyobb baj, mert ezek már nagykorúaknak tartják magukat, s nagy hangjuk miatt a gyerekek is azt hiszik róluk, hogy valóban felnőttek, s utánuk mennek...

b) *Hogyan bánjunk a kamaszokkal?*

Sok türelemre van szükség, s bizalomra. A kamaszok előbbutóbb kinövik ezeket a hibákat. S öntudatos, érett emberekké lesznek. Vannak, akiknél a kamaszkor sokáig eltart. Nehezen vetik le a kamasztempót. Nem lehet erőszakkal megváltoztatni őket. Türelemre van szükség velük szemben.

Iránt uk kifejezett *bizalommal*, felelősségtudatuk fokozásával egyre nagyobb felelősséget, körültekintést igénylő feladatok végeztetésével lehet bennük a felnőtté érést elősegíteni.

Az már természetes, hogy az illetékeseknek *diszkrét felügyeletet* kell gyakorolniok a serdülők felett, s tapintatosan segítségükre

lenni feladataik megoldásánál. Az is természetes, hogy a serdülők lázadozását, kritizálását jobb tapintatos vezetéssel, ellenőrzéssel megelőzni, mint erőszakkal letörni. De ha nem lehetett megelőzni akkor bizony jobb *keményen* odacsapni, mintsem tétlenül nézni, hogy néhány meggondolatlan serdülő hangoskodása az egész közösség előrehaladását megbénítsa.

A papi szolgálat is olyan, hogy azt nem lehet nemcsak gyermekekre, de még serdülőkre sem bízni. Ha tehát valaki a szentelés előtti években nem jutott még el a keresztény érettségig, hanem gyermek vagy serdülő maradt, azt nem szabad engedni felszentelni. Várni kell néhány évet, amíg az illető kinövi serdülőkori zavarait. A Vatikáni Zsinat rendelkezései a papság képzéséről módot nyújtanak erre. (12. pont) Nagyon üdvös lenne ezt a *próbaidőt* beiktatni, mondjuk, negyedév után, s nem tartani olyan természetesnek, hogy aki a negyedévet elvégezte, az már kitűzheti a primiciájának dátumát. Ha valóban meg akarjuk reformálni a papnevelést a zsinat szellemében, akkor félre kell tennünk a mechanikus gondolkodást!

*

A Jó Pásztorhoz: Uram, Jézus, Te igen nagy felelősségtudattal jártál a lelkek után. Nem volt mindegy neked, hogy tökéletesebbek lesznek-e vagy nem, hanem elmentél a végsőkig, hogy Atyádhoz vezethesd őket. A papnak is ilyen felelősségtudattal kell élnie. Ha papi hivatást adtál nekem, akkor is erre az életre hívtál, hogy járjak a lelkek után. Segíts, hogy meglegyen bennem ez a felelősségtudat, s ne éldegéljek olyan gondtalanul és felelőtlenül mint egy kisgyermek, hanem áldozattal és kemény munkával végezzem hivatásomat.

20. Lelkipásztor a szenvedők között

a) *Szegények és gyengék*

„Bár a papok mindenkinek adósai, mégis tudatában kell lenniök annak, hogy a *szegények és gyengék* különösképpen rájuk vannak bízva. Hiszen az Úr is közösséget vállalt velük. Az Evangéliumnak az ő számukra való hirdetése a messiási munka jellem-

zője. Nagy figyelmet szenteljenek a fiataloknak, nemkülönben a házasoknak és szűkölködőknek is. Jó volna, ha baráti közösségben egymásra találnának, és így kölcsönösen segíthetnék egymást abban, hogy a nem egyszer nagyon is kemény életkörülmények között könnyebben és teljesebben élhessenek keresztény életet. Ne feledkezzenek meg a papok *a férfi és női szerzetesekről* sem, akik az Úr házanépének kiemelkedő részét alkotják. Törődjenek az egész Egyház érdekében álló lelki előrehaladásukkal. Főképp azonban a *betegekre és haldoklókra* legyen gondjuk, látogassák meg és erősítsék őket az Úrban." (Papságról 6.)

Érdemes lenne külön elmélkedéseket szentelni az itt felsorolt csoportok lelkipásztori gondozásának. Külön elmélkedést érdemelne az az ajánlás, hogy a fiatalokat is, a keresztény családokat is baráti közösségekben kellene összehozni. Az újmisés még ne fogjon ehhez a munkához, míg kellő tapasztalatai nincsenek, mert bajokat szerezhet magának, meg másoknak, amely bajokat egy kis körültekintéssel el lehetne kerülni. Elmélkedjünk azonban azokról, amely feladatokat a pap mindjárt pappászentelése napján megkezdhet, amelyekhez nem annyira tapasztalat, hanem jó papi, lelkipásztori szív szükséges. Ugyanezeket, ha nem is szentelési hatalommal felruházva, de *lelkipásztori szívvel* rendelkezve még a kispapok is végezhetik.

Egyik a *szegények* és gyengék gondozása, gyámolítása. Krisztus példája lelkesít bennünket. Ha voltak valakik, akiket Jézus külön gonddal, szeretettel tüntetett ki, azok éppen a *szegények és a bűnösök* voltak. „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek" (Lk 5, 31). Jézus át tudta érezni a fizikai és lelki inséget, nyomorúságot. Bizonyára vannak a papok között is, akiket éppen a lelki inségnek és nyomorúságnak látása adta a hivatását, azért akartak papok lenni, hogy a szegényeknek örömhírt vigyenek, s a bűnösöket, nyomorultakat hozzásegítsék az elveszett örökség visszaszerzéséhez. Igazi szép, papi, lelkipásztori hivatás ez!

b) *Betegek és haldoklók*

A másik igen fontos terület, amelyre a dekrétum irányítja figyelmünket: a *betegek és haldoklók* látogatása és megerősítése.

Milyen szomorú statisztika, hogy a Halottak Anyakönyvében csak harmad- vagy negyedrésze az eltemetetteknek olyan, akihez papot hívtak betegségében vagy haldoklásában s így valamelyes remény van rá, hogy a kegyelem állapotában, az Úrban halt meg. Kétharmad, vagy háromnegyedrésze meg olyan, aki anélkül halt meg, hogy előzőleg Istennel elrendezte volna lelki számadását... Sajnos, a halál után már az ítélet következik.

A papnak feladata a betegekkel kapcsolatban nemcsak az, hogy előkészítse őket a halálra és az ítéletre. Hanem talán még ennél is fontosabb, hogy *megláttassa velünk a szenvedés, a kereszthordozás értelmét*, hogy belekapcsolja szenvedéseiket Krisztus áldozatába s így értékessé, hasznossá tegye azokat *az egész Test* számára. Milyen kár, hogy betegeink legnagyobb része úgy szenvedi el kínjait, hogy nem is tudja, *mennyire közel van Krisztushoz a kereszten.* Keressük tehát az alkalmat, hogy felkereshessük a betegeket. Igen sokat nyerünk vele, ha egy-egy beteget sikerül beszerveznünk arra, hogy szenvedéseit ajánlja fel pl. a papi hivatásokért.

*

Uram Jézus, Te valóban jó Pásztor vagy, aki felkerested a beteget, utána mentél a bűnösnek. Te ma is körüljársz papjaidban és jópásztori gondviselésedet, szeretetedet általuk érezteted a nyomorúságosakkal. Engem is ilyen jó pásztornak hívtál. Készségesen odaadom magamat a lelkek, a szegények, a nyomorultak, a betegek szolgálatára.

21. A keresztény közösség kialakítása

a) *Közösségi szellem*

A lelkipásztori tevékenység azonban nem szorítkozhatik csak arra, hogy híveivel egyenként törődjék, hanem természetszerűen ki kell terjeszkednie arra is, hogy kialakítsa a *valódi keresztény közösséget.* Hogy a közösségi szellem megfeleljen rendeltetésének, fel kell ölelnie nemcsak a helyi egyházat, hanem az egész egyetemes Anyaszentegyházat. A helyi közösségnek tehát necsak saját híveire legyen gondja, hanem *missziós* buzgósággal arra kell törekednie, hogy minden ember számára utat nyisson Krisztus felé...

A jó lelkipásztor igazi elöljárója az egyházközségnek, a helyi egyháznak, ahol a hívek között a püspököt képviseli. *A híveket összeköti egymással a közös hit, a közös liturgia és a közös elöljáró.* Nem egymástól független egyedek a keresztény hívek, hanem egyazon Testnek tagjai, akiket ugyanaz a Lélek itatott át s ugyanazon Atyának gyermekei. Ezt a *közösségi tudatot* előmozdítani, fejleszteni a lelkipásztor igen fontos feladata. Hozzátartozik ez a felnőtté neveléshez is. Hiszen a másokkal való kapcsolat által válik az ember nagykorúvá, felnőtté, amikor tudatosan kezd másokért élni s magát a közösség szolgálatára bocsájtani.

Természetesen minden lelkipásztor először a saját híveinek közösségtudatát igyekszik kialakítani, fejleszteni. Ő maga lesz az összekötő kapocs hívei között. Megismerteti egymással a hasonló korúakat, felfogásúakat, vagy foglalkozásúakat. Azon dolgozik, hogy a templombajárók lehetőleg mind ismerjék egymást, köszöntsék egymást. A templomban, az utcán vállaljanak szolidaritást egymással.

Megismerteti híveivel az egyházközség örömeit, gondjait. Aktivizálja őket a segítésben, pl. bajba jutott emberek házának megépítése, stb.

Mindezeket a természetes eszközöket igyekszik *természetfeletti* motívumokkal megtölteni. A közös öröm, a közös bajok, a közös élmények nagyon össze tudják kovácsolni a lelkeket a pásztorral és egymással is.

A lelkipásztor azután fokozatosan nyitogatja a távlatokat hívei előtt, hogy ne csupán a helyi egyházat, hanem az egyházmegyét sőt az egész Anyaszentegyházat tekintsék sajátjuknak. Itt is folytonos tájékoztatás kell az egyházmegye és a világegyház gondjairól. Kérni kell a hívek imáit, lelki segítségét ezeknek megoldásához. Nagyon alkalmasak a pápa imaszándékai, hogy híveink messzebbre is tekintsenek. A falusi, vagy városi plébánia templom tornyán túl látni kell az egyházmegye főtemplomát: a székesegyházat, és a római Szent Péter bazilikát is!

Vizsgáljam meg: beleadom-e a közösségi szellem kialakításába jobbik énemet? A nemesebbre való törekvést, az önfegyelmet, a szeretetet, a figyelmességet gyakorolom-e, s főleg vállalok-e feladatot a közösség érdekében?

b) *A szentmise a legjobb eszköz a közösség építésében*

„De egyetlen keresztény közösség sem épül ki, hacsak nem alapja és sarokköve a legméltóságosabb Oltáriszentség ünneplése. Innen kell kiindulnia a közösségi szellem kialakítására irányuló minden nevelésnek! Hogy ez az ünneplés szívből fakadó és teljes legyen, ki kell váltania a szeretet különböző tetteit. A kölcsönös segélynyújtást éppúgy, mint a missziós tevékenységet és a keresztény tanúságtétel különböző formáit."

Az Eucharisztia jelképezi is, meg is valósítja a keresztény egységet. A sok búzaszemből egybeőrölt liszt, s a belőle sütött kenyér, vagy a sok szőlőszemből kisajtolt bor nagyszerűen jelképezi egységünket Krisztusban, az egy kenyérben. „Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérben részesülünk." (1 Kor 10, 17). Nemcsak jelképezi, hanem meg is valósítja, hiszen Krisztus áldozata szüntette meg az egység akadályát a bűnt, s ebben az áldozatban a mi áldozataink is ott vannak, amelyeket egymásért, az egészért hozunk. Erre céloz a Dekrétum, amikor azt mondja: „hogy ez az ünneplés szívből fakadó és teljes legyen, ki kell váltania a *szeretet* különböző tetteit..." Ezt úgy mondtuk, amikor a szentmiséről elmélkedtünk, hogy nem megyek üres kézzel a szentmisére, hanem odaviszem áldozataimat, s belevegyítem Krisztus áldozatába. Nos, ezek az egymásért hozott áldozatok, amelyek közösen odakerülnek az oltárra, egybekapcsolják a lelkeket Krisztusban. Hogy még inkább *cselekvő* legyen a részvételünk a szentmisén, a szentáldozásban az egy kenyérben részesülünk, s az egy kenyér, azaz az egyetlen Krisztus önmagában egyesít bennünket. Nem lehet a szentáldozásban csak Krisztust, a Főt magunkhoz venni, tagjait pedig kirekeszteni, hanem velük is egységre kell lépnünk, különben méltatlan lesz a szentáldozásunk.

A szentmise liturgiája mint közösségi élmény is segít a közösségi szellem kialakításában. Ezért várunk sokat a megújult, népnyelvű liturgiától, amelybe a hívek tevékenyen tudnak belekapcsolódni.

Meg kell tehát vizsgálnunk, vajon szentmisénk, az Eucharisztia megünneplése „szívből fakadó és teljes-e"?

*

Uram Jézus, Te a tanítványaid közötti egységet olyannak láttad, amelyből a világ elhiheti a te küldetésedet. Mily bensőségesen imádkoztál! Mennyire lelked mélyéből fakadó kívánság, hogy mindnyájan egyek legyünk. Vajon tudsz-e te egyáltalán élni azokban, akik nem törekszenek minden erejükkel az egységre? Ezért minden erőmmel azon kell lennem, hogy igazi keresztény egységet alakítsak ki ott, ahol élek. Az egység kialakításával akarok híveimmel együtt tanúságot tenni róla, hogy téged az Atya küldött, s te a végtelen Szeretedben akarod egyesíteni a világot.

22. A püspök és papjainak egysége

a) *Ennek a közösségnek alapja*

„A papok valamennyien részesednek a püspökkel együtt Krisztus egy és ugyanazon papságában és hivatalában, ezért a felszentelés és küldetés egysége megkívánja a püspöki renddel való *hierarchikus közösségüket.* Erre mutatnak rá időnként igen szépen a liturgikus koncelebrációval, amikor kifejezésre juttatják, hogy a püspökkel való közösségben mutatják be a szentmisét."

Ez a liturgikus koncelebráció, együttmisézés, igen jellemző a püspöknek és papjainak kapcsolatára. Még akkor is, ha külön miséznek, ki-ki a maga állomáshelyén, láthatatlanul ilyen koncelebrációs kapcsolatban van a püspök a papokkal. Sőt! Nem csupán akkor, ha miséznek, hanem bármely papi szolgálatot végeznek: „Valamennyi szentség kiszolgáltatása által a papok különböző módon a püspökkel lépnek hierarchikus kapcsolatba, akit így az egyes egyházközségekben mintegy *jelenlevővé* tesznek, amint az ősegyházra vonatkozóan erről már Szent Ignác vértanú tanúskodik" (P 5). *Tulajdonképpen a püspök munkáját, szolgálatának rájukbízott részét végzik a papok, amikor papi szolgálatot végeznek.*

Ennek az az alapja, hogy *valójában csak egy pap van: Jézus Krisztus,* az egyetlen Közvetítő Isten és az emberek között. A püspöknek, és a papoknak papsága csak részesedés Krisztus egyetlen papságában. Általuk végzi Krisztus papi szolgálatát. *A püspök papi hatalma teljes.* Olyan terjedelmű, amennyit Jézus az apostoloknak adott. Az áldozópapok papi hatalma részesedés Krisztus papságában. De ennek a *részesedésnek mértéke a püspöktől*

függ. Az áldozópapot is a papi karakter köti össze Krisztussal, *de a püspökön keresztül*. Így mondja ezt az Egyházról szóló Konstitúció: „Az áldozópapokat, jóllehet nincs püspöki méltóságuk és a püspököktől függnek hatalmuk gyakorlásában, velük mégis összeköti a papi méltóság és az egyházirend szentségének ereje" (E 28). A pap tehát a papi karakteren keresztül a püspökkel és Krisztussal lép eleven kapcsolatba. Papi karakterén keresztül a püspököt is és Krisztust is megjeleníti a hívő közösségben.

Ez a kapcsolat nem csupán jogi, hanem eleven, a *természetfeletti* síkon éltető kapcsolat. Jogilag megmarad a pap papnak akkor is, ha Krisztussal szakított. Talán még misézik, prédikál, gyóntat is. De Krisztust már nem jeleníti meg, hanem a kegyelem fénysugara nélkül, sötétben mozog. De ugyanez lenne a helyzet akkor is, ha a püspöktől szakadna el készakarva. Jogilag még pap maradna, a papi karaktert sem veszítené el, de sem a püspököt, sem Krisztust nem jelenítené meg többé, mert helyéről kimozdulva, sötétbe kerülne.

A papi szolgálathoz tehát *lényeges a püspökkel való közösség*. A püspök osztja ki a feladatokat. Vele összhangban kell azokat végezni, ha azt akarjuk, hogy Krisztus végezze bennünk. Abszurd dolog tehát az a pap, aki a püspöktől függetleníti magát, s a püspöktől kapott papi hatalommal független módon gazdálkodik. *Kudarcra van ítélve minden papi és apostoli munka, amely a püspöktől függetleníteni akarja magát*, egyszerűen azért, mert akkor Krisztustól is elszakad.

Hogyan gondolkodom a püspökkel való kapcsolatomról? Kész vagyok-e vele koncelebrálni mindenben?

b) *Eredmény csak közösségben*

„A papok viszont szem előtt tartva az egyházirendnek azt a teljességét, amelynek a püspökök örvendenek, tiszteljék bennük Krisztusnak, a legfőbb Pásztornak tekintélyét. *Őszinte szeretettel és engedelmességgel* ragaszkodjanak tehát püspökükhöz. Az együttműködés szellemétől áthatott papi engedelmesség alapja a püspöki munkakörben való részesedés, amelyet a papok megkapnak felszentelésük és kánoni küldetésük alapján." (Papságról, 5)

„A püspököknek papjaikkal való ilyen egysége napjainkban annál is inkább kívánatos, mert éppen a mi korunkban, külön-

böző okokból, az apostoli tevékenységnek nemcsak sokrétűnek kell lennie, hanem szükségképp túl kell lépnie egy-egy plébánia vagy egyházmegye határain. Különállóan és egymagában tehát egyetlen pap sem tud küldetésének kielégítően megfelelni, hanem csak egyesült erővel, azok vezetése alatt, akik az Egyház élén állnak" (P 7.).

A lelkipásztori felelősségtől áthatott papok maguk is észreveszik, hogy ma már nem lehet egymástól elszigetelődve dolgozni. Olyan sokfélék az igények, s olyan sok a nehézség. Össze is jönnek a szomszédos papok megbeszélni közös problémáikat, kicserélni tapasztalataikat. Életrevaló kezdeményezések születnek ilyen megbeszélésekből. Ha azonban a püspök lesz ezeknek a megbeszéléseknek a kezdeményezője, összefogója, akkor mindjárt több lesz az eredmény. Nemcsak egy-egy plébánia, hanem az egész egyházmegye javára. Lehet, hogy a püspökök vezetése alatt lassabban halad a munka, de tartósabb és biztosabb eredményt ígér. Papi, apostoli munkát – legyen az akárcsak hittankönyv szerkesztése is – nem lehet a püspöktől elszakadva végezni. Csak a püspökkel együtt, Krisztussal együtt.

Megvan-e ez az őszinte együttműködési készség bennem? Vagy azt gondoljuk, hogy a püspök nélkül is lehet Isten országáért tartósan tenni valamit?

*

Örök Főpap, lelkipásztori szolgálatunk végzéséhez a te irányító hatalmadból is részt adtál. Úgy akartad, hogy a püspökökön keresztül kapjunk tőled irányítást, amikor a lelkek érdekében dolgozunk. Mivel az apostoli munkában minden energiát össze kell fogni, nem kísérletezhetünk elszigetelten egymástól, hanem a püspök irányítása alá kell helyezni minden apostoli munkát. Nem felejtjük el, hogy amikor a püspökkel együtt dolgozunk, akkor veled dolgozunk együtt.

23. Paptestvériség

a) *A paptestvériség alapja*

„Minden papot a szentségből fakadó testvériség bensőséges

köteléke fűz egymáshoz, de különösen is egy testületet alkotnak *saját püspökük* vezetése alatt abban az egyházmegyében, amelynek szolgálatára szentelték magukat. Mert bár különböző munkakörökbe vannak beosztva, az emberek számára mégiscsak ugyanazon papi szolgálatot teljesítik. A közös munkában való együttműködésre irányul tehát minden pap küldetése... Ugyanannak a célnak elérésére szövetkeznek valamennyien: Krisztus Testének kiépítésére. Ez különösen napjainkban sokféle munkakört és újszerű alkalmazást is igényel."

„Éppen ezért nagyon fontos, hogy valamennyien, akár világiak, akár szerzetesek, kölcsönösen segítsék egymást, hogy mindig az igazság munkatársai legyenek. Ennek a papi testületnek a többi tagjához mindegyiküket az apostoli szeretet, a szolgálat és testvériség különleges kapcsai fűzik. Ezt már ősidők óta a liturgia is kifejezésre juttatja, amikor a jelenlevő papokat felszólítják arra, hogy a püspökökkel együtt ők is tegyék kezüket az új választottakra. Minden egyes papot egyesít paptestvéreivel a szeretet, az imádság és a teljes együttműködés köteléke, így nyilvánul meg az az egység, amellyel Krisztus övéit tökéletesen eggyé akarta tenni, hogy ebből felismerje a világ: a Fiút az Atya küldte" (Papságról, 8).

b) *Az egyházirend szentségéből fakadt testvériség*

Az egyetlen Papnak, Krisztusnak papságában részesedik minden pap. Ott viseli lelkén a papi karaktert, amely által Krisztussal van összekötve s hozzá lesz hasonlóvá. Természetfeletti testvériség ez, mely még *bensőségesebb, mint a vérségi kapcsolat a testvérek között.* A vérségi kapcsolatból fakadt testvériséget a közös nevelkedés, a szülők iránti közös kegyelet jó ideig szorosan tartja. De később – főleg a szülők halála után – már egészen önállók lesznek a testvérek. Külön családot alapítanak, amellyel már többet törődnek, mint egymással. Sőt igen gyakran előfordul, hogy a testvérek érdekellentétbe kerülnek egymással s teljesen felborítják a testvéri szeretetet és összetartozást.

A természetfeletti paptestvériségnél más a helyzet. Ott *mindig megmarad a kapcsolat Krisztussal, akitől papi életüket kapják.* Az egyházirend szentsége nem csupán megszüli bennük a papi egyéniséget, hanem folyamatosan meg is tartja, táplálja. Nem csupán a

szemináriumi közös nevelkedés közös élményeire épül, hanem a Krisztussal való egységre, amelyet a karakter hoz létre és tart fenn. Szorosabb és lényegesebb ez a testvériség, ez a testvéri egység, mint a természetes családban. Ott csak átmeneti dolog a családi egység, és később mindegyik gyermek külön családot alapít. Itt azonban minden pap az egyetlen Papnak lesz része, s *mindnyájan egyetlen papságot alkotnak.* S papi munkájuk is az egy Testnek szolgálatára irányul.

c) *A közös munkában való együttműködés*

A vérségi testvérek érdekellentétbe kerülhetnek egymással. A papok természetfeletti testvériségében azonban ilyen nem létezik. Hiszen „ugyanannak a célnak elérésére szövetkeznek valamennyien: Krisztus Testének kiépítésére. . ." A Krisztussal való kapcsolatuk a püspökön keresztül elrendezi a különféle tennivalókat. S ha mindegyik pap a maga helyén százszázalékos teljesítményt, vagy akár annál is nagyobbat nyújt, ezzel nemhogy nem kerülhet ellentétbe a többivel, hanem inkább megerősödnek a testvéri szeretetben, épülve egymás buzgóságán. Hogyha mégis arról hallunk, hogy paptestvérek között ellentétek akadnak s nem tudnak együtt dolgozni, ott mindig a *természetfelettiről* való lecsúszás ennek az oka. Nem a papi karakter, hanem az egyéni elgondolás kerül uralomra s Krisztus, a pap háttérbe szorul. Nem Isten országát építik, hanem saját pecsenyéjüket sütögetik. Mindig ilyen földi, sőt sokszor bűnös dolgok azok, amelyek a papok közötti testvéri szeretetet aláássák.

Vizsgáljuk csak meg alaposan, mi van bennünk olyan, ami bomlasztja a testvériséget, az egységet? Biztosan nem a Krisztusért való buzgóság! Hát nem tragikus, hogy papok között is előjöhet az egyenetlenkedés, az irigység, a rágalmazás, áskálódás, „fúrás", mint valami világi munkahelyen? Nem tanúságtétel ez, hanem botrány!

*

Uram Jézus! Te a tanítványaid közötti egyetértést, tesvéri szeretetet jelölted meg ismertetőjelül, hogy erről ismerjék fel az emberek, kik tartoznak tehozzád. Segíts, hogy minden erőmet összeszedve dolgozzam a testvéri szeretet kialakításán, s ne ijedjek meg a szomorú tapasztalatoktól. Adj

erőt, hogy tudjak összefogni mindenkivel, aki erre a természetfeletti egységre törekszik. Tudjam megláttatni a kishitűekkel, hogy a te kegyelmeddel igenis lehet kialakítani természetfeletti közösséget, hiszen ezért küldött téged az Atya.

24. Papi közösség

a) *Az egység látható legyen*

„Mindenegyes papot a szeretet, az imádság és a teljes együttműködés köteléke, egyesít paptestvérével. Így nyilvánul meg az az egység, amellyel Krisztus övéit tökéletesen eggyé akarta tenni, hogy ebből felismerje a világ: A Fiút az Atya küldötte" (P. 8.). Krisztus nem valami elrejtett egységet akart, amelyet csak gondos vizsgálódás után lehet valamiképpen felismerni, hanem messzire látszót, világítót! Ha a papi egység tanúságtétel Krisztus mellett, akkor ennek a tanúságtételnek messziremutatónak kell lennie! Külön kell erre gondolnia mindenkinek, aki pap: *paptestvéreimmel egy vagyok.* Az irántuk való szeretetben a legmesszebbre kell elmennem.

Milyen öröm a híveknek, amikor látják, hogy a plébános és káplánja mennyire szeretik egymást. Mily egyetértésben dolgoznak s együtt imádkoznak. Örülnek, mert napjainkban az Evangélium megélését szeretik látni. Mennyire fontos tehát, hogy szeretettel tudják elviselni egymás gyengéit, s egymásról soha rosszat, vagy türelmetlen kifakadást, panaszt senkinek se mondjanak. Sajnos, nem mindig láthatnak ilyen jópéldát a hívek. Kénytelenek észrevenni a papok szeretetlenségét, gyűlölködését, irigykedését is. Egy paptestvér egyszer azt mondta: kössünk szövetséget egymással, hogy csak jót mondunk egymásról, legalább valaki jót is mond rólunk. Minden papnak ilyen szövetségben kellene lennie: *paptestvérről csak jót, vagy semmit!*

Persze a mondáson túl szükség van a szeretetteljes találkozásokra is. Volt egy pap, akinek igen jó szíve volt ahhoz, hogy bensőséges, hangulatos papi találkozókat rendezzen. Ünnepnapok, névnap, stb. mind jó alkalom volt arra, hogy plébániája területén élő papokat, öregeket és fiatalokat összehozza a fehér

asztalnál egy kis beszélgetésre. A legtöbb pap úgyis olyan magányosan él, jólesik neki, ha egy kis családias papi közösségben résztvehet. Azt mondja a Dekrétum: „A testvériség szellemében a papok ne feledkezzenek meg a *vendégszeretetről*. Gyakorolják a jótékonyságot és legyenek adakozók. Különös gondjuk legyen a *betegekre, a csapásokkal sújtottakra, a munkákkal túlterheltekre, az egyedülállókra, a számkivetettekre* és azokra, akik üldöztetésben szenvednek." Milyen paradoxon lenne, ha éppen paptestvéreinket hagynánk ki a lelkipásztori szeretetből. Megdöbbenünk a gondolattól, hogy mennyire egyedül találunk maradni majd öreg és tehetetlen korunkban! Ne hagyjuk magukra a mostani öregeket, s majd minket is felkarolnak az akkor élő fiatalok.

„Azért is, hogy felüdüljenek, szívesen és örömmel találkozzanak egymással, megemlékezve ama szavakról, amelyekkel maga az Úr hívta fáradt apostolait: Jöjjetek félre egy magányos helyre és pihenjétek ki magatokat egy kicsit." Igen sokat érnek az ilyen papi találkozók, ha nemcsak az evés-ivásra és viccek mondására van gond, hanem lelki tartalmat is tudnak adni társalgásuknak. Ha azonban lecsúsznak a természetfeletti szintről, közönségesek és botránkoztatók is tudnak lenni az ilyen papi találkozók. Éppen azért, akik szervezik, gondosan készítsék elő, hogy a lelki előbbrejutás legyen a cél.

b) *A papi közös élet*

A fejlődés arrafelé mutat, hogy a paphiány és a megélhetési gondok miatt a papoknak valami *közös életformában* kell tömörülniök. Nem fog jutni minden faluba pap, hanem a városokból vagy nagyobb községekből fogják a lelkipásztorkodást ellátni. Valahogy olyanformán, mint eddig a tanyai lelkipásztorkodást. A papok közösen fognak lakni, étkezni, nem mint plébános és káplán, hanem mind *egyenrangú* lelkipásztorok. A papi közösség talán nem is a szeretet hatására, hanem a lelkipásztori és gazdasági szükségesség hatására fog kialakulni. De ha ebből a szükségességből kiindulva a papok *szeretetközösséget* alakítanak ki, többre fognak menni a lelkipásztorkodásban, mintha egymástól elszigetelten élnének falvaikban.

A zsinati dekrétum – bár nem utal így a jövőre, ahogy mi tettük, – nagyon ajánlja a papi közös életet: „Hogy lelki és

értelmi világuk kimüvelése terén kölcsönösen támogatásra találjanak, hogy a szolgálat terén az együttmüködés hatásosabb legyen és hogy az *egyedüllétből* eredő esetleges veszélyektől megszabaduljanak, a papok tegyék magukévá a közös élet, vagy valamilyen társas életforma gondolatát. Ez a különböző egyéni és lelkipásztori igényeknek megfelelően különböző alakot ölthet: lehet együttlakás vagy asztalközösség, vagy legalábbis gyakori és szabályosan ismétlődő összejövetel. . ."

A papi közösségektől tehát a szent tudományokban való fejlődést, a lelkipásztori tapasztalatok kicserélését, de lelki fejlődést, megszentelődést is vár a zsinat. A közös élet serkentőleg hat az egész papi szolgálatra. Segít kibontakoztatni a tehetségeket, s mindezeken felül a szeretetben összeforrt papi közösség hangos szó nélkül is igazi tanúságtevő Krisztus mellett.

A remete-élet nem lehet ideálja annak, aki lelkipásztor akar lenni. Ellenben igenis törekednie kell a másokkal való együttdolgozásra, egymás gyengéinek elviselésére, egymás értékeinek elismerésére és felhasználására, önmagunk erejének, képességeinknek a közösség érdekében való kamatoztatására. Hát csak vizsgáljuk meg magunkat, milyen közösséget alkotunk? Fejlődünk-e benne? Átadjuk-e értékeinket, hogy a közösség értékesebb legyen?

*

Uram, egyre inkább felismerem, annak, hogy ma még oly kevéssé ismeri el a világ, hogy téged az Atya küldött, az az oka, hogy követőid nagyon gyarlón valósították meg azt az egységet, amelyért imádkoztál, amelyet annyira a lelkükre kötöttél. Egyre világosabban látom, hogy szinte nincs is fontosabb feladat, mint ennek a szeretet-egységnek a megvalósítása. Az Evangéliumot nem csupán hirdetnünk, hanem élnünk kell, hogy az emberek el is fogadják. Segíts tehát, hogy ezt a nélkülözhetetlen feltételt, az Evangélium hirdetésének és a lelkipásztori munkának ezt a „conditio sine qua non"-ját megvalósíthassam, és minden erőmmel dolgozzam a tanúságtevő szeretet-közösség megvalósításán.

25. A pap és a világiak

Testvérek vagyunk Isten népében.

„Bár az Újszövetség papjai felszentelésük révén Isten népe között és annak javára az atya és tanító kiemelkedő és szükséges hivatalát töltik be, mégis minden kereszténnyel együtt ők is az Úr tanítványai és az őket meghívó Isten kegyelméből országának részesei. Mindazokkal, akik a keresztségben újjászülettek, a papok is testvérek a testvérek között, mint Krisztus egy és ugyanazon Testének tagjai, amelynek kiépítése valamennyiök kötelessége" (Papság 9.).

Az Egyházról szóló konstitúció ezt mondja: „A világiaknak az isteni kegyelem folytán testvérük az a Krisztus, aki mindenek Ura létére nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem azért, hogy ő szolgáljon. Ugyanígy testvéreink azok is, akik a szent szolgálatba helyezve Krisztus tekintélyével tanítanak, szentelnek, igazgatnak, és úgy gondozzák az Isten családját, hogy mindegyikük betöltse a szeretet új parancsát. Ezért nagyon szépen mondja Szent Ágoston: „Ha rettent engem, hogy értetek vagyok, vígasztal, hogy veletek vagyok. *Értetek vagyok püspök, veletek – keresztény.* Amaz a hivatalom neve, ez a kegyelemé, amaz a veszedelemé, ez az üdvösségé."

Testvérei vagyunk tehát a világiaknak, nem pedig atyái abban az értelemben, mintha a világiak *kiskorú* gyermekek lennének, akik atyjuk nélkül semmit sem tehetnek. Furcsa dolog lenne, ha egy édesapa felnőtt fiának szakmájába szólna bele, nem a nagyobb tudás, hanem az apai tekintély jogán, s így döntené el a vitát. „Őszintén ismerjék el és mozdítsák elő a világiaknak a maguk területén való tekintélyét és az Egyház küldetésében viselt sajátos szerepüket. Komolyan tartsák tiszteletben a társadalomban mindenkit megillető jogos szabadságot. *Szívesen hallgassák meg a világiakat, testvéri megértéssel vegyék számba kívánságaikat.* Ismerjék el az emberi tevékenység különböző területein szerzett tapasztalataikat és hozzáértésüket, hogy így velük együtt figyelemmel tudják kísérni az *idők jeleit.*"

Jó, ha a pap mindenhez ért egy kicsit, de nem jó, ha mindenhez jobban akar érteni, mint mások. Jó, ha a pap művelt, de nem jó

az, ha műveltségével mások fölé akar kerekedni. Jó, ha a pap hozzá tud szólni az emberek problémáihoz, de nem jó, ha csalhatatlan recepteket akar adni nekik problémáik megoldásához. Szívesen veszik az emberek a paptól, ha segíteni akar nekik, de nem szeretik, ha dirigálni akarja őket. Ezért Krisztus jóságával kell körüljárni, segítésre készen, de tolakodás nélkül. Testvérnek lenni a testvérek között, a felnőtt keresztények között.

Nincs-e most is bennem valami nagyképűsködés, fölényeskedés? Tudok-e meghallgatni másokat is? Kérek-e tanácsot másoktól? Nem szoktam megfellebbezhetetlen ítéleteket mondani?

*

Uram Jézus, te ugyan tényleg mindent jobban tudtál, s hozzád képest mindenki csak tanítvány lehetett, de te mégis merted küldeni apostolaidat. Merted küldeni a hetvenkét tanítványt, hogy hirdessék az evangéliumot. Megbíztál bennük, s ezzel növelted felelősségtudatukat, vállakozó kedvüket nagykorúvá nevelted őket.

26. A papi hivatások támogatása

a) *Az egész keresztény közösség feladata*

A Papság képzéséről szóló dekrétum így szól: „A hivatások támogatásának a feladata az egész keresztény közösségre tartozik. Elsősorban teljesen keresztény élettel kell azt előmozdítania. Legtöbbet tesznek ezért mind a családok, amelyek a hit, szeretet és jámborság szellemében mintegy az első szemináriumot alkotják, mind a plébániák, amelyeknek virágzó életében a serdülők vesznek részt. . ." (2).

Igen nagy gondja az egész Egyháznak a papi hivatások megfogyatkozása. Nyugaton már több évtizede, de most már hazánkban is feltűnő a papságra jelentkezők számának csökkenése. Jól látja a zsinat, hogy ezért az egész keresztény közösség felelős. Meggyengült az igazi, teljes keresztény élet, s az ún. keresztény népek valójában már nem is igazán keresztények. Hogyan is támadjanak papi hivatások olyan keresztények között, akikben eluralkodott az élvezetvágy, a meggazdagodás vágya, a kis-

polgári és nagypolgári kényelemszeretet és önzés? Vajon ki fogja ezek közül a papi élet sok áldozatát, kényelmetlenségét vállalni? És ráadásul még a papok is megalkusznak ezzel a világgal. Mindenben hasonlók akarnak lenni hozzá, a bűnt sem kivéve. Talán azért, hogy a szemináristákat mindenáron megtartsák, még a szemináriumokban is engedményeket tesznek az igazi keresztény élet rovására. Nem merik a papságra jelentkezőket igazi áldozatos, papi életre nevelni.

„Mivel a hajó kormányosának és utasainak *egy* a sorsa, az egész keresztény népet meg kell tanítani arra a kötelességére, hogy kitartó imádsággal, vagy más rendelkezésére álló eszközökkel közreműködjék abban, hogy az Egyháznak mindig meglegyenek küldetése teljesítéséhez szükséges papjai" – mondja a Papságról szóló dekrétum (1). Fontos tehát, hogy a keresztény nép megértse a hivatások ápolásának kötelességét. Eszközül a Papság képzéséről szóló dekrétum a következőket ajánlja: „A szent Zsinat elsősorban a közös tevékenységnek a *hagyományos eszközeit* ajánlja, mint amilyenek a *buzgó imádság*, a *keresztény önmegtagadás*, úgyszintén a keresztények napról-napra mélyebb nevelése akár prédikáció, akár hitoktatás, akár a társas gondolatközlés különféle eszközei útján: így értetve meg a papi hivatás szükségességét, mibenlétét és szépségét" (2.).

b) *A papok különleges feladata*

„Lelkünk Pásztora és Gondozója úgy alapította Egyházát, hogy a választott és vére árán szerzett népének mindig, egészen az idők végéig legyenek papjai. A keresztények sohase legyenek úgy, mint a nyáj, amelynek nincsen pásztora. Az apostolok felismerték Krisztusnak ezt a szándékát, és a Szentlélek sugallatát követve feladatuknak tekintették olyan szolgák kiválasztását, akik alkalmasak lesznek arra, hogy másokat tanítsanak. Valóban, ez a feladat hozzátartozik a papi küldetéshez. A papnak magáévá kell tennie az egész Egyház gondját, hogy itt a földön Isten népében a munkások sohase hiányozzanak" (Papságról, 11).

Szent papi feladat tehát a *hivatások felkarolása*, gondozása. Nemcsak annyiban, hogy a papságra jelentkezőket felkaroljuk és támogatjuk, felkészítjük és a püspöknek felvételre ajánljuk, hanem úgy is, hogy elsősorban a papok éljék a teljes keresztényi

életet. Derűsen és vonzóan, hogy a serdülőknek és ifjaknak kedvük támadjon a papi életre. Így mondja ezt a Papnevelésről szóló dekrétum: „Az összes papok apostoli buzgóságukat a lehető leginkább a hivatások ápolásában mutassák meg. Az ő alázatos, dolgos, derűs lélekkel töltött életük, egymás iránti kölcsönös szeretetük és testvéri együttmunkálkodásuk vonzza majd a serdülők lelkét a papság felé."

Milyen áldás a hívekre, s milyen serkentő a papi hivatásokra, ha egy plébánián ilyen alázatos, dolgos, derűsképű papok vannak, akik testvérként tudnak együttműködni. Sajnos azonban, hogy kevés ilyen papi közösséget láthatnak a hívek. És éppen ezért nemcsak a keresztény közösség, hanem a papi közösség is hibás abban, hogy megfogytak a papi hivatások. Igen fontos tehát, hogy szeretet, összhang legyen a papok között. Ezzel tegyenek tanúságot Krisztusról, mert ezzel támasztanak majd papi hivatásokat is.

Így van ez a szemináriumon belül is. Hiszen előfordul, hogy a kispap a szemináriumban veszti el hivatását. Bemegy ideális lélekkel, nagy elhatározásokkal. Nagy akadályokat győz le, hogy bemehessen s ott talán egy év alatt elveszíti hívatását, mert látja a papok és kispaptársak lanyha, szeretetlen világias életét. A keresztény közösségen belül a szemináriumi közösség is felelős a hivatásokért! Elsősorban azokért, akik ott vannak. Vagy a kispapoknak talán nem szívügye a hivatások gondozása? Nem megagitálni kell az ingadozókat, hanem alázatos, dolgos, derűs lelkű élettel, egymás iránti kölcsönös szeretettel és testvéri együttmunkálkodással kell vonzani a serdülők lelkét a papság felé. Az érett, felnőtt kereszténveket ugyan nem riasztja el az emberek gyarlósága, de a még nem egészen érett serdülőkben komoly hivatásválságot okozhat mindaz, amit tapasztalniok kell. Érezzük át felelősségünket a hivatásokért!

Van nekünk is felelősségünk a hivatások kibontakozása iránt is. Magatartásunk az emberek előtt, elindítója, de elrontója is lehet a gyermekekben csírázó papi hivatásnak. Nem azt mondom, hogy propagandát csináljunk. Csak annyit, hogy százszázalékos keresztény életet kell élnünk, különben okai lehetünk a hivatások megfogyatkozásának.

*

Úr Jézus, te átláttad, milyen szomorú a helyzete a pásztor nélküli nyájnak. Akarod is, hogy nyájadnak jó pásztorai legyünk. Nem is fogod soha pásztor nélkül hagyni nyájadat. De lelkünkre kötötted, hogy imádkozzunk papi hivatásokért, s törődjünk vele, hogy az általad elindított papi hivatások megerősödhessenek, kifejlődhessnek. Kérünk, ne engedd, hogy gyarlóságunk és hanyagságunk miatt megfogyatkozzanak a hivatások, vagy tönkremenjenek. Segíts, hogy a magunk területén mindent megtegyünk a hivatások felkarolására s keresztény felelősségtudattal éljünk a keresztény nép között is.

27. Papi tökéletesség

a) *Minden kereszténynek feladata*

„Az egyházirend szentségében a papok Krisztushoz, a Paphoz lesznek hasonlóvá: a Főnek szolgái az egész Testnek, az Egyháznak kialakításában és építésében, mint a püspöki rendben levők munkatársai. Mint minden keresztény hivő, a keresztség szentségében ők is elnyerték már annak az oly nagy hivatásnak és kegyelemnek pecsétjét és ajándékát, amely lehetővé, sőt kötelességükké teszi, hogy emberi gyengeségükben is tökéletességre törekedjenek az Úr szavai szerint: Ti tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok" (Papságról 12.).

Igen nagy ajándék a kegyelem. Nagyértékű talentum, amellyel gazdálkodnia kell a keresztény embernek, gyarapítani, kamatoztatni, mert ha nem teszi, akkor elveszik tőle. Nem egyforma a kegyelem mértéke. Egyik többet, másik kevesebbet kap. De mindenkinek kamatoztatnia kell, használnia kell a kegyelmet, ha meg akar állni majd a számonkéréskor. A pap mint keresztény ember, mint megkeresztelt, több kegyelmet kap, hiszen a papi hivatás nem véletlenül esik rá, hanem Isten külön gondoskodása folytán. És éppen ezért nagyobb a felelőssége a kegyelem felhasználása iránt annak, aki papi hivatást kapott.

A keresztény tökéletesség nem valami elérhetetlen ábránd.Nem csupán kivételes képességűeknek való válogatóverseny, hanem mindenki számára elérhető, ha felhasználja a neki adott kegyelmeket. A tökéletesség ebben áll: „Krisztussal egységben, teljesen

Istennek élni!" Az hiszem, amikor papi hivatással jelentkeztünk a püspöknél, ez a tökéletességre való vágy mozgatott bennünket. Nem a papi hivatalt, állást, méltóságot óhajtottuk csupán. S nem is csak a papi munka, s az emberek megszentelése volt a célunk, hanem az, hogy egészen Isten szolgálatára szenteljük magunkat, s teljesen Istennek éljünk.

b) *A papnak külön kötelessége*

„Ennek a tökéletességnek munkálása azonban a papoknak különösképpen is kötelessége. Hiszen az egyházirend felvétele új módon szenteli őket Istennek. Krisztusnak, az örök Papnak élő eszközeivé válnak, hogy az idők folyamán folytatni tudják csodálatos művét, amely az egész emberiséget legteljesebb hatékonysággal visszaállította régi épségébe. Mivel tehát minden pap a maga módján Krisztust helyettesíti, ezért különleges kegyelmekkel is gazdagodik, hogy a rábízott népnek és Isten egész népének szolgálatában jobban elérje annak tökéletességét. Akinek képviselője, és hogy az emberi test gyengeségét Annak szentsége orvosolja, aki számunkra szent, ártatlan, a bűnösöktől elkülönített Főpap lett." (P 12.)

A pap tökéletessége nem valami rendkívüli tökéletesség, hanem ugyanaz a keresztény tökéletesség, mint minden megkeresztelt emberé, csak nagyobb fokban. Nincs tehát külön *papi tökéletesség*, ami megkülönböztetné a papot az egyszerű hívőtől, mint ahogyan pl. a ruházat megkülönbözteti. De igenis kellene, hogy különbség legyen az Istennek való odaadás fokában, vagy a Krisztussal való egyesülés mértékében.

Ebben a Krisztussal való egyesülésben hoz újabb fokozást az egyházirend szentsége, amikor Krisztussal, a Pappal hozza élő kapcsolatba a felszenteltet. „Hiszen az egyházirend felvétele új módon szenteli őket Istennek: Krisztusnak, az örök Papnak élő eszközeivé válnak. . ." az ő művének folytatására. A papi tökéletesség tehát csupán új színt visz bele a minden megkereszteltre kötelező keresztényi tökéletességbe: teljesen Istennek élni, Krisztussal, a pappal való egységben. A királyi papság révén a hívek is kapcsolatban vannak Krisztussal, a Pappal. De az egyházirend még jobban elmélyíti ezt a kapcsolatot. Amikor tehát papi tökéletességről beszélünk, egyáltalán nem mentjük

fel a papot a keresztény tökéletesség feladata alól, hanem *még nagyobb tökéletességet* várunk tőle. Éppen Krisztussal való különleges kapcsolata alapján. Nehéz lesz az ítélet annak, aki nem kamatoztatta a papi karakter talentumát. Sőt még a keresztségét is elásta.

A tökéletességre való törekvésben a lendületet, az erőt éppen a Krisztussal, a Pappal való egységből merítjük, amint erről a Dekrétum szól. De hát minden papi munkánkhoz Krisztustól jön az erő! Így tehát a tökéletességre való törekvés, a Krisztussal való kapcsolat erősítése papi működésünk alapja. Ha megakadtam a tökéletességre való törekvésben, a Krisztussal való kapcsolat erősítésében, akkor gyengül, sőt haszontalanná válik egész papi működésem. Azt mondja a Dekrétum: „A *papok életszentsége* saját szolgálatuk eredményessége érdekében is jelentős. Igaz ugyan, hogy Isten kegyelme az üdvözítés munkáját elvégezheti méltatlan szolgákkal is, mégis rendszerint olyanok által nyilvánítja ki szívesebben nagy tetteit, akik tanulékonyabbak a Szentlélek indításaival és irányításával szemben, és Krisztussal való bensőséges egységük és életük szentsége alapján elmondhatják az Apostollal: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem." (12).

Nemcsak a saját szolgálatunk, munkánk eredményességéért kell összeszedni erőinket, hanem az egész Egyház érdekében. S az egész világ érdekében is. „Éppen ezért a Zsinat a lelkipásztori célkitűzésnek, az Egyház belső megújulásának, az Evangélium egész világon való elterjedésének és a mai világgal való párbeszéd megindulásának elérésére nyomatékosan buzdít minden papot, hogy az Egyháztól ajánlott megfelelő eszközöket felhasználva arra az egyre növekvő életszentségre törekedjék, amely által napról napra alkalmasabb eszközzé válik Isten népe szolgálatában" (12).

Igen sokat vár az Egyház a papoktól: „A szent Zsinat nagyon is jól tudja, hogy az egész Egyház kívánatos megújulása nagyrészt a papság Krisztus lendületétől áthatott szolgálatán múlik." – Ezekkel a szavakkal kezdődik a Papnevelésről szóló dekrétum: „Optatam totius Ecclesiae renovationem: Az egész Egyház kívánatos megújhodása. . . "

De nem a papok utcai felvonulásától, tüntetésétől, nem is

propagandaszólamok hangoztatásától, nem is sanzonénekléstől vagy beat-zenéjétől, hanem a papok *életszentségétől* várja az Egyház a megújhodást. S ezt várja mindegyiktől. Mert *sokan ügyködnek az Egyház megújításán, de kevesen dolgoznak saját tökéletességükön.* Pedig az annyira óhajtott megújulásnak *belülről* kell elindulnia, önmagunk megújulásától. Így van ez mindannyiunkkal. Hiába újítunk addig bármit, amíg magunkat meg nem reformáljuk, s nem törekszünk egész erővel Istennek élni Jézus Krisztusban. Semmi haszna nem lesz abból sem az egyeseknek, sem az egész Anyaszentegyháznak.
Kezdjük el végre a reformot: önmagunk megreformálásán.

*

Uram, Te nagy feladatra hívtál bennünket, amikor téged kell megjelenítenünk az emberek előtt. Félek, hogy majd csak valami torzképet tudok nyújtani az embereknek rólad. Ha azonban arra gondolok, hogy nem vagyok magamra hagyatva, hanem veled vagyok összekapcsolva, s te adod az erőt hozzá, akkor merek vállalkozni erre a feladatra. Segíts, hogy egyre jobban megerősíthessem a veled való kapcsolatot, s ne csüggedjek, hanem inkább nekilelkesedjem az életszentség munkálásának.

28. Papi életszentség

Életszentség az igeszolgálat által.

Az előzőkben szó volt róla, hogy a tökéletesség vagy életszentség lényege: „*vivere Summo Deo in Christo Jesu.*" Azt is mondottuk, hogy a pap életszentsége abban áll, hogy teljesen Istennek élünk, Krisztussal, a Főpappal egységben. Krisztussal, a Pappal a papi karakter által vagyok egybenőve. Tehát minden, amit ennek a karakternek erejében végzek, még jobban hozzáerősít Krisztushoz. A papi karakterrel ugyanis Istennek élek és dolgozom, s nem is csak magam, hanem Krisztus, a Pap dolgozik énbennem, általam. Minél jobban együttműködöm vele, annál jobban egy leszek vele. A papi életszentség tehát elméletben roppant egyszerű. *Engedni kell, hogy a papi karakteren keresztül Krisztus működjék bennünk.* Minden papi ténykedésünknél *tudatosítani kell magunkban,*

hogy nem mi végezzük azt igazán, hanem a bennünk működő Krisztus. Gyakorlatilag azonban úgy látszik, nem ilyen egyszerű a dolog. Különben sokkal többen lennének szent életűek a papok között.

Azt mondja a Dekrétum: „A papok sajátos módon *szentekké* lesznek, ha hivatalukat őszintén, fáradhatatlanul és Krisztus szellemében töltik be. Mint Isten igéjének szolgái, naponként hallgatják és olvassák azt, amire másokat tanítani kell. Ha egyúttal befogadására is törekszenek, napról napra tökéletesebb tanítványai lesznek az Úrnak, Szent Pál apostolnak Timóteushoz intézett szavai szerint: „Ezekben gyakorold és ezeknek szenteld magadat, hogy hálaadásod mindenki előtt nyilvánvaló legyen. Ügyelj magadra és a tanításra. Légy állhatatos benne. Ha így teszel, magadat és hallgatóidat is üdvösségre segíted." Ha keresik a módját, hogy elmélkedésük eredményét hogyan közölhetnék alkalmasabban másokkal, mélyebben átértik „Krisztus felfoghatatlan gazdagságát" és Isten sokszoros bölcsességét. Ha szem előtt tartják, hogy az Úr a szívek megnyitója és hogy a tanítás kiválósága nem tőlük, hanem Isten erejéből származik, az igehirdetésben Krisztussal, a Mesterrel bensőségesebben egyesülnek és annak Lelke vezeti őket. Így Krisztussal közösségben Istennek szeretetével töltekeznek, amelynek kezdettől fogva elrejtett titka Krisztusban lett nyilvánvaló" (13.).

Egyszer már volt szó arról, hogy nem a szajkó módjára továbbadott igazságoknak van erejük, hanem az *átélt, megtapasztalt* igazságoknak. Az apostolok szavának azért volt olyan átütő ereje, mert közvetlen tapasztalásból szólhattak. Ilyen közvetlen tapasztalás, – igaz, hogy nem külső, hanem belső tapasztalás – az is, amikor az igazságokon elmélkedünk, a magunk életére alkalmazzuk, s azok szerint élünk. Átélt igazság lesz ez úgy, hogy amikor szólunk róla, meglesz az ereje szavunknak. „Ügyelj magadra és a tanításra. Légy állhatatos benne. Ha így teszel, magadat is, hallgatóidat is üdvösségre segíted."

Senki sem becsüli az üres szót, amely mögött nincs élet. Az üres szavak nem üdvözítenek sem minket, sem másokat. Azok nem gerjesztenek sem hitet, sem szeretetet. Nagy baj, ha a pap úgy olvassa a Szentírást, s úgy készül a prédikációra, hogy önmagának semmit sem merít belőle. Csak azt nézi, mi szól abból másoknak. Nagy baj, ha a pap nagy rutinnal mondja a prédiká-

cióját, s nem veszi észre, hogy tulajdonképpen *önmagának* olvas be: „medice, cura teipsum!" Mert ha észreveszi és megrendül azon, hogy amíg másoknak prédikál, ő maga elvetésre lesz méltó, – akkor nincs baj! Isten igéje őt is megragadta s üdvösségre vezeti. Ha azonban éppencsak megmozdul a lelkiismerete, de nem törődik vele, hanem csak mondja, de csak *másoknak*, akkor bizony hamar farizeus lesz belőle, aki megjátssza a tökéletest, de csak kívülről akar annak látszani.

Kétélű fegyver tehát az Isten igéjének szolgálata. Megszentelődésre, életszentségre vezet, ha magunk is akarunk okulni belőle. De kárhozatba taszít, ha mi csak *szónokolni* akarunk.

A másik szempont, amely miatt megszentelőnk lehet az igeszolgálat, az hogy a fáradozás azon, hogy a bennünk átélt igazságot másokkal minél jobban megértessük, arra vezet, hogy egyre jobban megismerjük „Krisztus felfoghatatlan gazdagságát". A nagyobb megismerés pedig *még nagyobb szeretetre és ragaszkodásra* indít. Szinte költői ihletet, lelkesedést ad a papnak ez a fajta megismerés! Ez már nem valami száraz hittudomány, hanem élet, az Istennel való kapcsolat, az egység egyre tökéletesebb megértése, képekben, hasonlatokban való kifejezése, hogy a hallgatók is minél többet megsejthessenek abból, ami az igehirdető lelkében átélt valóság. Nézzük csak akár *Prohászka* elmélkedéseit, vagy szentbeszédeit, vagy akár *Vianney Szt. János* egyszerű kis beszédeit! Mindegyikükben látszik az erőfeszítés, hogy a belsőleg átélt igazságokat minél jobban közelebbvigyék a hallgatók lelkéhez.

Lám, ezért olyan fontos az elmélkedés, amikor nem „prédikációra készülök," hanem a magam lelkével fordulok Isten felé. S elsősorban magamnak akarok meríteni.

A harmadik segítség az életszentségre az igeszolgálaton keresztül: annak tudatosítása, hogy *nem mi, hanem Isten a szívek megnyitója.* Döngethetünk a legsúlyosabb igazságokkal a szívek ajtaján. Nem nyílnak azok meg, ha nem az Urral vagyunk. Krisztussal egységben, mint az ő eszközei, szócsövei szóljunk, maga Isten szólaljon általunk! Milyen sokszor elfeledkeznek erről az igehirdetők. A gyakorlat azt mutatja, hogy amikor egy derék pap valami miatt nem tud rendesen elkészülni a szentbeszédjére, s bántaná a hiúságát, ha belesülne, akkor fohászkodik, rimánkodik a prédi-

káció előtt: „Uram, ne én szóljak, hanem Te szólj énbelőlem." Bizony sokszor nagyobb lesz ilyenkor a beszéd hatása, mint amikor jól elkészült rá. Mert akkor nem rimánkodik, legfeljebillendőségből imádkozik. S ha úgy veszi észre, hogy figyelemmel hallgatták, akkor meg egészen eltelik önmagával, s teljesen elfelejti, hogy nem tőle, hanem Isten erejéből van a beszéd meggyőző ereje.

Ha azonban tud alázatos lenni, s a maga szerepét úgy felfogni, mint készséges eszközét, aki által Isten szólhat, akkor az Úr szívesen használja őt eszközül, s egyre jobban megerősödik a Krisztussal való egységben.

Az egész teológia nem más, mint *készület az igeszolgálatra.* Vajon alkalmazom-e magamra, vagy mindig csak másokra gondolok? Hogyan olvasom a Szentírást? Engedem-e a lelkemre hatni? Igyekszem-e igazságait átélni? Vagy azokat is csak olyan másoknak szóló igazságoknak tartom?

*

Uram, adj tanulékony lelket, hogy mindig kész legyek tanulni még abból is, amit én magam akarok tanítani. Ments meg attól, hogy valami kevély tanító képében akarjak körüljárni Isten népe között. Segíts, hogy az Igének alázatos hirdetője és készséges szolgája legyek.

29. Papi életszentség a szentmiséből

a) *Életszentség a Szentmise által*

„A szent szolgálatban, de különösen a szentmiseáldozat bemutatásában a papok Krisztust képviselik, aki önmagát adta áldozatul az emberek megszentelésére. Őt utánozzák. Legyen tehát rá gondjuk, hogy az Úr halálának misztériumát ünnepelve, tagjaikban a vétkeket és gonosz kívánságokat kiöljék. Az eucharisztikus áldozat bemutatásában – főfeladata az a papnak, – megváltásunk műve folytatódik. Ezért nagyon ajánlatos annak *naponkénti* bemutatása. Ez akkor is Krisztusnak és az Egyháznak ténykedése, ha a hívek jelenléte nem biztosítható. Így a papok Krisztussal, a Főpappal egyesülnek. Naponként egészen Isten-

nek áldozzák magukat. S míg Krisztus testével táplálkoznak, szívvel-lélekkel osztoznak annak szeretetében, aki eledelül adta magát híveinek" (Papságról 13.).

A papnak legsajátosabb feladata az *áldozatbemutatás*. Krisztus papja az eucharisztikus áldozat bemutatásában egyesül legjobban az Örök Főpappal. Ez az a terület, ahol a legsajátosabban jeleníti meg Krisztust a papi karakteren keresztül. Ha a prédikálásban, különösen ha az jól sikerül, esetleg még ott bujkálhat a kísértés, hogy nem is Krisztus, hanem mi vagyunk, akik prédikálunk, a szentmisében azonban nincs ilyen. Ott nagyon is érzi a pap, hogy Krisztus az, aki az áldozatot bemutatja. Krisztus az, aki az ő hangjával az átváltoztatás szavát mondja. Tudja, hogy Krisztus Testének és Vérének megjelenése az oltáron nem az ő erőfeszítésének a gyümölcse. Itt ő csak eszköz, *odaadó, készséges eszköz, semmi több*. Bár ő emeli fel a Szent Testet és Vért, *az áldozatot nem ő mutatja be, hanem Krisztus, a Főpap*.

Igen nagy megszentelő erő van a szentmisében a pap számára. Éppen ez a tudat, hogy itt csak Krisztussal egységben tud cselekedni, készteti nagyobb odaadásra Krisztus iránt. A pap tudja, hogy ő nem olyan eszköz, mint az ecset, vagy a véső a művész kezében. Mert az ecsetnek, vésőnek bármily nagyszerűen tudja is azokat használni a művész, sohasem lesz művész-formája, de *a papnak igenis van Krisztus-formája*. Minél inkább alakul Krisztus-formájúvá, annál tökéletesebben tudja megjeleníteni a hívő közösség előtt az áldozatbemutató Krisztust. Ez a hasonlóság nem valami *külsőleg* magára erőltetett póz, hanem egész egyszerűen elvállalása Krisztus sorsának, aki „Sacerdos et Hostia" egyszerre. Ha a pap nemcsak szerepelni akar a szentmisében, nemcsak „paposkodni" akar az oltárnál, hanem *hostia*, áldozat is akar lenni, akkor szentté teszi őt a szentmise. Igen sok kegyelem árad ebből a szentmiséből az egész Egyházra is. Ha azonban csak előimádkozónak, vagy előénekesnek tartja magát, akkor nagyon beszűkíti a papi karaktert. Így vajmi gyenge lesz a Krisztussal való egysége.

„*Imitamini quod tractatis*" – utánozzátok is azt, amit végeztek! – mondja figyelmeztetőül a püspök a papszenteléskor. Ha Krisztus keresztáldozatát idézzük oda a jelenlevők elé, akkor azt a keresztet nekünk is el kell vállalni! A gonosz kívánságok elleni állandó

küzdelem, önmegtagadás, lemondás, állhatatos kötelességteljesítés nélkül aligha lehet a „Sacerdos et Hostia"-hoz hasonlónak lenni.

Az eucharisztikus áldozatban a mennyei Atyának adja át magát Jézus. Az eucharisztikus lakomában, a szentáldozásban pedig övéinek, az embereknek, akikért életét adta. Amikor a pap magához öleli Jézust a szentáldozásban, nem csupán önmagának tartja meg, hanem inkább *erőt merít arra, hogy Jézushoz hasonlóan ő is odaadja magát híveinek*, a rábízott lelkeknek. Nem cselekedne helyesen az a pap, aki csak az eucharisztikus Jézust akarná osztogatni híveinek, de abból a Jézusból, akivel eggyé lett a karakter által, nem akarna nekik adni. Nem menne közéjük. Nem éreztetné meg velük szeretetét.

Természetesen nemcsak a papok, de mindenki jól teszi, ha a „Sacerdos et Hostia" hasonlóságot igyekszik elsajátítani. Nem szabad senkinek sem áldozat nélkül, üres kézzel jönni a szentmisére. Mindenkinek legalább egy kicsit áldozatnak is kellene lennie! Van alkalom az áldozatvállalásra! Nem azt kell nézni, hogyan lehet kibújni az áldozat alól, hanem inkább azt, hogyan lehetne többet vállalni. Akik naponta járulnak a szentáldozáshoz, naponta újítsák meg készségüket, hogy embertársaik rendelkezésére bocsájtják magukat nemcsak „majd", hanem most is: mindig, mindennap.

b) *Életszentség a szentségek kiszolgáltatása által*

„A szentségek kiszolgáltatásában is egyek lesznek Krisztussal szándékban és szeretetben. Különösképpen megvalósul az, amikor a *bűnbánat* szentségének kiszolgáltatására mindenkor készeknek mutatkoznak, valahányszor híveik azt ésszerűen kérik."

„Egyek lesznek Krisztussal szándékban és szeretetben" – mondja a dekrétum. Tanultuk, hogy a szentségek érvényes kiszolgáltatásához elgendő az ún. *intentio virtualis*, melynek minimális formulája: „azt akarom tenni, amit az Egyház ilyenkor tenni szokott". Ez a szándék ugyan még nem lesz megszentelő számomra, bár a szentséget érvényesen szolgáltatom ki. Akkor lesz megszentelő a szándék, ha Krisztussal való kapcsolatomat, *a papi karaktert élesztem fel*. Nem így, hogy „én most keresztelni akarok." Hanem így: most Krisztus fog az újjászületés fürdőjében

egy lelket isteni életre ébreszteni, az én közreműködésemmel. Nem így, hogy „én most föloldozok" valakit, hanem: Krisztus újból feltámaszt egy lelki halottat az én kézfeltételemmel.

De nemcsak a szándékban, hanem a *szeretetben* is egynek kell lenni Krisztussal. Hiszen a keresztáldozatban összesűrített szeretetét a szentségekben közölheti az egyes lelkekkel. Bennünk is meg kell lennie a lelkek iránti nagy szeretetnek. S ha a szentmisében *Hostia* is voltunk, akkor Krisztussal együtt örülni fogunk, hogy áldozatunk most íme gyümölcsöt terem. Akkor érezzük majd ennek igazságát, amikor igen nagy áldozatokkal sikerül mégis valakit Istenhez visszavezetni. Ilyenkor Jézus Szívének szeretetével telünk el. Irgalmas, jóságos szeretettel. Eltelünk azzal az örömmel, amely a mennyben van egyetlen megtérő bűnös miatt.

A bennünk élő Jézussal egységben cselekedni nem csak a fölszentelt papok kiváltsága, hanem minden megkeresztelt emberé. Áldozatot hozni mások lelkéért, – igaz, hogy papi kötelesség – de szabad, sőt illik a királyi papság jogán is mindenkinek. Minél több ilyen áldozatot hozunk, annál jobban megmutatjuk szeretetünket a lelkek iránt. Így egyek leszünk Krisztussal a szeretetben s megszentelődünk általa.

*

Úr Jézus, Te Szíved nagy szeretetét árasztod ki az emberekre a szentmisében és a szentségekben. Ez a hatalmas szeretet a papi karakteren keresztül, általam mint veled összekötött eszköz által jut el az emberekhez. Lehetséges lenne, hogy amíg a megszentelés műve átfolyik rajtam, én magam ne szentelődnék meg tőle? Segíts, hogy a veled való együttműködés ne fontoskodóvá, ne hivatalnokká, hanem szentté tegyen.

30. Papi életszentség és aszkézis

a) *A jó pásztor életét adja juhaiért*

„A jó pásztor szeretete arra indítja őket, hogy Isten népét kormányozva és legeltetve, *életüket adják* juhaikért. Készen a legnagyobb áldozatra is, követve azoknak a papoknak példáját,

akik nem vonakodtak még napjainkban sem feláldozni életüket. Mivel hitre nevelnek, és „Krisztus vérének erejében nekik is megvan a reményük, hogy beléphetnek a szentek szentjébe", Isten elé járulnak „őszinte szívvel és teljes hívő bizalommal." Szilárd reményt tanúsítanak a hívek előtt, hogy minden szorultságukban meg tudják őket vigasztalni azzal a vigasztalással, amellyel Isten vigasztalja meg őket" (13).

„*Animam dare pro ovibus*" = életet adni a juhokért! A lelkipásztor Jézusnak jelszava, mely nem maradt csak szó, hanem véres valóság. A szó legszorosabb értelmében előfordulhat, hogy a lelkipásztornak a legvégsőkig, akár élete feláldozásáig is el kell mennie híveiért. Nem kétséges előttünk, hogy akinek oly nagy szeretete van, hogy életét adja barátaiért, abban Krisztus él, s ezzel az önfeláldozó szeretettel az életszentség csúcsára jutott el. Az sem lehet kétséges, hogy minél inkább egységben él valaki Jézussal, annál jobban tudja életét odaadni híveiért. Nem lehet komolyan hinnünk annak életszentségében, aki kiszolgáltatja híveit, vagy előljáróit azért, hogy kisebb büntetést vagy nagyobb előnyt kapjon. Amikor Jézust kihallgatták, hiába kérdezték tanítványai felől. Ezt a kérdést feleletre sem méltatta. Jó pásztor volt, és nem béres! Mit mondjunk akkor azokról, akik bizonyos előnyökért kiszolgáltatnak híveket vagy paptestvéreket? Ne mondjunk semmit. Inkább imádkozzunk értük, hogy Isten legyen nekik irgalmas...

Nem mindennapos dolog, hogy a lelkipásztornak *szenvedéseket* kell elviselnie a rábízottakért. De annak, aki a papi hivatást vállalja, vállalnia kell a Krisztussal való egységnek ezt a fokát is. Ha nincs meg benne a szeretetnek ilyen foka, akkor gyenge a hivatása.

Van azonban hétköznapibb, mindennapos életodaadás is. „*Animam dare*" nemcsak annyit jelent, hogy értük meghalni, hanem értük *élni* is. A jó pásztor nem kíméli önmagát, hanem *önfeláldozóan* él híveiért. Nekik szenteli életét, idejét, energiáját. Folytonos áldozat a hívekért. Állandóan rendelkezésükre áll. Utánuk jár, problémáikra választ keres. Olyan, mint a jó családapa, akinek igen nagy családja van; de mindegyikről gondoskodik.

Nem is tehetne másképp, hiszen a hitben és a reményben is neki

kell elöljárnia! Ha folyton az örökkévalóságot hirdeti s azzal vigasztal, akkor elsősorban *neki* kell megmutatnia, hogy hisz ezekben s aszerint igazítja életét. Mit mondjanak akkor a hívek, ha azt látják, hogy papjuk többre becsüli a földi élet előnyeit a mennyországnál, s nem képes áldozatot hozni az örök életért?

Sajnos, lehet látni, hogy egyes papok nem élnek teljesen híveikért. Egyre inkább szeretnének magánemberek lenni. Letenni a reverendát s lenni „ember az emberek" között. De persze nem a másokért élő, felelős ember. Hanem felelőtlen magánember a magánemberek között. Igaz, fárasztó ez a másokért élés. De a keresztény, és főleg a papi élet csak ilyen lehet. Nincs meg igazán bennünk az „életemet adom juhaimért", vagy az „értük szentelem magamat".

Ennek az „értük szentelem magamat"-nak ott kellene lennie jobban a továbbképzésben, a lelki életben, a tökéletességre való törekvésben, a művelődésben, a prédikációs anyaggyűjtésben. Képezzem magamat, hogy híveim kérdéseire válaszolni tudjak, hogy tanácsot tudjak adni... Olvassak; történeteket gyűjtsek, ábrákat vágjak ki színes lapokból, hogy majd tudjak a gyermekeknek élvezetesen előadni. Sajnos, még sokan vannak, akik nem *másokért* élnek, hanem csak önmaguknak, mint a gyerekek, akiknek csak annyi gondjuk van, hogy megtanulják a leckéjüket, s ha készen vannak vele, mehetnek játszani...

b) *A lelkipásztori aszkézis*

„Mint a közösség vezetői, a lelkipásztorok sajátos *aszkézis* szerint élnek. Lemondanak saját előnyeikről. Nem azt keresik, ami számukra hasznos, hanem ami sokaknak az, hogy üdvözüljenek. Mindig előbbre haladnak lelkipásztori működésük tökéletesebb végzésében. A szeretet Lelkének vezetésével – aki „ott fúj, ahol akar" – készségesen lépnek rá a lelkipásztorkodás *új útjaira* is."

Az előbbiekben már említettük, hogy ez a *másokért* élés, ez az igazi lelkipásztori aszkézis. Azt mondotta egyszer egy jezsuita atya, hogy aki lelkipásztori kötelességeit hűségesen teljesíti, annak nem szükséges külön aszkézist végeznie, önmagát ostorozni, virrasztani, böjtölni. Valóban, az állandó „másoknak élés," amikor a papnak nincs magánemberi szabadideje, hanem állandóan szolgálatban van, igen nagy önfegyelmet, lemondást, aszkézist jelent.

Mert bizony igen sokszor kell majd a televízióról lemondania, s könyörtelenül lezárnia, amikor jönnek hozzá a hívek problémáikat megbeszélni, temetést, keresztelést, házasságot bejelenteni. Sokszor kell lemondania nemcsak a pihenésről, de még az evésről is, mert úgy összetorlódnak a teendői, hogy egyszerűen nem jut hozzá, hogy ebédeljen, máris rohannia kell tovább.

Vannak olyan lelkipásztorok is, akik kiadják parancsba, hogy őket pedig senki sem zavarhatja pihenésükben (kikapcsolják a telefont is.). Vannak akik úgy tárgyalnak híveikkel, hogy közben a TV-t nézik félszemmel, de nem gondolnám, hogy valaki is szentéletűnek tartaná az ilyeneket.

Vannak azonban olyan szentéletű papok is, akik ugyan készségesek híveik szolgálatában, de semmi ürüggyel sem hagyják magukat kizökkenteni ájtatosságukból. Ha olyankor jön a hívő, amikor ők imádkoznak, akkor csak várjon az türelemmel, mert a „szentéletű pap" most Istennel beszélget. Mindenesetre ezerszer különb dolog, ha a pap az imádságtól nem tud elszakadni a szolgálat kedvéért, mintha a TV-től nem bírna elszakadni. Itt is áll azonban a lelkipásztori aszkézis: *nem azt kell keresnie a papnak, ami számára hasznos, hanem ami másoknak az*, hogy üdvözüljön. Sokszor megtörténik, hogy abba kell hagyni az Istennel való beszélgetést, hogy Istent szolgáljuk az emberekben. Sokszor megtörténik, hogy a szentmise utáni hálaadás megrövidül vagy elmarad, mert a szentmise után rögtön a hívek szolgálatára kell állnunk. Ha igazi lelkipásztori szeretet vezet, s nem csupán valami szórakozás vagy kíváncsiság, akkor nyugodtan fordíthatom a hálaadás idejét a hívek szolgálatára. A lelkipásztori aszkézishez viszont az is hozzátartozik, hogy az elmélkedés, lelkiolvasás, szentírás-olvasás idejét olyankorra teszem, amikor nem szoktak szolgálatot kérni a hívek. Ez az idő valószínűleg *korán reggel* lesz. Hogy nem könnyű korán felkelni? Az önmagam megszentelésének gyakorlatait is a hívekért végzem. A korai felkelés aszkézise is a hívekért van.

*

Úr Jézus, te valóban jó Pásztor voltál. Valóban életedet adtad juhaidért. Segíts, hogy én se kíméljem magamat, hanem beletanuljak a másokért, a hívekért való életbe. Add kegyelmedet, hogy kellően elsajátíthassam a lel-

kipásztori aszkézist. Tudjak lemondani magánemberségemről. Tudjam magamat híveimért szentelni, hogy így egyre jobban egybenőve veled, a jó Pásztorral, szent lehessek, s híveimet is megszentelhessem, szentekké tehessem.

31. Az Egyház arca a II. Vatikáni Zsinat után

Az előző fejezetekben megismerkedtünk azzal a papi eszménnyel, amelyet a II. Vatikáni Zsinat állít elénk. Minthogy azokban a Zsinat különböző határozatairól is szó volt, szükségesnek látom, hogy a mai változó világban a változó Egyházról is szóljak a II. Vatikáni Zsinat tükrében.

Tagadhatatlan, hogy századunk legnagyobb egyházi eseménye ez az egyetemes Zsinat. Boldog vagyok, hogy annak három ülésén magam is tevékenyen résztvehettem. Felejthetetlen volt, amikor minden nap a gyönyörűséges Szent Péter bazilikában a 2500 zsinati atyával együtt mondhattuk a Credo-t.

XXIII. János idős pápának merész elhatározása, a Zsinat összehívása nagy feltűnést keltett, hiszen 90 éve nem volt egyetemes Zsinat az Egyházban. A világegyház püspökei szívesen vettek részt az üléseken. Ezt a Zsinatot egyesek a világegyház parlamentjének tekintették, ahol valóban mindenki őszintén, nyíltan és szabadon elmondhatta véleményét. (Még élénken emlékezünk Ottaviani kuriális bíboros és Frings kölni bíboros éles szópárbajára). Azt is meg kell jegyezni, hogy a Zsinat tartama alatt a világegyház kormányszervei (minisztériumai), amiket kongregációknak nevezünk, szinte teljesen szüneteltették munkájukat. Minden hatalom az egyetemes Zsinatnál volt, amely a pápát és a világegyház püspökeit foglalja magában.

A Pápa az aggiornamentot tűzte a Zsinat zászlajára. Ezt az olasz szót szinte a világ minden nyelve olaszul hozta, amelyet nehezen lehet lefordítani más nyelvre. A magyar „korszerűsítés" csak halvány sejtetése az eredeti mondani valónak.

Még emlékezetes előttünk, hogy az idős Pápa az „ablaknyitás" szükségességével indokolta a Zsinatot. Friss levegőt kell bebocsátani az Egyházba. Ehhez azonban ki kell nyitni az ablakokat. Én azt mondanám, hogy a Zsinat valóban kinyitotta mind a négy ablakát a világ felé. Az elsőt a fájdalmasan, a történelem

folyamán elszakadt keresztény testvérek felé: Keletre és Nyugatra. A másodikat a nemkeresztény istenhívők felé, a keleti nagy vallások széles tábora felé (mohamedánok, budhisták, konfuciánusok, stb.). A harmadik ablakot a nemhívők felé. A negyedik ablakot pedig a katolikus hívők felé. A Zsinat vezette be a dialógus, a párbeszéd szót, amely azóta az egész világon elterjedt. Az Egyház valóban dialógusba kezdett. Az elszakadt testvérekkel, a nem keresztényekkel, a nem hívő embertestvérekkel és saját híveivel is.

Ez utóbbi dialógus kapcsán egyes teológusok kíméletlen, szenvedélyes kritikát gyakoroltak az Egyház múltjával és jelenével szemben. Nem kímélték a pápát, a hierarchiát, sőt egyes dogmákat sem, amelyeket eddig sérthetetleneknek tartottunk. Az ablaknyitást állandósítani akarták. Szükséges időnként a lakás szellőztetése, sőt a kereszthuzat is. Így áramlik friss levegő a lakásba. Ugyanígy szükséges a friss levegő beáramlása az Egyházba is. De nem lehet állandóan az ablakokat nyitva tartani. Lehetetlen kereszthuzatban élni. Az a veszély ugyanis ilyenkor, hogy a kereszthuzat nemcsak friss levegőt hoz be, hanem az értékes berendezéseket is tönkre teheti. (Mária-tisztelet, rózsafűzér, Jézus Szíve-tisztelet, egyéni gyónás, hittételek, dogmák kikezdése, stb.) Üres falak közé – ne feledjük el – az elszakadt testvérek sem szívesen jönnének vissza.

Ezt az éles kritika korszakát a kontesztáció korszakának nevezhetjük, amely olyan vihart kavart föl az Egyházban és olyan hullámokat vert föl, amelyek most 15 év múltán sem csendesedtek el teljesen.

Sokan vannak még papok között is, akik a Zsinatot okolják, sőt kárhoztatják ezért a „krízisért", amely bekövetkezett. Én úgy látom, hogy nem krízisről, nem válságról van szó az Egyházban, hanem a növekedéssel, a fejlődéssel együtt járó, sokszor fájdalmas kísérőjelenségről.

Azt is nyíltan meg kell mondanunk, hogy a II. egyetemes Vatikáni Zsinat töretlenül követi az előző húsz egyetemes Zsinatnak a vonalát. Ha itt-ott úgy vesszük észre, hogy újításokat hozott be, akkor is tulajdonképpen nem újításról, hanem *hangsúly eltolódásról* van szó, amit a modern változó idők szükségképpen megkívántak. Ezért nem szabad nyugtalankodnunk, és nem

szabad azt gondolnunk, hogy az Egyház, amely eddig biztos és határozott vezetőnk volt, elbizonytalanodott.

Azt is hangsúlyozni kell, hogy a Trentoi Zsinat ismerete nélkül a II. Vatikáni Zsinat intézkedéseit nem érthetjük meg teljesen. Jól tudjuk, hogy a Trentoi Zsinat a reformáció által sokszor nagyon is indokolt kínzó kérdésekre adott választ. Sok esetben az újítók által kisarkított tanítással szemben ő maga is a katolikus tant és gyakorlatot *kisarkítva* rögzítette le. Íme néhány példa:

1. A reformáció a liturgiába bevezette a nemzeti nyelvet. Ezzel szemben a katolikus Egyház a latin nyelv egységes vaspáncéljával iparkodott megőrizni a hit egységét az egész világon.

2. A reformáció a láthatatlan Egyházat hirdette. Ezzel szemben a katolikus Egyház azt, mint látható közösséget fogalmazta meg, amelynek jellemzője a hierarchia és jogrend funkciójának pontos meghatározása. Így alakult ki a jogegyház és a szeretet-egyház között a feszültség.

3. A reformáció hangsúlyozta a Szentírás fontosságát, sőt kizárólagosságát, mint a hit egyedüli forrását. (Sola Scriptura) Ezzel szemben a katolikus Egyház szükségesnek tartotta a hagyomány fontosságának és a Tanító Hivatal (pápa és püspökök) jelentőségének hangsúlyozását.

4. A reformáció hangsúlyozta a világi hívek általános papságát (királyi papság), ezzel szemben a katolikus Egyház a papság szentségi jellegét, az általános papságtól való lényeges különbségét domborította ki.

5. A Zsinat előtt sokan úgy tüntették fel az Egyházat, mintha az csak a pápából, püspökökből és papokból állna. Éles különbséget tettek a tanító Egyház és a hallgató Egyház, a parancsoló Egyház és az engedelmeskedő Egyház között, aktív Egyház és a passziv Egyház között. A világi hívek szinte teljesen háttérbe szorultak. Egyesek szerint ebből a szemléletből nőtt ki a clerolatria, vagy klerikalizmus, vagyis a papság túlzott kiemelése és a világi hívektől való elszakadása.

Újabban, a Zsinat után ezzel a szemlélettel szemben a világiak is szót és szerepet kérnek az Egyházban a közös felelősségvállalásból.

6. Az előző megállapítással kapcsolatban megjegyzendő, hogy a Zsinat előtt a papság irányító szerepe és *áldozópapi* jellege

dominált, a Zsinat után Krisztus Urunk kijelentése szerint. „Nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak, hanem, hogy én szolgáljak", a *szolgálati papság* lett eszménnyé és követendő példává.

7. Más szempontból véve, a Zsinat után a vertikalizmus a fölfelé mutató istenszolgálat mellett a horizontalizmus, a humanum, vagyis az ember–testvér sokirányú szolgálata kapott nagyobb hangsúlyt.

8. Sokaknál megütközést kelt a katolikus Egyháznak az elszakadt testvérekkel szemben tanúsított lojális magatartása is. Sajnálattal kell megállapítani, hogy a Vatikáni Zsinat előtt az Egyházat meredek, magas falak választották el a többi elszakadt testvérektől és más világnézetet valló emberektől. A Vatikáni Zsinat ezeket az elválasztó falakat annyira lebontotta, hogy kölcsönösen átláthatunk egymás portájára, ahol megláthatjuk azokat az értékeket is, amelyeket eddig nem vettünk észre. Az ökumené szellemében egymás kezét megfogva közösen keressük a Krisztushoz vezető mai utat.

Ha ezt a nyolc gondolatot komoly elmélkedési tárggyá tesszük, akkor nem riadunk meg az Egyházban mutatkozó bizonytalannak tűnő és egymással talán ellentétesnek látszó nézetek hangsúlyozásától. Az ugyanis a helyzet, hogy 450 évvel a reformáció után itt van az ideje annak, hogy a polemikus sarkításnak véget vessünk, és a kérdéseket szubjektív szempontoktól elkülönítve, teljesen objektíve értékeljük. Amikor tehát a II. Vatikáni Zsinat új tanításokat hoz, nem tesz mást, mint a hangsúlyt a kor követelményeinek megfelelően máshová helyezi és ezáltal az ellentétek között az egyensúlyt helyreállítja.

Nem szabad azonban elfelejtkezni arról, hogy a katolikus Egyház hitigazságait a dialektikus feszültség jellemzi. A „csak" szó mindig kizárólagosságot és eretnek-tanítást fejez ki. A keresztény tanítás nem „*csak*", hanem „*is*". Ilyen feszültségeket látunk az alapvető dogmákban. Egy Isten van, három személyben (nem csak egy, hanem három is).

Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember (nemcsak Isten, ember is; nemcsak ember, Isten is).

A kegyelem és szabadakarat között is micsoda feszültség húzódik.

Mária szűz és anya (nemcsak szűz, anya is, nemcsak anya, szűz is).

Ez a dialektikus feszültség megvan a mai teológiában is. De sajnos megint fölütötte fejét a *sarkítás* veszélye. Az egyik sarkítás az integrizmus (tradicionalizmus), a másik a progresszizmus. Az első mindenben görcsösen ragaszkodik a múlthoz, teljesen megreked a múlt szabályai és rendelkezései között, visszaretten minden újítástól és változástól. Csak a régi a jó, csak a régi a szent, csak a régi igaz.

A progresszizmus szerint minden állandó fejlődésben, állandó mozgásban van. Nincs egyetlen szilárd fix pont. Mindent megkérdőjelez. Csak az a jó, ami új. Csak az a szent, ami megújított, csak az az igaz, ami állandóan változik.

Mindkét vélemény sarkítás, és éppen azért nem igaz! Mindkét vélemény véglet, s éppen azért nem tartható! Az igazság a középen van. „In medio stat veritas." II. János Pál pápa, Szentatyánk 1980. júniusában Párizsban tartott nagyhatású beszédében hivatalosan kijelentette, hogy az Egyház nem áll sem az integrizmus, sem a progresszizmus oldalán. Én még hozzá tenném, hogy nincs baloldali és jobboldali Egyház, hanem *katolikus* Egyház van.

Az Egyházat olyan hídhoz hasonlítom, amelynek egyik pillére a Keresztény Traditio (Hagyomány), a másik pillérje pedig a Progresszió (Fejlődés). Ezen a két pilléren: az évszázadok által megszentelt hagyományon és a józan fejlődés felé örökké nyitottságon nyugszik a Krisztustól alapított szent Egyházunk, a mi Édesanyánk.

IRODALOM

Blieweis Theodor, Der Hausbesuch des Priesters (Notwendigkeit, Formen und Praxis) Wien, Herder 1965

Bouyer Louis, Sinn und Sein des Priesters, Salzburg 1964 (Eredeti címe: Le sens de la vie sacerdotale, Tournai 1960)

Charue A. M., Le clergé diocésain, Desclée 1960

Courtois Gaston, Ketten a Mesterrel, Bécs 1969 (Eredeti címe: Face au Seigneur, Paris)

Kraemer Konrad W.–Schuh, Priesterbild im Wandel, Essen–Werden 1970. (Gyűjteményes kiadás)

Pelaya P. Sisto, I preti sono uomini, Roma, 1962

Schmitt Jakob dr., Des Priesters Heiligung, Freiburg i. Br. 1918

Sheen–Fulton J., Il sacerdote non s'apertiene, Torino 1963, 2. (Eredeti angol címe: A priest is not his own)

Spicq Ceslas O.P., Der Priester wie Paulus ihn sieht, Luzern 1963 (Eredeti címe: Spiritualité sacerdotale d'aprés Saint Paul)

Staudinger Josef SJ, Jesus und sein Priester, Wien 1956

SUHARD Kardinal, Der Priester in der Welt des Menschen, München 1961 (franciából fordítva) (Eredeti címe: Le prêtre dans la Cité, Paris 1949)

Thils Gustave, The Diocesan Priest, London–Dublin 1965 (Eredeti címe: Nature et Spiritualité du Clergé Diocésain, Bruge 1948)

Trapé Agostino O.S.A., Il sacerdote uomo di Dio e servo della Chiesa, Milano 1968

III. RÉSZ

II. JÁNOS PÁL PÁPA PAPI ESZMÉNYE

I. A PAP MAI HIVATÁSA

II. JÁNOS PÁL PÁPA NYÍLT LEVELE A PAPOKHOZ

Az Egyházban betöltött új szolgálatomnak ebben az első idejében – Szeretett Paptestvéreim – mély belső szükséglettől indíttatva fordulok hozzátok. Kivétel nélkül mindnyájatokhoz, megyés és szerzetespapok, akik az egyházi rend szentségének erejében testvéreim vagytok . . . A papi és pásztori szolgálat sokféle gondja között az első naptól kezdve gondoltam rátok, mióta Krisztus meghívott abba a Székbe, amelyben valamikor Szent Péternek kellett életével és halálával a végsőkig feleletet adnia Ura kérdésére: „Szeretsz-e engem? Szeretsz-e jobban, mint ezek?" (Jn 21, 15–17).

1. Értetek vagyok püspök – veletek vagyok pap

Szüntelenül gondolok rátok, imádkozom értetek, veletek együtt keresem a lelki egység és az együttműködés ösvényeit, mert testvéreim vagytok az egyházi rend szentségének erejében, amelyet én is püspököm (a felejthetetlen emlékű krakkói metropolita, Sapieha Ádám István bíboros) kezéből kaptam. Ma tehát így akarok hozzátok szólni, a mai helyzethez alakítva *Szent Ágoston* ismert szavait: „Értetek vagyok püspök, veletek vagyok pap". (Vobis enim sum episcopus, vobiscum Christianus. Serm. 340, 1; PL 38, 1483). Ma kiváló alkalom kínálkozik arra, hogy elmondjam nektek néhány gondolatomat ebben a levélben . . .

A II. Vatikáni Zsinat, amely oly világosan kidomborította a püspöki kollegialitást az Egyházban, *új formát adott a papi közösségek életének* is. Ezeket *a testvériség sajátos köteléke* fűzi össze egymás között és egyesíti helyi egyházuk püspökével. Az egész papi élet

és szolgálat e kötelék elmélyítésére és megerősítésére való. De egészen különös szerepet töltenek be a papi élet és szolgálat különböző feladataiban többek között a Papi Szenátusok, amelyeknek – a Zsinat és VI. Pál „Ecclesiae Sanctae" kezdetű motu propriójának (1, 15) szándéka szerint – minden egyházmegyében tevékenyen működniök kell . . .

2. Krisztus és az Egyház szeretete egyesít bennünket

. . . Ebben a levélben csak néhány pontot akarok érinteni, azokat, amelyeket különösen fontosnak tartok az Egyház és az emberiség történelmének ebben a pillanatában. Szavaim az Egyház iránti szeretetből fakadnak. Mert az Egyház másképpen nem fogja tudni betölteni a világhoz szóló küldetését, csak ha – minden emberi gyöngeség ellenére – hűséges marad Krisztushoz . . . Mindenekfölött ahhoz az élő forráshoz akarok visszatérni, amely *Krisztus és az ő Egyháza iránti közös szeretetünk.* Ez a szeretet a papi hivatás kegyelméből születik, és a Szentlélek legnagyobb adománya (Róm. 5, 5; 1 Kor 12, 31; 13).

3. „Az emberek közül választva arra rendelve, hogy közbenjárjon az emberekért" (Zsid 5, 1)

A II. vatikáni zsinat elmélyítette magát a papság fogalmát . . .

A papság, amelyben az egyházi rend szentsége által részesedünk, amely Isten különös jelével, a papi karakterrel mindörökre lelkünkbe pecsételődött, kifejezett viszonyban áll a hívők, azaz *minden megkeresztelt ember általános papságával,* – de ugyanakkor „a lényegben és nemcsak fokozatilag" különbözik tőle (LG 10). Így kapják meg teljes jelentőségüket a Zsidókhoz írt levél szerzőjének szavai a papról, aki „az emberek közül kiválasztva arra van rendelve, hogy közbenjárjon az emberekért" (Zsid 5, 1).

4. A pap Krisztus ajándéka a közösségnek

Az alapokig kell újra meg újra vizsgálnunk a *hierarchikus papság és a hívők általános papsága közötti* viszonynak nemcsak elméleti jelentését, hanem gyakorlatát és kihatását is. A köztük fennálló *lényegi és nem csupán fokozati különbség* Krisztus papságának túláradó gazdagságából származik. Ő az egyedüli forrása és mintegy központja mind a kétféle részesedésnek: annak, amely minden megkeresztelt embernek sajátja, és annak, amelyre *külön szentséggel*, az egyházi rend szentségével jutunk el. Ez a mi sajátos szentségünk, Kedves Testvérek, a hivatás különös kegyelmének gyümölcse és személyazonosságunk alapja. Ez a szentség saját természetéből kifolyólag és mindazzal, amit életünkben és tevékenységünkben létrehoz, tudatosítja a hívőkben az ő saját általános papságukat ... (Ef 4, 11–12). Eszükbe idézi, hogy ők Isten népe, és alkalmassá teszi őket, hogy „lelki áldozatokat mutassanak be (1 Pét 2, 5) ...

Szentségi papságunk tehát egyszerre „hierarchikus" és „szolgálati". Sajátos „ministerium", vagyis „szolgálat" a hívők közössége számára. De *nem e közösségből ered;* mintha az „hívná" vagy „bízná meg" a papot. Hanem *ajándék a közösség javára magától Krisztustól* az Ő papságának teljességéből. Ez a teljesség abban a tényben fejeződik ki, hogy Krisztus, miközben minden embert alkalmassá tesz a lelki áldozat bemutatására, egyeseket meghív és felkészít közülük, hogy saját szentségi áldozatának, az Eucharisztiának szolgái legyenek; az áldozat felajánlásában viszont *közreműködik minden hívő* és ez az áldozat magába zárja Isten népének minden lelki áldozatát.

A papság azért lett osztályrészünk, hogy állandóan szolgáljuk a többieket, ahogy Krisztus Urunk tette. Nem mondhatunk le hát erről azért, mert nehézségekbe ütközik, vagy áldozatot kíván tőlünk. Akár az apostolok, mi is „elhagytunk mindent, és követtük Krisztust" (Mt 19, 27), tehát ki kell tartanunk az Ő oldalán, még a kereszten is.

5. A Jó Pásztor szolgálatában

Miközben írok nektek, fölmerül lelkem előtt az emberek életének az az igen sokféle és változatos területe, amelyre küldetésetek szól, Kedves Testvérek, mint *munkásoké* az Úr szőlőjében (Mt 20, 1–16). De áll rátok a *nyáj* hasonlata is (Jn 10, 1–16), minthogy papi karakteretek által részt kaptok a lelkipásztori karizmából, és így különösen hasonlóvá váltok Krisztushoz, a Jó Pásztorhoz.

„A jó pásztor életét adja juhaiért" (Jn 10, 11), nem a kereszt áldozatára vonatkoznak-é e szavak vagyis Krisztus papságának végső tényére? . . . Akiket az Úr Krisztus az egyházi rend szentségével papságának részesévé tett, nem mutatják-e mindnyájunknak az utat, amelyen nekünk is járnunk kell? Nem tanítanak-e minket is, hogy hivatásunk: különleges gondot viselni felebarátunk üdvösségére? Ez a gondoskodás pedig papi életünk létoka, ez adja meg teljes értelmét és csak általa találhatjuk meg életünk tökéletességünk, életszentségünk teljes jelentését.

6. „A legnagyobb művészet: lelket vezetni"

Bizonyára igen különbözők az utak, amelyeken haladva betöltitek papi hivatásotokat, Kedves Testvérek.

Egyesek a rendes *plébániai lelkipásztorkodásban*, mások missziós földön, ismét mások az ifjúság tanításával és nevelésével kapcsolatos tevékenységek területén, különféle szervezetekben és környezetben dolgozva a társadalmi és kulturális élet fejlődésén. Végül mások *a szenvedők, betegek vagy elhagyottak oldalán;* néha pedig ti magatok vagytok a betegágyhoz szegezve . . . Mindebben a különbözőségben mindig és mindenekelőtt sajátos hivatástok hordozói vagytok: Krisztus, az örök Pap kegyelmének, a Jó Pásztor karizmájának hordozói. Ezt sohasem szabad feledneteket! Erről sohasem mondhattok le! Meg kell valósítanotok minden időben, minden helyen, minden módon. Mert ebben áll „a legnagyobb művészet", amelyre Krisztus meghívott benneteket. „A művészetek művészete: lelkeket vezetni" – írta *Nagy Szt. Gergely* (Regula pastoralis I. 1).

Azt mondom hát nektek, az ő kifejezését ismételve: *igyekezzetek*

a lelkipásztorkodás „művészei" lenni. Sok van belőlük az Egyház történetében. Számláljuk elő őket? Mindegyikünkhöz szól például Páli Szent Vince, Boldog Maximilian Kolbe és még annyi más. Mindegyikük különbözött a többitől; önmaga volt és korának is gyermeke, alkalmazkodva a maga korához. Ám ez az alkalmazkodás az evangéliumra adott eredeti felelet volt. Olyan felelet, amelyre pontosan *annak a kornak* volt szüksége: az életszentség, a buzgóság felelete. Nincs más szabálya ezen kívül életünkben és papi tevékenységünkben a korunkhoz és a világhoz való „alkalmazkodásnak". Kétségtelenül nem tekinthetjük megfelelő alkalmazkodásnak a papi élet „laicizálásának" különféle terveit és kísérleteit.

7. Sáfár és tanú

A papi élet az egyházi rend szentségére mint alapra épül, amely lelkünkbe eltörölhetetlen karakter jegyét vési . . . A papi személyiségnek a többiek számára világos, áttetszően tiszta jelnek és útmutatónak kell lennie. Ez lelkipásztori szolgálatunk első föltétele.

Az emberek, akik közül kiválasztottak és akiknek szolgálatára rendeltek (Zsid 5, 1) minket, mindenekfölött ezt a jelet, ezt az iránymutatást akarják látni bennünk; és joguk van hozzá. Néha talán úgy látszik, hogy nem akarják, vagy azt kívánják, hogy mindenben „hasonlók legyünk" hozzájuk. Sőt mintha olykor talán követelnék is ezt tőlünk. De itt van nagy szükség a hit mélységes átérzésére és a „megkülönböztetés adományára". Mert nagyon könnyen megejt a látszat, és alapvető csalódás áldozatai leszünk. Azok, akik a papi élet laicizálását sürgetik és tetszéssel kísérik ennek különböző megnyilvánulásait, egészen biztosan otthagynak minket, ha engedünk ennek a csábításnak. Akkor már nem leszünk többé sem szükségesek, sem népszerűek . . .

„Ne hitegessük magunkat, hogy az evangéliumot szolgáljuk, ha papi karizmánkat próbáljuk »feloldani« az evilági problémák iránti túlzott érdeklődésben, ha »laicizálni« akarjuk életmódunkat és viselkedésünket, ha papi hivatásunknak még a külső jeleit is eltöröljük. Meg kell őriznünk egyedülálló hivatásunk értelmét,

és ennek a „különlegességnek" *külső öltözetünkben is ki kell fejeződnie.* Ne szégyelljük ezt. A világban vagyunk, igen, de nem vagyunk a világból valók." (II. János Pál: Beszéd a római papsághoz, 1978. nov. 9.)

Csakis az a pap bizonyul mindig szükségesnek az emberek között, aki tudatában van papsága teljes értelmének. Az a pap, aki lelke gyökeréig hisz, hitét bátran megvallja, aki buzgón imádkozik, teljes meggyőződéssel tanít, aki szolgál, aki életében megvalósítja a Nyolc Boldogság elveit, aki önzetlenül tud szeretni, aki közel áll mindenkihez, különösen a rászorulókhoz.

Lelkipásztori tevékenységünk megkívánja, hogy az emberek mellett álljunk minden nehézségükben, mind az egyéni és családi, mind a társadalmi jellegűekben. De azt is követeli, hogy valamennyi kérdés és esemény felé *mindig papok módjára* közeledjünk... Őrizzük meg sajátosságunkat, és tartsunk ki igazi hűséggel hivatásunk mellett. Feladatunk szolgálni az igazságot és igazságosságot, de mindig az örök üdvösséget szem előtt tartva.

Mindnyájunknak emlékeznünk kell erre: nem szabad, hogy bármelyikünk is rászolgáljon a „béres" névre, „akinek a juhok nem sajátjai" aki „otthagyja a juhokat és elfut, mikor a farkast látja közeledni... mert csak béres, s nem törődik a juhokkal" (Jn 10, 12–13). Minden jó pásztornak gondja az, hogy az embereknek „életük legyen, és bőségben legyen" (Jn 10, 10), hogy egy se vesszen el közülük (Jn 17, 12), hanem az örök életre jusson.

8. A celibátus jelentősége

Engedjétek meg, hogy itt érintsem *a papi nőtlenség* kérdését. Csak főbb pontjait tekintem át, hiszen már elmélyült és teljes vizsgálatban részesült a zsinat alatt, utána pedig a „Sacerdotalis Coelibatus" kezdetű körlevélben és végül a Püspöki Szinodus 1971-es rendes ülésén.

Jézus Krisztus, miután tanítványai elé adta a házasságról való lemondást „a mennyek országáért" (Mt 19, 12), nem tette-e hozzá ezeket a sokatmondó szavakat: „Aki fel tudja fogni, fogja fel"? A latin egyház, magának Krisztus Urunknak példájára,

az apostolok tanítására és a maga egész hagyományára támaszkodva azt akarta és most is azt akarja, hogy mindazok, akik az egyházi rend szentségét megkapják, magukra vállalják ezt a lemondást „a mennyek országáért". Tudjuk mindannyian, hogy „ezt a kincset törékeny edényben hordozzuk" (2 Kor 4, 7), de azt is tudjuk, hogy *kincsről* van szó.

Miért kincs? Talán ezzel kisebbíteni akarjuk a házasság értékét és a családi életre szóló hivatást? Vagy manicheista megvetésbe esünk a test és annak szerepe iránt? Talán bármiképpen is lebecsüljük a szerelmet, amely a férfit és nőt a házasságba és testük hitvesi egyesülésébe viszi, hogy így „ketten egy testet" alkossanak? (1 Móz 2, 24; Mt 19, 6). Hogy is gondolkodhatnánk és okoskodhatnánk így, ha egyszer tudjuk, hisszük és valljuk Szent Pállal, hogy a házasság „nagy titok", Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatva? (Ef 5, 32)... Nyilvánvaló, milyen fontos ajándék ez az Egyház, az Isten népe tág közösségének megalkotására. De ha ez a közösség teljesen meg akarna felelni hivatásának Jézus Krisztusban, akkor kell, hogy megfelelő arányban meglegyen benne a másik „adomány" is, a cölibátus ajándéka „a mennyek országáért" (Mt 19, 12).

...A pap ugyanis nőtlenségével „másokért élő emberré" válik. Másképpen mint az, aki egy asszonnyal köti össze életét a házasságban. Az is mint férj és apa, „másokért élő ember lesz", főleg saját házán és családján belül: feleségéért él és vele együtt gyermekeiért, akiknek életet adott.

A pap azonban, amikor lemond erről a házassággal járó atyaságról, nyilvánvalóan... Isten népének egy meghatározott közösségéhez kapcsolódik, amelyben *mindenki figyelmet, gondot és szeretetet vár tőle.* Hogy azonban szíve készséges és nyitott lehessen erre a feladatra, gondra és szeretetre, ahhoz szabadnak kell lennie. A cölibátus a szabadság jele, a szabadság viszont a szolgálatra való. E jel által a hierarchikus, azaz szolgálati papság, egyházunk hagyománya szerint, szorosabban szolgálatára áll a hívők általános papságának.

9. Próbatétel és felelőség

Minden keresztény, aki az egyházi rend szentségét megkapja, *teljesen tudatosan, szabadon kötelezi el magát* a cölibátusra, több esztendei készület, gondos mérlegelés és sok imádság után. Csak akkor dönti el, hogy nőtlenül fog élni, ha szilárd *meggyőződésévé* vált, hogy Krisztus megadja neki ezt az „adományt" az Egyház javára és mások szolgálatára. Csak ekkor kötelezi el magát, hogy a cölibátust egész életében megtartja. Nyilvánvaló hát, hogy az ilyen döntés nem csupán az egyházi törvény alapján kötelez, hanem lelkiismeretben is, mint minden vállalt kötelezettség. Arról van itt szó, hogy hűségesek legyünk Krisztusnak és az Egyháznak adott szavunkhoz. Ez az ígéretéhez való hűség a Papnak kötelessége, egyben *belső érettségének bizonysága és személyi méltóságának jele.*

Olyankor mutatkozik ez meg teljes világosságában, amikor Krisztusnak adott szavunk, a cölibátusra szóló tudatos, szabad, élethossziglani elkötelezés nehézségekbe ütközik, próbára van téve, vagy éppen kísértés ostromolja. Mindettől a pap épp oly kevéssé van megkímélve, mint akármelyik ember és keresztény. Az ilyen viszontagság idején mindenkinek *forró imában* kell támaszt keresnie. Az imádsággal ugyanis ismét meg kell találnia magában az alázat és őszinteség magatartását Isten és lelkiismerete iránt, és éppen ebből meríti ingadozásában a fenntartó erőt. Hasonló bizalom születik ilyenkor benne, mint amelyik Szent Pállal azt mondatta: „Mindent meg tudok tenni abban, aki erőt ad" (Fil 4, 13). Mindennek az igazságát sok-sok pap tapasztalata erősíti meg, és maga az élet igazolja... Istennek joga van hozzá, hogy mindegyikünket próbára tegyen, ha egyszer igaz, hogy a földi élet minden embernek próbatétel ideje. De azt is akarja, hogy győztesen kerüljünk ki ezekből a küzdelmekből, s ezért megadja a szükséges segítséget.

Talán jó és megokolt itt hozzátenni, hogy *a házassági hűségnek* a házasság szentségéből származó kötelessége hasonló követelményeket hoz magával és néha analóg tapasztalatok és próbatételek mezejévé válik a hitvesek, a férj és feleség számára. Ők is ezekkel a „tűzpróbákkal" bizonyítják be szeretetük szilárdságát. Mert a szeretet valamennyi dimenziójában nem csupán hivatás,

hanem *kötelesség* is. Valljuk meg végül, hogy a házasság kötelékében élő fivéreink és nővéreink joggal várják el tőlünk, papoktól és pásztoroktól a jó példát és a hivatásunkhoz való hűség tanúságát mindhalálig, – hűséget ahhoz a hivatáshoz, amelyet az egyházi rend szentségével választottunk, mint ők a magukét a házasság szentségében.

10. Mindennap meg kell térnünk

„Mit tegyünk hát? (Lk 3, 10) – gondolom, ezt kérdezitek most Kedves Testvérek, mint annyiszor kérdezték Krisztus Urunktól tanítványai, amikor hallgatták Őt. Mit tegyen az Egyház, amikor úgy látszik, hogy paphiány van, és ez különösen is érződik egyes országokban és a világ egyes részein? Hogyan feleljünk meg az evangelizáció mérhetetlen szükségleteinek, hogyan tudjuk jóllakatni azokat, akik az Úr szavát és testét éhezik? Az az Egyház, amely meg akarja tartani a papi nőtlenséget mint az Isten országát szolgáló adományt, megvallja hitét és kifejezi reményét Mesterében, Megváltójában és Jegyesében, s egyben abba, aki „az aratás Ura" és „az adományok osztogatója" (Mt 9, 38; 1 Kor 7, 7). Valóban „minden tökéletes ajándék felülről van, a világosság Atyjától száll alá" (Jak 1, 17). Nem szabad emberi kétségeskedéssel vagy kislelkűséggel gyengítenünk ezt a hitet és ezt a reményt.

Következésképpen mindennap meg kell térnünk. Tudjuk, hogy ez az evangélium alapvető, minden embernek szóló követelménye (Mt 4, 17; Mk 1, 15), annál inkább kell nekünk úgy tekinteni, hogy hozzánk szól. Ha hivatásunk másokat a megtérésre segíteni, akkor nekünk is állandóan így kell tenni saját életünkben. *Megtérni annyit jelent, mint visszatérni hivatásunk kegyelméhez;* elmélkedni Krisztus végtelen jóságáról és határtalan szeretetéről, aki mindegyikünkhöz szólt és nevünkön hívott: „Kövess engem!" Megtérni annyi, mint „számot adni" szolgálatunkról, buzgóságunkról, hűségünkről szívünk Ura előtt, hiszen „Krisztus szolgái és Isten titkainak sáfárai" vagyunk (1 Kor 3, 11). „Számot kell adni" hanyagságainkról és bűneinkről is, kislelkűségünkről, hiá-

nyos hitünkről és reményünkről, arról, hogy merőben „emberi módon", nem pedig „Isten módján" gondolkodtunk...

Megtérni annyi, mint „szünet nélkül imádkozni és bele nem fáradni" (Lk 18, 1). Az imádság bizonyos módon az első és utolsó feltétele a megtérésnek, a lelki haladásnak, az életszentségnek. Az utóbbi években – legalábbis egyes körökben – talán *túl sok vita* folyt a papságról, a pap „identitásáról", a mai világban való értékéről és hasonlókról. Ezzel szemben *túl kevés volt az ima*... Az ima határozza meg lényegében a papi stílust; nélküle ez a stílus eltorzul. Az ima segít mindig rátalálni arra a világosságra, amely papi hivatásunk kezdetétől vezérelt bennünket, még ha úgy is látszik néha, hogy belemerült a sötétségbe. Az ima teszi lehetővé állandó megtérésünket... Az ima segít hinni, remélni, szeretni, még ha emberi gyöngeségünk akadályoz is...

11. A papok Édesanyja

Szeretett Testvéreim! Szolgálatom kezdetén mindannyitokat Krisztus Anyjára bízom, aki nekünk különösen is Anyánk: a papok Édesanyja. Hiszen a kereszten függő Krisztus a szeretett tanítványt – aki mint a Tizenkettő egyike, az utolsó vacsora termében hallotta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" (Lk 22, 9) – bemutatta Édesanyjának e szavakkal: „Íme a te fiad" (Jn 19, 26). A haldokló Megváltó e szavaival azt a férfit, aki nagycsütörtökön megkapta az Eucharisztia bemutatásának hatalmát, „fiú" gyanánt adta át Anyjának. Következésképpen mi mindannyian, akik a papszentelésben ugyanazt a hatalmat kaptuk, bizonyos előjoggal tekinthetjük őt Anyánknak. Kívánom tehát, hogy velem együtt valamennyien felismerjétek Máriában Krisztustól kapott papságunk Anyját. Azonkívül szeretném, hogy *különösen is rábízzátok az Istenanyára papságotokat.* Engedjétek meg, hogy én magam tegyem meg ezt, mindegyikteket kivétel nélkül ünnepélyesen s ugyanakkor teljes egyszerűséggel és alázattal Krisztus Anyjára bízva. De titeket is kérlek, szeretett Testvérek, tegye meg mindegyiktek egyénileg is, úgy, ahogy a lelke sugallja.

...Isten népe körében, amely annyi szeretettel és reménységgel tekint Máriára, nektek kivételes reménnyel és szeretettel kell

néznetek őt. Hiszen Krisztust kell hirdetnetek, az ő Fiát. Ki közölné veletek jobban a rá vonatkozó igazságot, mint az Édesanyja? ...*Szolgálati papságunk egyik csodálatos oldala: közelségünk Krisztus Anyjához.* Igyekezzünk hát ebben élni. Ha szabad itt saját tapasztalatomra hivatkozni, megvallom, hogy miközben írok nektek, főként erre utalok.

Amikor az egyetemes Egyházban betöltött szolgálatom kezdetén közlöm veletek mindezeket a gondolatokat, szünet nélkül kérem Istent: halmozzon el benneteket, Jézus Krisztus papjait minden áldással és kegyelemmel. Én pedig ennek az imával megszilárdított közösségnek zálogául és megerősítéséül szívből megáldalak titeket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

A Vatikánból 1979. április 8-án, Virágvasárnap, pápaságom első évében.

II. János Pál pápa

II. ÖRÖM ÉS REMÉNYSÉG A PAPI ÉLETBEN

Tanuljuk meg a lélek egyszerűségével élvezni elsősorban az emberi örömöket, mert ezek is az Isten ajándékai!

A tiszta szeretet öröme, a természet csendjéből és szépségéből áradó öröm. Az alkotás, a hűséges kötelességteljesítés öröme. A tiszta szív öröme. A barátságból, az emberséges jóakaratból, egymás áldozatos segítéséből származó öröm. Mind-mind életet gazdagító, megszépítő isteni ajándék, ami természetesen – mint Isten bármely más ajándéka – csak a jóakaratú emberekben fejti ki áldásos hatását.

1. Kell a természetes *örömökre való fogékonyság*, hogy a természetfölötti örömöket is birtokolhassuk!

A közömbös, vagy méginkább a földbe ágyazott ember örömtelensége és reménytelensége a legnagyobb emberi nyomorúság! A lélek ürességét nem töltheti be senki az örömpótlékok kergetésével. „Magadnak teremtettél minket Uram, és nyugtalan a mi szívünk, míg benned meg nem nyugszunk..." Hitet ébreszteni bűnből kimenteni, az örömtelenség és reménytelenség rabjainak útját az Isten felé szabaddá tenni: elsődleges papi feladat. Megvalósítható papi feladat-e ez? Megvalósítható annyira, amennyire figyelünk az Isten szavára. Amennyire hiszünk az imádság és a kegyelem erejében. Amennyire szeretjük embertestvéreinket. Annyira valósíthatjuk meg: amennyire a Szentlélek munkálkodik bennünk és általunk...

Jézus maga is éli, ismeri és helyesli azokat az örömöket, amelyek egyszerűek, mindennapiak, és mindnyájunk számára elérhetők. Tud örülni a természet szépségének, az ég madarainak, a mezők liliomainak. Dicséri annak az embernek az örömét, aki vet és arat. A pásztorét, aki a vállán viszi haza az elveszett bárányt. Annak az embernek az örömét, aki rátalál az elrejtett

kincsre, és minden áldozatra kész, hogy azt megszerezze. Az asszony örömét, aki sok keresés után megtalálja az elveszett drachmát, az atyáét, aki tékozló fiát visszafogadja, a vajúdó asszonyét, aki örül, mert világra hozta már gyermekét. Ezekben – mint előképekben – szemlélteti az Isten Országába belépők, vagy oda visszatérők örömét; az Isten Országáért fáradozók örömét; sőt az embereket az Ő országába befogadó mennyei Atya örömét is. Jézus tud örülni az ártatlan szívű gyermeknek, Lázár és nővérei vendégbarátságának, Zakeus megtérésének, vagy a szegénységből is adni tudó özvegyasszony lelkületének.

Jézus csodái, a szenvedőkhöz és szomorkodókhoz lehajló irgalmas jósága, a megváltás örömhírének szüntelen hirdetése, megtérést hirdető jó szava: mind-mind az Atya gazdagon áradó, adakozó jóságát hirdeti.

Az egész nép ujjongott, amikor látta, milyen tetteket vitt végbe és dicsőítette Istent. *A keresztény élettől nem idegen az öröm.* Örülni az Isten minden ajándékának, és hálát adni érte: a keresztény élet *lényeges* velejárója.

Jézus meghirdeti és kiárasztja az örömet. Azoknak adja, akik az élet keresztútját járva, olykor a megpróbáltatások terhe alatt roskadozva is Istenbe vetik bizalmukat; akik keresik, és építik magukban és embertestvéreikben az Isten Országát.

2. Papi szolgálatunk által Isten örök tervei valósulnak meg.

Keresztelünk. Így építjük Krisztus titokzatos testét, a Szentlélek élő templomát. Örülünk Isten Országának gyarapodásán.

Az oltárhoz lépünk. A szavakra, amelyeket felszentelésünkkor Krisztus bízott ránk, jelenvalóvá lesz Karácsony titka és a Golgota. Karácsonykor gyenge gyermektestben, a szavunkra pedig kenyér és bor színébe rejtezetten megjelenik közöttünk az Isten. A Golgotán áldozatul adta magát, hogy üdvözítsen minket, *papi szolgálatunk által* jelenvalóvá teszi egyetlen üdvösségét szerző áldozatát. Kezünkben tartjuk a megtestesült Szeretetet. Osztjuk az élet kenyerét: Krisztust. Eltölti lelkünket az öröm és a hála: ennyire ránkbízta magát az Isten!

Bűnöket bocsátunk. „Akit feloldoztok, feloldozást nyer..." Lelki rabokat szabadítunk, lelki betegeket gyógyítunk, lelki halottakat támasztunk. Utat nyitunk embertestvéreinknek az örök élet felé.

Hitet, reményt, szeretetet ébresztünk *az ige szolgálatával.*

Vigasztalunk, reményt keltünk, a *betegekben.*

Megáldjuk a *házasságot*, összekötjük a kezeket, s egyesítjük a szíveket.

Enyhítjük a gyászt, amikor beszenteljük a *holtakat* és vigasztaljuk az ittmaradottakat. Isten irgalmába ajánljuk az elköltözött lelkeket.

Jézushoz vezetjük a *gyermekeket.* Meghirdetjük az ifjúságnak az Isten iránt való hűség és a tiszta élet örömét.

Ha mindezt nem rutinból, nem megszokásból, nem únottan, hanem lélekkel, a kegyelem erejével tesszük, valóban eltölthet bennünket a papi öröm. Szolgálatunk által valósul Isten ígérete: „Veletek vagyok a világ végezetéig..."

3. Gyengék vagyunk, de erős az Isten, aki ránkbízta szeretetének nagy titkait. Ha látunk *sikertelenséget*, vasárnaponként félig üres templomban misézünk, beszélünk, vagy 4–5 hittanos gyereket tanítunk, amikor magunknak kell lakásunkat karbantartani, élelemről gondoskodni, vagy amikor úgy érezzük, hogy teljesen súlytalanná, vagy szinte feleslegessé váltunk környezetünkben, ne veszítsük el a reménységet. A magnak is idő kell, amíg kikel, szárba szökken és termést hoz. Kell az eső, kell a harmat és a napfény is. Ezt Isten adja... Ne csüggedjünk!

Az öröm és a remény úgy növekszik bennünk, ahogy növekszik a szeretet és az Isten iránt való hűség.

4. Őrizzük meg a csendes derűt, az örömet és a reményt. Ha Istennek valóban szolgálunk, akkor az örömnek életünk alaphangjának kell lennie. Hamis felfogás, hogy a szomorúság a vallásos ember ideális állapota. Valami nagy baj van nálunk, ha Isten szolgálatában nem találunk örömöt.

A legnagyobb boldogság egy buzgó pap számára, amit az élet adhat az, hogy Istennek szolgálhat. – Minden nap és minden órában.

A szentek egész sora bizonyítja, hogy minél teljesebben adjuk át magunkat Istennek, annál gazdagabb lesz bennünk az öröm, és győzelemre segítőbb a reménység.

Assisi Szent Ferenc a legnagyobb lemondásban és betegségben énekelte a Naphimnuszt, az egész teremtett világ Istent dicsőítő szép énekét. Megénekelte „halál-nénénk" érkezése felett érzett

örömét is: Boldogok – úgymond –, akik megadják magukat szent akaratodnak.

Liziői Szent Teréz a lelki megpróbáltatások idején is – amikor úgy érezte, hogy Isten egészen elrejtőzött előle – megőrizte lelke békéjét és örömét, mert gyermeki szeretettel szerette az Istent, és hitte rendíthetetlen hittel, hogy Isten is szereti őt.

Kolbe atyáról mondták a szemtanúk, hogy a szent szerzetes öröme és derűje a borzalmak helyét is elviselhetővé tudta tenni a maga és társai számára.

A legfontosabb papi feladatunkhoz: a gyermekek és az ifjúság neveléséhez, a betegek és az öregek lelki gondozásához, a magunk lelkének megszenteléséhez, a bűnösök Istenhez való visszavezetéséhez tanulgassuk a szentek tudományát: a szeretetet, az önzetlenséget és az alázatosságot. Engedjük, hogy a Szentlélek vezessen bennünket: Hogy bennünk és általunk is munkálkodjon. Így szentté tesz minket és általunk testvéreinket.

Szentatyánk, II. János Pál pápa 1978. május 27-én fogadta a nápolyi egyházmegye nagy zarándoklatát, amelyben sok fiatal is részt vett. A keresztény hit szilárdságát és a családi élet megszentelését kötötte lelkükre. Biztató és befejező szavait, amelyek optimista lelkületet sugároznak, eredetiben közlöm: „coraggio, figli carissimi! Il futuro non sarà della desperazione ma della speranza, non della violenza, ma dell' amore". (Ossrv. Rom. 1978. máj. 28.)

A mi témánkra ezt így fordítom le: Bátorság, Kedves Paptestvérek! a jövő nem a csüggedés és a reménytelenség, hanem a reménység és a szeretet korszaka lesz!

Ezért az Atya áldásával, a Fiú szeretetével és a Szentlélek erejével dolgozzunk az örömért, a fényért, a hit világosságának felragyogtatásáért, a remény beteljesedéséért; a szeretet végső győzelméért!

III. A PAPI TESTVÉRISÉG ÉS BARÁTSÁG[1]

Szeretnék elsősorban hozzátok szólni Kedves Paptestvérek, mint atya és testvér. Nem akarok új dolgot mondani. Csak megismételni Urunk felejthetetlen parancsát: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért. Ti barátaim vagytok, ha megteszitek, amit parancsolok nektek . . . Barátaimnak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket." (Jn 15, 13–15).

Úgy érzem, mi mindnyájan Jézus hűséges barátai vagyunk. Azok is akarunk maradni mindhalálig, minden körülmény között! Emlékszünk talán még a szép énekre: „Jézus az én Barátom . . ."

1. Érezzük azonban, hogy emberi természetünk igényli az emberi, a paptestvéri barátságot is. Erre a Szentírás is fölhívja a figyelmünket, amikor így szól: „Jobban járnak, akik ketten vannak, mint a magányos, mert fáradozásuk meghozza jutalmát. Ha elestek, egyik a másikat fölsegítheti. De jaj a magányosnak: ha elesik, nincs senki, aki fölsegítené". (Préd 4, 9–10).

A papnak is szüksége van tehát ilyen jóbarátra, akivel minden problémáját őszintén és meghitten megbeszélheti. Nagy szükség van erre! A mai világban *a pap nagyon elmagányosodott.* Legtöbb helyen egyedül van a nagy plébániai házban. Azért nagyon szükséges, hogy a paptestvérek gyakran fölkeressék egymást, nehogy a magány nyomasztó teherként nehezedjék rájuk. Boldog az a pap, aki igazi jóbarátra talál! *Szent Jeromos* szerint az igazi barátság jellemzője: „Ugyanazt akarni és ugyanazt nem akarni, ez az igazi barátság". Az ember igazi barátjával, mint önmagával őszintén beszélhet. A jóbarátok között a szerencse és a szerencsét-

lenség egyaránt közös, mert olyat avathatunk barátságunkba, akivel minden gondolatunkat bátran közölhetjük. *Szent Ágoston* mondja szellemesen: „Tűrhetőbbek a jóbarát sértései, mint az ellenség kétszínű csókjai" (In Epist. ad Hier.). Az ajándékozás által, vagy az asztaltársaságnál szerzett barátság legtöbbször olyan törékeny, mint a pohár.

A papnak tehát mint papnak is szüksége van jóbarátra. Senki sem sziget! Erre a Szentírás is bőven ad útmutatást.

2. A papi barátság mindenekelőtt Jézus parancsának megvalósítása. Felebaráti szeretetünk egyik lényeges vonása. Életünk egyszerre gyökerezik Jézus iránti szeretetünkben: „Péter, szeretsz-e engem?" és azok szeretetében, akikhez küldettünk, akiknek „Jézus kedvéért szolgái vagyunk" (2 Kor 4, 5) és végül a felebaráti szeretetben, amely a többi paptestvérhez fűz bennünket. Életünk alkonyán erről a hármas hűségről kell majd számot adnunk.

Szent Pál maga is, aki hosszasan beszél a karizmákról (1 Kor 12–13) különösen a szeretetre, a Szentlélek ajándékára hívja fel a figyelmet, amely a közösséget építi (Gal 5, 22 és Ef 4, 15–16).

De van egy másik motívum is, amely a papokat baráti együttműködésre és egységre szólítja. Ezt a II. Vatikáni Zsinat „szentségi testvériségnek" nevezi.

3. A zsinat tanítása a papi testvériségről. – A papok szolgálatáról és életéről szóló zsinati dekrétum e fontos tanítást vési szívünkbe: „A papokat az egyházi rend szentsége az egyetlen papi rend tagjaivá teszi; fűzze tehát őket egymáshoz a szentségen alapuló testvériség meleg kapcsolata . . . Minden egyes papot az apostoli szeretet, a szolgálat és a testvériség különleges szálai fűzik a papi testület többi tagjához . . . Minden papot egyesítsen tehát paptestvérével a szeretet, az imádság és a sokoldalú együttműködés. Így nyilvánuljon meg az az egység, amellyel Krisztus övéit tökéletesen egyesíteni akarta, mégpedig azért, mert ebből tudja meg a világ, hogy a Fiút az Atya küldte" (Jn 17, 23).

4. „A papi testvériség szelleme megkívánja, hogy a papok ne feledkezzenek meg a vendégszeretetről és gyakorolják a jótékonyságot . . . Külön gondjuk legyen beteg társaikra, az elcsüggedtekre, a munkákkal túlterheltekre, a magukra hagyottakra".

[1] 1980. újévi buzdítás a váci egyházmegyés papokhoz

5. „Még többre is szükségük van a papoknak! Kell, hogy egymástól segítséget kapjanak lelki és szellemi fejlődésükhöz, és hogy az egyedüllétből eredő esetleges veszélyektől megszabaduljanak" (Presbyterorum Ordinis Nr. 8.)

A papi barátság természetesen sokrétű. A bajtársiasságtól a baráti, munkatársi viszonytól egészen a lelki problémák őszinte megbeszéléséig igen változó arculatot mutat. Azután jönnek a pihenés vagy a papi körben együtt töltött szűnidő, a heti esperes kerületi találkozások szivélyes hangneme, az egymást finoman és tapintatosan meghallgatni tudás és a türelem a közös életben.

6. Természetesen az lenne a kívánatos, ha a barátság a kölcsönös bizalmon alapulna s mintegy önmagától jönne. Meg kell vallanunk őszintén, hogy a korkülönbség, a származás, a nevelés, a lelkipásztori beosztás, vagy a vérmérsékletbeli különbségek gyakran akadályozzák az igazi bizalmas baráti kapcsolat kialakítását. De ezeken a nehézségeken urrá kell lennünk. Le kell győzni önmagunkat! Főleg a plébános és a káplán kapcsolata tiszteleten alapuló, testvéri, munkatársi viszonyt tételez föl. Az egyik káplán panaszolta, hogy munkáját a plébánosa sohasem veszi észre, nem dicséri meg, de kifogást sem emel ellene. Amint a gyermek, úgy a felnőtt is igényli, hogy munkáját felettese észrevegye és fáradozását elismerje. Azonkívül a papi testvériség föltétele az is, hogy ahol többen dolgoznak együtt, a munkaköröket a méltányosság és igazságosság szellemében, a közös teherviselés szellemében osszák szét.

7. Kedves paptestvérek! Most nézzünk magunkba: gondolkoztam, elmélkedtem, imádkoztam-e ezen a kegyelmen, híváson, ami a papi barátságot alkotja? – Számomra felebaráti és egyben apostoli szeretetem egyik megnyilvánulása-e? – Milyen visszhangra talál bennem a szentségi testvériség, az apostoli közösség szelleme? – Mit látok apostoli nyereségnek a többi pappal való testvéri együttműködésben? – Melyek a jelenlegi akadályok – bennem és rajtam kívül – amelyek késleltetik ennek a barátságnak, lelki kapcsolatnak, a kifejlődését, azaz a papok közötti meghitt érintkezést? – Imádkozom-e gyakran, hogy mind a magam, mind mások számára kieszközöljem ennek a barátságnak az elmélyülését?

Ne feledjük, az igazi barátság próbája a balsors és szerencsétlenség, amint a latin közmondás is kifejezi:

Tempore felici
Multi numerantur amici,
Sed si fortuna perit
nullus amicus erit.

IV. MILYEN PAPOKAT VÁR MA NÉPÜNK?

Világszerte megcsappant a papi és szerzetesi hivatások száma. Külföldön gyönyörű modern kolostorok konganak az üresség-től . . . Mi az oka a papi hivatás e döbbenetes hiányának? Több is van. Az egyik az, hogy a modern ember annyira beletemetkezett a földbe, hogy szinte elfelejt fölnézni az égre. Ez pedig nagy baj! A világot elborító szekularizáció, – a túlzott evilági szemlélet az anyagi értékeket olyannyira előtérbe állítja, hogy szinte eltörpülnek a szellemi és erkölcsi értékek. A valóságban – tudva vagy nem tudva – a régi epikureusok jelszavát tűzte zászlajára: „ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas!" Egyél, igyál, szórakozzál a legrafináltabb módon, a halál után úgy sincs már gyönyör! Ha ez a felfogás általánossá válnék, nagyon el kellene keseredn-ünk, mert egy ilyen ifjúságtól lemondást, áldozatot, lelkiismeretes kötelességteljesítést, nemes szolidaritást alig remélhetünk.

Gondolhatunk arra is, hogy talán azért jönnek kevesebben papnak, mert ma a szegényebb fiatalok előtt is nyitva áll a gimnázium és egyetemek kapuja s bármely pályán elhelyezkedhetnek, ami régen is megvolt ugyan, ha nehezebben is.

Esetleg szerepet játszik a hivatások csökkenésében a zsinat után mesterségesen felbolygatott riadalom a celibátustól, a papi nőtlenségtől, a papi magánytól és elhagyatottságtól való félelem is.

Nem szabad azt sem elfelejteni, hogy hajdan a sokgyermekes családból bőven jutott a papi pályára is. (Serédi hercegprímás 11-ik gyermeke volt cserepesmester édesapjának!) Ma az egy – vagy legfeljebb két szem gyermekből nemigen terem papi hivatás!

Istennek legyen hála, vannak azonban biztató jelek is. A modern ember hamarosan megcsömörlik az anyagi javak hajszolá-

sától s mindinkább keresi a belső, igazi értékeket. A minap Karl *Rahner* híres német jezsuita filozófus és hittudós madridi sajtókonferencián jelentette ki, hogy a keresztény értékeket kezdik újra felfedezni a világon. A fiatalok is korán beleúntak korunk technikai hajszájába és merőben racionalista banalitásainak kergetésébe: ismét a vallásban keresnek szilárd támaszt. Ezt ma már több szakkutatás és tanulmány veszi észre, még nálunk is. A mi folyóirataink is szóvá teszik.

Ezért bízva bízom, hogy a magyar honban is akadnak még fiatalok, akik szívesen állnak az ezeréves magyar egyház szolgálatába. Olyanok, akik vállalkoznak arra, hogy az Evangélium fényével bevilágítsák a küzdő ember életútját a bölcsőtől a sírig.

Milyen kispapokat várunk?

A pap örök ideálja tegnap, ma és mindörökre: Krisztus követése. De mivel *Faulhaber* bíboros szerint: „Vox temporis, vox Dei", vagyis „a kor szava Isten szava", minden kornak megvan a maga papi ideálja is.

A mai technikailag túlfűtött, egymástól elidegenítő és elidegenedő világban milyen papra van szükség? Milyen legyen a modern pap szíve? Egy francia férfi, aki magát megnevezni nem akarta ezt így foglalja össze:

Hogy az ember ma pap lehessen
tiszta, szerető szívre van szüksége.
Világot átfogó szívre,
mindenki számára nyitott szívre,
mely nem utasít el senkit, nem taszít el senkit.
Szívre, mely egyaránt szegényé és gazdagé.
Szívre, melyet nem foglalkoztatnak túlzottan evilági
kérdések,
de mivel szomjazza az igazságot és igazságosságot,
mindenre felfigyel.
Szíve legyen kész befogadni az új értékeket,
anélkül, hogy elvetné vagy lekicsinyelné a régieket.
Bátor szívre van szüksége, mely azonban várni is tud!
Szánalommal és gyengédséggel teli szívre.

A bűnösöket szerető irgalmas szívre,
mely az igazaktól sem fordul el.
Együtt szenved a szenvedőkkel
és küzd a küzdőkkel.
Meghallgatni, vígasztalni, erősíteni,
feddeni tudó szívre . . .

Szívre, mely reményt hint . . .
Hitét szertesugárzó,
az Igétől megszállott szívre.
Szívre, mely ismeri a rábízott kincsek értékét:
az Eucharisztiát és a Bűnbocsánatot . . .

Lemondó szívre, mely ha kell,
elfogadja a félreismerést, a megvettetést, ellenkezést,
a megcsúfoltatást, megaláztatást, rágalmat is . . .
Kifosztott szívre!

Gyémántkemény szívre, meg nem alkuvó szívre,
mely nem pártolja az igazságtalanságot,
és sértetlenül megőrzi a hit tisztaságát.

Péter apostolhoz hű szíve legyen,
hűséges annak Utódjához, bármilyen legyen is az.
Fáradhatatlan, el nem csüggedő legyen a pap szíve:
Papi hivatását ne kockáztassa senkiért és semmiért.

Szívében ne tápláljon illúziókat, hanem élje maradéktalanul
a jelen napot, a jelen órát és perceket,
ott, ahova Isten állította.

Ne ismerjen a szíve határokat,
adja azt oda a betegeknek, minden testi-szellemi
fogyatékosságtól szenvedőnek.

A síróknak, fiataloknak és időseknek,
a föld minden megalázottjának,
faji, színbeli megkülönböztetés nélkül.

A mai pap szíve szűntelen áldozat állapotában legyen,
mindenki számára odaadó,
mégis egyedül Istené!

Végül, legyen ez a szív férfiszív, egyszerű és nyílt,
vegye ki részét mindenből, átérezve a fájdalmakat és
örömöket,
amelyek mindenkinek osztályrészül jutnak.

Húsból-vérből való szíve legyen,
a maga problémáival, esetleg gyengeségeivel,
jellembeli sajátosságaival,
de amely sohasem tekint hátra
és sohasem fárad bele a szeretetbe . . .

Szívét eméssze fel a felebaráti szeretet,
égjen ugyanattól a szeretettől,
amellyel Jézus szeret minket!

Végül legyen apostoli szíve,
Szentlélektől eltöltött szív,
mely hisz küldetésében
a balsikerek ellenére is . . .

Legyen mindig Krisztus hűséges tanúja!
Az Atya küldötte
És az Evangélium bátor hirdetője.

(*Prêtres Diocèsains*, Paris 1979.)

Nagy ez a követelmény? Valóban az. De a mai világ papjainak ilyen szívre van szüksége!

Csak a szentek tudják megmutatni Istent.
Az új időkben is utat mutatni itt lent.
Kinyitni az eget a modern világnak,
Fényt hozni azoknak, kik sötétben járnak.
Szent papok jöttéért esdekel a lelkem . . .
Atya, Fiú, Lélek! Ó hallgass meg engem!

V. GONDOLATOK PAPI LELKIGYAKORLATOKRA

1. A papi lelkigyakorlat egészen más, mint amit világi hívőknek tartunk. A világiakat téríteni kell, a papi lelkigyakorlatban százszor elmondott igazságokat kell aláhúznunk, mintegy meg kell benne fürödnünk . . .

2. Szükségünk van lelkigyakorlatra. Legalább három évenkint! – Ha őszinték vagyunk, meg kell állapítanom, hogy nincsen minden rendben nálam. Más útra kell térnem! Meg kell változnom! Aki ezt nem látja be, jobb ha nem is fog bele a lelkigyakorlatba.

3. Segédeszközök: Első sorban csendre van szükség! Manapság a zaj eretnekségébe estünk. Menekülünk önmagunktól – a zajba, a rádióba, tévébe, társaságba. Mi az oka? Talán rossz társaság vagyunk magunk számára?

4. A lelkigyakorlatban ne az előadó stílusára figyeljünk, sem az előadott anyag fenkölt mondanivalójára. – Arra ügyeljünk, hogy minden elmélkedésben lesz egy mondat, mely Isten *üzenete* lesz számomra. Ezt kell keresnünk és megtalálnunk. Azért mindig jegyezzünk!

5. Mi a hitigazságokban élünk és azokból élünk. Ha Isten velünk, ki ellenünk?

A katolikus *pap csak optimista lehet?* A világon nincs negatív előjel. Minden Isten követe, Isten üzenete. Még a kellemetlen és rossz is! – A végén a görbe utak kiegyenesednek (lásd a bibliai József története).

Paul Claudel, kiváló francia író és konvertita, aki 25 éve hunyt el, így szólt ahhoz, aki megtalálta Istent: „Vigyázzon, mert olyan vendéget kapott, aki nem hagyja békén!" Így vagyunk mi is Istennel. Az aposztata pap nem lehet soha igazán boldog . . .

6. Ha *tele* vagyunk Istennel, szívesen beszéljünk róla . . . Nemcsak vasárnap és ünnepnapon, hanem hétköznap is 3–4 percig. – Ne csak a perikópákat „szemelgessük". Markoljunk bele a hittani témákba! A hívők nagyon tudatlanok . . . A gyermekek tudják pontosan a Fradi vagy Dózsa csapat tagjait, de az apostolok nevét nem ismerik . . .

7. A hívek *szolgálata* főfeladatunk. „Salus animarum suprema lex!" A híres Bata cipőgyárnak ez volt a felirata: „A mi vendégeink a mi uraink!" Miránk alkalmazva: „A mi híveink, a mi uraink, sőt „kegyuraink". Őket kell szolgálnunk! Az agresszív, zsarnokoskodó „főúrak" kora lejárt! Vége a barokk világnak! . . . Sok pap maga főz, takarít, kiszolgálja magát, csak éppen híveit nem!

8. Jézus *példája* lebegjen előttünk!

a) Szóba állt Jákob kútjánál az „idegen" szamariabeli aszszonnyal; mi pedig sokszor néhány gyereknek nem akarunk hittanórát tartani. A prédikálást is igen szűkre szabjuk . . .

b) Jézusnál alvás, étel, pihenés nem volt kulcskérdés. És nálunk miként áll a dolog?

c) A kísértéssel szemben Jézus nyugodt és határozott, mind a három kísértés ellen. – Minél magasabbra kerül valaki, annál több a kísértés . . .

d) Ellenfeleivel szemben is türelmes. A farizeusok Jézus minden lépését szemmel tartották, szinte „rá voltak állítva . . ."

e) Sziklaszilárd jellem! Mindenkinek van ellensége! A hívőnek a nem-hívő, a tisztának a parázna, a becsületesnek a becstelen . . . Mások bűneit még el tudjuk nézni, de erényeit vagy hogy ő különb nálunk, nem tudjuk megbocsátani! . . .

f) A *szenvedésben* is kitartott: Názáretben, a Getszemáni kertben, a kereszten. Ha nem lenne szenvedés, elbíznánk magunkat. A nyugati nagy jólét, fogyasztó társadalom nagy kísértés. Fényes autók és ugyanott szép, de üres templomok. *Szent Ágoston* mondja: Ha nagyon szép a föld, nem kell az ég! *Bossuet* híres francia hitszónok pedig a lagymatag, közönyös hívekre gondolva így kiáltott fel: „A Nérókat add vissza nekünk, Istenünk".

9. Jézus egyszer azt kérdezte tanítványaitól: „Kinek tartják az emberek az Ember-fiát?" vagyis Jézust.

Kinek tartják a hívek a papot!

Sokféle típus van közöttünk: a méhész pap, a gyümölcstermelő pap, az autós pap, a folyton utazó pap stb. Minden csak éppen nem lelkipásztor.

10. *Ferde papi típusok*, amelyek a papi egyedüllétből fakadnak.

a) Rutinos pap. Mindent csak *rutinból* végez: mise, beszéd, szentségek kiszolgáltatása. Géppé válik, miséző gép, beszélő gép, gyóntató gép, temető gép, stb . . .

b) *Morcos, kedélytelen* pap sajnálatos típus. Sohasem mosolyog, mindig borongós, felhő ül a lelkén . . . Az ilyen nem vonz, inkább taszít.

c) *Fölényes*, túlságosan magabiztos pap. Mindenkit és mindent lehengerel és kritizál. Az a szerencséje, hogy a szószékre nem lehet „visszabeszélni".

d) Az egészségét aggályosan védő pap (hypochonder). Sokat szenved. Magányos életünk lehetővé teszi, hogy magunkkal a szükségesnél többet foglalkozzunk. Egy 80 éves tanító 20 éves unokájának ezt a tanácsot adta: Az életben kettőre vigyázz: az egészségre és a becsületre. Egészség nélkül nem lehet élni, becsület nélkül pedig lehetetlen.

e) Makacsul *tájékozatlan* pap. Nem képezi magát, sem újságot, sem könyvet nem vesz a kezébe. De még a rádiótól és tévétől is irtózik. – Hogyan tud ez korszerűen prédikálni, vagy az emberekkel beszélni?

f) *Gondozatlan*, lompos pap. Nem ad papi mivoltára és emberi megjelenésére. Szent cselekményekhez méltó tiszta ruha és ápolt külső tartozik. A pap még külső ruhájával is jelezze, hogy ő pap, vagyis mindig képvisel Valakit.

g) *Félős* pap. Túlzott aggályoskodása miatt mindentől retteg, még a saját árnyékától is. Semmi kezdeményezés nincs benne. Teljesen begubózik. Még a megadott törvényes kereteket sem használja ki, mert azt hiszi hátha baj lesz belőle!?

11. A kiegyensúlyozott lelkiélet megfelelő *fizikai erőnlétet* tételez föl. Az ember voltaképpen a test és a lélek szövetsége. Mindkettőt erősíteni, izmosítani kell. Manapság sok betegségnek alapja a mozgáshiány és a túltápláltság. Ezért az emberek idegesek, feszültek és nem bírják a teherviselést. A magyar származású

Comenius, aki hazánkban elsőnek terjesztette a testnevelést az iskolákban így szólt: „Legyetek egészségesek és virgoncok! Egymást kölcsönösen buzdítsátok a serénységre és üzzétek ki magatokból a renyheséget!" Ezért a papnak is komolyan kell foglalkozni a testgyakorlással, a sporttal, hogy a fizikum erős legyen és képes legyen a kegyelem befogadására és hordozására.

12. Minden ember egyéniség. Minden ember *személyiség*. Sőt hozzátehetjük, minden ember titok. Ha meggondoljuk, hogy legjobb esetben csak nagyszüleinket ismerjük, alig tudjuk megállapítani, mikor kezdődött őseink sora. Szinte az ismeretlen múltból mintegy megáradt folyó – tehetségekkel és terheltséggel megrakodva – folyik életünk. *Schütz Antal* professzor, híres dogmatanár a pesti egyetemen szokta volt mondani: „Beati bene nati", amit ő szellemesen így fordított magyarra: „Boldogok, akik jól választották meg szüleiket". De nem választjuk ám őket! Az öröklődés tagadhatatlan tény. A hajlamokat magunkban hordjuk. Sok emberben ez krízist és feszültséget okoz. Nagy bölcsességre vall, ha magamat elfogadom olyannak, amilyen vagyok. Akár képességekkel megáldva, akár rossz tulajdonságokkal megterhelve.

Azonban azt is valljuk, hogy *az embernek van szabad akarata!* Minden ember fejlődőképes és erős akarattal csiszolhatom, faraghatom, alakíthatom magam, a kegyelem és a szabad akarat kettős erejével.

13. A papot kiemelt hivatásánál fogva megkísérti a *kevélység*. Ennek oka leginkább az, hogy hiányzik a józan önkritika és önismeret. Sokkal többet tulajdonítok magamnak, mint ami vagyok.

Orvosságok a kevélység ellen:

Napi lelkiismeretvizsgálás. Minden este tekintsem át a napot mi volt a pozitív, a jó, amit tettem. Mi volt a negatív, amit hibáztam, s mi az, amit elmulasztottam.

Fontos, hogy a világi híveket *elismerjem* és adott esetben meg is dicsérjem. Vannak emberek, akik nem szeretnek dicsérni és másnak az érdemét elismerni. Ne higyjem, hogy én vagyok a legokosabb ember a faluban vagy a városban. Van eset, amikor egy orvos vagy mérnök a saját szakmájában magas színvonalat képviselhet! Éppen azért törekednünk kell állandóan a továbbképzésre, hogy kellő szinten maradhassunk.

Társaságban ne én vigyem mindig a vezérszólamot. Az első

személyben való megnyilatkozásokat, mint pl. szerintem, véleményem szerint, stb. kerülnöm kell.

A kevélység ellen jó orvosság a fölöttes hatóságok irányában a kellő tisztelet. Ha egy pap világiak társaságában szeretetlenül kritizálja egyházi elöljáróit, saját tekintélyét ássa alá. Az elöljárók előtt ne csak fejünket hajtsuk meg, hanem szívünket és bensőnket is. Ez a nehezebb!

Ne kritizáljunk! A kritika mögött legtöbbször öndicséret húzódik meg. Vannak emberek, akik szeretnek mások dolgaiban turkálni. A pletyka, a hírharang nagyon rossz tulajdonsága egyeseknek.

Ne törődjünk, – ha lelkiismeretünk nyugodt –, hogy mit szólnak az emberek, ha ezt vagy azt cselekedjük.

14. „*Boldogok a lélekben szegények.*"

Ha túl szép a föld, ki néz akkor az égre? Nyugaton a jóléti társadalomnak nemesebb elgondolása, vagy ideáljuk nincsen. A tobzódó jólét elfordítja őket a magasabb eszméktől. Egyedül a Márka és a Dollár az úr!

Nálunk a nagybirtok sokáig súlyos teherként nehezedett az Egyházra. Elsodorta az idő. A híveket azonban idegesíti mégis, ha a pap minden vasárnap a pénzről beszél, állandóan gyűjt erre, arra. A pap híveinek kövesse életszínvonalát, azonban tartózkodjék attól, hogy lakása elhanyagolt vagy fényűző legyen. Régen azt mondták, hogy a „papzsák" telhetetlen. Az égi dolgokat hirdetjük és a földi dolgokhoz tapadunk. A helyes álláspont az, amit *Manning bíboros* így fejezett ki: „A papnak bűn nélkül, adósság nélkül és pénz nélkül kell meghalnia".

15. „*Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják az Istent.*"

Isten láthatatlan. Az ábrázolások antropomorf kísérletek. De van egy hiteles ábrázolás: Jézus, aki valóságos Isten és valóságos ember. „Aki engem lát, látja az Atyát is". Őt kell utánoznunk. De hogyan? Rendkívül körülmények között rendkívülinek lenni könnyebb, mint közönséges, szürke hétköznapokon *nem közönségesnek* maradni . . .

A legtöbbet Isten a tiszta szívűeknek igéri. Szent Pál mondja, hogy a házasember szíve *megosztott*. A latin egyházban a papok

önként és szabadon „leszerződtek" a celibátus mellett. Ne értsük félre a dolgot, a papi celibátus nemcsak a házasság tilalmát, hanem a *tisztaság megőrzését* is jelenti. Tehát nem legényéletet, hanem papi életet jelent! A családi örömök kimaradása helyett az atyai ösztönt a papnak transzponálni kell magasabbra. Ne egy családhoz kösse le magát, hanem *az egész egyházközségnek lelki atyjává* magasztosuljon. Minden papnak a homlokára oda lehetne írni: „Mindenkié", vagyis valóban „a Közért" dolgozik.

Természetesen vannak a tisztaság megőrzésének természetes eszközei is. A tétlenség, a lustálkodás, az televízió erotikus műsorainak nézése nem éppen erősíti a celibátust. Egy vallásos orvosnak a rendelőjére, aki váratlanul meghalt, ezt írták föl: „Rendel odafent". Az a pap, aki buzgón tiszteli a Szűzanyát és elmondja a rózsafüzért, az biztos, hogy megmarad sokszor küzdelmes körülmények között is a tisztaság útján, mert a Szűzanyáról is elmondhatjuk, hogy bajainkban mindig segítségünkre van: „Ő is rendel odafönt".

16. „*Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.*"

Ismerjük a testi és lelki irgalmasság gyakorlatait. Az ítéletnél az Úr Jézus a felebaráti szeretet mértéke szerint ítél meg bennünket: „Éheztem és ennem adtatok, szomjuhoztam és innom adtatok"... Ezeknek biztosítja az örök életet. Azokat pedig elutasítja, akik megtagadták a felebaráti szeretet *tevékeny* gyakorlását. A felebaráti szeretet gyakorlása belépő az örök életbe. Az Isten láthatatlan, azért nem is tulajdonképpen az istentelenség, hanem az *embertelenség* miatt kárhozik el az ember. A Szentatya 1979-ben a római Colosseumnál mondott nagypénteki beszédében hangsúlyozta, hogy az Isten haláláról szóló akkor divatos szólam az ember halálát is magával hozza.

Az irgalmassághoz tartozik az is, hogy tudjunk megbocsátani és tudjunk felejteni. Sok ember érthetetlenül szokta mondani: „megbocsátok, de nem felejtek". Az ilyen megbocsátás semmit sem ér! A jókat gyűjtsük másokról és iparkodjunk mindenkiben meglátni a szemernyi jót is. Azokért pedig imádkozzunk, akiket hibák vagy bűnök terhelnek. Akkor már nem tudunk rájuk haragudni. – Ellenségünkért pedig imádkozni nemcsak krisztusi intéz-

kedés, hanem előnyös is. Ha ugyanis imáinkra ellenségünk megtér, akkor már nem lesz ő ellenségünk többé.

17. „*Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.*"

Régi magyar közmondás: Mondd meg az igazat, betörik a fejed. Az igazság képviselete sokszor áldozatot követel. De szeretettel is lehet azt hirdetni. Azzal számolnunk kell, hogy mindenkinek nem tehetünk a kedvére. Akivel mindenki meg van elégedve, ott valami hiba van. Keresnünk kell ilyenkor az okot, hogy hol tévesztettük el az utat . . .

Ne keseredjünk el a lelkipásztori eredmény sivárságán! Ne amiatt sopánkodjunk ami nincs, hanem annak örüljünk, ami van!

Papi jellegünket ne rejtsük véka alá! A papi ruha, akár reverenda, akár tisztes papi civil, maga vád és lelkiismeretfurdalás mások számára! Jelenlétünket hirdeti ebben a világban. Ez is tanuságtétel!

Ne vegyen rajtunk erőt a *kisebbrendűség*. Örök az Isten, örök a lélek, örök az Egyház, örök a pap! Szentül hisszük, hogy *nem vagyunk és sohasem leszünk feleslegesek?* Nem leszünk idejét múlt muzeális tárgyak vagy muzeális emlékek! Szükség van igehirdetésre, az Evangélium örömhírének terjesztésére és a keresztet hordozó emberek vígasztalására. Isten jogainak vagyunk mi ügyvédei és éber őrei. Puszta létünk is ezt hirdeti. Sokat beszéltek egy időben az *emberi jogok* deklarációjáról. De ehhez hozzátartozik *Isten jogainak a deklarációja is.*

Elismerem, hogy a papot is megkísérti a szekularizáció, az elvilágiasodás. Túlzottan hozzánőtt korához. Ruhája, lakása, életstílusa túlzottan alkalmazkodik a világiakéhoz. Igaz „világi" papoknak mondanak bennünket. A világba menni és mégsem lenni a világból valónak: ez roppant ellenmondást és feszültséget jelent. A szerzetespap elhagyja a világot Krisztusért, a világi pap pedig a világba megy Krisztusért.

A papi élet a nyolc boldogság magasztos útja. Nehéz út, fáradságos. Tövisekkel és kavicsokkal tele. De ha a pap igazán ég és él Krisztusért, akkor ezt az utat is vállalja érte: szeretetből.

„Burokba van zárva Boldogságod
kettős, egy arca.
Illatos, kemény, ízes narancs Ő:
szíved Jézusa.
Van a Narancsban nyolc piros-véres
Szenvedés-gerezd.
Nem mindig édes . . . Mikor megosztja
szenvedsz és szeretsz."

(Vörös Jolán Michaéla)

IV. RÉSZ

A FŐÜNNEPEK FÉNYÉBEN

KARÁCSONY

I

Krisztusban kedves Testvérek!

Csodálatos varázsa van a karácsonyi szent estének. A kemény szívek meglágyulnak. A reményvesztettek bizakodóvá válnak. A fagyos karácsonyi estén leolvadnak az emberi szívek jégpáncéljai.

A csillogó karácsonyfa mellett csillogó szemű gyermekek között a felnőttek szemei is megtelnek örömkönnyekkel. *Mi az a kimondhatatlan érzés*, amely fojtogatja ilyenkor az embert kivétel nélkül? Karácsony éjszakáján a világtörténelem legtitokzatosabb, de egyúttal a legmagasztosabb eseményét ünnepeljük: a Fiúisten *emberré* lett.

Karácsony szent titka, akár tudomást szerzünk róla, akár nem, ez: „és az Ige testté lett és miköztünk lakozott" (Jn 1, 14). Annak emléknapját ünnepeljük, hogy az Isten Fia lehajolt az emberekhez. Azon az első szent éjszakán, amikor Betlehemben megszületett, vállalta az emberi sorsot, hogy érettünk szenvedhessen, meghalhasson és kereszthalálával megváltson minket.

Egy milliárd keresztény ünnepel ma szerte a kerek világon. De azok is, akik távol állnak, karácsonyfát állítanak, és akaratlanul is hódolnak Krisztus előtt, aki valóságos Isten és valóságos ember, aki feltámadása óta velünk van a világ végezetéig. Krisztus mint ember, a történelem legnagyobb alakja. A történelmet ketté osztotta, a Krisztus előtti és Krisztus utáni időre, akkor is, ha nem említjük az időszámításnál a nevét.

Kedves Testvérek!

Karácsony ne legyen pillanatnyi ellágyulás, szép poézis és hangulatos érzés. Tudatosítsuk magunkban: az érettünk meghalt és feltámadott Krisztus itt van közöttünk. Az Eukarisztiában

magunkhoz vesszük. Hiszen a mai világ öntudatlanul is Krisztust éhezi. Ezt a Krisztus-szomjat olyan gyönyörűen fejezte ki egy nagy magyar költő (Ady), amikor így tesz vallomást:

„Hiszek hitetlenül Istenben, mert hinni akarok.
Mert sose volt még úgy rászorulva sem élő, sem halott.
Szinte ömölnek tört szívemből a keserű igék,
Melyek tavaly még holtak voltak, cifrázott semmiség.
Most minden, minden imává vált, most minden egy husáng,
Mely veri szívem, testem, lelkem, s mely kegyes szomjúság.
Szépség, tisztaság és igazság, lekacagott szavak,
Óh, bár haltam volna meg akkor, ha lekacagtalak.
Szűzesség, jóság, bölcs derékség, óh jaj be kelletek,
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok, beteg vagyok, beteg".

Igen testvérek, Krisztust várjuk mi is, hogy lelkünkbe költözzék. A Krisztussal élő ember mindent másképp lát: önmagát, embertársait, a világot, az örömöt, a szenvedést. Egy új világba lép, amelyben rend van, igazság és szeretet. A krisztusi ember együtt szenved a szenvedőkkel, de tud ujjongani és örülni is a Szentlélekben.

Igen, Karácsony az öröm és a szeretet szent ünnepe! Azért boruljunk le most lélekben a betlehemi jászol előtt és mondjuk áhitattal:

– Kis Jézus, éhesek vagyunk sok mindenre, de téged éhezünk igazán.

– Kis Jézus, szomjasak vagyunk sok mindenre, de téged szomjazunk igazán.

– Kis Jézus, fázunk és félünk, aggódunk és gyötrődünk, de te hiányzol nekünk igazán.

Csendes éj, szentséges éj, lopd szívünkbe ebben a fagyos világban a te meleg isteni szeretetedet.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az itt jelenlevő kedves híveknek, az otthonmaradt kisgyermekes anyáknak, a magánosoknak, az öregeknek, árváknak és betegeknek, és minden magyar testvérünknek kivétel nélkül, nagyon boldog karácsonyi ünnepeket!

II

Krisztusban kedves Testvéreim![4]

Karácsony éjszakáján így szól főpásztori köszöntésem: „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakaratú embereknek!" – Istennek dicsőség, embernek békesség! Ez a kettő szorosan összefügg. Nem lehet az egyiket a másiktól tartósan és büntetlenül elszakítani.

Ezután ezt kérdem tőletek, kedves Testvérek: Miért *olyan csodálatos* a karácsonyi szent este és a szent éjszaka?

A Karácsony nem bájos idill, nem kedves romantika, nem hangulatos népszokás, amikor a kedves karácsonyi dalok éneklése örömkönnyeket csal ki szemünkből. Nem is csak ajándékozási alkalom. Nem! Ezerszer több ennél!

A Karácsony az emberi történelem legnagyobb alakjának születésnapja. Jézus születésnapja. Arra a szent éjszakára emlékezünk, amikor az Isten Fia emberré lett, megtestesült. Amikor a végtelen, a hatalmas, a mindenható Isten egy gyenge gyermek képében jelent meg a földön, amikor vállalta az emberi sorsot. Emberré lett, hogy az ember *istenivé* váljék. Azért jött, hogy az embert bűneitől megváltsa, és ismét Isten gyermekévé tegye.

Ismerjük jól történetét. Három évi áldásos működése után, hamis vádak alapján, mint gonosztevőt halálra ítélték. Keresztre feszítették, sírba zárták, és azt hitték, örökre elnémították. De harmadnapra dicsőségesen föltámadt a halálból. Ezzel bizonyította be, hogy ő Isten.

Kétezer év óta élő hittel valljuk, hogy a föltámadt Krisztus *él!* Él a tiszták szívében; él az igében; él a Eukarisztiában; él a hívők közösségében. Ő mondja, „ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok velük". Él a legelhagyatottabb embertestvérben, hiszen ugyancsak ő mondta: „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek". Ennek az élő Krisztusnak születésnapját ünnepeljük ma.

Kedves Testvérek! A héten érdeklődéssel néztük a TV műsorát, a Tisztelendőket. Három spanyol jezsuita atyával folytatott beszélgetést a vallás és a modern világ viszonyáról. A legidősebb jezsuita kifejtette, hogy a vallás nem ópium, vagyis nem nyugtató.

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1979 Karácsonyának éjféli miséjén.

Nem altató a szegény ember számára, azért hogy beletörődjön sanyarú sorsába. Hamis az a nézet, amely a vallást ilyen ópiumnak tartja. Nem! A vallás szent *dinamizmus*, erő, amely előre mutat, amely behatol az ember lelkébe és szent erőfeszítésekre, erkölcsi hőstettekre sarkall, amely az embernek nemcsak lelki örök boldogságával, hanem földi sorsával is törődik.

A Krisztus által alapított Egyház feje, II. János Pál pápa, Szantatyánk ékesen igazolta ezt a minap. December 21-én fogadta Rómában a bíborosi testület karácsonyi jókívánságait. Válaszbeszédében kifejtette, hogy azáltal, *hogy Krisztus emberré lett, minden emberrel közösséget vállalt.* Hangsúlyozta, hogy azért az Egyház joga és kötelessége hozzájárulni a nagy emberi problémák megoldásához, és fölemelni szavát, ha az emberi méltóságon csorba esik.

Fájdalommal szólt a szörnyű terrorizmusról, az idegenbe szakadt, ágrólszakadt menekültekről, a testileg-lelkileg keservesen szenvedőkről, és azokról a milliókról, akik az éhhalállal küzködnek. Majd ékes szavakkal szólt a *békéről*, hiszen Krisztus a béke Fejedelme. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a béke ereje az igazság. A mai forrongó világnak igazságon alapuló békére van szüksége! Olyan igazságra, amely figyelembe veszi a szeretetet is.

Kedves Testvérek! Szent János apostol, a szeretett tanítvány így ír első levelében: „Láttuk a szeretetet és hittünk benne, mert Isten a Szeretet". Csak annak hiszünk, aki tettekkel is bizonyítja szeretetét, nemcsak szavakkal. Az Istenről minden tulajdonságot a legmagasabb fokon állíthatunk. Ő végtelen, mindenható, mindentudó, mindenütt jelen van. De mégis legszebb, legemberibb meghatározása Istennek, amit Szent János mondott: „Isten a Szeretet". A szeretet nyelvét mindenki megérzi és megérti.

A karácsonyi szent éjszakán ez az isteni Szeretet bearanyozza a földkerekséget. Senki se tudja kivonni magát hatása alól, akár hisz benne, akár nem.

A szélrózsa minden irányába szétszóródott magyarok is, ma egymásra gondolnak. Szíveik egybe dobbannak, egybe csengenek a magyar haza határain belül és túl. Ezen az ünnepélyes szent éjszakán főpásztori szeretettel kívánok az itt jelenlevő kedves Testvéreknek, de az otthon maradottaknak is, különösen pedig az időseknek, a betegeknek, a magányosoknak, a csalódot-

taknak, a keresőknek, a családi fészekből kiesett gyermekeknek és a szétszakított házasságok áldozatainak, valamint városunk minden polgárának boldog, békés karácsonyi szent ünnepeket!

Mivel most a szokottnál többen vagyunk a szentmisén, szeretném még az Evangélium lényegét, a *mini*-Evangéliumot is a lelketekre kötni, amely mindössze öt mondat, s amely így hangzik:

Van Isten!
Szeret az Isten!
Eljött hozzánk az Isten!
Megbocsát az Isten!
Hazavár az Isten!

Szeretettel kérem a kedves Testvéreket, mondják el ezt otthon a családban minden este közösen.

III

Kedves Testvérek![1]

Karácsony szenteste különös melegség járja át az emberek szívét. A sötétségben is látnak. Olyan szépen mondja a költő:

„Ma mindenkiben pici lángok gyúlnak;
Ma mindenkiben zöld remények élnek;
Ma keservét senki sem érzi
Sorsának, hidegnek, télnek.

Ma minden szívbe fény csordul bele;
Ma új életet vonaglik a hit;
Ma mindenki hív, ma mindenki vár
Valakit. Testvérek, Valakit...

Ki ez a Valaki, akit a csillogó gyermekszemek a ragyogó karácsonyfa alatt várnak?... Nem csak játékot és édességet!...

Ki ez a Valaki, aki után tudva vagy nem tudva sóhajtozik, epekedik a szorongó emberiség?

Ki ez a Valaki, akitől békét, igazságosságot és több emberséget, testvéri összefogást vár a világ?

Ez a Valaki *a történelem legnagyobb alakja*, akinek születése a történelmet kettéosztja Krisztus előtti és Krisztus utáni korra. Most úgy mondjuk: időszámításunk előtt, vagy időszámításunk után. De mindenképp az időszámítás Krisztus születésével kezdődik.

Kedves Testvérek! Ma egy Gyermek születésnapját ünnepeljük. Miért? Hiszen 180 000 gyermek születik naponta a világon. Igen, de ez a Gyermek *egészen más!* A végtelen és mindenható Isten ragyogó gyermek képében jelent meg a földön. Emberré lett. Született Szűz Máriától Betlehemben.

1965. október 15-én ott térdeltem a betlehemi születési barlangban, ahol a betlehemi Gyermek, a történeti Krisztus, a mi Megváltónk, aki végig élte velünk az emberi sorsot – a bűnt kivéve – Testvérünk lett. A láthatatlan Isten Jézusban *láthatóvá* vált.

Miért jött gyermek képében? Azért, mert a gyermek előtt őszinték vagyunk... oldottak vagyunk. Nem félünk. A felnőttek sajnos egymásközt gyakran *álarcot* viselnek. Elrejtik gondolataikat, terveiket, félnek egymástól. Bizalmatlanok.

Kedves Testvérem! A mai éjszakán tedd le az álarcot! Őszintén borulj le lélekben az isteni Gyermek előtt. Nyisd ki tágasra lelked kapuját. Hiszen be akar térni hozzád e szent éjszakán Krisztus az ő kegyelmével.

Krisztus jön az *értelmedhez*, Ő akar az értelem királya lenni. Ne félj tőle! A tudomány és a hit nem ellenfél, hanem édestestvér! Ahol a hosszú, fáradságos, sötét életúton a tudomány leáll, ott a hít fáklyájával vezet tovább. Honnan jövünk, miért élünk, hova megyünk? – Csak a hit tud megnyugtató választ adni.

Krisztus jön a *szívedhez*, Ő a szív királya akar lenni. – Óh, mennyi érzés hullámzik minden emberi szívben. A hányatott életű Ady is egyszer felsóhajtott: „Szeretném, ha szeretnének!" Mindenki éhezik a szeretetre. Ha Krisztus lesz szíved királya, akkor a gyűlölet és az önzés helyett szeretetet sugározol minden embertestvéred felé.

Krisztus jön az *akaratodhoz*. Ő az akarat királya akar lenni. Olyan törékeny,gyenge, esendő vagy! Sokszor tisztán látod a jót, helyesled is, mégis mikor kivitelre kerül a sor, a rosszat választod. – Nagyot tenni, súlyos csapást és szenvedést elviselni csak vele vagy képes.

[1] Elhangzott az egri főszékesegyházban 1978-ban az éjféli szentmisén.

Testvér! A megtestesült, emberré lett Isten: Jézus azt jelenti,

hogy Isten nem felejt el téged,
hogy nem írt le téged, –
hogy nem vagy egyedül –
hogy megbocsátja minden bűnödet
és örömet, békét ad zaklatott szívednek.

Kedves Testvér!

E Szent éjszakán ébreszd fel magadban gyermekkorod meleg hitét!

E szent éjszakán szorítsd meg hitvesi hűséggel feleséged vagy férjed kezét hálás szeretettel!

E szent éjszakán csókold meg gyermekeidet Krisztus csókjával, hogy ők is megtanuljanak imádkozni. Azon légy, hogy szent vallásunkban nevelkedjenek és Krisztus hitében kitartsanak. Ennél nagyobb ajándékot nem adhatsz gyermekednek.

E szent éjszakán, ti gyermekek, – ha itt vagytok – vagy fiatalok és felnőttek, gondoljatok szüleitek, nagyszüleitek áldozatos munkájára. Ha tehetitek, csókoljátok meg áldott kezüket. Ha pedig már az örök hazába költöztek, egy fohászt küldjetek értük a Mindenhatóhoz.

Kedves Testvérek!

Ezekkel a gondolatokkal kívánok e szent éjszakán az itt jelenlevő összes kedves hívemnek, az otthon maradt kisgyermekes szülőknek, az otthon és kórházban fekvő kedves betegeknek és gondos ápolóiknak, az időseknek, a magányos lelkeknek és minden jóakaratú embernek Istentől megáldott, kegyelmekben gazdag karácsonyi ünnepeket.

IV.

Kedves Testvérek!

Ma éjjel születésnapot ünneplünk. Nem egy családapa, vagy családanya, nem egy államfő, vagy király, hanem a világ Megváltójának születésnapját. Ez grandiózus születésnap! Az időszámításunk Krisztus születésével kezdődik.

Ma több mint *egy milliárd keresztény hívő* közelkeletre, Betlehem

felé tekint. A szegényes jászol felé, ahol a Fiúisten gyermek képében szállt alá. E napon az Ige testté lett. Emberré lett és miköztünk lakozott. Betlehemből a világ világossága támadt.

Csodálatos Jézus élete, aki valóságos Isten és valóságos ember. Szolidaritást vállalt az emberrel. Végig élte az emberi sorsot: örömeivel, magányával, sikertelenségével, tehetetlenségével és kétségeivel, – a bűnt kivéve –. Mostoha élete a betlehemi jászoltól a kálváriás keresztig az emberi sorsot példázza...

Kedves Testvérek! Amikor szenteste meggyújtottuk a csillogó karácsonyfán a pici gyertyákat és talán örömtől ragyogó gyermekszemekbe tekintettünk, s ének után a fa alá tett ajándékokat szétosztottuk, ha nem is gondoltunk rá, *Isten szeretete melegítette át reszkető szívünket.* Közel 2000 éve világít a betlehemi csillag, mint a Megváltó fénye; Krisztus csodálatos isteni és emberi valósága. – Év közben sokszor megfeledkezünk róla ilyen vagy olyan okból, de Karácsonykor és Húsvétkor e titkos fények felragyognak, feltörnek bennünk. Miért? Mert az ember *örömre, békére, harmóniára, szeretetre* vágyik! Krisztust szomjazza!

Az atomkorszakban sem lehet senki közömbös Jézussal szemben. Nyugaton nagyon sok könyv jelenik meg róla! Ő választóvíz: Vele, vagy Ellene! Mindenkinek állást kell foglalnia! *Senki sem lehet vele közömbös!* Mi – Isten kegyelméből – vele tartunk és gyermekeinket, unokáinkat is kétezer éves keresztény hitben akarjuk nevelni. –

VI. Pál pápa, a Szentatya egyszer nekem egy magán kihallgatáskor azt mondotta, hogy a modern korban a szülő lesz a család papja. Neki kell megtanítani a gyermeket az imádságra és a hit elemeire, a napi élet gyakorlatai által is. A modern családnak otthon kis kápolnává kell átalakulnia, hogy a szent vallásnak fényét töretlenül tovább vigye a következő századokon át. Édesapák, és édesanyák ne feledjétek, ti lesztek a család papjai! Szent hitünk fényének őrzői és terjesztői! Megértem gondjaitokat és aggódástokat. Jól tudom, milyen nehéz a két műszak, főleg az édesanyák számára. De értsétek meg, hogy ebben a forrongó világban is „drága kincs a hit: tűrni és remélni megtanít" (Arany). Az embernek pedig mindig tűrni és remélni kell!

A szentestén a csillogó karácsonyfa mellett boldog öröm tölti el az emberek szívét.

Kedves Testvérek! Kérdezem: boldog-e mindenki karácsonya? Gondoljunk a *magányosok* bús karácsonyára, akik egyedül maradtak a szentestén. Szörnyű még elgondolni is! „Aki maga néz a tálba, azt az étel nem táplálja, több annak a gondolatja, mint amennyi jó falatja" (Vörösmarty).

Gondoljunk az idősek, *öregek karácsonyára*, akik az élet estéjén virrasztanak. Magukra maradtak, mint a megkopasztott fák. Gyermekeik, unokáik talán még a szentestén sem keresik fel őket.

Gondoljunk a *betegek karácsonyára*. Betegágyon töltik a szentestét; esetleg kórházakban, klinikákon. Imádkozzunk értük, kitárt szívvel és lélekkel: Betlehemi Jézus áldd meg a szegényeket, a betegeket, az elhagyottakat. Vigasztald meg őket, hogy a szenvedésben is velük vagy. Áldd meg őket, hogy a karácsonyi öröm az ő szívükbe is belopakodjék a szeretet ünnepén.

Ezen a csodálatos estén gondolatban ott vagyunk együtt a szélrózsa minden irányában szétszóródott magyar testvérekkel. Ilyenkor egymásra gondolunk. Szíveink a messze távolból is összecsengnek, s eszünkbe jut a régi nóta: „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország, gyönyörűbb, mint a nagy világ!" Kedves Testvérek! Nem vagyunk túlzók! Nem vagyunk soviniszták! De büszkék vagyunk Hazánkra, amelyet Szent István királyunk a Nagyasszony oltalmába ajánlott. A hazaszeretetet *erénynek* tartjuk! A hazáért imádkozunk. Itthoni és távolban élő magyarok egy szívvel, lélekkel énekeljük: „Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakaratú embereknek!"

V.

Krisztusban Kedves Testvérek[1]

Karácsony az öröm, a szeretet ünnepe. Karácsony a család ünnepe. Karácsony születésnap: A Megváltó Jézus születésnapja.[1]

A három nagy vallás: a zsidó, az iszlám és a kereszténység megegyezik abban, hogy *egy* Isten van, aki a világot és embert teremtette. De *csak a kereszténységben van Karácsony:* emberré lett

[1] Elhangzott az egri főszékesegyházban 1977-ben.

az Isten. – Nagy titok! Az Ige, a második isteni Személy emberré lett és miköztünk lakozott. Az Isten emberi testet öltött. Született Szűz Máriától...

A végtelen Isten – véges lett.
A halhatatlan – halandó lett.
A mindenható – tehetetlen gyermek lett.
A láthatatlan Isten – látható lett.
Az örök Isten – időbeli lett.
A Teremtő – teremtmény lett.

Karácsony titka felülmúl minden emberi logikát! Abszolút titokkal állunk szemben! Isten megfoghatatlan tettével állunk szemben, amelyről csak térdenállva elmélkedhetünk.

Mit üzen nekünk Karácsony?

Karácsony üzenete – a kereszténység üzenete. *Oswald Spengler* nagy kultúrkritikus századunk elején mondotta: A kereszténység a világtörténelem egyetlen vallása, amelyben az *emberi sors* az egyetemes kereszténység középpontja lett.

A Karácsony titokzatossága miatt minden embernek szól, legyen az kételkedő vagy hívő.

A *kételkedőnek* azt mondja: emberi létünket titok veszi körül, amit logikával átlátni nem lehet. Az Isten hozzátartozik az ember meghatározásához, különben nem értjük meg.

A *hívő* leborul a jászolban fekvő Titok előtt. Csodálja, hogy Isten olyan közel jött az emberhez, hogy őt nézheti, érintheti, átkarolhatja, de meg is ostorozhatja, meggyalázhatja és keresztfára feszítheti. Egy lett közülünk!...

Aki kételkedik, megérti a karácsonyi üzenetből, hogy nem csak az emberi gonoszságnak van titka (mysterium iniquitatis), hanem még nagyobb az isteni szeretet (mysterium amoris) titka.–

Aki hisz, az megérti, hogy *a betlehemi jászol és a golgotai kereszt ugyanabból az anyagból készült.* Születés és halál, fény és árnyék, emberi és isteni cselekvés csodálatos összhangban van egymással.

Mi a szeretetet hirdetjük! Nemcsak Karácsonykor, hanem a hétköznapokon is. Bizakodva, optimizmussal nézünk a jövőbe: Jézusba kapaszkodunk!

Befejezésül a szép régi énekkel hódolunk a Szent Titok előtt:

„Légy üdvözölve, szent karácsony,
Mely földre hoztad az eget!
Ím, elmúlik a bűnnek éje,
Mert te az üdvöt hirdeted.

SZILVESZTERI HÁLAADÁS

I

Kedves Testvérek!

A) Szilveszter temetési nap

Szilveszter estén* a templomok megtelnek hívőkkel. Még azok is eljönnek, akik egyébként ritkán járnak templomba. Ilyenkor elfogja az embert egy különös érzés, talán a mulandóság gondolata. Egy évet megint sírba teszünk – az elmúlt évet –, minden örömével és bánatával együtt.

A Szilveszter estét a magyar ember, olyan kedvesen, *hálaadásnak* nevezi. Hálát adunk ilyenkor az óév végén az Istennek és köszönetet mondunk. Miért?

1. *Hálát adunk Istennek azért, amit adott.*

Hálát adunk a sok *kegyelemért*, amivel az év folyamán elhalmozott. A sok jócselekedetért, amire sugalmazott. Mennyi bűntől is megóvott ebben az esztendőben! Mennyi erénygyakorlatra adott alkalmat az év folyamán!...

Köszönjük meg a jó Istennek az *egészséget*. Hány ismerősünk vagy rokonunk heteken vagy hónapokon keresztül nyomta a betegágyat, nekünk pedig megőrizte egészségünket.

Köszönjük meg a munkaalkalmat, és a *munkakedvet*, a *családi békét és* a sikereket. Ki-ki szálljon most magába, és nézzen lelkébe, mennyi mindenért kell hálát adnia...

De köszönjük meg neki, hogy egyáltalán *életben* tartott. Hány ismerősünk keresztfáján látható e felírás: meghalt 1980-ban. Nekünk viszont megadatott e nap, amelyen számot vethetünk magunkkal. Sokan talán szkeptikusan mondják: talán jobb már azoknak, akik elmentek! Néha úgy belefáradunk az életbe és le-

* A mai liturgiareform előtt december 31-re esett Szent Szilveszter pápa ünnepe, aki 335. december 31-én halt meg. Így az év utolsó estéjét Közép-Európában Szilveszter-estének nevezték.

targia vesz rajtunk erőt... De az élet, akármilyen terhes is, mégis alkalmat nyújt arra, hogy örök üdvösségünket előkészítsük és biztosítsuk számunkra.

2. Hálát adunk *Istennek azért is, amit nem adott*, vagy amit megengedett. Köszönjük meg a szenvedéseket is. A megpróbáltatásokat, a kereszteket is! De hogyan lehet ezeket megköszönni? Nem inkább szabadulnánk tőlük? A szenvedések is javunkat szolgálják. Jaj, de nehéz ezt megérteni! Pedig a szenvedés, a betegség sokszor összekovácsolja a családtagokat. Felszítja a szeretet lángját. A beteget, a szenvedőt pedig elmélyülésre indítja... Megakadályozza, hogy súlyos bűnt kövessünk el. Hiába, a szenvedők világszövetségébe mindnyájan beletartozunk előbb vagy utóbb. Akár akarjuk, akár nem.

Kedves Testvérek!

B) Szilveszter születésnap is

Szilveszter nemcsak temetési nap, amikor minden örömével és bánatával, sikereivel és keresztjeivel együtt sírba tesszük egy évet, hanem Szilveszter születésnap is. Sokan vidám mulatozás közben várják meg, amikor megszületik az új év, amely már más számnevet kap. Ilyenkor boldog Újévet kívánunk egymásnak. De boldog lesz-e az újesztendő?... – Az új év sötét, hosszú alagút, amelynek nem látjuk a végét. – Az új év magas hegy, amelyre nem tudjuk, hogy feljutunk-e. – Az új év tele van kérdőjellel, nem tudjuk mit hoz: örömöt-e vagy szenvedést, sikert-e vagy sikertelenséget, szerencsét-e vagy szerencsétlenséget, egészséget-e vagy betegséget, életet-e vagy halált. – Nem tudjuk, megérjük-e a következő újévet.

C) Hogyan készüljünk fel az újesztendőre az óév küszöbén

1. Mivel bizonytalan az út, és sötétség borítja, vegyük kezünkbe a *hit lámpását*. Csak ezzel tudunk előre haladni. A hit mondja meg, hogy mi az élet célja, honnan jövünk és hová tartunk...

Istentől kaptuk halhatatlan lelkünket. Neki kell számot adnunk róla. Hozzá kell visszatérnünk. – A hit nélkül értelmetlen az élet, és céltalan a szenvedés. – A hit az a hídfő, amit mindenképpen tartanunk kell! Minden esetleges gúnyolódás, vagy egyéni kétkedés ellenére is. – A hit lámpását azonban táplálnunk kell imával és jócselekedettel.

„*Credo*" – hiszek! Ez legyen utolsó szavunk az óévben, és első szavunk az újesztendőben. Ez legyen sírunk fejfájára is írva. Milyen megható *Veronai Szent Péter* tette, aki üldözői felé folyton ezt hangoztatta, s amikor már beszélni sem tudott, ujját saját vérébe mártotta, s a földre írta: *Credo!* Hiszek Istenben!

Milyen szépen mondta *Szent Ágoston:* „Magadnak teremtettél Uram, s nyugtalan a szívünk, míg meg nem nyugszik tebenned".

2. Másodszor vegyük kezünkbe *a remény horgonyát.* Remény nélkül nem lehet élni! A szülő reméli, hogy gyermekeit felneveli. Az utas reménykedik, hogy célba ér. A fiatal házasok remélik, hogy boldogok lesznek. Szükség van természetfölötti reményre is! A földi reményekben sokszor csalódunk. Sokszor legközelebbi hozzátartozóinkban is. A remény akkor erős és biztos, ha horgonyát az örökkévalóságba akasztjuk, ha gyermeki bizalommal fogjuk meg Isten kezét.

Kérésünk teljesül, legfeljebb nem *úgy* és nem *akkor*, ahogyan és amikor akarjuk. Isten kezében vagyunk, amint a költő mondja:

„Életem ott van Isten tenyerén,
azért nem félek én.
Azért van az, hogy bármi fáj nekem:
mosolyog a szemem.
Száz jajszó között is bízom vakon,
hitem fel nem adom.
Rám törhet vadul ezer baj, veszély,
Isten így szól: ne félj!
Miért és mitől is félhetnék én,
az Isten tenyerén?"

Igen, testvérek, bízzunk rendületlenül!

3. A harmadik, amire az újévben nagy szükségünk lesz, *a szeretet.* Elsősorban Isten szeretetére van szükségünk, mert ez az

első parancs: Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, a felebarátodat pedig mint önmagadat! A szeretet gyönyörű himnuszát zengi Szent Pál a korintusiakhoz intézett első levelében: „A szeretet mindent eltűr, mindent elvisel és soha meg nem szűnik" (1 Kor 13, 7–8)". Áll ez a felebaráti szeretetről és minden más szeretetről, amely az isteni szeretet lángján gyulladt ki. A testvéri, a baráti, a családi szeretetről egyaránt.

Hit, remény, szeretet vezéreljen bennünket, és akkor boldog, békés lesz az újesztendő.

II

Kedves Hívek!

Az év utolsó napján sokan mámorban, mulatozásban, evésben-ivásban keresnek örömöt, hogy elfeledjék az esztendő sok gondját, baját.

Mi összegyűltünk Isten házában, hogy számot vessünk Istennel, önmagunkkal és felebarátunkkal.

1. *Számot vetek Istennel*

A plébániák Szilveszter estén számadást, statisztikát mutatnak fel: mennyi volt a születés, a halál, mennyi házasság, szentáldozás stb. Ez a *hitélet* lemérése.

Mi is, én is számadást tartok most, Szilveszter estéjén. Milyen volt *imaéletem?* Imádkoztam-e naponként? Szentmisét vasár- és ünnepnap hallgattam-e? Hányszor gyóntam ebben az esztendőben? Egyáltalán milyen volt Istenhez, valláshoz, Egyházhoz való viszonyom? Pozitív, buzgó, lanyha, közömbös, vagy egyenesen elutasító?

2. *Számot vetek önmagammal*

Milyen az egyéni lelki életem? Salva animam tuam! – Mentsd meg lelkedet! – régi lelki életelv.

Egyetlen a lelkem, várja őt az Ég.
Menteni időm, ki tudja lesz-e még.
Oly rövid az élet, s oly biztos a halál
Az utolsó óra vajon hogyan talál?

Megváltó Jézusom, add kegyelmedet,
Hogy megmentsem egyetlen lelkemet!

Ebben az évben bölcsebb, okosabb, jobb, megértőbb, felelősségteljesebb, szeretőbb, emberibb lettem-e? Sajnos lelkileg nem fejlődünk, nem haladunk. Nagyon *kifelé* élünk, a külső eredményeket fel tudjuk sorolni. De nehezen tudjuk megmondani, mi lett belőlünk *belsőleg*. Itt is áll a mondás: A megállás visszaesést jelent. Napközben szívesen nézünk tükörbe, hogy megigazítsuk magunkat, ruhánkat, frizuránkat. Lelki tükörbe mikor szoktunk belenézni?

A számvetés első kérdése: *Megismertem-e magam* ebben az évben? Jobban mint eddig? Milyennek ismertem meg magam? Kempis Tamás szerint, ha évenként csak egy bűnt vagy hibát küszöbölnénk ki, hamar szentek lennénk.

Tükörképet ad rólam a környezetem is. Önmagam előtt sokszor elkendőzöm magam. Mások leplezik le ezt a kendőzést. Mindig figyeljek fel reá, mint mondanak rólam, akár dicséret (nem látszat-e), akár elmarasztalás formájában ér. Intelem vagy megjegyzés, értékes pillanatfelvételek lehetnek rólam.

Mások kellemetlen megjegyzéseire és viselkedésére csak türelmetlenül vágok vissza? Ez a türelmetlenség a legjobb kendőző szó minden gyöngeségem leplezésére. Elvárom, hogy erre mindenki visszavonuljon, ezt mindenki elfogadja, tekintetbe vegye? Tudok-e legalább néha szerényen és alázatosan elfogadni kellemetlen közeledést is?

Mik a kiütköző gyengéim Istennel, és önmagammal szemben? Mit tettem ezek csökkentésére? Milyen eredménnyel járt a küzdelem? Ha a belénk rágódott, második természetünkké vált gyarlóságokat nem is tudjuk egészen kiirtani, de legalább küzdenünk kell ellenük!

3. *Számot vetek felebarátaimmal*

Isten családjának vagyok a tagja. Nem vagyok egyke! Nem körülöttem forog a világ. Most egy esztendőről kell számot adnom...

Hogyan illeszkedtem bele *a családi együttesbe?* Én mint *édesanya*, teljesítettem-e kötelességemet? Törődtem-e gyermekeim egész-

ségével, tanulmányaival? De törődtem-e a lelkükkel? Az édesanya a gyermek első papja, aki megtanítja őt imádkozni, és bevezeti a vallásgyakorlatba.

Én mint *édesapa*, családom gondviselője voltam-e? Hű voltam-e a házassági eskühöz? Példát adtam-e gyermekeimnek?

Én mint *gyermek*, nagyfiú vagy nagyleány, a család reménye, öröme, büszkesége voltam-e? Vagy pedig csak aludni jártam haza? Kiszakadtam a családból, mostoha gyermek lettem? A szülők válása miatt nem estem-e ki a családi fészekből?

Évenként kb. 100 000 házasságot kötnek az országban, s ennek harmada válással végződik. 27 000 gyermek esik ki a meleg fészekből minden évben. Nagyon elszomorító ez! Érdekes, hogy a pogány Kínában nincsen válás! A megkötött házasság egy életre szól. A keresztény Európa viszont a dekadencia, a végzetes hanyatlás útjára lépett. Nem döbbenetes ez?

Hogyan viselkedtem *embertestvéreimmel* szemben, akik velem együtt dolgoznak? Mennyire tudtam szeretettel lenni hozzájuk? A jókat, a kedveseket mindig szeretettel viszonoztam? A kellemetleneket, az utálatosakat (elég baj ez nekik, ha ilyenek) nem tettem-e még szúrósabbakká azzal, hogy elzárkózó, visszautasító, szeretetlen voltam? Nem akadtam-e fel mások viselkedésén és ítéltem meg őket könnyelműen, igazságtalanul, megszólással, rágalmakkal?

Nem voltam-e kényelmes, önző, munkakerülő a közösségben? Nem húztam-e ki magamat a közös teherviselés alól? Megtettem-e, amit egészségi állapotom, vagy korom megengedett, hogy részem legyen a munkában és nemcsak az előnyökben, hanem a terhekben is?

Kérdezem: Van-e *haladás* a felebarátommal szemben? A nagy távolságot a Hold és a Föld között legyőztük. De ott vannak a szakadékok az ember és ember között, nép és nép között, amelyeket félreértés, előítélet és gyűlölet szít. Az összetört hidakon nincs összeköttetés... Mit használ, ha a Holdat elértük, de az emberek mindenütt szembeállnak egymással. A szeretetlenséget és ellenségeskedést nehezebb áthidalni, mint a kozmikus távolságokat...

4. *Hálaadás*

Szilveszter nemcsak a számadás, hanem *a hálaadás napja* is. Köszönjük meg a jó Istennek azt a mérhetetlen sok kegyelmet, amelyet kaptunk ebben az évben. A jó napokat, a kedveseket, a szép órákat, de a szomorúakat, a gyászosakat is. Mind a kegyelmek közvetítője volt. Ha szívesen fogadtuk őket az Isten kezéből, mindig kaptunk is erőt a keresztek viseléséhez. Legyen hála érte Istennek! Te Deum laudamus! Most a régi szép ének szövegével imádkozzunk:

„Mindenlátó, te láttad minden lépteinket,
erős jobbod megőrzött a veszélytől minket.
Az élet, az egészség s kegyelmeknek árja,
mind jóságos hatalmad kegyes adománya.
Hála tenéked!

Ah, de mi jóvoltoddal sokszor visszaéltünk,
elhagytunk és a bűnnek ösvényére tértünk.
De te minket, jó Pásztor, az örök életre,
óhajtottál megnyerni, s kerestél szeretve.
Hála tenéked!

Hivásodat követvén, jobbulást ígérünk,
hogy ebben az új évben csak tenéked élünk.
Segíts meg szándékunkban, hogy azt megtarthassuk,
s életestén ha eljő, nyugodtan mondhassuk:
Hála tenéked!"

III.

Krisztusban Kedves Testvérek![1]

Ismét az év végére értünk. A 365 nap, a 12 hónap és az 52 hét milyen gyorsan elröpült!

Noha mindnyájunknak van órája, sokaknak autója, mégis rendszerint mindig mindenről elkéstünk. Lótás-futás volt az egész életünk. Rohantunk mindig. Semmire és senki számára

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1979-ben Szilveszter-estén.

nem volt igazán nyugodt időnk. Jaj, sietnem kell – mentegettük magunkat...

Most év végén megállunk egy percre. Este családi körben, vagy baráti együttesben nézzük az órát. Várjuk az éjfélt; az év utolsó perceit. Egy pillanatra mintha hallanánk, hogy az egyébként hangtalan idő egyszerre meggyorsul. Mint egy rohanó folyó, áttörve a duzzasztó gátat, átrohan éjfélkor a jövő esztendőbe... Minden, ami *jelen* volt, visszavonhatatlanul a *múltba* vész el.

Kedves Testvérek! Milyen szép szokás, hogy a hívő emberek ilyenkor év végén este összejönnek a templomba, hogy Istennek hálát adjanak: az idők Urának és Istenének. Ó-áldásnak, vagy egyszerűen évvégi hálaadásnak hívjuk ezt a szép szokást.

Ilyenkor, Testvérek magunkba szállunk és gondolkodunk... Kérdezzük meg most magunktól ezen a szent estén: hogyan gazdálkodtunk az elmúlt évben az idővel. Ezzel a drágakinccsel, amelyről minden közmondás azt mondja, hogy „Az idő pénz!" „Die Zeit ist Geld!". – Az idő pénz, vagyis érték, amit meg kell becsülnünk és ami soha többé nem tér vissza.

Az időt órával mérjük. A mai elmélkedésben 3 órát mutatok fel nektek, Testvérek. Mindegyik az idő értékére figyelmeztet bennünket.

1. *Az első az altöttingi óra.* Altötting Bajorország legrégibb és leghíresebb Mária búcsújáró helye. Ezen a kegyhelyen a kegytemplom hátsó frontján látható egy hatalmas óra, amely több, mint idő mutató. Ezen az ősi órán ott áll a halál a kaszával. Minden óraütésre halálos vágásra suhintja kaszáját. – Ez az óra a *mulandóságra* figyelmeztet.

Kedves Testvérek! A földön minden pillanatban 100 ember hal meg. Naponként mintegy 150 000 ember távozik az életből. Az elmúlt évben is több millió ember hunyt el. Az altöttingi óra számunkra is utolsó óráját üti ebben az évben. Életünket is kíséri és minden másodpercben könyörtelenül közelebb visz ahhoz az utolsó órához, amelyet a legnagyobb földi kalandnak nevezünk: a halálhoz. Amikor életünket visszaadjuk Isten kezébe és amikor az Isten megkérdezi tőlünk, hogyan töltöttük ki az órákat, a napokat, a hosszú éveket, amiket nekünk ajándékozott.

Kedves Testvérek! Ebben az esti órában rádöbbenünk ideig-

lenességünkre! Megtapasztaljuk, szinte megérezzük mulandóságunkat és végességünket. – A zsoltáros így kiált fel: „Napjaim tova tűnnek, mint a füst. Napjaim olyanok, mint a sűrűsödő árnyék." De ebben a döbbenetes tehetetlenségünkben tekintetünket a maradandóra szegezzük és ugyancsak a Zsoltárossal valljuk: „Ám, te Uram, örökké megmaradsz és neved fönnmarad minden nemzedéken át! Te ugyanaz maradsz és éveid nem érnek véget!" Testvérek! Egyedül csak az Isten örök, minden más mulandó!

Ebben az évben talán a mi családunkba is beköszöntött a gyász. Egyik vagy másik szülő, férj vagy feleség, gyermek, vagy jóbarát, szomszéd vagy munkatárs hagyott itt bennünket *örökre.* Mi meg itt maradtunk. Élünk, dolgozunk Isten kegyelméből. Köszönjük meg ezt az ajándékot! Törekedjünk lelkünk javára felhasználni a még hátralevő drága időt, amely – ismétlem – nem tér vissza többé!

2. *A második óra az Augsburg-i óra.* Ez az óra is kísért bennünket az elmúlt évben. Augsburgban egy toronyban látjuk Szent Mihály főangyalt, lábánál a legyőzött sárkánnyal. Minden évben csak kétszer gyűlnek össze az emberek, éspedig szeptember 28-án és 29-én a szokatlan élmény megtekintésére. Akkor ugyanis minden óraütéskor Szent Mihály fölemeli lándzsáját, hogy a sárkányra halálos csapást mérjen.

Ez az óra a harc, a *küzdelem* óráit üti nekünk. Talán most arra az egzisztenciális küzdelemre gondolunk, amelyet ebben az évben újra meg újra meg kellett harcolnunk: a fáradás ellen, a betegség ellen, a gyász ellen, a szerencsétlenség ellen... Sajnos törekvéseink, vágyaink, terveink nagyrészt meghiúsultak...

De gondolunk a *távoli* világra is. Sok helyütt feszültség, nyugtalanság, széthúzás uralkodik. Imádkozzunk a kiengesztelődésért és a békéért.

Az a harc azonban, amelyről Szent Mihály szól nekünk, a *bennünk* is tomboló harc: a jó és rossz között. A jó, a szép szeretne fölfelé törni és a rossz makacsul húz bennünket lefelé. Állandóan *a jó és rossz között* feszül életünk. Küszködés és folytonos belső harc az életünk. Mennyi feszültség a családban a házastársak között, a rokonok között, a barátok és a munkatársak között...

Kedves Testvérek! Be kell őszintén vallanunk év végén azt is,

hogy ebben az esztendőben a *hitünk* gyenge volt. Satnya, bátortalan, talán gyáva is. Nem álltunk ellen a bűvös „anyag" kísértésének! A jólét, a villa, az autó, a jó fizetés elvakított bennünket. Ezért sokszor hátat fordítottunk a jó Istennek. Többre becsültük a kényelmet, mint hitünk megvallását és a szerint való életet.

De nézzük meg azt is Testvérek, hogy ebben az esztendőben törekedtünk-e *gyermekeink, unokáink vallásos nevelésével?* Szent lelkiismereti kötelességről van szó! Mi szülők, édesapák, édesanyák, nagyapák, nagyanyák az Isten előtt felelősséggel tartozunk azért, hogy a jövendő generáció hogyan nő fel. Ismeri-e Istent, szereti-e Jézust? Megtanították-e gyermekeinket, unokáinkat imádkozni? Vasár- és ünnepnap templomba mentünk-e velük? Vagy mi is csak „jeles" ünnepeken látogattunk el oda? – Ó, Testvérek, úgy érzem, Szent Mihály főangyal miránk is méltán emelné fel lándzsáját, hogy lesújtson reánk.

3. *A harmadik óra Sussenriedben látható.* Ez az óra *vigasztaló.* Egy kolostor-templomban őrzik. A kis mutató ezen az órán olyan mint egy liliom. Jelképe az Istenanyának, a Szeplőtelennek, aki kegyelemmelteljes. A nagy mutatót galamb díszíti. Ez pedig a Szentléleknek a jelképe. Galamb képében szállt le a Lélek, aki minden kegyelem közvetítője és kiárasztója. Minden órában a nagymutató, a Szentlélek galambja utoléri a kismutatót Mária liliomát. Ez az óra azt akarja hirdetni, prédikálni, hogy *Isten kegyelme minden órában elébe megy az embernek.* Csak meg kell fogni, bele kell kapaszkodni. Ez az óra a *kegyelem* óráit üti nekünk, amelyekben Isten lehajol hozzánk, hogy segítségünkre legyen.

A jó Isten nem hagy egyedül a mulandóság rögös útján járni. Nem hagy egyedül minket. Velünk akar maradni. Köztünk kíván maradni. Ezért alapította az Egyházat, amely vezet igéjével, erősít szentségeivel, táplál Eucharisztiájával. Erőt ad amikor gyengéknek mutatkoztunk. Megbocsátja bűneinket és ismét magához emel.

Kedves Testvérek! Kérdezzük most meg magunktól, hogy ez az év valóban a kegyelem éve volt számunkra? Attól függ, hogy az Istent beengedtük-e életünkbe? Beengedtük-e a lelkünkbe? Beengedtük-e a szívünkbe? Elfogadtuk-e a kegyelmet és Máriával „Igen"-t tudtunk-e mondani? Ő azt mondotta az angyalnak: „Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint."

Elfogadta Isten akaratát. Elfogadtuk-e ebben az évben Isten akaratát? Vagy pedig elkeseredetten zúgolódtunk ellene?

Ha valaki kinyílik Isten felé, ha valaki Krisztusban él, akkor – Szent Pál azt mondja – „új teremtménnyé" válik. A mulandóság szinte nem létezik számára és beletorkollik élete az örökkévalóságba, Istenbe, Krisztusba, aki azt mondja: „Én vagyok az Alfa és az Omega, a Kezdet és a Vég".

Kedves Testvérek! Az újév, amely éjfélkor ránk köszönt, nagy kegyelem. Isten ajándéka. Fogadjuk azt élő hittel, és szent reménységgel induljunk az új esztendőnek! *Avilai Szent Terézzel* mondjuk: „Minden elmúlik, egyedül Isten marad meg. – A türelem mindent elér. – Aki Istent bírja, annak semmi se hiányzik; *Isten maga elég.*"

Ezekkel a gondolatokkal kívánok a kedves betegeknek gyógyulást, a csalódottaknak és csüggedőknek szent reménykedést, a széthúzó házastársaknak kibékülést, a tétovázóknak és keresőknek megvilágosodást, a gyermekeknek és fiataloknak tiszteletet és engedelmességet szüleik iránt, kedves mindnyájuknak pedig nagyon boldog, békés, Istentől megáldott új esztendőt.

ÚJÉV KÜSZÖBÉN

I.

Krisztusban Kedves Testvéreim! Ismét elmúlt egy hosszú esztendő. Minden örömével és bánatával. Minden sikerével és sikertelenségével. Minden bajával és keresztjével. Tegnap este, az év utolsó estéjén mindenért hálát adtunk az idők Urának.

Ma új évet kezdünk, amelynek homlokára ezt írjuk: az Úr 1980-ik esztendeje. Ez a nap *Szűz Mária anyaságának az ünnepe* is. Ő az Istenanya, Jézus Anyja. Milyen jó és megnyugtató, hogy az új évet az ő anyai oltalma alatt kezdhetjük meg. A Szűzanya kezét bizalommal megfogva vágjunk neki az újesztendőnek!

Kedves Testvéreim! De az induláskor egy kicsit mégis megtorpanunk. Szeretnénk beletekinteni az induló új esztendőbe. Mit hoz az új év? Mit várhatunk az új esztendőtől? Úgy gondolom, hogy ebben a zajló és feszültségekkel teli világban egyetlen gondolkodó ember sem várhat mást, mint békét a világnak és békét minden családnak.

1. *Békét a világnak!*

Az ember fél és retteg a jövőtől. Mitől fél és mitől retteg igazán? Mi veszélyezteti, mi fenyegeti életünket és emberi sorsunkat? A legszörnyűbb rossz, amitől az ember fél és amivel az emberiség szembe néz: egy világméretű háborúnak a veszélye.

Innen van az, hogy *VI. Pál pápa* 13 évvel ezelőtt az év első napját *Béke Világnappá* nyilvánította. A katolikus Egyház minden templomában forrón esedeznek a békéért: „dona nobis pacem" – adj nekünk, Urunk, békét. A pápa minden évben külön jelszót tűz ki a katolikus béke zászlajára. *II. János Pál pápa* 1980. január 1-re a következő témát választotta: „Az igazság a béke ereje".

A pápa rámutat, hogy a világon sok minden ellenkezik a békével, ami ellentétben áll az igazsággal. Igen gyakran találkozunk – folytatja tovább – az *őszinteség hiányával* mind a személyes, mind a közösségi élet különböző területén. Ezáltal gyanakvás foglalja el a bizalom helyét az emberek és a népek között. A gyanakvás *félelmet* szül. Ez pedig akadályozza a párbeszédet és megnehezíti az együttműködést.

Kortársaink közül – mondja tovább a pápa – igen sokan, főleg a fiatalok igénylik az *igazságot*, s mivel nem találják meg az igazi emberi magatartást és emberi kapcsolatokat, könnyen cinizmusba esnek, vagy tűrhetetlen tiltakozásba sodródnak.

A pápa hangsúlyozza, hogy „igazság nélkül a béke mindig törékeny marad, mert az igazság különbözteti meg az igazi békét annak eltorzulásaitól. Csak *az a béke tartós, amely a jogon, az igazságosságon alapul*, és összhangban van a közjóval. Csak az az igazi és tartós béke, amely valóban emberi is. Erre az emberi igazságra építeni a békét azt jelenti, hogy az ember megszabaduljon jelenlegi elidegenedettségétől, hogy újra *alanya és ne tárgya legyen saját találmányának*. Azt jelenti, hogy az erkölcsnek biztosítsa az elsőbbséget a technikával szemben. A személynek biztosítsa az elsőbbséget a dolgokkal szemben. A szellemnek biztosítsa az elsőbbséget az anyaggal szemben. Azért az igazság a béke ereje, mert meghatározza a visszatérést az *erkölcsi* rendhez, az igazságossághoz és a társadalmi szeretethez".

Mint látjuk, a Szentatya a béke biztosítását az erkölcsi rendben, az igazság erényében véli fölfedezni. Rádöbbent bennünket arra, hogy ha az ember békét akar, *elsősorban magának kell megváltoznia*. De tisztán kell azt is látnia, hogy saját erejéből nem képes sorsát megváltoztatni. Se káprázatos tudományával, se félelmetes hatalmával, se terveivel, se csodás technikai gépeivel, hacsak előbb *önmagát* meg nem változtatja. Mire is van tulajdonképpen szüksége az emberiségnek? A legnagyobb fokú *lelki* megújulásra! Más szóval arra, hogy az ember visszatérjen magasztos eszméihez, amiket hűtlenül elhagyott... De láthatjuk már a reménység sugarait is.

Sok komoly tudós megérzi, szinte megéli, hogy a valóság sokkal mélyebb és messzebbre mutató, mint a tapasztalat. Ezért keresik a kapcsolatot a lelkiismerettel, az erkölccsel és a vallással.

Olyan tudósok, mint Heisenberg, Jordan, Max Planck már régen megállapították, hogy a vallás és tudomány úgy összetartozik, mint egyazon érem két oldala.

2. *Békét a családnak!*

A szentestén milyen meleg boldogság töltötte el a családi együttest! Legalább egyszer egy esztendőben! De mégis azt látjuk, hogy noha a család a társadalom alapsejtje, súlyos megrázkódtatáson megy keresztül.

A családot súlyosan fenyegeti az anyagiasság, az érzékiség és az önzés is. Nálunk sajnos minden harmadik házasság válással végződik. Döbbenetes ennek a következménye.

A család is csak akkor tud megújulni, ha visszatér Istenhez, ha megint elkezd *imádkozni*. Szemünk, szívünk, mindenünk a földhöz tapadt. Nem nézünk fölfelé. Pedig az Úr Jézus azt mondta: „Ahol ketten-hárman összejönnek a nevemben, ott vagyok közöttük" (Mt 18, 20). *Az édesanyának legszentebb kötelessége, hogy gyermekét imádságra tanítsa.* Az imádkozó édesanya képe felnőtt korunkban is élénken él emlékezetünkben. A gyermek tőle kapta az életét. Az első lépéseket is az ő kezén tette meg. Ő tanította meg gügyögéséből az értelmes beszédre, – őneki kell a kis kezeket először imádságra kulcsolnia.

Kedves Testvéreim! A családban állítsuk vissza a régi szokást: a közös esti imádságot! Gyermekeinket tanítsuk meg imádkozni! *Az a család, amely együtt imádkozik, együtt is marad.* A feszület és a „Házi áldás" valamikor ott függött minden kis falusi ház nagyszobájában. Örömmel látjuk, hogy eltűnnek a falusi nedves lakások és helyettük komfortos, modern, szép villa-lakások emelkednek. De az új házakban már ritkábban látjuk a feszületet, és a „Házi áldást". Tanuljuk meg újra e szép imádságot, amely így hangzik: „Hol hit – ott szeretet; : Hol szeretet – ott béke; : Hol béke – ott áldás; : Hol áldás – ott Isten; : Hol Isten – ott szükség nincsen!"

Kedves Testvéreim! Most az új év küszöbén tegyünk szent ígéretet, hogy családi otthonunkban ismét föltesszük a feszületet és előtte elmondjuk minden nap közösen az esti imát.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok minden Kedves Hívemnek, jó Istentől megáldott, boldog, békés újesztendőt!

II.

Krisztusban Kedves Testvérek![1]

Újévkor vagy a közeli napokban régi szép szokás, hogy az emberek, amikor először találkoznak egymással, sok szerencsét és *boldog* újévet kívánnak egymásnak.

Mi hozza meg ezt az újévi boldogságot, ezt az újévi szerencsét? – Ismerek egy pár receptet, amely egyesek szerint csalatkozhatatlanul és biztosan *meghozza az újévi szerencsét*... Pl. éjjel keresni kell és meg kell találni négylevelű lóherét. De hiszen télen ilyen nem terem! Vagy szerencsét hoz, ha újév napján kéményseprővel találkozunk. De a kéményseprők sem dolgoznak Újévkor! Vagy ha lópatkót találunk Újévkor vagy a közeli napokban. Igen ám, de manapság kevés lovat látunk, az autók pedig nem viselnek lópatkót. A városi ember pedig hol talál kis malacot, amely biztosan szerencsét hozna?

Kedves Testvérek, látjátok hogy ezek a *mágikus* eszközök mily hibás elképzelések. Nem érdekes, hogy az emberek, akik elvesztették a Gondviselésbe vetett hitüket, babonás századok gyűjteményében halásznak... Mivel a jó Isten nagyon gyér garanciát ad nekünk a boldog új évre, a boldogságot ilyen talizmánokban, babonákban keresik az emberek. A hívő keresztény ember azonban mosolyog ezeken a babonákon.

Kedves Testvérek! Kérdezem: Mit jelent valójában az *az újévi szerencse* vagy boldogság?

Azt talán, hogy egész éven át egészségesek maradjunk mindnyájan?... De akkor se lenne mindenki boldog! Tegyük fel, hogy *mindenki egészséges* maradna. Akkor a kórházakat, a patikákat, a gyógyszergyárakat be kellene csukni. Az orvosok, gyógyszerészek, betegápolók és rengeteg gyári munkás pedig munka nélkül maradna. Ez számukra nem boldogság, hanem boldogtalanság és szerencsétlenség lenne. Íme, látjuk, hogy az egyik ember szerencséje, a másik számára szerencsétlenség. Az egyik boldogsága a másiknak boldogtalanság. Nem nyerhet mindenki a jövő évben a Totón vagy Lottón se, mert ha mindenki nyernes akkor egy forintot sem adna ki érte senki, mert nem lenne ötö, találat. – Az egyik ember szerencséje a másik ember kárára van.

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1980 Újév napján.

Olyan ez a boldogság, mint a rövid takaró. Akár fölfelé húzzuk, akár lefelé húzzuk, a testünk egyik része fedetlen marad, mert kurta. Ilyen kurta a szerencse, a boldogság is.

De kérdem, Testvérek, egyébként is olyan *fontos nekünk* az a szerencse? Silvia *Winter* világhíres és roppant gazdag fotómodell a közelmúltban azt mondta: „Pályám csúcsán kiégettnek és magányosnak éreztem magam. Hús-vér bábú voltam. Lelkem háttérbe szorult". Tehát boldogtalan. Azt tapasztaljuk, hogy a nagy szerencse, a sok pénz, vagyon, könnyelműségre, kicsapongásra, munkakerülésre és erkölcsi züllésre viszi az embert. – A balsors, a csapás pedig gyakran a legjobb tanítómester, amely visszavezet, visszahajt, visszaűz a hithez és az Istenhez...

Tehát, Testvérek, mit kívánjunk az új esztendőben? Sok szerencsét? – Nem! Nagyon pogány dolog lenne ez, hanem *Isten áldását.* Ez a legnagyobb és legnemesebb dolog. Akkor, ha néha vállunkra vagy szívünkre ólomsúlyként nehezedik is az élet, boldogság fakad belőle. A jó Isten sokszor kereszttel, bajjal, jajjal is meglátogat bennünket. Figyeljétek csak meg, nem érdekes, hogy a templomban amikor áldást adunk, ezt *az áldást mindig keresztalakban adjuk* nektek. Mit jelent ez? Azt, hogy az *áldás és a kereszt összetartozik!* Valójában minden baj, megpróbáltatás áldássá válhat számunkra, amint a költő is mondja: „Fájdalom a sok boldogságnak egyik alkatrésze" (Arany J.) Meg kell értenünk – ha sokszor nehéz is –, hogy a szenvedés a mi nagy szövetségesünk. Ebből a szövetségből nem tudunk kilépni...

Arsi Szent János, a szent plébános mondja: „Keresztre van szükségünk, hogy Istenre gondoljunk, mert a jó sorsban nem gondolunk rá". *Victor Hugó*, a híres francia regényíró pedig így szól: „A szem, az emberi szem csak a könnyek között látja meg jól az Istent. Amint a víz nélkül nem virul a virág, úgy a lélek sem élhet könnyek nélkül."

Kedves Testvérek! A keresztény ember nem retten meg a sors, az emberi sors e két titokzatos hatalma előtt, mely a szerencse és a szerencsétlenség. A keresztény ember hiszi és vallja, hogy egyedül Isten-Atyánk mindenható szeretete őrködik felettünk. Kegyelmét akkor adja meg nekünk, amikor arra valóban szükségünk van. Ezt ő tudja, nem mi. Erre a Szeretetre teljes bizalommal bízzuk magunkat újévkor. Ismétlem, Kedves Testvérek, a boldogsá-

got és *a szerencsét csak áldozattal és szenvedéssel lehet megszerezni.* A fájdalom nem ellenkezője a szerencsének, hanem előkészíti számára az utat. Aki fél a szenvedéstől, aki fél minden bajtól, aki fél az áldozattól, aki fél a hitvallástól, aki fél az elkötelezettségtől és aki nem kapaszkodik mind a két kezével Istenbe, az az új esztendőtől se várhat sok szerencsét, lelki nyugalmat és boldogságot...

Kedves Testvérek! A szent liturgia Újév napján két ünnepet ül meg. Az egyik a béke világnapja, amelyet VI. Pál pápa rendelt el 13 évvel ezelőtt. – A másik Mária Istenanyaságának az ünnepe.

A Szentatya békeüzenetét a mai nap a hatalmas egyházmegye minden templomában, minden szentmiséjén a lelkipásztorok felolvassák. Ennek az üzenetnek a lényege egy mondatban így hangzik: „A béke alapja az igazság és a kölcsönös bizalom a népek és nemzetek között." Testvérek, az Újév napján forrón imádkozzunk ezért a békéért, a tartós békéért, a krisztusi békéért. Jézushoz: Adj békét szívünknek, békét családunknak, békét nemzetünknek és békét az egész világnak."

De Kedves Testvérek, az új év első napja a legrégibb Mária ünnep is: Mária Istenanyaságának az ünnepe. Milyen fölemelő és milyen megnyugtató, hogy *a Szűzanya ott áll az új év küszöbén* és megfogja a mi kezünket, a mi reszkető, nyugtalan, bizonytalan kezünket. – Az újszülött gyermek az életben maradáshoz igényli saját édesanyjának segítségét. Ha az édesanyja szeretettel fogadja, ha anyai gondossággal ápolja és első lépéseit a nagy világba biztos kézzel irányítja, ez döntő lesz a gyermek egész életére. Testvérek, most az új év kapujában fogjuk meg erősen égi Édesanyánk kezét és bizakodva köszöntsük őt: *Üdvözlégy Mária – Ave Maria* – égi Édesanyánk! Kérjük őt forró gyermeki ragaszkodással és bizalommal:

„Világnak Királyné Asszonya,
Költözzél szívünkbe Szűzanya.
Oldozd meg szívünkön bűneink láncát;
Szüntesd a gyűlölet sátáni táncát.
Mária, Nagyasszony, Magyarok Anyja,
Világnak hatalmas Királynéja!

Vezeklő szívünket meg ne vesd,
Fiadhoz bennünket elvezess.
Szent kezed fogja meg roskadó vállunk,
Míg Fiad Szívébe haza találunk."

III.

1) *Milyen szemmel nézzünk a jövőbe?* Optimizmussal vagy pesszimizmussal? Egyikkel sem! Mi nem festegetjük az eget sem feketére, sem aranyossá. *A keresztény világnézet realista.* A nyers valóságot várjuk, mást nem! A hideg és rideg valóságot várjuk, de *reménnyel.* De reményeink az érzékek és az értelem sötétségében rejtőznek, mivel egyedül Istenre alapozottak. Mi most, az év első napján, „készen állunk arra, hogy megfeleljünk mindenkinek, aki erről a reménységünkről kérdőre von minket" (1 Pét, 3, 5).

2. *Reményünk oka: Mi nem öregszünk!* „Nem veszíthetjük el bátorságunkat, mert, bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a *belső* napról napra megújul" (2 Kor 4, 16). Mi az új üzenet örömében legyőzzük a gyöngeség és a kétség öregségébe merevedett szellemét. A test lassan elhasználódik, elkopik. Minden év alaposan megnyirbálja... Hullanak a fogaid és ráncosodik a bőr, itt is ott is megjelenik a fájdalom... De a krisztusi életet élő ember *lelkivilága* nemhogy nem öregszik, hanem napról napra megújul! Sőt fiatalodik! Megmarad a lelki rugalmasság, az erő, a jövőben való élés, az üdeség. Baj van már azzal, aki *lelkileg* elfáradt, elnyo, morodott, kedvetlen. A szentek öreg korukban is mind fiatalosak: így Vianney Szent János, Néri Szent Fülöp, Páli Szent Vince. *Matt Talbot* boldoggá avatása folyamatban van. Ír rakodómunkás. Korunknak való szent lenne, mert a részeges életből tért a legjobb útra. 1925-ben Dublinban halt meg. Kint az utcán találtak rá. Nem volt nála igazolvány, mint ismeretlent keresték, hogy azonosítani tudják. A rendőr 50 évesnek gondolta, holott 70 éves volt. *Krisztussal élt, még az arca is fiatalos maradt.* Lelkileg mind fiatalok maradhatunk...

3. *Semmi sem árthat nekünk az új esztendőben!* „Amikor elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem (Róm 5, 20). Tudjuk, hogy

„az Istent szeretőknek minden javukra szolgál" (Róm 8, 28). Nemcsak az idő múlik, hogy újból egy esztendőt elvegyen rövidke életünkből, hanem vele jön az év szenvedése, baja és bűne olyan gyanútlanul, mint egy kígyó. Kúszik felénk és észre sem vesszük, csak amikor nyakunkon van... Ezzel kapcsolatban kettős a reményünk. Egyrészt: Le tudjuk győzni. *Bármi jöjjön, kapunk hozzá erőt, kegyelmet.* Szent Pál így bizakodik: „Tövist kaptam testembe... hogy szüntelen zaklasson... Háromszor kértem az Urat, hogy szűnjék meg, de azt felelte: Elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben lesz teljessé" (2 Kor 12, 9). Másrészt, bármi is jön, holt biztos, hogy *hasznunkra lesz*, javunkra szolgál. Az a feladata, hogy tökéletesebb, nagyszerűbb emberek legyünk...

Valaki ártatlanul börtönbe került. Amikor kiszabadult, nem győzte ismételni, hogy milyen jót tett vele ezzel az Isten. Addig könnyelműsködött, vallásossága felszínes volt. Ott bent mindent újra értékelt. Megtanult imádkozni és családját is igazán becsülni. Elveszett ember vált volna belőle, ha ez a váratlan megpróbáltatás nem jön közbe. Ez a helyzet mindennel, amitől talán borzadunk! Javunkra válik akkor is, ha pillanatnyilag másképpen látjuk. De Krisztus fényénél kiderül, hogy nemcsak semmi se árthat, hanem pontosan ellenkezőleg *minden* hasznunkra válik ebben az ismeretlen csomagban, amit az új év hoz.

4. *Mi vidámak vagyunk!* Nem a szilveszteri mámortól. Nagyon olcsó felszínes jókedv az. Mi azért vagyunk derűsek az új esztendő kezdetén, mert Krisztus fényénél keresztüllátunk az életen... Az örök dolgok mellé állítva a legkomolyabb tett is csak gyerekjáték... Minden csak távlatok és arányok kérdése... Az örök élet az igazi arány és távlat! Örülünk, mert biztonságos otthonunk van Istennél... Ami itt történik velünk, nem tagadjuk, érdekel és fontos. De végső fokon sok minden olyan mindegy! Ez a bizonyos „szent könnyelműség" – és „érzéketlenség" a keresztény remény egyenes következménye! Így nézünk mi a jövőbe!

Újévi kívánságom ez: Krisztus keresztjével a kezünkben fiatalos lendülettel, bizakodva, derűs lélekkel induljunk neki az új esztendőnek!

KRISZTUS SZENVEDÉSÉNEK UTJÁN

- VIA DOLOROSA -

1. Mária Magdolna
Lk 7, 30–50.)

Isten kegyelméből ismét elérkezett a szent nagybőjti idő, amikor végig kísérjük az Üdvözítőt a getszemáni kerttől a Golgotáig.

Tudom, hogy az élet ezer problémát vet fel minden nap, de mindegyik elenyésző kérdés ahhoz, amit most, e nagybőjti elmélkedések alkalmával felvetünk: a lélek és az örök élet problémáját.[1]

Szent Péter komolyan figyelmeztet bennünket: „Legyetek rajta, testvérek, hogy jócselekedetek által biztossá tegyétek hivatástokat és kiválasztástokat..." (2 Pét 1, 10). Ez a fontos kérdés a kereszt tövében dől el számunkra.

Érdekes, Krisztus szenvedéstörténete mindig és mindenütt időszerű. Soha sem veszít jelentőségéből. Nem évül el soha! A világtörténelem e legnagyobb tragédiájában minden idők emberének szerepet kell játszania. Nekünk is. Itt nincsen kivezető út... Krisztus vére vagy üdvünkre, vagy kárhozatunkra hullott. Hogyan állunk e téren?

A következő beszédekben nézzünk szembe e komoly kérdéssel. *A szenvedéstörténet egy-egy szereplőjét mint tükröt* állítom elétek. Ezeknek a tükrében nézzük meg önmagunkat: hol vagyunk és merre tartunk?

1. *Mária Magdolna az első tükör.*

A Szentírás röviden tájékoztat róla.

Simon nevű farizeus egy alkalommal meghívta Jézust asztalához ebédre. Bizonyára csak kíváncsiságból, hogy közelről jobban megfigyelhesse a sokat emlegetett Mestert. Az étkezés korrektül folyt le, de meglehetősen hűvösen. A házigazda nem sokra tart-

[1] A budapesti egyetemi templomban elmondott nagybőjti beszédsorozat.

hatta vendégét, mert keleti szokás ellenére nem mosta meg lábát, olajat sem öntött fejére. Békecsókot sem adott neki.

Amikor az ebéd közben elbeszélgetnek, egyszerre csak váratlanul kinyílik az ajtó. És mi történik? Egy asszony minden előzetes bejelentés nélkül betoppan. Megindultságában patakzó könnyeivel öntözi Jézus lábát. Csókolgatja és kenettel megkeni, majd gyönyörű hajával törölgeti.

Ki ez a merész, bátor, sőt vakmerő teremtés, aki hívatlanul beront egy törvénytudó házába? Épp akkor, amikor az vendéget fogad?

Szent Lukács evangelista elbeszéli, hogy volt a városban egy asszony, aki „bűnös" volt (peccatrix).

Mindnyájan bűnösök vagyunk, de itt az Írás azt akarja mondani, hogy ez nem mindennapi értelemben bűnös, hanem a szó megalázó és meggyalázó értelmében. *Nyilvános* bűnös! Éva elesett leánya. – Bűn volt a foglalkozása, élete. – Másokat bűnre csábítani: ez a boldogsága. Bűn csillog a szemében. Bűn piroslik az ajkán. Bűn ragyog a homlokán. Bűnt sugároz minden mozdulata, még a járása is... Hosszú, bűnös évek állnak mögötte. Számlálhatatlan sok elbukás... Mennyi csömör... és újra, mennyi gyönyör... Végtelen láncsorban. Feslett életének virága a szenvedély tüzében hervadt el. – Hány szerencsétlen ember került a hálójába! Hány elkárhozott lélek terheli lelkiismeretét?

Magdolna, hiszen róla van szó, nyilvános bűnös, akit a társadalom megvetett. A jóízlésű emberek mint poklost kerülték...

Elképzelhetjük, micsoda feltűnést és megütközést keltett ez a szokatlan és váratlan jelenet éppen a törvénytudó házában... – Magdolna, hogy mersz odalépni a legtisztább és mindentudó Isten elé? – Nem veszed észre, hogy az emberek kitérnek előled, hogy tisztátalan leheleteddel ne találkozzanak? Megtűr téged a legtisztább Istenember a közelében? – Nem tudod-e, mennyire megbotránkoznak az emberek, ha a Mester szóba áll ilyen bűnössel, mint Jákob kútjánál a szamariai asszonnyal? – Menj, menj innen, Magdolna! Ne hozd hírbe a te Uradat, Istenedet! Hiszen te szereted Őt... Nézd, hogy összenéznek az emberek és gúnyos mosoly ül az ajkukon és mondják: Ma látszatkönnyek a szemében és holnap megint a kacérság és kísértés... Ma csók Jézus lábán és holnap bűn ismét az ajkakon... Ma kenet Jézus testére,

holnap megint magadat szépítgeted s kenegeted... Ma Jézus lábához borulsz és holnap majd az új áldozatod borul a tiedhez... Te talán bűnbánó, kiválasztott szent vagy? – Menj, Magdolna, élj úgy, mint eddig éltél... Halj meg úgy, mint éltél, mint a pokol jegyese!... Így gondolkodnak a vendégek Simon házánál.

2. *És mit tesz Jézus?*

Nem utasítja el. – Simon visszahúzta volna a lábát, mintha mérges kígyó csípte volna meg. Ő megengedi, hogy könnyeivel áztassa, pedig jól tudja, hová kacsingattak e szemek nemrégen, amelyekből most a bánat forrásai fakadnak.

Megengedi, hogy szent lábait csókjaival illesse, pedig nagyon jól tudja, hogy ezek az ajkak éveken át milyen csúnya szavakat ejtettek ki és kiket illettek... Megengedi, hogy szeretetet nyilvánítson, pedig tudja, milyen szennyes volt e szív valamikor... Tudja azt is, milyen gyanúsításnak teszi ki magát, mivel engedi, hogy a bűnös kezek érintsék és nem tesz ellene semmit.

De ha nem is utasítja el, bizonyára majd odafordul és jól megkorholja és örök kárhozattal fenyegeti! Szent szeme bizonyára villámokat szór, hogy merte őt éppen vendégségben ilyen szokatlan módon felkeresni és a paráznaság súlyos bűnét felrója majd neki. Talán szó esik megbocsátásról is, de bizonyára csak kemény penitencia és hosszú próbatétel után!

És – csodák csodája! Mi történik?

Krisztusnak – nincs egyetlen szemrehányó szava hozzá! Sőt ellenkezőleg! Jézus megvédi ezt a szegény, elesett bűnös asszonyt: Magdolnát...

Simon, a tisztes házigazda gondolta, majd felvilágosítja Krisztust Magdolna feslett és kicsapongó életéről. Ő tisztes törvénytudó, ez pedig egy elzüllött személy... Ő meghívta a Mestert, ez pedig szemtelenül berontott. Ő tehát dicséretet, ez pedig dorgálást érdemel – de fordítva történt... Jézus megdicséri a bűnöst és megfeddi a házigazdát.

„Látod ezt az asszonyt? Bejöttem házadba, vizet lábaimra nem adtál, ez meg könnyeivel öntözte lábamat és hajával törülte meg. Csókot nekem nem adtál, ez meg, mióta bejött, nem szűnt meg csókolgatni lábamat. Olajjal nem kented meg fejemet, ez meg

drága kenettel kente meg lábamat. Azért mondom neked, megbocsáttatott az ő sok bűne, mert nagyon szeretett." Majd az asszonyhoz fordulva ezt az egyetlen mondatot intézte hozzá: „Meg vannak bocsátva bűneid." (Lk. 7, 44–48.)

És egyszerre micsoda metamorfózis, micsoda változás!... Micsoda átalakulás egy pillanat alatt! Előbb még nagy bűnös – most megtért... Előbb eltaszított – most kiválasztott... Előbb a társadalom szégyene – most az Úr kedveltje... Előbb még a pokol jegyese – most a Mennyország választottja. Előbb a bűnösök társa most a bűntelen Isten hűséges követője...

Mária Magdolna csoda! Ég, a föld és a pokol számára egyaránt. A Szentírás nem említi, hogyan süllyedt le a bűn lejtőjének mélyére. Sem azt nem említi, hogyan kezdett felemelkedni a megtérés magaslatára. Hol kapta az első indítást. Egyet azonban hangsúlyoz és pontosan leszögez:

Mennyire együtt működött Magdolna a kapott kegyelemmel! És milyen komolyan! Igaz, súlyos botrányt okozott életével, de az is igaz, hogy *a nyilvános botrányt nyilvánosan jóvátette.* Igaz, hogy merész és kihívó volt a bűnben – de bátor és *határozott* volt a megtérésben is. Vajon nem látta volna a vendégek gúnyos mosolyát és megvető tekintetét? Biztosan látta! De mit törődik egy istenszerető bűnbánó lélek a világ gúnyolódásával?

Nem kérdezősködött, hogy hol lehetne az Úrral diszkréten, négyszemközt beszélni és lelkét kiönteni. Nikodémus éjjel keresi fel a Mestert. Félt az emberi tekintetektől. Magdolna nem fél a napfénytől, ha arról van szó, hogy a nyilvános bűnért nyilvánosan vezekeljünk...

Igaz, Magdolna tékozló volt a világgal szemben, amikor bűnös élvezetért odaadta női mivoltának legszebb ékét, az erények gyöngyét... de, Testvérek, fukar volt-e akkor, amikor arról volt szó, hogy bűnbánó lelkének és bánatának érzékelhető kifejezést adjon? Számlálta-e a könnyeket, amelyeket kiárasztott? – Nem! – Olvasta-e szent szemérmetességnek csókjait, amelyeket Jézus lábára hintett? – Nem! – Felértékelte-e, mint Júdás, a drága balzsamot, amelyet lábára kent? – Nem! – Tetszelgett-e a nagy bűnbánó fényében? – Nem! – Kereste-e a világ dicséretét? – Nem!

Tudja, mi illik egyedül a megtérő bűnöshöz: bánat és hálás szeretet...

Magdolna nagy volt a bűnben... de a bűn jóvátételében még nagyobb! – és állhatatos volt a jóban mindvégig!

Kedves Testvérek! Bizonyára ismeritek Munkácsy Mihály gyönyörű képét: Krisztus keresztrefeszítését. Megrendítően ecseteli a nagy művész ezt a tragikus jelenetet. Félelmetes sötétség... villámlás... ég és föld siralma... Középen az elhagyatott kereszt. Csak három arc csillan elő a homályból. Ott volt a keresztnél a Fájdalmas Anya, ott volt a szerető tanítvány: János és ott volt – tudjátok ki? – Magdolna! Íme, kitartott a kereszt alatt!... Az apostolok, akik esküdöztek, hogy hívek lesznek, a vihar láttára elfutottak. Magdolna nem ingott meg! Amikor látta, hogy milyen nagy bűn, amely a Mestert a keresztre feszítette, amikor látta, hogy lábát átszegezik, amelyet könnyeivel öntözött, amikor látta szíve vérének cseppjeit aláfolyni... Szenvedésének fényében megtanulta testét keresztre feszíteni: Krisztusért.

3. Kedves Testvérek! Mit mutat nekünk ez a tükör? Hogyan? *látjuk benne önmagunkat* nagybőjt első vasárnapján?

Először is azt látjuk, hogy sem a múltunk, legyen az bár oly szomorú is, sem a bűnös élet, legyen az bár oly szennyes is, sem a szenvedély, bármennyire heves és követelőző is, – nem jele a mi elvettetésünknek és elkárhozásunknak!

Ne essünk tehát kétségbe!

Igaz, a bűn vastörvénye szerint a bűnös szokásból nehéz kiszakadni és sokszor hosszú évek után is visszaeshetünk. De Krisztus és az Ő kegyelme erősebb és képes a szokás, az alkalom, a szenvedély és pokol egyesített erejét is megtörni.

Igaz, Magdolna az isteni kegyelem csodája és mesterműve... De Krisztus e kegyelmi csodát: irgalmasságának törvényévé tette; *minden* bűnössel így akar bánni Krisztus a gyóntatószékben!

Kedves Testvérem! Ha Magdolna-élet kísért a múltból, vagy Magdolna-élet hív, csábít a jövőben, ha a test és vér törvénye szétrombolással fenyegeti lelked tiszta várát, ha a szenvedély iszapos hulláma a családi szentélyed alapjait nyaldossa, ha úgy érzed: a két törvény felmorzsolja idegeidet – tudod, mit csinálj most a nagybőjtben?

Borulj le sokszor a kereszt tövébe, és mondjad bizalommal: Szent Mária Magdolna – könyörögj érettem!

2. Judás
(Mt 26, 1–5. és 16–25)

Már előbb felvetettük a kérdést, mi annak biztos jele, hogy *valóban a kiválasztottak közé tartozunk*, hogy valóban üdvözülünk. Ezzel a kérdéssel foglalkozunk a nagybőjt folyamán.

Minden vasárnap a Bibliában szereplő egy-egy személy egyéniségének tükrében nézzük meg magunkat.

A múlt vasárnap Mária Magdolna egyéniségét vizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy az erkölcsi fertő mélysége nem biztos jele az elkárhozásnak, ha Magdolnával igazán bűnbánatot tartunk.

A mai napon a Krisztus-per legsötétebb szereplőjének Júdásnak nézzünk a szemébe. Az apostolok listáját háromszor említi az evangélium (Mt 10, 2–4, Mk 3, 16., Lk 6, 14.) és egyszer az Apostolok Cselekedete (1, 13). A felsorolásban mindig Péter az első és gyászos életére való tekintettel mindig Judás az utolsó. De mégis ott van köztük. Ez nagy bizonyíték az evangélium hitelessége mellett, mert a sötét foltokat sem hallgatja el. Nem hagyja ki a kellemetlen dolgokat és nem szépíti azokat.

Testvérek! Ha nehéz és érthetetlen Magdolna élete, ezerszer nehezebb és érthetetlenebb ennek az áruló apostolnak, tragikus sorsa!

1. *Mert Júdás kiválasztott apostol.*

Az apostolok is emberek. Egyszerű halászok, vámosok, de jóakaratú emberek. Ezek között Júdás sem látszik semmivel gyengébbnek, mint a többiek.

Az Írás elbeszélése szerint feddhetetlennek tűnik. Nem bízott büszkén saját erejében, mint Péter, aki kijelentette: – Ha mindnyájan meg is botránkoznak Benned, én nem! (Mt 26, 33). – Minden túlzástól mentes volt. Zebedeus fiai szerettek volna Jézus földi országában előkelő helyet biztosítani maguknak. Júdásnál ilyen történtést nem látunk. Tamás, a hitetlen, nagyon óvatosan és kételkedve követi a Mestert. – Júdásnál ilyesmit nem tapasztalunk. Mentes volt a testiség bűnétől is. Ez a bűn igen költséges, márpedig tudjuk, hogy Júdás minden pazarlástól és tékozlástól visszariadt. Amikor Jézus Lázár házánál tartózkodott, „Mária vévén egy font drága, igazi nárdusz kenetet, megkené Jézus lábát,

és megtelék a ház a kenet illatával". Júdás nehezményezi a pazarlást s hangosan szóvá is teszi: „Miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz dénáron és adták volna a szegényeknek" (Jn 12, 3). Milyen altruista felfogású!

Nemcsak a nyilvánosság előtt állott becsületes ember hírében, hanem kimondottan erénye is volt a takarékosság. A pénzzel jól tudott bánni. *Bizalmi állást töltött be.* Az apostoli kollégium minden-napi megélhetését biztosító kis erszényének ő volt a gondozója. Az anyagi ügyek kezelője, gondnok-féle. Ha hanyag és megbízhatatlan ember, bizonyára ilyen kényes posztra nem kerülhetett volna.

Apostoltársai egyáltalán nem tartották képmutatónak. Amikor az utolsó vacsorán Krisztus azt mondja: – Egy közületek elárul engém, mind magára mutat: nem én vagyok-e, Uram? (Mk 14, 18). És egyiknek sem jut eszébe, a kérdés: – Ugye, Júdás az?

Ha nyilvános működését nézzük, akkor azt kell mondanunk, hogy Júdás nemcsak meghívott, hanem kiválasztott egyén volt, hogy az ég nagy szentje legyen belőle!

Hiszen Krisztus apostola, felruházva a többi apostol kegyelmi ajándékaival. Közel három éven át Krisztus közelségének napsugarában sütkérezett! Ő is *rendelkezett a csodatevő hatalommal*, mint a többi apostol. Biztosan betegeket is gyógyított. Süketeknek visszaadta a hallást, vakoknak a látást. *Ördögöket űzött ki másokból . . . Csak éppen saját magából nem?*

Nemcsak Jézus szolgája, tanítványa, hanem pap volt, sőt püspök! A legelső püspöki kar tagja . . . Sőt több! Apostol, bensőbb, bizalmi állásban! Amit Krisztus nem bízott a heves Péterre és a hűséges Jánosra, azt rábízta Júdásra. Az egyházi kis közösség földi, anyagi ügyeinek kezelését.

2. *Hogyan lesz mégis Júdás árulóvá!*

Ismerjük a Krisztus-per részleteit. A zsidók és főleg a papi fejedelmek nem tűrik tovább Krisztus nyilvános működését. A papi fejedelmek és a nép vénei Kaifás házánál elhatározták, hogy „csellel elfogják és megölik" (Mt 26, 4). Óvatosságra intette őket bizonyos gyakorlati megfontolás. A tervet mindenáron végre kell ugyan hajtani „de ne az ünnepnapon, nehogy zavargás támadjon a nép között" (Mt 26, 5). Tudták ugyanis, hogy a szegények és

betegek, nyomorultak és elhagyatottak követték Krisztust, mert Nála gyógyulást, vígasztalást és kenyeret találtak. Tehát tábora van. Nem lenne okos dolog, ha a próféta elfogásával magukra haragítanák a tömeget. A feltűnést és minden fölösleges zavart tehát kerülni kell! . . .

Legbiztosabb lenne ha Jézus környezetéből sikerülne valakit megközelíteni, aki ezt a diszkréciót biztosítaná. Valószínűleg – Júdás akkor elment a papi fejedelmekhez és felajánlotta aljas szolgálatait . . . de nem ingyen!

„Mit adtok nekem, ha én őt kezetekbe adom?"

Júdás, mire vetemedtél? – Mit vétett neked Krisztus? – Három évig Vele jártad Judea hegyes-dombos vidékeit, bizalmas barátja voltál . . . és most ilyen könnyen túladsz Rajta? – Nem ég ki a szemed világa? Nem sülyedsz el szégyenedben, rút hálátlanságod miatt?

Az ellenség kezére adod szent Mesteredet? – De Júdás nem lát . . . Júdás nem hall. Szent Lukács mondja: „Belement a sátán Júdásba" (Lk 22, 3).

A főpapok megörültek a váratlan eshetőségnek és „harminc ezüst pénzt fizettek neki" (Mt 26, 15). Júdás pedig megigérte: „alkalmat keres, hogy kezükbe adja Őt a nép háta mögött" (Lk 22, 6).

A papi fejedelmek a templom pénztárából utalványozták ki a harminc ezüst pénzt a gyalázatos árulásért. Szánalmasan kevés ilyen nagy áldozatért . . . Egy rabszolga váltságdíja!

„Alea iacta est". . . Kész a paktum.

És érdekes, Júdásnak ezek után még van bátorsága részt venni az apostolok közös összejövetelein! *Neki is megmossa Krisztus a lábát* az utolsó vacsora termében, hogy példát adjon. Hangsúlyozza tettének szimbolikus jelentőségét: „Tiszták vagytok, de nem mindnyájan". Majd megrendült Júdás gonoszsága miatt és mondotta: „Bizony, bizony, mondom nektek egy közületek elárul engem". Erre az apostolok nagyon megzavarodtak és János bizalmasan megkérdezi Jézustól: – Ki az? – Jézus így felelt: „Akinek a bemártott falatot adom". – És a bemártott falatot Júdásnak adta.

Júdás elvette és kiment . . . Otthagyta a termet és az Írás olyan szomorúan mondja: „Éjszaka volt pedig".

Igen, éjjel volt kint és még sötétebb éjszaka volt Júdás lelkében (Jn 13, 21–30)!

Az események gyorsan peregnek . . . Krisztus tanítványaival a Kedron patakon túlra vonul imádkozni. Ismerte ezt a helyet Júdás is. Egy csoport poroszlóval felvonul *este*, hogy a feltűnést, igérete szerint, kerülje. Lámpákkal, fegyverekkel felkeresik Krisztust . . .

De hogyan ismerik meg a tizenkettő közül? Júdás feltalálja magát. Ez lesz a jel a katonák részére: „Akit megcsókolok, Ő az".

A csók! Ez a legemberibb szeretetnyilvánítás . . . Ez lesz a jel. Micsoda forró és felejthetetlen az édesanya csókja . . . Milyen meleg és meghitt a jegyesek tiszta csókja . . . Milyen áldott és szeretettel teljes a jóbarátok hűséges csókja . . . És Júdás ezt a legszentebb emberi jelet választja ki, hogy vele Mesterét elárulja. És Krisztus nem taszítja el magától e rút árulót és összeesküvőt! Még akkor is szeretettel szól hozzá: – „Barátom, mi végre jöttél? Júdás, hát csókkal árulod el az Emberfiát?" (Mt 26, 49–50).

De már nincs visszaút! Krisztust elfogják . . . Utána éjszakai kihallgatás Kaifásnál. Ismételt tárgyalás Pilátusnál . . . Amikor látta Júdás, hogy Jézust halálra ítélték, megbánta tettét, és visszavitte a harminc ezüst pénzt a főpapoknak és a véneknek. „ Vétkeztem, – mondta, – elárultamaz igaz vért." „Mi közünk hozzá? válaszolták. „A te dolgod!" (Mt 27,4). Júdás „erre az ezüstpénzt beszorta a templomba, aztán elment és felakasztotta magát." (Mt 27,5) Az Apostolok Cselekedete még hozzáteszi: „Felakasztotta magát, kettérepedt és minden bele kiomlott" (ApCsel 1, 18).

Testvérek, jaj de nagyon szomorú sors, jaj de siralmas vég egy apostol számára!

3. *Mi a Júdás-misztérium, a Júdás-probléma kulcsa!*

A „miért" és „hogyan" szinte érthetetlen.

Megértjük a főpapok gyűlöletét, hiszen tekintélyüket, hatalmukat féltették. Megértjük a nép szenvedélyét, hiszen a vének fellázították. Megértjük Pilátus tétova ingadozását, hiszen féltette állását. Megértjük Heródes, a buja király gúnyos ellenszenvét, cinikus magatartását, hiszen Krisztus kellemetlen szálka volt a szemében. De nem tudjuk megérteni, Testvérek, Júdás történe-

tét! . . . Krisztus tanítványát, a papot, a püspököt, az apostolt, mi vihette erre a szörnyű elhatározásra – ez most az égető kérdés!

Talán a csalódottság? . . . Mást, *földi dicsőséget* várt? Erre enged következtetni a csodás kenyérszaporítás utáni eset. Amikor Krisztus a lelki kenyérről beszél, Kafarnaumban, a kemény beszéd miatt sokan eltávoztak a tanítványok közül is. Amikor Péter hűséget fogad, Krisztus így szól: „Nemde én tizenkettőtöket választottam? És egy közületek ördög" (Jn 6, 60). Krisztus további sanyarú élete talán meggyőzte Júdást, hogy földi karriert nem várhat és így elpártolt Tőle . . . Talán ez volt az ok? Lehet.

Vagy *inkább a vagyon, a pénz*, a mammon rendetlen szeretete indította? Hány embert kísértett meg, hány embert tett tönkre a pénz? Milyen megrázó a Faustban Mephisto mammon-áriája: (amikor kacagva szórja a pénzt) Eladó az egész világ. A pénzért mindent odaad az ember . . . Gondoljatok csak *Molière* fösvényére, akinek se éjjele, se nappala, csak a pénz . . .

Júdásban is megvolt erre a hajlandóság, hiszen János evangélista írja: „Tolvaj volt. Nála lévén az erszény, az adományokat elsikkasztá . . ." (Jn 12, 6). Ja, így!? És mióta tehette már ezt? Apródonként sötét lelkét ez vitte az árulásra! . . . Nem a nyomor, nem a szegénység vitte rá! . . . Hiszen mindene megvolt, amire szüksége volt. A kapott pénz sem volt nagy: 30 ezüst. De a pénzvágy, az vonzotta!? Nem számít, mennyi, a pénznek nincsen szaga, csak pénz legyen! . . . Más egy kereskedő, akinél számít, hogy mit mennyiért ad. Ő a vevőre bízza annak megállapítását: Mit adtok érte? Áruba bocsátja Mesterét! Milyen szégyen!

Az is igaz, hogy Júdás a végén odadobta a pénzt. Tehát megszabadult a tehertől. Megbánta, amit tett. Mégis *eldobta magától az életet.* Miért . . .?

Talán a gőg a magyarázata! Az Írás is jelzi, hogy gőgös volt és követelődző. Amikor a balzsamról van szó, kifogásolja, hogy nem adják el 300 dénárért.

Amikor Krisztus az árulást szemére veti, büszkén otthagyja a többit. És tudjuk, a gőgös, szertelen emberek, ha szorul a kötél, a leggyávábbak lesznek és menekülnek a felelősség elől. Hová?

Sokszor az öngyilkosságba! Akik Júdással kezdik, Júdással végzik . . .

Ó, Júdás, milyen gyászosan örökítetted meg a nevedet . . . Az árulókat ezután mindig terólad nevezik el: „te Júdás"! Az alakoskodó csókot – rólad mondják: Júdás csókja. A megvesztegetés és árulás díja rólad kapta nevét: júdáspénz elnevezést.

4. De, Testvérek, mit mond, *mit mutat nekünk* ez a sötét ferde tükör?

Két dolgot: *a)* Semmiféle állás, legyen az még oly szent is, – semmiféle méltóság, legyen az még oly magasztos is, – semmiféle jó hírnév a világ előtt, legyen az bár oly szeplőtelen is – nem ment meg az örök kárhozattól . . . ha szívből nem szolgálunk Istennek! Testvérek sem a rendi ruha, sem fátyol, sem reverenda, sem infula, önmagában nem nyújt igényt az örök életre, ha nem követjük igazán Krisztust! Minél magasabban áll valaki a dicsőség fényében, annál inkább veszélyeztetve van örök üdvössége! *Kifelé jó hírnévnek örvendeni, befelé pedig bűnös szívvel élni annyi, mint a pokol bejáratánál ülni.*

b) A szokás könnyen második természetünkké válik, ha nem vigyázunk. Mily ravaszul *kerít hatalmába a szenvedély*, a fukarság! – De hát gondolni kell a betegségre, öregségre, stb. tehát gyűjteni kell . . . Azonban alapjában véve a szenvedély húzódik meg e szólamok között. A pénz csengése szebb és dallamosabb Beethoven legszebb szimfóniáinál!

Azt mondod, Testvérem, – engem a pénz sohasem kísértett meg. Én soha nem estem két térdre, de még egyre sem a Mammon őfelsége előtt, csak arra kértem Istent, hogy: mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Rendben van, testvérem. De egyéb szenvedélyt sem melengetsz szíved táján? A duzzogó harag, az égő gyűlölet, a zabolátlan mértéktelenség, a mosdatlan száj, a szennyes szív, a rút irígység, a lelkiismeretlen munka, az álnok képmutatás, a mások jóhírébe való gázolás, a rút rágalmazás, vagy te jobban tudod, mi is a neve, hogy is hívják . . .

Soha, de sohasem férkőzött hozzád? Sohasem kerített hatalmába?

Mi a főhibád, a főszenvedélyed? Mert mindenkinek van valami! . . . Komolyan gondolkodtál már rajta?

Testvérek! Mi emberek, teljesen tönkretehetjük magunkat. Az

alkalom, a szenvedély, a bűn polipkarjaiból azonban csak Isten kegyelmével szabadulhatunk!

Azért: „Sursum corda"... Sohasem esni kétségbe! Térdeljünk le sokszor és mondjuk mélységes hittel és töredelemmel: Te vagy, Uram, én reményem! Ne hagyj soha szégyent érnem!

3. Péter
(Lk 22, 54–62.; Mt 26, 69–75)

Mai vasárnap szóljunk most Magdolna és Júdás után Péterről, az első pápáról, aki olyan siralmasan elbukott. A sátán úgy van, mint a tűz: nunquam dicit sufficit ... Sohasem nyugszik. Júdás után kivetette hálóját az apostoli kollégium fejére: Péterre is! És Péter – elbukott.

1. Hogyan, hát Péter is?! Júdásról mégcsak valahogy megértjük ... De itt érthetetlenül állunk meg ... A bukást mindenkiről feltételezhetjük, csak éppen Őróla nem!

Hiszen nagy volt a kegyelemben! Róla állította ki Krisztus *a szép erkölcsi bizonyítványt* „Te Péter vagy, azaz kőszikla és én erre a kősziklára építem az én egyházamat" (Mt 16, 18). Erős volt a hitben, amikor az apostolok Kafarnaumban a kemény beszéd hallatára meginogtak. Már el akartak szakadni Krisztus mellől, Péter bátran kiáll és megvallja Mesterét: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia" (Mt 16, 16). Áldozatos volt a szeretetben, amikor Krisztus szenvedéséről szól, Péter megint kiáll: „Uram, kész vagyok veled a börtönbe és a halálba is menni" (Lk 22, 33). Amikor Krisztust el akarják fogni, bátran kiáll a szangvinikus Péter és kardot ránt. Csak Krisztus parancsára teszi vissza kardját.

2. És most ugyanez a Péter, a sziklaember, megrezzen egy szolgáló előtt! És milyen félelmetesen nő a bűn!... Először csak *félő hazugság*, mellébeszélés: nem tudom, mit mondasz (Mt 22, 33). Azután *dacos hazugság*, végül átkozódás és esküdözés! És Péter süllyed lefelé és megtagadja áldott Mesterét ...

Megtagadja, pedig megigérte, hogy soha el nem hagyja. – Megtagadja, pedig apostola volt. – Megtagadja az Ő jelenlétében, szeme láttára, füle hallatára. – Megtagadja, nem is közönségesen, hanem esküvel. – Megtagadja, nem pénzért, mint Júdás,

hanem mert fél egy hetyke szolgáló gúnyos mosolyától. – Megtagadja, mert elbizakodottságában kereste az alkalmat.

3. Olvassuk, Testvérek, a Szentírásban, hogy az éjszakai kihallgatás alkalmával Kaifás udvarában a poroszlók tüzet raknak. Melegednek. Péter is ott ül a tűz mellett, amely az éjjeli hidegben melegítette borzongó testüket. Onnan néz lopva Mesterére, hogy a többiek észre ne vegyék. Úgy tesz, mintha csak a kíváncsiság hozta volna ide. Mintha Jézus ügye teljesen hidegen hagyná. Azért a szolgákkal szemben tagad és talán, hogy alibit igazoljon, heves ellenségnek mutatja magát.

De ez *a gyáva tanítvány* titokban mégis keresi Jézus tekintetét! Olvassuk, hogy Krisztus hátrafordult és rátekintett Péterre! Milyen fenséges tekintet lehetett ez! És amikor a szemük találkozott! Ó, micsoda beszédesek is azok az emberi szemek! . . . A szem a lélek tükre! Mennyi szívet perzselnek fel azok a csillogó, tüzes Carmen-szemek!

Viszont milyen boldogságot sugároznak azok az ártatlan gyermekszemek! – Mennyi szeretetet áraszt a jegyesek ragyogó, tiszta szeme! – És milyen utolérhetetlen az édesanya aggodó, szerető tekintete!

Ilyen lehetett Krisztus tekintete is!

Péter és Krisztus tekintete találkozik . . . Jézus néma, szemrehányó, aggódó, féltő tekintete és Péter fájdalmas, bűnös tekintete! Ó, milyen beszédes ez a néma tekintet! És . . . és eszébe jut azonnal a jövendölés: „Mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem" (Lk 22, 61). És kiment az udvarról és keservesen sír bánatában.

Az Üdvözítő egyetlen komoly, néma tekintete elég volt, hogy Pétert más útra terelje. Nem volt hangos szemrehányás! Nem volt kemény büntetés! . . . A néma tekintet, mint éles tőr, hatol Péter szívébe. Alvó lelkiismerete felébred. Őszinte bánatban tör ki. – Ez az igazi bánat! Júdás is megbánta tettét – de milyen más volt az!

Az igazi bánat csak Krisztus tekintetében kereshető . . . Júdás hová ment? A főpapokhoz. Vissza is adta a pénzt, de hiába! . . . Mi közünk hozzád, volt a gonosz válasz.

Így tesz velünk a világ is. Ha hozzá fordulunk, vagy hamis vígasz, vagy hideg gúny fogad . . . Ha bánkódunk, azt mondja:

ne légy bolond, mit aggódsz! Verd ki a fejedből a nyugtalanságot, csinálj magadnak egy jó estét és a régi bűnt üsd agyon új bűnnel! – Vagy pedig hidegen elutasít: Mi közünk hozzád, te lásd. Nem kényszerített senki, nem vagy már gyerek! Van szabad akaratod. Lásd tetted következményeit . . .

Amikor Péter Krisztus tekintetével találkozott, azonnal otthagyta a társaságot. Kiment a sötét éjszakába. Milyen más éjszaka ez! . . . És milyen más volt az az éjszaka, amelybe Júdás kiment. Itt a remény csillagai ragyogtak. A kegyelem fénye világított . . . Ott áthatolhatatlan sötétség honol mindenfelé. A kétségbeesés komor felhője ült meg mindent.

Tehát a második feltétel: *a bűnalkalom kerülése.*

Vakmerőség volt Pétertől oda menni, ahol gyűlölet és gúny hangzott el Krisztus ellen. Nem volt helyes, hogy oda ment melegedni a tűzhöz, amikor a Mester a szenvedés tüzében égett . . . De mit árthat, ilyen kemény tanítványnak az a durva társaság és egy szolgáló fecsegése, gondolta Péter.

– Péter, Péter, férfiasabban kellett volna viselkedned! Ha ismerted gyengeségedet, nem lett volna szabad saját erődre hagyatkoznod!

De amikor Péter tekintete találkozott Krisztus tekintetével, teljesen szakított a bűnnel.

Ez az igazi bánat: a bűn szálait széttépni! Nem igazi bánat az, ha bűneimet, mint elnyűtt ruhát, odadobom a gyóntatószékbe és azután . . . visszamegyek a tűzhöz: a bűnalkalomhoz. Nem igazi bánat, ha nagynehezen igéretet teszek, hogy soha többé . . . és holnap ott kezdem, ahol tegnap abbahagytam. Nem igazi bánat, amely nem szereti a magányt és a magábaszállást.

A megsebzett vad befut az erdő sűrűjébe, hogy ott egyedül elvérezzék és elpusztuljon. Így az igazi természetfeletti bánat is a csendes magányba menekül, az isteni szív rejtekébe, hogy ott meghaljon a bűnnek. Ott az isteni orvos balzsamos írt csöpögtet sebébe . . . és új életre ébred.

Testvérem! Ha egyszer az Üdvözítő kegyelmi tekintete megérintette szívedet, akkor kiűz az téged, mint Pétert, a világ zajából. Bevisz az imádság magányába, hogy ott Isten előtt leborulva igazán kisírhassad magad!

Vagy komoly elhatározással új útra térsz.

Nem igazi bánat, ha a nagyböjtben a templomban könnyezel és holnap vagy holnapután a színházban kacagsz. Nem igazi bánat, ha ma fájlalod, hogy milyen mélyre sülyedtél, és holnap szórakozás, mulatozás után futkosol. Nem igazi bánat, ha a férfiak és könnyező asszonyok térdelnek a gyóntatószékben – otthon pedig kibírhatatlan, kegyetlen tirannusok, mint azelőtt . . .

Testvérek! Félő, hogy *sokszor az elérzékenyülés nem a bánat, hanem csak az ideggyengeség jele.* Félek, hogy orcádon a pír nem a szégyen, hanem csak a lázrózsa nyoma!

Ne értsen félre senki: Tudom vannak emberek, akik nem tudnak sírni! És ezek a legnagyobb fájdalmat érezhetik. Ezek is szeretnék igazán kisírni magukat, de nem tudják. Szeretnének megtörődést érezni, de hiába, nem sikerül.

A bánat nem az érzelem, hanem az *akarat* dolga elsősorban . . . Az erős, komoly elhatározásé: akarok szakítani, akarok Krisztushoz visszatérni!

Az igazi bánat – második ártatlanság! Az igaz ember súlyos bukása ellenére, keserves óráiban nem szűnik meg lelkében vagy magányában Isten felé sóhajtani . . . Amíg valaki nem érzi magát jól és boldognak a bűnben, – amíg valaki hisz és imádkozik – mindig van remény.

Tehát leszögezhetjük kiválasztásunk titkának *harmadik szabályát:* Bármilyen nagy is bűnünk, bármilyen mélyre is sülyedtünk, Jézus többet szenvedett érettünk a kereszten . . . Benne és általa örökké élünk, ha igazán megbánjuk bűneinket, vagyis nincsen olyan nagy bűn és *nincsen olyan feneketlen rossz, amit Isten meg ne bocsátana annak, aki igazán megbánja.*

Kedves Testvérek!

Nézzünk fel búcsuzóul a golgotai keresztre.

Nézzünk bele abba a megüvegesedett, mély krisztusi szembe!

Nézzük a szeretet lecsurgó vércseppjeit a keresztfán. Élesebb, mint a kétélű kard, a szerető tekintet, amely nem egyszer, de százszor, ezerszer súgja felénk: – Fiam, leányom, ha ezerszer is megtagadsz engem az életben, én mégis – mégis szeretlek téged . . .

És Testvérek, ez a szeretet nem hatja meg a te szívedet? Még ha gránitból volna is szíved, akkor is megpuhítaná ez a szeretet!

Isten irgalma végtelen!

Most, a nagyböjti idő közepén térjünk magunkba!

A mai beszédben megmutattam nektek . . . a vizet – és múlt vasárnap a tüzet. Válasszatok! – Vagy a *bánat könnye* rövid időre . . . Vagy a *kárhozat tüze* örök időre . . . Péter az elsőt, a bánat könnyét, – Júdás a másodikat, az örök kárhozat tüzét választotta.

Ti is válasszatok most, a lelkiismeretetek szava szerint.

4. Cirenei Simon
(Mk 15, 16–22).

Pilátus házától szomorú út vezet a *Via Dolorosán* át a Golgota hegyéig. A felbőszült tömeg „feszítsd meg"-et üvöltöz. Keresztre vele!

A szokás szerint az elítéltnek kellett a kivégzés helyére a keresztet felvinnie. A nehéz kereszt ott függ tehát Krisztus sebes vállán. De megkínzott tagjai meginognak a súlyos gyalázatfa alatt. Nem csoda! Egy egész éjszaka szörnyű lelki tusája van mögötte . . . Órák hosszat állt Kaifás házában. A nagy huza-vona Kaifástól Pilátushoz, Pilátustól Heródeshez, Heródestől ismét Pilátushoz teljesen kimerítette. Azután az ostorozás, amelybe nagyon sok elítélt belehalt már . . . Nem bírja tovább . . . De az ellenség óvatos, nem akarja, hogy Jézus a kereszt alatt törjön össze. Neki a kereszten kell meghalnia! Azért segítség után néznek, hiszen van ember bőviben!

Éppen a mezőről jön haza Cirenei Simon, munkás ember. Ünnepelni jött Jeruzsálembe. Kíváncsiságból megáll: mi történhetett? Látja, hogy egy megkínzott, kimerült ember összeesik a kereszt alatt. – Egyesek kimondhatatlan gúnnyal kacagnak. – A jámbor asszonyok hangosan felzokognak tehetetlen fájdalmukban. – A katonák káromkodnak. A főpapok és írástudók bosszankodnak. Félnek, hogy az elítélt nem bírja ki a Golgotáig.

Rövid tanácskozást tartanak. Valakinek segíteni kellene. De ki viszi ezt a szégyenfát? Mindenki visszautasítja. Megalázó dolog egy gonosztevő után vinni a szégyenfát! . . .

Cirenei Simon, aki éppen szembe jön, nem is tudja, mi történik tulajdonképpen. A katonák megragadják. Ő tiltakozik, de kényszerítik, hogy vigye Krisztus után a keresztet. Amint az Írás mondja: . . . . megállítottak egy bizonyos cirenei Simont aki a

mezőről jött és rátették a keresztet, hogy vigye Jézus után" (Lk 23, 26)

1. *Boldog kényszer.* – Simon, vedd fel, vidd csak nyugodtan a keresztet és az is visz majd téged, nem a zsidó Jeruzsálembe, ahová most tartasz, hanem a mennyei Jeruzsálembe. – Először tiltakozva, bosszankodva, majd megnyugodva lépked Simon az Üdvözítő véres nyomában a kereszttel – és üdvözül.

Ime, a kereszt áldásai! Tapasztaltátok-e Testvérek, mit jelent a kereszt és szenvedés? Először ellentétes érzések törnek fel bennünk: hiszen fájdalom és öröm forrása.

Testvérek! Nincs világosabb jele annak, hogy Isten minket üdvözíteni akar, mint az, ahogy keresztet, szenvedést küld reánk.

Nem volt az véletlen, hogy Simon éppen ekkor tért vissza a mezőről. Isten így akarta . . . Ugyanaz a kegyelem, amely Júdást hiába figyelmeztette, amelyet Péter Krisztus néma szeméből kiolvasott, találkozott Simonnal és ez kényszerítette a kereszt alá.

Nem számít, hogy katonák a kegyelem eszközei! Nem számít, hogy a kegyelem keményen ragadja meg. Nem számít, hogy először tiltakozik, átkozódik és igazságtalanságról panaszkodik és ismételten kérdi: – Miért éppen én? Mit vétettem, hogy mint valami gonosztevőnek, keresztet kell vinnem? – Mindez nem számít!

Testvérek! Minden keresztet és szenvedést Isten küld, vagy ha nem küldi, legalább megengedi. Mert semmi sem történhetik, akarata nélkül. Ha egy veréb sem esik le az Ő tudta nélkül, akkor nincs szenvedés sem az Ő tudta nélkül.

A kereszt az kereszt, *de kegyelem is,* – mondja *Szent Ágoston.* „Ave crux" – Édes kereszt! Nincs veszedelmesebb a lélek számára, mintha szerencse és földi jólét övezi. Ha nagyon jól megy dolga, gőgös lesz és Istent feledő. Azért mondja Jeremiás próféta (5, 28): „Kövérek lettek és meghíztak és bűnös módon áthágják szavaimat".

2. *A nagy kényelem elhidegít Istentől.*

Sajnos, ez így van! Ha minden úgy megy, amint kívánjuk, ha semmi sem hiányzik, ha a betegség elkerüli házunkat, ha mindig terített asztal mellé ülhetünk és ha tele az erszényünk és megkapunk minden elismerést és megbecsülést, amire sóvárgunk –

könnyen elfeledkezünk Istenről és parancsairól. De a szenvedés felébreszt! Sokszor nagyon keményen!

De ahol komoly figyelmeztetések mit sem érnek ,– ahol a pokol és utolsó ítélet gondolata nem rettent vissza, ahol szép szavak célt tévesztenek – ott *a kereszt hatásos eszköz!* Elszakít a bűntől és visszavezet Krisztushoz! . . .

Mondjátok csak, Testvérek, mikor adunk olyan bőséges alamizsnát a szegényeknek és Szent Antalnak, – mikor teszünk komoly, szent feltételeket, hogy megváltozunk és szakítunk nemtelen gondolattal, vonzalommal és viszonnyal, mikor esik jól az imádság, mikor visz a lábunk, húz a szívünk a templomba?

Nem a derűs, napsugaras időben, ha minden jól megy! Nem! – A borús, viharos, szenvedéssel teli időkben. A betegágy ugye, Isten házának eresze alá vezérel?

Isten, a jóságos mennyei Atya, *nem szenvedéstől* őriz meg, hanem éppen a szenvedésben és *szenvedés által* őrzi meg lelkünket az örök haláltól!

A kereszt tehát visszavezet Krisztushoz!

A kafarnaumi századost, a Heródesnek magasrangú tisztjét mi vitte Jézushoz? – A beszéd, a prédikáció? Nem! Tudjátok, hogy Keresztelő János életével fizetett, amiért beszélni mert Heródes romlott udvaráról és kellemetlen dolgokat tett szóvá.

Talán Krisztus személyes jelenléte Kafarnaumban? – Hányszor volt már ott az Üdvözítő és a századosnak mégsem jutott eszébe, hogy felkeresse, bár sokat hallott már csodatetteiről.

És most, mikor Jézus nincs is Kafarnaumban, hanem Kánába, most megtalálja Őt, most tud kérni, könyörögni! Miért? – Mert kedves fia halálos lázban gyötrődik . . .

Igen, a kereszt beköszöntött a házba és kiűzi őt a házából, el Krisztushoz! . . . Igen, a kereszt megtanít imádkozni, kérni! A kereszt visszavisz Krisztushoz!

Testvér! Ha a kereszt kopogtat a te ajtódon, értsd meg a jelet. Krisztus követe ő, engedd be, mondd neki, hogy szabad! – Ha kezdetben nem is tudjuk megcsókolni, de legalább ne taszítsuk el magunktól! Barátkozzunk meg vele!

3. *Az Üdvözítő előre jelezte tanítványainak, hogy életük könny, kereszt és szenvedés lesz.*

Amikor felserdültünk, magunkhoz vettük a keresztet, amely

életünk végéig nem hagy el soha. És valóban, ha házról-házra, lakásról-lakásra megyünk, mindenütt megtaláljuk a keresztet, ha nem is a falon, de a szívben és lélekben biztosan... – Itt elvesztették vagyonukat, ott betegség nyom az ágyba. Itt egy szegény asszony könnyek között eszi kenyerét, mert durva férje miatt állandóan pokol az élete, ott szerencsétlenség, amott más baj nyomaszt. Ez mind kereszt, ha nem is fából! Nagyon keserű orvosság, de használ!

Gondolj csak, Testvér *a te bűneidre?* Nem tettél semmi helytelent? Vagy mindig kifogástalan volt a viselkedésed?

Vedd csak sorra Istennek mind a tíz parancsolatát! Van-e csak egy is olyan, amely ellen nem vétettél? Vagy már nem is tudnád elmondani magát a tíz parancsolatot?

Vedd csak sorra *az Egyház parancsolatait.* Van-e köztük egy is, amelyet meg nem szegtél?

Vedd csak sorba életed éveit, vagy akár napjait: van-e olyan, amelyben nem vétettél?

Vagy semmibe sem veszed feslett, kicsapongó életedet? Semmibe sem veszed gőgös, büszke magatartásodat? Semmibe sem veszed fukarságodat és fösvénységedet? Mikor voltál utoljára gyónni? Egy évtizede? Vagy még régebben? Hol van önmegtagadásod, hol virrasztásod, hol jócselekedeteid? Ha ennyi bűn miatt nem ejtettél egy könnyet sem, ha fösvénységedet nem enyhítetted szerény alamizsnával, ha gőgödet nem szelidítetted alázatossággal, ha annyi tisztátlan bűn után nem végeztél penitenciát, – akkor csodálkozol, zúgolódol, elégedetlenkedsz, méltatlankodsz, hogy maga az ég tesz igazságot? Hogy szenvedést bocsát rád.

De én nem tettem semmi rosszat! – mondod. Igaz, a jókat is próbára teszi az Isten. Mit szólnának, ha hirtelen összehasonlíthatnánk életünket a szentekével? Minél inkább megbántanak, annál inkább legyünk megelégedettek és boldogok. A bosszút hagyjuk az igazságos Istenre. Ha az Ő dicsőségére és lelkünk üdvére jónak látja, megteszi...

Nincs nagyobb szerencsétlenség a keresztben, mint a vallástalan ember. Adjunk hálát a keresztért, mert ha nem, a keresztet a pokol követi.

4. – Ne mondd soha: „*Mit csináltam én,* hogy éppen engem látogat meg kereszttel az Úristen?"

Amit szenvedünk, nagyon kevés ahhoz viszonyítva, amit vétkeztünk. Ha egy halálos bűn kiérdemli a poklot, hát akkor mi hányszorosan érdemeltük ki? Kinek nincs semmi bűne? Vagy nem volt soha? Az ifjúság bűneit is le kell ám vezekelni, amit talán sokan már rég elfelejtettek! Azután jött a könnyelműség . . . Később az ifjúság bűnei lemaradnak, a szenvedélyek elcsitulnak . . de lépnek helyükbe mások! A kötelességmulasztás, a szeretetlenség, irígység, engesztelhetetlenség, dicsőségvágy! . . . Hol van olyan életszakasz, év, hónap, hét, vagy csak egy nap is . . . bűn nélkül? Sőt napjában hányszor vétkezünk? Bűneim csaknem olyan idősek, mint én vagyok . . .

És mégis zúgolódom?

5. *Isten a szenvedéssel nemcsak büntet, hanem tanít, nevel és gyógyit.*

A kereszt, amely ott ragyog a templomok tornyán, és ott függ lakásunk falán, ott díszlik olvasónkon és nyakláncunkon, ó, milyen bölcs útmutató, útjelző!

Tudjátok, hogy hegyekben, erdőkben könnyen eltéved az ember. Túristajelzések láthatók mindenütt: Kékes felé, Galyatető felé, Parád felé, a Mátrába . . . Életünkön is sok út megy keresztül és a kereszt jelzi: *Krisztus felé.*

A kereszt szószék, amelyről Krisztus szól hozzánk! A kereszt katedra, amelyről az igazság Mestere tanít! A kereszt könyv, legjobb barátunk, amely soha sem veszít időszerűségéből! A kereszt nagy úr, nagy hatalom! Nemcsak Murakeresztúron, Rákoskeresztúron, hanem a *mi életünkben* is! Nem szabadulhatunk tőle, nem mondhatunk fel neki. Neki szolgálunk, akarva, nem akarva. Hát ha már úgyis alattvalói vagyunk: legyünk vidám, jókedvű szolgái: Hiszen *egész életünk keresztrejtvény.* A függőleges és vízszintes sorokra és kérdésekre csak a kereszt fényében tudunk megfelelni.

Kedves Testvérek! A tömeg felért a Golgotára. Cirenei Simon hűségesen felvitte végig Krisztus nyomában. Ott felállítják és rászegezik Krisztust, aki az egész világ felé kitárja karját, magához öleli az egész világot.

„Ave crux, spes unica!" Tekintsünk meleg szeretettel Krisztus szemébe és mondjuk: Imádunk Téged, Krisztus és áldunk Téged, mert Te szent kereszted által megváltottad a világot!

NAGYCSÜTÖRTÖK

Buzdítás a papsághoz a krizmaszentelő mise alkalmával[1]

I.

Kedves Paptestvérek!

A II. Vatikáni Zsinat utolsó – negyedik – ülésszakának rövid szünetében: 1965 októberében 60 püspöktársammal a Szentföldre zarándokoltam. Az Utolsó Vacsora termében áhitatos lélekkel emlékeztünk meg arról a nagy napról, amikor Krisztus Urunk először változtatta át a kenyeret Szent Testévé és a bort Szent Vérévé. Ekkor alapította a szentmisét és a papi rendet, amikor parancsban adta nekik: „ezt cselekedjétek az én emlékezetemre". Letérdelve könnyes szemmel énekeltük el e szent helyen: „Adoro te devote latens Deitas".

Ma Nagycsütörtökön a Székesegyház, az egyházmegye főtemploma szintén csodálatosképpen az utolsó vacsora termét varázsolja elénk. Évszázadokon keresztül indulnak ki innen a papok a püspök kezének rátétele után a lelkipásztori munkába. Ők is ugyanazt a parancsot kapják: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre". A paptestvérek 10–20, talán 40 éve itt részesültek a papszentelés szent kegyelmében. Itt tettek igéretet arra, hogy *tiszteletet és engedelmességet tanusítanak* a szentelő főpásztorral és utódaival szemben. – Ma jó erre visszagondolni, amikor – főleg a nyugati világban – a *többféle krízis között* föl-föl bukkan a papi hivatás krízise is. Sokszor eltúlozzák ezeket a problémákat, de jó, ha nyiltan szembe nézünk velük.

A papság sem kerülheti el azokat a nehéz órákat, amelyeken a változás világában a föld minden vándora keresztül megy. De tisztán kell látnunk a helyzetet.

1. A papi élet érthetetlen és ostobaság volt, van és lesz azoknak a szemében, akik nem a *hit* szemével nézik ezt a hivatást. Nyu-

[1] Elhangzott az egri főszékesegyházban 1974 Nagycsütörtökén.

gaton – mint említettem – kezd uralkodóvá válni a racionalizmus, a pozitívizmus és a pragmatizmus. Az ember *ésszel* akar mindent felfogni. Csak azt veszi valóságnak, amit fel tud mérni, vagy súllyal érzékelni tud. Csak azt tekinti valóságnak, amiből kézzel fogható haszna van. Éppen ezért nekünk papoknak *a hitet kell elsősorban* elmélyítenünk!

Látnunk és éreznünk kell, hogy a mi szolgálatunk Krisztus papságának hatalmában részesít bennünket. A papi rend szentségének jegye *eltörölhetetlenül* rajtunk nyugszik. Ezt kiradirozni, kitépni, kilúgozni senki sem tudja. Láthatatlan, de valóságos szál köt bennünket Krisztushoz, az isteni Főpaphoz, akinek a személyében *cselekszünk*, akinek természetfölötti erejét az embereknek *közvetítjük*.

Ha ezeket a természetfölötti szálakat vagy gyökereket lazítjuk, eltépjük, vagy elvágjuk és mindenben a világhoz akarunk hasonulni azzal a szándékkal, hogy így tudunk neki segíteni, akkor *önmagunkat* semmisítjük meg. Krisztus bölcsessége és a világ bölcsessége mindig szemben állt egymással! Éppen ezért, ha ma ránk kíváncsi és csodálkozó szemmel is néznek és mint valami ismeretlen világ ittmaradt követére tekintenek, ne hökkenjünk meg ezen. *Egy percre se fogjon el bennünket a kisebbrendűség!* Ne érezzük azt, hogy fölöslegesek vagyunk, hogy nincs ránk szükség. Igenis, emelt fővel járjunk az emberek között! Világítsunk példánkkal és szavunkkal! Mert addig, *míg könny és fájdalom, amíg szenvedés és koporsó lesz a világon, mindig szükség lesz azokra, akik vigasztalnak*, akik a megtört lelkeket megerősítik a szentségek erejével, akik *Krisztus személyében cselekszenek* s akik a kegyelem gazdagságában részesítik a szomjas és éhes embereket. Mindig szükség lesz a keresztény örömhírre, a hit hirdetésére és a kegyelemre!

A pap a mai félelmetesen modern, technikai világban is a természetfölötti békének, a lelki nyugalomnak és harmóniának a hirnöke. A beteg lelkek orvosa, aki ott jár közöttük . . . Az ő orvosi táskájában olyan receptkönyv van, amelyet a modern kor sem tesz soha túlhaladottá és elavulttá. Ez a *Tízparancsolat receptje*. Ezt újra meg újra föl kellene írni a beteg emberiségnek, hogy gyógyulást nyerjen. Ott van az orvosi táskájában a gyors segítség orvosságainak együttese: a hét szentség balzsamot, megnyugvást, kegyelmet közvetítő ereje . . .

2. Ahhoz azonban, hogy a pap a mai világban is tudjon hatni, szükséges – nem az, hogy teljesen belemerüljön a mai világba, hanem hogy *kiemelkedjék belőle!* Kiemelkedjék imádságos lelkületével. Tiszta életével! Áldozatos munkájával! És mindenkit magához ragadó önzetlen szeretetével.

A pap, jóllehet mindenkinek mindene akar lenni, mégis mindig lesz benne valami *más*, akire fölnéznek, s akitől többet várnak . . .

Ma Nagycsütörtök napján arra kérem az Urat, adja meg a kegyelmet, hogy a papi élet talán csalódásokkal, vargabetűkkel, tövisekkel teli útja ellenére is ma azt tudjuk mondani: nem bántuk meg, hogy ezt a hivatást vállaltuk! *Ha százszor születnénk, akkor is a papi pályát választanánk.* Ezekkel a gondolatokkal újítjuk meg a papszentelés alkalmával egy életre szóló szent elhatározásunkat. Áldozatos hűséggel járjuk Krisztus útját, mert tudva tudjuk és nap mint nap tapasztaljuk, hogy *áldozópap áldozat nélkül elképzelhetetlen.*

II.

Kedves Oltártestvérek![1]

1975-ben a Szentévben nyolcmillió ember zarándokolt az Örökvárosba. Számos, csodálatos szép élményben volt részük. Köztük talán a legfelejthetetlenebb az lehetett, amikor a Szentatya a hatalmas Szent Péter téren százezer ember előtt háromszáznyolcvankilenc szerpapot áldozópappá szentelt. Nagyon megható, meleghangú beszédet intézett hozzájuk. Vezérgondolata a *vocatio:* a papi hivatás. Ma is erről emlékezünk, a szent papi hivatásról.

Valamikor a mi lelkünkben is felcsendült a hívó szó: „Veni sequere me": Jöjj köves engem (Mk 2, 14). Sok százezer ember közül minket hívott meg közvetlen szolgálatára az Úr. Mi annak idején örömmel elfogadtuk és vállaltuk mindazt, ami vele jár . . . Most összejöttünk a székesegyházban, hogy a papi rend alapításának szent ünnepén magunkba szálljunk és megköszönjük ezt a *hivatást.* Nyugodtan mondhatjuk, hogy az évtizedek gondjai és nehéz szolgálata során, ha néha talán törődötten is, de mindvégig

hűséggel *kitartottunk papi szolgálatunkban.* Ezt a hűséget akarjuk most közösen megújítani.

Kedves Testvérek, arra kérlek benneteket, *ne nézzünk most vissza?* Ne bánjuk meg, ne sajnáljuk egy cseppet sem, hogy ezt a nem könnyű hivatást választottuk. Aki egyszer rátette a kezét az eke szarvára, az sohase nézzen vissza! A Szentatya azt mondta a szentelendőknek: „Vos beati filii et fratres carissimi, quippe qui habueritis . . . *audacem voluntatem* audiendi atque accipiendi invitationem hanc pergravem. – Boldogok vagytok, akik *merész akarattal* meghallottátok és elfogadtátok ezt a nehéz meghívást".

Krisztus, aki meghívott, helyt áll mellettünk kegyelmeivel. – Bízzunk benne rendületlenül!

Mielőtt megújítanánk a papi igéreteket, négy dolgot szeretnék lelketekre kötni. E négy kívánság így hangzik:

1. „*Sentire cum Christo*"

Együtt érezni Krisztussal, az igaz Istennel és igaz Emberrel, a Szenvedővel, a Meghalttal, a halottaiból dicsőségesen Feltámadottal. Krisztus azt mondotta: „. . . tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű" (Mt 11, 29). Azt is hangsúlyozta: „. . . nálam nélkül semmit sem tehettek" (Jn 15, 5). – Azt is kijelentette: „. . . ahol ketten vagy hárman az én nevemben vannak együtt, ott én is közöttük vagyok". Krisztus tehát itt van most közöttünk is.

Tudjuk, hogy kegyelem kapcsol be bennünket Krisztus áramkörébe. Legyünk mindig a kegyelem állapotában! A napi szentmise ne legyen rutin, hanem átélt kegyelemforrás. A napi elmélkedés, a gyakori gyónás ne maradjon el! Az alszerpapságban, most a diakonátusban két ajándékot ad a kezünkbe az Egyház: az egyikbe a *Breviáriumot,* a másikba pedig a *celibatust,* a papi tisztaságot. A *kettő csak együtt* tart egyensúlyban minket. Ha a Breviárium (az ima) kiesik a kezünkből, a celibátus sem marad sokáig érintetlen. A régiek szellemesen mondták: „Qui non breviantur, non coelibantur".

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1979 Nagycsütörtökén.

2. „*Sentire cum Petro*"

Együtt érezni Péter utódával, a mindenkori pápával, a Szentatyával.

Óriási jelentőségű, hogy az Egyháznak van egy látható feje is, akit Krisztus földi helytartójának vallunk; ő a mi közös atyánk. – Biztos kézzel vezeti az Egyház hajóját. – Fáradhatatlanul járja a világot. Mindenütt százezrek szomjas lélekkel isszák szavait és óriási ujjongással veszik körül ifjak, betegek, szegények, munkások. Az az érzésünk, „mintha Krisztus köztünk járna".

Hitelesen magyarázza Isten igéjét, azért fiúi tisztelettel és engedelmességgel tekintünk fel reá. Bacsányi János egyik forradalmi versében ezt írja: „Vigyázó szemetek Párizsra vessétek". Én azt mondom: Vigyázó szemmel Rómára nézzetek! – „Roma locuta – causa finita".

3. „*Sentire cum Episcopo*"

Együtt érezni az egyházmegye főpásztorával. A püspök az egyházmegye felelős vezetője. Csak *vele egyetértésben* képviselhetjük hitelesen az Egyházat. A szentelő püspöknek egykor tiszteletet és engedelmességet igértünk. Mikor is volt ez? Emlékszünk még reá? *Szent Ciprián*, Karthágó vértanú püspöke (+258) mondja: „Ubi Episcopus, ibi Ecclesia", ahol a püspök, ott van az Egyház. Semmit sem tenni a főpásztor ellenére vagy tudta nélkül! Az őszinte kritikát a legfiatalabb káplántól is szívesen fogadom. Kérem éljenek ezzel a lehetőséggel, hiszen egyazon ügyet szolgálunk. Minden jó ötlet meghallgatásra talál nálam.

4. „*Sentire cum fidelibus*"

Együtt érezni a híveinkkel: örömeikkel és gondjaikkal. Most már a hívek a mi „kegyuraink"! A jó papot manapság is megbecsülik. Ma is a nép papja: *plébános* (a plebs papja). Velük érez minden ügyükben, Ő a kereszthordozók Cirenei Simonja, a fiatalság Ráfael angyala, a lelki liliomok kertésze. Vakok jönnek hozzá látásért, tanácstalanok irányításért, éhezők kenyérért, fáradt lelkek vigaszért.

Ne veszítsük el hát kedvünket a pillanatnyi sikertelenség láttán! – Mindig álljunk híveink rendelkezésére! A jó pap szótárá-

ban sohasem szabad előfordulni ezeknek a szavaknak: „Nem érek rá! . . . Nem hozzám tartozik! . . . Elég bajom van nekem megamnak is! . . . Mindenkin nem segíthetek! . . . Ezek a mellébeszélések nem méltók egy katolikus paphoz! Szent optimizmussal újítsuk fel most amaz igéreteket, amiket valamikor a szentelő püspök kezébe tettünk.

III.

Kedves Paptestvérek![1]

Nagycsütörtök a főpásztor és az egyházmegye papságának kedves találkozója. Családi ünnepe. Most együtt mutatjuk be a szentmisét az Eucharisztia alapításának emléknapján. – Lelki szemeinkkel Jeruzsálem felé tekintünk. Az utolsó vacsora termébe, az Eucharisztia és a papi rend alapításának szent helyére száll gondolatunk, ahol először hangzottak el a történelemben Krisztus ajkáról ezek a hallatlan szavak: „Ez az én testem – Ez az én vérem". . . „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre . . ."

1. Mikor ejtettük ki először remegő ajkunkkal ezeket a fenséges szavakat? Mikor is volt az első szentmisénk? Azóta hányezerszer mondtuk el e teremtő igéket? Talán fáradtan, betegen, sokszor szórakozottan? Most megköszönjük az Úrnak, hogy e szent papi hivatást adta nekünk. A hittanárom, aki 25 fiút vitt szemináriumba, többször hangoztatta előttünk: „Ha százszor születnék, akkor is pap lennék". Mi is így érezzük? Vagy másképpen? Talán megbántuk, hogy papok lettünk? Másképp gondoltuk? Tudom jól, nem könnyű viharos időben gyertyafényként lobogni és ízesítő só szerepét betölteni a plébániai közösségben.

2. Ne panaszkodjunk arról, hogy ezt vagy azt nem tehetjük. Az adott eseteket használjuk ki maximálisan! Testvérek, kérdem: igazán *megtesszük mi mindazt, amit megtehetünk?* Úgy gondolom, hogy nem! Pedig van komoly munkaterünk.

Szeretném most hangsúlyozni,

– hogy a *ministránsok* képzése és nevelése: lelkiismereti ügy!
– A templomi és iskolai *hitoktatás* és az első szentáldozásra való jó előkészítés: lelkiismereti ügy!

[1] Elhanzott a váci Székesegyházban 1980 Nagycsütörtökén.

– A *keresztelés előtti* komoly oktatás: lelkiismereti ügy!
– A *jegyesoktatás alapos*, korszerű végzése: lelkiismereti ügy!
– A betegek és idősek látogatása és a *vígasztalás szentségének* feladása: lelkiismereti ügy!
– Az *igehirdetésre* való komoly felkészülés: lelkiismereti ügy!

Az igét elsősorban jó példánkkal kell hirdetni s azután szóval! Szellemesen mondja *Nagy Szent Gergely* pápa: „Cuius vita despicitur, restat ut eius praedicatio contemnatur". A szép szavakat és lelkes igéket rossz példánkkal tönkre tehetjük.

– Az Eucharisztia átélt megünneplése, szintén lelkiismereti ügy!

II. János Pál pápának nyílt levelét az egyház püspökeihez az Eucharisztia titkáról és tiszteletéről 1980. március 18-án tették közzé Rómában, amelyet Nagycsütörtök alkalmából intézett a hívekhez és papokhoz a püspökökön keresztül.

Ebben hangsúlyozza a Szentatya, hogy a misét bemutató pap „*in persona Christi*" cselekszik. Vagyis nemcsak Krisztus nevében és helyében, hanem különleges szentségi módon *azonosul* az örök szövetség Főpapjával. Gondolunk mi erre? Hiszen „alter Christus"-ok vagyunk!

3. Azt is kiemeli a Szentatya, hogy a szentmise Krisztus egyetlen *keresztáldozatának* hathatós, szentségi megjelenítése az emberek üdvére. Csak *felszentelt pap* mutathatja be, jóllehet a hívek is vele együtt felajánlják a kenyeret és a bort.

Kedves Testvérek, ha minden egyéb ki is esik a kezünkből, az Eucharisztiát *egyedül csak mi* hozhatjuk létre. Csak Krisztus papjai! Ezért tehát bizalommal és optimizmussal nézzünk a jövő felé! – A katolikus pap sohasem lehet aggodalmaskodó, lemondó, panaszkodó, csüggedő, rezignált ember! Miért? Mert Istenbe kapaszkodik, akihez így fohászkodunk:

„Isten szeme őrködj felettünk!
Krisztus Szíve bocsáss meg nekünk,
Isten keze vezess bennünket,
Isten áldása kísérjen minket!"

Kedves Paptestvérek! Új lendülettel induljunk neki a munkának! Még pedig: Jézus Szívével, Szent Pál tüzével és Szűz Mária alázatával!

Kérdem, mi kell az eredményes lelkipásztori munkához? Felelem, három: *szív, tűz és alázat?* Van még belőle, vagy hiánycikk lett már mindhárom? Sürgősen töltsük meg vele lelkünket! Ezzel a szent elhatározással újítsuk fel most a szentelési igéreteinket.

IV.

Krisztusban kedves Híveim![1]

A kereszt árnyéka már ránehezedik Jézusra. Előtte a kegyetlen szenvedés . . .

1. A kereszthalál előtt, annak estéjén *búcsúvacsorát* rendez apostolai számára. Úgy van mint az édesapa, aki már érzi halála közeledtét, azért gyermekeit összehívja, hogy kezét utolsó búcsúra nyújtsa, mielőtt az örökre kihűlne. Hogy elmondhassa utolsó szavait, amelyekben mindent, amit fontosnak, lényegesnek, döntőnek tekint, gyermekeivel közöljön. Ezt a nagycsütörtöki bankettet a kereszténység *utolsó vacsorának* nevezi. Sok kiváló festő megörökítette e jelenetet.

De *szeretet-vacsora* is. Végtelenül megkapó és megrázó, hogy Jézus emléket akart maga után hagyni tanítványai számára. Saját magát, saját testét, önmagát adja eledelül (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 25), amikor így szól: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem". „Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem".

De *emlék-vacsora* is ez. Hiszen meghagyja apostolainak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre". Az apostolok és utódaik „megrendezik" a világ minden táján és a világ végezetéig ezt az emlék-vacsorát, mi pedig hívek részesülünk az Üdvözítő lakomáiból.

Végül *áldozati vacsora*. Ez az első áldozat, az első szentmise bemutatása. A papszentelés, a papi rend alapítása. A szentmisében akkor veszünk részt igazán, ha valóban magunkhoz vesszük az Úr szent Testét. Húsvét közeledik . . . Az Egyház előírja, hogy legalább Húsvét táján magunkhoz vegyük az Oltáriszentséget.

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1979-ben.

2. *Mi számunkra az Eucharisztia, az Oltáriszentség?*

Elsősorban zarándokok tápláléka. Életünk zarándoklás, vándorlás a keresztkúttól a mennyország felé, a bölcsőtől a sírig... Maga az Üdvözítő mondja: „Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába" (Jn 3, 5). A választott nép pusztai vándorlásában eltikkad a szomjúságától. Végül Mózes Isten parancsából vizet fakaszt. Az életben mi is eltikkadunk, testileg-lelkileg elfáradunk. A testnek és léleknek is táplálékra van szüksége. Ilyen lelki táplálék a szentáldozás. „Aki nem eszi az Emberfia testét és nem issza az ő vérét, nem lesz élet őbenne" (Jn 6, 56–59). Ki nem akarna élni? Ki nem szeretne élni? Az idős emberek és asszonyok szokták mondani: bárcsak meghalnék már, bárcsak elvenne a jó Isten! De ha jön a betegség, akkor minden szalmaszálat megragadnak, hogy életüket meghosszabbítsák.

Testvér, te is akarsz élni?! De mennyire! A lelked táplálékra éhes! Ha hosszabb időn át nem eszel vagy silány koszton élsz, szervezeted elgyengül, s fogékony lesz mindenféle betegségre (az emberiség fele éhezik, vagy rosszúl táplált!). Ha lelked nem táplálkozik, kiszárad. Ha lelked nem issza az Üdvözítő szent vérét, eltikkad, elfonnyad. Ha nem járulsz gyakran szentáldozáshoz, lelked megroskad, elerőtlenedik, a szenvedélyek és a bűn rabja lesz. Nem bírja az élet terheit...

A felfelé törő lélek is sürgeti a gyakori szentáldozást. A hét főbűn, mint hét fő hajlam ott lapul mindnyájunkban... Húznak lefelé! A lélek pedig szeretne fölfelé kapaszkodni. Ezért lelki táplálékra van szüksége, hogy tiszta maradjon, hogy erős maradjon.

Most Nagycsütörtökön nekünk is szól a Mester felhívása: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak vagytok és meg vagytok terhelve, én megenyhítelek titeket" (Mt 11, 24). Kinek nincs szüksége vígaszra, lelki erőre?

Az Egyház forró kívánsága volt mindig, hogy a hívek gyakran járuljanak a szentáldozáshoz. A gyakori szentáldozás számos bátor lelket adott az Egyháznak.

3. Mondhatná valaki, a gyakori szentáldozás a nők és idős asszonyok dolga. Téves fölfogás! *A gyakori szentáldozás a férfiak fő ügye és szívügye is!* Amikor Jézus az Oltáriszentséget megigérte, a férfiakat, az apostolokat választ elé állította, hogy az élet

Kenyerét vagy annak elvetését akarják-e. Péter a szikla-ember így felelt: „Uram, hová menjünk, az örök élet igéi nálad vannak". Jézus férfiakat küldött az utolsó vacsora előkészítésére. Férfiaknak hirdette meg először a titkot és azok vették őt először magukhoz. Férfiak kezébe tette a hatalmat, hogy az utolsó vacsorát tovább folytassák a világ végezetéig.

4. Nem vagyok rá méltó – hangzik egy másik kifogás. Erre a nagy Szentségre senki se méltó magától. A gyakori szentáldozáshoz nem kell több készültség, mint a húsvéthoz. Nem jutalom, hanem *eszköz* ez, hogy *mindig jobbak és méltóbbak legyünk.*

Jobb szeretetből áldozni, mint félelemből távol maradni. Két föltétele van a gyakori szentáldozásnak: mentesség a súlyos bűntől és a jó szándék.

De a gyónás! – vetik ellene egyesek . . . Sokan szívesen mennének áldozni, ha nem kellene gyónni. Minél gyakrabban áldozunk, annál könnyebben megy a szentgyónás, amely lelkünket fölemeli, megerősíti és reménységgel tölti el. Nemcsak a súlyos bűnök megbocsátása a gyónás feladata. Sok *kegyelmet*, erőt merítünk minden jól végzett szentgyónásból.

Nagycsütörtökön döbbenjünk annak tudatára, hogy az Üdvözítő szeretetből hagyta itt magát eledelül az Oltáriszentségben. Ezt a szeretetet viszont-szeretettel háláljuk meg! Milyen vigasztaló a tudat: *Emmánuel*, vagyis „velünk az Isten"! Kapaszkodjunk hát bele! Éljünk vele! Akkor meglátjuk, az élet terhe, súlya alatt nem roskadunk össze!

Végezetül fohászkodjunk az eucharisztikus Üdvözítőhöz:

„Porba hullok Uram, oltárod előtt.
Hogy imádhassalak adj lelki erőt.
Hiszem, hogy jelen vagy e szentségben
Éppen úgy, miként a magas égben.

Ámbár nem látok mást, mint csak kenyeret,
De Istennek szava hangzott afelett,
Ki a nagy világot teremtette,
Annak szent igéje testté tette.

Imádom, Jézusom, istenségedet,
Imádom, Jézusom, tested s véredet.
Amennyi csillag van a szép égen,
Annyiszor áldassál e Szentségben."

V.

Kedves Testvérek![1]

A mai nap, Nagycsütörtök csodálatos emlékezés napja. Jézus apostolaival együtt ott ül az utolsó vacsora termében, Jeruzsálemben, ahol 1965 októberében 60 püspöktársammal együtt magam is imádkoztam.

A zsidók minden évben megünnepelték az egyiptomi fogságból való szabadulás emlékére a húsvéti lakomát. Állva, útrakészen bárányt fogyasztottak el. Jézus is követte e szokást. Ő is búcsú lakomára hívta össze barátait, tanítványait.

Amikor hosszabb időre elbúcsúzunk olyanoktól, akik hozzánk tartoznak, emléktárgyat adunk nekik. Talán abban is megegyezünk, hogy a nap meghatározott órájában egymásra gondolunk. Jézus is búcsúzik Nagycsütörtök este. Ő mit hagy hátra? Valami emléktárgyat talán? Nem! Ennél mérhetetlenül többet; a legnagyobbat: Önmagát.

A vacsora után, miután az alázatos szeretet példájaként megmosta az apostolok lábát (ez a feladat a rabszolga dolga volt), kezébe vette a kenyeret, megtörte, megáldotta és ezt mondta: „Vegyétek és egyétek, mert ez az én Testem..." Majd kezébe vette a kelyhet és így szólt: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én Vérem." Majd parancsba adta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre". Ezzel megtörtént a világ *legnagyobb csodája!* Az Oltáriszentség és a papi rend alapítása. Mélységes titok. Jézus Istenségével és emberségével a kenyér és bor színe alá rejtőzik. – Ez a csoda mindennap megújul a világ minden szentmiséjében. Hatalmat adott ugyanis apostolainak és utódaiknak, a püspököknek és papoknak, hogy a világ végéig megújíthassák ezt a csodát.

Ugye mennyire álmélkodunk a technika bámulatos sikerein nap mint nap? A televízió, a rádió, az űrrepülés, a rakéták cso-

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1980-ban.

dás világában élünk! De arra nem gondolunk, hogy a legegyszerűbb szentmisében ezeknél sokkal lélekzetelállítóbb csoda történik. A pap szavára a fehér ostya nem egy darab kenyér többé hanem Krisztus teste. Benne rejtőzik csodálatosan, de valóságosan, szentségi módon Krisztus az ő istenségével és emberségével.

Kedves Testvérek!

Ki *tudná* megszámlálni, hogy közel 2000 éve hány eucharisztikus ostyában dobbant felénk Krisztus *szeretete?*

– Ki *tudná* elmondani, hogy az Eucharisztiából hány csüggedő, lehangolt, kétségbeesett lélek merített *új életerőt?*

– Ki *tudná* megmondani, hogy hány elmagányosodott lélek talált *új biztonságérzetet* benne?

– Ki *tudná* megmondani, hogy hány léleknek *adott vigasztalást* kínzó betegségében, vagy megnyugvást a sorsdöntő utolsó nagy úton az örök haza felé?

Amint az étel, ital fenntartja az életet, úgy Krisztus szent teste és Vére fenntartja és erősíti bennünk az isteni életet, a szeretetet. – Testi táplálék nélkül elsorvad a test. Lelki táplálék nélkül elsorvad a lélek is. Kiszikkad, elfonnyad, erőtlenné, életunttá válik. Mire várunk tehát?

Kedves Testvérek!

Köszönjük meg hálás szeretettel a mai emléknapon, hogy velünk maradt az Úr az Eucharisztiában, az Oltáriszentségben. A szenvedést nem vette el tőlünk, de végig kísér bennünket az élet göröngyös és kacskaringós útjain vigasztaló erejével és az Eucharisztiából reánk sugárzó szeretetével...

Az Egyház előírja, hogy legalább Húsvét táján magunkhoz vegyük az Úr szent Testét. *Megtettük már ezt?* Ha nem, mielőbb pótoljuk. Gondoljunk gyermekeink, házastársunk, rokonaink szentáldozására is! Tudom, őket figyelmeztetni kellene, de kíséreljük meg! Nem bánjuk meg sem mi, sem ők.

Befejezésül e szép énekkel hódoljunk az eucharisztikus Jézus előtt:

„Zálogát adtad, ó, Jézus, örök szeretetednek
Rendelvén e nagy Szentséget és adván tieidnek,
Hogy Teveled egyesüljünk s Téged viszont szeressünk,
Örök hála és imádás légyen azért nevednek."

VI.

Egy a mérvadó és döntő az életünkben! Nem az, hogy mit szólnak az emberek, hanem mit gondol rólunk Jézus, a szeretet Istene.

Ma Nagycsütörtök este... Beborítja ezt a kereszt árnyéka... Jézus életének legjelentősebb estéje ez. Búcsúzik a földi élettől. Elköszön kedves barátaitól. Végrendelkezik...

1. *Jézus testamentuma* (Jn 13, 34).

Atyai érzületében „fiacskáimnak" nevezi apostolait. – Új parancsot ad nekik: „Szeressétek egymást. Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek egymást".

A keresztény ember ismertető jegye a *szeretet!*

Az utolsó ítéleten erről fog bennünket megismerni Krisztus, amikor eljön ítélni jókat és gonoszakat... Milyen mérték szerint?

A jókhoz így szól: „Jöjjetek hozzám Atyám áldottai, bírjátok a nektek készített országot, mert éheztem és ti ennem adtatok; szomjaztam és innom adtatok; ruhátlan voltam és felruháztatok; beteg voltam és felkerestetek; fogoly voltam és meglátogattatok" (Mt 25, 31–40.)

Megkapó, sőt megrendítő: a szeretet dönti el az örökkévalóságot! *A szeretet gyakorlása belépő az örök életre!*

– Különös, hogy Krisztus, a bíró egy szót sem szól a szent *vértanúk* hősiességéről, akik hozzá való hűségüket vérükkel és életükkel pecsételték meg.

– Nem említi a szent *hitvallók*at és vezeklőket, akik lemondtak érette a világról és akik vezeklő szerzetben, kemény aszkézisben töltötték életüket.

– Nem említi a szent *szűzek* és tiszta férfiaknak a hús és vér törvénye felett aratott kemény küzdelmét.

Csak azt mondja: „*Éheztem* – és *ennem adtatok*...

Nem csodálatos, szinte félelmetes gondolat – ismétlem, hogy *a felebaráti szeretet dönti el az örökkévalóságot?*

– Jöjjetek Atyám áldottai, bírjátok az országot, mely nektek készíttetett.

És mit mond a gonoszoknak, a szívteleneknek, a zsugoriaknak, a kapzsiknak, a pénzimádóknak, akiknek istenük a has?

„Távozzatok tőlem *átkozottak* az örök tűzre, mert éheztem és nem adtatok ennem; szomjaztam és nem adtatok nekem italt; ruhátlan voltam és nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam és nem látogattatok meg engem." Rettenetes ez az ítélet!

Örök életünk attól függ, hogy hogyan bántunk felebarátunkkal!... A felebaráti szeretet dönti el az örökkévalóságot!

2. *Szolgáló szeretet* ékes példája a lábmosás.

Az új liturgia szerint már nemcsak püspöki székesegyházakban, hanem plébánia templomokban is lehet a lábmosás szertartását végezni.

„Ti is tartoztok egymásnak szeretetben szolgálni..."

Az Újszövetség karitász ideálja: Krisztus, az élő Isten Fia, aki a 12 halász, paraszt és munkás ember előtt letérdel, hogy lábaikat megmossa. Micsoda fenséges kép! Az Isten térdelve a szegény emberek lábánál! Az Isten – szolga. Ez a keresztény karitász ideálja!...

Tudom, azt mondjátok, Kedves Testvérek, jaj milyen nehéz Krisztus példáját követni: Másoknak szeretetben szolgálni!... Mert nekünk a dicső haladás embereinek – az atomfizika világának, a világűr meghódításának ellenmond az a magatartás, amely a szolgáló szeretet gyökere és lelke, az igazi alázat. *Mindenki uralkodni akar* és nem szolgálni!

A világuralom igénye megosztja magát az emberiséget is. Nemcsak a földet, hanem a Holdat, a Marsot, a Vénuszt és majd a Tejút félelmetes birodalmát is meg akarják osztani. – Pedig Isten nagyvilága szinte felmérhetetlen. 5 millió fényévre is van égitest tőlünk! Beleroppanunk és döbbenet fog el ha belegondolunk ebbe a félelmetes távolságba.

Uralkodni – és nem szolgálni, ez a modern ember igénye!

Nem érdekes megfigyelni, hogy manapság nincsen szolgálólány, vagy szobainas...? Nincsen háztartásbeli és takarítónőt a legnehezebb szerezni. A mai korszellem jele... uralkodni és nem szolgálni!

3. *A kicsi szeretet-szolgálatok.*

A nagyság igénye üldöz bennünket a Karitász szent belsejébe is. Mi szeretnénk a Karitász tűzijátékát ezer fényben felröpíteni, hogy az emberek álmélkodva csodálkozzanak... hogy sajtó, rádió és tévé arról dicshimnuszt zengjen. De az emberszeretet

igazi aranyát aprópénzre váltani, tartós szeretetgyakorlatokra váltani, ahhoz már nem vagyunk elég alázatosak!

Kedves Testvérek!

A fiatalember a szeretet hőstettéről álmodozik. Ha a fuldokló gyermeket a hideg folyóból kimenti, boldog örömmel veszi át a kitüntető jelvényt, de ha kis testvére kéri, hogy segítsen a számtan példa megoldásában... elhárítja. Ilyen bagatell dolgokkal nem foglalkozik...

Egy leány aggódik beteg édesanyjáért. „Ha még egyszer édesanyám meggyógyulnál, a fél életemet neked adnám!" De ha a mama arra kéri, hogy félórát olvasson fel neki – elhárítja. Egy fél életet igen. Egy félórát nem!

Jaj de kár, hogy a *kis dolgokkal nem törődünk!* Pedig Krisztus és a mindennap megkívánja a szeretet kis szolgálatait.

– Hogy télen öregeknek szenet és fát felsegítsük az emeletre;

– hogy azt, aki ki akarja beszélni magát, türelmesen meghallgassuk, ha Ádámnál és Évánál kezdi is;

– hogy *mindig figyelmes és udvarias* legyek a családban és munkahelyen, villamoson és vonaton, buszon és metrón egyaránt;

– hogy ha anya vagyok, a családapát mosolyogva, szeretettel fogadjam, ha 8 órás munka után fáradtan, idegesen tér haza;

– hogy betegeket és idős magányosokat meglátogassam, erre már nincsen időm...

Kedves Testvérek! Miért olyan magasztos a felebaráti szeretet? Mert Krisztus így szól: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek"! Magának Krisztusnak! A felebaráti szeretet nemcsak horizontális szeretet! Nemcsak merő humanizmus! Ezerszer több ennél! Az igazi szeretet egyben vertikális is! *Felfelé is* néz! Krisztusból, Istenből táplálkozik! Ha a horizontális és vertikális vonal metszi egymást, *keresztet* lesz belőle! Ezért az igazi szeretet Krisztus keresztjéből forrásozik.

Mindnyájan tudjuk, hogy a szeretet szimbóluma a *szív.* Gárdonyi Géza, kiváló írónk szellemesen mondja az „Isten rabjai" című nagyszerű regényében: „A szívet azért rejtette el az Isten, hogy senkise lássa."

Kedves Testvérek! Tudjátok, hogy a láthatatlan szívünket miként mutathatjuk meg a világnak? Tevékeny felebaráti, krisztusi szeretettel! – Próbáljuk meg! Nem bánjuk meg...

Minden nap új lehetőségeket nyújt a szeretet apró szolgálataihoz. Csak nyissuk ki a szemünket és szívünket! A szeretet találékonnyá tesz! Aki nem talál ilyen lehetőségeket, forduljon a plébániához, ott találni fog szegény embereket!

Így a nemes Karitász királyi palástját apró arany fonalakból készítjük. A pápa, Krisztus földi helytartója legszebb címe: „Servus servorum Dei" Isten szolgáinak szolgája. „Deo servire regnare est". Aki Istennek szolgál, az uralkodik... önmagán, szenvedélyein elsősorban.

A Szentatya azt mondotta, ha meghalna az *Isten* az emberek lelkében, akkor meghal maga az *ember* is.

Szolgáló szeretet, jöjjön el a te Országod.

VII.

Kedves Testvérek![1]

A keresztények ellen több kifogást hallunk. Az egyik: Ön olyan buzgó, de embertársai iránt nincs semmi szeretete. Ha e szó: „szeretet" sírni tudna, összeroppanna a bánattól, annyira visszaélünk vele...

Nagycsütörtök: *lelkiismeretvizsgálat a szeretetről.* Nézzük meg, Krisztus búcsúbeszédének szavait megtartottuk-e?

I. „Arról ismernek meg benneteket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást" (Jn 13, 35).

1. „*Példát adtam nektek*"...

Jézus búcsúzik tanítványaitól. Rájuk akarja bízni szent titkát.. Mint szeretetének zálogát, önmagát akarja nekik átadni... Teljhatalmat kíván nekik átadni, hogy ezt az emlék-vacsorát mindig megjelenítsék a világ végéig... De e félelmetes hatalom alázatos embert követel! – Azért ő az Úr leereszkedik: és a szolga munkáját végzi, megmossa tanítványainak lábát. Példát ad nekik, hogy ők is a többi embertársuknak a legszerényebb szolgálatot tegyék s a megbocsájtó testvéri szeretetet gyakorolják. „Értitek, mit tettem...?

Példát adtam nektek!...."

2. *A megbocsátás ereje.*

Régen a súlyos bűnökért súlyos penitenciát szabott ki az Egyház. A többiek imádkoztak bűnös testvéreikért. A nagy bűnösök

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1970-ben.

visszavétele leginkább Nagycsütörtökön történt. – A kölcsönös békecsók is a kölcsönös megbocsátás jele... Embertől emberig... – A lábmosás értelme: a megbocsátás alázatos szolgálata. – Nagycsütörtök legyen a *kibékülés napja!*

A lábmosás szertartása nagy felkiáltójel. A pápa Rómában, a püspök a székesegyházban 12 szegény embernek megmossa a lábát. Egyenkint letérdel előttük és megtörli, régebben meg is csókolta a főpásztor az „apostolok" lábát. – Az egyes hívek kövessék a megbocsátás szent példáját...

A *házastársak* bocsássanak meg egymásnak. Semmiség miatt sokszor napokig duzzog egyik, vagy a másik házastárs.

Ne feledjétek: „Dein Herz und mein Herz: ein Herz" – Egy szív! Erősebb és nagyobb az, aki előbb megbocsát...

Testvérek, talán évekig elszakított benneteket egymástól a harag, az irigység, féltékenység. Káin – Ábel viszony alakult ki köztetek. Ne feledjétek, egy hús- és vér, a *test*-s *vér* vagytok! Bocsássatok meg egymásnak! – Az erősebb az, aki előbb megbocsát...

Rokonok és *szomszédok*, akik talán évek óta ferde szemmel néztek egymásra, itt az idő: bocsássatok meg egymásnak!...

Munkatársak, pályatársak, egy irodában, egy műhelyben, egy üzemben dolgozók, gondoljátok meg, testvérek vagytok: bocsássatok meg egymásnak.

Ha harag, vagy gyűlölet megmérgezte a jóviszonyt közöttetek, felejtsétek el a sértéseket és a sebek hamar begyógyulnak. Bocsássatok meg egymásnak!

II. Az apostolok *elsőáldozása* Nagycsütörtökre esett.

Mikor is voltam én elsőáldozó? Milyen szorongás vett erőt akkor rajtam? Szép kis menyasszonyi ruhában büszkén és boldogan mentem a templomba... Vagy mint rövidnadrágos drága kisfiú... Jegyezzük meg: az elsőáldozók előkészítése elsősorban a *szülők* szent kötelessége! Súlyos lelkiismereti kötelessége. Jaj a szülőnek, ha gyermekét elzárja Jézustól.

Akkor lesz igazi Húsvétunk, ha a szentgyónásban megtisztulva és a szentáldozással megerősítve készülünk elő a legnagyobb ünnepre, a Feltámadás szent ünnepére.

Az Allelujás ünnep után is áldozatos, szolgáló szeretettel induljunk a hétköznapok munkájába.

NAGYPÉNTEK

I.

Imádunk Téged Krisztus és áldunk Téged, mert a te szent kereszteddel váltottad meg a világot.

A világtörténelem legnagyobb kirakatpere Nagypénteken lezárult. Az ártatlan Krisztust, a valóságos Istent és embert halálra ítélik. Mint gonosztevőt és lázítót keresztre feszítették.

Előző nap az Olajfák hegyén vérrel verejtékezett. Előre látta szenvedését azért így fohászkodott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e kehely; mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied."

A keresztút 14 stációja emlékét egy-egy kis kápolna őrzi Jeruzsálemben. Háromszor esett el a kereszt súlya alatt meggyötört teste. 1965 októberében 60 püspöktársammal magam is végigjártam. Amikor az utolsó stációhoz értünk, ahol Urunkat keresztre feszítették, kicsordult a könny szememből. A hely nagyszerűsége megragadott... Valami fojtogatta a torkom... Itt halt meg értünk Krisztus, az Isten Fia.

Kit lát Krisztus a keresztről maga körül?

Ott látja *ellenségeit*, akik keresztre feszítették és még most is gúnyolják: „Ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről és hiszünk neked".

Ott látja a *közömbösöket*. Egykedvűen elmennek mellette. Tesznek-vesznek, készülődnek húsvétra, de nem érdekli őket, hogy most egy embert keresztre feszítettek.

Ott látja a *megtérőket*. A jobb lator hozzáfordult: „Emlékezzél meg rólam, ha országodba jutsz". Megtért a pogány százados is. Amikor elsötétedett, s a sziklák megrepedtek, a halottak feltámadtak, így kiáltott fel: „Ez valóban Isten fia volt".

Ott látja a *hűségeseket:* János apostolt, Szűz Máriát, és néhány

jámbor asszonyt. A többi apostol megfutamodott. Még Péter is!

Kedves Hívek!

Mi melyik csoporthoz tartozunk?

– Az ellenséghez? Ó, ezerszer nem! Akkor nem volnánk itt a templomban!

– A közömbösekhez? Talán igen. Vannak olyanok, akik csak sátoros ünnepeken jönnek el a templomba. Törődünk-e vele, hogy gyermekeink, unokáink templomba járjanak?

– A megtérőkhöz? Óh igen! Elvégeztük a húsvéti szentgyónást. Új életet kezdünk. Krisztussal maradunk! Krisztussal haladunk!

– A hűségesekhez? Óh igen! Ide szeretnénk tartozni, de annyi minden húz lefelé...

Ave crux, spes unica! Üdvözlégy szentkereszt, te vagy a mi egyetlen reménységünk!

II.

Nagypénteken játszódott le a világtörténelem legnagyobb drámája. Jézust a gyalázat fáján, a kereszten kivégzik.

Három éven át tanított. Betegeket gyógyított. Halottakat támasztott fel és hirdette Isten országát. Nemegyszer élesen szóvátette a farizeusok képmutatását, akik a törvény betűjét megtartják, de annak szellemét semmibe sem veszik. Azért bosszút forraltak ellene. Féltékenyek voltak rá. Hatalmukat féltették.

1. Kik az *ellenségei?*

A zsidó nép akkori vallási és politikai vezetői; a zsidó főpapok, az írástudók és farizeusok. Az a vád ellene, hogy *istenkáromló*, mert Isten fiának mondja magát, és ezzel káromkodik. Majd feljelentik Pilátusnál, a római császár helytartójánál. A vád, hogy *király* akar lenni. Pilátus szabályszerűen megvizsgálja az ellene felhozott vádakat. Majd kijelenti „semmi vétket nem találok benne". Először próbálja őt megmenteni. Elküldi Heródeshez, a zsidók királyához. Jézus nem válaszol neki. Majd hivatkozik a zsidók szokására, mely szerint Húsvét táján egy foglyot szabadon szoktak bocsátani. De a zsidók inkább Barabás, a rablógyilkos

mellé állnak. Majd harmadik kísérletet tesz; megostoroztatja Jézust. Kínos és kegyetlen büntetés ez. A véres, megostorozott Krisztust odaállítja a nép elé e szavakkal: „*Ecce homo*" ! Íme így néz ki egy meggyötört ember. Azt remélte, hogy megkegyelmeznek neki. De a tömeg vért kíván. És Pilátus, ez a gyáva, félénk római tisztviselő kezét mossa, hogy ártatlan. Tudja, hogy a jog és törvény ellen cselekszik. Azt is, hogy saját lelkiismerete ellen tesz, mégis félelemből halálra adja őt...

Óh te gyáva Pilátus, ezért kerültél bele a *Credo*-ba, a Hiszekegybe örök időre!...

A per, amelyet Krisztussal szemben olyan gyorsan lefolytattak, *kirakatper*. Bűnvádi komédia. Mindnyájan tudták, hogy semmi jogalapja sincs, de a gyűlölet győzött...

2. *A tömeg*. Jézus kirakatpere és keresztrefeszítése nem képzelhető el a felheccelt és félrevezetett tömeg nélkül. Jól tudjuk,hogy a tömegben az ember elveszti személyiségét. Eszközzé válik. Manipulálnak vele. Úgy és arra fordul, amerre a szél fúj.

Virágvasárnap még üdvrivalgással éljenzi. *Hozsannát* zeng. Néhány nap múlva: tajtékzó szájjal követeli: „keresztre vele".

3. De maguk az *apostolok* is megrettentek és elszéledtek. Egy azonban közülük: Júdás az ellenségnek felajánlja szolgálatát. „Mit adtok, ha kezetekbe adom őt?" Harminc ezüstpénzt kínálnak neki. Elfogadja és baráti csókkal adta a hóhérok kezére Jézust. Nem érdekes, hogy még a 12 apostol között is volt egy áruló Júdás! Óh, szerencsétlen Júdás, a te neved is örökre megmarad az Egyház történelmében!... Amikor Júdás látta tettének szörnyű következményeit, eldobta magától az életet. Az áruló csókot azóta Júdás-csóknak mondjuk, az árulás pénzét pedig Júdás-pénznek nevezzük.

Péter apostol sem viselkedett hősiesen. A félelem, a letartóztatástól való rettegés őt is megingatta. A szolgáló kérdésére, hogy nemde ő is Jézussal volt, háromszor is megtagadta, hogy nem ismeri ezt az embert!...

De amikor Jézus egyszer szomorúan ránézett, Péter keserves sírásra fakadt. Milyen komoly és őszinte lehetett ennek a kemény férfinek a bánata. A hagyomány szerint a folytonos sírás barázdát vájt arcán... Milyen mélységes volt a bánata!

4. De ott voltak a keresztúton *az irgalmas szívűek* is. A Veroni-

kák, a jámbor asszonyok, akik együtt éreztek Jézussal, Veronika kendőjét nyújtotta, hogy Jézus véres arcát megtörülje.

5. Ott volt Cirenei Simon is, aki először talán kelletlenül, de azután készségesen *segített vinni a keresztet* Jézusnak.

Kedves Testvérek!

Mi *melyik csoportba* tartozunk?

– Pilátushoz, a gyáva és félénk Pilátushoz? Óh nem! – Ne féljünk az emberektől! – Merjük hitünket bátran megvallani!

– Júdáshoz, aki pénzért elárulta Mesterét? Óh, ezerszer nem! Árulók nem leszünk soha!

– A vértszomjazó tömeghez? Semmiképpen!

Hát kihez? Csatlakozzunk Veronikához! Együttérző szívvel legyünk iránta, és Cirenei Simonnal együtt segítsük neki vinni a nehéz keresztet. Az *élet keresztjét*, amit a mindennapi élet rak ránk: a magányban, a családban, a munkahelyen, és bárhol az életben. *Együtt* vigyük a keresztet Jézussal, akkor könnyebb lesz az, meglátjátok.

Imádunk Téged Krisztus és áldunk Téged, mert a Te szent kereszteddel váltottad meg a világot!

III.

„*Nem tudják mit cselekszenek*" (Lk 23, 34).

Szent Lukács megőrizte Krisztus szavát, amely a keresztről hangzott el: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek".

Krisztus haláltusáját vívja a kereszten. Nem megrendítő, hogy még a halál óráján is szinte elfelejti saját szenvedését és ellenségeire gondol? Nem értjük a kérés értelmét? Aki nem tudja, mit cselekszik, nem követ el bűnt. Nincs tehát bocsánatra szüksége. Mégis Jézus megváltó szeretete utolsó csodálatos megnyilvánulásának ékes tanúbizonysága ez.

Pilátus a saját akarata ellenére kerül bele Jézus történetébe. Kötelességszerűen megvizsgálja a zsidók vádját Krisztus ellen. Megállapítja: „Semmi vétket nem találok őbenne". Megkísérli megmenteni Jézust. De a három mentési kísérlet eredménytelen

maradt. Heródes királyhoz küldi, majd Barabással akarja kicserélni, végül megostoroztatja. Gyávaságból és félelemből Pilátus gyenge marad... Cselekedete nyilvánvalóan jog- és törvényellenes nemcsak az emberiesség ellen, hanem saját lelkiismerete ellen is. Ezt jól tudja és ezért bűnös.

A főbűnösök Jézus perében mégis kétségkívül a zsidó nép vallási és politikai vezetői: a főpapok, az írástudók. Nem mind, de a többség. A farizeusok jól tudják, hogy mit csinálnak. Jézus szálka volt a szemükben, aki 8 jajt, – „Jaj nektek farizeusok" – kiáltott feléjük. A törvény betűjéhez ragaszkodtak, de annak szellemét elutasítják. Ezt nem lehet nekik megbocsátani! Jézus halálát jó előre elhatározták, mielőtt rendes pert indítottak volna ellene. A per puszta formalitás volt. De a látszatot meg akarták őrizni, mivel a jól kitanított és preparált tanúk csődöt mondtak. A zsidók Jézust Isten-káromlással vádolják a zsidó bíróság előtt. A római hatóság előtt pedig felségsértéssel, a császár ellen. Tudták e látszatper szervezői, hogy minden eszköz megengedett. Még ha jóhiszeműen egy istenkáromlót akartak volna elpusztítani, akkor sem menthetők, mert sohasem szálltak vele nyílt, előítéletnélküli vitába messiási küldetéséről.

Jézus pere és keresztrefeszítése nem képzelhető el a felheccelt és félrevezetett tömeg nélkül. Őróluk áll leginkább a kijelentés: „nem tudják mit cselekszenek." A tömegben az ember elveszti személyiségét. Akaratnélkülivé válik, sodródik az árral. Szinte látjuk a lelkes tömeget és halljuk üdvrivalgását virágvasárnap: *Hozsanna!* – Pénteken már ugyanaz a tömeg „Feszítsd meg őt" – harsogja. Vért szimatolnak és őrülten kiáltják: „Az ő vére mirajtunk és a mi fiainkon". Kisebb a vétkük mert szenvedélyből cselekedtek. De nem mondhatjuk őket teljesen ártatlanoknak, mert akadtak olyan bátor jeruzsálemi asszonyok is, akik a tömeghisztéria ellenére megsiratták Jézust, kiálltak mellette...

A Végtelen Irgalom megbocsát a bűnösöknek is. Ne akarjunk hát bírák lenni és mások felett pálcát törni. A cselekedetek *belső* rugóit nem ismerjük. Azért, ha Isten előtt embertársaink vétkesek is lehetnek bűnös tudatlanságuk által – mi ne vessünk követ rájuk. Imádkozzunk értük! Erre tanít bennünket Nagypéntek, Isten végtelen megbocsátó irgalma. Ma nekünk is ezt üzeni: Bocsássatok meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek!"

IV.

I. Ma emlékezünk meg Jézus halálának évfordulójáról. Borzalmas volt e halál! A fájdalmas olvasó jut eszembe: „*Ki érettünk vérrel verítékezett*".

1. Rettenetes volt a *félelem!* Az utolsó vacsora után a Getszemáni kertben csütörtök este vért izzadott. Vérrel verejtékezett... Előre látta halálát... „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e kehely – a szenvedés kelyhe –, mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied".

Az emberi természet visszariad a szenvedéstől, a betegségtől, a haláltól. Az életet akarja... De végül mégis az Atya akaratára bízza magát.

2. Rettenetes volt az *árulás!* Jézus környezetét behálózták. Mivel? Pénzzel. A 12 apostol közül az egyiket Júdást az ellenség megvesztegeti, 30 ezüst pénzt ad neki, hogy elárulja Mesterét. A gonoszság a sötétséget szereti. Azért a sötétben este keresik fel Jézust. De hogyan ismerik meg? Júdás találékony. Így szól: „Akit megcsókolok ő az, fogjátok el". Jézus szelíden szól hozzá: „Barátom, csókkal árulod el az emberfiát". Százszorosan fáj, ha baráttól kapunk sebeket...

A csók sokféle: nem a Tévé erotikus csókjára gondolok... Nem az édesanya forró csókjára... Petőfi csókja: „S a kis szobába toppanék / Röpül felém anyám / s én csüngtem ajkán szótlanul, / – Mint a gyümölcs a fán" (Petőfi: Füstbe ment terv). Nem a jegyesek tiszta csókjára gondolok! Nem a jó barátok hűséges csókjára, hanem az áruló csókjára. Ó, Júdás, megörökítetted neved a világ végéig! Az áruló csókot Júdás-csóknak nevezzük. Az árulás díját pedig Júdás-pénznek mondjuk. Júdás-csók, Júdás-pénz!!

3. Rettenetes volt a *megalázás!* A megostorozás! A tövissel való koronázás! Kinevetik. Bíbor köpenyt dobnak Jézusra. Nádszálat nyomnak a kezébe. Gúnyolva mondják: „Üdvözlégy zsidók királya". Gúnyt űznek belőle. – Mennyire fájhatott neki! – Azután hurcolják Pilátushoz, majd Heródeshez. Micsoda megalázás!

A gyáva Pilátus, a római császár helytartója: látja, hogy Jézus ártatlan, de mossa kezeit. – Félelmében halálra ítéli. A gyávaság, az alaptalan félelem rossz tanácsadó...

Pilátus nem halt meg! Tovább él a szemforgató, az elvtelen emberek gyáva szívében. Belekerült a Hiszekegy-be is: „Kínzaték Poncius Pilátus alatt"...

4. Rettenetes volt az *elhagyatottság!* – A kereszten átlyuggatott kezekkel és lábakkal függ Jézus. Mély fájdalmában a 21. zsoltár panasza szakad fel ajkáról: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?"

Jaj, de szenvedhetett, amikor már a végső kétségbeesés szélére érkezett!

A kereszt tövében János apostol és édesanyja, Mária. „Íme a Te fiad"; „Íme a te Anyád..." hangzik a vigasztaló kijelentés. A kereszt tövében lett Mária mindnyájunk édesanyja. – Végül Jézus elnyugszik... „Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet" – mondotta, és kiadta lelkét. Hazatért az Atyához...

Kedves Testvérek!

Jézus halála „mennyeinek" tűnik, mert közel van hozzánk a *mai kor* halálának döbbenetes megnyilatkozása.

Ausschwitzben 4 millió ember pusztult el. Gázkamrában és éhen. (Kolbe, lengyel szerzetes atya éhhalált vállalt magára a börtönben egy családapa helyett!)

Szívós Donát kiváló bencés tanár 13 évig szenvedett szklerozis multiplexben Pannonhalmán...

Micsoda szörnyű a közlekedési balesetek listája!... Élő testek szétszaggatva vagy elégve az utakon... Mily borzalmas a terroristák és háborús áldozatok serege!

Az emberi lét a szenvedés, a halál árnyékában húzódik...

Hol van itt a szeretet Istene? E kérdésre nincsen emberi felelet...

E kérdésre maga Jézus válaszolt azzal, *amit elszenvedett*... „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét."

A halál nem végállomás! Csak átszállóhely. A halál sötét kapuján az örök élet boldogsága vár ránk. Hazamegyünk. Az Atya vár ránk...

Imádunk Krisztus és áldunk téged, mert szent kereszted által váltottad meg a világot.

V.

„Szomjazom!" (Jn 19, 28).

Jézus tudta, hogy minden beteljesedett. Ezért, hogy az Írás valóra váljék, így szólt: „Szomjazom!" Volt ott egy edény, ecettel tele. – Izsópra tűztek egy ecettel itatott szivacsot és Jézus szájához emelték. –

1. *Testi szomjúság.*

Igen nagy lehetett Jézus testi szomjúsága! Hiszen az előző esti utolsó vacsora óta nem vett magához semmi ételt vagy italt. – Pedig igen nagy fizikai erőkifejtést végzett. A vérizzadás, az ostorozás, a kereszt cipelése a tűző napon: igen sok erőt vett már ki belőle! A gyötrő sebláz is! Igen sok vért és vizet veszített már el a szervezete addig is, míg a keresztre nem került, ott meg lassan elfolyt drága Vére! A sok vért-vesztett embereket szomjúság szokta gyötörni. –

Nem mindegy a vérző Jézusnak, hogy a sebeibe, vagy a szomjúságába hal bele, ha egyszer úgyis meg kell halnia? – Valóban akkora volt a szomjúsága, hogy nem bírta ki tovább? Lehet, hogy a szomjúság kínja nagyobb volt minden eddigi kínnál. De hogy nem akarta elhallgatni ezt a szenvedését, hanem – kiáltásával elárulta, azzal nemcsak a körülállóknak, hanem nekünk is akart valamit mondani!

Jézus minden porcikájában szenvedett! Teste a kegyetlen ostoroktól, keze-lába a szegektől, szeme a gúnyolódók látványától, füle a káromló szavaktól, orra a vér és szenny szagától! – Most, ezzel a szavával elárulja, hogy teste belsejében is szenved, ahová már nem fértek hozzá a kínzószerszámok! Szenved az ízlésével, ínyével, – hogy elégtételt adjon Istennek az ínyencséggel: evés-ivással elkövetett bűnökért! –

„Szomjúhozom!" – mondja, és előtte van az éhezők nagy serege, – és velük szemben a dúskálódók, ínyencek hada (1 Kor 11, 17–34). Látja, hogy az emberiség közel 2/3-a éhezik vagy rosszul táplált, az 1/3 része pedig dúskál – és önző! – Ennek a dúskáló kis résznek nagyobb fele az ún. „kereszténye kből" kerül ki! – „Éheztem, és nem adtatok ennem; szomjaztam, s nem adtatok innom!... mert amit a legkisebbek közül egynek nem tettétek, velem sem tettétek!" (Mt 25, 41–46).

Ők is hallják ugyan a tanítást, de nem hiszik el. Ezek a hit nélküli „keresztények"! Milyen nehezen értik meg *az Egyház rendelkezéseit a vezeklésről,* amikor azt mondja: a jólétben élő országokban úgy böjtöljenek a hívek, hogy lemondásaikkal a szegény népeket segítsék! Ezek a *böjtöt* idejétmúlt dolognak tartják, bár soha még olyan nagy szükség nem volt rá, mint most. Soha olyan kiáltó ellentét nem volt, legalábbis ilyen nyilvánvalóan, az éhesek és jóllakottak közt, mint most!

Szolidáris vagyok-e a szomjazó Krisztussal, – vagy inkább a dúskálódókkal tartok?

2. *Lelki szomjúság.*

Szent János Evangéliuma szerint azért szól így Jézus, hogy az írás valóra váljék. A 21. zsoltárban: a szenvedő Messiás zsoltárában olvashatunk a szomjúságról: „Torkom kiszáradt, mint cserépdarab, és nyelvem ínyemhez ragadt. Halál porába vezettél le engem!" A szenvedő Messiás másik zsoltárában: a 68-ban arról is szó van, hogy ecettel itatják szomjúságában: „Ételül nekem epét adtak, szomjúságomban ecettel itattak!"

Részvétet, szánakozó szívet keres Jézus. Szomjaz a szenvedő Jézus, – de hiába néz körül! Szomjazza a mi szeretetünket is! – Vajon nálunk is hiába szomjazza? Mert az a felkínált ecet talán valamicskét enyhítette szomjúságát, a testi szomjúságát. De a szeretetre szomjazónak nem adhatunk mi ecetet! Emberekkel, emberi érdekekért milyen kedvesek, szeretetreméltók tudunk lenni, csak Jézussal szemben leszünk ecetbemártott szivaccsá? Hagyjuk el már végre az ecetes ábrázatot, és mutassuk meg készséges, szíves cselekedeteinkkel, hogy szeretjük Jézust! Higgyük el, hogy szomjazza a mi szeretetünket!

Mivel eléggé megláttatja velünk, mennyien itatják őt ecettel, – annál inkább azt várja tőlünk, hogy mi *mások helyett* is szeretetet nyújtsunk neki! A másokért vezeklő Krisztus társakat keres, akik melléje állnak, megértik, és vezeklésébe maguk is belekapcsolódnak! – Akik meghallják Jézus kiáltását: „Szomjazom!", – nem fogják azt félreérteni, – vagy semmibe venni!

Te szomjazó Jézusom! Te mondtad, hogy aki szomjazik, hozzád menjen és igyék (Jn 7, 37–39; 4, 10–13–14). – *Te mennyei itallal: szent Véreddel itatod azokat, – akik téged ecettel itatnak. Add, hogy a*

Mennyei itallal felüdítve, teljék tőlem annyi szeretet, hogy többé ne ecettel, hanem szeretetemmel, engesztelésemmel itassalak. – Tettekben mutatkozó áldozatkészségemmel enyhíthessem szomjúságodat!

Jézus hét szava a kereszten

1.

„*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*" (Lk 23, 34).

Ó, mekkora szeretet! Soha nem ismert az ember ilyen szeretetet, mint amilyen Jézus megbocsátó szívéből kiáradt. Az örjöngő tömegre ráborult a megváltó irgalom... Hisz „nem tudják mit cselekszenek!" De azokra is ráborul az irgalmas szeretet, akik tudják és felismerik súlyos tetteiket. A bánat könnyei a kereszt tövébe hullanak.

Mind mélyebben érzem, mit jelent a világ számára Krisztus cseppenként elhulló vére. Csak a Szeretet Vére mentheti meg a világot. Csak a Szeretet Vére állíthatja meg a gyűlölet szörnyű áradatát!

Lelkem figyelj! Ő felszegezve, haldokolva is bocsánatért kiáltott a világtalanokért, hogy l á t ó k k á legyenek.

Ne engedd Uram, hogy elszalasszam a meglátás pillanatait, hogy egyszer feltáruljon előttem is a te országod!

2.

„*Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban*" (Lk 23, 43).

Még a kereszten is, kegyetlen kínjai között is tudott örülni egy megtérő bűnösnek. A jobb lator adta Jézus földi életének utolsó örömét s megrendítően őszinte bánatával csillapította megszakadó szívét. Mily fölséges lelki ölelkezés a halál kapujában! Többé szét nem váltak, magával vitte... A mennyi birodalomba... A megdicsőültek seregébe: „velem leszel."

Ez legyen az én utam is! Tele a szívem reménységgel, hogy megtalálom az alázat megmentő útját!

3.

„...*így szólt anyjához:* „*Asszony, nézd a te fiad!*" *Aztán a tanítványhoz fordult:* „*Nézd, a te anyád*" (Jn 19, 26–27).

A tanítványra bízott Fájdalmas Anya kézen fogta a kicsi nyájat. Olyan erős asszony állt a kereszt alatt, aki minden fájdalmát a Mennyei Atya kezébe tette, ...Akitől a nagy titkot, Fiát elfogadta, – Összeforrt vele és megértette, megérezte szerepét a megváltás legszentebb művében. Megértette, hogy reá bízatott mindörökre a *közbenjárás* a világ elesett, vergődő gyermekei és Megváltó Fia között.

Édesanyák Édesanyja, minden feléd esdeklő lélek oltalmazó Anyja! Szívemben akarom hordani az Urat szüntelen s te őrzöd örök együttlétünket!

4.

„*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el!*" (Mk 16, 34).

A föld legsötétebb órája ez! Nincs vigasz és nincs fölmentés! Meg kell történni, be kell következni a legszörnyűbb halálnak! Édes Üdvözítőnk itt jutott el emberi természetében keserűségének végtelen óceánjába. Érdemes-e? Hány halott lélekre nem hull rá az Élet vércseppje? Hiába szenvedett volna? Pedig mindenkinek az örök üdvösségéért vállalta!

Uram, Jézusom! Szorosan ölelem véreddel átitatott keresztedet... Nem, nem Uram, nem szenvedtél hiába! – Szavaid mélyen vésődtek lelkembe. Megjárom mindazokat az ösvényeket, amiket megmutatsz nekem, hogy az Atyához eljussak és másokat is odavezetek. Ezt most és itt ígérem.

5.

„*Szomjazom!*" (Jn 19, 28).

Égető gyötrelem a szomjúság, hát még akkor, ha nem azt adnak inni, ami enyhíti a láztól cserepes, tapadó ajkat.

De ennél a szomjúságnál rettenetesebb az a szenvedésed, ha tested, lelked agyonmarja bűneink vitriolmérge.

Soha, soha ne adjak én neked ilyen gyilkoló italt, édes, haldokló Mesterem! Veled szenvedek és nem felejtem el, hogy életem mindig üdítő itala legyen lázas szomjúságodnak.

6.

„*Beteljesedett!*" (Jn 19, 30).

Megkapta az egész Föld ezt a szót és vele az egész megváltást. A legmegrendítőbb szó ez Jézus ajkán, mert benne rejlik drága életének minden izzó szeretete és áldozata, amit az emberekért vállalt. Benne van minden borzalma, amit a világ neki szánt. Beteljesedett a Mennyei Atya akarata is, aki így szerette a világot, aki ennyire nem hagyta el az embert, akinek ilyen „egyedülien igaz" ügye az ember örök boldogsága! Föláldozta a legtöbbet, a legkedvesebbet, Egyszülött Fiát!

A könyörtelenül múló időben egyetlen percben sem akarom elfelejteni, hogy mennyire szeretsz engem, Uram, Jézusom! Minden bűn küszöbén ott világítson ez a szó... „Beteljesedett!" S tudni fogom, hogy a győzelem szava ez a lelki halál fölött!... És visszafordulok az Élet felé.

7.

„*Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet*" (Lk 23, 46).

Térdelj le! Hisz az Atya és a Fiú akarata végleg egyesült! A test és a lélek teljes önátadásának és az Atya akaratából való szent megnyugvásnak minden időkre szóló legmélyebb mondata ez. Ó, hol van már a tömeg, mely gúnyolta és káromolta? A föld sír és retteg, mert akit megölt „valóban igaz volt" (Lk 24, 47). De az ég ujjong és az Atya boldogan öleli magához világot megváltó szent Fiát. Így akarta Ő, mert „az Isten szeretet..." (Jn 4, 8). – A bánattal és szeretettel megújult léleknek most már egyenes az útja hozzá. Mert így mondotta az Üdvözítő: „Senki sem juthat az Atyához, csak én általam" (Jn 14, 6). E legszentebb kereszthalál óta vele egyesült akarattal közeledünk Atyánk örömébe!

S van-e szebb, fönségesebb befejezése küzdelmes, viszontagságos földi életemnek, mint Mennyei Atyám kezébe tenni... *Ö R Ö K R E!* Van-e szebb cél ennél és nem törpül-e minden el földön és égen, – mint végre Istenhez jutni?

Köszönöm megváltó Jézusom e szeretettől véres, diadalmas, szent Keresztet!

HÚSVÉT

I.

Kedves Testvérek!

E szép napon, amikor többen vagyunk Isten házában, feltéteszek egy kényes kérdést: Mi nekünk Húsvét?[1] A húsvéti sonka, a piros tojás, a nyuszi ünnepe?

1. *A tavasz ünnepe?*

Milliók részére Húsvét a tavasz ünnepe. A német Ostern = „Húsvét" szót az ősnémet tavaszi istennő nevéből – „Ostara"-ból – származtatják. Valóban ilyenkor a haldokló természet ismét virágba borul, tehát régen a természet ünnepének tartották. Valóban sokak számára tavaszi élmény, a kirándulás nagyszerű ideje. Nyugaton már Nagycsütörtöktől kezdve Húsvéthétfőig jóformán üresek a városok. Az autók ezrei száguldanak ki a szabadba, a zöldbe, vagy külföldre. Az emberek a virágbaborult fák között, a természet ölén pihennek.

Húsvét a keresztény ember számára azonban nemcsak a tavasz ünnepe. Sokkal több ennél!

2. *A Húsvét lelki forradalom!*

A keresztények számára a Húsvét több, mint szép tavaszi élmény! – A lélek tavaszának kivirágzása! A keresztény élet új lendülete. A húsvéti ember diadala.

A Nagypéntek szörnyű tragédiája arra emlékeztet, hogy az Istenembert kivégzik a kereszten, sírba teszik, nehéz követ helyeznek a sírra és őrséget állítanak mellé. Abban bíztak ellenfelei, hogy Jézustól, az izgatótól végleg megszabadultak.

[1] Elhangzott az egri Székesegyházban 1977-ben.

Szent Máté szerint „Angelus Domini *revolvit* lapidem". Az Úr angyala elhengerítette a követ, amely a sírt bezárta. A *revolvit* szó nemcsak hangzásilag hasonlít a revolutiohoz. Mi a húsvéti *revolutio?* Átalakulás, forradalom, de barikádok nélkül, utcai harcok nélkül, vérontás nélkül. – Ez a forradalom a *bensőnkben* megy végbe.

Kedves Testvérek! Hengerítsük el a követ, a vallási közöny, az érdektelenség súlyos követ, a hagyományos, a léleknélküli kereszténység követ, amely a keresztény életünket szinte hermetikusan lezárja.

3. *Ne ringassuk magunkat illúzióban!*

Ilyen szép ünnepen sem szabad illúzióba ringatnunk magunkat. Vigyázzunk, hogy sem túlságos optimizmus, sem a keserű pesszimizmus ne ragadjon el bennünket. A mi helyes szemléletünk az egészséges keresztény realizmus.

Igaz, a valóságos vallási helyzet nem vigasztaló. Sok keresztény méltatlanul viseli a keresztény nevet. Legtöbb embernél a látszat és a valóság nem fedi egymást. Sokan akaratuk nélkül, érdemük nélkül lesznek keresztények. A szülők megkereszteltetik a gyermeket, aki mint a családi nevet, úgy „örökli" a keresztény nevet is. – De utána, sajnos a legtöbb szülő nem törődik a gyermek vallásos nevelésével. Nem tanítja meg imádkozni, nem járatja hittanra, nem engedi a templomba...

A fiatalok talán még templomban esküsznek szokásból, vagy szüleik kívánságára. Éjféli misére és a feltámadási körmenetre talán még elmennek, de ezzel be is fejeződik vallásos életük... Ezeket a kereszténység nem hatotta át! Sohasem lett megragadó, boldogító élményük... Névleges keresztények?!

4. *Vessük le ezt a közönyt!*

Kedves Testvérek! Ma Húsvét szent ünnepén arra kérlek benneteket, hengerítsétek el a követ, a megszokás a rutinkereszténység súlyos követ a szívetekről. Különben robotemberré – emberformájú géppé alacsonyodtok.

Hengerítsétek el a követ, hogy az eltemetett keresztény hit erőteljes virágba boruljon, gyümölcsöző életté váljék. Ne feledjük, csak *élő* hozhat létre új életet! – Nézzétek az *emberi történelem*

nagyszerű csodáját! Tizenkét egyszerű, kérgeskezű halász-ember az akkori világ milyen megragadó lelki forradalmát hozta létre? Nem zseniális intelligenciájukkal, nem nagyszerű képzettségükkel, nem ragyogó szónoklatukkal értek el sikert. Hát mivel? Azzal, hogy létük minden porcikáját eltöltötte Krisztus szeretete! Azzal hogy bátran kiálltak Krisztus mellett s amikor hallgatásra akarták rábírni őket, Péter így válaszolt: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embereknek". Amikor pedig megvesszőztették őket, örültek, hogy Krisztusért szenvedhettek. Testvérek, érzitek, értitek, hogy micsoda Krisztusélmény fűtötte ezeket a bátor, rettenhetetlen egyszerű embereket?... (Csel 5, 29)

Kedves Testvérek! –

Gyakran imádkozzuk: „Édes Jézus neked élek, édes Jézus neked halok, élve, halva tied vagyok." Mi lenne, ha az 1 milliárd keresztény és ebből 700 millió katolikus ezt valóban komolyan is venné? Minden bizonnyal megváltozna a világ arculata és Isten kegyelmével ismét Krisztust követné.

5. *Ne feledjük, az Egyház jövőjét mi hordozzuk!*

Schaper katolikus író „A haldokló egyház" című regényében egy templom összeomlását írja le. A hívősereg együtt van, hogy Húsvétot ünnepeljen. Istentisztelet alatt váratlanul leszakad a mennyezet. Maga alá temet mindenkit, még Seraphin papot is. Csak két gyerek menekül meg. Ők megtartották szívükben Seraphin atya gyakran ismételt szavait, hogy „ők a jövő hordozói". Így valóban velük és általuk tovább élt a haldokló Egyház...

Kedves Testvérek!

Mi is azt valljuk, hogy a húsvéti ember, a valóban élő keresztény ember hordozza az Egyház jövőjét. – Ő énekelhet ma boldog Alleluját! – Ő követelhet új Húsvétot, új feltámadási csodát!

Bízva bízunk, hogy Jézus segít kegyelmi erejével, hogy általunk, élő keresztények által, az emberiség új tavaszra virradjon amelyben húsvéti üdvözlete, húsvéti jókívánsága, a *Pax vobis*, a „Béke veletek" csodálatos köszöntése meg is valósul.

Én is azt kívánom e szent ünnepen: Béke, Krisztus békéje legyen mindig veletek! Akkor minden családnak, minden népnek harmónia, nyugalom és öröm lesz az élete!

II.

A harang búgása mindig szép és ünnepélyes.[1] Különösen fenséges és felemelő a húsvéti harangszó!

A nagypénteki komor gyász emlékére elnémulnak a harangok. Gyászol minden, még a harangok is. Az emberek lábujjhegyen, csendben járnak a templomban, amikor a szentsírt látogatják...

De micsoda ujjongás fogja el az ember szívét, amikor a nagyszombati mise Glóriája után ismét megszólalnak a néma harangok és a kóruson felbúg „fortissimo" az orgona. – Hát még amikor városon és falun a templomon kívül megindul az allelujás körmenet az Oltáriszentséggel. Csilingelő hangjukon és fenséges zúgásukkal beleharsogják a világba: „Feltámadt Krisztus e napon, Alleluja! Hála légyen az Istennek!"

Nem csodálatos koncert ez? – Diadalmas koncert a Feltámadt Krisztus tiszteletére. Hiába az ember nemcsak fizikai és kémiai vegyület! Ezerszer több annál! Halhatatlan lelke van, szíve van, amely örül és örvend e nagyszerű napon.

Mit hirdet a húsvéti harangszó?

1. Először *örömet hirdet;* a megváltás szent örömét. Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta értünk... Ádám vétke kárhozatra vitt. Krisztus kiengesztelte Istent halálával. Megnyílt előttünk az örök élet... A régi liturgia így örvendett: „Haec dies, quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea!" „Örüljünk és örvendjünk a mai napnak."

A vallásos öröm a legmélyebb és legnemesebb öröm. Amint napsugár nélkül nincs élet, öröm nélkül is elfonnyad a lélek. Nem a discoklub fülsiketítő öröme, nem is a sex érzékies gyönyöre boldogít!A lélek többre vágyik! Az ifjúság céltalanul bolyong, nem látja az élet értelmét... Semmi nem érdekli igazán. Adjuk hát meg ezt a vallásos örömet gyermekeinknek és unokáinknak. Ne fosszuk meg tőle őket. Krisztus mondja: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket"... Édesapák, édesanyák halljátok e komoly szavakat?

2. Másodszor a húsvéti harangszó *békét hirdet.* Jaj de nagy

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1979 Húsvétján.

szükség van erre a békére, amikor szerte a világon gomolyfelhők tornyosulnak az égen...

Elsősorban a *lélek* békéjét hirdeti. Krisztus első szava feltámadása után: „Béke veletek!" Nem érdekes, hogy ekkor rendelte a béke szentségét, a bűnbánat szentségét, a szentgyónást, amely Isten és ember között a békét helyreállítja? Jaj, de nagy kincs ez a gyónás! Elvégeztük már? Családtagjaink is? A lélek nyugtalan, feszült, ideges... Világszerte lélekbúvárokat, pszichológusokat állítanak be gyárakba, üzemekbe, iskolákba... Ezek oldozgatják az egyéni, a családi, az üzemi konfliktusokat. Sok az idegbeteg, a neurotikus ember! Nem csoda, hogy olyan sok a szétzilált házasság! A lélekben van a baj! Riasztó, hogy minden harmadik házasság válással végződik. Így minden évben 27 000 gyermek lesz „válási" árva... Óh szegény árva gyerekek! Mi lesz a ti sorsotok? Ha a házasfelek visszatérnének Istenhez, ha együtt imádkoznának, ha Istenbe kapaszkodának és a konfliktusokat a szentgyónásban rendeznék: béke lenne a családban is... Próbáljátok meg, nem csalódtok!

3. A húsvéti harangszó *reményt hirdet.*

Minden szenvedés egyszer véget ér! A legszörnyűbb is! A keresztutat mindnyájunknak végig kell járnunk. Talán mind a 14 stációt. De vigasztaló – és ezt szentül hisszük –, hogy az élet végén nem a megsemmisülés, nem az örök „halál" vár ránk! A sír nem az utolsó állomás! Csak átszállóhely. – Legördül a földi élet függönye – és a másik oldalon egy új élet színjátéka kezdődik. Milyen vigasztaló e tudat!

A sír valójában határállomás. Ha az egyik országból idegen országba megyünk, a határnál vámvizsgálatot tartanak. A határ előtt furcsa izgalom fogja el az utasokat... Az élet-vonat határállomásánál is vizsgálat lesz. Kinyitják bőröndjeinket. Jaj, de sok mindennel tele tömtük egy életen át! Sok felesleges dolog: drágakincs, szép ruha, értéktárgy, villa, betétkönyv, autó... – Mindent itt kell hagynunk! Csak azt vihetjük magunkkal, ami igazi érték. Belépőnk az örök életre; ha Krisztust látjuk embertestvérünkben.

Az élet-vonat tovább robog: a Mennyország, a Tisztítóhely vagy a Kárhozat felé. Hitünk alapvető tanítása ez!

Ha nincs örök élet, az állat boldogabb, mint az ember. Az

nem tudja, hogy elpusztul, de az ember tudja, hogy meghal. De nem akar megsemmisülni! Minden porcikájával tiltakozik ellene.

Krisztus feltámadott! Mi is feltámadunk! Van örök élet! Megkapó a temetői sírkövek felírása: „A Viszontlátásra! Találkozunk!" A temetőkapunál pedig megvigasztal az ígéret: „Feltámadunk!"

Goethe Faustja keresi a boldogságot... öröm-gyönyörben, tudományban, művészetben. Végén a méregpohárhoz nyúl, el akarja dobni magától az életet. De egyszerre megszólal a húsvéti harang; gyermekkora boldog emléke felébred benne. Leteszi a méregpoharat és az élet győz a halál felett...

Feltámadt Krisztus, adj örömet, békét és szent reményt mindnyájunknak!

III.

A nagypénteki szörnyű tragédia, amely az Istenember Krisztus halálát idézi elénk, Húsvét hajnalán örömbe csordul.[1]

Most, amikor megkerültük a székesegyházat s diadalmasan énekeltük: „Föltámadt Krisztus e napon, Alleluja!," a húsvéti örömöt sugároztuk a világba. Az Alleluja az örömnek, a lelkesedésnek, a diadalnak, a győzelemnek a jelszava. Az élet győzött a halál fölött, az igazság az igazságtalanság fölött. Győzött! Ez a győzelem bennünk él. De ki kell sugároznia és hatnia kell a környezetünkben is. Ne fojtsuk magunkba!

Kétezer év óta hisszük és valljuk, hogy a föltámadt Krisztus él. Él! Egy halott Krisztusért az első három században nem áldozta volna fel életét ezer meg ezer vértanú.

Krisztus él! Március 24-én, ott San Salvadorban, Közép-Amerikában *Roméro* érseket abban a kórházban, ahol gyászmisét mutatott be este, a gyilkos golyó nem ölte volna meg, ha nem az élő Krisztusnak lett volna bátor apostola és főpapja. Igen, Krisztus él! Ez a vértanú érsek utolsó szavaival is bocsánatért imádkozott gyilkosai számára. – Mi volt a bűne? Az, hogy *az emberi jogok rettenthetetlen védelmezője volt!* Az, hogy a szegények és elnyomottak oldalára állt és ezt nyíltan hirdette. Az volt a bűne, hogy megalkuvás nélkül hirdette az Evangélium szent tanítását

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban Nagyszombat este 1980-ban.

népe és Egyháza javára. – *Helder Camara*, ez a hatalmas egyéniségű brazil érsek azt mondta, hogy Roméro érsek úgy halt meg, mint egy vértanú.

Testvérek! Krisztus él! Egy halott Krisztusért annyi fiatal fiú és leány nem vonulna be kolostorba és nem vállalná a lemondás, önmegtagadás göröngyös, szűk, áldozatos útját. Nem! Csak *az élő Krisztusért* lehet ezt a terhet vállalni!

Igen! Krisztus él! Azok a betegápoló szerzetesnővérek, akik a világ minden táján kórházakban gondozzák az elhagyott, tehetetlen, szegény betegeket, nem a halott Krisztusért, hanem az *élő* Krisztusért áldozzák életüket...

Kedves Testvérek! Egy halott Krisztusért a kalkuttai *Teréz* anya – ez az apáca, aki a világnívót jelző Nobel-díj mellett minap megkapta a legnagyobb indiai kitüntetést is, amelynek neve: „India Csillaga", nem áldozná fel életét, nem szedné össze ott Indiában az utcákon a haldoklókat, nem ápolná a leprásokat, a szegényeket és az elhagyottakat, ha nem hinne Krisztusban. Csak az élő Krisztusért képes erre. Amikor átvette az India Csillaga díjat (nemcsak India csillaga ő, hanem az egész Egyháznak ragyogó csillaga, akinek 69 éves korában is mindig Krisztus mosolya ül az arcán) azt mondta: „átveszem a szegények nevében, mert a szegényben, a legelhagyatottabb szegényben is Krisztust látom."

Kedves Testvérek! Krisztus él! Ha nem hinne is Benne valaki, Teréz anya a mai szétzilált, forrongó világnak fennen kihirdeti és hangos szóval harsogja: Krisztus él!

Igen, él, munkálkodik. De érzi ez az egyszerű apáca, is hogy Krisztust csak akkor tudják sugározni, ha magukba vonulnak... A hét egy napját mindig visszavonultságban töltik. Erőt gyűjtenek az Eucharisztiából, az Oltáriszentségből... Utána kimennek a világba és szórják a szeretet fölmérhetetlen kincseit.

Kedves Testvérek, nem érdekes, hogy a modern szerzetesházak gyönyörű üvegpalotái ott Nyugaton konganak az ürességtől. Nincs hivatás, csak kevesen jönnek. Viszont Teréz anya szerzetébe az öt világrész minden táján tódulnak a fiatal leányok. – Most már férfi alakulata is van. – Miért? Mert Krisztust sugározza, a Szeretetet, a felebaráti szeretetet *kézzelfoghatóan* hirdeti és meg is valósítja.

Kedves Testvérek! Krisztus él! Ezt mondja nekünk Húsvét szent ünnepe.

Testvérek! Nem akarok ünneprontó lenni. Egy pillanatra mégis nézzünk magunkba és kérdezzük meg: Él-e bennünk is Krisztus? Az élő Krisztus! Vagy csak *névleges* keresztények vagyunk? A vallás csak külső ruha, amit ünnepélyes alkalmakkor felveszünk, utána haza megyünk, levetjük és úgy élünk, mintha se Istenünk, se Krisztusunk, se hitünk nem lenne? Él bennünk valóban Krisztus?!

Kedves Testvérek! Az irigység, a féltékenység, a hűtlenség, a hazugság, a kapzsi törtetés, az anyagiasság kiszorítja a szívünkből és lelkünkből Krisztust. Ne felejtsük, csak akkor tud a szívünkbe szállni, ha az *üres* és kinyitjuk Krisztus előtt teljesen...

Óh, igen! Ezek kiszorítják szívünkből Krisztust. Ne csodálkozzunk hát, ha a mai ember a szörnyű technikai fejlődés ellenére is annyira elmagányosodott. A hatalmas panel-házakban nem tudja az ember: ki lakik fölötte, vagy alatta, ki a szomszéd jobbra és balra... Magányos, árva lett a modern ember. Se barátja, se hűséges társa nincs neki... A nehéz problémákban *egyedül* kell döntenie. A súlyos kereszteket legtöbbször egyedül kell hordoznia...

Egy férfi panaszkodott nekem, akinek két gyermeke van: olyan magányosnak érzem magam még a családban is. A két gyermeke és felesége más világot él és a férj, az apa magányos *remete* a családban is... Nem ritka az ilyen eset...

Kedves Testvérek! Hány családi otthont perzselt föl a hűtlenség, a türelmetlenség, a szeszély, a szeretetlenség és a kegyetlen önzés! Nem tudunk egymásnak megbocsátani. Nem tudjuk egymást elviselni. Nem tudunk egymásnak kezet adni. Nem tudunk együtt templomba menni, nem tudunk naponként letérdelni s nem tudunk naponként Istenbe kapaszkodni. Ne csodálkozzunk, ha szétesik, *felperzselődik a család, ha nem kapaszkodik Krisztusba.*

Testvérek! Hány család imádkozik még? Hány családból járnak a gyermekek templomba vasár- és ünnepnap? Hány családból jönnek a gyermekek hitoktatásra? Sok családban keresztet sem tudnak vetni, a „Miatyánk"-ot sem ismerik; Isten nélkül nőnek föl. Édesapák, Édesanyák, Nagyapák, Nagyanyák! Ezekért *a gyermekekért valaki felelős* az Úr Isten előtt! Elsősorban

ti, akik nem kulcsoljátok össze apró gyermekeitek kezét és nem tanítjátok meg őket imádkozni. Ti vagytok a felelősek és senki más! Ezt a terhet, ezt a felelősséget senki nem veheti le a vállatokról.

Kedves Testvérek! A húsvéti gyertya „*Lumen Christi*" Jézust ábrázolja. A fényt, amely felé tartunk, amely bele világít életünkbe. Az élő Krisztusnak a jelképe, aki elvérzett értünk Nagypénteken, aki meghalt értünk, de diadalmasan föltámadt. Ez az élő Krisztus bennünk van, velünk van! Csak tudjunk élő hittel mindhalálig hűségesen mellette és vele kitartani. Próbáljuk meg, nem fogunk csalódni.

Ezen a szent estén fohászkodjunk, kapaszkodjunk bele ebbe az élő Krisztusba: és mondja el minden egyes hívő e szép hitvallást:

„Te vagy a csillag, amelyre föltekintek;
Te vagy a szikla, amelyen állok;
Te vagy a vezér, akiben bízom;
Te vagy a kenyér, amelyből élek,
Te vagy a támasz, amellyel járok;
Te vagy a forrás, melynél megpihenek;
Te vagy a cél – az örök cél – amely felé tartok;
Te vagy Uram, Istenem és mindenem."

IV.

Krisztusban Kedves Testvérek![1]

Bizonyára mindnyájan résztvettetek már temetésen. Nem is egyszer... Az egyházi szertartás után, az ének és búcsúszavak végeztével a koporsót leengedik a föld mélyébe. Utána szomorkodva hazamennek a testvérek... De képzeljétek el, milyen meglepetés lenne, ha három nap múlva valamelyik rokon vagy ismerős kimenne a temetőbe és a sírt üresen találná. Mi lenne az első gondolata? Nyilván az, hogy valaki kiásta a sírt és ellopta a holttestet.

Ez nem is olyan fantasztikus elképzelés. A közelmúltban hallottuk, olvastuk újságokban is, hogy Chaplinnek, ennek a világ-

[1] Elhangzott a váci Székesegyházban 1980 Húsvétvasárnap.

híres amerikai humoristának kiásták a sírját és ellopták a koporsóját.

Hasonló megdöbbentő eset történhetett Mária Magdolnával is. Korán reggel kimegy barátnőivel Jézus sírjához. Miért? Hogy illatos kenettel megkenje a holttestet. Mivel közeledett már a zsidók pászka-ünnepe, (az egyiptomi fogságból való kiszabadulás emléknapja) s nagypénteken történt a haláleset, olyan gyorsan kellett eltemetni Jézust, hogy arra sem volt idő, hogy a zsidó szertartás szerint kenettel megkenjék. Ezt akarták korán reggel pótolni a jámbor asszonyok. Amikor kifelé mennek, Mária Magdolna útközben az ő asszonyi fantáziájával azon töpreng, ki fogja azt a hatalmas kőtömböt elhengeríteni a sírbolt bejáratától? Amikor Mária Magdolna barátnőivel a sírhoz kiér, megrökönyödik. A kő el van hengerítve. A sír üres, és az angyal mondja neki: „Nincs itt, föltámadott!"

Magdolna lélekszakadva rohan vissza a városba. Szól Péternek – mindig Péter az első –, hogy mi történt. Péter is kirohan egy másik tanítvánnyal. Ez a másik tanítvány nem lehet más, mint János, mert Szent János evangelista írja le ezt a jelenetet a szemtanú hitelességével. János, a fiatalabb ér ki előbb, de Péter megy be először a sírba – a rangidős, a fő. Ők is megállapítják: üres a sír.

Kedves Testvérek! Meglepte őket ez a jelenet. Ők is elszomorodtak, hogy a tisztességet nem adhatták meg Jézusnak. Szemük még el volt homályosodva. Nem értették meg Jézusnak szavait, hogy neki föl kell támadni a halálból – pedig ismételten előre megmondta nekik...

Bizakodtak, de most bizonyos kétségbeesés ült az ő szívükön. Számukra Jézus halott volt. A keresztrefeszítés után mindnyájan elszéledtek. Féltek, hogy őket is elfogják, és az lesz a sorsuk, mint a Mesterüknek. Aggodalmukban minden reményük sírba szállt..

Üres a sír... Követték Jézust. Otthagyták hálójukat, foglalkozásukat, hivatásukat, házukat, hazájukat, rokonukat – és most mindennek vége... Ez volt az első impresszió az apostoloknál. Lehangoltság, csalódottság vett rajtuk erőt...

De ez a pesszimista lehangoltság csakhamar feloldódik, amikor a *feltámadt Jézus többször megjelenik közöttük*. Eszik velük, megmutatja magát. Amikor egyik alkalommal megjelenik az aposto-

loknak, nincs köztük Tamás. Tamás megérkezésekor örvendeznek: Tamás, láttuk az Urat! Tamás – ez a racionalista filozófus – azt mondja, – hacsak kezemet nem teszem oldalsebébe – nem hiszem. Egy másik alkalommal ismét csodálatos módon, megdicsőült testtel megjelenik az apostoloknak Jézus. Odamegy Tamáshoz és azt mondja neki: „Nyújtsd ide az ujjadat és nézd kezemet! Nyújtsd ki a kezedet és tedd oldalamba! S ne légy hitetlen, hanem hívő!" Tamás felkiáltott: „Én Uram, én Istenem!" Jézus csak ennyit mondott: „Hittél, mert láttál. Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek" (Jn 20, 27–29). Te láttál engem, megtapintottad sebeimet – hiszel, de százszor, ezerszer, milliószor boldogok azok, akik nem láttak és hisznek énbennem. Ekkor a hitetlen Tamás leborul Jézus előtt és felkiált: „Én Uram és én Istenem!" (Jn 20, 28).

Ezután kinyílik a félénk, töprengő letargiás apostolok szeme... Látták, megtapasztalták a feltámadt Krisztust és örvendeztek.

Ezt az örömhírt: Krisztus él – hirdették rendületlenül. Bármikor csitították őket – nem hallgattak. Megostorozták őket, tovább hirdették. Azt mondták: „amit láttunk és hallottunk, nem hallgathatjuk el." Lecsukták őket, s amikor kiszabadultak, örültek és örvendeztek, hogy Krisztusért szenvedést vállaltak.

Testvérek, értitek, érzitek: hogy ha a feltámadt Krisztus élménye nem él bennük, oda tudják dobni életüket, s föláldozzák mindenüket érte? Szent Pétert keresztre feszítették Rómában. Sírja fölött az Egyház leghatalmasabb bazilikája domborul. Milliók zarándokolnak oda, mert az élő Krisztust sejtik ott... Szent Pál, ez a világapostol, aki szenvedélyes üldözője volt Krisztusnak, Rómába fellebbezik. Ott börtönbe vetik, majd lefejezik. A 14 levele a világirodalomnak gyöngye most is, amelyben Krisztusról, az élő Krisztusról tanúskodik...

Kedves Testvérek! Krisztus él! Ez a mi vigaszunk, örömünk, hitünk, reményünk és boldogságunk.

Most ünnepli a katolikus világ Szent Benedeknek, a Bencés rend alapítója, – Európa védőszentje születésének 1500 éves jubileumát. Ő hozott kultúrát ide a Bencés Rend által. Ennek a Szent Benedeknek regulája és parancsa volt: „Ora et labora! – Imádkozzál és dolgozzál!" Szent Benedek reguláját követik a bencések, a ciszterciták és trappisták is. A trappisták kolostorai

a legszigorúbbak. Csak az imának és a munkának élnek. Szinte egész életük csendben és hallgatásban telik el, imában és munkában – Isten szolgálatában. Ha nagyritkán köszöntik egymást, két köszönési formula van szokásban. Nagyböjtben így üdvözlik egymást, ha találkoznak a kolostor kertjében vagy folyosóján: „*Memento mori!* = Testvér gondolj arra, hogy meghalunk!"

Mindig arra kell gondolnunk, hogy egyszer mindenkinek meg kell halnia, mert olyan igazán mondja a magyar ének is: „Légy gazdag vagy koldus, / szolga vagy király, / Ifjú vagy elaggott / izmos vagy szikár". Egyszer, egyszer, minden bizonnyal itt kell hagyni ezt a szép világot. Gondolj rá Testvér: „Memento mori!" Készülj fel erre a nagy útra!...

Ezek a trappista szerzetesek Húsvétvasárnap más köszönéssel üdvözlik egymást. Ugyancsak latin nyelven. Ez pedig így hangzik: „*Memento vivere*!" = Testvér, gondolj arra, hogy az élet győz; gondolj az örök életre! Ezzel fejezik ki azt a szent igazságot, amit a „Credo"-ban, a „Hiszekegy"-ben az Egyház 2000 év óta vall: „Hiszem a testnek feltámadását és az örök életet".

Kedves Testvérek! Mi is hisszük: Föltámadunk és élni fogunk. A halál nem utolsó szó. A halál nem végállomás, csak átszállóhely. Az élet folyik tovább, de más síkon... Hogyan, merre, az rajtunk is múlik. Testvér, ha jól éltél itt a földön, jó neked, de ha rosszul éltél itt a földön, jaj neked...

A kedves halottak elvesztése fájdalmas könnyeket csal ki a szemünkből. Ne szégyeljük ezt! Mélységesen emberi vonás ez. Fáj, ha elszakadunk szeretteinktől. De vigasztal a tudat, hogy nem örökre! A hívő lelkünk megnyugtat bennünket, hogy a halál után találkozunk, ahol az igazi élet vár mireánk...

Haza megyünk... Micsoda szent vigasztalás és reménység ez a hívő embernek! Nem a megsemmisülés, a Nirvánába, a semmibe való zuhanás várja az embert, hanem a földi élet után egy dicsőséges, egy örök élet boldogsága. Ezért érdemes küzdeni, ezért érdemes önmegtagadást végezni, ezért érdemes erényeket gyakorolni, ezért érdemes hűségesen szent hitünkben mindhalálig kitartani!

„Ha meg is szomorít bennünket a halál kényszere – szentül hisszük, hogy – az égben lelkünket örök otthon várja". Ez a gyászmise vigasztaló prefációja.

Kedves Testvérek! Húsvét szent üzenete így szól: Krisztus él és mi is élni fogunk!

Most hallottuk az Evangéliumban az emmauszi tanítványok megható történetét. Szinte a helyszíni közvetítés frissességét éreztük a „riporter" beszámolóján. Láttuk, hogy a két tanítvány milyen csüggedten, bánatosan, elkeseredetten, reményvesztetten bandukol az úton. Mindennek vége, befejeződött... Egyszercsak hozzájuk csatlakozik egy ismeretlen vándor és együtt mennek, mennek... Kifejtette előttük az Írások értelmét. Estére hajlik már a nap. Az idegen tovább akar menni, erre azt mondja neki a két tanítvány: „Maradj velünk, mert esteledik". Betérnek a házba. Az idegen kezébe veszi a kenyeret, megtöri, szétosztja. Egyszerre a hályog leesik a szemükről... Ez az a Mester, aki Nagycsütörtökön ugyanezt cselekedte. Megnyíltak szemeik... A lehangoltság, a reménytelenség, a letargia helyett az öröm és a lelkesedés daloit a szívükben. Ráismertek Jézusra... Visszamentek Jeruzsálembe és örömmel hirdették: „Láttuk az Urat".

Kedves Testvérek!

A húsvéti Eucharisztiában szintén kenyértörés lesz. Magunkhoz vesszük ebben az órában az Urat. Velünk lesz! Kapaszkodjunk belé. Ő a mi kenyerünk, táplálékunk. Higgyünk benne rendületlenül! Ennek a húsvéti hitnek és örömnek a diadalát vigyük kifelé minden embernek: Testvér, ne keseredj el, ne aggódj, ne törj össze; *Krisztus él!* Veled van! Ha szenvedsz is, kapaszkodj bele. Imádkozz hozzá, nem fogsz összetörni a kereszt alatt. Krisztus él! Segít, támogat a földi élet vargabetűs, kacskaringós útján. Ha jól élsz itt, vele találkozol, és örök élet boldogsága vár rád.

Kedves Testvérek!

Ezt üzenem nektek: „*Memento vivere!*" – Testvér, emlékezz arra, hogy az élet győz. Krisztus él és a mi életünk is győz.

„*Memento vivere*" – Az élet győz a halál és a szenvedés fölött. Ez erőt, rendíthetetlen bátorságot, hűséget és kitartást ad a hívő embernek.

Ha az egy milliárd keresztény megfogná egymás kezét és egy kórusban harsogná: „*Memento vivere!*" – Krisztus él! – megváltozna ennek a szörnyű kataklizmás világnak a képe. Krisztus

békéje, fénye, világossága, napja sütne fel e nyugtalan világ borús egén.

Kedves Testvérek!

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az itt megjelent Kedves Híveknek, különösen pedig a kórházban szenvedő, lázasan gyötrődő betegeknek, az áldozatos betegápoló nővéreknek, a gondos inspekciós orvosoknak, és a bárhol ma is szolgálatot teljesítő Kedves Testvéreknek – különösen az időseknek és magányosoknak, az elhagyatottaknak és a gyermekeik jövőjéért aggódó buzgó szülőknek, és a város minden polgárának nagyon boldog, Istentől megáldott szent húsvéti ünnepeket.

V.

1. Csodálatos varázsa van az éjféli harangszónak. Hívó szavára a sötét éjben megindulnak az embertömegek falun és városon egyaránt a templom felé, hogy a Megváltó születését örömujjongással köszöntsék: „Krisztus Jézus született: örvendezzünk!" De számomra felemelőbb és lelkesítőbb a népes feltámadási körmenetet kísérő harangok csodálatos zúgása, mely pusztákon és a városok szürke kolosszusán át a világba harsogja: „Feltámadt Krisztus e napon. Alleluja!"

2. Húsvét az egyház legnagyobb ünnepe! Az első komor, véres, megrendítő nagypénteken sűrű áthatolhatatlan felhő borult Jeruzsálemre. De az apostolok félelemtől meggyötört lelkére is. – A názáreti Jézust a legszörnyűbb kínzások között a kereszten kivégezték. Sziklasírba zárták. Őrséget is állítottak melléje, nehogy tanítványai ellopják. És mi történt harmadnapon? Életrekelt, feltámadt a halálból, amint előbb többször is megjövendölte tanítványainak. Krisztus kínszenvedésével, halálával és feltámadásával megváltotta a világot. Kiengesztelte a tévelygő embert Istennel. Így megnyílt számunkra az örök élet kapuja. Ezért húsvét a kereszténység legnagyobb ünnepe!

3. A modern technika csodás alkotásai (rádió, tévé, szuperszónikus repülőgépek, interkontinentális rakéták, űrhajósok félelmetes bravúrja, csodás számítógépek, stb.) napról napra újabb és újabb ámulatba ejtenek bennünket. Az ember valóban szinte

korlátlanul „uralkodik" a földön. Kényelmesebbé tette a maga számára az életet. Sok helyütt káprázatos földi boldogságot teremtett magának. Órák alatt berepüli a világot. De ha a dolgok mélyére nézünk csendes magányunkban, fájdalmasan döbbenünk rá, hogy hatalma mégis nagyon is véges. A kórházakat, a klinikákat, az öregotthonokat, a temetőt *nem tudja kiküszöbölni* a földi életből! Ha ezekre gondolunk, akkor szinte remegve felkiáltunk: jaj, de véges és tehetetlen ez a „mindenható" ember! Olyan szemléletesen írja ezt le egyik beteg paptestvérünk 1980. március 14-én a kalocsai kórházból írt levelében: „Számomra minden kórházban eltöltött idő felér egy jó lelkigyakorlattal. Megvan hozzá az alaphangulat: milyen esetlen, tehetetlen semmi vagyok! A magány, az idő, amikor csak imádkozni, elmélkedni és olvasni lehet, olyan lassan halad. Megértem Szent Ignácot; kórházi metamorfózisát; a célt, a lényeget, az élet értelmét kereső befelé fordulását. Itt van elmélkedési anyag! Élet és halál; öröm és bánat; nagylelkű áldozatos szeretet éppúgy, mint a tehetetlen kínban törpévé zsugorodó emberi gőg! Emberközelből látni az embereket álarc és smink nélkül; a hitében fogódzkodó alázatos szenvedését, s a kételkedők értelmetlen, vergődő kínját".

Szentigaz, hogy Krisztus példája nyomán *a keresztutat mindnyájunknak végig kell járnunk*. Legtöbbször mind a 14 stációt! Akarva, nem akarva. Sokszor botladozva, leroskadva a kereszt súlya alatt. Nem is egyszer! De szent hitünk megvigasztal bennünket, hogy a sír nem végállomás, hanem csak átszállóhely. Tudva tudjuk, hogy „ha meg is szomorít a halál kényszere, lelkünket az égben örök otthon várja". A halállal nem a semmibe zuhanunk. Ha becsületesen éltünk a földön, a feltámadt Krisztussal találkozunk az égben.

Ezt a szent reményt és diadalmas optimizmust zúgják és harsogják a modern ember fülébe is a húsvéti harangok! Hallgassuk csak, nekünk is szólnak és üzennek a húsvéti harangok.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az egyházközségi képviselőtestület minden egyes tagjának és az egyházközség minden kedves hívének nagyon boldog, kegyelemmel teljes húsvéti szent ünnepeket!

PÜNKÖSD

I.

Kedves Testvérek!

Ma, piros Pünkösd napján három dologról szeretnék hozzátok szólni.[1]

I. *Az első pünkösd napján az apostolokat megerősítette a Szentlélek.* A tanítványokat szomorúság fogta el, amikor az Üdvözítő feltámadása után 40 napra eltávozott tőlük és felment a mennybe. *Féltek.* A Szentírás mondja az apostolokról: „együtt maradtak és kitartóan imádkoztak Máriával, Jézus Anyjával". *Féltek az apostolok.* Hátha a Mester elfogása, elítélése, kivégzése után most rájuk kerül a sor . . . Indokolt volt tehát, hogy bezárkóztak . . .

De volt vígaszuk is, mert Jézus többször is megígérte nekik a Szentlelket. Mennybemenetele után 10 napra, az első Pünkösdkor egyszerre csak *heves szél zúgása* hallatszott. Kitárta az ablakokat, és ajtókat, betöltötte az egész házat. *Tüzes nyelvek* képében leszállott rájuk a Szentlélek. Mindnyájukat eltöltötte a Lélek . . . Micsoda hatást váltott ez ki? A gyenge, félénk apostolok bátor hősök lesznek! Kimennek az utcákra, a terekre és szól belőlük a Lélek. De még hogyan! – Csitítják, megfenyegetik, megkorbácsolják, sokszor börtönbe vetik őket, de nem hallgatnak . . . Péter apostol, aki nem sokkal előbb egy szolgálótól való félelmében még háromszor tagadta meg Mesterét, most a bíróság előtt bátran szemébe mondja a főembereknek: „*Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek?*" (ApCsel 5, 29). Mit mond Péter apostol? *Inkább kell engedelmeskedni Istennek,* mint az embereknek! Ez minden idők minden emberének szól! Érvényes minden korban és minden időben!

II. *Az első Pünkösd az Egyház születésnapja.* Ekkor lépett a világ

[1] Elhangzott az egri főszékesegyházban 1974 Pünkösdjén.

színpadjára. Mi az Egyház? Az Egyház Isten népe, a tovább élő Krisztus . . . Látható társaság is. Nemcsak a pápa, nemcsak a püspökök, nemcsak a papok az Egyház, hanem a hívek milliói alkotják azt. Mint kicsiny mustármag kezdődött, de hatalmas fává nőtt, ma 700 millió ember tartozik hozzá. Területe az egész világ! Nincs földrajzi határa! „Elmenvén az *egész* világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek" (Mk 15, 15). Ez isteni parancs!

Az Egyház a középkorban ott állt a népek és nemzetek bölcsőjénél és reggeli áldását adta rájuk. De ott állt sok nemzet koporsójánál is és esti áldással búcsúzott tőlük. Ám ő maga megmarad a világ végéig. „*Portae inferi non praevalebunt adversus eam . . .*" „A pokol kapui nem vesznek erőt rajta" (Mt 16, 18).

Mi a katolikus Egyház titka!

– *A pénz és vagyon?* – A nagy egyházi vagyonok szerte a világon megszűntek, de megmaradt az Egyház.

– *Talán közjogi szerepe a társadalomban?* Valamikor a királyi tanácsban, később a törvényhozásban nagy szerepük volt a főpapoknak, közjogi méltóság illette meg őket. Ez is megszűnt: de megmaradt az Egyház.

– *Talán a kultúra ápolása?* A tudományok művelése, az iskolák, az egyetemek felállítása, a művészet ápolása, a beteggondozás, a szegényügy a középkorban mind-mind az Egyház feladata volt. Mennyi fehér lap lenne a kultúra történetében az Egyház nélkül! A festészetet, a szobrászatot, az építészetet, a zenét mind az Egyház ihlette évszázadokon át. – Ezek is kiestek kezéből ,– de megmaradt az Egyház. Mi hát az Egyház titka? Az Egyház titka: *a benne élő Szentlélek. Ez vezeti, irányítja* és megőrzi minden tévedéstől. Sziklán áll . . .!

Most divatos dolog az Egyházat kritizálni.

A pesszimisták (sötétenlátók) szinte vészharangot kongatnak az Egyház és vallás fölött. Azt mondják *krízisbe* jutott az Egyház. A természettudomány szinte felmérhetetlen fejlődésében úgy látják, mintha fölöslegessé vált volna. Azt vélik, hogy az Egyház – mint megtört, idejét múlt aggastyán – a sír felé ballag . . .

Nem testvérek! Ez a diagnózis teljesen *téves!* Tagadhatatlan, a vihar megtépte a zsinat utáni Egyház kétezeréves fáját is. A pozitivizmus, a racionalizmus, a szekularizmus, az evilági gondolkodás sokaknak a tekintetét az égről a földre irányította. Ennek eredményét nap mint nap fájdalmasan tapasztaljuk. *Megcsappant világviszonylatban is a templomjárók száma és az aktív katolikusok serege.* Mondjátok csak, a ti falutokban hányan járnak templomba? Fiatalok és férfiak, hányan? Ugye kevesen... Miért? A vallásos oktatás, a hitoktatás a világon szinte mindenütt csökkenő tendenciát mutat. Sok szülő emberi tekintetből nem iratja be gyermekét hittanra és nem küldi el templomi keresztény oktatásra sem. Miért? Csodálkozunk akkor, ha a fiatalság vallás nélkül nő fel?

Az egyházi házasság sok helyütt elvesztette szentségi jellegét. Nem „holtomiglan-holtáiglan" kötik a házasságot, hanem, „úntomiglan-úntáiglan".

A sarjadzó élet elvesztése miatt számtalan jajkiáltás sír fel a meg nem született gyermekek ajkáról... Miért?

Egyesek szemére vetik az Egyháznak, hogy milyen sok benne *az emberi gyarlóság*, a sok folt, szenny és szeplő. Mennyi hiba, bűn, intrika, mennyi önzés és igazságtalanság Krisztus Egyházában is! Erre *Damiáni Szent Péter* adja meg a választ, aki a vallumbrosai szerzeteseknek, akik felháborodtak a XI. században tapasztalt, nagyon is valóságos visszaéléseken, így szólt: „Aki szent akar lenni, az mindenekelőtt *önmagában* szentelődjék meg Isten színe előtt és *ne legyen fennhéjázó* gyöngébb testvéreivel szemben".

Az egyháztörténelemben hasonló szomorú, fájdalmas események máskor is előfordultak. Ne aggódjunk, ha ősszel a hervadt, fonnyadt falevelek és száraz gallyak lehullanak az Egyház törzséről. Tavasszal új hajtások nőnek majd rajta...!

De észre kell azt is vennünk, hogy a *megújulás jelei már most is* mutatkoznak. Ha a világegyház életét nézzük, nagyszerű jelenségeket tapasztalunk. Külföldön az egyházi kérdésekkel foglalkozó könyvek, folyóiratok, újságok hegyei meredtek a könyvkereskedésekben a látogatók elé. A liturgia is mozgásban van... A régi formák helyett új formák törnek maguknak utat. Ez mind az Egyház életét tükrözi...

Vannak biztató jelek másfelé is. Testvérek, szerte a világon panaszkodnak az ifjúság különc magatartása, szokatlan féktelen-

sége miatt, amely nem ismer maga felett sem szülői, sem más tekintélyt. Tudjátok, hogy ez az ifjúság külföldön, főleg Amerikában mit csinál?

Ez az ifjúság, amely a szekszuális raffinéria minden örömét fenékig kiürítette és megcsömörlött, az az ifjúság, amely a kábítószerek bódító hatásából kiábrándult . . . tudjátok, hol keresi a fényt és a világosságot? – *Jézusnál!* Nem templomban, nem egyházi szervezetben, hanem egy sajátos, úgynevezett Jézus-mozgalomban. Itt keresik ezerszámra a *személyes* kapcsolatot Jézussal. Szeretetre vágyódnak! Arra, hogy komolyan vegyék őket, s éppen ezért a Jézus-mozgalomban így köszöntik egymást: „*Jézus szeret téged*". A belépő nyilatkozatukban pedig, amelyet mindenki aláír, ez áll: „*Világos előttem, hogy bűnös vagyok*, hogy Krisztus bűneimért meghalt, ezért meg vagyok győződve, hogy ő az Üdvözítőm, s abban bízom, hogy minden bűnömet megbocsátja, szívemet megújítja és megadja az örök életet. Örülök, hogy aláírásommal mint Üdvözítőmet megvallhatom". – Kell ennél szebb hitvallás?

Kedves Testvérek!

Nem érdekes, hogy a bolyongó ifjúság kezdi megtalálni a Fényt és mint a napraforgó, Jézus felé fordul? Talán öntudatlanul is . . . Miért? Mert igényli azt a szeretetet, amelyet sehol másutt nem talál és azt a megváltást, amelyet senkitől nem remélhet. Azt mutatja-e ez, hogy a vallás, a Krisztus-hit, a kereszténység a haldoklás útjára lépett? Vagy inkább azt, hogy egy újabb *reneszánsz*, megújulás előtt áll . . .?

Mi azonban kedves Testvérek, akik itt vagyunk a szeretet egységében, tisztelettel, szeretettel és csodálkozással tekintsünk Pünkösd napján Édesanyánkra, a Katolikus Egyházra, a Szentlélek mátkájára. – Kedves szokás, hogy szüleinknek, szeretteinknek születésnapjukon virágot adunk át. Most tegyünk egy szál pünkösdi rózsát Édesanyánk, az Egyház lába elé, legalább lélekben. Csókoljuk meg forró szeretettel áldó kezét, amely zsenge ifjúságunktól fogva vezet, felemel, vígasztal és erősít minket. Szentségeivel pedig végigkíséri életünket. – *Mindig velünk van!* Öleljük magunkhoz és mondjuk szívből: *Édes jó Anyám*, bocsáss meg, hogy annyiszor megbántottalak! Bocsáss meg, hogy annyiszor szégyenkeztem az évezredek folyamán reád tapadt foltok miatt. Most

látom igazán, hogy édesanyai szíved mindig megújul, örökké fiatal, modern és vonzó marad!

Megigérem születésnapodon, hogy ezután örömöd az én örömöm, bánatod az én bánatom, szenvedésed az én szenvedésem és dicsőséged az én dicsőségem lesz.

III. Kedves Testvérek! Pünkösd nemcsak a múlt szép emléke, hanem mai *élő valóság is*. A Szentlélek most is hat és működik az egyes emberek lelkében is. Most is vannak karizmatikus lelkek. Ahol jó talajra talál, ahol az akarat nem ellenkezik a Szentlélek sugallatával, az ilyen lelkeket megtermékenyíti, isteni szeretetével felmelegíti, új életet teremt bennük. Csak a kemény, a makacs, a gőgös, a hideg szíveket hagyja érintetlenül.

Kedves Testvérek! Hozzánk is szól a pünkösdi Lélek, csak higyjünk benne. Legyen fülünk a hallásra. Különféle módon szól hozzánk: Hol a lelkiismeret benső, alig hallható suttogásában, – hol a szerencse és jólét napsugaras szakában, – hol a betegség, szenvedés zúgó, fertelmes viharában, – hol a sírok csendes figyelmeztetésében szól hozzánk . . .

Kedves Híveim! Beszédem végéhez értem. Tudom, hogy a hatalmas egyházmegye egyes községeiből pünkösdi gyertyát hoztatok ide. Miért? Azért, hogy azokból négy hatalmas hűséggyertyát öntessünk, amely itt világít majd az egység és hűség oltárán. Az első gyertyára ezt írom: *Hűség Jézushoz*, aki Megváltónk, Urunk és Istenünk. A második gyertyára ezt vésem: *Hűség Máriához*, a Magyarok Nagyasszonyához. A harmadikra ezt írom: *Hűség Szentatyánkhoz*, a mindenkori pápához, aki forrón imádkozik, küzd az emberiség békéjéért. A negyedik gyertyára ezt vésem: *Hűség a hazához*, amelynek dolgos fiai akarunk lenni.

Kedves Híveim! Most arra kérlek benneteket, hogy vigyétek haza magatokkal a négyes hűség pünkösdi tüzét. Gyújtsátok lángra otthon a négy gyertyát a plébániai templomban és minden családban. Ez a négyes hűség *éljen* bennünk mindig! Ez a négyes hűség *égjen* bennünk mindig!

II.

Három harangszónak van különös varázsa az egyházi év folyamán. *A karácsonyi* éjféli harangszó a hideg, fagyos tél ellenére is

különös melegséggel tölti el az ember lelkét. Krisztus feltámadását hirdető *húsvéti* diadalmas harangszó pedig szokatlan örömre gyullasztja a szívünket. A harmadik: a *pünkösdi* harangszó, a Szentlélek eljövetelét, az Egyház születésnapját hirdeti nekünk. Nem tudom miért, de nekem ez a harmadik harangszó különösen szívemhez szól.[1]

Testvérek! Krisztus Urunk feltámadása után 40 napig az apostolok társaságában maradt. Tanítja, bátorítja őket, Küldetést ad nekik és előkészíti őket a fájdalmas búcsúzásra. Megígéri nekik, hogy nem hagyja őket árván, elküldi a Vígasztalót, a Szentlelket. Mégis féltek. Jeruzsálemben, az utolsó vacsora termében félénken összebújtak. Velük volt a Szűzanya is. Állhatatosan imádkoztak. De mi történik a 10. napon? Egyszerre csak szélvihar támad, amely betölti az egész házat. Tüzes nyelvek alakjában leszáll rájuk a Szentlélek. És mi a hatása? A bátortalan, gyenge apostolokból bátor hősök lesznek. Szent Péter apostol kiáll a nép elé és hirdeti Krisztust, a Felfeszítettet a különböző tájakról összesereglett népnek, akik mind a saját nyelvükön hallották őket. A nép az apostoloknak felteszi a kérdést: mit tegyünk testvérek? Péter apostol feleli: tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjetek meg.

Ime itt megjelenik az első egyház! Ott van a fő: Péter apostol, az első pápa. Ott vannak az apostolok és ott vannak az első hívő közösség tagjai, akik megkeresztelkedtek az első Pünkösd idején, – háromezren.

Mi is az Egyház tulajdonképpen? Azoknak a híveknek a *társasága*, akik a római pápa főssége alatt állnak, ugyanazt a hitet vallják, ugyanazokkal a szentségekkel élnek. Isten népe, a pápa, a püspökök és papok és hívek milliói *együtt* alkotják az Egyházat.

1. Az első pünkösd napján már megjelenik a *tanító Egyház*. Ott van elsősorban Szent Péter, az első pápa. Ő áll ki, ő beszél a néphez. S miért éppen ő? Azért, mert a Szentlélek világosságában immár látja, hogy mi a feladata. Most megvalósul az Úrnak ama kijelentése: „a Szentlélek majd eszetekbe juttat mindent, amiket mondottam nektek". Mindent! Azt is eszébe juttatta Szent Péternek, hogy „Te szikla vagy és én erre a sziklára építem Anyaszentegyházamat és a pokol kapui sem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyek országa kulcsait. Bármit megkötsz a földön, meg lesz

[1] Elhangzott a váci székesegyházban 1979 Pünkösdjén.

kötve a mennyben is, és bármit feloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyben is" (Mt 16, 18). Szent Péter most döbbent rá ezeknek a szavaknak roppant jelentőségére. Igen, én vagyok a *szikla* s rajtam épül az Egyház. Nekem kell lennem a rettenthetetlennek, a mindig hűségesnek, a mindig kiállónak . . . Nekem! Mert én vagyok a szikla!

Eszébe jut, az is hogy háromszori tagadása után hogyan igérte meg Mesterének háromszor, hogy *szereti* őt és hogy szeretni fogja őt. Hogyan igérte, hogyan fogadta! Hogyan jelentette ki: „Uram te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged", hidd el már nekem, hogy szeretlek . . . Hidd el, s ne feledd el, hogy szeretlek . . . S most, a pünkösd ihletében már tudja is, mit fog tenni, mit fog cselekedni, hogy legeltesse a bárányokat. Már megszólal ajkán a hitvalló szózat: „A názáreti Jézust, akit ti megöltetek, Isten feltámasztotta, Urrá (= Adonai) és Megváltóvá tette . . ." Szava mindig tüzesebb . . . Leolvadnak róla a félelem gátlásai. Feloldódik bizonytalan nyelve. Megerősödik hangja ércessé, zengővé válik. S szózatát hallják számosan, akik ott vannak. Mintha újabb pünkösdi vihar szólalna meg szavában, hangjában . . . Már nem érzi, hogy beszél, a hallgatóság már nem gondol arra, hol van, már elkapta őket, mint sodródó faleveleket, a pünkösdi vihar, az igazság, a reménység, a boldogság vihara. Szónok és hallgatók, megfeledkeznek magukról, úsznak ebben a szélvészben, az igazság, a szépség e pünkösdi viharában . . .

2. Péteren kívül *ott vannak az apostolok*. Ott voltak, részesei voltak a Szentlélek kiáradásának. Részesei az igehirdetésnek, részesei a nyelv-csodának. Mert az ő szavuk, az ő hangjuk szólal meg úgy, hogy mindenki saját nyelvén hallja szólni őket. Nem kételkedik már Tamás, nem kicsinyeskedik Fülöp, nem aggályoskodik Bertalan. Boldog örömmel hirdetik Krisztus feltámadását, mely számunkra örök elkötelezettség, hiszen tudják, Pünkösd tüze s fénye eszükbe juttatja, hogy nekik is mondta Krisztus: „*menjetek az egész világra, s hirdessétek az evangéliumot* minden teremtménynek . . ." Jól tudják, hogy ez számukra a háznak és hazának elhagyását jelenti.

Ez tehát az Egyház, s ez a hierarchia, mely bemutatkozik az első Pünkösd napján. Ezt találjuk meg ma is az Egyházban. Az Egyház *apostoli*, a Lélek tüzében született. Azóta viszi magával

ezt a tüzet, s ez a tűz soha, de soha el nem alszik. Ennek a tűznek mindig égnie és magasan lobognia kell!

Szent Péter utóda, a pápa ma is kormányozza Krisztus szent Egyházát. Ma sem szűnik meg tanúságot tenni Krisztus feltámadása mellett. Ma is bátran hangzik ajkán az Úr üzenete. Beutazza a világot. Még egyetlen pápa sem utazott ennyit, mint ez a pápa. Mint Szent Péter, ő is sokszor gondol azokra a felséges és rettenetes szavakra, melyek neki is szólnak: „Te Péter vagy, te szikla vagy . . . Tu es Petrus . . .” Derűsen hordozza a kormányzás nagy terhét, hiszen Krisztus imája őt is megerősíti. Rendíthetetlen hittel áll II. János Pál pápa, Szentatyánk az Egyház hajójának kormányrúdjánál, Szent Péter sziklája és irányítja az Egyházat. Manapság tízezrek és százezrek zarándokolnak Rómába, hogy lássák a pápát... szavát hallják és áldását vegyék. Gyakran szól is hozzánk. Ma már a világ felfigyel szavára, a rádión keresztül, a TV kameráin vagy a sajtó hasábjain. Tanításában, akárcsak Szent Péterében, megszólal az örök krisztusi ige. Szentatyánk szavai különlegesen is megvalósítják azt, amit Krisztus kívánt Szent Pétertől: szeretsz-e engem? A pápa szereti híveit. Minden szavában a türelmes jópásztori szeretet nyilatkozik meg...

Kedves Testvérek! A pápák között voltak főnemesek, de voltak szegénysorból származók is. XIV. Benedek pápa szegény pásztornak a fia, VII. Gergely pápa apja ács, X. Pius-é községi levélkihordó, János pápáé pedig földműves. A mostani Szentatyát is csodálatos ragaszkodással, lelkesedéssel veszik körül. Amikor a Szentatya megérkezésekor felzúg a hatalmas tapsvihar, akkor és ott érzi az ember igazán mit jelent katolikusnak lenni . . .

A Szentlélek ma is irányítja a pápát és az Egyházat. Itt van közöttünk. Ajándékait a keresztségben és bérmálásban különösképpen is lelkünkbe fogadtuk. Ő indította el a karizmatikus mozgalmat. A Lélek ereje ma is tüzesít és nagy tömegeket toboroz az új Pünkösd zászlaja alá. Ne feledjük, intézményes és karizmatikus Egyház egy és ugyanaz! De újabban hódít a pünkösdi katolikus mozgalom.

3. *Kedves Testvérek! Szeressük ezt az Egyházat!*

Az Egyház jó anya, azért mondjuk Anyaszentegyháznak. Veled van, Testvér, a bölcsőtől a sírig. Védi, óvja, vezeti lelkedet.

Alighogy megszülettél, a keresztség vizében tisztára mosta lelkedet, új nevet adott és védőszentet rendelt melléd. Később, amikor megismerted a bűnt és zavarossá váltak ragyogó tiszta szemeid, megbocsátott és *felemel a bűnbánat szentségében* és táplál a mennyei eledellel az Oltáriszentségben. Amikor serdülőkorban hitveszély fenyeget . . ., *megerősít a bérmálás szentségében.* Amikor eljön az idő, hogy búcsút mondasz a szülői háznak, hogy új fészket rakjál szíved választottjával, megáldja házasságodat. Amikor eljön számodra az utolsó óra és olyan kicsire zsugorodik össze a nagy világ, *megerősít a betegek kenetével,* letörli homlokodról a verejtéket, mint jó anya, megvigasztal és átsegít a halál sötét kapuján Isten színelátására. Majd megáldja a sírt, nyugvóhelyedet a boldog feltámadásig. *Ime, az Egyház velünk van a bölcsőtől a sírig!*

De az Egyház – kedves Hívek – gondoskodik az ember *testi* életéről is. Ki volt az, aki a múlt század 90-es éveiben felemelte szavát a munkásság érdekében? A katolikus egyház! XIII. Leó pápa „Rerum novarum" (1891) és XI. Pius „Quadragesimo anno (1931) kezdetű körlevele a dolgozók érdekében emel szót. Ugyanezt folytatja XXIII. János „Mater et magistra" (1961) és „Pacem in terris" (1963) nagyszerű körleveleivel. Ez utóbbi a béke Magna Charta-ja. Vagy itt van VI. Pál „Populorum progressio", a népek fejlődéséről szóló iránymutató korszakalkotó körlevele! . . .

Az Egyház jelképe az a bárka, amelyet a galileai tengeren a hullámok dobáltak. Verheti zápor és zivatar, hányhatják a hullámok és a szélvész ereje. Inoghat, recseghet, utasait megszállhatja a félelem és a rettegés, de maga a bárka, az Egyház fennmarad a világ végezetéig . . . Az Úr megígérte: „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig" (Mt 28, 20).

Hány ország és nép tűnt le, melyről azt hitték, örökre megmarad? Hunok, avarok, kelták, gótok . . . hol vagytok? Hány ország keletkezett az Egyház alapítása óta, amelynek bölcsőjénél ott állott, s amelynek sírjába tekintett. Csak a két világháború között hány trón omlott össze? Csak a pápa trónja nem inog meg egy szikrányit sem! . . .

Kedves Testvérek! Legyünk büszkék arra, hogy a 2000 éves Egyháznak gyermekei lehetünk. Szeressük és becsüljük meg az Egyházat. Becsüljük meg hitünk tanítóit, a pápát, a püspököket

és a papokat, amint első Pünkösd napján megtették az első keresztények.

Mi jellemezte az első kereszténveket az első pünkösd napján? Elsősorban *az erős hit.* Péter apostol tanítása nyomán hittek Jézusban. „Mert szegénynek drága kincs a hit, tűrni s remélni megtanít, s néki míg a sír rá nem lehel, mindig tűrni, s remélni kell". (Arany J.) Ezt a hitet, őseink hitét adjuk át gyermekeinknek és unokáinknak. A gyermekekért, a fiatalokért valaki felelős! A szülők feladata és szent kötelessége, hogy a gyermekek hitét ápolják és gondozzák. Édesapa, megszenteled-e a vasárnapot? Egyházközségi tanácstag, minden vasárnap szentmisét hallgatsz-e? Édesanya, törődöl-e gyermeked lelkével? Megy-e veled szentmisére? Kedves szülők, imádkoztok-e otthon együtt a családdal? Imádkozni kell a hit kegyelméért is. Az életben különböző arcokkal találkozunk, vannak haragvó arcok, vannak irígy arcok, vannak szenvedélyektől kiélt arcok. Legszebb az ember arca akkor, amikor imádkozik.

Az első, amit kérek; vigyétek haza az élő hitnek a lángját. Nyilvánuljon ez meg cselekedetekben is, elsősorban *az imádságban.* Másodszor az első pünkösdi kereszténységnél megtaláljuk a *szeretetet,* mely Istent közel hozza hozzánk, hiszen Isten a Szeretet. Isten szívének dobbanását érezzük az igazán önzetlen szeretetben! Az első keresztények között nem volt szegény, elhagyatott vagy nyomorult. A *szeretet* gyógyító balzsama enyhítette a szegénység sebeit, az elhagyatottság sebeit, a botlások bénaságát. Az első Pünkösd nemcsak ajtót és ablakot nyitott, hanem *szíveket* is! . . . Olyan szépen mondja a költő: „Nagyobb kincs a földön nincs a szeretetnél. | Ha csak egy könnyet is egyszer letöröltél, | édesebb öröm az minden más örömnél. | Ha csak egy könnyet is egyszer letöröltél, | mikor rá se gondolsz, mikor nem is várnád, | Isten két kezéből ezer áldás vár rád" (Pósa Lajos, A szeretet . . .).

Kedves Testvérek, második búcsúfiának vigyétek haza ezt az önzetlen felebaráti szeretetet!

Az első Pünkösd nem múlt el. A Pünkösd állandó! A Szentlélek veletek marad és bennetek lészen. Itt marad a Szentlélek közöttünk és velünk! . . . Itt van a Szentlélek az áhitatos imában. Itt van a szentmisében. Itt van szívünk mélyén, ha a kegyelem állapotában vagyunk.

Kedves Testvérek, most Pünkösd szent ünnepén különös áldásomat küldöm az otthonmaradt gyermekeknek, édesanyáknak, öregeknek és betegeknek. Gyújtsátok meg szívükben a hit lángját és a szeretet tüzét. Befejezésképpen imádkozzunk a Szentlélek hét ajándékáért:

Máriával együtt kérünk
Szentlelkedet küldd el nékünk,
Rajtunk leszen majd az Úr Lelke,
A *bölcsesség* és *értelem* Lelke.

Máriával együtt kérünk,
Szentlelkedet küldd el nékünk,
Rajtunk leszen majd az Úr Lelke,
A *tanács* és az *erősség* Lelke.

Máriával együtt kérünk,
Szentlelkedet küldd el nékünk,
Rajtunk leszen majd az Úr Lelke,
A *tudás* és a *jámborság* Lelke.

Máriával együtt kérünk,
Szentlelkedet küldd el nékünk,
Rajtunk leszen majd az Úr Lelke,
És eltölt az *Úr félelmének* Lelke.

III.

Kedves Testvérek!

Az Úr mennybemenetele után, az utolsó vacsora termében, Jeruzsálemben látjuk a félénk apostolokat a Szűzanyával és a szent asszonyokkal együtt. Bezárkóztak, mert féltek, hogy az Úr mennybemenetele után nehéz sors vár rájuk. A tizedik napra csoda történik. Zúgó szél támad, és tüzes nyelvek képében leszállott rájuk a Szentlélek. Egyszerre megbátorodtak. Rendületlen bátorsággal hirdetik Krisztust és a sokféle nép mind a maga nyelvén hallja őket szólani. Sokan megkeresztelkedtek.

1. *Mit jelentenek a tüzes nyelvek?*

A tüzes nyelvek sokat mondanak nekünk. A tűznek három jellegzetes tulajdonsága van. A tűz világít, megtisztít és melegít.

A tűz világít.

A Szentlélek tüze megvilágosítja értelmünket, hogy felismerjük az igazságot, mi az élet célja, honnan jövünk, hová tartunk. Annyi vélemény, annyi „izmus" van a világon!... Ki tud itt igazán tájékozódni? A Szentlélek.

A Szentlélek tüze *megtisztítja* szívünket a gonosz vágyaktól és bűnös szenvedélyektől.

A Szentlélek tüze *átmelegíti*, megforrósítja szívünket, hogy szeretettel legyünk egymás iránt: szülő és gyermek, férj és feleség, unoka és nagyszülő, lelkipásztor és hívek.

2. *Az Egyház születésnapja.*

Első Pünkösd napján lépett az Egyház a világ színpadára. Akkor még kis közösség volt, ma hétszázkilencven millió a katolikusok száma. Legyünk büszkék rá! Mi az Egyház? Egy hatalmas közösség, egy csodálatos társaság, amelynek láthatatlan feje Krisztus, látható feje pedig a római Pápa. Vezetői a több mint kétezerötszáz püspök és több mint százezer pap. Tagjai ti vagytok, kedves Hívek!

Minden vasárnap elimádkozzuk a *Hiszekegyet*. „Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban." *Egy* az Egyház! Krisztusnak *egyetlen* igaz egyháza van. Sajnos, szétszakadt a történelem folyamán. Imádkozzunk a keresztények egységéért!

Szent ez az Egyház! Bár a történelem folyamán sok szeplő tapadt tagjai arcára. Van sok hiba, tökéletlenség ma is és lesz mindig, mert megvan az Egyháznak emberi arca is. Ezen ne csodálkozzunk! Vannak olyan papjai is, akik elhagyják hivatásukat, leteszik a reverendát, de a papi jelleget nem mossa le róluk senki és semmi! (Vannak házasságukhoz hűtlen házastársak is akik bár elválnak, mégis egymáshoz tartoznak!)

Apostoli az Egyház! Visszamegy egészen az apostolokig. Igaz, kétezer éves, de azért mégis mindig *fiatal* marad!

Legyünk büszkék, hogy ennek a szent Egyháznak vagyunk tagjai! Ez az Egyház az átmeneti belső és külső feszültségek ellenére is, szilárd! Fennáll a világ végéig: mert örök!

A római Szent Péter Bazilika gyönyörű kupoláján kétméteres betűkkel ez van felírva: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalebunt adversus eam". „Te Péter vagy, azaz kőszikla, és erre a sziklára építem egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta . . ."

Az Egyház ott állt népek és nemzetek bölcsőjénél, és reggeli áldását adta rájuk. Hol vannak a hatalmas Asszír és Babilon birodalmak, vagy hol van a még hatalmasabb római birodalom? Hol van Napóleon világuralma? Csak a történelem könyvéből tanulunk róla. De az Egyház, amely megkeresztelte a barbár népeket, a keleti és nyugati gótokat, amely látta a virágzó középkort, átélte a reneszánszt, a humanizmust, a liberalizmust, a felvilágosultságot, a modernizmust, – ma is él és élni fog, amíg ember él a Földön! A Szentévben nyolc millió ember zarándokolt Rómába. Az Egyház területe az egész világ! . . .

Kedves Testvérek, milyen tagjai vagyunk mi az Egyháznak? Erős-e hitünk? Akik itt vagytok, vigyétek majd haza a Szentlélek tüzét és a szent katolikus hitet.

Katolikusnak lenni nagy felelősséget jelent. „A hit cselekedet nélkül holt." (Jak 2,7) „Nem mind, aki mondja, Uram Uram, megy be mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát *cselekszi*, az megy be mennyek országába". (Mt 7, 21). Gyakorolom-e a hitemet? Gyónok-e, áldozok-e, imádkozom-e? Isten tízparancsát megtartom-e? Gyermekeim, unokáim vallásos neveléséről gondoskodom-e? Minden községben meg van engedve törvényesen az iskolai mellett, a templomi hitoktatás is. Elküldöm-e gyermekemet vagy unokáimat? Vagy pedig nem törődöm vele? Vigyázzatok, hogy ne csalatkozzatok! „Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs!"

Mit visztek haza most a pünkösdi szentbeszédből? Azt, hogy a hit fáklyáját odaadom gyermekeim és unokáim kezébe . . . Otthon megtanítom őket imádkozni, elküldöm őket hitoktatásra és számonkérem mit tanultak. Ez a legnagyobb ajándék, Testvérek amit adni tudtok gyermekeiteknek. Nem a kerékpár, nem az óra, nem az autó, hanem a szent vallásos meggyőződés, a legnagyobb ajándék, ami örömöt és békét ad a nyugtalan emberi szívnek.

Veni Sancte Spiritus? Jöjj Szentlélek és tégy minket is bátor, hitvalló keresztény hívekké! . . .

A JÉZUS SZIVE TISZTELET TEOLÓGIAI ALAPJAI

I.

A katolikus Egyháznak még a közelmúltban is egyik legvirágzóbb kultusza a Jézus Szíve-tisztelet volt. Abban a formában, ahogy most gyakorolják, nincs még háromszázéves. Egy szent francia apáca, Alacoque Szent Margit látomásain alapul. A mai, az u. n. haladó teológia bizonyos tartózkodással beszél erről a kultuszról. Azért jó megvizsgálni e kultusz teológiai alapjait.

Nemrég egy nemkatolikus lelkész ilyféleképp évődött egy katolikus pappal: „Minek tisztelitek ti katolikusok Jézusnak a „szívét"? Miért nem a kezét vagy a lábát. Éppen olyan jogon tisztelhetnétek ezt is, mint a Megváltó szívét". Ez a teljes megnemértésnek a hangja.

Aki nem elfogultsággal közelít ehhez a finom hitéleti problémához, első pillanatra is látja, hogy amikor Jézus Szívéről és Jézus Szíve tiszteletéről beszélünk, *nem egyszerűen egy testrészt* választunk különösebb tisztelet tárgyául. Az Istenséggel csodálatosképpen egyesült testnek ugyan minden igazi alkatrésze, tehát a kéz, a láb is s hasonlóképp a vér is imádásunk tárgyát alkotja, nem ugyan önmagánál fogva, hanem az *Istenség* szempontjából, amely magához emelte.

Azonban azt is érzi mindenki, hogy mikor a „szívről" nem anatómiai, hanem általános értelemben beszélünk, mást értünk e szón, mint egyszerű testrészt, mint egy izomdarabot, mint a vérkeringés hajtószervét. A „szív" kifejezéssel gyakran egyenesen a személyiséget jelöljük meg, különös tekintettel a személy lelkiségére, érzelmi, gondolati és akarati világára, legbensőbb jellemére. Ha valakiről azt mondjuk, hogy „jó szívű", „nagy szívű", „kemény szívű", „szívtelen", stb., ezzel egyéniségének bizonyos belső jellemvonásait és *szándékainak mélyebb rugóját* igyekszünk

megjelölni. *Mikor tehát Jézus Szívéről beszélünk, ezen a szón magát Jézus Krisztust értjük mint személyiséget.*

Ha ebből a szemszögből nézzük a Jézus Szíve-tiszteletet, akkor az, mint *az evangéliumi Krisztus-kép legmélyebb megértése* s a Krisztustisztelet és evangéliumi vallásosság legszebb kivirágzásaként bontakozik ki.

Nem állunk meg puszta imádásánál és hódolatnál Krisztus iránt. Nem vizsgáljuk pusztán Jézus kilétét, jótéteményeit, megváltói művét, tanításait, parancsait és intézményeit, hanem iparkodunk mindenekfelett bepillantani azokba a *titokzatos mélységekbe* amelyekből Krisztusnak hozzánk való szeretete és megváltói működése fakadt. Azaz: ha megkíséreljük bepillantani az Emberfia *szívébe*, érzelmeinek és szándékainak mélyére. Ekkor rádöbbenünk határtalan nagylelkűségére, izzó szeretetére teremtményei iránt és végtelenül leereszkedő részvétteljes irgalmára velünk szemben. Ezen a fokon, ha a Jézus Szíve gondolatát megértjük, a művelt ember éppúgy, mint az egyszerű, a felnőtt éppúgy, mint az ifjú vagy a gyermek, nem pusztán *parancsokat* lát és hittételeket hall, Jézusban nem csupán az Istent, a parancsolót, a bírót, a törvényhozót látja, hanem a végtelen szeretet megnyilatkozását.

Ki tagadja, hogy az így felfogott lelki élet, azaz *a Jézus Szíve-tisztelet a vallásosságnak legértékesebb gyakorlása* és az evangéliumi kereszténység legszebb kivirágzása a lelkekben?

Nem lehet szó azért többé a Jézus Szíve-tiszteletben szentimentalizmusról vagy a Krisztus képének a gyengeség irányában való egyoldalú eltorzításáról. A Szent Szív érzelmi és lelki világába behatolni teljesen csak úgy lehet, ha az ember a szeretet mellett az igazságosságot, az irgalom mellett a szentséget, a részvét mellett az erkölcsi szilárdságot is figyelembe veszi. A Szent Szív az „*igazságosság és szeretet tárháza*". Mindkettőé egyformán!

Jézus maga is már az Evangéliumban említést tesz saját szívéről. Az egyetlen erre vonatkozó kijelentése közismert: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű" (Mt 11, 29). Tehát már ő maga is, noha burkoltan, *saját szívének tanulmányozására szólította fel követőit.* Ennek megfelelően a Jézus Szíve-tisztelet alapgondolatait ott találjuk Szent Pál, Szent Ágoston s a nagy egyházírók és szentek írásaiban, egészen Szalézi Szent Ferencig, aki még Alacoque Szent Margit előtt írt Jézus Szívéről.

Hajnal Mátyás magyar jezsuita író (+ 1644) szintén Szent Margit előtt írt Jézus Szívéről.

Alacoque Szent Margitnál bőven megvan minden biztosíték arra nézve, hogy *egészen különös gondviselés irányítása alatt* kellett állnia, amikor a Jézus Szíve-látomásokat „látta". Mert ha „gyümölcséről ismerjük meg a fát", a Jézus Szíve-tisztelet gyümölcsei kétségtelenül oly szentek, hogy magán a tisztelet eredetén is feltétlenül ott kellett ragyognia a természetfeletti erő kiáradásának.

II.

Korunk racionalizmusa, mely mindent kritizál, mindent megkérdőjelez, hideggé, kimértté, hűvössé teszi vallási életünket is. Pedig nemcsak értelmünkkel, hanem érzelmünkkel is bele kell kapaszkodnunk a láthatatlan világ valóságába! Több devocióra, elmélyedésre, áhítatra, önátadásra, több mélységre szomjazik az ember lelke. Ezt szolgálja nem kis mértékben a Jézus Szíve tisztelet.

1. *A „szív" messzire lát.*

A francia költő Antoine de Saint-Exupéry, akinek A kis herceg c. bölcs mesét köszönhetjük, a könyv egyik helyén ezt mondja: „Csak a szívvel lát igazán jól az ember. A lényeg a szemek számára láthatatlan".

A Biblia szerint a szív nem szentimentális fogalom, hanem az ember legbensőbb, legmélyebb egyéniségét jelzi, ahol a lélek erői, az értelem, az akarat, az érzelem még együtt van. A Szentírás szerint a bölcsesség széke a szívben van. A Zsoltáros pedig a „szív gondolatairól" beszél.

„Le coeur a ses raisons, que le raison ne connait pas" – „A szív mélységeit az ész nem tudja igazán átfogni" – írja *Pascal.*

A szív tulajdonképpen az *egész* embert jellemzi. A jó embert jó szívűnek, meleg szívűnek mondjuk, a rosszat, a gonoszt pedig keményszívűnek, vagy egyenesen szívtelennek nevezzük.

2. *Jézus Szíve a szeretet tűzhelye.*

1. Június hónapját már régóta különösképpen Jézus Szívének szenteli az Egyház, mint ahogy májust a Boldogságos Szűzanyának. Miért? Mert a Jézus Szíve tiszteletet ajánlja elsősorban az evangélium szelleme, amely a farizeusok külsőségesen rituális vallásosságával szemben meghirdeti a „szív vallásosságát". „Boldogok a tisztaszívűek» (Mt 5, 8). „Ez a nép ajkával tisztel engem, de a szíve távol van tőlem" (Mt 15, 8). „Lélekben és igazságban kell imádni az Istent, mert maga az Isten is lélek" (Jn 4, 23).

A Jézus Szíve tiszteletet ajánlják a modern idők legnagyobb pápái: XIII. Leó, aki a századforduló alkalmával az egész emberiséget Jézus Szívének ajánlotta fel, XI. Pius, aki a „Miserentissimus Redemptor" kezdetű körlevelében foglalkozik behatóan ezzel az ájtatossággal (1928. május 8.), XII. Pius pápa pedig a „Haurietis aquas" körlevélben megírta a Jézus Szíve tisztelet eddigi legnagyobb szabású hivatalos dokumentumát (1956. május 15.).

Az Egyház a II. Vatikáni Zsinat után ráébredt arra, hogy a Jézus Szíve tisztelet lankadása milyen hátrányos a hitéletre. Ezért az olaszországi Pompeiben 1977. szeptember 22–27-ig *Nemzetközi Jézus Szíve Kongresszust* tartottak. Az előadók hangsúlyozták, hogy a modern korban is szükség van a Jézus Szíve tisztelet fellendítésére, hiszen abban a kereszténység lényege oly megkapóan nyer kifejezést. Erről *XI. Pius pápa* említett körlevelében így szól: „Jézus Szívében találjuk a vallásnak egész lényegét, a tökéletességre vezérlő elvet, amely az Úr Krisztus alapos megismerésére gyorsan elvezeti az elméket. Az Úrnak nagyobb szeretetére és tökéletesebb utánzására hathatósan indítja a lelkeket". *XII. Pius* pápa pedig így ír: „A Szent Szív-tisztelet, ha sajátos természetét nézzük, a legkimagaslóbb vallási aktus, sőt annyira kell értékelnünk, hogy a kereszténység legteljesebb gyakorlati megvallásának is kell tartanunk".

2. Most nézzük, melyek a leglényegesebb elemei és tulajdonságai a keresztény vallásnak, és hogyan jutnak ezek kifejezésre Jézus Szíve tiszteletében?

a) A kereszténység elsősorban a *megtestesülés* titkán alapuló vallás. Központjában Jézus Krisztus alakja áll, aki valóságos Isten

és valóságos ember egy személyben. Ha a kereszténységből elvesszük és tagadjuk a megtestesülés titkát, megszűnik kereszténység lenni. Akkor beszélhetünk Jézusról mint „szupersztárról", Jézusról mint vallási zseniről, vagy az emberi történelem egyik legnagyobb alakjáról, de nem beszélhetünk róla mint a világ Üdvözítőjéről és Megváltójáról.

Az Egyház hivatalos imájában, a Jézus Szíve litániában, kristálytisztán jut kifejezésre Jézusnak mind emberi, mind isteni természete. Jézus Szíve emberi szív, mert emberi módon születik, formálódik: „a Szűzanya méhében a Szentlélektől alkotott Szív"; emberi módon „lándzsával átdöfött szívként" hal meg a kereszten. De Jézus Szíve Istennek a Szíve is, mert „az Örök Atya Fiának szíve", „az Isten Igéjével lényegileg egyesített Szív", „akiben az istenség egész teljessége lakozik".

b) A kereszténység továbbá a *szeretet* vallása, mert „Isten a szeretet" (1 Jn 4, 16), aki tehát „szeretetben él, Istenben él" (uo.) De mi hirdeti legmegrázóbban Isten szeretetét, ha nem éppen Jézus Szíve, aki a legtökéletesebb „Biblia pauperum". Olyan könyv ez, amely egyetlen tanítást emel ki, egyetlen szóba tömörítve. Abba a szóba, amelyre a világon mindenütt gondolnak, ahol szívet mutatnak, szívet rajzolnak, vagy festenek és ez a szó: a s z e r e t e t. Ez a szív hirdeti, hogy Isten mindent odaadott az embernek és az emberért.

Jézus szeretete egy *embernek* a szeretete, egy testvérünk szeretete, aki e földön járt, mint mi. Aki megízlelte az emberi érzéseket, a szenvedéseket, és szorongásokat, saját szívünknek vágyait, amint a *II. Vatikáni Zsinat* mondja: „Ő az Isten Fia, valamiképpen minden emberrel egyesült, amikor testté (emberré) lett. Emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott, emberi akarattal cselekedett és emberi szívvel szeretett" (Gaudium et spes, nr. 22).

Jézus szeretete az *Isten* szeretete. A názáreti Jézusban az Isten lett emberré úgy, hogy Isten is maradt. Ki tudná elmondani a szuverén szeretet, az isteni szeretet, az önmagát az áldozatig ajándékozó szeretet nagyszerűségét? Jézusban Isten jósága, irgalmas hatalma szolgálatunkra áll. Minden külső dicsőség, vagy hatalmi megnyilvánulás nélkül, mély alázatban és bensőségben . . .

Jézus szeretete *egyetemes*, mindenkire ráterjed. Befolyásától senki sem mentes, hacsak valaki bűnnel nem zárja ki magát belőle. Isten számára nincsenek idegenek, nincsenek kiváltságosak. Mindenki kedves előtte, aki kinyílik a kegyelem ajándékának és ellene mond a rossznak, megtisztítva magát a bűntől. Jézus Szíve Isten mindenkit üdvözlő akaratának örök és vitathatatlan megnyilvánulása. „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek" (Lk 5, 32), mondta Jézus. Az Ő Szíve maradt nyomorúságunk menedéke, a megbocsátás biztonsága és minden kegyelem tiszta forrása.

c) Végül a kereszténység a *jóvátétel* és *engesztelés* vallása. „A közös engesztelésnek kötelességét az emberek kezdettől fogva elismerték és természetes hajlamból kifolyólag Istent nyilvános áldozatokkal engesztelték. De teremtett erő a bűnök kiengesztelésére nem volt elégséges, ha az emberi természet megváltására az Isten Fia nem vállalkozott volna" – írja *XI. Pius*: „Miserentissimus Redemptor" kezdetű körlevelében. – Jézus Szívében véres komolysággal áll előttünk ennek az engesztelő áldozatnak megrendítő nagysága. Ő „a vétkeinkért engesztelő áldozat". Ha ez a Szív viszontszeretetet vár és kér tőlünk, akkor ennek a viszontszeretetnek *engesztelő* szeretetnek kell lennie. Méltán mondja tehát ismét *XI. Pius pápa* az előbbi körlevélben: „Az engesztelés és jóvátétel szelleme mindig is egyik legfőbb eleme volt az Úr Jézus szentséges Szíve tiszteletének és semmi nem egyezik jobban annak eredetével és természetével".

Nekünk is oda kell ezért adnunk mindent és Jézus Szívén keresztül neki kell magunkat szentelnünk. Éppen ez a Jézus Szívének való odaadás (consecratio) az ún. „fölajánlási ájtatosság" (oblatio) az, amit *XII. Pius* a „Haurietis" kezdetű körlevelében a legkimagaslóbb vallási aktusnak nevez.

E nagy Jézus Szíve tisztelő pápák nyomdokaiba lépve szeretettel szítsuk fel újból a Jézus Szíve tiszteletnek már-már hamvadó lángjait. Évről évre nagy fénnyel ünnepeljük meg Jézus Szíve ünnepét, amint azt annakidején XI. Pius pápa elrendelte. Végezzük el ezen a napon XIII. Leó pápa imáját, amellyel az emberiséget Jézus Szívének felajánlotta. De végezzük el azt az engesztelő imát is, amit XI. Pius pápa rendelt el erre a napra.

Újítsuk meg ezen a napon vagy a rákövetkező vasárnapokon az egyházközségek és a családok felajánlását is.

3. A Jézus Szíve tisztelet újbóli felvirágoztatásához szükséges az *elsőpénteki* engesztelő szentáldozások szorgalmazása is. Kedves paptestvérek, buzdítsák híveiket, hogy gyermekeikkel együtt végezzék el a Nagykilencedet. De az elsőpéntekek további megtartását is, mert elsősorban ezeknek – a Jézus asztalához rendszeresen járulóknak – szól az eucharisztikus „nagy igéret", amit a kafarnaumi beszédben hagyományozott ránk Jézus: „aki ezt a kenyeret eszi, az örökké él" (Jn 6, 58). Ha az elsőpénteket rendszeresen megtartjuk, akkor a Jézus Szíve tisztelet nemcsak ideig-óráig tartó ünneplés, nemcsak múló hangulat lesz, hanem egyéniségünket, jellemünket és családunkat átalakító belső erő sugárzik ki belőle.

4. Ajánljuk fel életünket Jézus Szívének! Engeszteljük őt minden gondolattal, szóval és cselekedettel. Apostolkodjunk a Szent Szív tisztelete érdekében!

Világszenzáció volt, amikor Bernhard délafrikai professzor a közelmúltban végrehajtotta az első szívátültetést. Lelki szívátültetésre lenne most nagy szükség! Fogjunk hozzá, kíséreljük meg mi is! Az egyén, a család, a világ mellkasába ültessük át Jézus Szent Szívét, a szeretet lángoló tűzhelyét. Ekkor megszűnne az önzés, megszűnne a gyűlölet és megszűnne az emberiség feje felett Damokles kardjaként fenyegető háborús veszély is. Elsősorban a saját szívünkbe próbáljuk átültetni Jézus Szívét! Ezért mondjuk el minden nap e kis fohászt mély hittel:

„Drága Szent Szív,
Életem néked szentelem.
Szavam, tettem, gondolatom,
Mind tied legyen!
Jézus Szíve, bízom benned
Rendületlenül.
Jól tudom, ki benned bízik,
Meg nem szégyenül."

Igéretek,

melyeket az Úr Jézus az ő Szíve tisztelőinek tett.

1. Megvígasztalom őket szenvedéseikben.

2. Megadom nekik mindazokat a kegyelmeket, amelyekre állapotuk szerint szükségük van.

3. Családjukban békességet szerzek.

4. Biztos menedékük leszek életükben, de főleg haláluk óráján.

5. Minden dolgukat, vállalkozásukat megáldom.

6. A bűnösök Szívemben az irgalom forrására, tengerére találnak.

7. A lanyha lelkek buzgóbbakká válnak.

8. A buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek.

9. Azoknak, kik a lelkek megmentésén dolgoznak, olyan erőt adok, hogy még a legmegrögzöttebb bűnösöket is megtérítik.

10. Megáldom a házakat, melyekben Szívem képét felfüggesztik és tisztelik.

11. Szívem túláradó irgalmából megigérem neked, hogy Szívemnek mindenható szeretete mindazoknak, akik kilenc egymásutáni hónapon át minden hó első péntekén megáldoznak, megadja a végső töredelem kegyelmét: azok nem fognak az én kegyelmemen kívül, sem a nekik szükséges szentségek nélkül meghalni, s az én isteni Szívem biztos menedékük lesz az utolsó pillanatban.

12. Szívembe írom és onnan soha ki nem törlöm azok neveit, akik ezt az ájtatosságot terjesztik.

NAGYBOLDOGASSZONY ÜNNEPÉRE

(augusztus 15.)

Krisztusban Kedves Testvérek!

Zarándok utunkon első köszöntésünk a Nagyboldogaszszonyé legyen:

„Földünknek égbe szállt csodája / dicső kegyes Nagyasszonyunk, / neved szívünk ezerszer áldja, / ha vigadunk, ha zokogunk. / Te vagy akit nem ér a vád, / Te vagy kit minden ember áld; / Te vagy a jó, a szent, a szép, / örökre fényes példakép."

Goethe, a híres német költőfejedelem, aki a Faust című gyönyörű művével ajándékozta meg a világot, azt mondta egyszer: „Minden embernek naponta meg kellene nézni egy művészi szobrot vagy képet és el kellene olvasni egy szép költeményt, hogy ízlése tisztuljon, vágyai és gondolatai nemesebbek legyenek."

Sajnos, napjainkban nehéz ezt a kívánságot teljesíteni, mert ritka a szép kép és szobor és még ritkább a szép költemény.

De Testvérek, Goethének ezt a kívánságát a katolikus Egyház mégis teljesíti. Egyházunk az évnek szinte minden hónapjában oda állít elénk egy gyönyörű képet, amely nemessé, magasztossá teszi szívünket, lelkünket: a Szűzanyának képét. Ha erre a képre tekintünk, gondolataink valóban nemesek, fennköltek, szentek lesznek.

Alig van valamire való festő vagy szobrász a világon, akit ne ihletett volna meg a Boldogságos Szűz Máriának hallatlan lelki szépsége.

A Szűzanyát a művészet, festészet és szobrászat kétféleképpen szokta ábrázolni.

I. Az első ábrázolás a Szűzanyát szinte emberfeletti magasságba helyezi. Feje fölött 12 csillag ragyog, lába alatt a csalfa hold

és a csábító kígyó. Ez az Immaculata, a Szeplőtelen Szűznek a képe.

Sokan szemünkre vetik, hogy túlságosan tiszteljük a Szűzanyát. Testvérek, meg kell vallanunk őszintén és nyíltan, hogy nem esünk túlzásba. Azt valljuk, hogy Mária is ember, mint mi, teremtmény ő is, mint mi. – Mégis óriási különbség van közöttünk! Mária Jézus anyja, Jézus pedig valóságos Isten és valóságos ember, s ezért Mária Istenanya. Az Isten a legkiválóbb teremtményét választotta ki édesanyjává.

Mi mindnyájan az eredeti bűnnek a súlyával születünk e világra. Ez annyit jelent, hogy értelmünk elhomályosodott, akaratunk rosszra hajló lett. Ezt fájdalmasan tapasztaljuk nap mint nap. Látjuk a jót, lelkesedünk is érte és amikor kivitelezésre kerül a sor, mindig, vagy nagyon gyakran mégis a rosszat választjuk . . .

Máriában nincs meg az eredeti bűnnek a szeplője. Azért mondjuk Szeplőtelen Szűznek, aki liliom a bűntövisek között.

Kedves Testvérek!

Mit üzen nekünk ez a Szeplőtelen Szűz a mai napon? Azt mondja nekünk, tiszteljétek és becsüljétek meg a nőket és a leányokat, mert az én nővéreim ők! Akkor is, ha egyesek közülük frivol ruházkodásukkal vagy kihívó viselkedésükkel aligha nevezhetők Szűz Mária leányainak.

Én is azt mondom, kedves fiatal leányok, fiatal asszonyok, becsüljétek meg magatokat! Nézzetek föl a Szeplőtelen Szűzre! Nagyon vigyázzatok, hogy a szabados élet miatt a sex-hullámok el ne temessenek benneteket, ami nagyon végzetes volna . . .

Kedves Testvérek! Vegyük már egyszer komolyan tudomásul, hogy a nő nem játékszer! A nő nem élvezeti cikk! Minden leány a Szűzanya testvére. Amikor nőt, leányt látunk, gondoljunk arra, hogy ez az én hugom, nővérem, édesanyám . . . Az *Ave Maria*, az Üdvözlégy Mária azt hirdeti nekünk, hogy az igazi nőt lovagias tisztelet illeti meg. Igenám, de először nekik maguknak kell önmagukat megbecsülni. Csak akkor tud mindenki tisztelettel föltekinteni rájuk.

II. Kedves Testvérek!

A második ábrázolás, amellyel a művészet a Szűzanyát, a Madonnát a kis Jézussal mutatja be.

Nincs a világon szebb látvány egy csillogó szemű édesanyánál, karján a kis gyermekkel. Arra kérek mindenkit, álljon meg e mélységes titok előtt, amelyet az édesanya és a gyermek *együtt* fejez ki.

Kedves Édesanyák, szeretném most e kegyhelyen emlékezetetekbe idézni, hogy a gyermeknek nemcsak teste van, hanem *lelke* is van! A szép ruha, a magnó, a motor, az autó, a szórakozás, a disco nem minden! Ismételem, a gyermeknek nemcsak teste, hanem *halhatatlan* lelke is van! Szoktunk erre gondolni? Nincs igaza a híres Cigánybáró című operett egyik áriájának, amely ezt énekli: „Az élet célja semmi más, mint jó evés és jó ivás". Nem ez az élet célja!

Szükség van ételre, italra, ruhára, egészséges lakásra. De ez nem minden! „Nemcsak kenyérrel él az ember"... mondja az Üdvözítő. Más is kell neki, másra is áhitozik az emberi szív. Csodálatos az emberi szív. Ha kiszakítom a mellkasomból, nem több, mint a fél öklöm. Ha odadobom a kis kutyának, nem lakik jól vele. És ha az emberi szív elé oda dobom a világ minden örömét, gyönyörét, gazdagságát, hatalmát, betétkönyvével, villájával, autójával, ragyogó ruháival, drága kincseivel együtt – nem telik be vele, nem lakik jól vele... Miért? Mert az emberi szív a végtelenre van beállítva. Olyan meggyőzően mondja *Szent Ágoston*, az Egyháznak egyik legnagyobb szentje, annyi bűnökkel teli élet után: „Magadnak teremtettél Uram minket és nyugtalan a mi szívünk, míg benned meg nem nyugszik". Az ember tudva vagy nem tudva erre a végtelenre, az Istenre éhezik és szomjazik. Addig nem találja meg élete igazi célját, amíg Istenre nem talál.

Mi tulajdonképpen az élet célja? – A szent hitünk megmondja nekünk: honnan jövünk és hová megyünk. Azt is tudomásunkra adja, hogy a földi élet egy rövid zarándokút. Az Istentől jövünk, tőle kapjuk halhatatlan lelkünket és visszatérünk Istenhez, az Atyához. Kedves Testvérek, van-e ennél fölségesebb, boldogítóbb filozófia? Nincs és nem lesz soha ezen a világon!

III. Kedves Testvérek!

Ma Nagyboldogasszony ünnepén tekintsünk fel a Szűzanyára, akit az Isten, lelkével és megdicsőült testével fölvett a mennyei boldogságba. – A Szűzanya életének útja szenvedéssel volt tele.

Hétfájdalmú Szűznek, Mater Dolorosa-nak is mondjuk. – De a hétfájdalmas, golgotás út után az Isten megdicsőitette őt és fölvette az égbe. Így lett a „Mater Dolorosa"-ból „Mater Gloriosa", dicsőséges Anya!

Kedves Testvérek! Ez a mi utunk is: szenvedéssel, keresztekkel szegélyezett, de az örök dicsőségbe vezet. Szentül hisszük, hogy a halál után nem a megsemmisülés, nem a nihil, nem a Nirvána vár reánk, hanem a mennyei Atyához „haza" megyünk. Olyan szépen mondja a magyar népdal: „Ahol az a csillag ragyog én is oda való vagyok". Mindnyájan fölfelé, az égbe tartozunk.

Kedves édesanyák és édesapák, kedves nagyanyák és nagyapák! Vigyázzunk nagyon, hogy azt a szent hitet, amelyet Szent Istvántól kaptunk, a hitnek a fáklyáját sértetlenül őrizzük meg és sértetlenül adjuk át fiaink, gyermekeink, unokáink kezébe. Ezért mi felelősek vagyunk!

Ne feledjétek, a vallásos nevelés a legjobb befektetés, amit egy édesanya vagy édesapa a gyermekének adhat. Ez nem rövidtávú, hanem egy *örök* életre szól!

Kérdem most tőletek Nagyboldogasszony szép ünnepén, kedves édesanyák és édesapák: a családi otthonban ott van-e még a falon Krisztus keresztje, akire a nehéz órákban föltekinthetünk s békét, megnyugvást kaphatunk? Vagy amikor gyönyörű luxus villát építettünk a keresztet leakasztottuk a falról? De ezzel sajnos leakasztottuk a boldogságunkat is. Arra kérlek benneteket, helyezzük vissza Krisztus keresztjét az új ház szobafalára. Ne szégyeljük ezt a keresztet, mert nincs másban üdvösség, mint egyedül Krisztus keresztjében.

Kérdem tovább: Megvan-e még családunkban a közös ima? Vagy ezt is kiküszöböltük és pogány módra ülünk az asztalhoz és se reggel, se este senki sem imádkozik a családban? Ha nem akarunk összeroppanni, valakibe vagy valamibe bele kell kapaszkodnunk! Ki Istenben bízik, sohasem csalatkozik.

Kérdem tovább: Édesanyák, édesapák: jár-e gyereketek, fiúk és leányok, templomi vagy iskolai hitoktatásra? Vagy ilyen vagy olyan indokkal visszatartjátok őket? Ti vagytok felelősek az Úristen előtt a jövendő generációért! Könyörögve kérlek benneteket édesapák, édesanyák: a gyermekek elől ne zárjátok el az eget! Jaj de szomorúak, árvák és boldogtalanok lesznek Ég nélkül,

Isten nélkül. Ne zárjátok el tőlük az Úr Jézust, ha komolyan aggódtok gyermekeitek jövője miatt.

Tovább kérdem: Vasár- és ünnepnap jártok-e még templomba, vagy a turizmus, a kirándulás, a szórakozás mindennél előbbre való? Nincsen és nem lehet annak vasárnapja, akinek nincsen szentmiséje! Őseink szokása szerint menjünk minden vasárnap és ünnepnap a templomba. Együtt énekeljünk, együtt imádkozzunk, dicsérjük az Istent s kérjük a Szűzanya áldását.

IV. Kedves gyermekek, kedves fiatalok, néhány szót hozzátok is szólok. A jövő a ti kezetekben van! Ti vagytok a jövő reménysége! Ti vagytok a jövő virága. Petőfi azt mondja: „Lesz-e gyümölcs a fán, / amelynek nincs virága, / avagy virág vagy-e te, / hazám ifjúsága?" Most mindenki önmagát kérdezze meg, vajon virág-e ő a nemzet fáján, amelyből majdan érett gyümölcs lesz, vagy pedig fonnyadt sárguló levél csupán?

Kedves fiatalok, tanuljátok meg ha már elfelejtettétek volna újra a Tízparancsolatot, mind a tizet! Ebből is kiemelem a negyediket: „*Atyádat és anyádat tiszteld!* A családi életnek alaptörvénye ez! Becsüld meg a jó szülőket! Óh, hány szülő könnyek között panaszkodik, hogy gyermekem hálátlan, nem törődik velem. Minden pénzem, vagyonomat, egészségemet ráfordítottam, mégis durva, goromba, hálátlan velem szemben.

Kedves panaszos édesanyák, édesapák, vajon adtatok-e gyermekeiteknek mély vallásos nevelést, amit most kamatostól visszavárhatnátok tőlük?

Kedves fiatalok, szeressétek és tiszteljétek a ti jó szüleiteket, akik annyit fáradoznak értetek! Akkor is becsüljétek meg őket, ha már idősek, ha már öregek, ha már elesettek, ha már betegek. Látogassátok meg őket, nyissatok rájuk ajtót, vigasztaljátok, gondozzátok őket. Ne feledjétek, ahogy bántok ti most szüleitekkel, úgy bánnak majd veletek a ti gyermekeitek! A hálátlanságot, a kegyetlenséget, a durvaságot százszorosan kapjátok vissza gyermekeitektől. Jaj de szomorú lesz a ti sorsotok is!

Kedves Testvérek! A mai nap, augusztus 15-ike nemcsak Szűzanyánk legnagyobb ünnepe, hanem a magyar népünknek is áldott emléknapja. Ezen a napon ajánlotta fel Szent István, első királyunk Imre herceg váratlan halála után koronáját és árván maradt országát a Nagyasszonynak. Ettől kezdve Magyarország

Mária népe, a Szűzanya pedig Magyarország Nagyasszonya és Pátronája.

Most őhozzá szálljon buzgó kérésünk:

„Magyar népnek Védőasszonya,
légy népednek hűséges oltalma.
Mint annyi hosszú, számos éven át,
siess most is megvédni e hazát.
Védd, jó Anyánk, ez országot,
mit Szent Királyunk neked ajánlott!
Szűzanyánk te légy velünk.
Ne hagyd, ne hagyd, hogy elvesszünk!"

SZENTÍRÁSVASÁRNAPRA

I.

A trónra emelt Evangélium

1. Minden évben szeptember utolsó vasárnapján a nagy szentírásfordító: Szent Jeromos ünnepe táján, a már kialakult liturgia keretében ünnepélyesen trónra vagy oltárra helyezzük két égő gyertya között a kinyitott Szentírást. A szentbeszédet is a Szentírásról mondjuk.

2. A Szentírás trónraemelése új szertartásnak látszik, pedig az Egyház *több mint másfél évezred óta* végzi ezt a szép szertartást: ez az „inthronisatio Evangelii", a Szentírás trónraemelése. Rómában, a Vatikánnak az ún. Szixtusi termében (Salone Sistino) a nagy falfestmény a régi zsinatok szokását, az Evangélium trónraemelését ábrázolja. A trentói zsinat kivételével valamennyi keleti és nyugati egyetemes zsinat ezzel a trónraemeléssel kezdődött. Ékes hitvallásul arra, hogy az Isten Szentlelke irányítja a zsinatokat. Maga a trónus először üresen áll, feldíszítve ugyan. Az Evangélium trónrahelyezése, amely Krisztust szimbolizálja, Krisztus istenségének megvallása volt mindig.

A római S. Maria Maggiore bazilika diadalívén éppen ez látható díszes mozaikból (a 431-i Efezusi Zsinatot ábrázolja). Ez a zsinat írta a bizánci császárnak: „Proposito sancto Evangelio in medio throni et monstrante ipsum Christum nobis praesentem." – „A szent Evangéliumot a trónus közepére tettük, amely magát a köztünk jelenlevő Krisztust mutatja."

A *nyugati* egyetemes zsinatok is ugyanezt tették. A ferrarai-firenzei zsinaton (1438) a templom közepére állították a trónust, amely csodálatos művészi munka volt. A bizánci császár és megbízottai, a nyugati császárok is, a pápa és a bíborosok is hódoló csókkal járultak a kitett Evangéliumhoz.

A trentói zsinaton a zsinatkezdő ünnepélyes szentmise végén

körülvitték körmenetben az Evangéliumot és valamennyi bíboroshoz odavitték hódoló megcsókolásra.

Az I. Vatikáni Zsinaton újból visszatértek az ősi szokáshoz, s ezt követte a II. Vatikáni Zsinat is, ahol minden nap más-más püspök helyezte asszisztenciával díszes trónusra a Szentírást. Ezt követte a szentmise, mely után a Zsinat megkezdte munkáját.

3. Azon a karthágói zsinaton, amely véglegesítette a szentírási kánont, ezt írta *Szent Ágoston:* „Non crederem Evangelio nisi me commoveret auctoritas Ecclesiae catholicae", azaz: „Nem hinnék még az Evangéliumnak sem, ha erre engem a katolikus Egyház tekintélye nem késztetne!" Szent Pál pedig ezt köti lelkünkre: „Minden írás, amit az Isten sugalmazott, hasznos a tanításra, az érvelésre, a feddésre, az igaz nevelésre, hogy az Isten embere tökéletes és minden jócselekedetre kész legyen." (2. Tim. 3, 16, 17.)

Kedves Testvérek, buzdítsuk híveinket, hogy a Szentírást szerezzék meg és a családban otthon is olvassák.

Nem kell külön hangsúlyozni, hogy a Szentírás ismerete nélkül egy kultúrember sem tud tájékozódni a művészetek és irodalom csodás világában. A zene, az építészet, a festészet, a szobrászat, a költészet és irodalom gyöngyei érthetetlenek azok számára, akik a Szentírásban tájékozatlanok. A Szentírás ismerete nélkül sem Adyt, sem Kovács Margit szentendrei gyönyörű alkotásait nem tudjuk megérteni.

A nagy írók közül most csak *Gárdonyi Gézát* (1863–1922), az Egri csillagok és Isten rabjai c. regények kiváló íróját említem, aki „Írás a Bibliába" c. szép verssel hódol a Szentírás előtt:

Ez a könyv a könyvek könyve,
Szegény ember drágagyöngye,
Égi harmat lankadtaknak,
Világosság földi vaknak.
Bölcsességnek arany útja,
Boldog, aki rátalál,
Szomjas lélek forrás kútja,
Hol pohárral Krisztus áll.

Minden fakul, minden romlik,
Márványvár is összeomlik,
Bíborleplek ronggyá válnak,
Dicsőségek füstbe szállnak.
Csak ez a könyv nem tér porba,
Mintha volna élő lelke,
Ez a könyv a Mózes bokra,
Isten szíve dobog benne.

II.

Örök utitársunk

Minden évben szeptember utolsó vasárnapján a már kialakult liturgia keretében a szentbeszédet is a Szentírásról mondjuk. Ehhez kíván segítséget nyújtani az itt közölt gondolatfüzér e mottóval: „*Örök útitársunk*".

1. A jó szülők mindennap örülnek gyermeküknek. Ez az öröm hatványozottan megnyilatkozik születés- vagy névnapjuk alkalmával. A szerető hitvestársak életében is ünnepi díszbe öltözik a házassági évfordulók napja. Milyen meghatóak az ezüst- és aranylakodalmak! Nemes emberi törekvés a hétköznapok ünneppé változtatása. Ezt teszi Egyházunk is ezen a vasárnapon. Egész esztendőben az isteni Ige kenyerével táplálja gyermekeit. Ma azonban ünnepi tisztelet koszorúját fonja a Szentírás köré. Két égő gyertya között oltáron vagy állványon helyezi el. Így akarja felhívni figyelmünket arra a könyvre, mely örök útitársa a keresztény embernek.

Mióta az ember megalkotta az írás művészetét, új lehetőség nyílott szellemi kincsei megőrzésére. A könyv leghűségesebb barátunk lett. Nagyszerű lehetőséget kínálva, hogy gondolatainkat megörökítsük és az utókornak ajándékozzuk. Immár évezredek óta könyvtárak őrzik az emberi szellem diadalait, olykor csúfos vereségeit. *Könyvekben él tovább* a képzelet teremtő ereje, a szív lángolása, az igazság ragyogása. Mivel ilyen nagy lehetősége van életünkben a könyvnek, bizonyára nem véletlen, hogy Isten is ezt választotta üzenete eszközéül. Isten szava is könyvbe testesült, hogy útitársunk legyen a földi élet zarándokútján.

2. Mindnyájan tudjuk, hogy a könyvek között komoly különbségek lehetnek. Nem egyformák *az írók szellemi képességei.* A modern élet betű-rengetegében sok az értéktelen alkotás. Jobban, mint bármikor időszerű a nagy költő, *Kölcsey Ferenc* figyelmeztetése: „Csak olyan könyvet olvass, amely magán viseli a zseni bélyegét!" Természetesen különböző az emberek ízlése. Ez is beleszól a könyvek értékelésébe. Egy dologban azonban minden keresztény egyetérthet: a Szentírást első helyre kell tennünk könyvtárunkban. Ezt a helyet elsősorban nem írásművészetével, hanem szerzőinek személyével és mondanivalójának fontosságával érdemli meg. Méltán jegyzi meg *Babits Mihály* a kiváló költő és műfordító: „Tiszta, friss levegő áramlik belőle, minden szava nekem szól, mintha csak tegnap írták volna. A világirodalom nyelvén írott könyv ez, s születésével azonnal be is kapcsolódott a világirodalomba. S noha eredetileg nem irodalmi célok szülték, hatását a világirodalomból sohasem lehet többé kitörölni..." (Európai irodalom története.) Mindez természetesen a hívő ember számára egyáltalán nem meglepő. Isten mindig a szegényeket a tudatlanokat választja ki arra, hogy megszégyenítse a bölcseket...

3. Vajon mi a Szentírás *legfontosabb üzenete?* Mindenekelőtt az, hogy a mi Istenünk, *a szeretet Istene nem néma.* Sokszor és sokféleképpen szól az emberekhez. Legtöbbször embereket választ ki arra, hogy közvetítői legyenek üzenetének. Arról is gondoskodott, hogy ez a szerető üzenet a szent könyvekben folytassa életét. A Biblia könyvgyűjteménye tehát olyan írásműveket tartalmaz, amelyek közös művei Istennek és embernek.

Összehasonlíthatjuk Jézus személyével, akiben az isteni természet az emberivel egyesült. Ez a kettősség jellemzi a Szentírást is. Isten gondolatai emberi gondolatruhában jelennek meg közöttünk. Az írás művészei, a költők gyakran nyilatkoznak *az ihlet lázáról,* amelyben fölfokozódnak az alkotó ember képességei. Erről beszél *Shakespeare* is a Szentivánéji álomban. „Szent őrületben a költő szeme földről az égbe, az égből a földre villan." Ez az ihletett állapot jellemzi a Szentírás születését is. Az Istentől kiszemelt szentíró szeme előtt az ég valóban a földre villan, a természetes emberi képességeket fölerősíti az isteni igazság befogadására és megfogalmazására. Mindebből nyilvánvaló, a Szent-

írás elsőrendű *célja nem a gyönyörködtetés, hanem Isten szeretetének meghirdetése.* Az isteni Ige kenyerét kapjuk benne, hogy egyesítsen, mint kenyér-testvéreket keresztény testvéreinkkel. A pusztán emberi írásmű egy másik embertársunk gondolatvilágát tárja fel, a Szentírás azonban megismertet Isten gondolataival és ezáltal szent életre segít.

4. A Szentírás tanításának át kell járnia belső világunkat, hogy átalakítsa életünket.

Mivel a Szentírás ilyen nagy igénnyel lép elénk, nem csoda, ha egyesek *izgalmas könyvnek* minősítik.

Molnár Ferenc, neves színpadi szerző, a német nácik elől Amerikába menekült. Száműzetéséről írt könyvében elmondja, hogy az egyik szállodában Bibliát talált szobája asztalán. Olvasni kezdte az evangéliumot és mint megjegyzi, „ez annyira fölizgatott, hogy napokig csak altatóval tudtam elaludni." A kérdés csak az, hogy mi ellen vagy minek érdekében izgat a Szentírás? Nem kétséges, csakis a jó, a nemes, a szeretet érdekében, az igazságtalanság, a gyűlölet és a bűn ellen dolgozik. Ezért érthető, ha a Szentírás is osztozik Jézus sorsában. Krisztus ígérete és az Egyház garancia arra, hogy *az Evangélium nem tűnik el az emberiség életéből.* Örök útitársunk marad, hogy a Szentlélek vezetésével szentté tegye életünket.

Örvendetes tény, hogy hazánkban olcsón lehet jó könyveket kapni. Sok egyszerű munkáscsaládba is beköltözött a könyv és ezzel az olvasás és művelődés igénye. A mai nap szeretettel megkérdezlek benneteket, a ti családotokban a többi könyv mellett ott van-e a könyvek-könyve, a legszentebb könyv: a Szentírás, amely a *legnagyobb példányszámban megjelenő könyve a világnak?* Ha nincs még meg, a mai nap ígérjétek meg, hogy mielőbb megszerzitek.

Boldog az a család, amely minden nap olvassa Isten igéjét, a Szentírást, s belőle erőt, örömet és vigasztalást merít a mindennapi élet küzdelmeihez.

V. RÉSZ

VI. PÁL PÁPA ÉS A MÁRIA TISZTELET

VI. Pál pápa 1974. február 2-án „*Cultus Marialis*" c. nagy jelentőségű apostoli buzdításával új lendületet adott a Mária tiszteletnek. A Mária-ünnepeket a megújított Római Kalendárium alapján csodálatosan állítja be Krisztus misztériumába.

1. A Mária-tisztelet jelentősége

„A Mária-tisztelet fokozása állandó tárgya volt törekvéseinknek, amióta Isten Sz. Péter apostoli székébe emelt – írja a Pápa. Óhajtjuk tehát, hogy a Szűz Mária iránti tisztelet fokozódjék. Mégpedig úgy, hogy része legyen annak az egyetlen kultusznak, amelyet joggal és méltán nevezünk kereszténynek, mert *Krisztusból* ered. Tőle kapja hatóerejét. Krisztusban nyeri el teljes és tökéletes kifejezését és Krisztus által visz az Atyához a Szentlélekben. Ez jellemzi legjobban az Egyház áhítatának gyakorlatát. Ez az áhítat még a tisztelet külső kifejezésével is arra mutat, hogy mélységeiben az emberiség megváltásának isteni szándékához kapcsolódik éppen az által, hogy rámutat *Mária különleges szerepére* az isteni tervek megvalósításánál. Ezért különleges tiszteletet is kell adnunk neki.

A keresztény istentisztelet hiteles fejlődését szükség szerint követi az Istenszülő Szent Szűz iránti helyes és jóváhagyott tisztelet fokozódása. Egyébként a máriás áhítat története is arra mutat, hogy az Istenanya iránti tisztelet különféle formái, amelyeket az Egyház józan és ősi tanítása jóváhagyott, a Krisztusnak hódoló istenszolgálatnak alárendelve keletkeztek és virultak. Krisztusra mint *középpontra* irányul egyébként minden, ami természetszerűen

és szükségképpen vele van kapcsolatban. Ez történik a mi időnkben is, amikor korunk egyháza Krisztus titkáról elmélkedik és a saját természetéről. Ennek során talál rá arra az Asszonyra, – Szűz Máriára, – aki ott áll a titkok kezdeténél és az Egyház elindulásának a kezdetén is, mert Ő *Krisztusnak Anyja és Anyja az Egyháznak is*. Ahogyan azután növekedik ismeretünk Máriának hitünk szerint való szerepéről, úgy tölt el egyre több örömmel iránta való tiszteletünk és hozzá kapcsolódik Isten terveinek elfogadásához. Isten akarja azt, hogy az Ő népes családjában, az Egyházban és minden otthonban jelen legyen ez az Asszony. Rejtve és a szolgálat szellemében őrködjék fölötte. Jóságosan oltalmazva lépteit egészen addig, amíg el nem érkezik az Úr dicsőségének napja."

„Napjainkban változások mennek végbe nemcsak a társadalmi szokások területén, hanem a népek közfelfogásában éppen úgy, mint az irodalmi irányzatokban és a művészeti kifejezésmódokban, valamint a társadalmi kapcsolatok formáiban is. Ez mind hatással van a vallásosság kifejezésének formáira is. Ezért nem lehet ma már kielégítő a kultusz megnyilvánulásának néhány olyan szokása, amelyet korábban alkalmasnak tartottak, arra, hogy kifejezze az egyesek és a keresztény közösségek vallásos érzését. Ezek ma már nem alkalmasak, éppen mert elavult társadalmi felfogás és kultusz tartozékai. Ugyanakkor pedig sokan keresik az *új módokat* a Teremtő és a teremtmények, az Atya és gyermekei között fennálló változatlan kapcsolat kifejezésére. Miközben korunk odaadással hallgatja a hagyomány szavát és figyelemmel szenteli a teológia, meg a többi tudomány haladását, a maga saját módján dicséri és magasztalja azt, akit saját prófétai szava szerint „*boldognak* hirdet minden nemzedék" (Lk 1, 48)."

„Ezért úgy véljük: apostoli szolgálatunkhoz tartozik, hogy megtárgyaljunk néhány olyan szempontot, amely rámutat Szűz Mária helyére az Egyház istentiszteletének kereteiben. A II. Vatikáni Zsinat részben már érintette ezeket a szempontokat. Arra törekszünk, hogy fokozódjék a boldogságos Szűz Mária iránti tisztelet, amelynek az Egyházban az Isten igéje a forrása és Krisztus lelke az éltetője."

„Ezért kívánunk elidőzni néhány olyan kérdésnél, amely a

szent liturgia és az Istenanya tisztelete között szükségszerű összefüggésre vonatkozik (I). Azután adni szeretnénk olyan szempontokat és irányelveket, amelyek alkalmasak a tisztelet kiteljesedésének előmozdítására (II).

2. Új liturgia – régi ünnepek

1. „Amikor arról szólunk, hogy a Boldogságos Szűz Máriának hol a helye a keresztény istentiszteletben, akkor először a *szent liturgiára* kell figyelnünk, amelyben bőséges tanítás, a lelkipásztor számára pedig páratlan erőforrás tárul föl. Ugyanakkor pedig hathatós, kipróbált példát jelent a vallásgyakorlat egyéb formáinak számára is."

2. „A szent liturgiában az adventi időben, december 8-án emlékezünk meg ünnepélyesen az Istenszülő *szeplőtelen fogantatásáról*. Itt jutunk hitünk gyökeréhez, minthogy a Megváltó eljövetelét, valamint a szeplő és ránc nélkül ékes egyház születését ünnepeljük. Közben is gyakran megemlékezünk a Szűzről, különösen december 17–24-ig az egymásután következő hétköznapokon, főleg pedig az Úr születésnapja előtti vasárnapon, amikor felhangzanak a próféták ősi jövendölései a boldogságos Szűzről és a Messiásról, úgyszintén az evangéliumi történetek Krisztus küszöbön álló születéséről és a Megváltó előfutáráról."

3. „A hívek tehát az advent szent liturgiájából fakadó szellemet átveszik életükbe is, mert miközben belemerülnek abba a kimondhatatlan szeretetbe, amellyel a Szűzanya hordozta Fiát: ösztönzést kapnak arra is, hogy meglássák benne *eszményképüket* és imádságos virrasztással és örvendező dicséretekkel készüljenek Krisztus érkezésére. Jól tesszük, ha az advent liturgiájában megfigyeljük, hogy miközben a Messiás után vágyakozunk és Krisztus dicsőséges eljövetelét várjuk, az Anyára is csodálattal emlékezünk. Ez mutat példát a Mária-tiszteletben megnyilvánuló helyes egyensúlyra.

Szabálynak vehetjük, hogy ezzel a felfogással és szeretettel tudjuk útját állni minden olyan törekvésnek, amely – mint ez némelyik népi áhítatgyakorlatban előfordul –, az Istenszülő Szűz Máriát elválasztja a középponttól, Krisztustól, annak ellenére,

hogy Máriát szükségszerűen hozzá kell kapcsolnunk. Így lesz az adventi időszak egyedülálló és alkalmas módon Isten anyjának tiszteletére szentelt idő, amint ezt a szent liturgia művelői is hangsúlyozzák."

4. „Az *Úr születése* ünneplésének ideje pedig valóban szinte folytatása annak a visszaemlékezésnek, amely az üdvöt hozó szűzi istenanyaságra vonatkozik. Az ő sértetlen szüzessége adta a világnak az Üdvözítőt. És valóban úgy van, hogy amikor az Egyház Urunk születését ünnepli, akkor nemcsak az Üdvözítőt imádja, hanem dicsőséges anyját is tiszteli. Vízkeresztkor Urunk epifániájának ünnepén, amikor az üdvösségre szóló egyetemes meghívást ünnepli, a Szűzet mint a bölcsesség Székét, a király valóságos anyját szemléli, aki imádásra nyújtja a bölcseknek minden nép Megváltóját (Mt 2, 11). Jézus, Mária és Szent József szent Családjának ünnepén pedig tisztelettel tekint az Egyház arra a szent életmódra, amelyet Jézus, az Isten fia és az ember fia, valamint anyja Mária és az igaz férfi, József valósított meg."

„Az újra rendezett karácsonyi ünnepkörben a lelkeknek közös figyelemmel kell fordulniok a szent istenanya, Mária felújított ünnepe felé. Ezt az ünnepet mindig január 1-én tartották Róma városának liturgiája szerint. Ma az a célja, mint régen, hogy ünnepélyesen megemlékezzünk Mária szerepéről, amelyet az üdvösség misztériumából kapott és hogy dicsérjük azt az egyedülálló méltóságot, amely a szent *szülőnek* adatott..., aki által méltók lettünk... befogadni az élet szerzőjét. Kiváló alkalmat nyújt ez az ünnep arra, hogy megújítsuk imádásunkat és hódoljunk a béke született Fejedelmének, hogy újra felzendüljön az evangélium béke híre (Lk 2, 14) és ugyanakkor a Béke Királynőjének imájával egyesülten esdjük ki Istentől a legnagyobb ajándékot, a békét. Mivel az Úr születésének nyolcada egybeesik az újév kezdetével, úgy határoztunk, hogy ezt a napot a *béke ünnepévé* is avatjuk."

5. „Miután megemlékeztünk a szeplőtelen fogantatás és az istenanyaság két fő ünnepéről, csatolnunk kell hozzájuk még két régi ünnepet: március 25-ét és augusztus 15-ét.

Az Ige megtestesülésének ünnepére újra alkalmaztuk a Római Kalendáriumból vett régi elnevezést: *Annuntiatio Domini*, vagyis égi híradás az Úr eljöveteléről, másképpen az *Angyali üdvözlet*

ünnepe (magyarul: Gyümölcsoltó Boldogasszony). Tényleg közös ünnepe ez Krisztusnak és Máriának. Ünnepe az Igének, aki fia lett Máriának (Mk 6, 3), ünnepe a szent Szűznek, aki Istennek lett anyja. Kelet és Nyugat Krisztusra tekint és kiapadhatatlanul gazdag liturgiájában úgy tartja meg ezt a fő ünnepet, hogy felidézi a megtestesült Ige szavát, mellyel meghirdeti az üdvösséget: „Íme, megyek Istenem, hogy teljesítsem akaratodat" (Zsid. 10, 7; Zsolt. 39, 8.9). Emlékezünk a megváltás kezdetéről és elmélkedünk az isteni és az emberi természet szétválaszthatatlan jegyesi egyesüléséről. Ez az egyesülés az Ige egyetlen személyében jött létre. Ami pedig Máriát illeti, a szent áldozattal ünnepeljük a második Évát is, az engedelmes és hűséges Szűzet, aki nagylelkűen mondta ki a „Legyen" szót (Lk 1, 38). Így lett Ő Isten anyja a Szentlélek közreműködésével. Ugyanakkor pedig az élők igazi anyja is, aki testébe fogadta az egyetlen közvetítőt (vö. 1 Tim 2, 5). Megemlékezünk tehát legjelesebb pillanatáról annak a párbeszédnek, amelyet Isten kezdett az emberrel az emberiség üdvösségére. Ekkor adta a Szent Szűz szabad beleegyezését ahhoz, hogy személyesen közreműködjék az emberi megváltás isteni tervének megvalósításában."

„Augusztus 15-én, Mária *dicsőséges mennybevitelét* ünnepeljük. Ezen a napon tisztelettel gondolunk a neki szánt kiteljesedésre, a boldogságra, szeplőtelen lelkének és egész szűzi testének megdicsőülésére, amikor is a halálból feltámadott Krisztusnak tökéletes mása lett. Ez az ünnep az Egyház számára és az emberi társadalom számára is vigasztaló eszménykép és bizonyság. Arra tanít, hogy legvégső reményeink is teljesülnek, mert megdicsőülés vár ránk is és boldog lesz a sorsuk mindazoknak, akiket Krisztus testéből és véréből részesített (Zsid 2, 14; Gal 4, 4) és ezzel testvéreivé lett. A mennybevitel fő ünnepe kiveti fényét a boldogságos Szűz Máriának mint *Királynőnek* a nyolcadnapon tartandó emléknapjára is. Ezen a napon is elmélkedünk róla, aki az évszázadok Királya mellett ragyog mint Királynő és közbenjár mint anya. Ez tehát az a négy ünnep, amely Isten alázatos szolgálójára vonatkozó nagyszerű igazságokat tár szemünk elé a liturgikus ünneplés legfelsőbb fokán."

6. „A fő ünnepek után elmélkednünk kell azokról az ünnepekről, amelyek az *üdvösség eseményeire* vonatkoznak. Ezek az esemé-

nyek a boldogságos Szűz Máriának legbensőbb egységét jelzik szent Fiával. Ilyenek: a boldogságos Szűz Mária *születésének napja* (szeptember 8), amely az üdvösség hajnalára és a világ reménységére utal. *Látogatása napjának* liturgiája (május 30) ünnepli a Szűzanyát, aki szíve alatt hordozván Fiát meglátogatta Erzsébetet, hogy segítsen neki szeretetével és előre hirdesse neki az üdvözítő Isten irgalmát. A *fájdalmas Szűz* emléknapja (szeptember 15) alkalmat ad arra, hogy lélekben újra átéljük az üdvösség történetének legnagyobb és döntő pillanatát és tiszteljük a fiával együtt szenvedő anyát, aki ott állt mellette, amikor felmagasztaltatott a kereszten."

„Hogy mélyebben megérthessük, mekkora gazdagságot nyit meg előttünk, amikor együtt elmélkedünk a Fiúról és Anyjáról, gondoljunk február 2-ára, felújított nevén az *Úr bemutatásának, ünnepére*, amikor a Krisztustól kapott üdvösség titkát ünnepeljük" ragyogó gyertyafénnyel; ez a *Gyertyaszentelő Boldogasszony* ünnepe.

7. „Jóllehet a felújított Római Kalendárium elsősorban a már említett ünnepeket világítja meg, de vannak benne olyan liturgikus megemlékezések is, amelyek meglehetősen elterjedtek és eleven érdeklődést ébresztenek. Ilyen február 11-én a *Boldogasszony* lourdesi *megjelenése;* augusztus 5-én *Szűz Mária bazilikájának* fölszentelése. Találunk közöttük olyanokat is, amelyeket először csupán egyes szerzetescsaládok ünnepeltek, de később szélesebb körben is elterjedtek. Ezért ezeket is valódi egyházi emléknapoknak tarthatjuk. Így július 16-án *Kármelhegyi* Boldogasszony napja van, október 8-án pedig a *Rózsafüzér* királynőjének ünnepe. Végül pedig be kellett vennünk néhányat azért, mert hatásos például szolgálnak és tiszteletre méltó hagyományokat folytatnak. Leginkább a keletiek lelkében élnek ilyenek, úgy november 21-én a *Boldogságos Szűz bemutatása* a templomban, olyan érzelmeket is fejeznek ki, amelyek megfelelnek a mai idők vallásos lelkületének is, így a pünkösd utáni 2. vasárnapot követő szombat: a boldogságos Szűz Mária *Szeplőtelen Szívének* napja."

3. A rózsafüzér megújulása

„Kedves ősi szokás az egész Egyházban, hogy október hónapban minden nap a lelkipásztor a hívekkel együtt a templomban elimádkozza a rózsafüzért, amit az evangélium rövid összefoglalásának is, népi breviariumnak is hívnak, vagy magyarosan a Boldogságos Szűz Mária szentolvasójának neveznek." Hogy az októberi rózsafüzér ájtatosságot kellőképpen értékeljük és híveinkben is tudatosítsuk, érdemes megfontolnunk azt a hiteles tanítást, amit VI. Pál pápa 1974. február 2-án kiadott Apostoli Buzdításában a rózsafüzér ájtatosságról velünk közöl:

1. „Fény derült a szentolvasó *evangéliumi* jellegére, mert hiszen a benne megfogalmazott hittitkok és sajátos imaformulái is az evangéliumból valók. Idézi az angyal ünnepélyes üdvözlő szavait és Mária alázatos beleegyezését, ami pedig tényleg módot nyújt a híveknek arra, hogy áhítattal végezzék a rózsafüzért. Amikor pedig tisztelettel ismételjük az Angyali-üdvözletet, akkor voltaképpen átgondoljuk az evangélium egyik legelső hittitkát: az Ige megtestesülését és gondolunk arra a különlegesen nagyjelentőségű pillanatra, amikor az angyal hozott üzenetet Máriának. *A szentolvasó tehát evangéliumi könyörgés* és a lelkipásztorok és buzgó férfiak éppen ezért terjesztik napjainkban, jobban, mint valaha. (44)"

2. „Alapos és fokozatosan történő vizsgálat után megértették azt is, hogy a szentolvasó szemlélteti annak rendjét is, ahogyan Isten Igéje irgalmas elhatározás szerint *belépett az emberi élet kereteibe* és vállalta a megváltás művét. Amikor imádkozzuk, megfelelő sorrendben elmélkedünk az üdvösség történetének kimagasló eseményeiről, amelyek Krisztusban valósultak meg: Isten Igéjének szűzi fogantatásáról és Jézus gyermekségének titkaitól kezdve egészen a húsvét legfelsőbbrendű eseménysorozatáig, tehát a boldog szenvedés és a dicsőséges feltámadás ábrázolásáig. Elénk tárulnak a szentolvasó nyomán a feltámadás gyümölcsei, amelyeket a megszülető Egyház Pünkösd napján nyert el, a Boldogságos Szűz pedig akkor, amikor a számkivetés földjéről az égi hazába emeltetett. Látjuk azt is, hogy a szentolvasó titkainak hármas felosztása az időbeli rendben részletezi az események sorát, amivel híven tükrözi a hit hirdetésének ősi módját. Krisztus misztériumát Szent Pál tanításával megegyezően tárja elénk,

ahogyan azt a Filippiekhez írt levelének kiemelkedő himnuszával hirdette: Jézust, aki kiüresítette önmagát, meghalt és felmagasztaltatott (Fil 2, 6–11)" (45).

3. „A szentolvasó tehát az evangéliumra támaszkodik. *Középpontjában a megtestesülés titka és az emberek megváltása* áll. Ezért olyan imának kell tartanunk, amely közvetlenül tájékoztat a krisztológiai kérdésekről. Sajátos jellege szerint az Angyali Üdvözlet litániás ismétlése, melyben az Üdvözlégy Krisztus szünet nélküli dicsőítésébe megy át. Az Angyali Üdvözlet Krisztusra irányul mint az esemény végső céljára, akárcsak a Keresztelő Sz. János anyjának köszöntése: „Áldott a te méhednek gyümölcse" (Lk 1, 42).

Az Üdvözlégy szavainak ismétlése pedig szinte olyan, mint valami *kézi szövés*, amely a titkok szemlélése nyomán halad előre. Az a Krisztus ugyanis, akit mindenegyes Üdvözlégy jelez, azonos a titkok sorában megjelentetett Isten Fiával. Ő a Szűznek betlehemi barlangban született Fia, akit anyja bemutat a templomban és aki kijelenti már gyermekkorában, hogy „nekem Atyám dolgában kell fáradoznom" (Lk 2, 49). Az emberek Megváltója ő, aki haláltusát szenved a Getszemáni kertben és akit ostorral vertek, tövissel koronáztak, leroskadott a kereszt alatt és meghalt a Kálvária hegyén. Majd feltámad a halálból és Atyja dicsőségébe emelkedik, hogy elküldje a Szentlélek ajándékát. Mindenesetre tény az, hogy egy bizonyos régi szokás szerint, amely most is több helyen, így hazánkban is virul, minden Üdvözlégy elmondásakor odaimádkoznak Jézus nevéhez egy záradékot, amely összefügg a jelzett titkokkal. Ennek az az értelme, hogy megkönnyítse az elmélkedést és a gondolattal azonos legyen a szó is. (46)"

4. „Ugyancsak meg kell fontolni azt is, hogy dicsőítő és könyörgő jellegén kívül felhívjuk a figyelmet a szentolvasó-imádkozásnak egy másik sajátos elemére is: a *szemlélődő elmélkedésre*. Ha ez hiányzik belőle, akkor a szentolvasó lélektelenné válik, aminek az a veszélye, hogy a szövegmondás a formulák ismétlésévé lesz, mégpedig értelmes tartalom és lélek nélkül s így ellentétbe jut Jézus intelmével: „Amikor imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, akik azt hiszik, hogyha ömlik belőlük a szó, nyomban meghallgatásra találnak" (Mt 6, 7). A szentolvasó

természete ugyanis megkívánja, hogy nyugodtan, mintegy *lassú gondolkozással* pergessük. Aki imádkozza, az csak így tud könnyen elmélyedni a krisztusi élet titkainak megfontolásában, mégpedig annak a Szívnek szemléletével, amely legközelebb állott a mindenség Urához. Az isteni titkok kifürkészhetetlen gazdagsága ilymódon fog feltárulni az imádkozó számára. (47)"

5. „Korunk hittudósainak szorgalmas munkássága folytán teljesebb betekintést nyertünk a liturgikus kultusz és a máriás rózsafüzér közt fennálló helyzetbe. Egyfelől máris világosabb lett, hogy a szentolvasó imádkozásának szokását úgy kell tekintenünk, mint a *liturgia ősi gyökeréből sarjadó hajtást.* Ezért is hívták a rózsafüzért a Szent Szűz zsolozsmájának, mert általa kapcsolódtak be a világi hívek a zsolozsmába és az egyetemes Egyház imaéletébe. Másrészt viszont tudomásul kell vennünk, hogy a szentolvasó a *középkor végén* keletkezett. Abban az időben amikor a liturgia valódi szelleme elgyöngült volt. A keresztények bizonyos mértékben eltávolodtak a liturgikus kultusztól és inkább a Krisztus emberségének, a Boldogságos Szűz iránti áhítatnak a külső megnyilatkozásait szerették. Mások – a megelőző kor pasztorális téren elburjánzott tévedéseit helytelenítve – ezt az imaformát jogtalanul lekicsinyelték és elhanyagolták.

Ez a kérdés ma már könnyen megoldható a *II. Vatikáni Zsinat* „Szent Zsinat" kezdetű konstitúciójának a fényénél. Ennek értelmében nem kell szembeállítanunk a liturgikus szertartásokat a szentolvasóval. Nem szabad azonos értékűnek tartanunk a kettőt. *Minden imaforma annál gyümölcsözőbb, minél inkább megőrizzük eredeti természetét* és sajátos jellegét. Ha tehát megállapítjuk, hogy a liturgikus cselekmények méltósága előbbrevaló, ebből következőleg nem lesz nehéz felismernünk, hogy a szentolvasó olykor áhítatgyakorlat, amelyet *a szent liturgiával könnyen összhangba* hozhatunk. A szentolvasó ugyanis, akárcsak a liturgia is, *közösségi* ima. Életerejét mindkettő a Szentírásból meríti és Krisztus egész titkára mutat rá. Bár a két imaforma természeténél fogva különbözik egymástól, mind a liturgia szent megemlékezése, mind pedig a szentolvasó szemlélődő gondolatai ugyanazokkal az üdvösséges eseményekkel foglalkoznak, amelyeknek Krisztus a szerzője és középpontja. *A szent liturgia* megváltásunk legnagyobb titkait a jelek fátylán át mutatja és titokzatos módon jeleníti meg.

A szentolvasó pedig áhítatos megfontolásokkal idézi fel ezeket a misztériumokat és az akaratot arra készteti, hogy *életszabályként* fogadjuk őket."

„A rózsafüzérnek mint áhítatgyakorlatnak az eredetét a szent liturgiában kell keresnünk és hogyha eredeti szellemének megfelelően imádkozzuk, akkor lényegének megfelelően a liturgiához vezet el, de nem lépi át annak küszöbét, mert Krisztus titkainak szemlélése úgy, ahogyan azt a szentolvasó magában foglalja, rászoktatja a keresztények szívét-lelkét arra, hogy gondolkozzanak e titokról. Helytelen azonban épp ezért – bár sajnos itt-ott még előfordul, – hogy a szentolvasót a liturgikus cselekmények közben mondják. (48)"

6. „*V. Szent Pius* pápa 1571-ben engedélyezte és hivatalos tekintélyével is ajánlotta a Boldogságos Szűz rózsafüzérét, amely különböző és egymással mégis szorosan összefüggő elemekből áll. Ezek:

a) *Szemlélődés*. Lélekben egyesülünk Máriával és így szemléljük az üdvösség misztériumait, amelyeket bölcsen osztottak három sorba. Szemléljük bennük a Messiás eljövetelét, üdvösségszerző kínszenvedését és a Feltámadott dicsőségét, amely bőven árad Egyházára. Ez a szemlélődés természetéből kifolyólag indítja a lelket arra, hogy megfontolja a hit igazságait és gyakorlati életszabályokat merítsen belőlük.

b) Az *Úr Jézus imája*, vagyis a Miatyánk, a legfontosabb imádság és az egész keresztény imaélet alapja. Belőle kapja érdemét a könyörgések sokféle változata.

c) Az *Üdvözlégyek* litániaszerű sorozata. Ez az ima a Szűzet köszöntő angyal szavaiból (Lk 1, 28), Erzsébetnek mély hódolatot kifejező mondatából (Lk 1, 42.) és a hozzájuk csatolt „Asszonyunk Szűz Mária" kezdetű egyházi eredetű könyörgésből áll. Az angyali üdvözletek sora a szentolvasó egyedülálló kiválósága. Egy-egy teljes rózsafüzér sajátos céljának megfelelően 150 angyali üdvözletet foglal magában. Ezzel hasonlít a zsoltárkönyvhöz. A 150 Üdvözlégyet tizedekre szokták osztani. Mindegyik tized egy-egy titokhoz kapcsolódik. A tizedeket pedig az említett három koszorúba foglalták össze. Így jött létre és így lett közismert az ötven angyali üdvözletből álló szentolvasó. Gyakorlata is ebben a formában honosodott meg mint népi áhítatgyakorlat. Így hagyták jóvá a pápák és sok búcsúval halmozták el.

d) A Szentháromság dicsőítésének (doxológia) nevezett „*Dicsőség az Atyának*" kezdetű imádság. A keresztény áhítat általános gyakorlata szerint imáink a Háromszemélyű Egy Isten dicsőítésével zárulnak, mert „minden belőle, általa és érte van" (Róm. 11, 36) – (49)."

6. „Ezek a szentolvasó részei. Mindenegyes résznek sajátos jellege van, amit *a szöveg mondásakor tudatosítani kell*, hogy a szentolvasó teljes gazdagsága és változatossága kifejezésre juthasson. A szentolvasó tehát a Miatyánk súlyos lépésével indul a dicséret *magaslataira*, majd az Üdvözlégyek lassú soraival folytatódik, mint szemlélődés a titkok figyelmes megfontolásával és mint *imádás*, amikor a Dicsőséget ismételjük. De bárhogyan is mondják, ennek kell irányadóvá lenni. Akár ha magányos félrevonultságban Istenbe kapcsolódva és egyedül pergetjük a tizedeket, akár közösségben a családdal együtt, vagy amikor a keresztények összegyűlnek, hogy kiesdjék Isten különleges jelenlétét (Mt 18, 20.), vagy éppenséggel nyilvánosan, amikor egyházi közösségek jönnek össze. (50)"

7. „Most pedig elődeink szellemében melegen ajánljuk a szentolvasó imádkozását a *családi* körben. A II. Vatikáni Zsinat kijelentette, hogy a család, a társadalom alapja és élő sejtje tagjainak közösen végzett áhítata és imádsága által lesz az Egyház szentélye. *A keresztény család tehát mintegy otthoni keresztény Egyház* (ecclesia domestica) jelenik meg, amikor tagjai kinek-kinek hivatása szerint és körülményeinek megfelelően együttesen segítik az igazságosság érvényesülését testvéreik szolgálatára készen.

Ez akkor lesz nyilvánvaló, amikor gyakorolják az irgalmasság cselekedeteit, részt vesznek az Egyház apostoli tevékenységéből, melyet a szélesebb körű helyi közösség végez és amikor részesei lesznek a közösség templomi ünnepeinek. De küldjék imáikat közösen is Isten elé, mert ha ez elmarad, akkor a családi együttesből hiányzik a keresztény család megkülönböztető jegye. Mivel ugyanis a teológia fogalma szerint a családra mint valami kicsiny *házi Egyházra* tekintünk, azért minden igyekezettel törekedni kell arra, hogy a családi körben végzett közös imádság szokása valóban megújuljon.[1]

[1] A zárójelbe tett számok a *Cultus Marialis* pápai buzdítás megfelelő számozását jelzik.

IV.

4. A Mária-tisztelet modernsége

„Mária az Isten Szent Fiának Anyja, ezért az Atya legkedvesebb leánya és a Szentlélek szentélye" – írja VI. Pál pápa a Cultus Marialis c. apostoli buzdításában. „E kegyelmi ajándékokból kifolyólag messze megelőz minden égi és földi teremtményt. Közreműködése a Fia által végbevitt Megváltás eseményeiben a legjelentősebb. Életszentsége, bár Szeplőtelen Fogantatásától kezdve tökéletes volt, mégis egyre növekedett, mert engedelmeskedett az Atya akaratának, és hitben, reményben, szeretetben szüntelenül gyarapodva haladt előre a szenvedés útján (Lk 2, 34–35; 2, 41–52; Jn 19, 25–27). Továbbá mert küldetése különleges helyet adott neki Isten népében, amelynek legkiválóbb tagja, mert legragyogóbb példa és a legszeretőbb anya. Azonfelül szünet nélküli és hathatós a könyörgése is, amelynek erejével – bár ő a mennybe vitetett –, ám mégis közel marad a hívekhez, akik segítségül hívják, mert gyermekeinek tudják magukat. Végül pedig az ő dicsősége voltaképpen *az emberfaj megnemesítése*, amint arról *Alighieri Dante* csodálattal énekelte:

„Természetünket a te tiszta lényed
megnemesíté, úgyhogy a Teremtő
teremtménnyé lett benned." (Babits ford.)

„Mária ugyanis a mi emberi nemünk tagja, Éva igazi leánya és bár nem volt hatással rá ősanyjának bukása, igaz nővérünk mégis. Alázattal és szegényen élte le a földi létet. Teljesen osztozott a mi sorsunkban. Hozzátesszük még azt, hogy a Boldogságos Szűz Mária tiszteletének végső értelme Isten szabad és kifürkészhetetlen elhatározása, az örök és isteni szeretetét (Jn 4, 7–8–10), amely mindent a szeretet bölcsességével művel. Szerette őt önmagáért, nagy dolgokat tett vele (Lk 1, 19) és szerette őt miérettünk. Megajándékozta vele önmagát és ajándékul adta minékünk."

1. *Krisztus a központ*

„Krisztus az egyetlen út, amely az Atyához vezet. Krisztus a legfölségesebb példakép, aki tehát az Ő tanítványa, annak erkölcseivel Őhozzá kell igazodnia (Jn 13, 15), úgyhogy táplálnia kell önmagában azt az érzületet, amely Krisztusban megvolt (Fil 2, 15). Élnie kell az Ő életét és birtokolnia kell az Ő lelkét (Gal 2, 20; Róm 8, 10–11). Az Egyház állandóan ezt tanította. Óvakodni kell tehát attól, hogy a lelkipásztori tevékenység folyamán bármi olyan előforduljon, ami ellenkezik ezzel a tanítással.

A Szentlélek tanítása nyomán és az évszázadok folytán szerzett gyakorlati tapasztalatokkal gazdagodva felismerte az Egyház azt is, hogy ha a Megváltó tiszteletének alárendelik és vele összekapcsolják, akkor a Boldogságos Szűz tisztelete nagy és hatásos erejével fölöttébb értékes a lelkipásztorkodás javára és a keresztény élet megújításának szempontjából is."

2. *Mária a rendkívüli Asszony*

„A Szűzanya imája, életszentségének példája és a benne levő isteni kegyelem mint az égi dolgok reménységének egybefoglalt tartalma jelenik meg az emberiség számára.

Mária anyasága arra indítja Isten népét, hogy gyermeki bizalommal meneküljön hozzá. Ő mindig készséges arra, hogy anyai szeretettel hallgassa meg kéréseinket és hatékony erejével segítsen rajtunk. Ezért nevezték el őt a keresztények a „Szomorúak Vigasztaló"-jának, a „Betegek Gyógyító"-jának és a „Bűnösök Oltalmá"-nak, hogy szomorúságban vigaszt, betegségben enyhülést, s bűn szolgaságából szabadulást kérjenek tőle. És valóban ő, aki teljességgel mentes a bűnök foltjától, arra segíti fiait,hogy erős elhatározással győzzenek a bűn fölött. Márpedig a gonosztól és a bűn szolgaságából való szabadulás – és ezt újra meg újra kell hangsúlyoznunk –, elmaradhatatlan előfeltétel ahhoz, amit az erkölcsök bármiféle keresztény megújításán értünk."

„A Szent Szűz életszentségének példája arra indítja a keresztényeket, hogy felemeljék hozzá szemüket, mert ő mint az erények példája fényeskedik a választottak egész serege előtt. Hatalmas evangéliumi erényekről van szó. Ezek: a *hit*, mely benne egyedülállóan világos (Lk 1, 26–28), a nagylelkű *engedelmesség* (Lk 1,

39–56), őszinte *alázat* (Lk 1, 48), tettrekész *szeretet* (Lk 1, 38), megfontolt *bölcsesség* (Lk 1, 29, 34; 2, 19.33.51), Isten iránti *áhítat*, mely arra sarkall, hogy buzgók legyünk kötelességeink teljesítésére (Lk 2, 21.22–40.41) és hálás lélekkel *köszönjük* meg a kapott jótéteményeket (Lk 1, 46–49), a templom céljára ajánljuk fel ajándékainkat és imádkozzunk az apostolok közösségében (Csel 1, 12–14); a *lelki erő* a számkivetésben (Mt 2, 13–23) és a szenvedésben (Lk 2, 34–35.49; Jn 19, 25), a *szegénységnek* méltósággal és Istenbe vetett bizalommal történő elviselése (Lk 1, 48; 2, 24), odaadó gondoskodás Szent Fia iránt elkezdve a bölcső alázatától egészen a kereszt gyalázatáig; a körültekintő tapintat (Jn 2, 1–12), a szűzi tisztaság (Mt 1, 18–25; Lk 1, 26–38), az erős és tiszta hitvesi szeretet. Az anyának ezek az erényei fogják ékesíteni gyermekeit is, ha azzal az erős elhatározással tekintenek föl példájára, hogy kövessék azt saját életükben. És ha fölismerhető ilyen előrehaladás az erényekben, akkor mindez annak a lelkipásztori tevékenységnek az érett gyümölcse, amely a Máriának adott tiszteletből nyerte hatékonyságát."

3. *Mária a lelkipásztorkodásban*

„A Krisztus Anyja iránt való áhítat alkalmassá teszi a kereszténeket arra, hogy előrehaladjanak az isteni kegyelem útján és ezt az előrehaladást kell tekintenünk minden lelkipásztori működés végső céljának.

Nem tisztelheti méltóképpen a „kegyelemmel teljes" Szűzet az, ki nem tiszteli önmagában is az isteni kegyelmet, azaz Isten barátságát, a vele való közösséget és azt, hogy bennünk lakik a Szentlélek. Ez az isteni kegyelem mélyen átjárja az embert és hasonlóvá teszi a Fiú képmása szerint Istenhez (Róm 8, 29; Kol 1, 18). A katolikus Egyház a saját, évszázadok óta hitelesített, tapasztalatára támaszkodik, amikor a Mária-tiszteletben felismeri az élet teljességére törekvő embernek felajánlott hatalmas segítséget, mert az „Új Asszony", Mária áll legközelebb az „Új Ember"-hez, Krisztushoz. Jézus Krisztus misztériumában lesz igazán világossá az ember titka. Mária tehát mintegy nekünk adott záloga annak a hitnek, hogy Istenünk egyetemes üdvözítő szándéka éppen az emberiség e g y személyében Máriában be is teljesedett.

Biztató zálog ez a mai ember számára, aki nem ritkán remény és félelem között hányódik, kicsiségének tudatában elhagyja magát, de ugyanakkor féktelen vágyak űzik. Lelkét zaklatja, megosztott szívét és értelmét bizonytalanságban hagyja *a halál rejtelme.* A magány súlyosan nehezedik rá és ezért szomjúhozva keresi a másokkal való közösséget szinte teljesen megfertőzötten az undor csömörétől. Ezeknek az embereknek számára jelent biztatást a Boldogságos Szűz Mária, mégpedig úgy is, amint átélte a földi élet viszontagságait és úgy is, ahogyan már Isten országába jutva élvezi a mennyei boldogságot és alkalmas mondanivalója van a lelkek megerősítésére. Mert reményt ígér, amely legyőzi a szorongást. Társaságot ígér a magányosnak. Békét ad a nyugtalannak. Örömet és szépséget ígér az undor és a csömör helyébe. Az örök dolgok reményét a múló vágyak közepette és a halál fölött győzedelmes életet."

A Mária-kultusznak Krisztushoz vezető lelkipásztori hatását jelentik és mintegy a hitelességét adják azok a szavak, amelyekkel Mária a kánai mennyegzőn fordult a szolgákhoz: „Tegyetek meg mindent, amit csak mond" (Jn 2, 5).

Ezzel Mária nemcsak a kánai lakodalom résztvevőit, hanem édesmindnyájunkat is arra buzdít, hogy Szent Fiának, Jézusnak tanítását szívünkbe zárjuk és tettekre váltsuk."

A II. vatikáni zsinat kapcsán bizonyára a Keresztény egységtörekvések érdekében mintha visszaesett volna a katolikus teológiában a Mária tisztelet jelentősége. Erre rádöbbent VI. Pál pápa is! Fogadjuk meg tanítását! Tiszteljük és szeressük a Szűzanyát! Ne féljünk attól, hogy az „*Üdvözlégy Mária* (Ave Maria) kiszorítja a „*Miatyánkot*" (Pater noster). A kettő összetartozik! Így alkot egységet.

Ezzel valósul meg a régi szép mondás: „Per Mariam ad Jesum" – Mária Jézushoz vezet bennünket.

VI. RÉSZ

A SZENTEK VISSZATÉRNEK

A SZENTEK ÉS A MAI EMBER

1.

1. A szentek eszményképek

A katolikus hitvallásnak, ennek az Egyház tanrendszerét szilárd egységbe kovácsoló gyönyörűséges mesterműnek van egy drágagyöngye, mely sokak előtt ismeretlen. Éppen ezért fénye nem kelt meleget a mai emberi szívben. E tétel így hangzik: *Hiszek a szentek egyességében!*

Az üdvözült lelkek országa: (az *ecclesia triumphans*), *a dicsőséges Egyház;* a tisztítóhelyen vezeklő és szenvedő lelkek közössége: *a szenvedő Egyház* és a földön élő katolikus hívek együttesen: *a küzdő Egyház* (ecclesia militans) ugyanannak ugyanazon egységes, *egyetlen* egyháznak hármas arca. Nem három egyház, hanem csak egy!

Amint egy *fő* uralkodik: Krisztus-mennyben, földön és mindenütt (Ef 1, 20), éppen úgy Krisztusnak csak egy *Misztikus* Teste van, az Ő egy Egyháza.

Ezekben a vasárnapi elmélkedésekben tekintsünk fel a *diadalmas* Egyház honpolgáraira, akiket az Egyház oltárra emelt: a *Szentekre.* Nézzünk be életükbe és életművükbe.

A szentek lelki életének vizsgálata *tisztán tudományos szempontból* is tanulságos téma. Milyen érdekes lenne szembesíteni őket a vallástörténet eredményeivel, vagy a pogány népeknél megtalálható kultuszokkal. Még érdekesebb volna a Szentek életének vizsgálata a pszichológia világánál. Tagadhatatlan tény ugyanis, hogy a vallás mind az egyén, mind pedig az emberiség kulturális tevékenységében nagy szerepet játszik. – De mi azt vizsgáljuk, hogy *milyen értéket* jelent Isten országában a szent.

A mai beszédben két gondolattal foglalkozunk:[1]

[1] A budapesti egyetemi templomban elmondott beszédsorozat.

1. A Szentek az Egyház viszontagságos történetének útjelzői.
2. A Szentek emberi életünk eszményképei.

1. *A Szentek az egyháztörténelem útjelzői.*

A szentek élete egy hatalmas kőhalmazhoz hasonlítható. A laikus észreveszi a kövek különböző színét, súlyát és nagyságát, de különben érdektelenül megy el mellettük. Sőt ha útjába kerül, – átgázol rajtuk. – De a geológus, vagy más szaktudós előtt a kövek egyszerre beszédessé válnak: – Minden egyes kő bizalmasan feltárja előtte titkát... – E kövek beszélnek borzalmas vulkanikus kitörésekről – Beszélnek az elemek gigantikus harcáról... – Beszélnek a földfelület hosszú, sokévezredes történetéről... – Beszélnek különleges ma már nem élő állatokról... – Beszélnek a klíma változásáról és sok mindenről.

Így vagyunk a szentek életével is!

A szentek élete is sokaknak érdektelen. Ha azonban jobban odafigyelünk, ó de sokat is tudnak nekünk mondani! Mint kivilágított útjelzők – jelzik az Egyház csodálatos keletkezését és hosszú küzdelmét, – jelzik az Egyház forradalmi, vulkanikus tevékenységét, az Egyház kebelén belül pusztító eretnekségeket és krízíseket. – Beszélnek ma már nem létező dolgokról és régen megszűnt eseményekről. – Beszélnek lakatlan pusztaságokról, ahol valamikor virágzó élet pompázott. – Beszélnek a római katakombákról. – Beszélnek régi mártírok szomorú, de áldott emlékéről.

A szentek az Egyház történetének valóban ragyogó útjelzői.

*

2. *A szentek egyéni életünk eszményképei is.*

De hogyan – kérdezhetné valaki. – Ezek a világtól elvonult, sokszor beteg, gyenge fizikumú emberek, hogyan lehetnek az élettől viruló: egészséges, a munka lázában égő, teremtő embernek eszményképei?

És mégis eszményképek ők! Nézzük csak őket közelebbről. A szenteknél az egyén háttérbe szorul. Minden iparkodásuk *egy nagy eszme szolgálatában* áll. Ez nem kicsinység! Ez nem gyengeség!

Az erő a legnagyobb érték, melyet ember nyújtani képes! – Nem az élettől menekülő, félénk lelkek ők! *Az eszményiség hősei* ők, akiknek Isten megadta az erőnek, a szeretetnek, a józanságnak lelkét. Az erőét, mely legyőz minden alacsonyságot. A szeretetét, mely nem ismer önzést. A józanságét, mely nem tűr tespedést...

Virágai és a díszei ők a teremtésnek, mely a lelki élet rendjén náluk nem tud kiválóbbat felmutatni! Bármely feladat elé állította is őket az élet, a nagy lelkek nagy elhatározásával és áldozatkészségével mindig megtalálták a módot, hogy Isten dicsőségére és embertársaik javára nagyot tegyenek. – A lelkiélet e hősei önzetlenséggel és könnyedséggel hozták meg a legnagyobb áldozatot, önmaguk feláldozását; életben s halálban. Tudták jól, hogy „nagyobb szeretete senkinek sincs, mint ha valaki életét adja barátaiért." (Ján 15, 13).

– Legyenek ezek hatalmas királyok, vagy szegény szolgálók, tiarás pápák, vagy sarutlan kolduló barátok, világhírű tudósok, vagy ismeretlen betegápoló nővérek, a családi gondoktól elcsigázott édesanyák, vagy a világtól elvonuló zárdaszűzek, az élet viharában megderesedett, kérges tenyerű férfiak, vagy hamvas arcú ragyogó szemű ifjú lelkek, egy szenvedély űzi, hajtja, tüzeli őket... egy dicsőség ragyog előttük: megfeledkezni önmagukról és élni Istennek, eszmének, hazának és embertársaiknak!

Sokan közülük nem gyűjtöttek kincseket – nem tettek szert hatalomra, – nem írtak tudós könyveket, nem alkottak művészi remekeket, de beírták halhatatlan nevüket a történelem lapjaira – mint az eszményiség hősei!

Minden szent élete egy hősköltemény, amely az eszme diadalát zengi!

Kedves Testvérek! Nekünk is áldozatkész szívvel kell az eszmények szolgálatába állnunk!

Ahány templom emelkedik városainkon, rónáinkon és hegyeink közt, az mind felfelé mutat! Ahány imádság szárnyal felfelé, az mind a lelket emeli! Ahány szentbeszéd elhangzik: mindnek ez a refrainje: *legyetek szentek* vagyis eszményekért lelkesülő és áldozatkész istenszerető lelkek!

– Legyünk hát szentek! Elsősorban a papok és szerzetesek feladata, hogy világító mécses, jópéldával ékeskedő és önmegtagadás-

ban megedzett „Alter Christus"-ként élő apostolok legyenek, – akik vonzanak és felemelnek.

De az életszentség nemcsak a papok és szerzetesek kiváltsága, előjoga! Kötelessége ez *minden* világi hívőnek is! Mindnyájunknak!

– Édesapák és édesanyák – családi tűzhely gondos őrei, adjatok jópéldát, legyetek szentek!

– Fiúk, lányok – az élet virágai, ismerjétek meg a szenteket, szeressétek és kövessétek őket! Legyetek szentek ti is! Ne feledjétek, szentek unokái vagyunk!

2.

2. A szentek égi közbenjáróink

Az előző szentbeszéddel sorozatba kezdtünk: a szentek életéről. Az első elmélkedésben a szemünk elé állítottuk őket, mint az Egyház történetének világító útjelzőit és egyéni életünk eszményképeit. Láttuk, hogy a szentek nem beteges, patologikus tünetek, hanem a legnagyobb erő képviselői. – Nem félénk, élettől menekülő lelkek, hanem az eszményiség bátor hősei, akiket – állásra, nemre és fajra való tekintet nélkül – egy szenvedély űz, hajt, tüzel és lelkesít és egy dicsőség vonz: megfeledkezni önmagunkról és élni Istennek, hazának, eszményiségnek és az emberiségnek.

A mai elmélkedésben arra adunk választ, hogy *miért tiszteljük a szenteket?* A szenteket azért tiszteljük,

1. mert már itt a *földön* is tisztelettel illetjük az érdemes, kiemelkedő egyéneket,
2. mert közbenjáróink az *égben.*

*

1. Már *itt a földön* különös tisztelet illeti meg az emberiség nagyjait.

Ki ne venné észre, hogy a kiváló államférfiak, a dicső hadvezé-

rek – a híres feltalálók – a koszorús költők, a klasszikus írók és korszakalkotó művészek, mintegy kilépnek, kiszakadnak a szűkös, nemzeti hazájuk korlátaiból és tekintet nélkül korukra, nemükre, nemzeti hovatartozásukra az emberiség közös nagy családjának dicsőségévé, büszkeségévé magasztosulnak! Szerte a nagy világon márvány szobrok és márkás képek őrzik emléküket, – a próza és líra magasztalja érdemüket, – ének és zene dicsőíti erényüket, – utcák és terek fennen hirdetik nagyságukat. Minden nyelven szólnak – minden népnek szólnak. Shakespeare nemcsak angol többé, Goethe nemcsak német többé, Dante nemcsak olasz többé, hanem mindenkié!

Ha már a *földi nagyságokat*, akik a mulandó élet kultúráját és technikáját előmozdították, így tiszteljük, mennyivel inkább megilleti a tisztelet azokat, akik az Isten és világ, – ég és föld – túlvilág és evilág, láthatatlan és látható, – metafizika és fizika – reveláció és történelem – az emberi elmét állandó feszülésben tartó csodálatos antitéziséből a nehezebbet: az Eget, a túlvilágot, a láthatatlant, metafizikát és revelációt választották. Noha lábukkal e földi élet ingoványos talaján álltak, jobbik énjük mindig a láthatatlan, a természetfeletti szférába magasztosult. Akiknek élete egy új evangélium a négy mellett. Ez az ötödik evangélium Krisztus életét és példáját nem könyvekben, fakuló pergamenen, hanem élő húsból és vérből megtestesítve állítja szemünk elé. Életük élő apológia a katolikus hitigazságok mellett!

Azért ha szüleink, vagy jótevőink képét drága ereklyeként őrizzük és hálás csókkal illetjük, ha falra vagy íróasztalunkra helyezzük, miért ne tehetnénk meg azt szenteink képeivel és szobraival?

De a szentek tiszteletét nemcsak a jámbor vélemény támogatja. A *hivatalos Egyház* is sürgeti és helyesli azt.

A II. niceai zsinat (787) kifejezetten megengedi, hogy a hívek templomokat, szent edényeket, ruhákat, falakat, házakat, utakat a szentek képeivel díszítsék.

A trentói zsinat még világosabban leszögezi, hogy Krisztusnak, a Szűzanyának és egyéb szenteknek képeit kellő tisztelet (debitus honor et veneratio) illeti meg. Nem azért, mintha a képekben valami istenség (divinitas), vagy különös erő (virtus) lakoznék, ami miatt tisztelnők, vagy ezektől kellene valamit kérnünk,

vagy ezekbe kellene a bizodalmat helyezni, mint régen a pogányok tették, – hanem azért, mert a nekik tulajdonított *tisztelet a prototípusra vonatkozik*, arra, akit ábrázolnak, jelképeznek, úgyhogy a képek révén, amelyeket megcsókolunk, vagy melyek előtt fejet hajtunk, Krisztust imádjuk és a szenteket tiszteljük, kiket ábrázolnak. – (Trid. sess. XXV. decr. de purg. et cultu sanct. Denz. 21–23, nr. 986).

2. Tiszteljük a szenteket azért is, mert mint a természetfeletti világ képviselői *közbenjárnak* érettünk az égben.

Ha már a földön is közbenjártak a jámbor lelkek másokért, annál inkább megteszik ezt a mennyben Istennél.

– Ábrahám közbenjárt az Úrnál Szodoma megmentése érdekében. (Ter. 18, 23). – Jób közbenjárt három barátjáért. (Gen 20, 7–17, Job 42, 8). – Mózes közbenjárására az Úr kiengesztelődik. Vagy gondoljunk csak arra, hányszor kérik már itt a földön a hívek a buzgó lelkek imáit nehéz ügyekben?

Ha az igazak már itt a földön eredményesen közbenjártak, annál inkább megteszik ezt, ha fent vannak Krisztussal az égben. Ott jobban ismerik szükségleteinket, mint itt lent, ott nem is szenvednek többé, de rokonszenveznek velünk az irgalmasság forrásánál. Mert *a szeretet a síron túl is megmarad.*

A halál után sok minden megszűnik... A hit is megszűnik: látásba megy át.

A remény megszűnik: teljesülésbe megy át.

A szeretet megszűnik: ó nem! Az nem szűnik meg! Csak úgy látszik, mintha a halál megszakítaná. A szeretet örök, mint maga az Isten! A síron túl is megmarad, mindörökké megmarad! Lehetetlen, hogy egy édesanya, aki annyi áldozatot hozott itt lent gyermekeiért – ne tekintene le áldott szemmel és gondos szeretettel övéire.

Ó a sír sok mindent elfed:
Bút, örömet, fényt, szerelmet.
De ki gyermekét szerette,
Gondjait sír el nem temette.

(Gyulai Pál)

Lehetetlen, hogy a hűséges férj megfeledkeznék gyászfátyolos özvegyéről. Az édesanya árva gyermekeiről. Nem! Lehetetlen! A szentek közbenjárnak értünk!

De maga az Egyház is a *trentói szent zsinaton* (sess. XXV. decr. de purg. et cultu sanct.) kimondta, hogy a szentek, akik Krisztussal uralkodnak, imádságaikat az Istennek felajánlják, azért jó és hasznos hozzájuk folyamodni és imádságaikat és segítségüket kérni.

Kedves Testvérek! A szentek tisztelete mélységes emberi tulajdonság és vigasztaló gondolat. Amint már itt a földön a befolyásos emberek barátait meg szoktuk kérni, hogy ügyes-bajos dolgainkban néhány jó szót szóljanak, így van ez a szenteknél is. A szentek Krisztus barátai. Őérette áldozták fel egész életüket és mindenüket. Azért közbenjárásuk: eredményes. Milyen jóleső gondolat: Nem vagyunk egyedül! De milyen vigasztaló is! A diadalmas Egyház polgárai: nem az elszigetelődés szűkmarkú elvét követik és nem a „beati possidentes" szűkmarkú teóriáját vallják, hanem velünk vannak és segítenek. A küzdő Egyház segítségére sietnek!

– Emeljük fel tekintetünket hozzájuk! Ígérjük meg, hogy a támogatásuk nálunk nem hiábavaló. Büszkén valljuk mindig: a Szentek unokái vagyunk! Az Ő útjaikon járunk! Velük maradunk! Legyünk mi is tiszták, hősök, szentek!

3.

3. A védőszentek

Előző szentbeszédben a szentek tiszteletéről elmélkedtünk. Láttuk, hogy megérdemlik tiszteletünket, merthiszen már itt a földön is a kiváló egyéniségeket különös tisztelettel illetjük; szobrokat emelünk, verseket és himnuszokat írunk tiszteletükre, utcákat és tereket nevezünk el róluk és tiszteljük őket. Annál inkább megilleti a tisztelet a szenteket, mert közbenjáróink az égben. Ismerik szükségeinket. Szeretetük tüzénél könyörögnek és fohászkodnak értünk.

A trentói hitvallásban is leszögezzük: „Constanter teneo, sanctos cum Christo regnantes venerandos esse!" Szilárdan vallom, hogy a szenteket, akik Krisztussal uralkodnak, tisztelet illeti meg. A zsinat a közbenjárást is hasznosnak mondja: „Sanctos una cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offere..." „Bonum atque utile esse suppliciter eos (sanctos) invocare et ob beneficia impetranda a Deo... ad eorum opem auxiliumque confugere". (Denzinger 1984)

De *hogyan tiszteljük* őket?

Tiszteljük, ha sírjukat meglátogatjuk és virággal díszítjük. Tiszteljük, ha emlékükre oltárakat és szobrokat állítunk. Tiszteljük, ha dicsőségüket énekkel zengjük. Tiszteljük, ha erényeiket szentbeszédben méltatjuk. Tiszteljük, ha képeiket és ereklyéiket kegyelettel őrizzük. Tiszteljük, ha védőszentekké és pártfogónkká választjuk őket.

A mai szentbeszédben szólunk:

1. A *védőszentjeinkről*, majd pedig hogy
2. mi *az Egyház álláspontja* e téren és milyen a mi életünk?

1. *Az ősegyházban* a katechuménok, a hitjelöltek a családi nevük mellé egy másik nevet is kaptak. Ezzel fejezték ki, hogy új életre szánják magukat.

Már *Alexandriai Sz. Dénes* (264) a III. században említi, hogy sokan a megtértek közül tiszteletből, szeretetből: követési szándékból Szent János apostol nevét veszik fel. A hívők pedig gyermekeiket Péternek és Pálnak nevezik (Eus. H. E. 7, 25, 11).

Aranyszájú Szent János figyelmezteti a híveket, hogy gyermekeiket ne a nagyszülőkről, hanem a szentekről nevezzék el, hogy így az erényre felbuzduljanak (Hom. 21. in Gen.).

A gyermek-keresztség révén általánossá válik a névadás, amely a régi élet eltemetését és az új élet megszületését jelenti Krisztusban. Amint a vezeték, vagy családi név meghatározott család, vagy társadalom tagjává tesz, úgy *a keresztnév Krisztus országához való tartozást* emeli ki.

Azért a régi római *Rituale* is figyelmeztet: „Iis qui baptisantur, tamquam Dei filiis in Christo regenerandis et in eius militiam adscribendis, nomen imponitur". – Akik megkeresztelkednek, mint Krisztusban újjászületett s az ő szolgálatába szegődő – istengyermekek *új nevet* kapnak. De a papok törekedjenek arra, mondja

tovább a Szertartáskönyv, hogy „Curet (parochus) ne nomina obscoena, fabulosa aut ridicula vel inanium deorum vel impiorum ethnicorum hominum imponantur sed potius quatenus fieri potest sanctorum, quorum exemplis fideles ad pie vivendum excitentur et patrociniis protegantur".

Ne obszcén, mesebeli, vagy nevetséges, vagy pogány nevet adjunk a gyermekeknek, hanem lehetőleg szentek neveit kell választani a keresztségben, „hogy példaképe" és védője legyen az újonnan megkereszteltnek. Ha szülők mégis ragaszkodnak valamely ilyen névhez, a keresztelő pap egy szent nevét is írja be az anyakönyvbe (can. 761).

Milyen szép, hogy *az Egyház minden megkereszteltet egy védőszent oltalma alá helyez.*

A szent és az ő nevét viselő földi vándor között mintegy lelki rokonság jön létre. A szent az illető újszülött védőszentjévé válik; akit jobban tisztel; törekszik őt utánozni, a nevére méltó lenni, és bízik benne, hogy a védőszent Istennél pártfogója lesz. A szent ünnepnapja – neki is ünnepe és névnapja. Vajon nálunk is így van ez? A mai napon gyújtsuk meg az emlékezet mécsesét. Lélekben vegyük kezünkbe keresztlevelünket és figyelmesen vizsgáljuk át. Talán már megsárgult. Szakadozott. – Nehezen olvasható. Nem baj! Annál értékesebb!

Nézzük sorba a rubrikákat! A rovatokat!

N. *születés* ideje, éve, hava és napja . . . mikor is volt? Jól látom? 1890, 1900, 1910, 1920, 1930? 20–30–40–50–60 éve? Jaj de régen! Hogy fut, rohan az idő!

A *keresztelés* ideje, éve, hava, napja, talán mindjárt utána két–három napra, vagy hosszú hónapok után?

A megkeresztelt neve: Péter, András, Jakab, János, Fülöp, Bertalan vagy Ágota, Ágnes, Cecilia, Erzsébet, Mária, Lújza.

Igen akkor annak kereszteltek . . .

A keresztelt *szülei:* Jó édesapák és édesanyák nevei. Szegény ó szülők, mennyi gondot is okoztunk nekik? Mily hálátlanok voltunk velük szemben? Talán már régen a sírban pihennek?

A *keresztszülő* neve: Ki tartott keresztvíz alá? Kik is voltak? . . . foglalkozása: talán már ők sem élnek?

A keresztelő neve: a jó öreg plébános . . . (már rég elhúnyt), vagy a fiatal káplán, aki keresztelt, már rég megderesedett.

Hol is kereszteltek? Budapesten vagy másutt? Melyik templomban? A pecsétről azt is megtudom . . .

A keresztlevél szerint keresztény katolikus vagyok! Ez az én személyi igazolványom!

2. Hogy vagyok én a védőszentemmel, akinek a nevét a keresztségben kaptam. Tudom-e, mikor van a napja? Milyen kapcsolatban vagyok vele? Ismerem-e életét? Követem-e példáját? Kérem-e közbenjárását? Talán e szent pillanatban szégyenkezve kell bevallanom, hogy nem ismerem őt. Be van írva a keresztlevelembe egy szentnek a neve, de azt sem tudom, ki volt. Azt sem tudom, hol élt. – Azt sem tudom, hogy milyen erényei voltak. – Hát hogyan lehet a példaképem? – Hát hogyan fohászkodjam hozzá? – Hogyan tiszteljem őt?

3. A templomok és kápolnák védőszentjük ünnepét, – akinek képe a főoltár felett van, (amely egyben a búcsú ünnepe is) – nagy buzgósággal, fényes istentisztelettel és külső dísszel ünneplik meg. A hegyek és magaslatok, melyek a szentek neveit viselik: hófehér tisztaságukkal ünnepelnek. A harangok, melyek a X. század óta a szentek nevét viselik, ércnyelvükkel dicsérik őket.

És én? Névnapot tartok? Rokonok és barátok felkeresnek. Kezet szorítanak velem és oda sem figyelve néhány konvencionális jó szót mondanak . . . Gyermekeknek kisebb ajándékokat adunk, szüleinknek virággal kedveskedünk. Valamivel jobb ebéd, vagy vacsora és vége. A védőszentünkre nem is gondolunk. Pedig a névnapunk az Ő ünnepe is!

Milyen szép volna, ha a névnapon a családban felolvasnánk: a védőszent életét. Milyen szép volna, ha közös szentáldozással, szentmise hallgatással ünnepelnénk a védőszentet. Milyen szép volna, ha a védőszent képe, vagy szobra diszítené lakásunkat . . .! Ha képe imakönyvünkben volna, s főleg emlékezetünkben élne ... Milyen szép volna, ha reggelenként védőszentünk pártfogásába ajánlanánk magunkat: Milyen *szép* volna . . . Nem! Hanem milyen *hasznos és üdvös* volna, ha komoly problémák, nehézségek alkalmával: feltennénk magunk előtt a kérdést: mit tenne az én helyemben az én védőszentem? Szent Pál, vagy András, Szent Gergely, vagy Vince, Szent Erzsébet, vagy Szent Rita? Ugye mennyire megváltoznék életünk? Ugye mennyire éreznénk, hogy velünk van valaki és segít.

A mai napon béküljünk ki védőszentünkkel! Fogjunk vele lélekben kezet . . . – Kérjünk tőle bocsánatot, hogy oly sokáig elhanyagoltuk . . . – és nem gondoltunk reá. Igérjük meg, hogy megismerjük életét! – Gyermekeinknek pedig beszéljünk sokat védőszentükről. Állítsuk eléjük szép példájukat! Fohászkodjunk hozzájuk és főleg kövessük őket!

Kedves Testvéreim! Minden szent egy élő evangélium! Az írott evangélium és a szentek által átélt, megélt evangélium között olyan a különbség, mint a néma kotta és a virtuóz által eljátszott zenedarab között. A szentek lejátszották az evangéliumot! – Ki hárfán, ki mesterhegedűn, ki Bösendorfer-zongorán . . . ki egyszerű pásztorfurulyán . . . Nem számít! Az a fontos, hogy mind a legjobbat adta a maga hangszerén!

Mi is lépjünk be most a szentek iskolájába, a conservatoriumba; a *Musica Sacrát* tanuljuk szorgalmasan. Először a hangjegyeket, a skálát, a dur és moll skálát, az összes hangzatokkal, a szolmizálást. Majd játsszunk először külön kézzel, majd együtt a nagy klasszikusokat, az Assisi Trubadur, a Doctor Angelicus, Avilai Nagy Teréz és a többi nagy életművész darabjait . . . Gyakoroljunk minden nap, mert különben ujjunk merev, szívünk hideg lesz! . . . Ha védőszentünktől veszünk órákat, biztosan előrehaladunk és a hosszú évek kitartó, önmegtagadó munkájával elérjük majd, hogy az örökélet nagy Koncertjén, amikor nekünk is le kell játszani az Evangéliumot, diadalmasan megálljuk a próbát.

4. Szentképek és ereklyék

A névadás és névfelvétel új kötelességet, új hivatást jelent. Ezért van az, hogy a *pápák* a X. század óta (XII. János, 946) új nevet vesznek fel a választás után. Ezért van az, hogy a régi férfi és újabb női szerzetes-rendek tagjai beöltözés alkalmával leteszik a régi családi nevüket és az új szerzetescsalád nevét veszik fel.

Mi is két ízben kaptunk új nevet: Az egyiket a keresztségben, a másikat a bérmálás alkalmával.

Már láttuk, hogy mennyi mindent mond nekünk a poros láda homályából a világosságra hozott, szakadozott keresztlevél. – Nemcsak azt jelzi, hogy én a szent katolikus Egyháznak vagyok

megkeresztelt honpolgára, hanem azt is, hogy közöttem és védőszentem között – akinek a nevét a keresztségben vettem fel – szoros kapcsolat, szent barátság, mély lelkirokonság áll fenn. Ő az én védőm és oltalmazóm, patrónusom. – Azért én jobban tisztelem őt, mint a többi szenteket. – Ő a példaképem – én követem őt. Az ő ünnepe – az én ünnepem, névnapom . . .

A *bérmálás* alkalmával a serdülő kor viharai és kísértései között komoly igéretet tettem és a Szentlélek erejét vettem, hogy Krisztusnak bátor hitvallója és követője leszek. Akkor is kaptam egy új nevet: Mi is volt az? Már talán nem is emlékszem reá. Talán bérmaszülőm neve? Hogy elfelejtettem! Hiszen oly régen volt! Pedig a karóra, vagy más emlék mellett ez volt egyik legnagyobb ajándékom, hogy az élet küzdelmeinek való nekiinduláskor egy másik szent patrónust is kaptam magam mellé kísérőül és segítségül . . .

Ma a szentek tiszteletének *külső* megnyilvánulásáról szólunk.

Tiszteljük a szenteket, ha hozzájuk folyamodunk. Tiszteljük a szenteket, ha védőszentekké választjuk. Tiszteljük a szenteket, ha példájukat követjük. Tiszteljük a szenteket, ha képeiket és ereklyéiket kegyelettel őrizzük.

A mai elmélkedésben a szentek képeiről és ereklyéiről szólunk. Már a *Szentírásban* is találunk reá példát. Az Ur parancsára a *frigyszekrényt* két aranyos kerub őrzi, kiterjesztett szárnyakkal (Kiv. 25, 18).

A pusztai vándorlásban az izraeliták már elkeseredtek és kifakadtak: miért vezettél ki minket, hogy itt elpusztuljunk a pusztaságban? Nincs kenyér, hiányzik a víz, a mannát már únják. – Az Úr mérges kígyókat küldött reájuk büntetésül . . . Majd kétségbeesve Mózeshez folyamodnak, aki az Úr parancsára érckígyót állít föl. Aki reá néz, meggyógyul (Szám. 21, 5–9). De nem az érctől, hanem az Isten erejétől (Bölcs. 16, 7, 6).

Az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk, hogy az *apostolok* kezei nyomán sok jel és csoda történt. Az utcákra és terekre vitték ki a betegeket „hogy ha Péter arra megy, legalább az árnyéka érje valamelyiküket és megszabaduljanak betegségükből" (Csel5, 15).

Szent Pál szintén sok csodát művelt (Csel 19, 11). Még Pál ruhái is: „Még kendőit és kötényét is levették róla, és amikor betegekre terítették, a betegség elhagyta azokat".

Az ereklyék tiszteletét igazolja *szentmisében* az Egyház gyakorlata. Már a II. századból vannak adataink arról, hogy a vértanúk tetemeit nagy tisztelettel eltemették. Történetüket (Acta martyrum) megírták és az istentiszteleten felolvasták. A IV. században már az apostolok és vértanúk ünnepeiről és ereklyéik átviteléről szólnak emlékeink. Tetemeik fölé kis *szentélyeket* (confessio, martyria) emeltek. A szentmisét sokszor sírjuk fölött mutatták be.

Tudjátok-e, hogy az Egyház *a mai napig* fenntartotta-e szokást? Tudjátok-e, hogy a mai egyházfegyelem szerint csak olyan oltáron lehet misézni, ahol legalább két szent ereklyéje van az oltáron elhelyezve, az oltárasztal lapján vagy az alsó részben. Tudjátok-e, hogy az oltárcsók tulajdonképpen a szent ereklyéknek szól (quorum reliquiae hic sunt) –, akiknek ereklyéi itt vannak?

Méltó és igazságos, hogy kik mint áldozat Krisztusért feláldozták magukat és vérüket ontották, azon az oltáron pihennek, ahol Krisztus áldozatát ünnepeljük, aki nekik hősi lelket és erőt adott a vértanúsághoz.

Méltó, hogy a szoros kapcsolat, ami megvolt a szenvedésben, most a dicsőségben is érvényesüljön.

Az Egyházi Törvénykönyv az 1276-ik kánonban azt mondja, hogy jó és hasznos Isten szolgáit, a szenteket, kik vele uralkodnak, segítségül hívni és *képeiket* s *ereklyéiket* tisztelni. Hangsúlyozza aztán, hogy nyilvános tiszteletre templomokban és kápolnákban olyan képeket szabad kitenni, amelyeket előzetesen a helyi főpásztor jóváhagyott és megáldott (c. 1290). Amelyek áhitatra és nem átokra – szeretetre és nem gyűlöletre hangolnak. Amelyek vonzanak és nem taszítanak. Ami igazán művészi, az rendszerint szép is. De legyenek ezek igazán szentképek! A művészi izmusok korában voltak olyan képek, melyek minden voltak, csak éppen nem szent!

A törvény tilalmazza az ereklyék eladását (c. 1289). Szigorúan megparancsolja, hogy csak olyan ereklyéket lehet a templomban nyilvános tiszteletre kitenni, amelyet valamelyik bíboros, vagy püspök hitelesnek, autentikusnak nyilvánított (c. 1283).

A hívek kegyelete is indokolja a képek és ereklyék tiszteletét. Ha a rokonok, jóbarátok fényképeit és utazásunk emlékeit olyan szeretettel őrizzük, ha a földi nagyságok, a nagy tudósok, művészek, feltalálók szobáját múzeumnak rendezik be, ahol használati

tárgyaikat, a zongorát, melyen játszott, a tollat, mellyel írt, az íróasztalt, mely mellett dolgozott, ruháikat, bútoraikat kegyelettel őrzi a hálás utókor, akkor miért ne tisztelnénk meg azok képeit és ereklyéit, akik életüket adták egy szent eszméért, akik nem riadtak vissza semmitől és senkitől – akik örök mintaképül és eszményképül ragyognak előttünk! És akik mindig szent gondolatokat ébresztenek bennünk...

És valóban *Goethét* Raffaelnek Szent Ágota-festménye Bolognában annyira megragadta, hogy az ókori női ideált Iphigénia személyében róla alkotta meg.

– Amikor *Stuart Máriát* a vesztőhelyre vitték, kezében keresztet tartott. A másvallású protestáns tiszt, aki kísérte megszólította: Madame nem a kézben, hanem a szívben kell Krisztust hordozni. Mylord – feleli a vértanú – jobb most Őt kézben tartani, hogy biztosan a szívben is hordozhassam.

Értitek már Testvérek, mit jelent a szenteket tisztelni. Értitek már, mit jelent a szentek képeit tisztelni? Nem azért tiszteljük, mintha a képekben, vagy szobrokban csodatevő erő lakoznék. Hanem azért, mert a tisztelet arra irányul, akit ábrázolnak. Amikor a keresztet megcsókoljuk, vagy a szentkép előtt fejet hajtunk, akkor Krisztust imádjuk és a szenteket tiszteljük. Nem számít hogy művészi, vagy nem művészi, szép vagy nem szép a szobor. XI. Lajos francia király (1483) *Paulai Szent Ferenc* karjai között halt meg, aki odaadással ápolta. Halála előtt a király meg akarta hálálni jóságát s egy szép arany Mária-szobrot akart neki ajándékba adni: „Én nem az aranyhoz és ezüsthöz végzem a könyörgést, hanem a Szűzanyához, ám azért papír-kép is elég lesz róla" – mondotta Paulai Sz. Ferenc.

Miért tiszteljük a szentek ereklyéit, csontjait? Azért mert a test hangszer a lélekművész kezében, amelyen a hősi erények csodálatos melódiáit játszotta! Ezért szentek földi maradványai: felbecsülhetetlenek. Értékesebbek aranynál és drágakőnél. Többet érnek a tenger gyöngyénél: Az Egyház ezekben zálogot lát a szentek közbenjárására Isten trónjánál. Lelki és testi segítség árad innen, üdv és áldás.

Mit gondoltok, Testvéreim? – Mennyiért adná oda *Velence* városa Szent Márk ereklyéit, aki fölé a San Marco gyönyörűséges temploma borul? Mennyiért adná oda *Pádua* a bájos Szent An-

talt, akit az egész világon szeretet övez? – Mennyiért adná oda *Nápoly* Szent Januárius (San Gennaro) ereklyéjét? Mennyiért adná oda a *magyarság* Szent István jobbját, amely évszázadokon át annyi erőt, figyelmeztetést és áldást hozott a népnek? Mennyiért adná oda a francia Jeanne d'Arcot és Lisieuxi Kis Terézt, a kis ösvény nagy szentjét? – Mennyiért adná oda *Róma* Szent Pétert és Pált, Szent Bertalant és Szent Lőrincet. Szent Alajost és Szent Ignácot, Szent Ágnest és Ceciliát és a többi dicsőséges vértanúk, bátor hitvallók, szent édesanyák és fiatal drága szűzek ezreit és ezreit? Semennyiért! Semennyiért! Nincs az a pénz, amelyért odaadná! Nincs az a kincs, amelyért elcserélné!

Kedves Testvérek, mennyit érnek nekünk a szentképek és ereklyék? Elefántot, kis kutyát, kis macskát, futball-labdát vagy tudom is én mit viselek díszként, amulettként mellemen, de szégyenlem Krisztus keresztjét nyakamba tenni? A szobám s lakásom falát drága tájképek, élethű csendélet, szarvasagancsok és különböző állatképek és tanulmány-fejek ékesítik és esetleg pironkodó aktok éktelenítik. Ismeretlen hősök idegenül tekinetnek le a falról, de hol a Madonna és védőszentem? Fájdalom, nincsen számukra hely!

5. A szentek ellenzői

Előzőleg a szenképek és ereklyék tiszteletéről szóltunk. E tiszteletnek mélységes pedagógiai és pszihológiai gyökerei szinte nyilvánalóak. Azért szellemesen mondja *Szent Bonaventura*, hogy hármas jelentősége van a szentképek tiszteletének (III. dist. 9, a. 1A2). *a)* propter simplicium ruditatem, vagyis a *tudatlanok* kedvéért, akik nem tudnak írni, olvasni, a képek és szobrok révén a hittitkokhoz közelebb férkőznek, *b)* propter affectus tarditatem, az *érzület lanyhasága* miatt, ha nem indítják meg az embert Krisztus cselekedetei, mivel azokat csak hallásból ismerjük, jobban megindítják a képek és szobrok, melyeket szemünkkel látunk: a látás jobban vonz, mint a hallás, *c)* propter memoriae labilitatem, az *emlékezet feledékenysége* miatt: amit az ember hall, könnyen elfelejti, egyik fülén be, a másikon ki . . . a szentek képeinek látása példájuk követésére serkent (Gihr, 228–229).

Tehát a szentek tisztelete felemel, vonz, lelkesít, és jó példát mutat. Most pedig nézzünk szembe azokkal az ellenvetésekkel, melyeket a szentek tiszteletével kapcsolatban szoktak felvetni.

1. *Az első ellenvetés* így szól: Az még csak hagyján, hogy a Szűz Anyát, vagy védőszentünket tiszteljük, de mire való az a sok szent? Sok kép, szobor, ájtatosság? Sokféle zarándokhely és kegyhely? Nem kellene itt tervszerűbben eljárni? Kedves Testvéreim, a természet csodás gazdagsága és változatossága még a költőt is bámulatba ejti, amikor felkiált: „Ó természet, óh dicső természet, mely nyelv merne versenyezni Véled?" (Petőfi) Az ásványok, növények és állatok kifürkészhetetlen világa száz csodáról beszél . . . Nincs két teljesen egyforma állat vagy növény a kerek világon . . . Az emberi szervezet is micsoda remek művészi alkotás, ahol minden tagnak harmonikus összedolgozása biztosítja az egésznek fejlődését . . . A családban és társadalomban is a különböző célok és feladatok ellátását külön egyének és szervek látják el. Ugyanígy az Isten országában is a szentek csodálatos sokasága és változatossága megkapó: „Mirabilis Deus in sanctis suis!" Csodálatos Isten az ő szentjeiben!

Egyébként is az Úr Isten *akkor* osztja kegyelmét, amikor akarja. Ott, ahol akarja: suttogó erdők lágy ölén, vagy sziklás hómezők csillogó ormán, az elfelejtett apácacella homályos csendjében, vagy a fényűző udvarok táncos szalonjaiban. *Annak* akinek akarja: egyszerű tudatlan pásztorleánynak, vagy királykisasszonynak, elfelejtett portásnak, vagy világhírű tudósnak. Nem számít! Az Úr Isten szuverén! Független! *Úgy* osztja a kegyelmét, ahogy akarja (1 Kor 12, 4). Azért megteheti, hogy egyes speciális kegyeket külön kiválasztott lelkek, szentek útján oszt ki. Azért nem babona az, ha a hívek más-más ügyben, más-más szent közbenjárását veszik igénybe . . . Ha a fiatalok: Szent Imréhez és Szent Alajoshoz, ha a leányok: Szent Ágneshez és Ceciliához, ha a házasok: Szent Monikához és Szent Erzsébethez, ha a kétségbeesettek: Szent Tádéhoz és Szent Ritához folyamodnak . . . Ez magyarázza meg azt is, hogy a városok, országok, különböző társadalmi foglalkozási ágak saját védőszentet, külön égi patronust, égi pártfogót választanak, akik személyi, vagy helyi körülmények folytán közelebb állnak hozzánk.

2. A *másik ellenvetés* azt mondja: Jó-jó, tiszteljük a szenteket, de

az már mégis csak sok, amit egyesek a szentek képeivel, szobraival, ereklyéivel csinálnak! Mennyi túlzás és visszaélés fordult elő? Igaz, a keresztények a szentek tetemeit, csontjait, hamvait kegyelettel vették körül, főleg az apostolokét . . . De volt, sajnos, visszaélés is, amikor a tetemeket szétszedték, sokszor megcsonkították, csakhogy egy-egy csont-szilánk jusson nekik ereklye gyanánt. Az is megtörtént régen, hogy háborúban egyik város ellopta a másik ereklyéjét vagy drága pénzért eladta. Voltak, akik még hamis ereklyével is üzérkedtek! Az sem tagadható, hogy a szentek kultusza, könnyen veszedelmes elhajlásra, eltévelyedésre, babonára vezethet. Sőt nem egyszer nyíltan is szemünkbe mondják: Ti katolikusok, miért imádjátok Máriát és a szenteket!

Ez az ellenvetés két részt foglal magában: visszaélés *volt* és visszaélés *lehet*. Ami a visszaéléseket illeti, történeti tény, hogy voltak ilyenek. De hol nincsen, ahol emberi kézbe kerül valami? Még a legszentebb is porossá, földiessé válik. – Tudjuk azt is nagyon jól a történelemből, a képromboló, a szentek képeit összetörő mozgalom milyen felzúdulást váltott ki. – Ismerjük Izauri Leó görög császárnak 726. évi és 730. évi rendeletét. Azt is tudjuk, hogy Kelet és Nyugat forrongott és a pápa elutasította a császári tiltó decretumot és a képek tisztelete mellett foglalt állást. Ismerjük a képromboló korban *Damaszkuszi Szent János* hősies küzdelmét és tudományos működését is. Damaszkuszi János (786), előkelő császári helytartó fia, áll ki a képek tisztelete mellett. Így szól: Bűnösen cselekednénk, ha az emberalkotta képeket isteneknek gondolnók s azokat Istent megillető tiszteletben részesítenők. Mi azonban ezt egyáltalán nem tesszük!

A kisiskolás is tudja, hogy mi a *szenteket nem imádjuk!* E vádat megcáfolja a dogmatika: amely ezt tanítja, hogy Istent *cultus latriae* (imádás) a szenteket pedig *csak tisztelet* (cultus duliae), Máriát cultus hyperduliae vagyis csak *fokozottabb tisztelet* illeti meg. A szentek tiszteletét veneratio-nak, míg az Isten tiszteletét adorationának nevezzük. A vádat cáfolja a liturgia. Istent kérjük, hogy valami jót *adjon*, vagy rosszat *távoztasson*, – a szenteket pedig hogy *közbenjáróink* legyenek. Figyeljétek csak meg a Litánia szövegét: Uram, *Irgalmazz* nekünk! Krisztus kegyelmezz nekünk! Krisztus hallgas minket! A lorettoi litániában pedig: Krisztusnak szent anyja, Szűzeknek szent szűze, *könyörögj* érettünk. Sohasem

mondjuk Máriának, hogy hallgass meg minket. Ha az Egyház időnként a szentek emlékezete, vagy tiszteletére misét mondat, az áldozatot nem a szentnek, hanem Istennek ajánlja fel. A szentekhez csak könyörög: „ut ipsi intercederent pro nobis, quorum memoriam agimus in terra". Nem mondja a pap áldozatot mutatok be neked Péter és Pál stb. Persze lehetnek és vannak is túlzások. Látni híveket, akik bejönnek a templomba s azonnal valamely szent szobra elé térdelnek, anélkül, hogy az eucharisztikus Jézust, a ház Urát üdvözölték volna. Eme téves felfogás kiküszöbölésére egy római plébános (Koch II. 323) egy felírást kitetett a szoborra, amely szerint a szent így szól tisztelőjéhez: „Kedves Keresztény, mielőtt letérdelsz előttem, hogy valamit kérnél, imádkozzál először a ház urához, a szentségi Jézushoz. Ha e kötelességedet teljesítetted, sokkal készségesebb leszek kéréseddel szemben". Mi tehát nem imádjuk a szenteket!

3. A *harmadik ellenvetés:* Annyiszor fohászkodtam, imádkoztam a szentekhez és mégis... semmi eredmény! Hát igen! Vegyük észre, hogy a szentek tisztelete nem valami automata szerkezet. – Bedobok egy forintot – s kapok valamit. – Egy üdvözlégyfohász Kis Terézhez s jól sikerül a vizsgám. – Egy novéna Szent Antalhoz és jó állást kapok. – Egy Szent Rita ájtatosságon részt veszek és meggyógyulok. Ó nem! Hiszen a szentek kultusza nem bebiztosítás tűz és víz, baleset és betörés ellen! Ha minden kérésünk teljesülne, akkor végeredményben mi lennénk az Isten! Mi irányítanánk életünket. Sőt magát az Istent is! Mi adnánk az utasításokat! Igaz, sokszor meghallgatnak: csodás úton is közbenjárnak. De nem mindig! És jól is teszik! Kivel nem történt már meg, hogy sokszor hetek, hónapok, évek múltán örömmel kiáltunk fel: Jaj, de jó, hogy ez, vagy az a kérésem nem teljesült, ami miatt, akkor annyira elszomorodtam... Jaj, de jó, hogy akkor nem kaptam meg azt az állást, amit akkor annyira áhítottam... Most jobb így! Mert a sikertelenség vagy meg nem hallgatás is sokszor a legnagyobb siker és haszon a lelkünk számára! Fohászkodjunk, tiszteljük őket, de mindig a záró fohásszal: „Fiat voluntas Tua!" Uram, legyen meg a Te akaratod, akkor sohasem kértünk hiába!...

4. A *negyedik ellenvetés* azt állítja, hogy a szentek tisztelete megbontja a Krisztusi üdvrend adminisztrációjának csodálatos cent-

ralizmusát, egységét. – A „*Soli Deo*" – szépséges gondolat megtörését okozza, jelenti. Hiszen a Szentírásban így szól a nagy Szent Pál (1 Tim 2, 5): *Unus enim Deus*, unus et *mediator Dei* et *hominum*, homo Christus Jesus. Egy az Isten, és *egyetlen a közvetítő* Isten és ember között: Jézus Krisztus. Hát akkor miért zarándokoltak Lourdesba és Lisieuxbe, Rómába és Assisibe, Máriacellbe és Mária-Remetére? – Miért fohászkodtok Szent-Antalhoz és Szent Ritához, Szent Alajoshoz és Szent Józsefhez, Szent Margithoz és Szent Erzsébethez? – Nem sérti ez Krisztus fönségének és közvetítő hatalmának, a diadalmas *Soli Deo* gondolat érvényesülését?

Testvéreim, a szentek tisztelete nem sérti Krisztus méltóságát, nem csökkenti, hanem fokozza azt. Most én kérdezek és ti feleljetek! Vajon a hold és a sok ezer csillag elhomályosítja-e a királyi napnak diadalmas ragyogását? – Vajon, ha a szentek képei előtt lámpást vagy gyertyát égetünk, elhagyjuk-e aludni az örökmécsest a szentségi Jézus előtt? Vajon, ha a szentek tiszteletére imákat és kilencedeket, vagy böjtöket tartunk, elhanyagoljuk-e a szentgyónást és szentáldozást? Vajon ha az Üdvözlégy Máriát áhítattal imádkozzuk, megfeledkezünk-e ezáltal a Miatyánkról: Ugye nem! Vajon ha Máriakegyhelyekre zarándokolunk nem visszük-e magunk előtt Krisztus keresztjét? Vajon, a szentek és Szűz Mária képe eltakarja-e Krisztus képét? Ugye nem! Testvérek, a szentek tisztelete nem csökkenti Krisztus méltóságát. Az imádságot kétféleképpen végezhetjük, vagy közvetlenül Istenhez, vagy közvetve a szentek révén: de nem azért, hogy az Isten ezáltal értesüljön a mi ügyünkről, hanem hogy a szentek közbenjárjanak érettünk.

Krisztus közvetítő hatalma a szentek közbenjárásával nem csökken. Továbbra is *közvetlenül* fordulhatunk Istenhez amint tesszük a Miatyánkban és a Szentmisében. Más a szentekhez való folyamodás: és a közbenjárás Isten kegyelmének hatása, következménye. A szentek csak *másodlagos* közvetítők: a fő és egyedüli mindig Krisztus marad.

A Szentek a kegyelmeknek és jócselekedeteknek nem okai és előidézői, hanem kieszközlői, kikönyörgői Istennél.

A Glóriában gyakran mondják: *Tu solus* sanctus, Tu solus Dominus: Egyedül Te vagy Szent! Éppen ezért az Egyház min-

den imádságot ezzel a refrainnel zár: „Per Christum Dominum Nostrum" – A mi Urunk Jézus Krisztus által. „Per Ipsum et cum Ipso et in Ipso"... Ha tiszteljük is a szenteket, Általa, Vele és Benne van minden reményünk, örömünk és boldogságunk!

6. A szentek belső világa

Eddig öt beszédben a szentek tiszteletéről szóltunk. Kívülről néztük a szenteket. Most iparkodjunk behatolni *a szentek belső világába*, megismerni *a szentek lélektanát*, pszichológiáját. Tárjuk fel a forrást, ahonnan az életszentség felbugyog. – Keressük a bimbót, amely erény-virágba borul...

1. Nem kell külön bizonyítani, hogy a szent minden vallás közös kincse.

A szent valamilyen formában szinte *minden vallásban és minden népnél* otthonra talál s ezért minden nép féltő kicsei közé tartozik. Minden népnek megvan a szótárában a szent fogalom (kadós, hierosz, hagiosz, sacer, sanctus, santo, heilig). A szent nincs egy ország szűk határai közé szorítva. Világpolgár. Mindenütt otthonra talál. Mint a csillagok sem tartoznak egyik vagy másik nemzethez.

Kit nevezünk szentnek? A kínai szent az, aki az éghez legközelebb áll a természet fokán. A buddhista szent a természetben való rosszat, a vágyat öli ki magában. Aszkézise önmegváltást hoz létre. Az iszlám marabuja és walija megtagadja érzékeit, hogy a másvilágon nagyobb érzéki gyönyörben legyen része. A görög filozófiában, Plato is foglalkozik a jámborság fogalmával, amely a jócselekvést kísérő érzület és a legfőbb jóhoz igazodik.

A mózesi ószövetségi vallás a szentséget tárgyiasítja: szent minden személy és tárgy, amely Istenhez tartozik és a profán használatból ki van véve. Az ószövetségben: szentek a papok, mert Isten szolgálatára vannak rendelve (Lev 21, 6). – Szentek az elsőszülöttek, mert ők Istenhez tartoznak (Szám. 8, 17) – Szent a hét utolsó napja (Lev 23, 3), mert különösen Isten tiszteletére van beállítva. – Szent Izrael népe (Kiv. 19, 6; M. Törv. 7, 6.14, 2. 26, 17), mert Isten választottja. – Szent Jeruzsálem városa, mert ott van a Templom, az istentisztelet középpontja. – Szent minden, amit az emberek Istennek felajánlanak (templom, áldozat:

sacrificare, sacrum facere). – Szent mindaz, ami az Istenséggel valamelyes kapcsolatba kerül: rituális cselekmények, ünnepek, stb. – A személyi szentségnél kezdetben a külsőség: a rituális tisztaság játszik nagy szerepet. Később az erkölcsi mozzanat is fellép: az Isten törvényei szerint való járás, az Istenhez való hasonlóság, amelyet azután a próféták fennen hirdettek.

A *kereszténységben* a szentség fogalma változáson megy keresztül. Az Újszövetségben a szent jelző főleg az Isten követeire, az angyalokra vonatkozik. Keresztelő Szent Jánost is (Márk 6, 20) szentnek tartották, gyakran a keresztény híveket szenteknek nevezik, mivel a keresztségben megszentelő kegyelemben részesültek.

Az apostoli és az egyházatyák korában a szentség fogalma ismét tovább fejlődik. A pogányok a római császárt szentnek nevezik (Sacra Majestas Caesarea), ezért a keresztények is a főbb vezető embereket, a püspököket, a klérus tagjait is szent elnevezéssel illették, amint a pápát a mai napig is Szent Atyának nevezzük minden nyelven (Il santo Padre, der heilige Vater, Le saint Père, stb.).

Ebben a korban az egyház büszkeségei *a mártírok*, akik vérükkel tettek tanúbizonyságot, azért hívják vértanúknak. A katakomba felirásokban ezeket is, majd később a *hitvallókat* is, confessorokat, szenteknek nevezik, főleg ha nyilvános tiszteletben részesültek.

A hittudomány *a középkorban* a szentségnek belső, ontológiai okait kutatja. Mivel az ember önmagától semmi természetfelettit nem művelhet, azért azt tanítja, hogy a szentség nem más, mint a megszentelő kegyelem műve. A dogmatika ezzel kapcsolatban egy sereg problémát vet fel. A kegyelem és szabadság: a kegyelem és természet, a szentség és predestináció, a súlyos és bocsánatos bűn, a szentek közösségének három országa, stb. Minél nagyobbfokú a természetfeletti kegyelem, annál nagyobb az életszentség: az Egyház pedig az életszentségre törekvők társasága lesz.

Bizonyos fokú szentség a végcél elérésére, a boldogságra is szükséges. Ezért keresztény kötelesség is. A keresztény *erkölcstudomány* a szentség fogalmát az erkölcsi tökéletességgel azonosítja. *Szent az, akinek erkölcsi élete megegyezik Isten akaratával.* Mivel az erkölcstudomány az erkölcsi tökéletességet azonosítja az istenszeretettel,

azért erkölcsi szempontból szent az, akiben az istenszeretet gyakorlati életté válik. A *kánoni jog* még jobban megszűkíti a szentség fogalmát: szent az, akit az Egyház tüzetes vizsgálat után annak nyilvánított, kanonizált.

2. *A szent is ember.*

Ha a közönséges ember a *szent*, vagy az *életszentség* szót hallja, sokszor gúnyos mosolyra fanyalodik és lefitymálva legyint egyet. A jobbindulatúnak ijedtség tükröződik szeméből: Én és a szent? Hát akkor vége örömnek és szórakozásnak, vége mozinak és színháznak és televíziónak, vége barátságnak és szerelemnek, vége házasságnak és tudománynak... Mindennek vége!

A szent szó hallatára vérszegény, pergamen arcok, szenvtelen szomorkás szemek, gondozatlan külsők, szeges ostorok és korbácsok, bőjt és cella, elragadtatás, csodák és misztikus esetek jelennek meg sokak előtt... – Pedig, Testvérek, nem ezek a szentek! – A gondozatlan külső még nem szentség!... – A csodatevő hatalom nem tartozik a szentséghez!... Az elragadtatás a misztikus élmények nem a szentség lényege!

Miért állítják akkor életrajzírók a szenteket olyan elérhetetlen magasságokba? – Igaz, a régi hagiográfiai írók emberfeletti embereket – angyali szférákban lebegő, – hús és vér nélküli egyéneket, átszellemült és megközelíthetetlen magasságokban élő mitologikus személyeket tárnak elénk, akiket már a bölcsőben csodálatos események áthatolhatatlan felhője vesz körül. Az egész életrajz sokszor a „Dichtung und Warheit" különleges keveréke!

Mi ennek az oka, hogy ilyenek voltak *a szentek életrajzai?*

a) Először a történeti kritika hiánya. Nem a tényeket, hanem az olvasók gyönyörködtetését és épülését tekintették első célnak. Azért az életrajz nem volt más, mint a szent dicsőítése, hőskölteménye, csak az előnyös, az életnek ragyogó oldalát tüntették fel, amire az erény napja rásüt, de az árnyékos oldalt, a homályt, az emberi hibát, gyöngeséget elhallgatták. – A történeti hűség figyelmen kívül hagyásával sokszor nem bizonyított csodás eseményeket írtak le, hogy az olvasók bámulatát váltsák ki. Pedig *XIII. Leó* szerint: A történetírásnak első alapvető törvénye, hogy ne merészeljen hamisat mondani és ne merészelje az igazságot elhallgatni: az *egész igazságot* kell megírni úgy, ahogy van!

A másik ok az ismert közmondás: „*De mortuis nil, nisi bene.*" A halottakról csak jót szabad mondani! Ilyen írók hamis kegyeletből elhallgatják a hibákat, a gyengeségeket. Ha világ a Szentírásból értesül Szent Péter, Szent Pál, Mátyás és Magdolna gyarlóságáról, miért nincs bátorságunk a többi szent hibáit is feltárni? Hisz annál nagyobb az érdemük! A csinosítás, a retusálás, a „kikészítés" ellen elsősorban a szentek tiltakoznának, akik magukat bűnösnek, tökéletleneknek vallották. *Assisi Szent Ferenc* egyszer Páduában így kezdte beszédét: Ti szentnek tartotok engem, azért jöttetek ide, olyan nagy számban, de nagy tévedésben vagytok...

Sokszor a szentek életét közeli barátaik írták meg, s így elfödte az árnyoldalakat a szeretet fátyola.

Máskor az életrajzokat hosszú *évek múltán* rögzítették le a halál után. A nagy távolság miatt a fantázia túlságosan kiszínezte, sokféle csodával vette körül. A szent természetes képét teljesen eltakarták, vagy egyéni ízlés szerint átfestették. Ezernyi indával vette körül a szentek szobrát a jószándékú kegyelet. Ha a mesterséges indát, mely évszázadok folyamán a szentek szobrait befutotta, eltávolítjuk – ha a többrétegű festéket, melyet a jószándékú, de rosszul értelmezett pietás rakott reájuk, lemossuk, akkor a szentek szobrai melegebbek, élethűbbek és eszmeileg szeretetreméltóbbak lesznek.

Igaz, a szentek életrajzának megírása nem könnyű feladat. Olyan mint a képrestauráló munka. Nagyon kell vigyázni, hogy túlságosan sem ne retusáljunk, sem ne idealizáljunk, sem ne esztétizáljunk és ne modernizáljunk. Úgy kell venni őket, amint vannak! ...Addig kell nézni őket, míg a végén megszólalnak. Megszólalásig hűek legyenek.

Éppen az a megnyugtató, hogy ők sem voltak angyalok, hanem emberek, s így eszményképeink lehetnek. Ne mondjuk tehát: Könnyű nekik, mert ők szentek voltak! Ők sem voltak mindig azok!

A fejlődés eszméje kétségkívül az újkor legtermékenyebb gondolatai közé tartozik. A biológiai oldalról más területre is átvilágít. Új fényt derít a tudomány, a művészet, a vallás és erkölcs birodalmában is. Amint a biológiai szemlélet a lélekkutatásnál új szempontokat nyújt, úgy a szentek keletkezésének, fejlődésének vizsgálata is új perspektívákat tár elénk.

Amint egy komplikált gépet, vagy élő organizmust jobban megértünk, ha az egyes részek funkcióit megvizsgáljuk, igy a szenteket is jobban megértjük, ha biológiai adottságaikat a kegyelmi hatásokkal együtt vesszük szemügyre.

b.) Sokan tévesen azt hiszik, hogy a szentek a kegyelem hatása alatt már kezdettől mint kész, érett egyéniségek pattannak elő, mint Pallasz Athéné Zeusz fejéből. Belső történet és fejlődés nélkül – fáradságos munka – és lelkiharc nélkül, – küzdelem és kísértés nélkül. Akiknek élete csendes patakként folydogál az élet-óceán felé. Vihar és zápor nélkül... Vannak ilyenek is, de kevesen! Nem ez a szentek igazi típusa.

Akik ezt vallják, elfelejtik, hogy a *kegyelem a természethez igazodik.* Annak munkáját, az akarat megfeszítését kívánja.

A kegyelem nem töri össze, nem rombolja le az emberi természetet, hogy annak üszkös romjaira építse a kegyelem világát. Nem, hanem *feltételezi* azt. Alkalmazkodik hozzá. Megemeli és megnemesíti. Az isteni természet részesévé teszi.

– Amint a szervezetben az életelv nem helyezi hatályon kívül a fizika és kémia törvényeit, – amint a tűzben a vas felveszi a tűz tulajdonságát, de a sajátját sem adja fel –, amint a levegő a naptól a fényt átveszi, de megtartja jellegét, – amint a hamis kő, nemesporral behintve a nemesfém tulajdonságát tükrözi, de előző természetét nem vesztette el, éppen így a kegyelem a természetre épít. A szent megmutatja, hogy az embert nem kell levetnie, sőt az emberi vonás és szentség benső és életteljes egységbe olvad. Az ember *a szentben önmagának tökéletesebb megvalósítását* látja. Minél emberibb valaki, vagyis lelki ember, annál szentebb! „Minél szentebb egy asszony, annál inkább asszony!" – írta a híres regényíró *Gertrud von le Fort.*

Ha csak a kegyelem működnék bennünk, akkor mindig a legrövidebb utat választanák a szentek. De nem így van!

Sokszor vonakodnak. Kételkednek. Elvesztik kedvüket. Hamis útra térnek. Eltévednek, sötét éjszaka borul lelki világukra. A csillag, amely a napkeleti bölcseket vezette, eltűnik szemük elől. Az élet szentek számára is homályos ösvényeken vezető vándorlás és fáradságos küzdelem... Csak a hit fénye világít jobban, mint másnak. Ezt semmiféle sötétség nem tudja kioltani. Megvan náluk *az isteni vezetésben való bizalom.*

Páduai Szent Antal először ágostonrendi szerzetbe lépett, majd rájött, hogy nem itt a helye és ferences lett. A szaracénoknál vértanú babérra áhítozik. Ez sem adatott meg neki. Végül tovább tanul. Vándor prédikátor lett.

Szent Kamill (Camillus de Lellis) feslett életet élt. Két ferences látására elhatározta, hogy véget vet kicsapongó életének. Néhány nap múlva megfeledkezett ígéretéről. Egy tengeri vihar alkalmával, amely rémülettel töltötte el, ismét megújította ígéretet. Amikor partra ért, vége a veszedelemnek, vége a javulásnak is. A hazárdjáték ismét elhatalmasodott rajta. Elvesztette pénzét, kabátját, végül ingét is. Koldulni kénytelen, nehogy éhen pusztuljon. Egyik kezével a kalapot tartja, másikkal pironkodó arcát takarja. Végül egy kapucinus kolostor ajtajánál csenget. Itt várta a kegyelem...

Kedves Testvérek, milyen vigasztaló ez ránk nézve! Nem kell visszariadnunk, nem kell megtántorodnunk, ha a szentek útjára lépünk! – Ők is emberek voltak, mint mi! – Húsból és vérből, mint mi! – Sírtak és mosolyogtak, mint mi! – Keresztet viseltek és reméltek, mint mi! – Heves kísértéssel küzködtek, mint mi! – Talán sokszor el is estek, mint mi! – De mindig felkeltek! A végén *a jóban állhatatosak* maradtak! Lépjünk a nyomukba! Az ártatlanság, vagy a bűnbánat útján kövessük őket!

7. Emberi vonások a szenteknél

Már láttuk, hogy a szent igazában két összetevőnek az eredője. Minden szent eszménye ugyanaz: Isten tökéletes szeretete, és Krisztus követése. De amellett minden szent mindig a földön marad.

Éppen ezért csodálatos ellentétek feszülnek lelkében: mint ég és föld: Isten és világ, látható és láthatatlan, fizika és metafizika, történelem és reveláció, predestináció és szabadság, természet és kegyelem. Ebben a kemény antitézisben – a szentek nem vak eszközök a természetfeletti erő kezében. Szabadon együtt működnek a kegyelemmel és szabadon elutasíthatják azt.

A szentek vizsgálatánál a dogmatikus és aszketikus írók a természetfeletti elemet, a kegyelmet elemzik, a historikus és pszichológus pedig a természetes erőket mérlegeli. Most *a szentek evilági, természetes oldalát vizsgáljuk.*

1. A szentek is emberek! Ezt mutatja rendkívül *gazdag egyéniségük*.

A kegyelem alkalmazkodik a természethez, amelyből egészséges és jellemes karakter bontakozik ki. Így a szentek csodálatos változatossága tűnik szemünkbe. – Minden egyes szent ugyanaz és mégis minden egyes szent más! – *Mindegyik szent tökéletesen szereti Istent – de mindegyik sajátosan a maga módján.* Isten mindegyiknek a maga módján viszonozza a kegyelmet. Amint nincs a valóságban absztrakt – elvont ember, hanem csak konkrét egyedi emberek léteznek, éppen úgy, nincsen absztrakt szent, hanem csak konkrét szentek! Ezek pedig sajátos emberi egyéniséggel rendelkeznek.

Minden szent nyugodtan állíthatja magáról: „Homo sum, et nil humani a me alienum: Ember vagyok és semmi emberi vonás sem idegen tőlem".

Amint a viruló mezőt tavasszal tarka virágszőnyeg borítja, – amint a lombos erdők égbemeredő fái messziről mind egyformán és zölden integetnek felénk, – amint a hegyek és völgyek, a hideg és meleg égöv más-más faunát és flórát mutat fel, – ugyanúgy más-más a szentek egyénisége, noha ugyanaz a kegyelmi nap süt rájuk és ugyanaz az égi harmat táplálja őket.

2. A szentek lelke csillogó tenger, amelyben tükröződik küldetésük és a miliő, környezetük, a klíma, nemzeti és korhatás egyaránt.

E tengerben tükröződik küldetésük, hivatásuk. A szent lelkében és egyéniségében tükröződik a küldetése, a missiója, a hivatása. Az egyik Istennek akar szolgálni az emberek segítése által. A másik az embereknek a közbenjáró imádság révén. Az egyik Isten harcait harcolja, mint Izrael tette. A másik imádkozik a győzelemért, mint Mózes. – Az egyik az isteni fölség szépségeinek és magasztosságának átmeditálásában leli kedvét, a másik az isteni igazságosság és szentség láttán a világtól elfordulva, bűnbánatra adja magát. – Az egyik az Isten-gyermekség bájos eszméjének gyengéd-lelkű dalnoka, mint Mária Magdolna, Genuai Szent Katalin, Szent Gertrud, Lisieuxi Kis Teréz; a másik a hősies szolgálat kemény bajnoka. – Az egyik a felebaráti szolgálat eszméjét, imádság, vezeklés és engesztelés útján szolgálja, a másik praktikus szeretet-szolgálatnak, a beteg- és szegény-gondozásnak szenteli magát.

A szentben tükröződik az egész miliő, a környezet is. Amint nem mindegy, hogy milyen tollal írok, – amint nem mindegy,

hogy milyen ecsettel és festékkel festek, amint nem mindegy, hogy milyen vésővel és milyen márványon dolgozom, amint nem mindegy, hogy milyen hegedűn, vagy zongorán játszom, a kegyelem számára sem mindegy, hogy milyen a konkrét emberi természet, amelynek húrjain játszik és hogyan rezonál a kegyelem finom érintésére . . . Azért a szentek egyéniségére az éghajlat, a nemzeti, a helyi és a koruk sajátságai rányomják bélyegüket.

Nézzük csak először a klímát.

Assisi Szent Ferenc lelkületét a zord észak soha nem értette volna meg! Ő elsősorban olasz, mégpedig a XII. századból! – Tele naivitással, ami az olasz népnek és kornak jellemzője, – tele nyájassággal és bőkezűséggel, amivel a természet itt az embert megajándékozta. – Itália örökké kék és mosolygós ege, mindig meleg és sugaras napja a természetes öröm akkordjait keltik az emberben, aki gondtalanul Isten ölébe veti magát, mint a gyermek anyja kebelére. Nem véletlen, hogy az istengyermekség gondolata a déli népeknél virágzott ki teljes pompájában.

Ezzel szemben az északi nép komoly borongós egével, zimankós, hosszú telével, sűrű sötét erdeivel és sziklás terméketlen földjeivel a természet alkotóját is majesztetikus parancsoló és szigorúan ítélkező Úr és Uralkodó képében állítja elénk. – *Szent Patrikot*, Írország apostolát az északi ember komolysága és hűvössége jellemzi. – Délen az Isten mint Atya: északon inkább mint Úristen (Herr-Gott) lép elő, ez a helyzet természetesen visszahat a szentek egyéniségére is.

A nemzeti vonás is tükröződik a szentekben. Az Egyház nemzetek feletti szervezet. Nincs különbség szegény és gazdag, kis és nagy, tudós és tudatlan, fehér és színesbőrű között. De azért az istenszeretet nem zárja ki, sőt fokozza a hazaszeretetet.

Szalézi Szent Ferenc mint szent is a francia elegancia megtestesítője. Számos levelét pedig a szép nyelve és stílusa miatt a francia akadémia is elismeréssel illette.

Nagy Szent Teréz jámborságában sem tagadja meg nemzetének lovagias vonásait. Büszke a spanyol asszonyokra, akik a férfiak távollétében Avila városát védelmezték . . .

Szent Ágnes, mint 13 éves vértanú kislány a pogány bíró előtt az előkelő római nő nemes büszkeségével lép fel.

A mi *Szent István és Szent László* királyunk mennyire igazi ma-

gyar egyéniségek, *Árpádházi Szent Margit* mennyire szereti magyar népét és hazáját!

Az *orleansi szűz* pedig a francia nő hazaszeretetét tükrözi. – Ez a magyarázata annak, hogy minden nép olyan szívesen tiszteli elsősorban nemzeti szentjeit; akik közel vannak hozzá, akiket jól megért, akik hús az ő husából és vér az ő véréből . . .

A *kor* hatása is tükröződik. A kor szava: Isten szava. Zeitrufe–Gottesrufe. A szentek rendszerint mint nagy emberek, mint bőkezű adakozók jelennek meg a történelemben. Nagy eszméket indítanak útra. Új célokat tűznek ki. A köntös, amelyben az új gondolat megjelenik rendesen a kor szövőszékén készült. A kor bélyegét viseli magán. A szentek a kor igényeinek, dörömbölő szükségleteinek trombitás hirnökei.

Szent Ferenc, a poverello . . . a tomboló gazdagság és élvezettel szemben a szegénység diadalát zengi. – *Szent Domonkos* a vallásilag eltompult indifferens, hályogos népnek igehirdetés fáklyáit gyújtja. – *Xavéri Szent Ferenc* – a nyugati egyház öregedő fájába a pogány missiók új hajtását oltja. – *Páli Szent Vince* a francia alsó néposztályoknak a felebaráti szeretet serlegét nyújtja. *Aquinói Szent Tamás* a keresztény teológiának a nyugati kultúrát veszélyeztető akkori arab filozófiával szemben a helyes utat mutatja. – *VII. Szent Gergely* pápa az önmagáról megfeledkező klérus szeme elé ismét az igazi papi eszmét állítja.

A profán történész azt mondja, hogy a korviszonyok teremtették meg ezeket a vezető egyéniségeket. De a teológus és hívő ember, aki a világtörténelem szövőszékénél az Istent látja, hozzáfűzi: Isten e szentekben a közszükségletek számára terveinek végrehajtására küldötte őket . . . A szentek is emberek!

Amint más a tokaji aszú, a badacsonyi kéknyelű, a somlyói vagy a gyöngyösi rizling, mert más televényből nő, úgy a szentek is különböznek a klíma, hely, kor és hivatás szerint . . .

Kedves Testvéreim! Ismeritek a latin közmondást: „Poeta nascitur, orator fit: a költő születik, a szónok saját erejéből leszazzá . . .” E közmondást így is módosíthatnám: „Peccator nas, cit ur, sanctus fit”, az ember bűnben, az áteredő bűnben születik de erős akarattal szentté lesz. *Senki sem születik szentnek!* Senkit sem övez a bölcsőben a szentek gloriolája. Képességeinek, természeti adottságainak kifejtésével, a kegyelemmel együttműködve,

mi is kifaraghatjuk magunkban az eszmét. Mert embernek lenni annyi, mint küzdeni harcolni és menetelni a lelki magasságok felé, ahogy a költő is látja:

Lejtőn lakni nem lehet,
sem kétéltűen jobbra balra menni,
A válaszút ez: föl vagy lefelé,
vagy hősnek lenni, vagy embernek lenni.
Lefelé húz a test és vér,
a vad nehézkedési törvény
– ezrek példája, vérrokon, barát,
de mi kitörünk ezek bűvköréből
és a csúcs felé megyünk. (Mécs László)

8. A női szentek

Amint az Úristen az ember szabadakarata előtt szinte tisztelettel megáll, mégha az ember rosszat is kíván elkövetni, éppígy a kegyelem meghajlik az emberi természet egyénisége előtt. Éppen ezért a szentek életében nemcsak a hivatás, a környezet, a kor tükröződik, amiről már előbb szóltunk, hanem a szellemi képesség, a temperamentum, a kor és a nem, egyaránt ráüti bélyegét az életszentségre.

Köztudomású, hogy a kedélyvilág és temperamentum, vérmérséklet nagy szerepet játszik a lelki képességek működésénél. A szangvinikus temperamentum gyors felfogásával és lelkesedésével az eszmék szeretetére vezet. – A melankolikus természet csendes és érzékeny fogékonyságával a kontemplációk és misztikus élmények befogadására képesít. A kolerikus természet szenvedélyes állhatatosságával és a sokszor helyesnek ítélt cél feltétlen követésével oly egyéniségeket ad, akik korukra rányomják bélyegüket. – A flegmatikus természet tárgyi nyugalmával és megvesztegethetetlenségével mind-mind termékeny talaj az életszentség számára.

Így a szentek között találunk teremtő egyéniségeket és kiváló tudósokat. – Találunk *egyszerű* és egyoldalú szenteket, mint Cupertinói Szent József, aki magát „szamár-testvérnek" nevezte. Vianney Szent János és sok más is ilyen volt.

Vannak *harcos* egyéniségek. Keménykötésű, makacs karakterek, mint VII. Gergely és Jeromos. Ez utóbbi irodalmi ellenfeleit nem kímélte. Még Szent Ágostonnal szemben is kiállt a küzdőtérre . . . De vannak szelíd és szeretetreméltó, bájos egyéniségek, akiknek társaságában jól érzi magát az ember, mint Néri Szent Fülöp, Don Bosco, stb.

Vannak közöttük *rendkívüli* jelenségek, akiknek a kiválasztottság karizmája a homlokukon ragyog. Ezek az Úristen liblingjei, kegyeltjei. A kegyelem szinte láthatólag kezüknél fogva vezeti őket. Vannak közöttük olyanok, akik alig különböznek a magasabb etikai beállítottságú egyénektől, legfeljebb a természetfeletti voltuk határozottabb.

A kegyelem a természet útján vezeti őket. A lélektan törvényei rájuk is kötelezők. Tehát a szentek nem sablonok. Nem típusok. Élő hús-valóságok, akikben a temperamentum hullámzik.

A szentek psychéje változó. Más a férfi és más a női szent! Női szent? Hát hogyan? Hogy lehet egy nő komolyan szentté, kiált fel a pesszimista, hát nem minden bajnak a nő az oka? Évától kezdve?

– Ha a családban hasadás támad – ott a nő. Ha a jóbarátok összevesznek – ott a nő. Ha az intrika okát keressük – ott a nő. Ha az amoralitás felüti fejét – ott a nő. Ha a történelem titkos rugóit vizsgáljuk – ott a nő. Ő minden baj oka, forrása! – Minden tragédia kulcsa: „*Cherchez la femme!*" A refrainje mindig ez: „La donna è mobile, – az asszony ingatag"!

Valóban a nép nyelve a nőt gyengébb nemnek, gyenge nőnek nevezi. Ez sokszor egyértelmű a rossz nő fogalmával. Morális értékelést is jelent. Még Salamon király is felkiált: „Mulierem fortem, quis inveniet!? Ki talál erős asszonyt? Nagy dicséretben lesz része!" (Péld. 31, 10).

A katolikus Egyház ezekkel az *egyoldalú és pesszimista nézetekkel szemben* rámutat szent asszonyaira és szűzeire és így szól: Nálunk mindig és minden időben nagy számban találhattok *erős és szent asszonyokat!*

Vagy nem hiszitek? Ki volt az, aki a fiának vértanúságát felemelt fejjel nézte végig – egy nő, a *Makkabeusok anyja* (2 Makk 7).

Ki volt az, aki a vérző Krisztusnak kendőt nyújtott, hogy meggyötört arcát megtörölje? Egy nő – *Veronika!*

Kik voltak azok, akik akkor, amikor mindenki megfutamodott

(még az apostolok is!) az elítélt és megcsúfolt Krisztust a nyílt utcán könnyes szemekkel köszöntik? – A nők: a jeruzsálemi *asszonyok* . . .

Ki volt az, aki a gyalázat fája mellett – a végsőkig kitartott és nem roskadt össze? Egy nő: *Mária.*

Ki volt az, aki sem rábeszélés, sem csalogatás, sem fenyegetés ellenére nem tagadta meg Krisztust, s amikor a hóhér fejét levágja, utolsó kézmozdulatával is megvallja hitét, az egy Istenben és Szentháromságban? Egy nő – *Cecilia!*

Ki volt az, akihez fejedelmek, püspökök, apátok és szerzetesek fordultak tanácsért, aki anatómiai, botanikai és teológiai műveket diktált, mert írni nem tudott? Egy nő: *Szent Hildegard.*

Ki volt az, aki a világirodalom nagyjai között szerepel és a svéd prózában Strindberg mellett foglal helyet? *Szent Brigitta.*

Ki volt az aki kemény, fenyegető szóval Avignonban az idegen befolyás alatt élő pápát rávette, hogy a zavaros, egészségtelen Rómába visszatérjen? Egy festő leánya: *Sziénai Szent Katalin.*

Ki volt az, akit az Egyház a doctor ecclesiae, az egyházdoktori címével tüntetett ki s akit a *modern pszichológia úttörőjének* neveznek? Egy nő *Avilai Szent Teréz*, a női szentek legnagyobbja. – Mind erős asszonyok, hatalmas egyéniségek!

Kedves Testvérek! Nincs igaza Wilde Oszkárnak, amikor azt állítja, hogy a női nem csak dekoratív jelenség. Soha sincs mondanivalójuk, de amit mondanak bájosan mondják. Ez nem igaz! – A nő nem dekoráció! A nő nem bokréta, vagy pántlika a férfi kalapja mellett. A nő nem játék! – A nő nem divatbaba! – Igaz, nem angyal, de nem is démon! Ember ő is, az egy Janus-arcu embernek egyik arca. Nem férfi, hanem nő. Ezért különbözik a női szent a férfi szenttől

A női psychét a mélyebb kedélyélete, a benső életre és szemléllődésére predesztinálja. A férfit a tetterő a külső tevékenységre sarkallja. – A nő inkább a passzív erényekben, – a férfi az aktív erényekben tűnik ki. – A nő fiziológiai beállítottsága szerint szeretet után vágyik. Szeretetet kíván adni, azért a legnagyobb misztikus élmények képviselői közöttük foglalnak helyet. A férfi az ész embere. A missiós munka, a tudomány, a reform és szervezés terén ő a vezető. A nő a szív, az intuitio szemével sokszor messzibbre lát, mint az ész, mint a férfi.

Ne mondjuk, hogy a nők a gyengébb nem tagjai. A maguk világában erősek. Sokszor a férfiakat megszégyenítő bátorsággal lépnek fel. *Jeanne d'Arc* vaspáncélba övezve, karddal kezében haladt át a csatamezőkön. Amerre ment, bátorság, erény, emberiesség fakadt nyomában. – A nő az élet forgatagában is lelkiséget áraszthat, erkölcsöt nemesíthet, belső kultúrát teremthet . . . Csak a hit vaspáncélja és az önfékezés kardja kell hozzá!

Kedves Testvérek! A szentek is emberek! Mindegyik más és más! Nincs két szent, aki egyforma fizionómiával rendelkeznék. Úgy vagyunk velük, mint a szivárvánnyal. Amikor az isteni kegyelem az emberi egyéniség, az emberi természet prizmáján megtörik, a különböző szentek, csodálatos szivárványfényben ragyognak fel . . . „Mirabilis Deus in sanctis suis." Csodálatos az Isten az ő szentjeiben! Minden természet másképpen reagál a kegyelemre, és ez vígasztaló ránk nézvè is! Akár a szangvinikus friss tavasz, akár a melankolikus meleg nyár, akár a kolerikus – gyümölcsös ősz, akár a flegmatikus nyugodt tél a vérmérsékletünk, akár a férfiak vagyunk, akár nők: lehetünk szentek, ha akarunk. – Akarjunk hát azok lenni!

9. Az életszentség lényege

A szentségi eszmény a történelem folyamán más-más színű köntösben jelenik meg.

Az *őskereszténység* korában, az üldözés idején a mártirok, vértanúk tűnnek ki, kik hitükért életüket adták. Később a hitvallók (confessorok) lépnek fel, akik a pogányok részéről hitük megvallásáért üldözést szenvedtek, de életüket nem kellett feláldozniok. Az üldözések elmúltával a keresztények befelé fordultak. Sokan a pusztába vonultak. Az evangéliumi tanácsok követése és a világtól való elvonulás: a *remeteség és a szerzetesi életforma* lesz az ideál és a szentség látható megnyilvánulása.

A XIII. században a tobzódó gazdagság korában a koldulás és *szegénység eszménye* ragadja meg az etikai magasságok felé törő embereket. – Az új korban, a természettudományok felvirágzása kapcsán az aktív erények lépnek előtérbe. Nem a visszavonulás, hanem a természet legyőzése, a szociális erények kifejlesztése lesz az életcél.

De bármilyen is az életszentség külső köntöse, mindig az egyéniség prizmáján vetitődik keresztül. Így a kegyelem a szivárvány csodálatos fényében ragyog . . . A temperamentum, a hivatás, a kor és az egész miliő, a környezet rányomja bélyegét az életszentségre is.

Más szóval: a szentek is emberek . . .! Akikben a hús és vér üteme hangzik hol dúr, hol moll skálában, hol staccato, hol legato formában! A mai beszédben vizsgáljuk meg: Mi tulajdonképpen a szentség, mi a lényeges ismertető jegye?

1. Először *negatíve vizsgáljuk*, mi *nem* az életszentség.

Nem tartozik az életszentséghez sem a csodatevő erő, – sem a vízió, a látomás, sem az elragadtatás, sem a stigmák, a véres sebhelyek, sem az idegen nyelveken beszélés, vagy jövendölés, vagy lélekbelátás tehetsége, adománya. Misztikus élmény másoknál is előfordulhat. Poulain Ágoston kiadta Lucie Christine három kötetes naplóját, aki nagyvilági nő, férjes asszony, öt gyermek anyja, 29 éves korában a misztikus élet kiváltságaiban részesül és ettől kezdve 33 éven át naplót vezet a mi korunkban, melyben beszámol lelki fejlődéséről (1844–1909). Amellett gyermekeivel koncertre járt, sokszor színházat játszott velük s vendégeit zongorán szórakoztatta.

Vannak viszont olyan szentek, akiknek egész életét a csodálatos események rózsafelhője borítja, mint az ír szent Patrik és római Szent Franciska életében olvassuk. – Másoknál a belső, mély lelki élet, sőt misztikus élmény, csodálatos külső tevékenységgel párosul, pl. Avilai Nagy Teréz, Hofbauer Kelemen, aki a mi Széchenyi Istvánunk apját térítette meg Bécsben. Olyanok is vannak, akiknek élete semmi rendkívülit nem mutat fel.

Általában az intellektuális beállítottságú egyéneknél, *a tudomány hőseinél kevesebb a rendkívüli adomány* és állapot, mint a gyakorlati élet szentjeinél. Így Szent Ágoston, Aranyszájú Szent János, Szent Athanáz, Nazianzi Szent Gergely, Nisszai Szent Gergelynél alig találunk csodákat Lisieuxi Sz. Teréznél sem.

Ha *a csodatevő erő nem tartozik a szentséghez*, mégis miért halmozzák el az életrajzírók csodás eseményekkel a régi szenteket? Először is aszketikus célból: Jobban bíztak azok közbenjárásában, akiket az Isten csodával is megerősített és igazolt.

A természettudomány fejletlensége folytán régen az események

okozati összefüggését nem ismerték és amit rögtön megmagyarázni nem tudtak, Isten közvetlen beavatkozására, vagyis a csodákra vezették vissza. – A mártírok a kereszténység e büszkeségei, minél inkább távolodtak az időben, annál inkább növekedtek – és lassan szinte Übermenschekké, emberfeletti lényekké magasztosultak.

Nem a rendkívüliség a szentség lényege! Mutatja ezt az is, hogy a szentek félnek, futnak ettől. Nem keresik. Attól tartanak, hogy csalódnak s önszuggesztió áldozataivá válnak. Néri Szent Fülöp minden erejét összeszedte, hogy imánál, vagy a szentmise alatt ne jusson elragadtatásba. Nem keresi. *Moes Klára Dominica Mária* a Domonkos szerzetesnővérek alapítója felkiált: „Milyen boldogok azok, akiket az Isten a rendes úton irányít az életszentség felé és milyen sajnálatra méltóak azok, akiket az Isten a rendkívüli úton vezet. Naponként tapasztalom – mondta továbbá, – hogy ezt az utat milyen sok aggodalom és gond árnyékolja be. Bárcsak az Úr megerősítene és kételyeimet megoldaná!"

Nagy Szent Teréz sokszor nappal sem mert egyedül maradni. Ha erős ellenállással sem tudott a víziótól szabadulni, nagyon nyugtalan és szomorú volt, mert a gonosz lélek félrevezetésétől tartott.

2. *Pozitíve* a szentség igazi lényege *az erény hősies foka* általában és az Isten-szeretet különösképpen. A szentek komolyan veszik az első parancsot: Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből!

Az istenszeretet a felabaráti szeretetet és a rendezett önszeretetet is magában foglalja. Ha ez a cselekedet egyedüli formáló elvvé válik úgy, hogy minden cselekedetünket egységbe fogja, a keresztény életeszményre ráteszi a koronát, akkor az istenszeretet rendkívüli fokában látjuk az életszentség lényeges elemét. Ezt senki szebben ki nem fejezte és szeretetről szebben nem énekelt, mint Szent Pál a korintusiakhoz írt I. levelében (13), amikor így szól:

„Szóljak bár az emberek, vagy angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő érc, vagy pengő cimbalom – és legyen bár prófétáló tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt, – s legyen bár olyan hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem – ha szeretetem nincsen, semmi sem

vagyok. – És osszam el bár egész vagyonomat a szegények táplálására és adjam bár át testemet úgy, hogy elégjek, ha szeretetem nincs, semmit sem használ nekem." – Azután Szent Pál leírja a szeretet tulajdonságait: „A szeretet türelmes – nyájas – a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat – nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal, mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha meg nem szűnik – prófétálások véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik . . . Most megmarad a hit, a remény, a szeretet. De ezek között legnagyobb a szeretet . . ." Ime a szeretet: életszentség! Az életszentség lényege a szeretet!

A szentekben valóban élet virágzott és uralkodott, és ez a szeretet, a kegyelem műve! *Tudták, miért tagadták meg magukat* és miért hordozták a keresztet. Előttük ragyogott mindig az Úr szava: „Örüljetek és vigadjatok, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben" (Máté 5, 12). E jutalom reménye megédesítette számukra még a legkeservesebb szenvedést és súlyos gyötrelmeket is!

Tudtam, mondja *Szent Tiburcius vértanú*, hogy a boldog örök élet vár reám, azért jártam szívesen az égő parázson, mintha rózsák lettek volna lábam alatt. – Tudtam, hogy bejutok a mennyországba, mondja *Szent Lőrinc*, azért biztattam az égő rostélyon hóhéromat: megsült már az egyik oldalam, fordíts meg, süsd meg a másikat is! – Tudtam, mi vár a mennyekben reám, mondja a 13 éves *Szent Ágnes*, azért mentem oly örömmel a vesztőhelyre, mintha táncterembe léptem volna.

Testvérek! Érzitek, látjátok, mit csinál, mire képes a szeretet! A racionalista ember értetlenül torpan meg a szentség kapujában. Itt a természetes okság elve csődöt mond. Ezeket a heroikus cselekedeteket pusztán pszichológiai egyenlettel, vagy képlettel kifejezni vagy megoldani nem tudja. Ok és okozat nincs arányban . . .! A szentek is emberek: de *többek, mint az átlagember:* és ez a többlet a természetfeletti erőnek, a kegyelemnek műve! A szent a természet és kegyelem *együttes* csodája!

A Szentírás tanúsága szerint a zsidók a templom építésnél egyik kezükben a kardot tartották, mellyel az ellenséggel viaskodtak,

másik kezükben a vakoló kanál, az építő szerszáma szorult. Most mi is vegyük kezünkbe a lélek acélos kardját és a tökéletlenség, szenvedély, bűn fattyúhajtásait vágjuk le vele. A másik kezünkbe vegyük az imádság, a szentségek, a kegyelem eszközét és építsük, szépítsük lelkünk templomát, hogy az életszentség befogadására alkalmas legyen.

10. Zseni, fanatikus, vagy hős-e a Szent?

A szentek hús-vér egyének. Testük és természeti adottságuk eszköz Isten kezében; hangszer, amelynek húrjain a kegyelem az istenszeretet csodálatos melódiáit zengi. A szentek tudtak igazán szeretni! Ez egyedüli titkuk! Az az istenszeretet, mely erősebb, mint a halál, keményebb, mint a pokol, önmagában motívuma és jutalma, amelyet az Isten ébreszt és táplál – és majdan megkoronáz az áldozat elégése után. Nem más ez belülről nézve, mint a kegyelem: a gratia. Azért mondja *Pascal:* csak a kegyelem teheti az embert szentté, aki ebben kételkedik, sem azt nem tudja, mi a szent, sem azt, hogy mi az ember.

Kicsoda a szent? Kivel hasonlíthatjuk össze a szenteket? Ezzel foglalkozunk most.

Bátor vértanú, kemény hitvalló, liliomos szűz, sziklaszilárd édesanya, akiknek képét, vagy szobrát oltárainkon tiszteljük, – minek nevezzelek?

– Vallásos zseninek? – Vak fanatikusnak? Vagy öntudatos hősnek?

1. A szent *vallásos zseni!* Van a tudományban, művészetben zseni, lángész: a vallásban talán a szent lesz az? A szent és a zseni között tagadhatatlan van bizonyos *hasonlóság.* – A fogékonyság a nagy eszmék iránt – a könnyedség; a gyorsaság, amellyel a zseni a nagy összefüggéseket átlátja, – a biztonság, amivel gondolatait fűzi, ami másoknál fáradságos – a messzire néző tekintet, amellyel egy pillanatban látja egész gondolatsor végpontját, – az intuició, amellyel az egységet látja ott, ahol mások részeket észlelnek, megvan a szenteknél is. De lényegbevágó *különbségek* is szembetűnnek.

A zseni főleg és kizárólag az eszmék területén, az ész vonalán halad: teoretikus, intellektualista ész a zseni. A szent a legmaga-

sabb szemlélődésben is a *cselekvés embere*. Isten és emberszolgálat a célja, tehát praktikus. Voluntarista: szív-zseni. *A zseni gyakran nyugtalan*, állhatatlan, sokszor mértéktelen, szertelen, amely őt idő előtt felőrli. *A szent életét* ezzel szemben *nyugalom jellemzi*. Az Isten a szeretetnek való teljes átadás, a béke és biztonság csodálatos érzését kelti benne.

A zseni gyakran minden nagysága mellett is más téren sok emberi gyöngeséget, hibát enged meg magának. Az elnézők azért mondják, hogy nem lehet a közönséges emberek mértékével mérni: „Quod licet Jovi". . . – A szentnél viszont az egész életre az erkölcs legszigorúbb mértékét lehet alkalmazni. Noha nem is minden dologban egyenlően nagy. A zseninél a gyors felfogás, intuitív erő, természetes erő vagyis pszichológiai faktor következménye: a szentnél a legbensőbb életelv: nem oldható fel tisztán pszichológiai síkon. Magasabb létrendre, *természetfeletti erőre mutat, amit kegyelemnek nevezünk*. Ebből is látjuk, hogy a vallásos zseni és szent nem egy, – noha a szentek között is találhatunk zseniális embereket: költőket, művészeket és tudósokat. Tehát vallásos zseni és zseniális szent nem ugyanaz!

2. Vagy inkább *fanatikus* a szent? Egyáltalán van-e szent fanatizmus?

A fanatikus feláldozza szabadságát legalább részben a felette uralkodó eszmének. – Az eszme űzi, hajtja, sodorja magával. Nem az akarat, hanem *a szenvedély* kezében a kormányrúd. – Innen a nagy sietség és érzéketlenség minden más ellenállással és akadállyal szemben. – Innen a vakság és megközelíthetetlenség idegen nézetek és befolyások iránt. – Innen a hajthatatlan makacsság. – A szentnél nincs ilyen önhipnózis!

A szent minden szenvedélyes eszme szereteténél is *megtartja a belső szabadságát*. A legnagyobb erkölcsi szabadság az, ha a jótevése második természetévé válik. Egy uralkodónak sincsenek olyan szabad és áldozatkész alattvalói, mint Istennek az ő szentei. Nem is alattvalói ezek, hanem fiai. – Egy kényszer van itt, a szeretet kényszere, amely a legmagasabb áldozatokra tüzeli. Erről mondja *Szent Ágoston* „Ama et fac, quod vis." – Szeress és tégy amit akarsz. Ez a felső szabadságnak legtökéletesebb kifejezése. A szeretet, az intenszeretet ugyanis bármit tesz, az csakis jó lehet.

Erről a kényszerről mondja Szent Pál: „Mert ha hirdetem az evangéliumot, ez nekem nem dicsekvésem, mert *szükség kényszerít* engem: ugyanis jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot." Ez a szeretet szent kényszere! Erről mondja *Avilai Szent Teréz*, a legnagyobb női szent: „Uram, szenvedni vagy meghalni" Ez is a szeretet kényszere! Ez a kényszer nem patologikus kényszerképzet. Nem fanatizmus! A jótevésnek ez a könnyedsége: a szabadság legmagasabb foka. A szent ugyanis a harcot a jó és rossz között, a konfliktust a kötelesség és hajlam között, az ellenmondást az ész és tagok törvényei között vagy egyáltalán nem, vagy pedig alig ismeri.

Az erkölcsi szabadság nála *nem a jó és rossz, hanem a jó és a jobb* és tökéletes között való választásban nyilvánul. Ezért lelkét a béke és derű sajátos szelleme hatja át. – A szent pszichéje olyan, mint a tenger. Lelkének mélyén örök nyugalom honol, ha a felszínét a vihar időnként fel is borzolja. Az örökkévalóság előíze ez az idő múlandóságában! „Omnis sanctus pertinax" – Minden szent makacs. Ez igaz, vagyis ragaszkodik eszméihez. Tántoríthatatlan a jó követésében, de nem fanatikus!

3. *Hős-e* a szent? Vagy van-e szent heroizmus?

Mi a heroizmus? A heroizmus nem valamely gondolat, vagy szenvedély okozta megszállottság, inkább a szabadakarat megnyilvánulása. A legszabadabb önelhatározás talaján az aktív erők rendkívül intenzív tevékenysége. Ez az aktív erő tevőlegesen és szenvedőleg is megnyilvánulhat. Van *a cselekvő heroizmus mellett szenvedő heroizmus*, a szenvedés heroizmusa is.

Egyetlen nagy eszme heroikus megvalósítása teszi a szentet szentté. Nagy gondolatok nevelnek nagy lelkeket! – Az egyik engesztelésre adja e földi életét, a másik misztikus közelségben szemléli Istenét. Az egyik a nép lelkét szántja igével, imával, – a másik a felebaráti szeretetet tűzi a zászlajára. Az egyik az alázat és engedelmesség szűk ösvényét járja, – a másik a szenvedés tüzében izzik hótisztára. Az egyik a tudomány oltárán gyújt mécsest, – a másik ártatlan liliommal ékes.

A szentek egy-egy erényben hősies fokra emelkednek. A többiben nem mutatnak fel szükségképpen rendkívüliséget. A heroizmusnak ez a formája a külső kriterium a szentség mellett. – Egyes magaslatok és hegyóriások, melyek az égbe merednek, mint óriási fel-

kiáltó jelek, jobban láthatók és vonzanák, mint az egy szinten mozgó magas plató hegy és völgy nélkül.

Az, hogy a szentek heroikus erényfoka a közönséges keresztény kötelességén túl mennyire terjed, nem állapítható meg. *A jó és erény határa határtalan.* A vallásos életből sohasem elég. Ignis nunquam dicit: sufficit. A tűznek sohasem elég! Új perspektívák, új dombok és völgyek tűnnek elő lelkének térképén. Arra törekszik, hogy az istenképiség ideálját megközelítse és az eszmény és valóság közötti feszültséget csökkentse.

A heroizmussal igaz *egyoldalúság* is jár. Vagyis a heroizmust más vonatkozásban bizonyos egyoldalúság jellemzi. Ez tényleg így is van: Az egyoldalúság minden emberi cselekedetre rányomja bélyegét. – Közismert a tudós és főleg tanár szórakozottsága... Aki – a laboratóriumban otthonosan érzi magát és orákulum – az utcán és társaságban sokszor félszeg és unalmas. A szaktudós annyira belemerül tudományába, hogy a gyakorlati életben szinte hasznavehetetlen és teljesen tájékozatlan... Az emberi szellemi életben minden magasan kiemelkedő tehetség rendesen egyoldalú. A másik képességnél kiegyenlítődés áll elő. Az erős spekulációs elme gyenge a pozitív oldalon és viszont. A polihisztorok kora lejárt. Valamely képességet nem lehet erősen kialakítani, ha a többiek is egyenlőképp erősek.

Ez magyarázza meg, hogy a szenteknél, a hősöknél is találunk ilyen egyoldalúságot, ferdeséget, félszegséget. Csak egy női és férfi szentet említek.

Szalézi Szent Ferenc egy alkalommal módot adott Chantal Szt. Franciskának hogy lelki és rendi ügyekben megbeszélést folytasson. Így kezdte: „Anyám, csak néhány óra áll rendelkezésre a megbeszélésre, ki beszél közülünk először?" Franciska, aki temperamentumos volt, így szólt: „Atyám, ha önnek úgy tetszik, szívem ugyanis rászorul, hogy ön beletekintsen..." Mivel ebben Szent Ferenc az önuralom hiányát látta, így szólt: „Hogyan, anyám, önnek még van kívánsága és választása? Azt hittem, hogy Önt teljesen angyalhoz hasonlónak találom." Franciska egy szót sem szólt, összehajtotta a papírt, amire lelki problémáit jegyezte és áttért a szerzetesi ügyek megbeszélésére.

Páli Szent Vince, aki a szentet 20 éven át ismerte és elismerőleg vélekedett szentsége felől, amikor halála után misét mondott,

bevallja, hogy a mementóban gondolt rá. Jó ha imádkozik érte, gondolta, hátha a tisztítótűzben van, egyik kijelentése miatt, amely a bocsánatos bűnt súrolta. Így vélekedik egy szent, a másikról, akit jól ismert.

Clervauxi Szent Bernát 23 éves korában már szerzetes apát. Olyan mértéktelen volt a vezeklésben, hogy a püspök életéért aggódott. Egy évig a kolostoron kívül helyezte el. Amikor visszatért, a szigort újra kezdte. A szabályokat nem tudta megtartani. Megint kénytelen elhagyni a konventet. Később panaszkodik, hogy az ifjúság hevében testét legyöngítette és munkára képtelenné tette. A testvérektől is szigorú, nehéz teljesítményeket követelt. Apologiájában szenvedélyesen nyilatkozott a Clugny-i reformpártról. Orvosát egyszer bestiának nevezte. Tehát legszigorúbb vezekléssel csaknem összetörte és szinte megölte testét, mégsem tudja teljesen megfékezni.

Látjuk, hogy a szentek nem holmi szublimált, hús és vérnélküli, levegőben libegő mitológiai alakok. Nem testnélküli szellemek, *nem angyalok, hanem emberek*, akik emberi módon éreznek. Ez közelebb vonz hozzájuk. Az Isten megengedte, hogy választott embereiben és barátaiban bizonyos hiba és gyengeség visszamaradjon. Főleg harag és hevesség. *Rodriguez* szerint: Egy szent egy erényben magas fokra emelkedhetik és másik oldalon azonban hibája és tökéletlensége lehet, hogy alázatra buzduljon.

* * *

A nagy emberek közelről nézve veszítenek nagyságukból és vonzóerejükből. – *A szentek varázsa annál inkább nő, minél közelebb jutunk hozzájuk.* Annál természetesebbek! Jellemük olyan, aminek látszik. Minden tettetés nélkül. A legbensőbb magánéletben is hűek maradnak elveikhez. Helyesen mondja *Ludwig Pastor*, a nagy német történettudós: A mi szenteinknek nincs szükségük dicsőítő költeményekre. Elbírják a történeti kritika napfényét. Ebben a fényben csak nyernek szépségükben.

Kedves Testvérek! Kik, vagy mik a szentek? Vallásos zsenik? – Nem! Vak fanatikusok? – Nem! Öntudatos hősök? – Igen! Szeressük hát és kövessük őket, mert követhetjük őket.

ÖT SZENT ÜZENETE

1. A reform pápa: Szent X. Pius

1954. május 29-én a római San Pietro téren több százezres hívő sereg diadalmas ujjongása és az egész keresztény világ érdeklődése közben iktatta XII. Pius pápa a szentek sorába harmadik elődjét, X. Piust, akinek a világegyház központi kormányzásában még munkatársa volt. X. Pius a mai kor providenciális szentje és eszményképe.[1]

De hogyan? Szent és eszménykép? Nem tévedés ez? Ezek a világtól sokszor elvonult, sápadt, gyenge fizikumú emberek hogyan lehetnek az élettől viruló, a munka lázában égő, teremtő embernek eszményképei? Nem ellentmondás ez? Nem bizony!

A szenteknél az egyén háttérbe szorul és minden iparkodás *egy nagy eszme szolgálatába* szegődik... Ez nem kicsinyesség, nem gyengeség, hanem a legnagyobb erő és érték, amit az ember nyújtani képes. Nem az élettől menekülő félékeny lelkek ők, nem a problémákat kerülő kényelmes szellemek ők, hanem *az eszményiség hősei*, akiknek Isten megadta az erőnek és szeretetnek a lelkét. Az erőét, amely legyőz minden alacsonyságot, és a szeretetét, amely nem ismer önzést...

Virágai és díszei ők a teremtésnek, amely a lelki élet rendjén náluk nem tud kiválóbbat felmutatni. A lelkiélet e hősei kiváló önzetlenséggel és nagyszerű könnyedséggel hozták meg a legnagyobb áldozatot, *önmaguk feláldozását* életben-halálban, mert „nagyobb szeretete senkinek sincs, mint aki életét adja barátaiért" (Ján 15, 13.).

Legyenek ők hatalmas uralkodók, vagy szegény szolgálók, tiarás pápák, vagy sarutlan kolduló barátok, világhírű tudósok,

[1] A Hittudományi Akadémia 1954–55. tanévmegnyitóján elhangzott dékáni beszéd.

vagy ismeretlen betegápoló nővérek, a családi gondtól elcsigázott édesanyák, vagy a világtól elvonuló zárdaszűzek, az élet viharaiban küszködő, kérges tenyerű férfiak, vagy hamvas arcú, csillogó szemű ifjak... egy szenvedély űzi, hajtja, tüzeli őket, egy dicsőség ragyog előttük: meghalni önmaguknak és élni Istennek, eszmének és embertársaiknak.

Sokan közülük nem gyűjtöttek kincseket, nem tettek szert hatalomra, nem írtak tudós könyveket, nem alkottak művészi remekeket, de beírták halhatatlan nevüket a történelem lapjaira, mint az eszményiség hősei.

Minden szent élete hősköltemény, amely az eszme diadalát zengi. Ilyen hősköltemény X. Pius élete is.

1. Ebben az ünnepi órában megjelenik közöttünk, mint korunk providenciális szentje, mint a nagy reform-pápa, mint jóságos Atya: X. Pius, a nagy szent.

Nincs mögötte sem születési, sem hivatali arisztokrácia. 10 gyermekes szegény család sarjaként született 1835. jún. 2-án Riesiben. A legmélyebbről, a nép legalsó rétegéből szakadt fel. Mezítlábas falusi gyermek. Alacsony származását sohasem szégyelte. 1914. augusztus 20-án halt meg, az I. Világháború előestéjén.

Csillogó erényei közül leginkább kitűnt *alázatossága*. Istennel szemben a legtökéletesebb függésben élt. Mindent Neki tulajdonított. És viszonzásként végigvonul egész életén az Úr szava: Qui se humiliat, exaltabitur... – Aki magát megalázza – felmagasztaltatik. Nincs talán még egy pápa az egyház történetében, aki minden egyházi fokozaton úgy keresztül ment volna, mint ő. Tombolo község káplánja 9 évig, Salzano plébánosa 9 évig, Mantova püspöke 9 évig, Velence patriarchája 9 évig. A kitüntetések egytől egyig tiltakozása ellenére érték és nagyon lehangolták. Meg volt győződve, hogy érdemtelen és alkalmatlan reájuk. Püspöki kinevezése annyira lesújtotta, hogy nem fogadott el gratulációkat. De egyébként ajtaja és szíve mindig mindenki számára nyitva volt. Amikor a zseniális XIII. Leó elhunyt, neki is Rómába kellett mennie a conclavéra, 1903-ban. A könnyező velencei hívei búcsúzásánál így szólt: Vivo o morto tornero – Élve vagy halva visszajövök. És nem tért vissza...

A legesélyesebb pápajelölt, *Rampolla*, XIII. Leónak állam-

titkára volt. Amikor már 29 szavazatot kapott, a katolikus uralkodók régi privilégiumaira hivatkozva Ferenc József osztrák császár Puzyna krakkói bíboros püspök útján tiltakozást, vétót jelentett be Rampolla megválasztása ellen. – A választó bíboros testület erélyesen felszólalt ez ellen az illetéktelen beavatkozás ellen, de a körülmények miatt, ad maiora mala vitanda, a következő szavazásnál elfordultak Rampollától és Sarto József velencei patriarcha felé fordultak. Amikor Sarto észreveszi a szavazatok veszedelmes emelkedését, sorba felkeresi a bíborosokat, sírva könyörög, hogy mellőzzék őt. Gibbons baltimorei kardinális szerint „Hangja remegett, arca fénylett, szemei könnyesek voltak. Mindent felhozott, amivel bizonyította gyarlóságait és tehetetlenségét a pápaságra... Annyi őszinteség, annyi alázat, annyi bölcsesség volt e felszólalásaiban, hogy éppen ezek tették eredménytelenné könyörgéseit. Saját szavaiból tanultuk megismerni, jobban, mint más nagy cselekedeteiből, vagy jóhírnevéből" (Facchinetti–Uzdóczy: X. Pius lelke, Bp. 1935. 93. old.). – A bíboros testület dékánja azzal küldi Sarto kardinálishoz a titkárt, hogy ne ellenkezzék. A titkár a kardinálist a Capella Paolinában találta, térdelve, arcát kezébe temetve. Amikor átadja a dékán üzenetét, így szól: „No, no, dica, La prego, al Cardinal Decano che non si pensi a me, che mi faccia questa carità di non pensare á me." (125. o.) – Mondja meg, kérem, a kardinális dékánnak, hogy ne gondoljon reám... – De nem lehetett visszahúzódnia. Megválasztották. E szavakkal fogadta el mély szomorúsággal a kardinális dékán kérdezésére: „*Accepto in crucem.*" – Elfogadom a keresztrefeszítést. És a Pius nevet vette fel, mivel a Piusok szenvedtek az utóbbi időkben a legtöbbet. VI. Pius számkivetésben halt, meg, VII. Pius Napoleon foglya volt, IX. Pius pedig nagyon zaklatott életű pápaságban élt.

Alázatosságát mindvégig megőrizte, Sem a kanonoki jelvény, sem a püspöki insigniák, sem a kardinálisi bíbor, sem a pápai tiara nem homályosította el. Életrajzírója megjegyzi, hogy amikor a vatikáni könyvtár restaurálását megtekintette, a munkavezető megvetően ejtette ki a plebs (csőcselék, szegény nép) szót. Erre a pápa így szólt: – Commendator úr, hogy mondja? Mi is a plebs? Tudja meg, hogy én is a plebshez tartozom... Ön is.

Valamennyien együtt tesszük a plebs-t, a tömeget. Tartsa tehát tiszteletben a plebset, a szegény népet. (i. m. 107.) – Íme, a providenciális szent!

2. Másik kiváló erénye a *szegénység*. Szent Ferenc kiáradó szeretetével karolta fel a szegényeket. Sokszor legszükségesebb dolgait is szétosztotta köztük. Hosszú egyházi és mindig emelkedő pályáján soha sem gyűjtött sem magának, sem rokonainak nemhogy vagyont, hanem még egyéb csekélységeket sem. Ezt az anyagiaktól való teljes függetlenségét megőrizte III. Ince, VIII. Bonifác és X. Leó fényes trónján is. Végrendelete ékes bizonyság erre. Így hangzik: „Szegényen születtem, szegényen éltem és nagyon szegényen halok meg." A Szentszéket kéri, hogy vele lévő rokonainak, akik teljesen ingyen szolgálták évtizedeken keresztül, némi alamizsnát adjon. A Szent Péter-templom grottájába helyezett sírfelirata szemléltetően fejezi ki életét: „Pius Papa X. Pauper et dives, mitis et humilis corde reique catholicae vindex fortis, instaurare omnia in Christo satagens. – Szegény földiekben – gazdag égiekben, szelíd és alázatos szívű, rettenthetetlen védője Krisztus egyháza jogainak. Jelszava: Mindent megújítani Krisztusban."

Mortuus adhuc loquitur... Már *életében szentnek* tartották. Halála után pedig a homályos kriptában nyugvó sírját állandóan élővirágok, csillogó gyertyák és imába merült hívők szegélyezték. Már 1923-ban 28 kardinális, számos érsek és püspök s a hívők ezrei kérték XI. Piust, hogy X. Pius pápát a boldogok sorába iktassa... Megindult a lelkiismeretes, minden részletre kiterjedő kánoni eljárás, amelyben a postulator és a promotor fidei contradictorius párviadalában kiteljesül az igazság. A Ritus Congregatio 1951. évben a lefolytatott vizsgálat alapján kimondotta, hogy X. Pius pápa életében a három teológiai erényt: a hitet, a reményt és a szeretetet, valamint a négy sarkalatos erényt: okosságot, igazságosságot, mértékletességet és lelki erősséget hősi fokban gyakorolta és a boldogok sorába iktatható.

3. X. Pius pápa a Szentlélektől vezetve, bölcsen és erős kézzel fogott hozzá *az Egyház megreformálásához*, megújításához Krisztusban. E munkában legbensőbb fegyvertársa *Merry del Val* bíboros.

Érdekes egyéniség. 1865. okt. 10-én született. Ősrégi ír csa-

ládból származott, ezenkívül skót, angol, és spanyol vér is buzogott ereiben. Apja hivatásos diplomata, Spanyolország követe Londonban, Belgiumban, Bécsben, majd a Szentszék mellett. Bécsi nagykövet korában fiát a római skót kollégiumba akarta felvétetni, de XIII. Leo intézkedésére a fiatalember az Accademia dei Nobili-nek lett a tagja. Még nincs pappá szentelve, de már 1887. jún. 8-án részt vett Viktória angol királynő jubileumára küldött pápai delegációban mint titkár. Már ekkor hasonló minőségben. 1888. dec. 3-án szentelik pappá. Ettől kezdve hét éven át szolgálattevő kamarás XIII. Leó udvarában. 1896-ban az anglikán szentelésekkel foglalkozó pápai bizottságnak a titkára. Rohamosan emelkedik 1897-ben, 32 éves korában pápai prelátus, két év múlva az Accademia dei Nobili igazgatója, 1900 óta egyben niceai c. érsek. 35 éves, amikor 1903-ban Oreglia, a bíboros kollégium dékánja javaslatára a conclave titkárává és egyben a Sacro Collegio titkárává választják. X. Pius választása után először államtitkár-helyettesnek, majd államtitkárnak nevezi ki. Egyetlen az egyháztörténelemben, aki államtitkár és sem nem olasz, sem nem bíboros. Nagyszerű nyelvérzékkel bírt. Kitűnően beszélt angolul, franciául, olaszul, spanyolul és meglehetősen németül. Egyénisége Richelieu, Fleury, Polignac, Talleyrand emlékét idézi. X. Pius mondta egy alkalommal egy kardinálisnak, miért választotta éppen Merry del Valt államtitkárnak: – „Őt választottam, mert nyelvtehetség: Angliában született, Belgiumban nevelkedett, spanyol nemzetiségű, Olaszországban élt, diplomata fia és maga is diplomata, jól ismeri minden ország problémáját; nagyon szerény és szent ember" (138. old.)

XIII. Leó fényes nemzetközi forumokon való szereplése után X. Pius befelé fordul. Az Egyház belső életét akarja megújítani. Szent Pálnak az efezusiakhoz intézett levele szerint (1, 10.) recapitulálni, vagyis a fejhez akarja visszavezetni az Egyházat, mindent krisztusi egységbe összefoglalni.

Melyik az az út, amely Krisztushoz vezet? – A felelet mindig ez lesz: az Egyház. X. Pius szakadatlan fáradozása éppen az volt, hogy az Egyházat mindinkább alkalmassá és modernebbé tegye s így az embereknek megkönnyítse Krisztus felé az utat. Így értjük meg Piusnak, a nagy reformátornak minden intéz-

kedését, amely az instraurálást sürgeti és a krisztusi egység felé irányít.

4. X. Pius *jogalkotásai* igen jelentősek. – Már IX. Pius kénytelen volt néhány halaszthatatlan problémát jogszabállyal rendezni. Így 1867-ben az „Apostolicae Sedis" – constitutioval a latae sententiae büntetéseket rögzíti le. XIII. Leó 1897-ben „Officiorum et munerum" constitutioja pedig a könyvkiadás és tilalom kérdését rendezi. 1900. december 8-án a „Conditae a Christo" az egyszerű fogadalmas szerzetek magna chartája. De ezek csak részletek voltak. A *kánoni joganyagot* számtalan forrás őrizte. A Corpus Iuris Canonicinak csak három gyűjteménye autentikus. IX. Gergely decretalis gyűjteménye, a Gratian Decretuma után megjelent pápai ügyleveleket és az egyetemes zsinati határozmányokat kereken 720 esztendővel ezelőtt, 1234. szept. 5-én hirdette ki. A másik hivatalos gyűjtemény VIII. Bonifác ügylevélgyűjteménye, amely 1298-ban látott napvilágot, tehát 60 év múlva. Ha az utolsó – igaz, nem teljes – hivatalos egyházi törvénygyűjteményt vesszük, amelyet Clementinák címen ismer a jogtudomány, s amelyet 1317. okt. 25-én hirdetett ki a pápa a bolognai és párizsi egyetemeknek történt megküldéssel, akkor csak 600 év múlva, ha pedig IX. Gergely gyűjteményét vesszük, (1234) csak *700 év múlva jutott a katolikus Egyház új törvénykönyvhöz.* Ezért történelmi jelentőségű X. Piusnak 1904. március 19-én, nevenapján kiadott „Arduum sane munus" kezdetű motu proprioja, amellyel meghirdette a nagyszerű vállalkozást.

Sokan, szinte valamennyien az írók közül az „Arduum sane munus"-t – szószerint: valóban nehéz dolog – a kodifikációra értelmezik, mintha a pápa a kodifikációt tartotta volna nehéz munkának. Még maga XII. Pius pápa is a szenttéavatási beszédében így értelmezte. Most, amikor X. Pius összes jogi tárgyú rendelkezését átnéztem, rájöttem arra, hogy e feltevés téves, mivel a motu proprio kezdete a *pápaságot* nevezi arduum munusnak, amelyet csak nagy ellenkezéssel fogadott el a pápa.

Hartman Félix biboros, kölni érsek szerint a pápa megválasztása után első éjjel elhatározta az egyházjog kodifikálását. *Gasparri* 1934. november 14-én a római nemzetközi jogászkongresszuson az egyházjog kodifikációjáról tartott beszédében számol be róla. Amikor Gasparri mint a rendkívüli ügyek kongre-

gációjának titkára megjelent nála, a pápa így szólt hozz: – Che cosa vi sarebbe da fare ora qui? – Mi volna most a teendő? – Erre Gasparri, tudva már a pápa szándékát, így szólt: – A kánonjogi kódexet kellene elkészíteni. – Mire a pápa: – Si puo fare? – Meg lehet csinálni? – Gasparri válaszolt: – Igen Szentatyám, meg lehet valósítani. Bizonyosan hosszú és nehéz munka lesz, de az Egyháznak mérhetetlen hasznára volna. – Erre a pápa: – „Facciamolo, se non potró promulgarlo io, lo promulgherà il mio successore." – Csináljuk akkor meg. Ha én nem tudnám kihirdetni, majd ki fogja hirdetni az utódom. – Így is történt. A kardinális-bizottságnak maga a Pápa volt az elnöke, titkára pedig Pietro Gasparri, a párisi Institut Catholique volt kánonjogi professzora, későbbi érsek, majd bíboros államtitkár.

Sokan resignatioval fogadták és egyenesen kivihetetlennek tartották e tervet. Közben 1914-ben X. Pius elhunyt és nem érhette meg, hogy 13 évi csendes de szívós munka eredményeképpen 1917. június 28-án, Péter-Pál vigiliáján Gasparri biboros államtitkár huszonhat kardinális, számos püspök és a konzultorok jelenlétében átnyújtotta utódjának, *XV. Benedek* pápának a Codex első díszes példányát. Amint Rafaello megörökítette Justinianus és IX. Gergely törvényalkotását, úgy Antonelli is megörökítette az új Codex átadását. Ez a fresko a Sala delle Congregazioniban látható: XV. Benedek a trónján ül, a lépcsőn Gasparri, aki a Codex kinyitott példányát készül átadni. Körülötte kardinálisok, prelátusok, püspökök, konsultorok. És az utóbbiak között jobboldalt egy magyar bencés szerzetes, a későbbi magyar biboros érsek, *Serédi Jusztinián* képe látható, aki az új törvénykönyv szerkesztésének hallatlan munkájába 1908-ban kapcsolódott be. Gasparrinak jobbkeze, a jogforrásoknak egyedüli felkutatója, aki azokat 9 hatalmas kötetben közzétette. Az utolsó kötet 1939-ben jelent meg. 30 kemény év az, amit a magyar kardinális az egyetemes Egyház törvénykönyvének szentelt és így méltán a nagy kodifikátorok, Tribonianus és Pennaforti Raymund mellett foglal helyet.

Az *új egyházi törvénykönyv* kitűnik spiritualitásával, az ethicum alapján álló jogrendjével, amely az egyházi jogélet minden területét egységes egészbe foglalja és az egész földkerekség katolikusait kötelezi mind a civilizált, mind pedig a civilizálatlan

népeket. „A nagy mű rugalmasságával, átgondolt mérsékletével, szigorú elvi következetességével, jogegységesítő törekvésével, világos rendszerével, áttekinthető anyagával kiindulópontja lett az egyházjogfejlődés új szakaszának." (Móra, A kánonjogi Kódex, Kat. Szemle, 1939.) A kánonjogtudomány új tavasza kezdődött ezzel.

A Codex megindításán kívül egész sereg reform fűződik X. Pius nevéhez. Ilyen

5. A *pápaválasztás szabályozása.* – Érdekes, hogy X. Pius a vétónak köszönhette pápaságát és legelső feladata „Commissum Nobis" c. rendelkezésével a veto eltörlése, 1904. jan. 20. Ebben kiközösítéssel sújtja azt a biborost, aki ilyen megbízást elvállal. A „Vacante Sede Apostolica" (1904. dec. 25). constituciója a pápaválasztás legrészletesebb és legalapvetőbb jogszabálya. Jelentősége az accessus eltörlése. Az érvényességhez 2/3 szótöbbséget ír elő.

A szelídlelkű X. Pius az instauratiot széles fronton megvalósította. Valamennyi reform jogalkotására most nem térhetünk ki. Csak a legfőbbeket említjük.

Itt van mindjárt a *Római Curia reformja.* „Sapienti consilio" kezdetű constitutiojával 1908. június 29-én teljesen *átszervezi az Egyház központi kormányszerveit.* Az ügy érdekében szétválasztja a közigazgatást az igazságszolgáltatástól. Visszaállítja a híres legfőbb egyházi főtörvényszéket, a Rota Romanat, amelyet külön szabályzattal lát el. A közigazgatási jellegű hatóságok, az ún. congregatiok területén első helyre teszi a hitvédelmi szent kongregációt, a Cong. S. Officiit és a Cong. Consistorialist.

6. *A gyakori szentáldozás* apostola. 1905. dec. 20-án jelent meg „Sacra Tridentina Synodus" kezdetű decretuma: de quotidiana S. Eucharistiae sumptione. Kijelenti, hogy ha nincs halálos bűn és a helyes szándék fennáll, akár naponként is lehet áldozni. Ez óriási újítás volt aban az időben. – 1910. aug. 8-i „Quam singulari" kezdetű decretumával pedig *a gyermekek korai szentáldozásának* nyitotta meg az útját. A fehérruhás apró fiúk és leányok napsugaras arcán és a napi áldozók nyugodt, tiszta tekintetében X. Pius eucharisztikus lelke csillog!

7. XIII. Leó „Providentissimus" kezdetű enciklikájával hatalmas lendületet vett *a Szentírás-tudomány művelése.* X. Pius e célból

Rómában 1909. március 7-én megalakította *a Pápai Biblikus Intézetet*, amelyet a Jézustársaság vezetésére bízott. 1912. óta a Piazza Pilotta-n székel és Madame Coetlosquet francia hölgy ötmilliós fejedelmi adományának köszöni létét. Az Institutum Biblicum azóta a katolikus bibliakutatás fellegvára. Minden biblikus tanárnak tanulmányokat kell itt folytatnia. Nagy gondot fordított a Szentírás szövegének tisztaságára. Már V. Sixtus tervbe vette (1585) a *Vulgata szövegének* revideálását. IX. Pius e munkát a barnabitákra bízta, akik hosszú évtizedeken át fáradsággal dolgoztak. X. Pius 1907. ápr. 30-án a bencés rendet bízta meg a nehéz munkával Gasquet, a későbbi kardinális vezetésével.

8. Nagyjelentőségű *az egyházi zene* megreformálása. A liturgikus imádság fontos társa a liturgikus ének, amellyel a hívő örömét és bánatát kifejezi. De e téren sok visszaélés történt, főleg Itáliában. A hívek szórakozásból jártak templomba. A világias ének a fülnek hízelgett és színháziassá vált a zene. X. Pius már velencei pátriárka korában, 1895. május 1-i pásztorlevelében foglalkozik az egyházi zenével. Ő emelte ki a homályból *Perosit*, amikor a velencei San Marco karnagyává nevezte ki. Mihelyt a pápai székre lépett, első feladatai közé sorozta *az egyházi zene reformját*. 1903. november 22-én, Szent Cecilia napján adta ki „Tra le sollecitudini" kezdetű híres Motu proprioját (AAS. 36, 329), amelyet részletes instructio keretében megküldött Respighi római bíboros vicariusnak. Egyetlen pápa sem beszélt még ilyen világosan és határozottan erről a témáról. Célja *a gregorián ének fellendítése és közkinccsé* tétele. Nem zárja ki a modern polifoniát, feltéve, hogy megőrzi liturgikus jellegét és nem lesz teatrális. *Az egyházi zenénél nem a muzsika a főcél, hanem a szöveg*, amelyet annak csak szolgálni és interpretálni kell. E Motu proprioja az egyházi zene törvénykönyvének tekintendő, amit hangsúlyoz is „Publichiamo la presente Nostra Istruzione, alla quale quasi a Codice giuridico della musica Sacra vogliamo dalla pienezza della Nostra autoritá sia data forza di legge," vagyis törvényerőt tulajdonít jelen zenei instrukciójának. (Latin fordítás: AAS, 36, 395). Hogy a gyakorlatot az elmélettel egyeztesse, Nagy Szent Gergely centenáriumán a Szent Péter templomban pontifikális misét mondott, amelyen 1200 tagú gregorián énekkar szereplése fenséges élményt nyújtott a hallgatóságnak. –

A Musica Sacra történetében X. Pius neve aranybetűkkel van beírva s Nagy Szent Gergely mellett foglal helyet.

9. Nagyot tett a *liturgia* terén is. „Divino afflante spiritu" kezdetű constitutiojával 1911. november 1-én, majd 1913. okt. 23-i „Abhinc duos annos" kezdetű motu propriojával meghirdeti a *Brevárium*, a pap hivatalos imádsága és a *Missale*, a misekönyv reformját. Lehetővé tette, hogy egy hét leforgása alatt mind a 150 zsoltár elmondására sor kerül anélkül, hogy hosszabb lett volna. A teljes és végleges reformot az első világháború megszakította.

Liturgikus szempontból nagyon fontos az „Inter multiplices curas" kezdetű motu proprioja (AAS, 37, 491–512), amely a pontifikális praerogatívák védelmében szorosan meghatározza, ki, mikor és milyen körülmények között használhatja a pontifikális jelvényeket. A protonotariusok négy csoportját különbözteti meg. 1905. május 24-én kelt „La croce pettorale" kezdetű motu propriojával megengedte, hogy a presbyter és diakonus kardinálisok is viselhetnek mellkeresztet (AAS, 37, 681). Ez a rendelkezés a Codex óta a nullius apátokra és prelátusokra is kiterjed.

X. Pius jogalkotásai sok anyagot ölelnek fel. Ki ne ismerné főleg az idősebb generáció közül a híres „Maxima cura"-t (1911. aug. 8.), a plébánosok adminisztratív elmozdításáról. Vagy ki ne ismerné a híres „Ne temere" decretumot és a „Provida"-t *a házasság formájáról*. Ki ne ismerné a Szentszék *hivatalos közlönyét*, az „Acta Apostolicae Sedis"-t, amelyet 1908. dec. 25-én keltett életre X. Pius. Ez tartalmazza az egyházi törvényeket, rendeleteket és egyéb pápai megnyilatkozásokat (AAS, 1, 5). A magyarok közül pedig ki ne ismerné a „Christifideles" bullát, amely *a hajdúdorogi görög szertartású egyházmegyét alapította* 1912-ben. – Ki ne tudná, hogy *a három kassai vértanút*, Körösi Márk esztergomi kanonokat, Pongrátz István és Grodecz Menyhért szerzeteseket X. Pius emelte a boldogok sorába 1905. január 15-én, amikor többek között így szólt: „Laetentur porro fidelissimi Hungariae filii, qui in concivibus patronos et sospitatores amantissimos peroptantes gloriari possunt in illo Sancti Hieronymi verbo: fortitudo gentium triumphus martyrum" (AAS, 36; 464, 495). – A mi mulasztásunk, hogy eddig még nem övezi fejüket a szentek gloriolája.

X. Piusról a szó legszorosabb értelmében el lehetett mondani, hogy „Szent Atya" volt. Szent volt és valóban atya volt. Jóságos atya. A szeretet sugárzik arcáról. A világ békéjéért aggódó édesatya. Már érezte az első világháború szelét. Amikor a vatikáni osztrák követ a pápa áldását kérte uralkodója fegyvereire, így válaszolt: – *Én a békét áldom meg és nem a háborút!*

Atyai szeretete adta kezébe a tollat, amikor 1912. június 7-én kibocsátotta „Lacrimabili statu Indorum" kezdetű enciklikáját, amelyben a *délamerikai indiánok* sanyarú helyzetére hívja fel a figyelmet. XIV. Benedek pápa hasonló példáját követve kifogásolja, hogy a keresztényekből kihalt a szeretet és a szerencsétlen indiánokat, még a megkeresztelteket is, szolgaságban tartják. Barbár módon a legkisebb okból, sokszor tisztán kéjelgésből száz és ezer számra meggyilkolják és falustól kipusztítják. A nő- és gyermekkereskedésben a pogány népeket is megszégyenítik. Azért figyelmezteti a délamerikai püspököket, tegyenek meg mindent a szegény indiánok érdekében. Majd így intézkedik: „Mindazt, aki az indiánokat rabszolgaságba hajtja, eladja, illetve megveszi, elcseréli, vagy elajándékozza, feleségüktől vagy gyermeküktől elszakítja, javaiktól megfosztja, vagy *szolgaságban tartja és mindazt aki erre tanácsot ad, vagy segítséget nyújt*, vagy annak megtevését megengedettnek tanítja, vagy hirdeti, súlyos bűnt követ el, amely alól a feloldozás a helyi főpásztornak van fenntartva" (AAS, 4, 524–5). – Íme, mennyire szívén viseli a szegény *gyarmati népek* ügyét!

Ugyanez az atyai érzés nyilvánult meg 1906. február 25-én a római Szent Péter templomban, amikor egyszerre 14 francia püspököt szentelt. Utasítást adott nekik, majd így szólt: „Szeretnék veletek lenni. Írigyellek benneteket, szeretnék veletek menni, hogy részesüljek szenvedéstekben, aggódástokban, hogy mindig mellettetek lehessek, hogy megerősíthesselek benneteket. De ha testben távol vagyok is, lélekben mindig közeletekben leszek és mindennap találkozunk a szentmise áldozatban, a tabernakulum előtt, ahonnan erőt meríthetünk a küzdelemhez és egyben biztos eszközt a győzelemhez (i. m. 134. old.).

Íme, előttünk áll Szent X. Pius pápa mint szent, mint reformpápa és mint jóságos atya.

Vannak magaslatok, vannak kiemelkedő egyéniségek, ame-

lyek, illetve akik taszítanak és borzalommal töltenek el bennünket és viszont *vannak magasságos egyéniségek, akik vonzanak*, felfelé emelnek bennünket.

Igaz, ha belenézünk X. Pius életének tükrébe, olyan törpéknek érezzük magunkat. De valljuk meg őszintén, jól esik időnként megfürödni a nagy eszmék nagy harcosainak tengerében és megtisztulva távoznunk a mindennapi életbe.

Ó, milyen messze esik: eszmény és valóság!...

Kedves hallgatóink! Titeket is ugyanaz a szellem hozott ide és szakított ki a családi közösségből, mint X. Piust a szemináriumba: Krisztus szeretete. Ti is legtöbben a legmélyebbről, a nép legalsó rétegéből jöttetek, mint ő. Nem vár reátok kincs, hír, vagy gyönyör. Titeket a mai csillogó, fényes megnyitó után a názáreti otthon csendessége és a Poverello igénytelensége vár. De míg lábatokkal a föld rögét tapossátok, szívetekkel és lelketekkel „*Pietati et scientiis*" legyen jelszavatok. Életszentség, buzgó magaviselet és tudományos felkészültség. Egymagában egyik sem elég. A tudomány önmagában gőgössé, felfuvalkodottá tesz, míg a jámborság egyedül használhatatlanná.

Itt jogilag teljesen független két ősi intézmény él békésen egy fedél alatt. A szeminárium a pietast, a papi buzgóság, a papi jellemformálást szolgálja, a Hittudományi Akadémia a teológiai tudományok széles birodalmába vezet, kalauzol benneteket.

Az *Alma Mater* szeretetével kérlek benneteket, komolyan készüljetek hivatástokra. Vár az oltár, ahol áldozatot mutattok be élőkért és holtakért. Vár a szószék, ahonnan az evangéliumi igazság fényét és melegét árasztjátok. Vár a gyóntatószék, ahol békét, vigaszt, erőt adtok a bűnös, de bűnbánó embernek. Vár a bontakozó gyermekek serege csillogó szemmel. Vár a serdülő ifjúság problémás lelkével. Vár az érett kor lehiggadt, deres fejével.

Legyetek X. Pius pápa közvetítői: szent papok, buzgó lelkipásztorok, a szegény nép gondviselő atyjai.

Jeligétek legyen: „*Instaurare omnia in Christo.*" Mindent megújítani – elsősorban önmagatokat – Krisztusban.

Ezekkel a gondolatokkal a Hittudományi Akadémia 1954–55. tanévét ezennel megnyitom.

2. A tudós szent: Aquinói Szent Tamás

Szerte a katolikus világon bensőséges ünnepségre gyűltek össze a katolikus hittudományi és filozófiai karok professzorai és hallgatói, valamint az érdeklődők seregei. Ebbe a hatalmas szimfónikus hangversenybe kapcsolódik bele, mint szerény hang, a mi Hittudományi Akadémiánk is. Ünnepli a katolikus iskolák fővédőjét a hittudományok és keresztény filozófia felülmúlhatatlen mesterét: Aquinói Szent Tamást...

Bevezetőül legyen szabad néhány ecsetvonással felvázolni a tudós szentnek portréját.[1]

A csodaszép Nápoly mindig mosolygó ege alatt Roccasicca várában pillantotta meg először a napvilágot, 1224-ben. Landulf gróf és Teodora boldog és népes családjának hetedik gyermeke. Emberileg szólva előkelő vér lüktetett ereiben. I. vagy Barbarossa Frigyes a nagybátyja, a hatalmas II. Frigyes pedig másodunokatestvére. Előtte felcsillant az érvényesülés, az evilági sikerek fényes útja. És mégis, a középkori két nagy birodalom és az Egyház közül ez utóbbit választotta. Szellemesen mondja *Chesterton:* „Vére a császárral volt rokon, lelke a pápával" (521.) A vér szavánál erősebb a lélek szava...

Már kiskorában a mély vallásosság vonzza. Monte Cassino bencés szelleme itatja át gyermek-lelkét, itt tanulja az Artes liberales-t, majd Nápolyba kerül, ahol öt évig tartózkodik. Itt érlelődött meg benne a szerzetesi hivatás. Elhatározza, hogy Szent Domonkos kolduló fiainak szegény ruháját ölti magára. Előkelő szülei hallani sem akarnak e merész és szemükben lehetetlen lépésről. Mindent megtesznek, hogy jobb belátásra bírják... Nem sikerül. Amikor a domonkos rend külföldi egyetemre küldi, bizonyára azért is teszi, hogy szülei zaklatásától megszabaduljon. Az úton két testvére rablómódra megtámadja, ruháját letépik és egy vár tornyába zárják, mint valami eszelőst. Az egy évi börtön és annak minden kísértése nem töri meg Tamás sziklaszilárd akaratát. Kiszabadulva, folytatja útját és már 1245-ben a középkori világ első egyetemén Párizsban látjuk. A kiváló német professzor, Albertus Magnus, korának egyik legnagyobb polihisztora, ter-

[1] Dékáni megnyitó a Hittudományi Akadémia Szent Tamás ünnepén (1955. március 7.)

mészettudósa és filozófusa, egyben rendtársa, a párizsi egyetem ünnepelt tanára lesz ragyogó mestere és manuductora.

Tamás nagy, tagbaszakadt termetű, szelídlelkű férfiú. Roppant szűkszavú, hallgatag növendék. Elevenebb társai mulyának nézték és gúnyosan „néma ökörnek" csúfolták. Albertus Magnus is hallotta ezt. Egy alkalommal fogas kérdést adott fel Tamás testvérnek. Amikor ezt tüneményes elmeéllel Tamás könnyedén megoldotta, felismerte benne a jövő zsenijét és így szólt hallgatóihoz: „Ti Tamás testvért néma ökörnek nevezitek. Én pedig azt mondom, hogy eljön a nap, amikor ez a néma ökör olyan hangosan fog bömbölni, hogy tanításának hangja az egész világon visszhangzik."

A jóslat bevált. Három évi párizsi és négy évi kölni egyetemi tanulmánya után a fiatal Tamás maga is a nagy mester mellett *professzor lesz a párizsi egyetemen.* És ezzel megkezdődik csodálatos tudományos pályafutása az oltár, a katedra, az íróasztal látszólag szürke háromszögében. Tizenötévi külföldi távollét után néhány évre visszatér Itáliába, ahol a pápai udvar közelében dolgozhatott. A nápolyi érsekséget, amelyet a pápa felkínált neki, gondolkodás nélkül elhárította. Egyszerű kolduló szerzetes akart maradni mindvégig. 1269–1272 között ismét a párizsi egyetem katedráján látjuk, majd visszatér ismét hazájába, 1274. március 7-én pedig az örök hazába.

Ebben az 50 éves földi keretben folyt le a szent tudós és a tudós szent csodálatosan gazdag élete.

1. *Szent tudós.* – Mélységes pietas, jámborság sugárzik belőle. A tisztaságát mindvégig megőrizte. Mivel szíve tiszta volt, méltónak bizonyult arra, hogy megismerje és megismertesse az igazságot és főleg a legfőbb Igazságot: Istent. Maga mondja egy helyen: „Aki távol tartja magát a testi gyönyöröktől, hogy az igazság szemléletébe elmerüljön, az értelem helyessége szerint cselekszik" (Summa Theol. 2/2, q. 157. a. 2). Az igazság megismerésének az értelem szabadsága a feltétele. „Nem tér a bölcseség gonosz szándékai lélekbe és nem lakik bűnnek adózó testben." (Bölcs 1, 4).

Kitűnik alázatos hitével. Kemény, kibogozhatatlannak tetsző kérdésekben imádsággal és böjttel esedezett felsőbb világosságért. Szent Bonaventurának, kedves barátjának mondotta egy-

szer, hogy legfőbb könyve és tudományos forrása Krisztus keresztje. A *nápolyi domonkos kolostorban* őrzik azt a keresztet, amely előtt Tamás elmélyülten imádkozva e szavakat hallotta Krisztustól: „Thomas, bene scripsisti de me, quam recipies a me pro tuo labore mercedem?" – Jól írtál rólam, Tamás. Milyen jutalmat várasz munkádért? – Felelet: – „Domine, nonnisi Te!" – Semmit sem Uram, csakis Téged!

Mélységes hite és lelkesedése *az úrnapi officiumban* csattan ki és szépséges himnuszaiban, amelyek közül a Pange lingua-t ismerjük. Ennek „legelső szótagja is oly édesen cseng, mint a mennyei cimbalom pengése" (Chesterton). Eucharisztia-szeretete utolsót lángolt, amikor a szent Útravalót e szavakkal vette magához: „Sumo Te, pretium redemptionis animae meae, pro cuius amore studui, vigilavi et laboravi." – Lelkem váltságának díját veszem magamhoz, akinek szeretetéért tanultam, virrasztottam és dolgoztam.

Amint egy tájat a legszebb és legszemléltetőbb leírásból sem tudjuk megismerni, mint személyes tapasztalatból, Szent Tamás is azért tudja oly csodálatos módon megismertetni a természetfeletti igazságokat, mert Istennel a legszorosabb kapcsolatban volt. Igéi a természetfeletti világról szóló helyszíni közvetítés közvetlenségével és varázsával hatnak. Tiszta és alázatos szíve alkalmassá tette a Szentlélek ajándékainak befogadására és a természetfeletti világ visszasugárzására. Reginaldus Piperno rendtársa és segítőtársa mondotta, aki élete végéig vele maradt, hogy utolsó napján olyan tisztának és ártatlannak találta, mint egy ötéves gyermeket.

2. *Tudós szent.* – Tudásának félelmetessége csodálatot ébreszt mindenkiben. A pápák, zsinatok, egyetemek és írók ezrei ismerik műveit és alkotásait és elismerik. IV. Sándor pápa még Tamás életében így írt neki: „Dilecto filio, Thomae de Aquino, viro utique nobilitate generis et morum honestate conspicuo ac thesaurum litteralis scientiae per gratiam Dei assecuto." – A tudomány kincsesházának nevezi a pápa.

XXII. János pápa Tamás halála után a bíborosok előtt erényeinek méltatása után így szólt: „Ipse plus illuminavit Ecclesiam quam omnes alii Doctores, in cuius libris plus proficit homo uno anno, quam in aliorum doctrina toto tempore vitae suae."

– Jobban megdicsőítette az Egyházat, mint a többi tudós együttvéve. Az ő könyvei által az ember egy év alatt nagyobb előhaladást tesz, mint mások könyveivel egész életében.

V. Pius pápa *az egyházdoktorok közé* sorozta és a „Doctor Angelicus" elnevezést adta neki.

A híres trentoi egyetemes reform-zsinaton a tanácskozó teremben az oltárról csak két könyv néz a különböző országokból összesereglett zsinati atyák szemébe: a Szentírás és Szent Tamás Summa Theologicája.

XIII. Leó „Aeterni Patris" kezdetű encyklikájával Szent Tamás tanítását új életre keltette. Ha a pápa semmi mást nem tett volna életében, ezzel a cselekedetével is halhatatlan dicsőséget szerzett volna magának.

X. Pius „Doctoris Angelici" kezdetű motu propriojában 1914-ben többek között ezeket mondja: „Post exitum sancti Doctoris nullum habitum est ab Ecclesia Concilium in quo non ipse cum doctrinae suae opibus interfuerit" (AAS. 13, 314). Szent Tamás halála után nem volt zsinat az Egyházban, amelyen ő tanításának kincsével nem vett volna részt.

XV. Benedek pápa az 1918-ban hatályba lépő Egyházi törvénykönyvbe a következő szavakat iktatja be: „Philosophiae rationalis ac theologiae studia et alumnorum in his disciplinis institutionem professores omnino pertractent ad Angelici Doctoris rationem, doctrinam et principia, eaque sancte eneant" (can. 1366, 2) – A bölcseleti és *teológiai oktatásnak Szent Tamás szellemében kell történnie*, akinek elveit híven kell őrizni.

XII. Pius 1950. aug. 12-én kelt „Humani generis" kezdetű enciklikájában, amelyben elítéli a különböző téves tanításokat, szintén kiemeli Szent Tamás tanításának fontosságát. „Pluriorum saeculorum experientia probe noscit Aquinatis methodum ac rationem sive in tironibus erudiendis, sive in absconditis veritatibus pervestigandis, singulari praestantia eminere, ipsius autem doctrinam cum divina „revelatione" quasi quodam concentu consonare, atque ad fidei fundamenta in tuto collocanda efficacissimum esse, necnon ad sani progressionis fructus utiliter et secure colligendos" (AAS 42, 573).

Tamás tanítása csodálatosan *megegyezik a kinyilatkoztatással és az igazi haladás szellemével*. Tamás „a hitet összeegyeztette az érte-

lemmel, új utakat nyitott számára a természettudományok felé és ragaszkodott ahhoz, hogy az érzékek, a lélek ablakai, az észnek isteni joga van ahhoz, hogy való tények táplálják és a hitnek igenis feladata, hogy megemésszе a legreálisabb és a valósághoz legközelebb álló pogány filozófiák kemény húsát" (Chesterton, 26). Ezért keresztelte meg az aristotelismust. Keményen vallotta azt is, hogy „az ember nem ember a teste nélkül éppen úgy, amint nem ember a lelke nélkül. A hulla nem ember, de pusztán a szellem sem az." Hangsúlyozza tehát, hogy „az embernek teste éppen annyira teste, mint ahogyan a lelke a lelke és az ember csak ennek a kettőnek egyensúlya és egyesülése lehet" (33). E humanista nézetével nagyon közel áll az anyagi világ modern szemléletéhez.

Aquinói Szent Tamás mint hatalmas, istenáldotta művész, megalkotta a teológia csodás kupoláját, illetve épületét, a teológia utánozhatatlan nagy szintézisét. E kupolán az évszázadok folyamán a vihar sebeket ejthet, az épület szilánkokat kaphat, amelyet az utókor hivatott kijavítani, de maga az épület öröknek és ronthatatlannak látszik. Szent Tamás mint párizsi professzor kezdte munkáját. A XVI. században az egyik reformátor elégette Summa Theologiáját és műveit nyilvánosan. És mint a porából kelt főnix mind a tanító, mind a tanítás új életre kel. Ő tanít Pesten és Prágában, Bécsben és Münchenben, Fribourgban és a modern Párizsban, Rómában és a világ minden katolikus egyetemén. Az egyszerű kolduló domonkos szerzetes...

Tanításának tiszta fénye a szép szivárvány fényében ragyog, tükröződik vissza, ha rezonáló lélekkel közeledünk hozzá. Szent Tamás végtelenül gazdag a tudományokban és bőkezű. Amikor Egyiptomban nagy éhínség pusztított, a szűkölködőket Józsefhez, a fáraó bizalmas emberéhez küldötték e szavakkal: „*Ite ad Joseph.*" – Menjetek Józsefhez. (Ter 41, 55).

Kedves hittudományi hallgatók és kedves vendégeink! Én is ezt mondom. Ha problémák emésztik kebleteket, ha kétely marcangolja szíveteket, ha megoldhatatlannak látszó kérdőjel mered elétek: „*Ite ad Thomam*" – menjetek Szent Tamáshoz. Ott eligazítást, ott megoldást, ott világosságot találtok, mert szent tudós, mert tudós szent volt...

Ezekkel a gondolatokkal a Hittudományi Akadémia ünnepi ülését ezennel megnyitom.

3. A világi apostolkodás bátor úttörője: Palotti Szent Vince

Mahatma Ghandi egyszer a köréje gyűlt keresztény misszionáriusoknak ezt mondta: „Krisztus Evangéliumát akkor hirdetitek a legjobban, ha élitek azt..." Ezt a következő példával világította meg: „A rózsának nincs szüksége arra, hogy prédikációkat tartson; csupán illatát árasztja és ez a prédikációja. A ti életetek is úgy szóljon hozzánk, mint a rózsa... Illata még a vakot is vonzza, aki pedig magát a rózsát nem is látja."

Talán még soha nem volt kor, amelynek oly nagy szüksége lett volna ilyen, az Evangélium illatát árasztó férfiakra és nőkre, mint a mi korunk. Elhatalmasodott ugyanis mindenütt a nagyrészt tudatlanságon, lanyhaságon, vagy nemtörődömségen alapuló *félelmetes lelki közöny és a bűn.* Ezen csak úgy tudunk segíteni, ha ismét támadnak tüzeslelkű apostolok, akiket áthat hivatásuk tudata és az embereknek a szeretete; akik nem elméletet nyújtanak nekünk, hanem elsősorban példamutató életet és gyakorlatot.

Ilyen tüzeslelkű apostol volt *Palotti Vince,* akit Magyarországon nem nagyon ismernek, hiszen nemrég XII. Pius pápa 1950-ben január 22-én avatta boldoggá és XXIII. János pápa 1963. január 20-án iktatta a szentek sorába. Tehát mindössze 17 éve tisztelik a szentek között. Igen hasznos tehát, ha megismerjük életének folyását, mert korszerűbb szentet alig lehet találni.

Rómában, a Via del Pellegrinón fekvő családi házban látta meg a napvilágot 1795. április 21-én, mint tíz gyermek közül a harmadik. A Piarista atyák iskolájában nevelkedett. Eleinte gyenge tanuló volt. A Piarista tanítója ezt mondta róla: „Egy kis szent, csak kár, hogy kicsit buta." Ekkor édesanyjával együtt bensőségesen kilencedet végzett a Szentlélekhez. Ettől kezdve nekilendült, megbirkózott mindennel és egyik legjobb tanuló lett belőle. Bizonyára paptanárai és főként alapítójuk, *Kalazanczi Sz. József* példája is hozzájárult ahhoz, hogy már ifjú korában elhatározta, pap lesz belőle. 16 éves korában megkapja a kisebb rendeket és 1818 május 16-án pappá szentelik. Filozófiai és teológiai doktorátust szerzett és a Római Sapienza-egyetemen lett repetitor (tanársegéd).

Misztikus lélek. Már mint fiatal teológus írta egyszer: „Isten

mindenben és mindig! Semmit sem akarok, ami Istennek nem tetszik semmit, semmit, semmit, de mindent, mindent, mindent, ami Istennek tetszik. Istent keresem egyedül, egyedül, egyedül!" Az isteni tulajdonságok közül az embereket hol az egyik, hol a másik ragadja meg. Vincét Isten mérhetetlen és végtelen szent volta, a tökéletes Isten ragadja meg. Végtelenségével szemben érezte semmiségét: „Semmiség és bűn az egész gazdagságom, semmiség és bűn az egész életem, de Isten szeretete és nagy irgalma révén Jézus Krisztus egész élete az én életem."

De most nézzük közelebbről, milyen volt ez a szent pap, akiért egész Róma rajongott, akárcsak annak idején Néri Szent Fülöpért és Kalazanczi Szent Józseféért. Mi adott neki erőt az őt felemésztő *felebaráti szeretetre*, amely oly hasonlóvá tette őt imádott Jézusához, a végtelen Szeretethez. Egy szóval kifejezve: A Szeretet. Mai életünk bizonytalanságában is azokat az embereket keressük, akik tudnak nagyon *szeretni*. Akik örömben és békében, bízva és remélve élnek, telve energiával, és ezekkel az adományaikkal embertársaikat is gazdagítják.

Valaki azt mondja, hogy *a világot és az Egyházat a szentek mentik meg és senki más. Lacordaire* híres francia domonkos hitszónok pedig így szól: „A szentek egyetlen titka az, hogy szerettek." Valóban, ha ezt a gondolatot elmélyítjük azt látjuk, hogy azok a nagy szentek, akik Istent és az embereket szívből szerették. A legnagyobbak pedig azok, akik Istent és a felebarátot *szenvedélyesen* szerették és szívüket fenntartás nélkül nekik ajándékozták. Palotti Vince Krisztus parancsát: „szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket," nemcsak egész életének alaptörvényévé tette, hanem következetesen élte is. Noha teológiai és filozófiai doktorátusa volt, elsősorban Istennek fölszentelt papja akart maradni és az emberek boldogságát, békéjét és üdvét tartotta szem előtt.

Amint ő maga fogalmazza: „Isten végtelen dicsőségét a bűn megsemmisítését és a lelkek megmentését." Állandó mélységes kapcsolatban állt Istennel. Szerető dialógusban élt vele. Naplójában többször ezt írja: „Istenem! Nem az értelem, hanem Isten, nem az akarat, hanem Isten, nem a lélek, hanem Isten, nem a kitüntetések, hanem Isten, nem a nyugalom, hanem Isten, Isten mindenben és mindig."

32 éves korában a római Szeminárium lelki vezetője (spirituá-

lis) lett. Meggyőződése volt, hogy: „*ha a pap a felszentelésekor nem birtokolja a Lelket, később nehezen szerezheti meg,* nem mintha ez teljesen lehetetlen volna, de nagyon nehéz". Más szemináriumok és szerzetesházak is meghívják prédikálni és gyóntatni. Tudták, hogy karizmával megáldott ember, azért szívesen hallgatták beszédjét és szívesen gyóntak nála.

Igehirdetése egészen egyszerű volt. De nagyon sok megtérést eszközölt ki. A következő *szabályokat ajánlotta* egyszer az *igehirdető részére,* amelyet korunk papjai is megszívlelhetnének: „Imádkozni kell, tanulni, és amit az ember prédikál, amennyire csak lehet *gyakorolja* maga is. Ha a tárgyban nem vagyunk járatosak, ne tegyük ki magunkat a prédikáció veszélyének. Ha ellenben fölkérnek prédikálni és a legfontosabb, legszükségesebb igazságokról kell beszélnünk, hogy a nép a hitet ismét átélje, szeretete újra felgyulladjon, akkor *Istenben kell bízni, aki hív* bennünket. Prédikálás előtt a lehetőség szerint legalább néhány pillanatot imára és a Szentírás egy fejezetének olvasására kell szentelni... A prédikáló pap ébressze föl azt a vágyat is, hogy *Jézus prédikáljon benne* és kérje teljes bizalommal tőle: végy el engem és légy Te a helyemben!"

Hamarosan keresett *gyóntató* lett. Gyónói között találunk egyszerű embereket, ifjakat, de számos egyházi férfiút is, egészen Lambruschini bíboros államtitkárig, sőt a pápáig. Egyetlen nagy bűnös sem tudott ellenállni szerető jóságának. Ha előbb nem, a bűnös a bitófa tövében végzett töredelmes gyónást.

Karizmatikus hatását jól szemlélteti a következő eset:

Egy idős papgyűlölő férfihoz hívják, aki töltött pisztolyát vánkosa alatt tartotta, hogy lelője azt a papot, aki merészkedik felkeresni őt. Palotti Vince öregasszonynak öltözve ment hozzá és mindaddig gondosan ápolta, míg álruháját levetve, föltehette a stólát és a beteget meggyóntatta.

Kár, hogy nálunk is visszaesett a *szentgyónás,* amely pedig óriási erőforrás. Ha olvassuk az újságokat vagy a rádiót hallgatjuk, észrevesszük, hogy nagyon elszaporodtak a lélekbúvárok (pszichológusok). Iskolákban, üzemekben, gyárakban, különböző intézményekben pszichológusokat alkalmaznak, akik a lelki konfliktusokat iparkodnak oldozgatni, amelyekből bőven akad. De fájdalmasan elszaporodtak világszerte a lelki betegek is. Az

ideggyógyászok (pszichiáterek) keresik a lelki gócokat és különféle nyugtatókkal és egyéb lelki oldó-eszközökkel kísérleteznek a lelki betegeken segíteni. Pedig a legjobb pszichológus és a legjobb pszichiáter Jézus és az ő papja. A legjobb pszichológus és a legképzettebb pszichiáter se tudja kimondani ezeket a fönséges szavakat: „én téged föloldozlak a bűneidtől." Kár, hogy a *bűntudat* kiveszőben van. Félő, nagyon félő, hogy ezzel együtt a *felelősségtudat* is elhalványul, elsatnyul vagy teljesen kialszik.

Palotti misztikus lelkének isteni forrása az *Eucharisztia*, az Oltáriszentség volt. Számára az Eucharisztia ünneplése a nap csúcspontját jelentette. – Sohasem mulasztotta el a papi zsolozsma mondását (breviáriumot), vagy mint ő mondotta: imádkozását, amit mindig térdenállva végzett.

Palotti Vince a *világi apostolság* úttörője. Igaz, elsősorban szent pap, buzgó lelkipásztor és lelkivezető, de emellett az apostoli tevékenységében felülmúlhatatlan. Misztikus, karizmatikus egyéniség és ugyanakkor kitűnő szervező, aki erős gyakorlati érzékét szintén a lelkek szolgálatába állítja. Fő érdeme, hogy több mint 100 évvel a II. Vatikáni Zsinat előtt felhívta a figyelmet a világi apostolság szükségességére. A *Katolikus Akciót* (AC-t) XI. Pius pápa „Ubi arcano Dei" című enciklikájával csak 1922. dec. 23-án hívta életre. Palotti átlátta, hogy vannak területek, ahol a világiak eredményesebben munkálkodhatnak, mint a papság. Miután fölismerte, hogy minden buzgósága mellett sem képes egyedül megváltoztatni a világ képét, a világi apostolság zászlóvivője lett. Megalapította a „Katolikus Apostolság Társaságát". Tagjai lehettek világi papok és világi hívek; férfiak és nők egyaránt. Palotti legúttörőbb kezdeményezése főként *a nők bevonása volt az apostoli munkába.* A Társulat tagjai nem tesznek szerzetesi fogadalmat, csak ígéretet arra, hogy Isten és a felebarát iránti szeretetből a *Katolikus Világi Apostolságban* együttműködnek. A Társulat jóváhagyást 1904. január 22-én kapott. Hivatalos neve latinul: „Societas Apostolatus Catholici (S. A. C.)."

A „Katolikus Világi Apostolság" alapelve a szeretet és a kötelező igazságosság. Szent Vince Krisztus eme fönséges kijelentését: „Amit egynek a legkisebbek közül tesztek, nekem teszitek", szinte szóról-szóra aprópénzre váltja. Így lesz *a felebaráti szeretet ragyogó nagy szentje.* Teljesen odaadja magát a bűnösöknek, a nél-

külözőknek, a foglyoknak, a betegeknek, a munkanélkülieknek, az özvegyeknek, az árváknak, a tudatlanoknak, a megvetetteknek, a kitaszítottaknak. Ezeket a fönséges sorokat írja naplójában többek között: „Szeretnék *étellé* válni, hogy az éhezőket jóllakassam; *ruhává* lenni, hogy a mezíteleneket fölöltöztessem; ital, hogy a szomjazókat fölüdítsem; *gyógyszer* és egészség, hogy a betegek betegségét, a bénákat, a megcsonkítottakat, a süketeket meggyógyítsam, *világosság*, hogy a szellemileg és testileg vakokat megvilágítsam, *élet*, hogy minden holt teremtményt Isten kegyelmére fölébresszek."

Lángoló istenszeretete és emberszeretete űzte, hajtotta ki az utcákra, a kórházakba, a börtönökbe, a szegények nyomortanyáira, a szükséget szenvedők kunyhóiba. Bár száz és száz pártfogoltja volt, a keze sose ürült ki. Nem riadt vissza még a koldulástól sem, csakhogy mindenkit elláthasson: kenyérrel, hússal, a hideg teleken szénnel, a betegeket erősítő borral és gyógyszerekkel, a didergőket meleg ruhával, az adósságba keveredetteknek pedig kieszközölte adósságuk elengedését.

A világi apostolkodás mellett másik kedves gondolata volt a fájdalmasan *kettészakadt Egyház újra egyesülése*. Ő hívta életre azokat a nagyarányú ünnepségeket, amelyekkel Rómában a Sant' Andrea della Valle templomban évenként Vízkereszt nyolcadában *a keleti egyházakkal való egyesülésért* imádkoznak.

Palotti Vince emberszeretetének utolsó tanújelét 1850 januárjában adta, amikor egy fagyoskodónak odaajándékozta a köpenyét és anélkül ült be a hideg gyóntatószékbe. Tüdőgyulladást kapott és január 22-én az esti órákban visszatért Istenhez, az örök Szeretethez, 55 éves volt.

Szent Vince fiainak, a Palottinusoknak anyaháza a Via Giulia közelében, Rómában van, közel a Római Magyar Intézethez.

Életműve tehát fönnmaradt és ma is virágzik főként Németországban, Lengyelországban, Olaszországban, Dél-Amerikában és Afrikában. Az elmúlt évben Jugoszláviában is két házat létesítettek.

Palotti Szent Vince élete ékesen bizonyítja, hogy a jó Isten látja, tudja és meg is mutatja a változó korok számára a megfelelő utat. A világnak minden időben szüksége van olyan vezetőkre, irányítókra, akik a sokirányú fejlődésben egy új világba mutatnak

utat. Hiszen a fölmerülő új kérdések új feleletekre várnak. Isten Palotti Szent Vincében egy prófétai papot támasztott, aki száz évvel ezelőtt *előre látta a mai kort.* Meglátta az új világot és a hozzávezető utat, és kigyújtotta a világiak apostolkodásának a fáklyáját az Egyház megújulására.

A mai, sarkaiból kifordult világban és küszködő Egyházban is ilyen lelkes, öntudatos, nagylelkű világi apostolokra van szükség, akik önzetlenül az Isten- és ember-szeretetnek szentelik magukat.

Bergson, kiváló francia filozófus azt mondta egyszer a szentekről: „csak létezniök kell, létük maga hívás". Ezt a mondást igazolja Palotti Szent Vince példája és egész életműve.

4. A japán mártírok emlékezete

„Kiment a magvető vetni..." (Mt 13, 4). A jó földbe hullott mag százszoros termést hozott...

Japán földjének első magvetője a baszk származású *Xavéri Szent Ferenc* jezsuita atya volt, aki 1549. augusztus 15-én Kagoshima kikötőjében lépett Japán földjére, hogy India után oda is elvigye Krisztus evangéliumát. Mindössze két esztendőt töltött a szigetországban (1549–1551). Ez alatt az idő alatt mintegy másfélezer embert keresztelt meg. Bár ez csekély eredménynek látszott, mégis „százszoros termést" hozó magnak bizonyult. Egyik levelében azt írja: „Ha lenne, aki megtanítsa őket (a japán gyermekekre utalt) a keresztény élet szabályaira, kétségtelenül igen jó keresztények lennének."

Alig 50 évvel Xavéri Szent Ferenc ottjárta után, már 300 000 japán vallotta magát kereszténynek. Ezek közül számosan életüket adták hitükért.

A magyar liturgikus naptár (Direktórium), vagy az „Útitárs" c. könyv szerint is az Egyház február 6-án emlékezik meg *a jezsuita Miki Pálról és japán vértanútársairól.*

Kik voltak ezek tulajdonképpen? Eddig keveset tudtunk róluk. Szerencsés gondolat, hogy a vatikáni egyetemes zsinat után az egyház a világ minden nemzetéből vett fel szenteket a liturgiájába. Így Japánt képviseli február 6-án három japán jezsuita (az egyik Miki Pál), hat spanyol ferences szerzetes testvér és

tizenhét világi japán keresztény. Ez utóbbiak között volt három serdülőkorban levő japán fiú is.

A japánokat a hangyaszorgalmuk mellett a végsőkig kitartó következetesség jellemzi.

A japán vértanúk életüket adták Krisztusért, mégpedig Mesterük nyomán: a kereszten, Tateyama dombján 1597. február 5-én. A legidősebb közöttük Miki Pál jezsuita éppen 33 éves volt, mint maga Krisztus, amikor meghalt a kereszten.

Mi volt a bűnük?

A halálos ítélet indoklása az volt, hogy a császár által *elrendelt igehirdetési tilalmat semmibe vették*. „Áthágták a tilalmakat és eretnekséget hirdettek. Ezért keresztre kell őket feszíteni Nagasakiban." Az ítéletet felírták egy nagy táblára, hosszú póznára erősítették és az elítéltek előtt vitték, amikor a kivégzésre vezették őket.

Miközben a vesztőhelyre meneteltek, egyikük, *Ozaki Tamás*, 14 éves fiúcska könnyekig megható levelet írt édesanyjának. A levél rendíthetetlen hitéről tesz tanúságot: „Mély tisztelettel küldi Tamás anyjának ezt a levelet. Isten különös kegyelmeként szabad a hitünkért apámmal együtt néhány nap múlva életünket adni. Egyszer majd beszélni fognak erről a világnak és a történetünket mindenki megismeri. De te, szeretett édesanyám, kétségtelenül tudni fogsz erről a boldogságról. A pappal és atyámmal kéz a kézben megyek előtted az égbe, és ott várlak, míg te is utánunk jössz, édesanyám. Ha úgy adódnék, hogy már nem lenne pap, aki gyónásodat meghallgassa, indítsd fel a tökéletes bánatot. Isten megbocsát neked. De a hitet mindig erősen kell őrizned, és sohasem szabad elfelejtened a mi Urunkat, Jézus Krisztust, aki minket olyan mérhetetlen kegyelmekkel halmozott el. Az ember földi léte csak álom, és az élet szélben imbolygó fény. Viseld hát türelemmel a fájdalmat és megvetést, ne vágyódjál mulandó boldogság után, és ne vedd le szemed az ég felé vezető útról. Két kisöcsémet ne add a pogányok kezébe, hanem magad neveld fel őket gondosan. Apámmal együtt ez az utolsó kérésünk. Élj boldogan, édesanyám!"

A 12 éves kis *Ibaraki Lajos* a vesztőhelyre érve nem találta meg azonnal a maga keresztjét. Nagyon megijedt, hogy őt kifelejtették és riadtan kérdezte: „Helytartó úr, hol az én keresztem? Szeretném átölelni és a szívemre szorítani!" Mikor felfeszítették, csend-

ben imádkozott és amikor lándzsával átszúrták a szívét, felkiáltott: „Paradicsom, Paradicsom!"

Egy 13 éves fiúcska, még pogány szüleihez így szólt:

„Ha majd megjelentek Urunk színe előtt a mennyben, biztosak lehettek, hogy imádkozni fogok értetek!"

Mindegyik keresztre feszített telve volt látható örömmel. Jézus és Mária nevét kiáltozták. Az egyik testvér e szavakat imádkozta: „A Te kezeidbe ajánlom lelkemet." A másik a Miatyánkot és az Üdvözlégy Máriát suttogta. A harmadik hálaénekeket énekelt.

Miki Pál, az egyik jezsuita testvér, így szólt a keresztről: „Azt hiszem, senki sem gondolja közületek, hogy az életemnek ezen a pontján ne mondanám meg az igazat. Kijelentem hát: semmi más útja nincs az üdvösségnek, mint a keresztényeké. És minthogy ez a vallás arra tanít, hogy bocsássunk meg ellenségeinknek és minden bántalmazónknak, szívesen megbocsátok a császárnak és halálom minden előidézőjének. Csak azt kérem, vegyék fel ők is a keresztséget." (Vö. Testvéreink a szentek, Eisenstadt 1977. 383. s. köv.)

Majd négy hóhér lándzsával döfte át őket, míg a körülálló keresztények sírtak és jajveszékeltek. Ez a dátum: 1597. február 5., Japán „Nagypéntek"-je volt. IX. Pius pápa 1862-ben avatta szentté őket.

Érdemes megjegyezni, hogy Miki Pál és társai vére annak a Nagasakinak földjét öntözte, ahol 400 éven át hűségesen megőrizték a hitet, annak ellenére, hogy *több mint 300 évig katolikus pap nem léphetett Japán földjére.* Mikor azután a misszionáriusok letelepedését császári rendelet engedélyezte, Nagasaki egyik negyede, Urakami lett a katolikusok központja. Nagasaki 1959 óta érseki székváros.

A japán „Nagypénteket" még nem követte ugyan a kereszténység húsvéthajnala Japánban. De már látni Krisztus fényének sugarait főleg a keresztény egyetemeken és más művelődési intézményekben. Nemeshegyi Péter, kiváló magyar jezsuita, több mint húsz éve tanít a tokiói katolikus egyetemen.

A Krisztussal keresztre feszített vértanúk emléke mint húsvéti reménység ragyog az ország felett. Az Egyház azért imádkozik, hogy a jezsuita Miki Pál prédikációja a keresztről teljesedésbe menjen.

5. A lourdesi látnok: Szent Bernadette életútja
(1844. jan. 7–1879. ápr. 16.)

A szentek magasan ragyogó csillagok az Egyház egén. Jó feltekinteni rájuk, mert irányt mutatnak. Sohasem szűntek meg ragyogni. Csak mi felejtettünk el felnézni rájuk. A mai korban különösen szükség van rá, hogy a szentek visszatérjenek földünkre, hogy mint hús-vér emberek, s a mi „barátaink" a Krisztus-követés nagyszerű példáját adják nekünk. Az Egyház senkit sem kényszerít, hogy a csodálatos eseményekben higyjen. De Soubirous Bernadette története kit nem győz meg arról, hogy Isten a legegyszerűbb és a legjelentéktelenebb embert is kiválaszthatja, hogy üzenetét közölje a világgal?

A KIS ÍRÁSTUDATLAN

Száz esztendeje, hogy egy szeretetreméltó, fiatal nő 35 éves korában elhagyta ezt a világot. 1879. április 16-án a neversi Szent Gildard kolostorban – Franciaországban – meghalt Mária Bernarda nővér, akit az egész világ Bernadette néven ismer, s akinek 1858-ban 18 látomásban megjelent a Szent Szűz Lourdesban, akit Bernadette „Szép Hölgy"-nek nevezett. Egyedül ő látta a Szent Szűzet a barlangüregben. Egyedül ennek a szegény, írástudatlan, megvetett kislánynak tanúságtétele alapján lett Lourdesból világhírű zarándokhely, amelyet évente több mint 4 millió zarándok és látogató keres fel.

Bernadette azóta példaképe egy új típusú életszentségnek, melyet a Szentlélek a XIX. században hívott életre: a tisztán evangéliumi életszentséget, a szegények, a kicsinyek életszentségét.

„Nagyszerű dolgokat művel karja erejével: Szétszórja a szívük szándékában gőgösködőket, de felemeli az alázatosakat." (Lk 1, 51.)

Az ilyenek feletti örömében kiáltott fel Jézus: „Hálát adok Neked Atyám, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, de kijelentetted a kicsinyeknek."

Soubirous Bernadettenél megismétlődött ez, egy először ki-

csúfolt, kinevetett, sőt csalónak minősített leány alázata végül is mindenkit megszégyenített, aki a látomásokról szóló beszámolóit hisztérikus képzelődésnek, hóbortnak, vagy fontoskodásnak minősítette.

Amikor azután az egész világ felfigyelt a lourdesi eseményekre, amikor bebizonyosodott, hogy a Szent Szűz üzenete közvetítésére ezt a jelentéktelen leányt választotta ki, akkor Bernadette a hallatlan feltűnés elől, amelyet akaratán kívül keltett, a neversi zárda csendjébe menekült. Ott élt azután 13 éven át, mint hálás és alázatos szerzetesnő. (1866. július 8–1879. április 16.)

1925. június 14-én avatta boldoggá XI. Pius pápa és 1933. december 8-án emelte a szentek sorába. Ekkor lett volna 89 éves.

Már a boldoggá avatási per bevezetésekor csodálatos jelre találtak, amikor 1909. szeptember 22-én felnyitották a már 30 éve elhunyt „Mária Bernarda nővér" koporsóját. Egy szemtanú erről a következőkben számol be: „A feloszlásnak a legcsekélyebb jele sem volt tapasztalható. Még a halotti ruhák is épségben voltak. Az arc kissé megbarnult, a szemek kissé beestek; úgy tűnt, mintha aludna."

Most, 100 évvel halála után is úgy nyugszik üvegkoporsójában Neversben, a zarándoktemplomban. Számtalan zarándok csodálattal sejti, mi is lehetett ennek a leánynak a titka, akinek számára a komor lourdesi barlang a „Menyországot" jelentette, ahol azt a „Hölgyet" látta, aki „olyan szép volt, hogy az ember szeretne meghalni, hogy őt viszontláthassa", amint ezt Szent Bernadette visszaemlékezéseiben kifejezte.

Ki volt ez a leány és honnan jött?

Azun de Bernétas, egyike a látomások utáni számos látogatónak, így ír 1859. november 12-én: „Belépve a Soubirous-házba, az embert megkapja a családtagok egyöntetű arckifejezése, amely békét, ártatlanságot és boldogságot sugároz, noha kifejezhetetlen nyomorban élnek. Bernadette ebben a környezetben, anélkül, hogy ismerte volna az Evangéliumot, már gyermekkorában azt élte: engedelmes, alázatos, segítőkész, irgalmasszívű, jobbkeze nem tudja, mit tesz a bal."

A Pireneusok lábánál fekvő Lourdesban élt Soubirous Ferenc és felesége. Olyan szegények voltak, hogy kénytelenek voltak napszámos munkát vállalni, nehogy a gyermekeik éhenhaljanak.

De alkalmi munka sem akadt mindig. Soubirousék később már a lakbért sem tudták kifizetni. Nem akadt Lourdesban ember, aki a bérlőknek lakást adott volna.

De volt még egy rokon Lourdesban, akinek volt egy majdnem üresen álló háza, amely igen rozoga állapotban volt. A város régebbi börtöne volt ez: a „Cachot". Ide költöztek 1856-ban Soubirousék. Boldogok voltak, hogy a nyomorúságos odúért legalább nem kell lakbért fizetniök.

Bernadette gyenge, vézna gyermek, látszott rajta a sok éhezés. Sokat köhögött. Már 6 hónapos korában a szomszéd községbe, Bartrésba került, Lagues asszonyhoz, aki elvesztette újszülött gyermekét és most hajlandó volt Bernadettet dajkaságba fogadni. 15 hónapig tartotta magánál a kisgyermeket. Később, 13 éves korában, 1857 telén, a kislány még egyszer Bartrésba ment. Kemény, hideg tél volt, és a szülők nem találtak munkát, örültek, hogy Lagues asszony 8 hónapra újból elvállalta a kislányt.

A következő év tavaszán Lagues asszony Lourdesba jött és érdeklődött, hogy Bernadette nem vállalná-e juhai őrzését. Így azután a kislány egy évig pásztorkodott a jó asszonynál, aki úgy a szívébe zárta, mintha a saját gyermeke lenne. Pontosan a 14. születésnapján, 1858. január 7-én tért vissza Bernadette Lourdesba, a nedves, börtönszerű viskóba.

Egyetlenegy nyomorúságos helyiségben hatan háltak a puszta földön. Csupán egy nyitott tűzhelyük van, amelynek nincs rendes kéménye, füstkijárata. Gyakran fullasztó, maró füst tölti meg a kis, nedvesfalú helyiséget. A két rácsos ablakon át – a régi börtön maradványai – alig jön be fény, mert szemben, az udvar túlsó oldalán emelkedik a város fala. Az ablak alatt trágyadomb.

Mielőtt Bernadette Bartrésba került, még alig tudott iskolába járni, mert édesanyjának kellett segíteni, különösen akkor, amikor az napszámba járt. Most, hogy visszatért Lourdesba, Bernadettenek nemsokára elsőáldozáshoz kell járulnia. Így hát megengedik neki otthon, hogy rendszeresen járjon a neversi nővérekhez, akiknek egy kórház mellett iskolájuk is van Lourdesban. A hittanórát Pomian abbé tartja, aki Bernadettet is felveszi az elsőáldozók listájára. De a tanítónővér hamarosan panaszra megy az abbéhoz: a kis Soubirous-lány, aki egyébként a sok éhezés következtében annyira fejletlen, hogy inkább 11 évesnek látszik, mint

14-nek, nem tud sem írni, sem olvasni. Még beszélni is csak a patois-t, a tájszólást beszéli, amely a Pireneusok peremén használatos. – Amit Bernadette az oktatás alatt hall, azt nem képes otthoni utánaolvasással elmélyíteni, rögzíteni, mint a többi gyerek és így nem tesz semmi előhaladást. Tulajdonképpen nem is szabadna elsőáldozáshoz bocsájtani, mert még távolról sem annyira érett, hogy fel tudja fogni: mi is történik majd vele az elsőáldozáskor.

VALAMI FEHÉR ...

1858. február 11. – Hideg a tél, az ég borult. A szél átjárja a nyomorúságos épület falait. Hogy egyáltalán tüzet rakhasson, Soubirous asszony többnyire már kora reggel elküldi idősebb gyermekeit a Gave partjára rőzsét gyűjteni. Árvízkor a folyó, különösen a Savy-csatornánál, sok rőzsét és ágat sodor ki a partra. Az édesanya Maria Antoinettet, akit a családban csak „Toinette"-nak hívnak, el akarja küldeni rőzsét gyűjteni barátnőjével, Jeanne Abadieval. De Bernadette is szeretne velük menni. Addig könyörög, míg édesanyja a beteg kislány számára előkeres vastag gyapjúharisnyát és egy csuklyát a fejére és a vállára, amelyet Bernadette Bartrésban kapott ajándékba. A három kislány elindul.

Habosan zúg a Gave a Pont Vieux – a Régi Híd – alatt. A kislányok a Savy malomhoz futnak és aztán végig a csatorna mentén. Ekkor Jeanne a túlsó parton felfedez néhány csontot, amelyet a víz a partra mosott. „Ezeket eladhatjuk az ószeresnek" – kiáltja Toinettenek. A két kislány leveti a facipőt és átlábal a vízen.

Bernadette tudja, hogy az édesanyja megszidná, ha ő is a hideg vízbe lépne, és ezért habozva áll a parton. De két társnője kineveti, és ezért ő is utánuk indul. Már lehajol, hogy harisnyáját lehúzza, amikor tompa zúgásra lesz figyelmes. Nem sokat törődik vele. Alighanem a folyó lesz, vagy a szél. A másik lábáról is lehúzza a barisnyáját és bedugja lábfejét a vízbe, hogy lássa, mennyire hideg a víz. Ekkor ismét egy széllökést hall. Bernadette épp szemben áll az öreg massabiellei sziklával, ahol a Gave sze-

méthordaléka belesodródik a barlangba, amikor a folyó megduzzad, és a kondás a sertéseit mindig ott engedi hemperegni az iszapban.

Dehát mi ez?

A barlang felett, egy üregben, a bozót között, hirtelen szelíd fényt lát felcsillanni. A tövises bokor ágait hevesen mozgatja a szél. És most... egyszerre egy csodálatosan szép fiatal leány áll ott, nem nagyobb Bernadettenél, akit könnyed fejbólintással köszönt, azután előrelép a fülke hátteréből, lassan bájosan közeledik a bozóton át a barlang bejáratáig. A fiatal leány fehér ruhát visel, a hónál is fehérebbet.

Később Bernadette többször elmondta: „Megijedtem. Újra és újra dörzsölgettem a szememet. Amikor ismét felemelten a tekintetemet, láttam, hogy a Szép Hölgy rendkívül bájosan reám mosolyog. Azután keresztet vetett, mintha imádkozni akarna. A kezem reszketett. Én is megkíséreltem keresztet vetni, sikerült is. Azután már nem féltem..."

Február 13-án, két nappal az első jelenés után, Bernadette elmegy a közeli templomba. Szombat este van. Pomian abbé éppen az utolsó gyónóját oldozta fel, amikor a kislány belép a gyóntatószékbe, hogy lourdesi tájszólásban elmondja: „valami fehéret láttam, egy Hölgyhöz hasonlót." Az abbé nem mutat nagy érdeklődést, de engedi, hogy a kislány kibeszélje magát, mert meglepi Bernadette összefüggő beszéde, – különösen akkor figyel fel, amikor a kislány a széllökésről beszél. Az Ap.Csel. 2. fej. „szélzúgására" gondol. Azon tűnődik, honnan a kislány meggyőző erejű beszéde és a szavak, amelyek felülmúlják szellemi képességeit. Megkérdezi, beszélhet-e róla a plébános úrnak. Bernadette meglepődve adja beleegyezését.

Este, vacsoránál Pomian abbé előadja a dolgot a plébánosnak, de ez csak annyit mond: „Várni kell."

A jelenések mind több bámészkodót vonzanak a massabiellei barlanghoz. Ez nem tetszik a rendőrségnek. A rendőrfelügyelő megfenyegeti Bernadettet és édesapja megígérte, hogy nem engedi többé a lányát a barlanghoz. A kislány így dilemmában van: főerénye az engedelmesség. „Annak" – így nevezi a jelenést – megígérte, hogy 15 napon át elmegy a barlanghoz, és most édesapja ezt eltiltotta. Most valakivel szemben engedetlennek

kell lennie. Iskola után hazafelé indul, de feleúton megfordul. Elindul a barlang irányába. Odaérve, mint rendesen, letérdel és elmondja a rózsafüzért. De „Az" nem jelenik meg. A kislány nem érti: „nem tudom, miben nem tettem neki eleget..." – mormolja. Este másodszor is belép Pomian abbé gyóntatószékébe. Elmondja a dilemmáját. Az abbé, mintegy belső indításra azt felei: „Senkinek sincs joga téged ebben megakadályozni." A kislány tehát a következő napokban kijár a barlanghoz. Február 24-én a jelenés „bűnbánatot" kér és „imát a bűnösök megtéréséért". Másnap Bernadette oly különösen viselkedik a barlangnál, hogy a kíváncsiskodók őrültnek tartják. A jelenés utasítására jár-kel, mintha keresne valamit. Végül elkezdi kaparni a földet, nedves, sáros a keze, végül úgy tesz, mintha inna és összemaszatolja az arcát. Az emberek kinevetik. Még nem is sejtik, hogy forrás fakadt a barlangban. Mellette fű nő, Bernadette abból is eszik. Mikor egyszer évek múlva egy kihallgatás folyamán azt mondották neki, hogy nem volt szép a Szent Szűztől, hogy füvet etetett vele, Bernadette talpraesetten csak annyit felelt: „Salátát is eszünk." A forrás másnapra kitisztult. Most már mindenki akart inni belőle.

Március 2-án már 1650 ember volt a barlangnál. Elragadtatása végén Bernadette egyenesen a plébánia felé vette útját. Nehéz feladata volt: a szép, fehérbe öltözött fiatal Lány arra kérte, mondaná meg a papoknak, hogy jöjjenek körmenetben a barlanghoz, és építsenek kápolnát a jelenések helyén. A plébános barátságtalanul fogadta. Mikor a kislány elmondta az üzenetet, dühösen hazaküldte. A kíséretében levő nagynénjeinek pedig megtiltotta, hogy a kislányt a barlanghoz engedjék. Másnap a Jelenés ismét kérte a kápolna építését. Bernadettenek vissza kellett mennie a plébánoshoz. Peyramale plébános maró gúnnyal azt válaszolta: „A hölgy szíveskedjék nekem először a nevét megmondani, és majd ha most februárban a rózsabokrot a barlangnál kivirágoztatja, kész vagyok arra, hogy a barlanghoz menjek."

1858. március 4-e után a jelenések megszüntek. Három hétig nem történik semmi. És a rózsabokor is száraz, virágtalan maradt. Tehát mégis minden képzelődés, sőt talán csalás volt, mint ahogy a lourdesi rendőrség is feltételezte.

1858. március 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe van. Bernadette már napfelkelte előtt, ellenállhatatlan vonzásnak engedve, a Cachotból kimegy a barlanghoz.

Alighogy megérkezik a massabiellei barlanghoz és elkezdi a rózsafüzért imádkozni, megjelenik a Hölgy. Itt van, ismét itt van, és Bernadettere mosolyog! Azután kezével int a leánynak, mintegy kérve, hogy lépjen közelebb. Ilyen közelről Bernadette még sohasem látta. A kislány boldogan nézi a „szép Hölgyet", egészen lenyügözi a viszontlátás öröme. Mily szép a jelenség, mily mennyei szépségben tündököl...

Bernadette nem érzi a jéghideg követ, amelyen térdel, nem érzi a jeges szelet, nem veszi észre maga körül az elképedt emberek arcát, akik nagynénjével, Lucillel követték őt a kora reggeli óra ellenére is. Most mintegy megbűvölve bámulnak rá, a boldogság megváltoztatta az arcát, teljesen átszellemült.

Ezekben a boldog pillanatokban végre Bernadette ajkára tódul a kérdés, – az a kérdés, amelyet feltétlenül fel kell tennie a Hölgynek, mielőtt az ismét eltűnne. Egy kérdést, amelytől Bernadette reszket, mert minden ettől függ, amint őt arról Peyramale abbé dühében újra és újra biztosította.

Kisasszony – mondja Bernadette – nem lenne szíves megmondani, hogy Ön kicsoda?

A kimondhatatlanul szép arc mosolyog, de hallgat.

Bernadette megismétli a kérdést, de a válasz ismét csak egy mosoly.

Ekkor Bernadette összekulcsolja kezét, és esdően a Hölgy felé nyújtja.

Kisasszony, kérem, legyen olyan jó és mondja meg nekem, hogy Ön kicsoda?

A csodálatosan szép arc elkomolyodik, nagyon elkomolyodik, összetett kezeit széttárja, majd a föld felé nyújtja. Azután mellmagasságban ismét összeteszi, szemét az ég felé emeli és megrendült hangon mondja ki azokat a szavakat, amelyeket Bernadette még sohasem hallott:

– Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás...

Azután a jelenés eltűnik.

Bernadette futva siet a plébániára, ahol Peyramale abbét látja maga előtt. Nem is köszönti a plébánost, hanem azonnal a Hölgy

szavait ismétli el, amelyeket egész úton ismételgetett, hogy el ne felejtse.
– Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás ... én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás ... – ismétli Bernadette kifulladva.
– Mi van veled? Mit beszélsz? – kérdezi a plébános megdöbbenve. – Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás – ismétli a kislány tehetetlenül.
– Mi vagy te? – A plébános magából kikelve bámul a kislányra.
– Ezt ... mondta ... az előbb ... a Hölgy ... Féltem, hogy elfelejtem... Hiszen meg kell Önnek mondanom... Megkérdeztem a Hölgyet ... amint azt Ön kívánta ... Nem tudom, hogy ez mi... De így... mondta nekem...

Peyramale abbé egyszerre elfehéredett, kezei elkezdenek remegni.
– Jól van Bernadette. Most menj! – mondja a plébános visszafojtott zokogással.

A kislány ijedten a plébánosra néz, azután elszalad. Peyramale plébános meg-meginogva keresi a legközelebbi széket. Mintha villámcsapás érte volna a hatalmas embert. Mindkét kezével a homlokához kap. Istenem – gondolja, – Istenem, hogyan lehetséges ez? – Az értelme viaskodik a vakító világosság ellen. Leül, hogy levélben számoljon be a püspökének, Mgr. Laurencenak az eseményekről. Mikor kész a levél, elgondolkozik: hogyan is mondta Bernadette? „Az" maga a fehérség... – vagy: „Az" nagyon fehér... – Hogyan lehetne ezeket a kifejezéseket az 1854-ben kihirdetett dogmára alkalmazni? „Kijelentjük, hogy a Boldogságos Szűz ment az eredeti bűn minden foltjától ... fogantatásának első pillanatától." – Hogy is mondta Bernadette? „Az" nagyon fehér...

Az egyszerű emberek közül senki nem tudja, nemhogy ez az ostoba kislány, hogy csupán 4 esztendővel ezelőtt, 1854-ben a Szeplőtelen Fogantatásról szóló tant a pápa dogmaként hirdette ki. Azt a tant, hogy Szűz Mária mint egyedüli ember, mentes maradt az eredeti bűntől, mert Isten már születése előtt Szent Fia Édesanyjává választotta. – És Peyramale plébános, aki oly makacsul, oly hitetlenkedve fogadta a „szellemhistóriákat", most hirtelen tudta, hogy minden tévedés teljesen kizárt, Bernadette ezt nem mondhatta magától.

A JELENÉSEK IGÉZETÉBEN

Bernadette a három első jelenést sajátkezűleg a következőképpen írja le:

„Amikor első alkalommal voltam a barlangnál, két másik kislánnyal fát indultam szedni... A barlanghoz érkezve, elindultak, hogy átkeljenek az előttük fekvő patakon. Én egyedül maradtam az innenső oldalon. Kértem, dobáljanak nekem köveket, hogy át tudjak lábalni a vízen. Ehelyett azt mondták nekem, hogy tegyek úgy, mint ők. Ekkor még kissé távolabb voltam ahhoz, hogy lássam, át tudnék-e menni anélkül, hogy levegyem a lábbelimet. Alighogy levetettem az első harisnyámat, amikor széllökésszerű hangot hallottam. Odafordítottam a fejemet... A fák mozdulatlanok voltak. Ekkor folytattam a harisnyám levetését. Ismét ugyanazt a hangot hallottam. Felemeltem a fejemet és a barlang felé néztem. Egy fehérbe öltözött Hölgyet láttam, kék övvel. Megdörzsöltem a szememet. A zsebembe dugtam a kezemet. Ott találtam a rózsafüzéremet. Megpróbáltam keresztet vetni. De nem tudtam. Ekkor még jobban elfogott a félelem. De nem engedtem a félelemnek. A látomás is fogta a keze között levő rózsafüzért. Keresztet vetett. Ekkor én is megkíséreltem keresztet vetni és másodszorra sikerült. Amint keresztet vetettem, a nagy elfogódottság, amit éreztem, eltünt. Letérdeltem, és a szép Hölgy jelenlétébenmondtam a rózsafüzért. A rózsafüzér befejeztével jelt adott, hogy lépjek közelebb. De nem mertem. Ekkor eltünt.

Másodszor, következő vasárnap, 14-én visszatértem a barlanghoz több kislánnyal. Vittem magammal egy kis üveg szenteltvizet. Amint megláttam a látomást, hintettem feléje. Minél többet hintettem feléje, annál inkább mosolygott. Ekkor, félelmemben igyekeztem még inkább meghinteni szenteltvízzel. Ezt mindaddig tettem, amíg a kis üvegem kiürült. A második alkalommal is szótlanul jelent meg nekem.

Harmadszor, a következő csütörtökön, 18-án arra kért, hogy jöjjek oda 15 nap egymásután. (febr. 18–márc. 4.)

A 15 nap folyamán három titkot is közölt vele a Szent Szűz, de megigértette, hogy senkinek sem fog szólni róla. Ezek egyedül reá vonatkoztak (sem Franciaországra, sem az Egyházra, sem a világra).

Az Istenanya 17-szer ápr. 7-én jelent meg Bernadettenek, és azután utoljára pénteken, 1858. július 16-án, Kármelhegyi Boldogasszony napján 18.-szor.

Időközben a rendőrprefektus egy deszkafallal záratta el a sziklabarlangot, és őrszemet állíttatott oda.

Louis Veuillot, az „Univers" igazgatója lejött Lourdesba, hogy meginterjuvolja Bernadettet. A barlanghoz megy. Az odaállított őr az ő nevét is feljegyzi, mert hiszen a rendőrség tiltja a barlang felkeresését. Veuillot csak annyit mond: „Tehát meg akarják akadályozni az embereket, hogy itt imádkozzanak?"

Bernadette ezen a napon nem törődött a tilalmakkal. Nagynénjeitől kísérve keresett magának a Gave-patak túlsó partján egy helyet a réten, ahol azután térdre borult. Alighogy megkezdte az imáját, máris felkiáltott: – Igen, itt van! A sorompó felett reánk mosolyog!

Jean B. Estrade tisztviselő, aki később hivatalos beszámolót írt a lourdesi eseményekről, szintén jelen volt és közvetlen közelről figyelte Bernadettet. Így ír: „Egész átszellemült alakja élénk lelkesedést sugárzott. A jelenlévő asszonyok maguk is úgy érezték, mintha ismét a nagy jelenések idejében lennének."

Bernadette a szokottnál sokkal hosszabb ideig mondja a rózsafüzért. Amikor befejezte, feláll. Vége. Ez az utolsó jelenés éppen olyan hangtalan volt, mint az első. Útban hazafelé Bernadette csak annyit mond: „Nem láttam sem a deszkákat, sem a Gave-ot. Úgy tűnt, mintha épp oly közel lettem volna a barlanghoz, mint máskor. Csak a Szent Szűzet láttam."

Ez volt az utolsó alkalom itt a földön.

Dehát nem mondta-e neki a Szép Hölgy: „Nem igérem Önnek, hogy ezen a világon teszem boldoggá, hanem a másikban."

*

Bernadette Soubirous olyan leány maradt, mint a többi. Nem akart egyebet, minthogy a nővérek iskolájában, Lourdesban tovább tanulhasson. De nem hagyták többé békén. Gyötrik, kikérdezik, látni akarják. Úgy megbámulják, mint valami csodabogarat.

Még a rendőrségnek is közbe kellett lépnie, hogy a leányt megszabadítsák a tolakodó kíváncsiskodóktól.

Különböző hírek terjengenek Lourdesban. Azt mesélik, hogy nemcsupán a forrásnál, amelyet Bernadette a Hölgy felszólítására vájt ki az ujjaival, történnek csodák, hanem maga a kislány is csodákat művel.

Ekkor az államügyész is beleszól: megidézi Bernadettet. A kislány édesanyja kíséretében jelenik meg. Az államügyész még székkel sem kínálja őket. Csak amikor felesége is bejön az irodába és meglátja a sápadt leányt és az agyondolgozott asszonyt, kínálja hellyel mindkettőjüket. De Bernadette így felelt: „Nem asszonyom, mi csak beszennyeznénk a székeket..."

Az államügyész, aki rendőrséggel és börtönnel fenyegetőzött, érzi, hogy alulmaradt, amikor hallja, hogy Bernadette így szól az édesanyjához: – Miért sírsz Mama? Mi senkinek sem tettünk semmi rosszat.

Bernadettenek kemény kálváriát kellett megjárnia. Az emberek, főleg a hatóságok kételkedtek a látomásokban. Többször megidézték és kihallgatták. Íme, néhány szemelvény a Bernadette kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvekből.

Hogy Bernadette nem volt ideggyenge vagy képzelődő, az kitűnik hivatalos kihallgatása alkalmával tett vallomásaiból is. Válaszai talpraesettek és bátrak. Határozottan, minden kétely nélkül beszél arról, amit látott.

1. Jacomet rendőrfelügyelőnél 1858. febr. 21.

Február 18, csütörtök óta a jelenések híre kezd elterjedni. 21-én, vasárnap már 100 ember van a barlangnál. A rendőrfelügyelő is hírét veszi. Vecsernyéről kijövet, a kisdobos elkapja Bernadettet a csuklyájánál fogva és elviszi a felügyelőhöz, ahol több mint egy órát marad.

– Tehát Bernadette, azt mondják, hogy látod a Szent Szűzet?
– Nem mondom, hogy láttam a Szent Szűzet.
– Nos jó! Semmit sem láttál!
– De igen, valamit láttam.
– Tehát akkor mit láttál?
– Valami fehéret.
– Valamit vagy valakit?
– „Annak" olyan formája van, mint egy kis kisasszonynak.
– Más lányok is voltak veled, amikor láttál?

– Igen uram.
– Ők látták?
– Nem uram.
– Honnan tudod?
– Ők mondták nekem.
– Ők miért nem látták?
– Nem tudom.
– Ez a kisasszony hogy van öltözve?
– Fehér ruha, kék öv, fátyol a fején és egy-egy sárga rózsa mindkét lábafején, olyan színű, mint a rózsafűzér lánca.
– Szép?
– Ó igen uram, gyönyörű!
– Szép, mint kicsoda? Mint Pallhasson asszony? Mint Dufo kisasszony?
– Meg sem közelítik.

A kihallgatás sokáig tart; ellenvetések, ismétlések, rábeszélés, hogy Bernatte vonja vissza, amit mondott, vagy legalább ígérje meg, hogy nem fog visszatérni a barlanghoz. Bernadettenak egy meghamisított vallomását a felügyelő készítette, hogy megfélemlítse vele Bernadette édesapját.

Mindkettőjüket – apát és leányát – börtönnel fenyegeti. Bernadette erről a kihallgatásról teljesen közömbösen jött ki.

2. Dutour ügyésznél

Egy nem kevésbé kemény, de annál szőrszálhasogatóbb kihallgatás. Bernadettenak állva kellett maradnia. Ám az utolsó válaszokat az ügyész a következőkben fogalmazta meg:
– Meg fogod ígérni, hogy többé nem mégy vissza a barlanghoz.
– Megígértem, hogy 15 napon át odamegyek.
– Ez az ígéret semmis, amelyet egy hölgynek tettél, akit senki sem lát. Távol kell maradni.
– Túlságosan nagy örömet érzek, ha odamegyek.
– Az öröm rossz tanácsadó, hallgass inkább a nővérekre, akik megmondták neked, hogy ez képzelődés.
– Ellenállhatatlan erő vonz oda.
– És ha bebörtönöznek, mit fogsz csinálni?
– Ó, ha nem tudok, akkor nem fogok menni.
– Magad akartad, tehát a börtönben fogsz aludni. . .

3. M. de Rességuier, a Hautes-Pyrénées képviselője kikérdezi Bernadettet Peyramale abbé jelenlétében:

Rességuier: Milyen nyelven beszélt a Szűz? (csend) Nem tudod, mi az a nyelv?
Bernadette: De igen. (kiölti a nyelvét)
Rességuier: Nem, ne öltsd ki a nyelvedet. Azt kérdezem tőled, hogy a Szűz franciául vagy latinul szólt-e hozzád?
Bernadette: Lourdesi patois-ban (tájszólás)
Rességuier: Tévedsz. Az égben nem beszélnek patois-t.
Bernadette: Honnan tudnánk, hogy Isten nem tudja-e a patois-t?
Rességuier: Gyermekem, a Szűz nem mondhatta: „én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás". Azt kellett mondania: „Én Mária vagyok, a Szeplőtelen". Vagy: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás Szűze".
Bernadette: Azt mondta: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás."

4. 1858 nyarán P. Négre S. J. kérdezte ki Bernadettet:

P. Négre azt gondolta, hogy a megtestesülés óta Isten nem engedi meg a sátánnak, hogy tökéletes emberi alakot öltsön: ha megjelenik, akkor egy olyan vonással árulja el magát, ami állati. A „tudós" szerzetes mindenképpen ki akarta mutatni Bernadettenek, hogy a jelenés valamit rejteget.

P. Négre: Szegény gyermekem, ne higgyed, hogy a Szűzet láttad, az ördögöt láttad.
Bernadette: Az ördög nem ilyen szép.
P. Négre: Vigyázz, azt mondtad, hogy nem láttad a lábát. Egy rózsa rejtette el azokat. Az ördög mindig elrejti a lábát, amikor megjelenik.
Bernadette: De én láttam a lábakat a rózsák alatt, mezítelen lábakat, igen szépeket.
P. Négre: De nem láttad a kezeket. Egy árnyék rejtette el azokat?
Bernadette: Nem, azokat is láttam, azok is nagyon szépek voltak.

5. Kihallgatása Abbé Sacareaunál:

Bernadettet sokat zaklatták a titkok miatt.
Sacareau: És ha a pápa kérdezné tőled azokat?

Bernadette: A pápa egy személy, nekem senkinek sem szabad megmondanom.
Sacareau: De a pápa Isten hatalmával bír.
Bernadette: A pápa a földön bír hatalommal, de a Szent Szűz az égben van.

6. Csodálóit talpraesetten utasította el:

Elhaladtában felkiáltanak:
– Íme, a szent!
– A szép kis szűz!
– Levágok magamnak egy ereklyét a ruhája szegélyéből!
Bernadette: Milyen ostobák!
– Bernadette, érintsd ezeket a rózsafűzéreket, ezeket az érméket!
Bernadette: Menjenek a barlanghoz, érintessétek azokat ahhoz, és engem hagyjatok nyugton.
– Gyógyítson meg!
Bernadette: Kinek tart engem? Ugyanolyan vagyok, mint maga, semmi hatalmam sincs. Az egyetlen, amit tehetek, az, hogy imádkozom magáért.

Azután tízszer, százszor megkísérlik, hogy pénzt fogadtassananak el vele. De ő határozottan mondta: Nem, pénzt nem, pénzt nem!
– De a szülei szegények!
– A szüleim tudnak dolgozni.

És ha valakinek sikerül észrevétlenül pénzt csúsztatni a zsebébe, azonnal észreveszi és visszadobja e szavakkal: Éget engem!
(Nem is tudta, hogy Szent Jakab apostol szavait használja: „Gazdagok, zokogjatok... Gazdagságotok megrothadt... Aranyotok, ezüstötök megrozsdásodik! Rozsdája megemészti testeteket, mint a tűz!" (5, 1–3.)

Bernadettenek néha ostoba és ízléstelen kérdéseket is tesznek fel, pl.:
– Fel fogja ismerni Máriát az égben?
És a kislány talpraesetten válaszolja:
– Természetesen, hacsak közben nem cserélik ki.

Amikor egy plébános már negyedszer vagy ötödször megkérdezte:

– Mondd csak, csinos volt a Szűz?
A kislány visszavágott:
– Igenis plébános úr, sokkal csinosabb, mint Ön!

Bernadette továbbra is vidám és természetes maradt. Ebből az időből még valóságos kis csínyeket mesélnek róla, miután két évvel a jelenések után a nővérek egészen befogadták házukba, részben mert az asztmája mind súlyosabbá vált, de azért is, mert otthon a zarándokok állandóan seregszámra vették körül.
1863. szeptember 27-én a neversi püspök a nővérek házát is felkeresi Lourdesban és Bernadettel is beszélt.
– Nos gyermekem, mi lesz magából? – kérdezte a püspök Bernadettet.
– Dehát semmi!
– Hogy-hogy semmi? Valamit kell csinálni ezen a földön.
– Nos, itt vagyok a nővéreknél.
– Kétségtelen, de itt csak átmenetileg maradhat.
– Miért?
– Mert nem nővér, és feltétlenül szükséges, hogy az legyen, ha véglegesen befogadják a közösségbe... Maga itt még cseléd sem. Mától kezdve pontosan az, ami az imént szándékozott lenni: semmi. És ilyen alapon senkinek sincs sehol sokáig maradása.

Rövid csend után így folytatta a püspök:
– Már nem gyermek. Szívesen venné, ha a világban valami elhelyezkedésre találna?
Bernadette élénken tiltakozott:
– Ó semmi esetre sem!
– Dehát akkor miért ne lenne nővér? Sosem gondolt még erre?
– Ez lehetetlen, Ön tudja, hogy szegény vagyok. Sosem lenne meg a szükséges hozományom.
– Ha szegény leányokban felismerjük az igazi hivatást, eltekintünk a hozománytól – nyugtatja meg a püspök.
– De azok a kisasszonyok, akiket hozomány nélkül vesznek fel, ügyesek és tanultak. Ez kárpótlás a hozományért... Én nem tudok semmit, nem vagyok semmire sem használható.
– Ma reggel megállapítottam, hogy valamire használható...
– Dehát mire?
– Sárgarépát tisztítani.

Bernadette elneveti magát:
– Nos, az igazán nem nehéz!
– Nem fontos... Majd találnak valami módot, hogy hasznosítsák, nem szólva arról, hogy a noviciátusban nagyrészt meg fogja kapni a hiányzó kiképzést.
– Ha így van, gondolkozni fogok rajta. Úgy érzem, hogy még nem döntöttem.

Egy esztendeig gondolkozik Bernadette. Ez alatt az idő alatt meglepő haladást tesz a tanulmányaiban, de az egészsége erősen hanyatlik.

A látogatók száma pedig egyre növekszik. Különösen, amióta híre járt, hogy Bernadette zárdába lép. Még különböző kongregációk is versenyeznek a híres jelöltért. Egyszer a Keresztesnővérek is eljönnek, és kérik, hogy legalább próbálja fel a főkötőjüket. Mire Bernadette röviden, de velősen így felel: – Ez az „alagút" nem tetszik nekem.

Egy nap azután, 1864-ben Bernadette mégis felvételt kér a neversi nővérek kongregációjába.

De az öröm mélységes szomorúsággal párosul. El kell hagynia szüleit, és nem fogja többé látni Lourdest. Az elutazást újra és újra el kell halasztani, mert asztmája rosszabbodik, fuldokolva kapkod levegő után.

1866-ban még megéri a Hölgy kívánsága teljesítését: az új katedrális kriptáját ünnepélyesen felszentelik. Zarándokok ezrei özönlenek oda, végnélküli menetben, hogy a barlanghoz vonuljanak. Bernadette is ott vonul a fehérruhás lányok között. Boldog, hogy az Istenanya kívánsága teljesült. Este azután, amikor visszatért a nővérek házába, az odasereglett tömeg viharosan követeli, hogy Bernadette mutatkozzék, de ő nem akarja magát megbámultatni, mint egy „ritka állatot", ahogy önmagáról mondja. Végül is a főnöknő kérésére hajlandó annyit megtenni, hogy lassan végigsétál a zárda kertjén. Katonák veszik körül, hogy megóvják a lelkes tömegtől.

NEHÉZ BÚCSÚ

1866 júliusának első napjaiban – 8 esztendővel a jelenések után, Soubirous Bernadette búcsút mond szülőfalujának, Lourdesnak, szüleinek, testvéreinek és a mindenekfelett szeretett barlangjának.

A neversi püspök közbenjárására a Szent Gildard kolostorba nyert felvételt, a neversi nővérek anyaházába, akiknek lourdesi iskolájába járt, és kórházukban talált menedéket.

Bernadette gondolkodási időt kért. Döntése tehát semmiképpen sem volt megfontolatlan, vagy elsietett. Időközben 22 éves lett és a mind rosszabbá való asztmája ellenére is meglepő érettségre jutott.

14 éves korában még sem írni, sem olvasni nem tud, mivel a szegények iskoláját is csak rendszertelenül látogathatta. Most azonban meglepő a levélstílusa, amely egy tisztán kialakult személyiségre utal. Olyan elmélyült a gondolatvilága is, amelyet egy ilyen nyomorúságos körülmények között nevelkedett leányról senki sem tételezett fel. Szent Ágoston, a nagy egyháztanító mondja: „A kegyelem feltételezi a természetet."

Bernadette jó humorral is rendelkezett, amely belső megfontoltságra mutatott. De azoknak az állandó kérdezősködései, akiket megkapott a jelenések ténye, valamint a kíváncsiskodók 8 esztendeig tartó „ostromai" valóságos kínszenvedést okoztak neki. „Úgy mutogatnak, mint egy hízott marhát" – mondta egyszer. De azért mindig alázatos maradt. Sosem türelmetlen, és soha nem érezte magát középpontnak, hanem csak eszköznek.

Semmi sem világítja meg jobban idevágó gondolatait, mint egy beszélgetés, amit egyszer Bernadette egyik nővértársával folytatott a Szent Gildard kolostorban, Neversben. Egyik nap a barlang képét mutatták neki. Nővértársa feszülten figyelte, hogy Mária Bernarda nővér – Bernadette szerzetesi neve – hogyan fog reagálni a képre. Bernadette, mintha csak olvasott volna társnője gondolataiban, hirtelen azt kérdezte:

– Mit tesznek egy seprővel?

A nővér, akit ez a látszólag egyáltalán nem ide illő kérdés meglepett, így válaszolt:

– Micsoda kérdés! Az ember a seprőt sepréshez használja.
– És azután?
– Nos, azután visszateszi a helyére.
– És hol a helye?
– Egy sarokban az ajtó mögött!
– Nos igen, ez az én történetem – mondotta Bernadette. – A Szent Szűz felhasznált engem és azután betettek a sarokba. Most ott a helyem, ott vagyok boldog, ott maradok.

Lourdesból való távozása előtt, az utolsó útja a sötét barlanghoz, a rózsabokorhoz, a massabiellei sziklához vezetett. Ajkait még egyszer a sziklához szorítja. Fájdalma szinte leírhatatlan.

1866. július 3-án este Bernadette még egyszer elsiet a nővérek házából a Lacadé malomhoz, szüleihez, utolsó búcsúcsókra, legeslegutolsó ölelésre. A család este 11-ig maradt együtt.

Vajon jelenései által már tudta, hogy sem édesanyját, sem édesapját az életben többé nem fogja látni?

Amikor Bernadette hallja a ház előtt megálló kocsit, mindenkit még egyszer megcsókol, azután kiszalad. Csupán annyit mond még: „Isten veletek!" Mindenki sír. Bernadette nem, csak annyit mond: „Nagyon jók vagytok, hogy így megsirattok, dehát nem maradhatok itt mindig."

Másnap reggel elindul. A vonat Bordeaux-n át viszi Neversbe. Még ma is fennmaradt Bernadette néhány levele erről az utazásról. A fiatal leány a lourdesi kórház főnöknőjével, Alexandrine anyával és egy Leontine Mouret nevű társnőjével utazott, aki ugyancsak jelöltként készült belépni a neversi zárdába.

Bordeauxban hosszú tartózkodásuk volt. És erről a nagyvárosi élményről Bernadette a következőket írja szüleinek: „Kérlek titeket, higgyétek el, hogy az időt jól kihasználtuk, hogy ide-oda járkáljunk. Minden házat megmutattak nekünk. Tisztelettel mondhatom nektek, hogy a bordeauxi ház (a neversi nővérek bordeauxi kolostorára gondolt) nem olyan, mint a lourdesi ház. Az ember inkább palotának gondolná, mint szerzetesháznak."

Egészen elragadtatva számol be a bordeauxi botanikus kertről: „Közlöm veletek, hogy valami újat láttunk. Találjatok ki, hogy mit? Halakat. Vörös, fekete, fehér és szürke halakat. Gyönyörködve néztem, hogy ezek a kis állatok hogyan úszkálnak ide-oda egy csomó kisfiú előtt, akik nézik a halacskákat." Ezekben

a halacskákban Bernadette „ferences" rokonszenvvel önmagára ismert.

Szombaton éjjel fél tizenegykor pöfögve és sisteregve befut a vonat a neversi pályaudvarra, amely Közép-Franciaországban van. A fáradt utasokra egy kocsi vár, ez elviszi őket a Szent Gildard kolostorba. Hamarosan léptek hallatszanak a tágas keresztfolyosón. Bernadette elfogódott. Még mindig fájdalmasan gondol a búcsúra. Alighanem sejti, hogy ezt a helyet haláláig nem fogja többé elhagyni.

Amikor másnap reggel a jelöltek nagy hálótermében felébred, amilyet Bernadette még sohasem látott, cseppet sem boldog. A két lourdesi lány honvágytól sír. A társnők vigasztalják őket: „Sírjatok csak, ez csupán a jó hivatás jele."

Amikor Bernadette kicsomagolja az asztmáját enyhítő tubákos szelencéjét, a jelölt-társai nevetnek: „Ah" – nevetnek a lányok – „egy jövendőbeli neversi apáca úgy tubákol, mint egy öreg úr!"

Bernadette gyökértelennek érzi magát. Még sohasem hagyta el szülőföldjét. Később egyszer elismerte: „Nagy ez az áldozat. Talán életem legnagyobb áldozata." De azután hozzáteszi: „Küldetésem Lourdesban befejeződött. Lourdes nem a mennyország."

Milyen idegenszerű minden a zárdában! Amikor Bernadette találkozik a nővérekkel, még a pillantásukat sem vetik rá. Megtiltották ui. nekik, hogy Bernadettel szemben a legcsekélyebb kíváncsiságot is mutassák. Bernadette, aki nem érti a dolgot, egyszer így szól egy nővérhez, aki elfordított tekintettel akar elmenni mellette:

– Miért kell a szemét becsukni ott, ahol nyitott szemmel kellene mennie? Majdnem elesett!

Az első időkben a lourdesi leány nagyon magányosan érezte magát a Szent Gildard kolostorban.

Ha otthonról levél érkezett, megvárta, amíg egyedül van. Csak akkor nyitja ki, hogy elolvassa, amit édesanyja és édesapja a nővérének tollba mondtak. Bizony gyakran összefutnak a betűk a szeme előtt, mert a honvágy könnyet csal ki szeméből.

A Szent Gildard zárda újoncmesternője, Vauzou Mária Terézia anya. A mai ember szemében kissé szigorúnak és keménynek látszik. Amikor megtudta, hogy Soubirous Bernadette Neversbe

jön, azt mondotta: „A nap, amelyen látni fogom a szemeket, amelyek látták a Szent Szűzet, életem legszebb napja lesz." Most megérkezett Bernadette... Olyan egészen más, mint amilyennek egy látnokot elképzelt!

NEM LEHET ŐT ELFELEJTENI...

1866. augusztus 15-én Bernadettenek – akit most már Mária Bernarda nővérnek neveznek – súlyos asztmarohama van. Napról-napra romlik az állapota. Október 25-én, mint hal a szárazon, kapkod levegő után a beteg. Már nem képes mozogni. Beszélni is alig tud. Úgy látszik, meg fog halni. Dehát meghalhat-e a lourdesi látnoknő a Szent Gildard kolostorban anélkül, hogy a kongregáció tagja legyen? Még eszméletnél van. Így az Általános Főnöknő úgy dönt, hogy Mária Bernarda nővérrel letétetik a fogadalmakat. Monseigneur Forcadeot, a neversi püspököt a zárdába hívják. A haldokló mellett egy vérrel telt edényt talál. Amikor felszólítja Mária Bernarda nővért, hogy mondja a fogadalom szövegét, csak annyit tud hebegni: „... nincs erőm". Így maga a püspök mondja a fogadalom szövegét és a nővér, végső erejével, rámondja az „Amen"-t.

De a betegség csodálatos módon gyorsan elmúlik. Alighogy elment a püspök, Mária Bernarda nővér ismét tud beszélni. A mellette térdelő Általános Főnöknőnek, aki haláltusájában akarja segíteni, azt mondja: „Anyám, ma éjszaka nem fogok meghalni." A főnöknő: Joséphine Imbert Anya megpróbál tréfálkozni: „Hogy-hogy, tudta, hogy nem fog ma meghalni és nem mondta meg? Tehát Ön a hibás abban, hogy őexcellenciáját szokatlan időben hívtuk el. Kis ostoba, mindent a feje tetejére állított. Kijelentem: ha holnap nem hal meg, elveszem Öntől a fogadalmas nővérek fátyolát." De másnap Bernadette tényleg túl van a krízisen. „Kis tolvaj" – tréfálkozik az egyik nővér. De Bernadette magához szorítja az apácafátyolt és azt mondja:

– Nevezzenek csak tolvajnak, megkaptam és megtartom. Mostantól kezdve a kongregáció tagja vagyok, most már nem küldhetnek el. –

Még mindig tartott volna az újoncmesternő szigorától? Még mindig attól félt, hogy el fogják küldeni? Egész életében, mindig és mindenkinek terhére volt. Először elszegényedett szüleinek, azután pedig a nővéreknek Lourdesban, és most itt a zárdában is.

1867. október 30-án Bernadette szabályosan leteszi a szerzetesi fogadalmakat, (tisztaság, szegénység, engedelmesség.) – miután a betegség alatt „in articulo mortis" letett fogadalmak felgyógyulásakor hatályukat vesztették.

Szent Gildardban az volt a szokás, hogy a fogadalom napján minden nővér a szerzetes-kongregáció egyik házában átvesz valami rendi hivatalt. A fiatal nővérek általában tanítónők vagy ápolónővérek lettek. Az anyaházban rendszerint egyik sem maradt vissza.

Mit kezdjenek most Mária Bernarda nővérrel? Túlságosan beteg. Amikor Forcade püspök megkérdezi az Általános Főnöknőt, hogy mi legyen most Bernadettel, ezt a választ kapja: „Kegyelmes uram, ezt a gyermeket semmire sem lehet használni. És ha kiküldenénk, inkább teher lenne a háznak, ahová kerül."

Bernadette jelen van, amikor ezek a szavak elhangzanak. De a püspök így szól hozzá:

– Én az imádság hivatalát adom Önnek. –

És azután hozzáteszi:

– Ön tehát semmire sem használható?

– Így igaz, a Tisztelendő Anya nem téved.

– Dehát, szegény gyermekem, mit kezdjünk akkor Önnel? Mire volt hát jó a Kongregációba való belépése?

Bernadette már ismét a szokott talpraesettségével válaszol:

– Kegyelmes uram, én már Lourdesban megmondtam ezt, amikor Excellenciád megkérdezett, nem akarnék-e ebbe a Kongregációba belépni? Akkor Ön azt felelte, hogy ez nem tesz semmit.

Az Általános Főnöknő közbeszól:

– Irgalomból itt tarthatnánk és a betegszobában kisegítő szolgálatot végezhetne, úgyis odavaló.

A püspök barátságosan megkérdezi Mária Bernarda nővért, képesnek érzi-e magát erre?

– Meg fogom próbálni – mondja Bernadette.

Ha nagy szenvedései enyhülnek és felkelhet az ágyból, hol

kisegítő betegápoló nővér, hol kisegítő sekrestyés. „Hivatalom most az, hogy beteg legyek" – írja.

Az ágyban sem tétlenkedik. Hol kis szíveket készít, hol a Szent Szív köré odarajzolja a töviskoronát. Egy ilyen alkalommal az őt látogató nővérnek azt mondja: „Ha szerzetesnő akar lenni, meg kell szeretnie a szenvedést. Urunk töviskoronájával ajándékozza meg barátait."

Még most is nem annyira a szenvedés, mint a tétlenség esik nehezére. A jó Isten jól tette, hogy nem rám bízta életformám megválasztását. Én bizonyára nem választottam volna ezt a tétlenséget, melyre kárhoztatva vagyok. Úgy szerettem volna egy hivatalt!

Azzal vigasztalják, hogy imádkozik azokért, akik nem imádkoznak. Nincs más tennivalóm... Az ima az egyetlen fegyverem, a szenvedés mellett. Nem vagyok egyébre képes.

13 esztendő telik el. Szenvedései hol erősödnek, hol enyhülnek. 1878. decemberében 4 hónapig tartó állandó halálküzdelem kezdődik. Le kell venni az ágy függönyeit, hogy a beteg több levegőhöz jusson. Cassagnes Eleonora anya azt mondja Bernadettenek:

– Gyermekem, imádkozni fogunk, hogy Isten enyhülést adjon Önnek.

– „Nem enyhülést, hanem türelmet és erőt" – mondja Bernadette.

Szerda van, április 16. Nagyszerda. Miután a fekvés kínossá vált Bernadette számára, mert nem kapott levegőt, egy karosszékben helyezték el. A beteg lélekzetvétele lökésszerű, hektikás ritmusú. Az ingét átitatta az izzadtság. A halálos beteg reszketve nyújtja kezét nővértársa, Natalia felé és így kiált:

– Félek! Félek!

Különös nyugtalanság lett úrrá a haldoklón. Gyónni akar. Febvre abbé meggyóntatja és megadja neki a teljes búcsúval járó általános feloldozást „in articulo mortis". Majd felszólítja, újítsa meg szeretettel életáldozatát. Bernadette meglepő élénkséggel kérdezte:

– Milyen áldozatot? Valóban nem áldozat elhagyni egy szegény életet, amelyben az ember annyi nehézségbe ütközik, hogy Istené legyen!

Igyekszik ismételni a könyörgéseket, aztán azt mondja:

– Mily igaza volt Kempis Tamásnak, amikor azt tanította, hogy nem kell megvárni az utolsó pillanatot, hogy Istent szolgáljuk! Ilyenkor az ember oly kevésre képes!

A haldokló kínosan kapkod levegő után. Cassagnes anya azt mondja: „A kereszten van..."

Bernadette a feszület felé nyújtja két karját: „Jézusom! Menynyire szeretem!"

És amikor megkérdezik, nagyon szenved-e, – csak annyit mond: „Mindez jó a menyország számára..."

Déli egy órakor sürgősen papot hívnak a beteg karosszéke mellé. A nővérek a haldoklók imáját mondják. A beteg hirtelen megpróbál felegyenesedni. A tekintete egyszerre oly tiszta, hogy a nővérek, akik a karosszék körül térdelnek, csodálkozva pillantanak fel Mária Bernardára. „Imádkozzanak értem", kéri.

Megigézve pillant felfelé. Az arca oly komoly, oly izzó, mint egyszer sem a Szent Gildardban töltött évek alatt. A teste reszket. Azután háromszor egymás után egy-egy csodálkozó, lenyügöző „óh" hallatszik az ajkáról. Senki sem tudja, hogy ebben az utolsó órában a Szent Szűz mégegyszer rámosolygott-e haldokló kedvencére.

Röviddel délután 3 óra előtt mégegyszer inni kér. Egy poharat nyújtanak át neki. Mielőtt a vizet meginná, áhitatosan keresztet vet. A nővérek halkan mormolják a rózsafüzért... Bernadette felkiált: „Istenem!"

Negyed négykor Mária Bernarda nővér ajkai mégegyszer megmozdulnak. Ő is mondja a haldoklók imáját a nővérekkel együtt. „Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, könyörögj érettem, *szegény bűnösért*" – mormolja és elhaló hangon még kétszer: „*Szegény bűnös, szegény bűnös*..."

Titokzatos mosollyal az arcán halt meg, amelyről a szenvedés minden nyoma eltünt. Fejét oldalra hajtva, kezében a feszülettel, összetett kezekkel ült karosszékében, mintha aludna.

*

A lourdesi barlang mása szerte a világon látható. Ott van Rómában, a vatikáni kertben is. Nálunk pedig csaknem minden plébánia-templomban. A magyar nép nagyon szereti a lourdesi ájtatosságokat.

Mi a lourdesi üzenet?

E két szó: „ima és bűnbánat". Evangéliumi értelemben: megtérés, az Isten felé való fordulás. De jelenti a szegénységet is, a szó evangéliumi értelmében. És jelenti végül: „egyedül Isten, mindenek felett!" Bernadette életének lényege a szeretet: egyedül Isten!

Az egyszerű látnok személye azonban sokáig szinte ismeretlen és titokzatos maradt. Pedig sokan fordultak Bernadette felé. Franz Werfel, a neves író csodálatos riportot írt róla. Werfelnek a hitleri terror elől Svájcba sikerült menekülnie, onnan Lourdesba ment, majd később Amerikába, ahol hálából a megmenekülésért, megírta „Bernadette" című vaskos könyvét. (Magyarra Juhász Vilmosné Germanus Mária fordította 1943-ban.) Film is készült ebből, de mind a riport-regény, mind a film kihagyta Werfel előszavát, melyben indokolja könyve megírásának okát.

Utóbbi időben Bernadettenek, a Szentnek személye felé fordul az érdeklődés. René Laurentin 1972-től 18 kötet könyvet adott ki Bernadetterről, legutóbb 1978-ban, Bernadette halálának 100 éves évfordulójára. (Vie de Bernadette, Desclée, 250 old.) Mondásait 3 kötetben, a Jelenés tudományos vizsgálatát 6 kötetben 1961-től 1964-ig adta ki. Ravier S. J. 1961-ben pedig írásait adta közzé 600 oldalon.

*

XII. Pius pápa imája a lourdesi Szent Szűzhöz

Anyai szavad hívását követve, ó lourdesi Szeplőtelen Szűz, hozzád sietünk az egyszerű barlangnál, ahol kegyes voltál megjelenni, hogy az eltévedetteknek az *imádság* és *bűnbánat* útját mutasd, és hogy a szenvedőknek osztogasd a kegyelmeket és királynői jóságod csodáit. Fogadd szánakozó Királynő dícséretünket és könyörgésünket, amelyeket népek és nemzetek lesújtva a keserűségtől és aggodalomtól bizalommal küldenek feléd. Ó ragyogó égi Jelenség, űzd el a sötétség és tévedés szellemét a

hit világosságával! Ó titkos értelmű rózsa, üdítsd fel a csüggedt lelkeket a reménység mennyei illatával! Ó az üdvösség vízének kimeríthetetlen Forrása, keltsd életre a kiszáradt szíveket, az isteni szeretet áradatával. Add, hogy általad mindnyájan, kik gyermekeid vagyunk, szenvedéseinkben megerősödjünk, a veszélyekben oltalmat, a küzdelmekben támogatást nyerjünk. Add, hogy szeressük a te igen jóságos Jézusodat. Add, hogy kiérdemeljük az örökkétartó örömöket mennyei trónusod közelében. Amen.

VII. RÉSZ

GONDOLATOK FAULHABER BIBOROS BESZÉDEIBŐL

FAULHABER BIBOROS ARCÉLE

A bajorországi Klosterheidenfeldben született Michael von *Faulhaber* 1869. március 5-én szegényes pékcsaládból. 12 évvel később, mint a mi Prohászka Ottokárunk. Amikor 83 éves korában, 1952. június 12-én Münchenben meghalt, Prohászka már 25 éve halott. Akaratlanul is e két világító fároszt – egyéniségük hasonlósága miatt is – egymás mellett említi az európai szellemtörténelem.

Faulhabert 1892-ben szentelték pappá. Két évig a würzburgi szeminárium tanulmányi felügyelője. Majd 3 évig Rómában magasabb szentírástudományi stúdiumokat végzett.

Innen hazatérve, 1899-ben a würzburgi egyetem magántanára, majd 4 év múlva, 1903-ban a strassburgi egyetem Hittudományi Karára, az Ószövetségi Tanszékre, rendes professzornak nevezik ki (1903–1910).

Az egyetemi katedrán[1]

Tanári működéséről így emlékezik meg egyik tanítványa, dr. I. Jérome, a „Die Heimat" c. lapban (1932. 9. szám): „Kívülről nézve rokonszenves egyéniség, a hősök élesen metszett arcélével, élénk, gyakran távolba fúródó szemekkel, a papnak és tanárnak olyan méltóságteljes fellépésével, amely az egész hallgatóságot szellemi bűvkörébe vonzotta... Faulhaberről mindenki tudta, hogy ő nem „professzor", aki az ősrégi kompendiumokat adja elő, hanem olyan „tanár", aki szellemének teljességéből merít „de thesauro suo nova et vetera" – kincseiből újat és régit egyaránt (Mt 13, 52). Tanítása nem elvont

fejtegetés. Előadásain a vallásos érzés gyöngyei csillogtak. Nyelvezete ragyogó, pregnáns, szuggesztív, mely az ószövetségi zsoltárok és próféták kohójában edződött."[1]

A püspöki és érseki székben

1911. január 7-én, 43 éves korában speyeri püspökké nevezték ki. (1911–1917.) Február 19-én szentelték püspökké.

Az I. világháborúban vigasztalta, bátorította népét, 1917-től München és Freising érseke. A német katolicizmus igen nehéz évtizedeiben, mint a német katolikus nagygyűlések bátor szónoka tűnt fel. 1921. március 7-én bíborossá kreálták.

Püspöki jelmondatát két szóba sűrítette: „Vox temporis – vox Dei", a kor szava: Isten szava. Egyik beszédében később kifejti e jelmondat tartalmát, amelyben megcáfolja a régi, ismert szólást: „vox populi – vox Dei", mintha a nép szava: Isten szava lenne. A nép szavát Isten szavának megtenni elhibázott elv, mert ezzel Istent „hétköznapok csetepatéiba rángatnánk le!"

Ettől kezdve teljesen főpásztori hivatásának él. Beszédeinek óriási a hatása. Roppant imponál, hogy le mer ereszkedni a problémák mélyére. Prédikációs kötetei a német nyelvterületen kívül is a szenzáció erejével hatottak, s vigaszt nyújtottak a meggyötört kereszténységnek.

Főbb művei a következők:

„Waffen des Lichtes" (1915)
12 beszéd, melyekben a háború szörnyű viharát iparkodik csillapítani.
„Leitfragen und Zeitaufgaben" (Freiburg i. Br. 1916.)
Az I. világháború utáni forrongó Németország problémáit elemzi négy könyvben, még mint speyeri püspök.
„Zeitrufe – Gottesrufe" (Freiburg i. Br. 1932.)
Ötven beszédet tartalmaz. E művét 40 éves papi jubileumára papjainak ajánlotta.

[1] Számos biblikus tudományos műve közül kiemelkedik a bibliai nők jellemzéséről szóló műve: Charakterbilder der biblischen Frauenwelt (1912.) és a Protoevangéliumról írt könyve (Protoevangelium und Weltgeschichte, 1920.)

„Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart" (Freiburg i. Br. 2. kiadás, 1932.)
„Judentum, Christentum, Germanentum".
Magyar fordításban is megjelent: „Zsidóság, kereszténység, germánság" címen 1934-ben Budapesten (Káldor-kiadás).

Rendkívül bátran harcolt a hitlerizmus ellen, az Egyházért és az emberi jogokért. És ami akkor hallatlan merészség volt: az üldözött zsidóság védelmére kelt szóban, írásban, rádióbeszédeiben. „Zsidóság, kereszténység, germánság" című könyve magyar fordításban erőt öntött a magyarországi zsidóságba is.

E hitvalló könyve végén szinte fogadalmat tesz: „De akárhogy is legyen, mi őrt állunk Krisztus keresztje mellett! Nem engedjük nevét gúnnyal illetni! Nem engedjük, hogy a kereszt helyébe Donár (pogány germán) isten tölgyét helyezzék! Népünk Üdvözítőjének régi német férfias hűséget és kitartást fogadunk! "(26. oldal.)

Faulhaber bíboros távolba néző szelleme, temperamentumos, harcias pátosza a prófétáké, a hősöké. Szellemesen jegyzi meg róla egyik életrajzírója: Georg Moenius. „Egy ilyen embert korszerűtlennek is mondhatnánk. A korszerűtlenséghez azonban bátorság kell, a próféták bátorsága. A tapasztalat azt mutatja, hogy nem beszélhetünk egyetlen próféta népszerűségéről sem. A prófétákat kortársaik megkövezik." (Kard. Faulhaber, 1933. 15. oldal).

Faulhaber bíborost rendkívül gazdag és eredeti mondanivalói és ragyogó nyelvezete a németség klasszikusai közé emelték.

Ezért mindenképpen hasznos, hogy prédikációs köteteiből a lelőhelyek pontos megnevezésével, bőséges válogatást közöljünk. Az anyagot *abc* szerint csoportosítottuk.

Gondolatok Faulhaber bíboros beszédeiből
(abc. sorrendben)

Alkohol

Az alkohol szétrombolja a családok boldogságát, már csírájában megmérgezi az utódokat, a kórházakat és őrültekházát, és a

fegyházakat megtölti az iszákosság áldozataival, és sírásójává válik a nép egészségének és erkölcsi erejének.

Zeitrufe, 66.

*

Barátság

A lelkek barátsága a barátság lelke.

Waffen, 88.

*

A tökéletes barátság azért oly ritka, mert ritkák a tökéletes emberek.

Waffen, 95.

*

Antiochiai Szent Ignác írja: „Állj erősen, mint az üllő az ütések alatt." Hogy az ember a bánat és üldöztetések csapásai alatt üllő tudjon lenni, több erőre és bátorságra van szüksége, mint ahhoz, hogy kalapács legyen.

Zeitrufe, 324.

*

Nemcsak a gyávaság ránt magával, hanem a bátorság is magával sodor. Határozott, tettrekész vezetők és zászlóvivők mágnesként hatnak.

Waffen, 76.

*

Béke

„Békesség a földön az embereknek" (Lk. 2. 14.) – hangzik a megváltói élet hajnali köszöntése. „Az én békémet adom nektek" (jn. 14.27.) – az esti áldás és végső rendelkezés. „Béke legyen veletek" (Lk. 24. 36, Jn. 20.21.26.) – ez a napi köszöntés. „Legyen békesség köztetek" (Lk. 9. 49.) – hangzott az atyai figyelmeztetés. „Békesség legyen e háznak" (Mt. 10.12.) – utasítása ez küldöttei számára.

Waffen, 137.

*

Boldog a szántóföld, amelyen a béke olajfái nőnek. Boldogok a férfiai, akik a népek közötti kölcsönös gazdasági segítséggel lassanként előkészítik a lelki közeledést és kölcsönös megértést! Háromszorosan boldogok a tudósok, akik a szellemi javak népek közötti kicserélésével megteremtik a béke légkörét!

Zeitrufe, 7.

*

Ha a háború és a béke együttesen mennének kihallgatásra az Evangélium Mesteréhez, a háború állig vaspáncélban, a béke pedig olajággal, akkor a Mester bizonyára két kézzel áldaná meg a békét.

Waffen, 142.

*

Celibátus

A celibátus az oltár „szeplőtelen Áldozata" szolgálatának menynyegzős ruhája. A húsvéti Vacsora előkészítésére Szent János lett kiválasztva. A celibátus a katolikus papnál Szent János albája.

Zeitrufe, 164.

*

A celibátus pozitív oldala az, hogy oroszlánerőt kölcsönöz. Az égbolton is a Szűz és az Oroszlán szomszédos csillagzatok.

Zeitfragen, 9.

*

Azt mondják, lehet valakinek hivatása a papi pályára anélkül, hogy a nőtlen életre lenne hivatása. Ugyanolyan jogtalansággal lehetne mondani: Lehet valakinek hivatása a házaséletre anélkül, hogy hivatása lenne a házastársi hűségre.

Zeitfragen, 10.

*

Ha az embert 23 éves korában érettnek tartják arra, hogy a házas állapotot válassza, akkor érett arra is, hogy a házasság nélküli életet válassza.

Zeitfragen, 9.

*

Család

A család a legrégibb és legbensőségesebb emberi közösség. A család a népközösség – csírában... A család a fa, a népközösség az erdő. A család mindennek a gyökere...

Rufende Stimmen, 380.

*

Miként 2000 évvel ezelőtt a világ megváltása a család megszentelésével kezdődött Názáretben, úgy minden időkben a világ újjáépítésének először a család újjáépítésével és legeslegelőször a családanyák vallásos felmelkedésével kell kezdődnie.

Zeitrufe, 302.

*

Család

Egy népnek, amely az édesanyának nem tiltja erőteljesen, hogy saját gyermeke gyilkosa legyen, nincs joga arra, hogy anyai boldogságról beszéljen, sem arra, hogy az „Anyák Napját" bevezesse.

Zeitrufe, 45.

*

Egyház

Egyház a legkonkrétabb megfogalmazása a vallásos határozottságnak... Az Egyház mindenkor aktuális téma.

Zeitfragen, 340.

*

Kövek nem nőnek. Múmiák nem nőnek. Az Isten Országának – mint élő szervezetnek – azonban nőnie kellett.

Rufende Stimmen, 355.

*

Az ősegyház akkor búzamag volt, melynek a földbe hullva az üldözések idején el kellett volna halnia, háromszáz évig eltemetve

a katakombákban volt. Miként Krisztus is három napig a sírban volt.

Zeitrufe, 363.

*

Nem csupán téglának lenni, mely az apostolok alapkövére engedi magát felépíttetni. Építőmesterré is lenni, aki másokat beilleszt Isten országának építésébe. Péter hajócskáján nem csupán utasnak lenni, aki nyugodtan hagyja magát sodortatni a tavon. Hajóssá is válni, aki megragadja az evezőt és kifeszíti a vitorlát. Nem csupán az apostoli Egyház hitvallójának lenni, hanem az Egyház kis apostolává válni.
Az ember már nem katolikus, ha többé nem római katolikus.

Zeitrufe, 189.–196.

*

Egyház

Semleges és nemzet feletti, mert az Egyház alkotmánya az egyetlen a világon, amely semmiféle háborús jogot nem ismer. Semleges és nemzet feletti, mert az Egyháznak szellemi missziója van minden nép számára. . . Semleges és nemzet feletti, mert a Szentatya nem akarja egy nép elpusztulását sem, hanem az érdekek kiegyenlítését. . .

Rufende Stimmen, 474.

*

Miként a gyermek születéséhez a szülők közreműködésére van szükség, úgy az istengyermekek újjászületése is az Egyház közbejöttével történik.

Zeitfragen, 349.

*

Nézzétek, a katolikus Egyházban mennyire megtalálható minden emberileg szép és nemes! A bibliakutatónak azt mondom: Csak mélyre kell ásnod, és a bibliában rá fogsz bukkanni a katolikus igazságra! A történésznek azt mondom: Csak mélyre kell hatolnod, és az Egyház történelmében meg fogod látni Isten ujját! A lélek kutatójának azt mondom: Mélyebbre kell hatolnod az emberi lélekbe, és meg fogod hallani, hogy a lélek vallási kérdé-

sekben elsőbbség után kiált, és hogy vágyik Isten közelségére az Eucharisztiában, hogy óhajtja a gyónást, a holtakkal, szentekkel való közösséget, hogy Édesanya után kiált!

Zeitrufe, 44.

*

A formulázásban az Egyház rendelete kategórikus: „Neked kell. . ." alakban van elénk tárva, minden hozzácsatolás nélkül. Nem mondja: S'il vous plait. . . – ha Önnek is úgy tetszik.

Zeitfragen, 347.

*

A katolikus Egyház évszázadokon át hűségesen megőrizte a kinyilatkoztatás hagyatékát. Az isteni igazságok borát nem engedte felhígítani, Krisztus Evangéliumát nem engedte meghamisítani.

Zeitfragen, 379.

*

A Szentírás szent könyv, de csak könyv. A tanító az Egyház, és ez több, mint a tankönyv. A biblia a jó legelő, az Egyház a jó pásztor, aki nyáját a legelőre vezeti.

Zeitrufe, 10.

*

A Könyvek Könyve, a Szentírás tiszteletre méltó nagyság számunkra. De egy „papíros" pápaság nem lehet egyenértékű az élő Pápasággal. Minthogy a könyvtár nem pótolhatja a tantestületet, vagy a polgári törvénykönyv a bírót, a Szentírás sem pótolhatja az Egyház elven tanítóhivatalát.

Zeitfragen, 6.

*

Egyházi év

Karácsonykor úgy ömlenek az isteni Gyermek könnyei, mint a szentelt víz. Húsvétkor az isteni Bárány vére ömlik. Pünkösdkor fellobbannak a Szentlélek lángjai. Ez a három tesz tanúságot a földön: a víz, a vér és a lélek.

Karácsonyt átélni annyit jelent, mint Isten gyermekévé lenni, mert Ő gyermek volt. Húsvétot átélni annyi, mint ostyává, ál-

dozattá lenni, mert Ő áldozat volt. Pünkösdöt átélni annyi, mint tüzes apostollá válni, mert Ő, Jézus a tüzes Lelket küldte el. Az egyházi év ünnepnapjai elmúlnak. Az ünnepek kegyelmeinek azonban bennünk kell maradnia. Karácsony elmúlik, a glóriás angyalok visszatérnek a mennybe. Egy angyalnak azonban nálunk kell maradnia, a szeretet angyalának, a gyermekek iránti szeretet angyalának. Húsvét elmúlik. De egy angyalnak velünk kell maradnia – az áldozatkészség angyalának. Püskösd elmúlik. Egy angyalnak azonban velünk kell maradnia – az apostoli tevékenység angyalának.

Zeitrufe, 206., 211., 212.

*

Egység

A hitvallás – természetéből kifolyólag – nem ismer engedményeket.

Zeitfragen, 114.

*

Ha a hit kérdéseiben nem is engedhetünk egy jottányit sem a Crédónkból, – a módból is, ahogyan hitünket megvalljuk, ki kell csendülnie a testvéri szeretetetnek. Ha nem is hallgathatjuk el azt, ami elválaszt bennünket, mégis mindig hangsúlyoznunk kell azt, ami egyesít.

Zeitrufe, 95.

*

Ha megkérdezzük a vallási közösségeket, amelyek a 16. század hitszakadásából erednek: mikor keletkeztetek? Azt kellene válaszolniok: 400 éve. 400 esztendő nem elegendő, Krisztus Egyháza történetének 1900 évre kell visszanyúlnia, az Apostolok napjaiba.

Ha megkérdeznénk Kelet-Európa ún. orthodox egyházát: milyen idős vagy? Azt fogja válaszolni: 1000 esztendős... De 1000 esztendő sem elegendő. Krisztus Egyházának 1900 éves története az Apostolok napjaiban nyúlik vissza.

Ha megkérdeznénk azokat a keleti egyházakat, amelyek a 4. és 5. században szakadtak el Rómától: Milyen idősek vagytok?

Azt fogják válaszolni: Mi idősebbek vagyunk Libanon cédrusainál, mi 1500 esztendősek vagyunk... De 1500 esztendő sem elegendő. Krisztus Egyháza 1900 éves történelmének az Apostolok napjaiba kell visszanyúlnia.

Zeitrufe, 184.

*

Ha ma minden katolikus, vagy legalábbis a legtöbb, bensőleg valóban katolikus lenne, akkor hamarosan a nemkatolikusok is katolikusok lennének.

Zeitrufe, 96.

*

Eljön majd az idő, amikor minden térd az egy Úr előtt hajlik meg és minden nyelv az egy hitet vallja. Eljön majd az idő, amikor ugyanazt az evangéliumot hirdetik a római Szent Péter bazilikában, a wittenbergi Schlosskirchében (Vártemplom), a konstantinápolyi Hagia Sophiában, az anglikán Highchurchnek Westminster Apátságban. Egyszer majd ismét Pünkösd lesz és akkor majd minden nép egymásra talál a hit egységében.

Zeitrufe, 87–88.

*

A keresztények egységét nem lehet elérni

1. pénzzel,
2. erőszakkal,
3. vegyes iskolával,
4. vegyes házassággal,
5. nyílt harccal,

hanem

1. nyugodt felvilágosítással,
2. imával és testvéri szeretettel,
3. személyes életpéldával.

Zeitrufe, 95.

*

Erények

Az okosság megtanít az életet értékelni, az igazságosság megtanít az életet rendezni. Az önuralom megtanít az életen uralkodni. A bátorság megtanít az életet feláldozni...

Az élet rejtélyei közepette imádkozzatok okosságért, és az élet világosság lesz számotokra! Az élet javaiért folytatott harcban imádkozzatok igazságosságért és az élet rend lesz számotokra! Az élet élvezetei közepette imádkozzatok önuralomért és az élet örömmé lesz! Az élet nehézségei és szenvedései közepette kérjétek az erősség, bátorság Lelkét és az életetek istentiszteletté lesz!

Zeitrufe, 325.

*

Erkölcs

Amint az egész világ hatalma sem bírja a legkisebb csillagot sem kioltani az égen, éppen úgy az erkölcsi rend törvényével szemben – amely egy másik csillagos ég, – minden emberi hatalom tehetetlen marad.

Zeitrufe, 140.

*

A népek életében az alkotmányok, törvények és rendelkezések váltakoznak. Az isteni erkölcsi törvény azonban nincs kitéve az idők változásának, mert a csillagokhoz hasonlóan idők feletti, népek feletti, emberi kéznek hozzáférhetetlen. Az új világ felett is a régi csillagok fénylenek.

Zeitrufe, 2–3.

*

Isten minden adománya egyben feladat is, minden tehetség egyben kötelezettség. (Gabe = aufgabe)

Zeitfragen, 244.

*

Az egyes ember az erkölcsi életben nem lehet a saját teremtője éppen úgy, mint ahogy a fizikai életben nem lehet a saját édesapja, és a polgári életben a saját uralkodója. Az egyes ember a vallásos életben nem lehet a saját Üdvözítője, mint ahogy a szellemi életben sem lehet a saját tanítója.

Zeitfragen, 92.

*

Két út fekszik előttünk: a széles út, amely a romlásba vezet, és a keskeny út, amely az életbe visz. Az okos ember az életbe

vezető útat választja. Két zászló bontakozik ki előttünk: az egyiken ez a felirat olvasható: „Élvezd az életet!", – a másik a kereszt jelszavát mutatja: „Kövess engem!" Az okos ember tudja, melyik zászló alatt van a helye. Az okos ember tudja, kik az igazi barátai.

Zeitrufe, 319.

*

A bibliai Saul élete és példája az ószövetségben először a mind magasabbra való emelkedés, azután mind mélyebbre való zuhanás. Először céltudatos engedelmesség az Úr szolgálatában, aki a koronát, mint az Urak Urának hűbérese viselte, és azután bizonytalan ide-oda tapogatódzás az önkény tévútjain. Először az isteni szellem erejében való erkölcsi növekedés, azután erkölcsi sorvadás az emberi test gyengeségében.

Waffen, 69.

*

Egy Káin sem jelentheti ki megengedettnek a testvérgyilkosságot (Ter 4.8.), egy Giezi sem a csalást (4. Kir 5.20.), egy Judás sem az árulást (Mt 26.47–50.), egy Ananiás sem a hazugságot (Ap.Csel. 5.1.).
Az erkölcsi rend vagy az isteni akarat kifejezése, vagy pedig az emberi önkény játékszerévé válik.

Zeitfragen, 141.

*

Az egész természetet, mind a növényvilágot, mind az állatvilágot, az igazság, a valódiság szép vonása jellemzi. Csak az ember tud rossz fává válni és képmutatása által azt a látszatot kelteni, mintha jó gyümölcsöt teremne. Csak az ember tud vadhajtássá lenni, és mégis a nemes fa látszatát kelteni. Csak az ember lehet bensőleg farkas, báránybőrbe bújtatott farkas.

Zeitfragen, 330.

*

Személyes óhajokról lemondani, egy kedvenc tervet feladni, még akkor is, ha az önszeretet ezer ujjal kapaszkodik is belé, nem jelenti azt, hogy akaratunkat férfiatlanná tesszük. Sőt ellenkezőleg, ez az erkölcsi energia legfőbb erőfeszítése. A bátor lemondás

éppen olyan jó gyakorlótere a benső nagyságnak, mint a bátor, aktív cselekedet.

Waffen, 94.

*

Ha az emberek jobbak lesznek, az idők is jobbak lesznek.

Zeitfragen, 34.

*

Ahol már csak az evilági múlandó javakat ismerik, de a túlvilág kincseit nem, ott már nincs kereszténység. Ahol a halandó test miatt elfelejtik a halhatatlan lelket és az embereket csak lóerő szerint ítélik meg, ahol a gazdasági rendet nem Isten szerint rendezik be, és az Úr napja nem szent, ahol csak a külső körülményeket akarják javítani anélkül, hogy a keresztény gondolkodást és erkölcsöt ápolnák, ott már nincs kereszténység.

Zeitrufe, 108.

*

Egy nép ereje nem az erkölcstelen élvezetekben, hanem erkölcsi erejében gyökerezik. Ha egyszer egy népnek több koporsóra van szüksége, mint bölcsőre, akkor a nemzeti öngyilkosság útját járja. Az Egyház, amely ezt mondja, sem a hazának, sem a földi kultúrának nem ellensége.

Zeitrufe, 40.

*

Meg kell értenünk az új idők nagyságát, és együtt kell éreznünk a modern lélek rezgéseivel. De meg kell bennünk lenni a bátorságnak, hogy a modern idők erkölcsi távtanaival szemben maradiak legyünk.

Zeitfragen, 379.

*

Feltámadás

Miként a kezdetnél a teremtés nagy csodája áll, úgy fog állni a világtörténelem végén a holtak feltámadásának nagy csodája

Zeitrufe, 373.

*

Krisztus és a holtak feltámadása időben el vannak választva, mint Húsvét reggele és estéje, bensőleg azonban egymáshoz kapcsolódnak, mint egy dóm alapköve és záróköve.

Zeitrufe, 374.

*

Gyónás

„Ezek után a szavak után reájuk lehelt és így szólt: Vegyétek a Szentlelket!" Rálehelés az Isten szájából bibliai nyelven mindig valami eseményt jelent. Így, amelyben új teremtés megy végbe. Vagy amelyben az, ami holt volt, életre kél. Ilyen, amikor a Szentlélek, mint új élet adója szerepel.

Zeitrufe, 235.

*

A gyónás, a bűnbocsánat szentsége üdvös az újkor munkanélküli emberei számára, a mai kor szeretetlen emberei számára, az új kor elégedetlen emberei számára... Statisztikailag kimutatták, hogy az öngyilkosságok száma alacsonyabb ott, ahol a bűnbánat szentségét tiszteletben tartják, amelyben a fáradtak és terheltek könnyebbséget találnak.

Zeitrufe, 247.

*

A gyóntatás munkájával, mely nem egy papi életet lassan sírba visz, az iskolában és a betegágynál való szolgálattal a papok a jó Pásztor buzgóságával akarják megerősíteni a gyengéket, gyógyítani a betegeket, bekötözni a sebeket, egybegyűjteni a szétszórtakat és hazavezetni az eltévedteket. A lelkipásztori munka nagyszerű szociális munka.

Zeitfragen, 37.

*

Goethe mondta 1805-ben egy beteglátogatáskor: „Valamikor a lelkiismeret terhétől mások, a papok szabadították meg a lelkiismeretet. Most azonban a lelkiismeretnek magának kell hordoznia a terhét, és ezáltal elvesztegeti az erőt, hogy önmagával

összhangba kerüljön. A fülgyónást nem lett volna szabad elvenni az emberektől."

Zeitrufe, 239.

*

A nehézségek a gyónás körül többfélék. Ezt mondják: „Nem tudom a kötelező gyónás parancsát elviselni." Felelet: „Egy embernek sem kell, hogy kényszerből tegye. A lelkileg érett ember nem beszél arról, hogy gyónni kell, hanem hogy gyónni akar, sőt hogy gyónnia szabad." – Egy másik: „A gépiességet nem tudom elviselni." A gyóntató atya nem feloldozó gép. A gyónás ellenkezőleg, csupa erkölcsi aktusból áll... Az igazi gyónáshoz két dolog szükséges: Isten megbocsájtó kegyelme és az ember helyes erkölcsi indítéka.

„Szerintem nem férfias, és jellemtelen, hogy az ember azt, amit tegnap akart és helyeselt, ma megbánja és visszavonja." Felelet: „Jellemtelen volt nem azt tenni, amit az ember az Üdvözítőnek megígért. De nem jellemtelen egy helytelen útról visszatérni."

Zeitrufe, 41.

*

Nem egy mai Heródes és Heródiás követeli a gyóntató pap fejét, mert Keresztelő Szent János bátorságával megmondta nekik, hogy ez vagy amaz nincs megengedve.

Zeitfragen, 34.

*

Háború

Az Úr gondolatai a béke gondolatai, még akkor is, amikor az emberek a háborúra gondolnak. Az Úr minden imát kegyelemmel viszonoz, Ő minden sebre talál segítséget, minden veszélyben angyalt küld.

Waffen, 18.

*

Hogyan lehetséges egyáltalán, hogy 1900 évvel Krisztus születése után a keresztény vallás 1900 éves békemunkája után keresztény népek ilyen dühhel vonuljanak egymás ellen a hadba? ... Nem a keresztény kultúra téves fejlődése-e egy háború, sőt

világháború, nem pogány teher-e ez a kereszténységben? Hogyan egyeztethető össze a betlehemi éjszaka és a harci induló? A háború borzalmas valóságát nem lehet eltitkolni. Egy darab ez abból a vetésből, amelyet a gonosz ellenség az éj leple alatt szórt az evangéliumi búza közé. (Mt. 13.25.)

Waffen, 57.

*

A karddal szét lehet vagdosni Krisztus köntösét, de összevarrni nem.

Zeitrufe, 90.

*

Az az uralkodó, aki csakis háborúra törekszik, nem ünnepel békejubileumot.

Waffen, 178.

*

Emberek, akik bosszúvágyból vagy nyereségvágyból egy új háborút szeretnének felidézni, embertelen emberek, az ember szóra nem is érdemesek. Népeket, amelyek még ma is jobban tartanak a békétől, mint a háborútól, ki kellene törölni a kultúrnépek listájáról.

Zeitrufe, 116.

*

Ma már nincsenek szent háborúk. Ma nincsenek megszentelt kardok. A ma háborúja szentségtelenné, istentelenné, embertelenné vált.

Zeitrufe, 398.

*

Olcsó lett Európában az emberi élet, mint a madáré, de egy sem esik le az Úr tudta nélkül. (Mt. 10.29.)

Waffen, 105.

*

Halál

Krisztus szemrebbenés nélkül nézett szembe a halállal. A vezérnek az élettel kell szembenéznie. Nagy dolog egy szent eszméért meghalni. De még nagyobb egy szent eszméért élni. Az öngyil-

kosság, amely ki akar térni az élet elől, nem hőstett. Az öngyilkosság lelki nagyság hiánya, hősiesség hiánya.

Zeitrufe, 328.

*

Szent Pál a Római Levélben 37-szer beszél halottról és halálról. Ilyen életfelfogás mellett az evilági munkáinkat gyorsabb ütemben fogjuk elvégezni. Mint ahogy a falusiak – vihar közeledtén – sietnek a betakarítással. A halálban és örökkévalóságban való hit tehát nem tesz munkakerülővé, világfájdalmassá, álmodozóvá, hanem fürgekezű, vidám dolgozóvá.

Zeitrufe, 356.

*

A kereszténység az élet súlypontját a halál utáni életbe helyezi és úgy értékeli a földi életet, mint „újoncévet" az örök élet számára.

Waffen, 118.

*

Egy haldokló gall vagy hún harcos halála a katalán mezőkön vereséget jelentett, még ha a csatát meg is nyerték. Egy Szent Sebestyén, vagy egy másik keresztény katona halála, aki Isten kegyelmében halt meg, győzelem volt még akkor is, ha a csata elveszett.

Waffen, 115.

*

A 12. és 13. század nyugati uralkodóinak hatalmuk volt halálra ítélni és a halálraítélteknek megkegyelmezni, de nem volt hatalmuk azok életét akár egy pillanattal is meghosszabbítani, ha elérkezett az órájuk. Az élet folyamán nem volt számukra elég tágas a föld, halálukban azonban egy kis koporsóval is megelégedtek.

Zeitrufe, 396.

*

Haza

Az ember szeretheti a saját népét anélkül, hogy gyűlölné a többi népet. Az ember áldhatja a nemzeti munkát anélkül,

hogy átkozná a nemzetközi kultúrát. Nem kell éjszakának lenni ahhoz, hogy hazánk csillagai ragyogjanak.

Waffen, 181.

*

El azzal a farizeizmussal, amely a maga népén csak fényt, más fajokon ellenben csakis árnyékot akar meglátni! Félre az Ószövetség átkozódó és bosszút lihegő énekeivel. A gyűlölet nem keresztény erény, akárki ellen irányuljon is.

Kereszténység, 56.

*

Aki Üdvözítőjét 30 ezüstpénzért eladja, a hazáját sokkal olcsóbban fogja eladni.

Zeitrufe, 120.

*

Egy nép, mely önmagában kételkedik és következésképp kétségbe is esik, elevenen temette el magát.

Zeitrufe, 409.

*

Házasság

Krisztus: Én a házasságot a szentség magaslatára emeltem, és ti játékbarlanggá alacsonyítottátok le. Én nagy titkot hagytam rátok és ti azt botránykővé tettétek!

Zeitrufe, 284.

*

A házas állapotba és a családi életbe való belépést Krisztus vére szentelte meg. Ezt a küszöböt tehát nem szabad tisztátalan lábbal átlépni.

Zeitrufe, 281.

*

A házasság mindenképpen szociális szentség. Szociális, mert már önmagában a személyek kettősségét átfogó. Szociális, mert az állandóan elhaló élet megújulására irányul. Szociális, mert Isten tervei szerint a népi közösség gyökeres gyógyszere és megszentelése.

A házasság nagy titok. A házasság is egyike a hét kútnak, amely

nekünk természetfeletti életet ajándékoz. Egyike a hét szent kehelynek, amelyet színültig megtölt Krisztus vére. Egyike a hét szent dómnak, telve isteni architektóniával. Egyike a hét szent harangnak, a szentségek hétszeres összhangjában.

Zeitrufe, 274, 277.

*

Minden családban, minden utcán, minden Parlamentben szeretné az ember belekiáltani: A házasság felbonthatatlan! A katekizmusokba vastag betűvel kellene ezt nyomtatni, ki lehetne írni minden templomajtóra, ki kellene hirdetni minden szószékről...

Zeitrufe, 283.

*

Amint a fa egészsége, ágai erőssége, gyümölcsei minősége mind a gyökere erejétől függ, úgy az emberi társadalom egészsége is elsősorban a házasság egészséges voltából fakad.

Zeitfragen, 39.

*

Egy nép jövője a házasságok termékenységétől függ. A házasságok termékenysége azonban a házasság előtti és a házasság folyamán folytatott tiszta élettől függ.

Zeitrufe, 256.

*

A házassággal való komolytalan játék, az Isten által felbonthatatlanná rendelt házasság felbontása, az Isten szemében szent házasság lealacsonyítása azáltal, hogy azt az élvezet eszközévé teszik, a megnemszületett gyermekeken elkövetett tömeggyilkosság – mindez gyökerében támadta meg népünk életét. Akinek a lelkiismeretét csak egyetlen gyermek élete terheli, azt élete végéig a halál árnyéka kíséri.

Zeitrufe, 219.

*

Hit

Ó szent hit, te közel hozod hozzánk azt, ami a hitetlenségtől távol áll. Te láthatóvá teszed azt, ami egyébként láthatatlan.

Te jelenlévővé teszed a jövendőbelit. Te ismét szent kötelékkel kötöd össze azt, amit a halál elválasztott. Ó szent hit, te vagy életbölcsességünk, életművészetünk, gazdagságunk és boldogságunk itteni életünkben.

Zeitrufe, 386.

*

A titok miatt, a hit nem válhat hitelvesztetté. Isten kinyilatkoztatása isteni gondolatokat nyújt, és az isteni gondolatok természetszerűen messze túlhaladják az emberi elme felfogóképességét. Engem inkább egy olyan hittétel ejtene zavarba, amelyben minden tiszta és áttetsző, mint a víz, amelynek az aljáig látni, mert az azt bizonyítaná, hogy az ilyen hit emberi gondolatokat tartalmaz és nem isteni gondolatokat.

Zeitfragen, 45.

*

A hit a szellemi tevékenységnek nem halálcsírája, hanem megtermékenyítője. Az igazi műveltség sokkal biztosabban vezet a hithez, mint az álképzettség és a beképzeltség.

Zeitfragen, 229.

*

A hit elsősorban az örök életet adja meg. De a hitnek a földi élet számára is van mondanivalója. A földi bajok ellen is védelem. A földi nyomorúságban is segítség. A földi rejtélyek számára is fényforrás. A földi feladatok számára is erőforrás.

Zeitrufe, 353.

*

Az Evangélium nem hazugság, a hit nem időpazarlás... Ahol él az istenhit, ott hűség és hit lakozik az emberek között.

Zeitfragen, 375.

*

A hit egy felsőbb világ értéke, és ezért nem mérhető le a föld szögmértékével és nem mérhető le a boltos mérlegén. A hit területe szent talaj.

Zeitfragen, 50.

*

Ha jön egy férfi és azt mondja: Az Északi Sarkon voltam, a szánkám, a kutyáim és a jegesmedvék tanúskodhatnak erről, – akkor Európában és Amerikában banketteken és bankjegyekkel

fogják ünnepelni. De ugyanaz az emberiség, amely oly könnyenhívően fogadta Cook naplóját, akárcsak egy szentírást, oly nehezen hisz, amikor az Egyház, a sarkkutató szól, az évezredek fenségének fényében ragyogó Evangéliumot hirdeti, melyet a történelem népei áldanak máig is.

Zeitfragen, 17.

*

A gyertyás körmenet imádság: az örök világosság fényeskedjék nekik! A gyertyás körmenet hitvallás: mint a gyertyafény az éjszakában, úgy világítja meg a hit az élet sötétségét. A gyertyás körmenet fogadalom: nem akarjuk véka alá rejteni világosságunkat, hitünket mások előtt is férfiasan meg fogjuk vallani.

Zeitrufe, 294.

*

Ifjúság

Háromszor keni meg templomszenteléskor a püspök az új templom ajtaját, különféle jeligével. Épp így az élet kapuját: az ifjúságot is megáldja különös áldással. Három jelszót ad:

Lelkemmel törődni akarok.
Istenemnek tetszésére akarok élni.
Környezetemnek szolgálni akarok.

Zeitrufe, 309.

*

A modern ifjúság szeretne mindent elégetni, amit apáik idejében imádtak és mindent imádni, amit az apák idejében elégettek.

*

Zeitfragen, 374.

Igazság

Az igazságnak mérleg van a kezében és be van kötve a szeme, hogy a könnyet és másnak érzelmi megnyilvánulásait ne lássa.

Waffen, 143.

*

A mozi és a rádió már annyira eltompították és oly érzékivé tették szellemi életünket, hogy egy tiszta igazság, amely ugyanakkor nem nyújt érzéki élvezetet is, egyáltalán nem is hat ránk.

Zeitrufe, 130.

*

Imádság

Imádkozni annyit jelent, mint Isten felé menni, egy gyermek félénk lépteivel Isten felé tipegni, a bűnök és gondok súlya alatt Isten felé vánszorogni, botladozva, bizonytalanul, a hegymászó meggondolt lépteivel, Isten felé lépkedni, mindig feljebb és feljebb, a meghitt „Te"-vel Isten felé sietni, a tökéletes szeretet szárnyán Isten felé repülni.

Az imádság mindig erőt ad az élet terheinek viseléséhez, de a terheket Isten nem mindig veszi le rólunk.

Zeitrufe, 17.

*

Senki sem oly szegény, hogy ne lenne képes az imádságot, mint az alamizsnát nyújtani. De senki sem oly gazdag, hogy az imádság alamizsnájáról lemondhatna.

Zeitrufe, 84.

*

Iskola

Az egész iskolaoktatás a vallásoktatásból indul ki. A vallás tehát nem egy tárgy a többi tárgy mellett, hanem egy fölérendelt elv, mely a többi tárgyat felülmúlja, és egy magasabb egységben foglalja össze. Nem a mennyiség számít. Szükségünk van emberekre, akik valamit tudnak és bírnak, azonban még jobban szükségünk van olyanokra, akik „valakik".

Zeitfragen, 100.

*

A pszichológia megcsúfolása lenne, ha az ABC és az egyszeregy éveiben, amikor oly sokszor kell hitelt adni a tanító szavainak, az Isten szavában való hitet az általános oktatásból száműznénk.

A szülőknek az iskolával szemben az a szent kötelességük, hogy amit az iskola épít, ne rombolják ismét le. Viszont az iskolának a szülőkkel szemben az a kötelessége, hogy a szülői házban lefektetett vallásos alapot ne tegye tönkre.

Zeitfragen, 103.

*

Még ha azt mondom is: ha a vallásnak csak relatív emberművelő értéke lenne is, ha csupán anyatej lenne, még akkor is, sőt éppen akkor, éppoly kevéssé lenne nélkülözhető az iskolai tantervben, mint az anyatej a gyermeknek. Ha azonban, mint férfieledel, a későbbi élethez is szükséges, akkor éppen úgy beletartozik az életet előkészítő iskolába, mint az olvasás és a számolás, és a többi életfogytig nélkülözhetetlen ismeret.

Zeitfragen, 105.

*

Isten

Isten a végtelen lét és tökéletesség, akire hittel tekintünk fel. Isten az egy és egyetlen nagyság, aki előtt mi, kis emberek, alázattal borulunk le. Isten a mennyei Atya, akihez imádkozunk. Isten az Úr, ezért parancsainak engedelmességgel tartozunk. Isten a gondviselés, amelyre hagyatkozunk. Isten az ég, mely a lélek vágyát teljesíti. Isten valóságos, valóságosabb, mint mi magunk.

Zeitrufe, 10.

*

Mindenütt jelenlévő a neve. Nem menekülhetünk színe elől, sem keletre, sem nyugatra...
Mindentudó a neve. „Szemei fényesebbek a napnál". (Sir 23. 28.)
Mindenható a neve, nincs az a pokoli hatalom, mely lerombolhatná, amit ő épített...
Szentség és igazságosság a neve. Egyedül Ő szent, Ő a tökéletes erkölcsi jóság...
Irgalom és hűség a neve...

Zeitrufe, 13.

*

Nem látjuk Őt, a Láthatatlant, de lelkiismeretünkben halljuk a hangját, és bizonyosak vagyunk, hogy él. A rádióban sem látjuk a beszélőt, a hangja mégis azt mondja nekünk, hogy él.

Zeitrufe, 12.

*

Az isteneszme a legmagasztosabb gondolat, amit emberi szellem alkotni tud.
Aki a modern emberiség lelkiismeretét felrázza, a modern idők legnagyobb jótevője.

Zeitrufe, 373.

*

Régi pogány mondás: „Nincs értékesebb az embernél." A bibliai krónikás így kiált: „Mily csodálatos a te neved az egész földön!"

Zeitrufe, 454.

*

Isten hűsége, melyre az évszázadok nyomták pecsétjüket, szilárd alapja a keresztény reménynek és az Istenbe vetett bizalomnak. Hiszünk Istenben, mert Krisztus az igazság. Szeretjük Istent, mert Ő a legfőbb jó. Remélünk Istenben, mert Ő maga a jóság és hűség. A kinyilatkoztatás története nyilvánvalóan bizonyítja ezt. A világtörténelem kártyáit nem a véletlen keveri.

Zeitrufe, 434.

*

Mily hűtlenek vagyunk a hűséges Istenhez és mily hűek a hűtlen világhoz.

Zeitrufe, 436.

*

Isten nélkül a földi hatóságok elvesztik tekintélyüket, a közrend a legjobb támaszát, az igazságosság és béke legerősebb pillérét, a hűség és bizalom legjobb alapját, a karitász és a jóléti intézmények az isteni melegség áramlását. Isten nélkül az eskü is – mint Isten segítségül hívása – elvesztette értelmét. Az embereknek szükségük van Istenre, hogy ne váljanak embertelenekké.

Zeitrufe, 21.

*

Ha az Isten a mi Atyánk, akkor nem lehet számára közömbös, hogy az ő gyermekei éheznek-e, vagy van-e betevő falatjuk. Hogy

bűnben vagy ártatlanságban élnek-e? Hogy a kísértésben elbuknak vagy állva maradnak, sempedig hogy a gonosz eltapossa-e őket, vagy megszabadulnak tőle.

Waffen, 39.

*

Nincs az a mély völgy, amelyből ne vezetne fel út a magasba az Istenben bízó és bátor ember számára. A bátortalanság és kétségbeesés mélységeiből azonban nem származik erő. Az erő az Istenben való bizalom és a vállalkozási szellem magaslataiból száll le.

Zeitrufe, 462.

*

A haza becsülete szent, de szent az Atyaisten becsülete is. A népek jogai szentek, de szentek Isten felségjogai is a népek életében.

Waffen, 30.

*

Egy gyermeket kiküldeni az életbe, aki Isten csodálatos nevét nem képes kiolvasni a teremtett világból, annyit jelent, mint egy írástudatlan gyermeket kiengedni az életbe, aki még édesapja nevét sem képes elolvasni.

Zeitfragen, 109.

*

Krisztus

Titok az idők előtti örök születése az Atyától... titok megtestesülése... titok az Édesanyja. Titok a szenvedése és feltámadása. Titok Istenségének és Emberségének egymásba fonódása.

Zeitrufe, 31.

*

Krisztusban a láthatatlan Isten látható emberré lett. Ezáltal a tudatlanok előtt is, akik Istent, mint szellemi lényt, nem tudják felfogni, feltűnt Isten felsége, mert most Isten szeretete egy gyermek arcából világított, Isten szentsége az Emberfia homlokán izzott, Isten ereje a Megfeszített halálában lett láthatóvá.

Zeitrufe, 19.

*

Aki Krisztust nagynak, sőt a legnagyobbnak nevezi anélkül azonban, hogy az Atya Egyszülöttének nevezné, az letért az Evangéliumok és az apostoli levelek Krisztus-képének útjáról.

Zeitrufe, 26.

*

Az ember teremtése is csak akkor következett be, amikor már a Nap és a csillagok is fénylettek és az egész világmindenség otthonosan be volt rendezve és készen állott arra, hogy királyát, az Embert fogadja. Az Istenember is csak akkor született a világra, amikor hosszú advent után a messiási jövendölések tüzei már lobogtak és amikor már a világ készen állott arra, hogy Üdvözítőjét és Királyát fogadja.

Kereszténység, Zsidóság, Germánság, 87.

*

Miért született Jézus kicsinynek? – Apostolok kisded csapata, a legördülő kis kő várost rombol (Dán. 2.34.), egy tenyérnyi víz hozza létre a keresztség szentségét, egy piciny ostya az Eucharisztia csodáját.

Kereszténység, 93.

*

Krisztus zárja be az ószövetségi templom ajtaját, és nyitja meg az új Istenországnak kapuit. Elbúcsúztatja a prófétákat és meghívja az apostolokat.

Rufende Stimmen, 445.

*

Krisztusnak az emberiségnél kell maradnia, hogy a szellem diadalmaskodhassék a betű felett, a kegyelem a természet felett, a vallás a dollár felett, a szeretet a gyűlölet felett, az élet a halál felett. Az emberiség királya Krisztus kell hogy legyen, hogy a népek ne tegyék egymást rabszolgává.

Zeitrufe, 163.

*

Krisztus mindenkihez szól: az ifjúság lelkiismeretéhez a szülők iránti kegyeletről, a hivatalnokok lelkiismeretéhez a hűséges kötelességteljesítésről, a munkaadók lelkiismeretéhez a munkás emberi jogainak megbecsüléséről, a munkások lelkiismeretéhez a

tökéletes munkáról, a háborús özvegyek lelkiismeretéhez a házas hűségről, a szülők lelkiismeretéhez felelősségről beszél.

Rufende Stimmen, 136.

*

Krisztus egyedüli orvosa, az Ő Egyháza pedig az egyedüli gyógyintézete a beteges emberiségnek.

Rufende Stimmen, 13.

*

A pokolbeli gonosz szellemek Krisztus halála által legyőzettek, de az utolsó ítéletig még bizonyos mozgásszabadságuk van, miként egy hosszú pórázhoz láncolt ebnek.

Zeitrufe, 419.

*

Te vagy a Csillag, melyre föltekintek,
Te vagy a Szikla, amelyen állok,
Te vagy a Vezér, akiben bízom,
Te vagy a Támasz, amellyel járok,
Te vagy a Kenyér, amelyből élek,
Meg a Forrás is, melynél pihenek,
A cél, amely felé tartok.
Uram, Te vagy mindig mindenem!

Zeitrufe, 179.

*

Isten szeme, őrködj felettünk!
Krisztus Szíve, bocsáss meg nekünk!
Krisztus Keresztje, erősíts minket!
Isten keze, vezess bennünket!
Isten áldása, kísérj utunkon!

Zeitrufe, 61.

*

Miatyánk

Az Úr Jézus imája minden rendű és korú ember számára minden szükségben és az élet minden helyzetében, minden időben a vallásos élet új zsoltárává vált. A kicsinyek számára a mennyei Atya kis-katekizmusa. A nagy szellemek számára világerkölcsi gondolatok világossága. A legnagyobb szentek számára a keresztény

tökéletesség boldog dala, Isten országa apostolai számára egy kis evangélium. A szociális munkás számára a mindennapi kenyérért való kérésben, a gazdasági értékek kinyilatkoztatása. A bűnösök számára a megbocsájtó szeretet pásztorlevele. A kísértésekkel küszködők számára a megváltás örömhíre.

Waffen, 24.

*

A gyermekek, akik a Miatyánkot nem imádkozzák, a szó legszomorúbb értelmében árva gyermekek.

Zeitrufe, 154.

*

„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!" – Ebben a könyörgésben egyszerű kenyeret kérünk és nem kalácsot, nem ínyencfalatokat. . . A mindennapi kenyeret kérjük, de nem felesleget, nem évekre szóló, sőt évtizedekre szóló tartalékokat. Az aznapi kenyerünket kérjük, mert mindannyian megosztjuk egymással a kenyeret.

Waffen, 42.

*

A Miatyánk ötödik kérése ima és parancs. Ima, hogy Isten megbocsásson nekünk, és parancs, hogy mi megbocsássunk ellenségeinknek.

Zeitrufe, 229.

*

Munka

Az élet nem gyerekjáték. Az élet feladatok elé állít, amelyeknek megoldásához a kegyelem által hordozott akarat egész erkölcsi erejére szükségünk van. Nincs a világnak az a könyve, amely a fiatalságnak már az élet hajnalán oly világosan megmutatta a munka törvényét, mint a bibliai történet.

Zeitfragen, 137.

*

Kötelesség és lelkiismeret – két acélkemény csengésű szó, két fenségesen parancsoló szó, gazdag áldással teli szavak. A hűséges kötelességteljesítés a katona második zászlaja, az államfő második koronája, a tisztviselő napi szolgálati esküje, a munkás leg-

jobb szerszáma, a család kimeríthetetlen háziáldása, a halottak legdícséretesebb sírfelirata.

Zeitfragen, 142.

*

Isten megadja nekünk a mindennapi kenyeret, de megkívánja, hogy ehhez a magunk részéről munkával és szorgalommal járuljunk hozzá. Isten megbocsájtja vétkeinket, de részünkről vezeklést kíván. Isten megóv a kísértéstől, de megkívánja, hogy erkölcsi küzdelmeinkben kitartóak legyünk és felfelé törekedjünk. Isten megvált minket a háború borzalmaitól, de részünkről munkát és áldozatot kíván.

Waffen, 50.

*

Egyházunk sohasem mondott átkot a technikai és ipari haladás és diadal felett. Ellenkezőleg, a római szertartáskönyvben külön áldásformulák találhatók a vasút, sürgöny, vasöntőde, hídépítés és villamos berendezések megáldására.
Az ember két kézzel dolgozhatik a kor üzemeiben és ugyanakkor két lábbal gyökerezhet az Egyház talajában.

Zeitfragen, 89.

*

Az öröm szent fogadalomra emeli kezemet, esküre nyújtja az Üdvözítő felé!
Életem Istene és Ura, Neked szentelem kezem munkáját és munkanélküli napjaim gondjait. Könyörülj ezen a fonnyadt kézen! Uram, felemelt kézzel ígérem Neked: nem lesz napom imádság nélkül, vasárnapom szentmise nélkül! Te pedig add kegyelmedet, hogy feltételeimet meg tudjam tartani, hitemet megvallani, Egyházamhoz hű tudjak maradni! Jóságos Üdvözítőm, nyújtsd ki kezedet és úgy vezess egy jobb jövő felé.

Zeitrufe, 125.

*

Nő

A nőmozgalom legszebb evangéliuma a katolikus egyházi év három főünnepe. Karácsony ünnepén egy Asszony a kis gyermeke bölcsője mellett a nők Királynője, – anyai méltóságának

teljes dicsfényében. Pünkösd ünnepén egy asszony az Apostolok körében . . . Húsvét napján és annak előestéjén síró asszonyok a Keresztúton – Húsvét a nővilág szociális karitászának evangéliuma.

Zeitfragen, 241.

*

A nő nem a szenvedély játékszere. A nő az Istenanya testvére.

Zeitrufe, 322.

*

A nő munkaterülete a ház és a család legyen, de ez ne legyen temető és börtön, ahol a fel nem használt női tehetségek eltemetve és befalazva parlagon fekszenek. Kevés mondat oly igaz, de ugyanakkor oly helytelen is, mint a régi mondás: „Az asszony a házba való." A nőkérdés sokkal bonyolultabb és sokoldalúbb probléma, minthogy egy ilyen egyszerű, általánosan érvényes recepttel maradéktalanul meg lehetne oldani.

Zeitfragen, 196.

*

Nyelv

Ugyanazzal a nyelvvel az imában Istent dicsőíthetjük és az átokkal Őt káromolhatjuk. Az oktatásban ugyanazzal a nyelvvel másokat a világosságra vezethetünk, vagy a sötétség mélységeibe taszíthatunk. Ugyanazzal a nyelvvel tisztázhatunk félreértéseket, békét szerezhetünk, családi boldogságot feldúlhatunk.

Zeitrufe, 329.

*

Oltáriszentség

Csak egy isteni zseni gondolhatta ki az Eucharisztia titkát. A titkot, hogy a mennybemenetelkor búcsút vegyen a földtől azért, hogy Atyja dicsőségét birtokba vegye, másrészt a mennybemenetelen túl a földön maradjon, hogy a megváltás művét folytassa.

Hasonlóképpen, mint ahogy a mennybemenetelkor egy felhőtakaró mögött tűnt el a tanítványok szeme elől, és ők mégis tudták: a felhőtakaró mögött Ő valóságosan és lényegileg jelen van.

Zeitrufe, 147, 148.

*

Az Üdvözítő valamilyen más emléket is hagyhatott volna tanítványaira: a botját, mint Áron, – a köpenyét, mint Illés, – a jászolát vagy a keresztjét, angyalfestette képmását, vagy angyalkézzel írott evangéliumát.

Zeitfragen, 29.

*

Földi szem számára a gyertya az oltáron több fényt áraszt, mint a kihelyezett szent Ostya. A bogár, amely zümmögve repked az oltár virágai körül, többet hallat magáról, mint a csendes, néma Ostya a tabernákulumban.

Emberi agy sohasem jött volna arra a gondolatra, hogy Isten dicsőségét egy kis ostya jelentéktelen alakjában képzelje el. Az emberi agy egy ragyogó, szembetűnő alakot keresett volna. Így éppen a jelentéktelen eucharisztikus szín alatt mutatkozik meg Isten pecsétje.

Zeitrufe, 152.

*

Minden templom a szent Eucharisztia ciboriuma. Minden pap Isten titkainak kiosztója. Minden fogadalom liliom az Úr oltárán. A hitnek mindenegyes felindítása térdhajtás a hit titka előtt.

Zeitrufe, 140.

*

Az ószövetségi frigysátor egyik oldalán arany asztalon állt 12 kenyér, a másikon pedig a hétágú gyertyatartó csillogott. Kenyér és fény – ezt adja nekünk az Eucharisztia is.

Zeitfragen, 278.

*

Az emberiség legnagyobb tetteihez tartozik a Legszentebbnek tabernákulumot építeni és a gyermekeket a szentáldozáshoz vezetni. Manning bíboros azt mondotta: Mindaddig, amíg London ut-

cáin egyetlenegy gyermek iskolai oktatás nélkül szaladgál, ő nem épít új székesegyházat, mert minden katolikus gyermekből egy eleven katedrálist kell építeni.

Zeitfragen, 299.

*

A földi kenyeret ma sokhelyütt szűkös adagokban mérik. Egész földrészeken a munkanélküliek milliói éheznek... Az égi kenyérből bőségesen részesülhetünk.

Zeitrufe, 156.

*

Valahányszor egy nagy szenvedés éjszakája borul reánk, üt az Eucharisztia órája. Mindannyiszor, valahányszor az apokaliptikus lovasok végigvonulnak az országokon, amikor az ítélet angyalai hét edényből ontják a nyomorúságot a földre, az Üdvözítő előttük vonul az erősség kelyhével.

Zeitrufe, 157.

*

Ószövetség

Miért vezetjük hallgatóinkat ószövetségi részletek magyarázatával a kinyilatkoztatás elemi iskolájába, miután már beléptünk az Evangélium főiskolájába? Miért prédikálunk egy törvényről, amely már elvesztette törvényerejét? Miért kutatunk letűnt csillagok után? Ha Szent Pál szerint az Ószövetség egy Krisztus felé vezető pedagógus volt, akkor miért megyünk a pedagógushoz ahelyett, hogy Krisztushoz mennénk?... Mert a főiskolán is szükségünk van még az elemiben tanult elemi ismeretekre, mint az írás és az olvasás. Mert egy csillag, amely tőlünk sok fényévnyi távolságra van, letűnt, de még most is világít. Mert az Evangélium mélyebb megértésére szolgál, ha annak előtörténetét ismerjük.

Egyébként az Ószövetség a vérség kötelékén épült, az Újszövetség ellenben a hit kötelékén.

Waffen, 57.

*

Őrangyal

A népek őrző angyalai nem mindenütt jelenlevők, mint Isten, de gyorsak, mint a villám... Ők nem mindentudók, mint Isten, de bölcsebbek minden államférfinál és tudósnál, de hatalmasabbak, mint egy nép minden hatalmassága.

Zeitrufe, 420.

*

A népek őrzőangyalainak háromszoros küldetése van: ráfaeli küldetése, gábrieli küldetése és mihályi küldetése. Vezet, hírt hoz, ítél.

Zeitrufe, 421.

*

Ha van védőangyal, akkor miért nem jutottak a népek a mai napig előbbre a megváltásban? Miért nem váltak a sötétség hatalmai már régen a népek jólétének tavaszává, a népek békéjének a paradicsomává? – Mert az angyaloknak minden bölcsességük és hatalmuk mellett is számolniok kell az emberek szabad akaratával.

Zeitrufe, 425.

*

Örök kérdések

Semmi kifogást sem tűrve, teljes választ kell követelnünk a következő négy kérdésre: Honnan vannak a világ ősanyagai, honnan a mozgás, honnan a rend és honnan az élet a világban?

Zeitrufe, 11.

*

Örökkévalóság

Az időben való élet képe egy hosszúra nyújtott vonal, talán fényévek, amelyek messze a csillagvilágon át húzódnak. De egyszer végeszakad. Az örökkévalóság képe a kor, amelyben minden

pont egyidejűleg kezdet és vég is. Dante Poklában a kárhozottak körbe futnak, és keresik a véget.

Zeitrufe, 389.

*

Pap

A teremtő áldását a házasság szentségének ezüst edénye fogja fel, majd tovább megy az emberiség természetes továbbszületéséhez. A papszentelés is arany edényben a megváltó áldást adja tovább az emberiség természetfeletti újjászületéséhez. Amint a természet rendjében az ember embertől születik, úgy a kegyelem rendjében is az embernek embertől kell újjászületnie.

Zeitfragen, 3.

*

A papság az embereket szolgáló Üdvözítőnek szeretete. A pap a föld pora, mint Ádámnak minden fia, porból született. De a pap is por az Üdvözítő kezében, hogy megnyissa a vakok szemét, – az Üdvözítő köntösének szegélye, hogy a gyógyulást keresőknek gyógyító isteni erőt közvetítsen.

Zeitfragen, 5.

*

A katolikus papság a tekintély gondolatának kiemelkedő oszlopa. A katolikus Egyház papságának abban van világtörténeti érdeme, hogy megtanította a népeket a felsőbbség iránti engedelmességre.

Zeitfragen, 38.

*

Azt a megbízást, hogy az Oltáriszentséget az Ő emlékezetére megüljék, egy kis kiválasztott csapat kapta, nem pedig az utolsó vacsora termének ablakán át az utca egész népe.

Zeitfragen, 4.

*

A papságnak és a világi híveknek szorosan össze kell fogniok, oly szorosan, mint ahogy a kereszt két gerendája ereszték nélkül kapcsolódik egymásba, mint ahogy a templomépítkezésnél a papi szentélyt és a templomhajót ugyanazzal a krizmával szentelik.

Zeitfragen, 57.

*

A szegénygondozás és a karitász segítői a lelkipásztorkodásnak, de nem képezik a lelkipásztorkodás lényegét. A lelkipásztorkodás sohasem válhat lélekvásárlássá.
A lelkek gondozása az Egyházban nem merülhet ki a pusztán szegényekről való gondoskodásban.

Zeitrufe, 60.

*

A papság értékelése a vallás értékelésével emelkedik és csökken, él és hal.

Zeitfragen, 4.

*

Egyetlen józan ember sem ítéli meg a fát a hullott gyümölcs után, és a hadsereg szellemét a katonaszökevények után.

Zeitfragen, 9.

*

Sír

Az az ember, aki képes volna gyűlölni egy halottat, embertelen ember lenne. Egy nép, amely gondozatlanul hagyná a holtak sírjait, mégha egykori ellenségek sírjai is azok, az ilyen nép nem volna kultúrnép. Bibliai parancs és nemes emberség, hogy a holtaktól ne tagadjuk meg a szeretetet és a testvérekről megemlékezzünk.

Zeitrufe, 403.

*

Elesett katonáinknak idegenben levő sírját nem díszíthetjük koszorúkkal, de rózsafüzéreket és egyéb szeretetáldozatokat a messzeségből is felajánlhatunk értük. Ők megvédték számunkra a földi haza határait, mi pedig megnyithatjuk számukra a mennyei haza kapuit.

Waffen, 125.

*

A sírokat díszítjük, gyertyát gyújtunk, a tisztítótűzben szenvedő lelkekért imát, szentmisét, búcsút és az irgalmas szeretet cselekedeteit ajánljuk fel, mert hiszünk abban, hogy ők tovább élnek.

Zeitrufe, 385.

*

Az Egyház szellemében járnának el azok, akik a sírok túlzott díszítésén, a gyertyákon, gyászfátyolon és egyéb dolgokon megtakarított pénzt a szegények javára fordítanák.

Zeitrufe, 360.

*

Szentek

A szentek kimagaslanak az egyes országok határain túl. Éppen azért népek fölötti személyiségek, mert az örök Evangélium megtestesítői, amely nem egyetlen nép tulajdona, hanem egyazon módon közös tulajdona minden népnek.

Zeitrufe, 269.

*

A szentekkel úgy vagyunk, mint az Ószövetség patriarkáival. Azok a pusztában kutakat ástak, amelyekből gyermekeik és azoknak késő utódai évszázadokon át meríthettek vizet. Így a nagy szentek is minden időben korszerűek.

Zeitrufe, 271.

*

Szentmise

A szentmise liturgiája egész hitünk tanítását tartalmazza. Karácsonyt az angyalok Glóriájakor éljük át. Nagycsütörtököt és Nagypénteket a kereszt lábánál éljük át. Húsvétot is átéljük, mert a szentmisében a feltámadás és a mennybemenetel emlékét ünnepeljük. Átéljük Pünkösd ünnepét is, mert az áldozati adományokra lehívjuk a Szentlelket. Hitünk minden titkát, mintegy gyújtópontban összegyűjtve ünnepeljük és éljük át.

Zeitrufe, 140.

*

A hegyek elküldték köveiket a templom és az oltár építéséhez. A búzaföldek a völgyekben a búzát szállították az ostyák számára. A kertek virágokat küldtek, a méhek viaszukat adták a gyertyákhoz. És az ember művészete mindezt az egész teremtés imádsá-

gává foglalta össze. Ezért nevezik a szentmise könyörgését collectának, azaz összefoglalásnak, mert itt az egész teremtett világot istentiszteletté foglaljuk össze.

Zeitrufe, 145.

*

A férfiak részvétele a plébánia szentmiséjén mércéje az egyházközség magasszínvonalú vallásos életének, vagy annak mélypontját mutatja.

Zeitrufe, 335.

*

Szentségek

A keresztség az Üdvözítő Jézus hajnali áldása az élet első órájában. A betegek szentsége pedig az esti áldás a tizenegyedik órában. A bérmálás az élet küzdelmeire keni fel az embert, a betegek szentsége pedig a halálküzdelemre.
A keresztség tiszteletet követel a gyermek iránt, a betegek szentsége a beteg iránt.

Zeitfragen, 35.

*

III. Lajos bajor király: „Nem félek a haláltól, ha előzőleg megkaphatom a szentségeket."

Zeitrufe, 159.

*

Szenvedés

Éppen a szenvedés napjai, a megpróbáltatás tűzpróbája legyenek az Istenbe vetett bizalom ünnepnapjai.

Zeitrufe, 435.

*

Hangos jajszó hatja át a népeket. A sok millió munkanélküli mögött sápadt gyermekeket látunk, síró asszonyokat, gyermekáldástól rettegő anyákat, átkozódó férfiakat, ökölbeszorított kezeket, kétségbeesett aggastyánokat... Vegyétek ezt a sokarcú

szenvedést: a szenvedést a kórházakban, a családokban, a gazdasági gondokat, a lelki szenvedéseket és ezt az egész tövisköteget tegyétek le tíz percre a Tabernákulum elé!

Zeitrufe, 158.

*

Ahol a harctereken és a kórtermekben felcsendül az emberi szenvedés Misereréje, ott csendüljön fel a keresztény segítő szeretet Magnificatja is!

Waffen, 8.

*

A testi nyomor ezer beesett szemből tekint reánk, ezer nyelvvel kiált felénk, ezer levélből szól hozzánk. A testi nyomor észreveteti magát. A lélek nyomora többnyire szótlan és agyonhallgatott.

Zeitrufe, 76.

*

Szeretet

Ugyanaz a tűz, amely oltárainkon mint gyertya ég, olvasztja meg a kemény vasércet a kohóban. Ezzel azt akarom mondani, hogy ugyancsak az istenszeretetnek, mely szent tűzként világít a szentélyben, kell megoldania és úrrá lennie napjaink nehéz szociális feladatain a szentélyen kívül.

Zeitrufe, 274.

*

Az Isten- és felebarát-szeretet úgy össze van nőve, mint a cédrus gyökere és koronája.

Zeitrufe, 58.

*

A parancs így szól: „Szeressétek ellenségeiteket." Nem azt mondja: Szeressétek ellenségeiteket jobban, mint önmagatokat és barátaitokat, az idegen világot jobban, mint a szülőföldet, a külföldet jobban, mint a hazát. A szeretet rangsorában a haza a külföld előtt áll!

Waffen, 169.

*

Most azonban megmarad ez a három: a hit, a remény, a szeretet. (1. Kor 13. 15.) De ha betekintünk korunk nyomorúságába,

fel szeretnénk kiáltani: Most megmarad ez a három: a hitetlenség, a reménytelenség, a szeretetlenség; de ezek között a legnagyobb a szeretetlenség. Jó, hogy Isten könyvében ez áll: A legnagyobb nem a szeretetlenség, hanem a szeretet.

Zeitrufe, 55.

*

A sok nyelv hazájában mindenekelőtt a mi hitünk anyanyelvét kell beszélnetek – a keresztény szeretet nyelvét.

Rufende Stimmen, 406.

*

Népünknek nem csupán a fény, hanem a melegség is hiányzik. A szeretet melege által kell elérnünk, hogy bizonyításunk rábeszéléssé, tanításunk a hallgató meggyőzésévé váljék.

Zeitrufe, 71.

*

Antigoné: „Nem azért akarok élni, hogy együtt gyűlöljek, hanem hogy együtt szeressek."

Zeitfragen, 251.

*

A gyűlölet sírásó. A szeretet életet adó.

Zeitrufe, 194.

*

Jaj annak, aki a halálba indul és senkinek sem ajándékozott szeretetet! Jaj a korsónak, amely darabokra törik és senki szomját nem oltotta!

Zeitfragen, 244.

*

Szerzetesek

Tiszta evangélium csak ott van, ahol a teljes Evangélium van. Az Egyház a szerzeteseket „religiosi"-nak nevezi és ezzel azt akarja mondani, hogy ők az egész Evangéliumot valóra váltják, élik. Religiosus a latin egyházi nyelvben *vallásost* is, szerzetest is jelent.

Zeitrufe, 261.

*

Nem mindenki lehet hitszónok, nem mindenki mehet Isten országát hirdetni. Nem mindenki adhat el mindent, nem mindenki teljesítheti az evangéliumi parancsok mellett az ún. evangéliumi tanácsokat is. Nem minden ember teljesítheti szó szerint az evangélium minden szavát. De Isten Egyházában az egész Evangéliumot az utolsó jottáig teljesíteni kell. Ezt teszik a szerzetesek.

Zeitrufe, 260.

*

Egy korban, amikor a szegénységet elátkozzák, a szerzetesrendek önkéntes szegénysége áldás és példakép. Egy korban, amikor az erkölcsi züllöttség az erkölcsi rend korlátait porba rántotta, a tökéletes tisztaság áldás és példakép. Egy korban, amikor a törvények iránti engedelmességet megtagadják, semmibe veszik, az önkéntes engedelmesség áldás és példakép.

Zeitrufe, 255.

*

A magas hegyek hozzáférhetetlen helyein a havasi gyopár és az alpesi rózsa virágzik és elvirágzik. Emberszem nem látta őket, emberkéz nem szedte le, emberi szaglás nem szívta be illatukat, mégsem nyíltak hiába Teremtőjük kertjében. A fogadalmas szerzetesek nem kertészek, akik a síkságon főzeléket termelnek, vagy gyümölcsfákat ültetnek. Ők inkább a magasság kertészei, akik liliomos kertjüket csak Krisztus számára ápolják.

Zeitrufe, 251.

*

Montalembert, a bencés rend történetének megírója: „Akik Istennel foglalkoznak, nem henyélők, naplopók. Ők végzik a legmagasabbrendű munkát."

Zeitrufe, 264.

*

Szűzanya

Amióta a betlehemi Édesanya a világ Megváltóját a világra szülte, az anyaméh szent. Amióta Krisztus maga ezerszer nevezte Máriát édes Anyjának, az anyai név szent. Amióta a szent evan-

gélista az örömhírt ezekkel a szavakkal kezdte: „Mária, akitől született Jézus, akit Krisztusnak neveznek" (Mt 1, 16), az anyai méltóság evangéliummá, örömhírré lett.

Zeitrufe, 48.

*

Kedvesebben és közvetlenebbül, a gyermek számára is érthetőbben, a művész számára pedig kimeríthetetlenebbül nem léphetne elénk a Megváltó, mint Gyermek az Édesanyja karján. Tragikusabban és megrázóbban nem szemlélhetjük a megváltás drámáját, mint amikor holtteste Édesanyja ölében fekszik. Mily bensőséges hit nyilatkozik meg, amikor a tengerész a viharos tengeren, a katona a harctéren, a diák a vizsga előtt, az édesanyák betlehemi órájukban az Ave Maria-t imádkozzák!

Zeitfragen, 53.

*

Mária-kultuszunk a Magnificat szellemének lelkülete. Rózsafüzéreink, kegyképeink és Szűzanya-dómjaink, Mária-kongregációink, minden végső fokon az Úr dicsőítő éneke – Magnificat – aki nagyot cselekedett vele.

Zeitfragen, 47.

*

Nincs ott a lelkek teljes összecsengése, ahol nem imádkozzák közösen az Ave Mariát és nem járulnak közösen a szentáldozáshoz.

Zeitrufe, 290.

*

Isten kegyelmeit nem az égbolt csillagaihoz erősítette, mert onnan nem tudnánk azokat lehozni. Isten a kegyelmeit nem süllyesztette el a tenger mélyére, mint az igazgyöngyöket, mert onnan nem tudnánk azokat felhozni. Isten kegyelmeit anyai kezekbe helyezte, mert az édesanya mindig kész azokat két kézzel osztogatni.

Zeitrufe, 49.

*

Ó Mária, segíts! Ó Mária, segíts! Ó Mária, segíts nékem is! Szegény bűnös fordul Hozzád. Életben, halálban ne engedj el-

veszni! Ne engedd, hogy súlyos bűnben haljak meg! Állj mellettem a végső harcban, Irgalmasság Édesanyja!

Zeitrufe, 51.

*

Test

Adjátok meg a testnek, ami a testé: élelmet és pihenést, az erők kifejlesztését, egészségápolást, sőt rendezett szépségápolást is! De adjátok meg a léleknek is, ami a léleké! Mindenekelőtt a lélekre legyen gondotok! Mindenekelőtt a lelketeket mentsétek meg!

Zeitrufe, 311.

*

A testápolás a lélek gondozása nélkül az lenne, ami a test lélek nélkül, – egy holttest, azaz hullakultusz.

Zeitrufe, 311.

*

Tisztítótűz

A tisztítótüzet a küzdő egyház tábori kórházának lehetne nevezni, ahol a szenvedő lelkek, az örök haláltól szerencsésen megmentett lelkek, a földi élet háborús szolgálata után (Jób 7.1.) egy égővörös kereszt jele alatt gyógyulnak lelki sebeiktől, hogy Isten látására képesek legyenek.

Waffen, 124.

*

Tízparancsolat

Ez a tíz parancsolat az erkölcsi világrend örök alapértéke, minden népi közösség örök alaptörvénye, minden állami törvény és jogszabály örök zsinórmértéke, minden erkölcsös családi élet

örök szegletköve, ez az a tízkarú gyertyatartó, amelynek fénye még ma is világít.

Kereszténység, 36.

*

Utcagyerek

Az utca az otthonuk, a piszok a játszópajtásuk, az éhség a vacsorájuk és gyakran valami bűntény már rányomta bélyegét ezekre a gyermekhomlokokra, mielőtt még az Üdvözítő a szentáldozásban karjaiba zárta volna őket.

Zeitfragen, 298.

*

Vallás

Kétszínű, tehát vallásellenes dolog lenne belül keresztény, kívül pogány lenni; otthon, mint katolikus, az utcán, mint szabadgondolkodó viselkedni; mint privát ember: Krisztussal gyűjteni, mint állampolgár ellenben szétszórni.

Rufende Stimmen, 3.

*

A vallás az igazi érték, a vallás a közösségi érzést többre becsüli, mint az önzést. Az önmegtagadást nagyobbra becsüli, mint az érzéki élvezetet. A nép javát többre értékeli, mint az egyéni jólétet. Az évszázadok hagyományait többre értékeli, mint a nap efemér jelszavait.

Rufende Stimmen, 9.

*

A vallás örömhír a népközösség számára. A társadalmi jólét gyökere, Isten pecsétje az emberi jogokon.

Rufende Stimmen, 49.

*

Aki iskoláink számára szexuális nevelést követel, az végeredményben vallást is kíván iskoláink részére. Mert a vallás az er-

kölcsi fegyverek gyára, erkölcsi értékek élettőkéje és ezáltal nélkülözhetetlen szexuál-pedagógiai nagyhatalom.

Zeitfragen, 112.

*

Hogy harmonikusan iskolázott, erősjellemű, szexuális és szociális kérdésekben pedagógiailag jól képzett fiatalokat indítsunk neki az életnek, ebben a vallás a leghűségesebb szövetségesünk. A nevelési tényezők legelőkelőbbike a vallás.

Zeitfragen, 124.

*

A tudományos élet a hipotézisekből él, a vallásos élet a hipotézisekben hal meg.

Zeitfragen, 345.

*

VIII. RÉSZ

AZ EGYETEMI KATEDRÁ MELLŐL

A második világháború vérzivataros éveiben s az európai felfordulás idején az egyetem katedráján ülni s ott a lélek dimenzióit, az igazságosság jogrendjének szilárd világát hirdetni a fiatal papságnak, súlyos felelősség és nem könnyű feladat volt. Az eszmék és események áradásában az egyetemi, majd akadémiai dékánság posztján és őrhelyén állni nehezebb volt, mint most. A három évszázados Pázmány Egyetemből leválasztott Új Hittudományi Akadémia első lépéseit irányítani krisztusi feladat és kötelesség volt. Évkönyvek ezt nem rögzítették. A nehéz évtizedek munkáját képzőművészek sem örökítették meg. A zajló élet akkor senkit sem ihletett meg. A dékánság ünnepélyes elfoglalása, majd onnan munkavégezetten a leköszönés volt a keret az események és eszmék megörökítéséhez. A harminc éves Hit tudományi Akadémia életének feltárása, kiértékelése és elemzése még hátra van.

Az itt közölt beszédek ennek az átalakuló kornak vázlatos keresztmetszetét adják, a Hittudományi Akadémia életének tükrében.

1. Az egyetemi respublica

A Pázmány Péter Tudományegyetem rektorának köszöntése[1]

Magnifice Domine Rector!

Legyen szabad e tiszteletre méltó közösség ősi szokásait követnem és a tanácstagok nevében az egyetem fejét, a tanács elnökét,

[1] A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem Hittudományi Karának dékánja az I. tanácsülésen köszönti az új Rector Magnificus-t, dr. Vadász Elemér kiváló geológust (1949 szept.)

a mi Rector Magnificusunkat az első ülés alkalmából mély tisztelettel köszöntenem.[2]

Az „universitas magistrorum et scholarium" mint *respublica* alakult meg sok évszázaddal ezelőtt s ezt a republicanus szellemet és formát az idők annyi viszontagságai között mindvégig sértetlenül megtartotta. Az egyetemi szabadság, a szabad kutatás és az igazság szabad hirdetése mindig legszebb tradíciói közé tartozott. A haladás, a technika és az emberi kultúra nagy, lobogó lángjai legtöbbször az egyetemi katedrák tövében gyulladtak ki... Ki tudná elsorolni, mit köszön az emberiség az egyetemeknek, amelyeknek professzorai mindig a *Veritas*-nak, az igazságnak és a *Libertas*-nak, a szabad kutatásnak voltak rendíthetetlen harcosai, sokszor megvetett és elfelejtett hűséges szolgái.

Mi, az egyetemi tanács tagjai, biztosítjuk elnökünket, hogy a Veritas-nak, a tudományszolgálatnak hűséges pionírjai és az egyetemi *auctoritásnak*, a Rector tiszteletének hívei akarunk lenni.

Biztosítjuk Magnificenciádat, hogy minden törekvésében, amely az egyetem ősi, de élő jogának, tisztességének, becsületének megvédésére és öregbítésére irányul, egész szívvel-lélekkel, önzetlenül és becsületesen támogatni fogjuk.

Minden javaslata, amely az egyetemi élet fegyelmének, mégpedig mind a mélyebb professzori munka, mind az ifjúság szociális helyzetének erősbítését szolgálja, nálunk igazi visszhangra fog találni.

Teljes szívvel magunkévá tesszük rectori megnyitójában mondott szavait, amelyet joggal tekintünk az új rector jelmondatának:

„*Nemo intrat in veritatem, nisi per caritatem:*" – senki sem hatolhat be az igazságokba, csak forró, áldozatos szeretet által. Az igazság hideg, csillogó, magában csak gyönyörködtet, de még nem vonz.

A meleg, a megértő, a szívbemártott tollal leírt igazság azonban vonz és melenget, emel és lelkesít. Magnificenciád ennek a

[2] Az egyetemi tanács tagjai 1949–1950. tanévben: *Rector:* dr. Vadász Elemér; prorector: dr. Németh Gyula; *Hittudományi kar:* dékán: dr. Bánk József; prodékán: dr. Artner Edgár; *Jogi kar:* dékán: dr. Mártonffy Károly; prodékán: dr. Marton Géza; *Orvostudományi kar:* dékán: dr. Babics Antal, prodékán: dr. Balogh Károly; *Bölcsészettudományi kar:* dékán: dr. Zsiray Miklós, prodékán: dr. Tamás Alajos; *Természettudományi kar:* dékán: dr. Buzágh Aladár; prodékán: dr. Schulek Elemér.

*Veritas*nak és *Caritas*nak, az igazságkeresésnek, őszinte megvallásnak és szeretetnek megtestesítője. Mert jól tudjuk, hogy a gyűlölet rombol – a szeretet épít. – A széthúzás pusztít – a megértés gyógyít.

Ígérjük, hogy az ősi egyetem tisztességének és becsületének fényénél, tudományos hatalmának növelésében és öregbítésében rendületlenül támogatjuk és a Veritasnak és Caritasnak szent jelszavát tűzzük ez évi tanácsi működésünk zászlajára. A Veritas és Libertas mellett mindig jellemezte egyetemünket az egyetemi tekintélytisztelet is, amelynek inkarnációja a Rector Magnificus; vele szemben mindig mély és őszinte tisztelettel viseltetett.

Mély tisztelettel és belső hálával köszönjük azokat a szíves szavakat, amelyekkel bennünket üdvözölni szíves volt. Mi azt kívánjuk, hogy Magnificenciád rectorsága egyetemünknek sikerekben és eredményekben gazdag esztendeje legyen. Engedje meg az Ég, hogy ez az év hosszú tudományos pályájának a koronáját adja meg. Legyen a béke, a szeretet, az örvendező, nyugodt teremtő munka szép ideje. Magnificus noster vivat!

2. Egy tanév mérlege

Mint lelépő dékánnak, kedves, de egyben terhes kötelességem is, hogy a Pázmány Péter tudományegyetem Hittudományi Karának utolsó esztendejéről beszámoljak. Hiába próbálok kitérni a feladat elől, elém mered a bibliai parancs: „Adj számot sáfárkodásodról!" (Lk 16, 2).

Nyugodt lelkiismerettel állapíthatjuk meg, hogy a teológiai oktatásnak eme központi őrhelye az ostrom utáni évek viszontagságai közepette is hivatása magaslatán állott. Serényen kivette részét az újjáépítés fizikai és szellemi arcvonalán mind a romok eltakarításában, mind pedig a lelkek megbékéltetésében. A múlt 1949/50. évi tanév homlokzatára bátran felírhatnánk: „A nyugodt építő munka zavartalan esztendeje volt." Mégis kötelességemnek tartom, hogy az oktató személyzetről, a hallgatóságról és tanulmányi reformról, valamint a Hittudományi Kar leválasztásával kapcsolatos kérdésekről legalább röviden megemlékezzem.[1]

[1] Az 1949–50. évi lelépő hittudományi dékán beszámolója.

Mindenek előtt kegyelettel kell megemlékeznem *a Kar elhunyt tagjairól:* dr. *Trikál* József ap. protonotárius a keresztény bölcselet ny. r. tanára rövid szenvedés után február 11-én távozott el tőlünk. Nyugalmi éveiben is mindig lelkén viselte a kari ügyeket és szívesen érdeklődött minden problémánk iránt. A Farkasréti temetőben édesanyja mellé helyeztük örök nyugalomra. Temetését Drahos János érseki ált. helytartó úr végezte, a gyászbeszédet pedig Kecskés Pál professzor úr tartotta. Március 18-án pedig dr. *Pataky* Arnold pápai prelátus, az újszövetségi katedra lelkes tanára hagyott itt bennünket örökre. Sajószentpéteri temetésén a Kart Galla és Artner professzorok képviselték. Mindkettőjük emlékét kegyelettel őrizzük...

1. Ezután *az oktató személyzet munkájáról* kell megemlékeznem. A megszervezett 14 tanszék közül, sajnos, üresedésben volt az I. és II. sz. dogmatikai, az újszövetségi, az erkölcstudományi és vallástudományi tanszék. A 8 rendes tanárt azonban három intézeti tanár (Erdey, Radó és Papp), valamint két tanárhelyettes (Nyéki és Nagy Ferenc) segítette. Az általános redukcióval kapcsolatban 1949. november 24-én a Hittudományi Karnak is áldozatot kellett hoznia. Azonnali hatállyal rendelkezési állományba helyeztetett: *Horváth* Sándor, az alapvető hittan professzora, valamint *Erdey* Ferenc, *Papp* Antal intézeti tanár, *Nyéki* Kálmán és Nagy Ferenc tanárhelyettesek. Ezek közül Horváth Sándor végkielégítést, Erdei és Papp Antal pedig nyugdíjat kapnak. Ezután a Kar minden segéderőtől megfosztva néhány tanárával volt kénytelen ellátni most már hat üres tanszéket is. A keresztény erkölcstudományt a bölcselet mellett Zemplén György, a dogmatikát a filozófia mellett Kecskés Pál, az alapvető hittant Artner Edgár az ókeresztény egyház és dogmatörténet mellett, az újszövetségi tanszéket pedig Iványi János, a II. sz. dogmatikát Radó Polikárp látta el. A Kar illetékes helyen hangsúlyozta, hogy a hittudomány középponti tárgyainak helyettesítéssel történő ellátása szükségből foganatosított megoldás, amely a tudományos követelményeket nem elégíti ki.

Az évek óta húzódó és sajnos, a személyi szempontok szerint is folytonosan fluktuáló *tanulmányi rend* feltehetően véglegesnek mondható formát ölthetett a tanév folyamán. Az 1950. április 25-én tartott kari ülés főleg a laurea és baccalaureatus anyagát

rendezte újjá. Eszerint *a doktori szigorlaton* a főkérdező a jelöltnek öt tézist ad, miután a többi censorral megbeszélte azokat. Két tételnek a disszertáció tárgyával szorosan összefüggő spekulatív teológiai tárgyúnak kell lennie. Az eddigi 5–5 perces kérdezők helyett 10–10 perces censorok lesznek, akik közül egynek a spekulatív teológia képviselőjének kell lennie. A *baccalaureatusi szigorlat* anyaga három részből áll: bölcseleti, biblikus és egyháztörténeti rész. Itt új a bölcseletnek a beállítása, de ezt az alapos bölcseleti képzés szüksége teszi indokolttá. Theodicea, ontológia, psychologia és természetbölcseletből 10–10 perces vizsgát tesznek a jelöltek két professzor előtt. E szigorlati anyag már a II. év végén letehető.

A II. rész: *a biblikus és egyháztörténeti rész* anyaga: ó és újszövetségi introductio, valamint 100 vers ószövetségi és 200 vers újszövetségi filológiai szempontból is elemzendő eredeti szöveg exegesise két professzor előtt tartandó 30–30 perces vizsgálatban. A III. rész *az egyháztörténelemből* a keresztény tanítás patrisztikus és egyetemes zsinati forrásaiból kijelölendő tételek alapján két professzor előtt 15–15 perces vizsgálat.

A tanulmányi reform során a hallgatóság is előnyösen és hasznosan hallatta hangját, amelyet a Kar figyelembe is vett. Így született meg az állandó órarend évfolyamok szerint és egyes új tárgyak beállítása. Ugyancsak ebben a tanévben készült el a végleges tanulmányi és szervezeti Statutum is, amely *latin* nyelven végleges formában lerögzíti az összes vonatkozó szabályokat. A statutumot legfelsőbb helyre történő továbbítás végett Esztergomba küldtem, ahonnan Drahos helytartó úr április 20-án 1804. sz. alatt ezt válaszolta: „A Statuta szövegét áttanulmányoztam és azt általánosságban és részleteiben is megnyugtatónak találtam, különösebb észrevételem annak egyetlen pontozatára sincsen."

Közben hírek terjedtek el *a Hittudományi Kar megszűnéséről*. A Kar sorsáról hiteles kijelentés csak 1950. június 1-én hangzott el. Ennek alapján a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1950. évi 23. sz. törvényerejű rendelete csakugyan kimondotta, hogy „az Alkotmány 54. §-ban foglalt, az állam és az egyház különválasztására vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a budapesti, debreceni és pécsi egyetem hittudományi karát az

1949/50. tanév végével le kell *választani* az egyetem szervezetéből és további rendelkezés céljából az illetékes egyházaknak kell átadni." Ez a rendelkezés június utolsó napjaiban jelent meg. A Magyar Püspöki Kar július 4-én tartott üléséből engemet bízott meg a Hittudományi Kar átadásával kapcsolatos tárgyalások lefolytatásával.

A V. K. M. tisztviselőivel öt ízben folytattam ez ügyben megbeszélést, mégpedig július 11-én, augusztus 11-én, augusztus 18-án, augusztus 19-én és augusztus 26-án. E tárgyalásokon Artner, Kecskés és Zemplén professzor urak is részt vettek.

Őszintén meg kell mondanom, hogy a kultuszkormányzat részéről mindvégig a legnagyobb megértést és jóindulatot tapasztaltuk, a tárgyalások folyamán. Ugyancsak jóindulatot tapasztaltunk a Püspöki Kar részéről. Nagyban ennek köszönhető, hogy a vonatkozó 8 pontból álló nagyjelentőségű egyezményt a V. K. M. miniszter úr és a kalocsai érsek úr augusztus 30-án d. u. 1/2 4 órakor alá is írta, a Központi Szemináriumban. Ezzel új fejezet nyílt meg a Hittudományi Kar életében. Helyébe a *Római Katolikus Központi Hittudományi Akadémia*-[1] lépett, amelyet a Püspöki Kar szept. 1-i hatállyal a Központi Szemináriumban állított fel. Az egyezmény szerint a személyi és dologi kiadásokat a Kormányzat államsegély formájában fedezi. Az oktató és nem oktató személyzet tagjai, amennyiben szeptember hónapban alkalmazást nyernek, tagjai lesznek a „Nem állami tanszemélyzet országos Nyugdíjintézetének". A Kormányzat az egyház tulajdonába adta a teológiai és az általános vallástudományi, valamint a teológiai tudományok műveléséhez szükséges könyveket és folyóiratokat, valamint a nélkülözhetetlen oktatási eszközöket. – Azonkívül a Hittudományi Akadémia tantermeinek és egyéb helyiségeinek berendezéséhez nélkülözhetetlenül szükséges berendezési és felszerelési tárgyakat, havi 100 forintért bérbeadta az Egyháznak.

2. *Személyi kérdések* az új Akadémiánál. – Az esztergomi helytartóhoz, mint helyi Ordináriushoz intézett levelemben aug. 12-én kértem *Zemplén* György dékáni megerősítését, majd ezeket írtam:

[1] Míg a református és evangélikus Hittudományi Kar új neve: Ref., illetve Evangélikus *Teológiai* Akadémia lett, nekünk sikerült a *Hittudományi* Akadémia elnevezést biztosítani a tárgyalások folyamán . . .

„Ugyancsak tisztelettel kérem, hogy az Új Akadémiánál a Hittudományi Kar eddigi kilenc professzorát ugyancsak tanári minőségben alkalmazni szíveskedjék." – E levelemre Grösz József kalocsai érsek úr aug. 17-én a következőképpen válaszolt: „A püspöki kar dr. Zemplén György tanár úrnak a Hittudományi Kar, illetve Akadémia jövő tanévi dékánjává való megválasztását tudomásul vette és őt e tisztségben megerősíti. A tanárok alkalmazásáról később, de minden esetre megfelelő időben intézkedik." Ez a záradék bizonyos aggályt rejtett magában, de nem tartottuk túlságosan veszedelmesnek a dolgot. – Artner prodékán úr közben beszélgetést folytatott Hamvas püspök úrral, aki a püspöki kar részéről az egyetemi ügyek referense. Ő már akkor, magánbeszélgetés formájában kifejezte ama nézetét, hogy a két idősebb professzor készüljön elő a nyugdíjba vonulásra. Augusztus 24-én engem is magához hivatott Hamvas püspök úr és rövid néhány perces beszéd után közölte a fentieket, és az egyik intézeti tanár (Radó Polikárp) elbocsátását, illetve nyugdíjazását. Szóban, majd utána írásban is kértem ismét valamennyi tanerő megerősítését. Ha ellenben a Püspöki Kar kitartana e két legidősebb professzor nyugdíjazása mellett, az esetben kértem dr. *Takács* Ernőnek az újszövetségi, dr. *Takács* Józsefnek pedig a dogmatikai tanszékre való kinevezését, mint akiknek ügyét a Kar már régebben letárgyalta s akiknek kinevezése rajtunk kívül álló okokból elmaradt. – Augusztus 30-án Hamvas püspök úr közölte velem a Püspöki Kar elhatározását, amelyben a tanárokat a kettő kivételével megerősítette és két új tanszékvezető tanárt nevezett ki. Illetmény biztosítása nélkül intézeti tanári minőségben reaktiválta Erdey Ferencet és Papp Antalt. Ugyancsak hozzájárult ahhoz, hogy a Kar képesített magántanárai tovább taníthassanak. A régi és új tanárok kinevezését, valamint a két nyugdíjazást a kalocsai érsek úr aug. 30-án írta alá.

Augusztus 31-én a volt Hittudományi Kar, illetve új Akadémia az ősrégi Központi Szemináriumban talált meleg otthonra, ahol most már a növendék-papok tudományos és aszketikus képzése harmonikus synbiozisban folyik tovább. Most már a Központi Szeminárium homlokzatára is oda lehet írni: „*Pietati et scientiis* – A vallásosságnak és a tudományoknak."

3. Az egyetemtől való búcsúzás alkalmával szólni kell arról is,

hogy augusztus 25-én tartotta az egyetemi tanács ez évi utolsó doktoravatását és tanácsülését. A búcsúzó tanácsülésre a rektor magánlevélben a prodékán urat és engem is meghívott. Örömmel vártunk is az alkalomra, hogy még egyszer együtt lehessünk azokkal a professzorokkal, akikkel, mint tanácstagokkal, a tanév folyamán az egyetem legfőbb autonom szervezetében együtt dolgoztunk. Mivel azonban épp a kitűzött napon kaptuk kézhez azonnali hatállyal történő rendelkezési állományba helyezésünket, levélben kimentettem magam és prodékán társamat. Egyben meleg köszönetet mondtam a Rector Magnificusnak és a tanácstagoknak az irányunkban és a Hittudományi Kar iránt tanúsított jóindulatukért és szeretetükért. E levelemre a Rektor ugyancsak írásban válaszolt.

– Az Egyház és állam között létrejött *egyezmény szerint* az új Akadémia eddigi könyvállományát tulajdonba kapja, kivéve egyes unikumokat és középkori könyvészeti szempontból értékes könyveket. A Könyvtárközpont kiküldöttével aug. 30-án történt megállapodás alapján az idő rövidsége miatt ez a kiválogatás az Akadémia új helyiségében fog megtörténni két héten belül. Így a könyvek átszállítása aug. 30-án és 31-én megtörtént és az egyetemi helyiségeinket a Rektori Hivatalnak a VKM felhívása alapján átadtuk.

4. Augusztus 29-én a *negyedszázada végzett növendékek* tisztelegtek az Alma Materben, számszerint tizenöten. A Kar iránt forró együttérzésüket tanúsító szavaikra ezt válaszoltam: – Ne sirassátok az Alma Matert, mert ha szerényebb és szegényebb keretek között kezdi is meg működését, de *szelleme töretlen és a hittudomány lobogó fáklyáját továbbviszi az Alapító szellemében.*

Ugyanezek a gondolatok élnek bennem is, most, amikor búcsúzom, mint a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karának *utolsó dékánja.* Ez az esztendő tele volt sok örömmel és kikezdéssel. De nem hiányzott időnként az üröm sem. A jó Istennek különös kegyelme, hogy ezt az évet zökkenő nélkül befejezhettük. Ezért tehát Őneki kell elsősorban mélységes hálát mondanom. Dékáni évem azonban minden igyekezetem ellenére is eredménytelen és sikertelen lett volna, ha tanártársaim segítőkészséggel és jótanáccsal nem állnak mellettem. Valamennyiüknek, valamint dr. *Páldi* József hivatalvezetőnek odaadó segítsé-

géért itt a nyilvánosság előtt hálás köszönetet mondok. Hivatali működésemben senkit megsérteni, vagy megbántani nem akartam, de ha szándékom ellenére valakit mégis megszomorítottam volna, ez alkalommal őszinte bocsánatot kérek.

Az *Immaculata* védje, oltalmazza és segítse az ősrégi Fakultást új köntösében!... Vivat Academia! Vivant Professores!

3. Az Akadémia és a Központi Szeminárium

Ünnepi köszöntőre jöttünk ma egybe.

Kedves szokás, hogy rokonainkat, jótevőinket, barátainkat névnapjuk alkalmával személyesen, vagy írásban felkeressük. Nekik jókívánságainkat kifejezzük. Ezek listáját, sajnos, évről évre revideálni kell. Sokan elmennek, eltávoznak tőlünk és közülünk.[1]

Jótevőink között vannak azonban olyanok is, akik állandóan velünk maradnak. Akiket nem érint a mulandóság, az elmúlás lehellete. Ezeket születésnapjuk vagy fontosabb működési évfordulójuk alkalmával szoktuk felkeresni és köszönteni.

Kik ezek a jótevők? – Vannak az Egyházban olyan vallási, karitatív és kulturális célok és feladatok, amelyek képviseletére az arasznyi emberi élet teljesen elégtelen. Eme nemes és magasztos feladatok ellátására és időtlen időkig szóló megvalósítására a jog a fizikai személytől, vagyis az embertől különálló jogalanyt kreált, amelyet éppen ezért jogi vagy erkölcsi személynek szokás nevezni. Kétféle alakban jelenik ez meg. Az egyik: „universitas personarum," személyösszesség (amely fizikai személyek jelenlétét kívánja meg), éppen ezért *testületi jogi személynek* nevezzük. Ilyen pl. a káptalan. A másik alakzat: „universitas rerum," dologi összesség, amely bizonyos nemes cél érdekében *alapítványszerű kirendelt javakat* (épület, fundus, stb.) foglal magában. Ennek a neve persona moralis non collegialis, magyarul: *intézeti jogi személy*. Ilyen természetű jogi személy a Központi Papnevelő, a „Seminarium Centrale" is, amelynek ősi címerében ez a felirat olvasható „*Clero uberius educando* – A papság alaposabb képzésére."

Míg az ember természeténél fogva mulandó, halandó, addig

[1] A Központi Szeminárium fennállásának 150. éves évfordulóján rendezett ünnepségen a dékán köszöntője, 1955 májusában.

a jogi személy természeténél fogva örök, „Natura sua perpetua est" (c. 102). A jogi személy tehát sohasem öregszik meg. Mindig fiatal, mert örök. Ami örök, az mindig fiatal.

1. A mai jubiláris ünnepségen szeretettel köszöntöm mint dékán, a 300 éve Nagyszombatban (1648) született, de mindig fiatalos Központi Szemináriumot, a mi kedves Alma Materünket, hármas honfoglalása, illetve megújulása alkalmából.

Az *első pesti honfoglalása*, végleges *letelepedése* éppen 150 éve történt. Új környezet, új hajlék, új feladat fogadta. De az ősök áhítatából megszentelt falak régi emlékeket súgtak a fülébe... 150 éve forrott össze az Egyetemi Templommal és az egyetem tőszomszédságát mindvégig megőrizte. Ez a honfoglalás nem egy aktusban zárult le, hanem folyamatosan. Később a harmadik emelettel bővült „astris proprior venustiorque surrexi", amint az emléktábla hírül adja. 1883-ban épült e szépséges aula, amelyben most ünnepelünk.

A második honfoglalás, újjászületés pontosan 20 éve ment végbe, Tóth Tihamér nagyszabású tervei nyomán. A modern lelkipásztori feladatok ellátására teljesen új ruhát öltött magára. A sok apró cella a papi „solitudo" megszerettetésére sarkallta a növendékeket. Ennek emlékét őrzi az akkori márványfelirat: „Patriae et Clero aptius inservio."

A harmadik honfoglalás, újjászületés 10 éve, 1945-re esik. A II. világháború szörnyű vihara alaposan megszaggatta az 1935-ben újjászületett intézetet. Amikor kijöttünk a bunker vakondvilágából, könnyes szemmel, szótlanul álltunk a füstös romok előtt. Számtalan bomba és gránát lyuggatta át testét. Mint a ruháitól megfosztott szamaritánus, csupasz-sebes fejjel meredt az ég felé. De még a jelzett évben az akkori elöljárók és hős klerikusok áldozatos munkájával megindult az új honfoglalás. Behegedtek hamar a belső sebek és az „Alma Mater" ismét a régi szeretettel ölelte keblére buzgó fiait. Egyes helyeken, mint a refectoriumban és a folyosón az Alma Mater szebb lett, mint azelőtt – az új freskók nyomán.

A Hittudományi Akadémia nevében köszöntöm e Szemináriumot 150, 20 és 10 éves honfoglalása, illetve megújhodása alkalmával.

2. Szívem azonban azt sugallja, hogy nemcsak a Matert, ha-

nem annak *régi fiait* is köszöntsem néhány szóval. Igen bölcsen ez ünnepségre általában nem történt személyre szóló meghívás. Az ediktalis, hírlapi meghívóra viszont mindenki megjelenhetett, aki ennek az Intézetnek hajdan növendéke volt. Valamennyien meg is jelentek. Most csodálatos *visio* elevenedik meg előttem. Kitágulnak e fényes aula falai és hosszú-hosszú koszorúban kézkézbe téve, csillogó szemmel állják körül a jubiláló Matert a 30 lustrum folyamán szárnyra bocsátott gyermekei.

Itt látom a magyar katolikus egyház számos főpásztorát. Krisztus fényes keresztje: a pectorale őrködik szívük fölött. Innen indultak hajdan kifelé és felfelé... – Itt látom az ősrégi magyar káptalanok lilagalléros, nagytekintélyű tagjait. – Itt látom a tudós egyetemi professzorok és neves teológiai tanárok hosszú sorát. – Itt látom a főváros és vidéki városok vezető papságának sok-sok kiemelkedő képviselőjét. Itt látom a feledés homályába veszett falu és a nehezen hozzáférhető sáros tanyavilág küzdelmes munkájában fáradozó, kiszikkadtnak vélt valóságos Istent-hazát szolgáló élethősöket...

Ma, most, ebben az ünnepi órában mind egymásra ismernek. Testvérnek szólítják egymást. Hiszen valamennyien egy Anyának édes gyermekei ők, akiknek dolgozó szobájában ott virraszt a búcsúzáskor a Matertől kapott *centralista-feszület* ezzel a felírással: „Imádkoznak érted a szemináriumban"...

Rég elszakadtunk egymástól. Most megint itthon vagyunk.. Emlékező lélekkel, lábujjhegyen járjuk most végig az egész házat a sacellumtól a refectoriumig és feszült lélekkel figyeljük... Mi lenne, ha megszólalnának a kis kápolna kemény padjai, amelyekben a spiritualis punctái nyomán annyit meditáltunk és szőttük a jövendő papi élet színes terveit... Mi lenne, ha megszólalnának a múzeumok, vagy most már a kis cellák magányos falai (melyikben is laktunk?), amelyekben annyit eszmélődtünk, készültünk a vizsgákra és szigorlatokra, és egymással tudományosan annyit vitatkoztunk... – Mi lenne, ha most kitárulna előttünk az információk hétpecsétes könyve „in quo totum continetur" amaz évekről... – Mi lenne, ha ebben az ünnepi órában a régi elöljáróink valóban megjelennének: a rektor, a spirituális, a prefektus, akik hosszú évtizedek áldozatos munkássága után egymás kezébe adták stafétaszerűen a szent tüzet és – és ...mi lenne ha

szúrós tekintetükből e kérdés meredne felénk: „Carissime, a *prima caritas*, a *prima obedientia* et *reverentia*, a *prima pietas*, a *prima castitas*, a *primus* animarum *zelus*, amelyekkel egykor gazdagon megrakodva útnak bocsátottunk... megvannak-e még? A *Centralista* c. folyóiratunk hasábjain kigyulladt örökmécs ég-e még?.. – Mondjátok, Testvérek, mernénk-e nyíltan a szemükbe nézni, vagy – vagy... De hagyjuk most ezeket! Nem akarok ünneprontó lenni!... Most nem a poenitenciának, hanem az örömnek napját üljük!... „Haec dies, quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea..." Örüljünk az Alma Maternek és örüljünk egymásnak!...

3. Anélkül azonban ne szakadjunk el egymástól, hogy e jubileum alkalmával fogadást ne tegyünk, amely így szól: „A centralista szellemet hűségesen őrizzük és ápoljuk!"

Befejezésül három babérkoszorút teszek a jubiláló Alma Mater lábai elé. Az elsőt mint régi növendéke, helyezem el és szívből jövő hálám csókjával illetem. Ezt adom a 20 éves szemináriumnak. – A másodikat, mint a Hittudományi Kar, illetve Hittudományi Akadémia ezidei dékánja, az Akadémia tanári karának és hallgatóságának nevében a legmelegebb testvéri szeretettel adom át... egy köszönet és egy kérés kíséretében... Ezt adom a 150 éves szemináriumnak.

Hálásan köszönöm, hogy ezelőtt 5 évvel a Hittudományi Akadémia köntösében megjelent ősi Facultasnak falai között szeretettel otthont és hajlékot adott. A két intézmény azóta békés harmóniában él egymás mellett.

Kívánságom pedig az, hogy a két Intézmény között ez a szeretetteljes viszony és békés harmónia a jövőben még inkább megszilárduljon és erősödjék. Mindkét intézmény javára! Hiszen egymásra vagyunk utalva.

A klerikus egyik kezét az Akadémia fogja és vezeti. Hosszú évek küzdelmes munkája során bevezeti a Sacra *Scientia*, a Theologia birodalmába. – A klerikus másik kezét a Szeminárium fogja és vezeti, a *pietas* útján, a komoly lelkiségű, kegyelmi és fegyelmi rendet tisztelő okos lelkipásztor eszményе felé. Egyik a másik nélkül csonka lenne. Akár a scientia pietas nélkül, akár a pietas scientia nélkül. Bármelyik elengedné a klerikus kezét, veszedelmesen káros lenne. Együtt tehát Isten nevében előre!

Vivat, crescat et floreat dilectissima Mater Alma! Vivant Superiores! – Vivant carissimi, veteres praesentesque Alumni! Ad multos annos!

4. A doktori fokozat jelentősége!

Fiatal doktortársaim! A mai doktoravatás bensőséges ünnepe hármas öröm forrása.[1]

1. Öröm elsősorban *az új doktornak.* – Hat hosszú év fáradságos munkájának, sok álmatlan éjszakának, kemény erőfeszítésnek és lankadatlan szorgalomnak virágbaszökkenése, gyümölcse, koronája a mai nap. Mindig kitüntetés és megtiszteltetés volt egy klerikus számára, ha a pesti Teológiai Fakultás hallgatója lehetett, az Önök számára is. Hányan szerettek volna ide jutni és nem állt módjukban. Pedig talán szorgalmasabbak voltak, mint önök, talán talentumosabbak, talán buzgóbbak. Mégis Önökre esett a választás. Most, amikor befejezik itteni munkájukat, köszönjék meg főpásztoraiknak, hogy ezt az öröm-napot áldozatos hozzájárulásaikkal és az önök kiválasztásával lehetővé tették. És azt is, hogy itt a vidéki szűk partikularizmus helyett az egyetemes egyházi érdek vert önökben gyökeret. Itt, ahol kezet nyújt egymásnak Somogyország fia és Nyírség szülöttje, Délvidék és Palóchon gyermeke. Itt ahol testvéri barátság szövődik a városok és falvak fiai között. Most is a 9 doktor 9 vidéket, illetve egyházmegyét képvisel. Az a doktori fokozat, amelyet a mai nap nyertek, még jobban kovácsolja össze önöket.

2. Öröm a doktoravatás a *szülők és rokonok* részére. A szülőknek sok apró örömet tartogat az élet a sok gond mellett. Bájos ünnep, ha a kicsi gyermeküket hófehér ruhában és még hófehérebb lélekkel az első szentáldozásnál látják. Megható ünnep, amikor serdülő gyermeküket a püspök a szent bérmálás szentségében a hit harcosává avatja. Nagy öröm a családban az esküvő, amikor két fiatal szív az oltárnál összecsendül, de még nagyobb, ha hűséggel kitartanak egészen a sírig. De egy buzgó édesapának és istenfélő

[1] Dékáni beszéd a doktoravatási ünnepségen, 1955. június 27-én.

édesanyának nem lehet nagyobb öröme, mintha fiát a megengedett örömöktől is visszatartva, egészen Istennek szenteli. Ennek a primiciai örömnek folytatása, a szülők örömének teljesedése a mai doktoravatási ünnep. Kívánom, hogy a jó szülők mindig csak örömüket leljék doktor fiúkban és soha se kelljen pironkodni miattuk.

3. Öröm a doktoravatás *az Egyház* részére. Mutatja ezt az is, hogy ezen a szép ünnepen több főpásztort köszönthetünk. Az Egyháznak az egyetemi oktatás terén hervadhatatlan érdemei vannak. A saját területén is törvénykönyvében megkívánja, hogy „ceteris paribus," vagyis egyenlő feltételek mellett a teológiai doktorok a magasabb egyházi hivatalok méltó hordozói legyenek. A tudományok fegyverzetével felvértezett papokra van szüksége az Egyháznak a főiskolai katedrákon, az egyházmegyei bíróságokon és az egyházmegyei központban. Örül tehát az Egyház, hogy a mai napon a magyar egyház emez egyetlen tudományos őrhelyéről 9 élő fény árad kifelé, hogy mindenütt, ahol a szükség kívánja, jó lélekkel világítson és melegítsen.

Az *Alma Mater*, a Hittudományi Akadémia eme három öröm napján három kívánság teljesítését várja Önöktől.

Az első kívánság: a *szerénység*. Ez az ünnepélyes ülés is kiemeli a doktori cím és tudományos minősítés jelentőségét. Bizonyos megkülönböztetést jelent, több munkát, fáradságot. De ne jelentsen több „superbiát," önteltséget. „Initium sapientiae timor Domini." Mondhatnók azt is: „Initium scientiae theologicae: laurea"... A doktori cím és minősítés nem végleges befejezés, hanem kezdet, megindulás, *betekintés* a teológia mélységeibe, de még nem behatolás oda. Ez még későbbi fáradság eredménye. Régen szokás volt az egyes doktoroknak melléknevet adni: „doctor angelicus", „doctor subtilis", „seraphicus", „communis" etc. Azt hiszem, a modern teológiai doktoroknak legmegfelelőbb lenne, ha a „doctor humilis" nevet vennék fel. „Modestia vestra nota sit omnibus"...

A doktori eskühöz híven az Akadémia várja még Önöktől a *tudomány* további művelését. „Doctor non semper doctus"... Csak akkor lesz értéke ennek a fokozatnak, ha állandó továbbképzéssel csiszolják, ha meglesz az aranyfedezete: az igazi jártasság a teológiában. Ehhez pedig állandó, lelkes munka kell, hogy a

tudományos utánpótlás biztosítható legyen. – „Scientia vestra nota sit omnibus"...

A harmadik kívánság: *sentire cum Ecclesia.* Együtt érezni az Egyházzal. Olyan természetes ez, hogy említeni sem kellene. Ha valakinek, a teológiai doktornak kell tisztán látnia helyét a hierarchia síkján s a maga és mások számára az „obedientia és reverentia" eszméjét megvalósítania s meg kell felelnie annak, amit az Egyház vár a teológiai doktortól. „Sensus vester ecclesiasticus notus sit omnibus...

Ma, Szent László napján szívből kívánom, hogy a jó Isten áldja és vezérelje Önöket hogy minél gyümölcsözőbb munkásságot fejthessenek ki az Egyház, a hívek és a haza javára!

5. Az Akadémia egy éve!

A Hittudományi Akadémia tanévnyitó ünnepi ülését ezennel megnyitom.[1]

Mély tisztelettel és fiúi hódolattal köszöntöm dr. *Czapik* Gyula egri érsek urat, mint a püspökkari értekezletek ez idő szerinti elnökét. Hálás szívvel köszöntöm dr *Hamvas* Endre csanádi püspök, esztergomi adminisztrátor urat, mint Akadémiánk helyi ordináriusát.

Tisztelettel köszöntöm az egri és esztergomi segédpüspök urakat, a Központi Szeminárium rektorát, a megjelent prelátus, apát és prépost urakat, valamint a ferences rend és a piarista rend tartomány-főnökeit. Köszöntöm az A. C. Országos Elnökségét, a Szent István Társulat elnökségét, a katolikus sajtó érdemes képviselőit, a Hittudományi Akadémia teljes számban megjelent tanári testületét, a Központi Szeminárium elöljáróságát, az Akadémia hallgatóságát, valamint a szép számban megjelent egyházi és világi kedves vendégeinket.

A 320 éves Hittudományi kar éppen öt éve vált le a Pázmány egyetem testéről és azóta Hittudományi Akadémia néven működik. A tanári kar és hallgatósága ősi szokáshoz híven ünnepélyes tanévnyitóra jött most össze. E dicséretes szokás szerint ekkor

[1] Az 1954–55. évi lelépő dékán beszámolója, 1955 szeptemberében.

történik a dékáni tiszt átadása, illetve az új dékán beiktatása. – Az egyházjogban a beiktatásnak két formája ismeretes. Az egyik *verbalis* jellegű, amely a plébánosnál a püspök, illetve megbízottja előtt letett eskü keretében történik. A másik *reális* jellegű, amely később az új plébános plébániai templomában a hívők jelenlétében, liturgikus cselekmények között megy végbe. Ekkor az új plébános elmondja első szentmiséjét és szentbeszédét. Hasonlóképpen történik a Hittudományi Akadémia dékáni tisztjének átadása is.

Az évenként titkos szavazással megválasztott dékán augusztus 31-én két, hivatalosan kiküldött akadémiai professzor jelenlétében átveszi a dékáni hivatal vezetését. A hivatalába való ünnepélyes beiktatás azonban nyilvános ünnepség keretében a mai napon történik.

Mielőtt azonban erre sor kerülne, nekem mint lelépő dékánnak szoros kötelességképpen mered elém a számonkérő parancs: „Redde rationem villicationis tuae." Adj számot sáfárkodásodról! Az alapítástól számított 320. esztendő, az 1954–55. tanév az, amiről ma itt és most számot kell adnom. Mi az az egy esztendő? – Igaz, nem sok. De a 12 hónap váltakozó négy évszakával már több, a 365 nap lüktető életével mindig új és új feladatok és problémák felvetésével – még több! Ennek az évnek minden eseményét és történetét itt felsorolni hosszadalmas és sokaknak unalmas is lenne. Amikor tehát a krónikás szerepét most magamra vállalom, a nagy jogász-császár, Justinianus 533-ban, tehát 1422 évvel ezelőtt kiadott és a jogi gondolkodás fölülmúlhatatlan iskolájaképpen ismert műve, az *Institutio* jut eszembe, amely I. könyvében így szól: „Omne ius quo utimur, pertinet vel ad personas, vel ad res, vel ad actiones." Minden jog három részre tagozódik: személyi jog, dologi jog és eljárási jog. Az utóbbiból szakadt ki később a büntető jog. E felosztás alapján mondanivalómat két részre osztom. Először a személyi ügyekről szólok, majd a dologi természetű kérdéseket tárgyalom.

1. *Hallgatók ügyei.* – Az elmúlt tanévben hallgatóink összlétszáma 187 fő volt. Ebből 102 szemináriumi bentlakó, 85 pedig bejáró hallgató. Hallgatóink vizsga eredményével meg vagyunk elégedve. Az első félévben 454 volt a kitűnő és jeles kollokviumok száma. 145 jó, 127 elégséges és 28 kollokvium elégtelen minősí-

tést nyert. A második félévben kitűnő és jeles kollokvium: 619, jó eredményű 186, elégséges 87, elégtelen 20.

Akadémiánkon három szigorlat van: a baccalaureatus, a licenciatus és a laurea szigorlat.

Baccalaureatusi szigorlatot tett az első részből 29 hallgató, a másodikból 27 hallgató. Ezek eredményei: „summa cum laude" minősítést nyert 1 hallgató: Bán Endre; „magna cum laude" 8, „cum laude" 5, „rite" 9, „reprobatus" 4 hallgató.

Licentiatusi szigorlatot tett 13 hallgató. Ezek közül „summa cum laude" minősítést nyert 3: Frajka János, Kis Lehel és Lelovics Lipót. „Magna cum laude" ugyancsak 3: Loskay Rezső, Szűcs Ferenc és Visnyei Lajos. „Cum laude" 1, rite 4, „reprobatus" minősítést pedig 2 hallgató kapott.

Laurea-szigorlatot tett 10 hallgató. Ezek közül „summa cum laude" minősítést nyert 3: Boda László, Hegedűs Antal, Lelovics Lipót. „Magna cum laude" ugyancsak három: Bajtay Oros, Kállay Emil, Ritter Márton. „Cum laude" 1, „rite" 3 hallgató nyert fokozatot.

Doktorrá avatást két ízben tartottunk. Az elsőt október 1-én, amikor Ritter Mártont és Kriskó Györgyöt avattuk doktorrá. A második évvégi doktorráavatást pedig június 27-én, amikor 9 végzett hallgató nyerte el a hittudományi doktori címet.

A tanulmányi eredmények vázlatos ismertetéséből is kitűnik, hogy hallgatóink a tanév folyamán komoly munkát végeztek. A kötelező kollokviumokon felül sokan szigorlatoztak. E derekas munkát részben az is előmozdította, hogy az elmúlt évben az előadások látogatását jelentősen megszigorítottuk. Minden olyan hallgatót, akinek havonkint heti óraszámának megfelelő óramulasztása volt, az Akadémiáról tüstént kizártuk. Továbbá a kollokvium-kötelezettséget a rendkívüli hallgatók részére is előírtuk. Így a bejáró külső civil hallgatók számát a minimumra csökkentettük.

Az évtizedes tapasztalat figyelembevételével a szigorlati rendet a „*Deus scientiarum Dominus*" pápai konstitúció szellemében pontosan lerögzítettük és 10 szakos szabályzatba foglaltuk. Ezzel a szigorlatok komolyságát és nívósságát még jobban előmozdítottuk. Így megvan a remény, hogy Akadémiánkról kikerülő, tudományos fokozatot szerzett hallgatónk bármely poszton: kated-

rán, egyházmegyei központban, egyházi bíróságoknál és lelkipásztorkodásban egyaránt jól megállják helyüket.

Hallgatóink származási statisztikája az elmúlt évben a következő módon alakult: munkásszármazású: 24 hallgató, dolgozó parasztcsaládból származik: 47, alkalmazottnak gyermeke 57, értelmiségi: 13, egyéb: 17 hallgató.

Hallgatóink közül 102-en részesültek tandíjkedvezményben. Ezenkívül többnek vizsgadíjkedvezményt is adtunk. Az Akadémia nagyfokú hozzájárulása révén a hallgatók kedvezményesen jutottak tankönyvpótló jegyzetekhez.

Professzoraink ügyei. – Iványi János váratlan halálával elárvult ószövetségi szentírástudományi tanszékre a Püspöki Kar a múlt évi szept. 17-én dr. *Németh* Antal püspöki tanácsos, veszprém-egyházmegyei áldozópapot nevezte ki tanszékvezető rendkívüli tanárnak. Eskütétele és ünnepélyes bevezetése a dékán által október 7-én ment végbe.

A többi professzorról csak néhány szót. A professzoraink munkássága az oltár-íróasztal-katedra látszólag szürke, csendes háromszögében zajlott le. A külvilág zajától visszavonulva elkészítette minden egyes professzor elmélyedő, szorgalmas munkával szaktárgyának jegyzetét, amely tankönyv hiányában egyenesen hézagpótló. Több professzorunk műve nyomtatásban is megjelent. Így dr. *Aistleitner* József kiváló keleti nyelvész nyugalmazott professzorunk – akinek tavaly a lipcsei Akadémia *ugarit* nyelvtanát kiadta – most a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelenő *Acta Orientalia*-ban német nyelven közölt több tanulmányt az ugarit problémakörből. – A Szent István Társulat kiadásában megjelent Újszövetségi Szentírás magyarázó jegyzetelését nagyrészt professzoraink végezték. *Szörényi* Andor, aki *Sík* Sándor zseniális zsoltárfordításához írt előszót és tudományos bevezetést, Szent János evangéliumához *Radó* Polikárp az Apostolok Cselekedeteihez, *Kosztolányi* István megbízott előadónk pedig Szent Máté evangéliumához készített magyarázó jegyzetet.

Az Akadémián az előadásokat a tanszékvezető professzorokon kívül a következő megbízott előadók látták el:

Aistleitner József, arám nyelv, heti 2 órában, akkád nyelv, heti 2 órában.

Marczell Mihály ny. professzor, pedagógia heti 1 órában.

Nagy József mt., katechetika és homiletika heti 2 órában.
Timkó Imre mt., keleti teológia heti 1 órában.
Liptay György, latin és görög nyelv, heti 4 órában.
Kosztolányi István, Perikopa magyarázat, heti 1 órában.
Romsauer Tibor, Medicina pastoralis, heti 1 órában.

2. *Dologi ügyek.*

Először a „res spirituales"-ről szólunk. Ide tartoznak a belső és külső ünnepségek és rendezvények.

Belső ünnepélyek. – Az Akadémia a tanév folyamán több házi ünnepélyt rendezett. Ezek fénypontja az Aquinói Szent Tamás, a hittudományok védőszentjének tiszteletére rendezett nagyszabású ünnepség volt március 7-én, amelyet tőbb főpásztor is kitüntetett megjelenésével. Az ünnepi felolvasást *Radó* Polikárp professzor tartotta „Szent Tamás, Doctor Eucharisticus" címmel.

A hallgatóság hazafias szellemének ápolására március 15-én és április 4-én az ifjúság bevonásával műsoros ünnepélyt rendeztünk. Ez utóbbin *Artner* Edgár professzor tartott ünnepi emlékbeszédet.

Külső ünnepélyek. – Az Akadémia minden jelentős katolikus megmozduláson és ünnepélyen a szolidaritás jegyében képviseltette magát. Így részt vett a Mária-év folyamán október hónapban Nagy-Budapest különböző templomaiban tartott püspöki szentmisék keretében rendezett Mária-ünnepségeken.

Részt vett a pápakoronázási emlékmisén a Bazilikában. Részt vett a Szent István Király ünnepén tartott mindkét főpapi szentmisén.

A Központi Papnevelő Intézet május 5-én, az egész Püspöki Kar jelenlétében ünnepelte pesti fennállásának 150 éves évfordulóját. A bensőséges ünnepségen az Akadémia teljes számban megjelent és a dékán 10, 20 és 150 éves honfoglalása alkalmából meleg szavakkal köszöntötte a jubiláló Alma Matert.

Anyagi természetű kérdések. – A lehetőséghez képest ebben az évben is iparkodtunk az Akadémia helyiségeit rendbehozni és csinosítani.

Kijavítottuk a tantermek megrongálódott asztalait és padjait. Berendeztünk két tanári dolgozó helyiséget. A IV. számú nagy tanterem ostromsérült dupla ablaktokjait és üvegezését a Köz-

ponti Szemináriummal karöltve most végeztük el, mivel a helyiséget mindkét intézmény használja.

Iparkodtunk a tudományos munka előmozdítása végett könyvtárunkat korszerűen használhatóbbá tenni. Új könyveket szereztünk be: 114 művet 144 kötetben. – A fővárosi Szabó Ervin Könyvtár duplumanyagából átadott könyvtárunknak 300 kötetet.

Itt említjük meg, hogy a prágai egyetem Hittudományi Kara karácsonykor és húsvétkor meleghangú latinnyelvű levélben köszöntötte Akadémiánkat és a cseh gótika emlékeit megörökítő, művészi kiállítású értékes könyvet küldött ajándékba. Akadémiánk viszonzásképp „Esztergom műemlékei" című, ugyancsak értékes munkát küldötte meg, megfelelő üdvözlőlevél kíséretében.

A múlt évi beszámoló nem lenne teljes, sőt egyenesen csonka maradna, ha nem csendülne meg befejezésképpen a hála meghitt szava ajkunkon.

Legyen hála legelsősorban a Mindenhatónak azért a sok kegyelemért, amellyel az év folyamán érdemtelenül elhalmozott. – Hála az Immaculatának és Szent X. Piusnak, akiknek oltalmába ma egy éve nem hiába ajánlottam dékáni évemet. – Hála a Püspöki Karnak, amely szemefényét, a Hittudományi Akadémiát, a teológia tudományos művelésének és a magasabb színvonalú papképzésnek fellegvárát annyi gonddal támogatta. E támogatás óriási részét a tudományok őszinte barátjának és Akadémiánk nagy jóakarójának, a szeretve tisztelt Czapik Gyula egri érsek úrnak köszönhetjük. Az egyetemi gondolat szellemét tükröző higgadt, előrelátó, bölcs irányítása és világos útmutatása mindig biztos fényként lobogott előttünk. A jó Isten fizesse meg bőségesen apostoli jóságát.

A szerető támogatás állandó megnyilvánulását éreztük dr. *Hamvas* Endre csanádi püspök és esztergomi ap. adminisztrátor úr részéről is, aki mint jóságos atyánk, minden ügyes-bajos dolgunkban kitüntető jóakarattal állt mindig mellettünk. Deus retribuat!

Köszönet illeti a katolikus sajtótudósítót, a Magyar Kurirt és katolikus lapjainkat, amelyek a baráti megértés szellemében mindig a legnagyobb készséggel adtak teret Akadémiánk fontosabb ügyeinek és megnyilatkozásainak.

A Püspöki Kar intézkedése folytán öt éve a Központi Papnevelő Intézet falai között él Akadémiánk. Közös cél lebeg előttünk: életszentségre törekvő, komoly lelkiségű, kegyelmi és fegyelmi rendet tisztelő, tudományokban jól felvértezett, okos lelkipásztor eszménye. Tudjuk jól, hogy az *egy házban* való tartózkodás ténye fokozottabb önfegyelemre és testvéri szeretetre kötelez.

Köszönjük a Papnevelő Intézet rektorának és elöljáróságának az elmúlt évben az Akadémia irányában tanúsított minden figyelmét és harmonikus együttműködését.

Őszinte köszönetet mondok az Akadémia minden professzorának, magántanárának és megbízott előadójának buzgó, önzetlen munkájukért. Jóleső örömmel tudatom, hogy professzortársaim a dékáni évem folyamán minden felmerülő kérdésben állandó bölcs tanácsaikkal kísértek és egy emberként álltak mellettem.

Hálás köszönetemet fejezem ki a Dékáni hivatal és általában Akadémiánk minden alkalmazottjának, elsősorban dr. *Páldi* József hivatalvezetőnek, aki időt és fáradságot nem kímélve, nagy ügybuzgalommal és hozzáértéssel intézi a hivatal adminisztrációját. Mindig a legnagyobb készséggel állt a professzorok és hallgatók szolgálatára.

Utoljára – de nem utolsó sorban – köszönöm a hallgatóság derekas, fegyelmezett munkáját.

Beszámolóm végére érkeztem.

Örömmel jelentem, hogy a Hittudományi Akadémia tanári testülete f. évi június hó 1-én tartott ülésén az 1955/56. tanévre dr. *Zemplén* Györgyöt, a keresztény erkölcstudomány tanszékvezető professzorát választotta meg dékánnak. A Püspöki Kar a választást jóváhagyólag tudomásul vette. A dékáni hivatalt Szörényi Andor és Erdey Ferenc professzor urak jelenlétében augusztus 31-én már át is vette.

Most már csak a dékáni hatalom jelképes átadása van hátra.

A nagy költő ismert sorai jutnak eszembe, némi változtatással: „*Leteszem a láncot* – nehéz volt..." Amikor egy évvel ezelőtt e nehéz láncot az Akadémia Tanártestületének egyhangú bizalma a nyakamba tette, azt mondottam e helyen, hogy a dékáni lánc hármas bilincset, hármas köteléket szimbolizál: az *engedelmesség*

és tisztelet kötelékét a Hierarchia, elsősorban a Püspöki Kar felé, – a *baráti összetartás* kötelékét tanártársaim felé, és a jóakaró *szeretet* kötelékét a hallgatóság felé. Most, ma, ebben az ünnepélyes pillanatban azzal az alázatos és jóleső megnyugvással teszem le a láncot és adom át utódomnak, hogy az elmúlt év folyamán ennek egyetlen szeme sem szakadt el. Egyetlen szeme sem lazult meg. Teljesen sértetlen maradt Isten kegyelméből.

Amikor most e láncot az új dékán nyakába teszem, szívből kívánom működésére a jó Isten bőséges áldását.

6. A katolikus irodalom mécsesei!

Engedjék meg, hogy az itt teljes létszámban megjelent és aposztrofált Hittudományi Akadémia nevében, mint a tizek tanácsának tizedike, *decanusa*, néhány szót én is szóljak.

Holnap Gyertyaszentelő szép ünnepe. Gyertyás körmenet... „Lumen ad revelationem gentium" szép dallama csendül minden templomban.[1]

Ma, az ünnep előestéjén, három gyertyagyújtásról emlékszünk.

1. Az első 10 évvel ezelőtt gyulladt ki. Jaj, milyen sötét és vigasztalan volt a háború zord vihara, amely kioltott minden fényt. Eltakarta szemünk elől még az áldott napfényt is és a dohos pincék, a zord bunkerek patkányvilágába kergette a sápadt embereket. A „De profundis" mélységes dallamai szakadtak fel akkor lelkünkből. Emlékezzünk... és adjunk hálát: „Misericordia Dei, quod non sumus consumpti..." Az Isten irgalma, hogy nem pusztultunk el! Amikor a fergeteg elsöpört felettünk, ismét kijöttünk. Nemsokára megindult a pezsgő élet és a legnagyobb katolikus Szervezet, az „*Actio Catholica*" ablakában kigyúl az első fény, az első lámpás... Szerényen, de biztosan... Ha nem is világít nagyon, de irányít. Megmutatja az utat, az új, az emberségesebb ember, a krisztusibb, az evangéliumibb keresztény ember felé. Egyszóval: a „nova creatura," az *Új Ember* útját.

[1] Dékáni köszöntőm az *Új Ember* c. katolikus hetilap fennállásának 10. és a *Vigilia* c. havi folyóirat negyedszázados jubileumi ünnepségén 1955. Gyertyaszentelőkor.

A mécsesre ügyelni kell! Állandóan gondoskodni kell tápanyagról, olajról vagy petróleumról. Védeni kell, hogy a vihar el ne fújja. Mennyire kell vigyázni az egyenletes világításra. Ha túlságosan felcsavarjuk, nagyon füstöl, de nem ég jól. Ha túlságosan lecsavarjuk, elalszik.

A mécsesgyújtóknak kemény feladatuk van. Miközben szívük-lelkük olaját gyújtogatják... maguk is égnek, maguk is fogynak...

Most a 10 éves jubileum alkalmával a Hittudományi Akadémia nevében mély tisztelettel köszöntöm a mécsesgyújtó „Actio Catholica" Elnökségét, távollevő és itt körünkben levő tagjait, valamint a mécses összes munkatársait. Kérem, ápolják, védjék és szeretettel gondozzák ezt a tüzet és hétről hétre nagy gonddal készüljenek a gyertyagyújtásra...

Köszönöm azt is, hogy a kis mécses olyan sokszor és szeretettel bevilágít a mi kis teológiai műhelyünkbe is és azt is, hogy néha-néha tőlünk is kérnek olajat a mécseshez...

2. A második gyertya, ha tetszik, mécses, 20 évvel ezelőtt csillant meg először. Talán nem is mécses, hanem lámpás képében. A Virrasztást, *Vigilia* szép jeligéjét írta fennkölt homlokára. És azóta virraszt a katolikus szépirodalom, a tudomány és művészet fölött... A katolikus intelligenciának iparkodik fényt, derűt és vigasztalást nyújtani...

Most a 20 éves születésnap alkalmával, amikor szeretettel köszöntöm az alapító, a szerkesztő- és munkatárs-virrasztókat, az a kívánságom, hogy továbbra is „vivat, crescat, floreat"... Ígérem, hogy a Hittudományi Akadémia tagjai készséggel beállnak a virrasztó munkatársak közé.

3. A harmadik fény még régebbi: 40 évvel ezelőtt csillant meg a magyar égen... Élő lámpás, világító fáklya, fényes reflektor... Hogyan veszem a negyven évet? A római jog szerint a nagykorúság 25 év. Innen számítom. Noha „Szembe a nappal" már 1910-ben és „A belülvalók mécse" már 1912-ben kigyulladt. Ez fényforrás. Mécses az ifjú lelkek között... Lámpás a katedrán... Fáklya a szószéken... Meleg gyógyító forrás a gyóntatószékben... *Sík Sándor* a neve. – Húrosan született a lelke. Mécsese negyven-negyvenöt éve világít kifogyhatatlanul és fényt áraszt mindenfelé... Több, mint négy évtizede veri vissza, mint reflec-

tor, az Örök Nap tüzét. Mint „Magvető," hinti a kenyérmagvakat sokfelé...

„Az én versem nem gyémánt billikom,
De forrásvízzel csorduló tenyér.
Nem úri ínyeket csiklandani jöttem:
A szó, mit szólni születtem,
Mindenki-falatja fekete kenyér."

Évek óta virraszt ő az új *Vigilia* fölött. Ad multos annos!

7. Tűzvészből a napfényre!

Mi, katolikusok fennen hirdetjük, hogy két hazának vagyunk odaadó, hűséges polgárai. A földi haza az egyik, amelybe beleszülettünk és a szent katolikus Egyház a másik, amelybe a keresztség révén beléptünk. Szeretjük és híven szolgáljuk hazánkat, de rendíthetetlen hűséggel ragaszkodunk Egyházunkhoz. Mi a haza? – Az a föld, ahol születtünk, a hely, ahol bölcsőnk ringott, a ház, ahol először kulcsolta kicsi kezünket imára édes jó anyánk, a kert, a mező, ahol önfeledten lepkéket kergettünk, a falu, a város, a híd, a gyár, a templom, ahova kicsi korunktól fogva szorgalmasan jártunk, a temető, ahol őseink csendesen pihennek. „Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!"[1]

A hazának minden fontos eseménye átviharzik a katolikus hívő lelkén is, aki a történelemben is Isten ujját látja.

A magyar népet a Gondviselés a történelem leghuzatosabb helyére állította. Legutóbb az első és második világháború vérzivatara söpört végig rajta. Amikor a világi hivatalok és az állampolgárok minden rendű, rangú csoportja a második világháború vihara elől Nyugat felé tartott, a magyar Sion őre, *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprímás kiadta a jelszót, hogy minden pap köteles helyén maradni hívei között. Vállalja azok sorsát. Ő is minden csábítás és fenyegetés ellenére rendületlenül, hősiesen, beteg szívvel is kitartott nyirkos esztergomi pincéjében, ahová a környező menekülő családokat is befogadta.

[1] Megemlékezés 20 év eseményeiről (1945–1965) az *Új Ember*-ben

A katolikus papság is helyén maradt. Minden ellenkező rémpropaganda ellenére is. El volt készülve a legrosszabbra! És helyén maradt minden fenyegetés és csábítás ellenére a budapesti Központi Szeminárium minden egyes elöljárója és minden növendéke. Köztük voltam én is, mint a Hittudományi Kar professzora.

Pedig milyen sötét és vigasztalan volt a háború szörnyű vihara! Elnémított minden harangot, bezárt minden templomot, kioltott minden fényt. Eltakarta szemünk elől még az áldott napot is. A dohos pincék, a zord bunkerek patkányvilágába kergette a sápadt embereket, a síró anyákat és apró gyermekeket.

Ebben a szörnyű apokaliptikus viharban a budapesti Központi Szeminárium növendékei aranybetűkkel vésték be nevüket az intézet annáleseibe. Nem árt, ha most a jubileum alkalmával visszanézünk. Amikor lángba borult a Pázmány egyetem kupolája, a klerikusok halálmegvető bátorsággal hordták a felhalmozott gránátokat és egyéb robbanószereket a pincékbe, hogy megmentsék a közvetlen veszélyben forgó Alma Matert, az egyetemi templomot és a Központi Papnevelő Intézetet. A tűzeső nyomán kigyulladt házaknál a környéken mindig a mi klerikusaink jelentek meg elsőknek. Önfeláldozó munkájukkal sok életet és értéket mentettek meg.

Mint *légó-lelkészek* fáradhatatlanul jártak bunkerről bunkerre. Hevenyészett asztalokon miséztek. Pincesarkokban gyóntattak. Kétségbeesetteket vigasztaltak. Sokat, nagyon sokat temettek... Amikor hazaértek, sugárzó arccal beszélték el nekünk hőstetteik izgalmas élményeit. Ezeket a beszámolókat és az egyetemi előadásokat – amelyeket pislákoló gyertyafény mellett is folytattunk – sivító aknák, búgó repülők és becsapódó bombák pokoli zenéje kísérte. Hányszor szakadt fel ekkor nem egyszer lelkükből a *De profundis* szívetszaggató dallama! És mégsem féltünk! A katakomba-oltároknál celebrált szentmiséből és a mindennapi buzgó szentáldozásból, amely sohasem maradt el a szemináriumban, hihetetlen nagy erőt merítettünk...

Amikor az apokaliptikus fergeteg elsöpört felettünk, ismét napfényre jöttünk, 1945 január végén. Hogy tudtunk akkor örülni magának a puszta létnek, az életnek! Hiszen hányan meg hányan nem érték meg e napot. Mennyire igénytelenek is voltunk akkor. Mennyire örültünk, hogy ismét láthatjuk drága szüleinket, ked-

ves testvéreinket és hűséges barátainkat: az élők sorában! Mi, akik a hit szemével néztük az eseményeket, megtanultuk megérteni az Írás szavát: „unum est necessarium". Egy a szükséges: az *élet lelke* és a *lélek élete*. Minden más mulandó: kincs, hír, gyönyör, rövid idő alatt szertefoszlott...

Milyen öröm volt, amikor ismét megszólaltak a néma harangok! Könnyes szemmel hallgattuk zúgó, zengő, életet sugárzó hangjukat. Ismét kinyitották szilánkkal átlyuggatott ajtaikat a zárkózott, sebes templomok... A hívek seregét sohasem látott számban ölelték keblükre. Milyen felemelő volt, amikor ismét felbúgott a hallgatag orgona! A napfényre került ember „Te-deum"-os lelkét emelte az Isten felé. Ismét kigyulladtak az örökmécs pislákló lángjai...

Mindnyájan jól emlékszünk, hogy a magyar nép hallatlan élniakarása és összefogása folytán ismét megindult a pezsgő élet a pacsirtadalos szántóföldön, a zakatoló gyárban, a fehér kórházban, a gyermekzajtól hangos iskolákban... A Központi Szemináriumban is a klerikusok cserepezték be az egyetemi templomot, a szemináriumot. Fát vágtak, romokat takarítottak, építettek...

A romos épületek és templomok sebei szerte az országban hamar behegedtek. A bombák által szétszakított Pest-Buda a kék Duna habjai fölött barátilag ismét egymásnak nyújtotta vaskezét... Új élet sarjadt a romok fölött...

Azóta 20 év telt el. Történelmi szemmel nézve nem hosszú idő. Egy ember életében azonban mégis jelentős!...

Ez alatt az idő alatt lényeges változás ment végbe a magyar nép életében is: A valóságot, a jót el kell ismernünk. Csak néhány dolgot említek...

Megerősödött a munkások öntudata és az egyenlőség érzése. Az eddigi osztálykülönbségek elmosódtak. Régen az egyszerű nép soraiból kikerült hivatalviselők sokszor szégyelték egyszerű munkás vagy paraszt rokonságukat. Tagadták vagy nem beszéltek róluk... Ma emiatt senkinek sem kell pirulnia. Eltűnt a munkanélküliség réme... Megszűnt a fizikai munka alacsonyabbrendűsége a szellemi munkával szemben. – A petróleumlámpát az ország legkisebb falujában is villanyvilágítás váltotta fel. – Jelenleg már a társadalombiztosítás előnyeit élvezi a magyar nép legnagyobb többsége. Az ingyenes orvosi szolgálat és

gyógyszerellátás következtében az egészségügy örvendetesen megjavult. – A közlekedés nagyarányú fejlődése révén a megközelíthetetlen falu is közel került a városhoz. Az általános iskola bevezetésével és a középiskolák számának növelésével, az esti iskolák és levelező tanfolyamok bevezetésével az általános és szakműveltség hihetetlen fokban megnövekedett. – A rádió és televízió révén a falu látóköre egyre inkább tágul és az emberi közösség nagy problémái irányában is fogékonyságot tanúsít.

Nem egy olvasóm ajkán bizonnyal ott ágaskodik a válasz: Jó, jó, Kedves Püspök Atya, szép, hogy most a 20 éves évforduló alkalmából a szép oldalát mutatod az éremnek. De meg kell nézni a *másik* oldalát is, ha tárgyilagos akarsz lenni. Nem látod a család sebeit és az elburjánzó válásokat? Nem látod, az ifjúság morális kötetlenségét és a szülői tekintély veszedelmes süllyedését? Nem látod a katolikus sajtó és könyvkiadás elvékonyodását? Nem látod?... Nem látod?... Mindezt én is látom... Az említett bajok, sajnos nagyrészt nemcsak a mi problémáink. Többségük Nyugaton is burjánzik. De tagadhatatlan, hogy a 20 évi nagyfokú munkában nem minden úgy sikerült, mint szerettük volna... Ez emberi dolog és nem kell rajta csodálkozni!

A történelem ekéje mély szántást végzett sokfelé. Nálunk is. Alaposan megforgatta a talajt. Azt, ami eddig alul volt: kavics, bozót, de a jó televény talaj is felkerült, és ami eddig fent volt: száraz, korhadt levél, kóró, de vele értékes rész is, lekerült a mélybe...

A húsz éves fordulónál jól tesszük, ha a társadalmi mélyszántást is revideáljuk. Az maradjon felül, ami valóban értékes és a többi kerüljön megfelelő helyre...

Mi katolikusok, akik hívő szemmel nézzük az eseményeket, meggyőződéssel valljuk, hogy a történelem szövőszékénél az Úristen ül! Nem esünk soha kétségbe, ha gyenge emberi szemünkkel sokszor érthetetlenül e szőttesnek csak a visszáján mutatkozó csomókat látjuk is. Hisszük és tudjuk, hogy a szőnyeg a másik oldalon, az Isten felől, csodálatos színpompában és harmóniában csillog! A történelem ekéje által felszántott barázdába mindig az Úristen veti a magot!

A mai napon is azért bizalommal nézünk a jövőbe.

1964. szeptember 15-én, a Hétfájdalmú Szűzanya ünnepén

örömhír járta be nemcsak az országot, de az egész világot is. Megegyezés született: „*híd*" épült egy eddig áthidalhatatlannak vélt szakadék felett... A híd egyik pillére Róma, Szent Péter szikláján áll, – a másik az ezeréves Magyarország új társadalmi rendjére támaszkodik. Mindkét pillérnek szilárdnak kell lenni! Azért mindkét pillért óvni, védeni, gondozni, erősíteni kell. Bármelyik pillér gyöngítése a híd szilárdságát gyengítené.

E híd még keskeny... Az aláírás ünnepélyes órájában azonban mindkét magas szerződő fél: Az Apostoli Szentszék és a Magyar Kormány kijelentette, hogy e hidat *szélesíteni* akarja... Több függőben levő kérdést rendezni kíván... Mi, a sötétenlátók, a pesszimisták baljóslata ellenére bízunk is ebben. – Hiszen ez mindkét fél érdeke... Nyugodt, derűs termelő munka, országépítés csak ott eredményes, ahol a polgárok lelke is harmonikus! Mi úgy akarunk élni az új társadalmi rendben, hogy egyszerre Rómához hű katolikusok maradhassunk.

Az ősszel kinevezett öt új magyar püspök a fent említett hídon jött Rómából, hogy itthon folytathassák apostoli munkájukat, hogy maguk is élő összekötő hidak legyenek Róma és Budapest között...

20 év rövid idő! Még nem kis időbe, áldozatba, lemondásba és hősi erőfeszítésbe kerül, míg az új, az önzetlen, a közösség szolgálatában áldozatokra kész, az emberiség legborzasztóbb rémét, a háborút véglegesen kiküszöbölő embertípus megszületik.

Az új, az áldozatos embertípus kialakításában isteni missziója keretében az Egyház is tud és akar segítséget nyújtani. Theocentrikus humanizmusánál fogva szent meggyőződése, hogy a hívő ember embertársai megbecsülésében, hivatásbeli munkájának elvégzésében, az állampolgári kötelességek hűséges teljesítésében is képes *áldozatot* hozni!

Ismételjük, hogy két anyának vagyunk gyermekei. Egyházunknak és magyar hazánknak. Mindkettőt egyszerre, egyformán, igazán és önzetlenül akarjuk szolgálni.

BÁNK JÓZSEF MŰVEI

1. *A címzetes apátok és prépostok újabb jogi helyzete Magyarországon.* Bp. 1941. (Klny. a Notter Antal Emlékkönyvből., Szerk.: Angyal Pál, Baranyai Jusztin, Móra Mihály. Bp. 1941. 18–74. lap.)

2. *A káptalani dignitás fogalma.* Bp. 1944. (Klny. a Theologia XI. kt. (1944) 4. számából.)

3. *Törvényesítés a kánonjogban.* Bp. 1945. (Klny. az Egyházi Lapok 1944. évf. 8., 9., 10., 11. és 12. számból.)

4. *Káptalani méltóságok Magyarországon.* Bp. Ipari és Termelőszöv. nyomda. 1945.

5. *A kényszerházasság.* Bp. Szent István Társulat 1945. 200. old.

6. *De Justiniano Card. Serédi.* Romae. (Desclée et Socii Editores Pontificii) 1956. (Klny. a Monitor Ecclesiasticus an. LXXXI. fasc. II. p. 463–481.)

7. *Kard. Serédi der Kanonist.* Savigny Stiftung der Rechtsgeschichte. Kan. Abt. XLIV. (1958.) 209–236.

8. *Normae a Justiniano Card. Serédi conscriptae de fontibus CJC. edendis.* Romae (Desclée) 1958. (Klny. a Monitor Ecclesiasticus an. LXXXXIII. fasc. II. p. 315–335.)

9. *Egyházi jog.* (Az egyházi alkotmány alapjai.) Bp. Szent István Társulat, 1958, 232 old.

10. *Connubia canonica.* Romae (Herder) 1959. (A katolikus házasságjog latinul.) 600 old.

11. *Kánoni jog I.* (Bevezetés a kánoni jogba. A kánoni jog forrásai, Személyi jog.) Bp. Szent István Társulat. 1960. 752 old.

12. *Kánoni jog II.* (Igazgatási jog. Eljárási jog. Büntető jog.) Bp. Szent István Társulat. 1963. 965 old.

13. *Vasárnapok – Ünnepnapok.* (Szentbeszédek) Bp. Szent István Társulat. 1967. 622 old. 2. kiadás.

14. *Fegyelem és Kegyelem.* (5000 idézet nagy gondolkodóktól és költőktől.) Bp. Szent István Társulat, 1972, 604 old.
15. *Szentségimádás.* (imakönyv) Bp. Ecclesia, 1977, 318 old., III. kiadás: 1980, 343 old.

ISBN 963 360 125 8

Kiadásért felel: dr. Fábián János alelnök

81/673 Franklin Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Mátyás Miklós igazgató